XLIX
D
24

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XLIX
D
24
NAPOLI

CODICIS
REGVLARVM
PARS SECVNDA.

P. Caroli de Aquino ex dono Em.mi Card.lis Barberini

Bibliothecae P. Professae Neapolis

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III
NAPOLI

CODICIS
REGVLARVM

Pars Secunda.

IN QVA SS. PATRVM OCCIDENTALIVM
Regulæ ad Monachos

S. Benedicti Abbatis Casinensis
Consensoria Monachorvm Incerti
SS. Pavli, et Stephani Abbatvm
S. Cæsarii Arelatensis
S. Avreliani Arelatensis
S. Ferreoli Vcetiensis
S. Colvmbani Abbatis
Monasterii Tarnatensis
S. Isidori Hispalensis
S. Frvctvosi Bracarensis
Eivsdem Regvla Commvnis
Cvivsdam Patris
Regvla Magistri
Grimlaici Regvla Solitariorvm.

NAPOLI

S. BENEDICTI
ABBATIS CASINENSIS
Regula
MONACHORVM.

DE S. BENEDICTI REGVLA veterum aliquot teſtimonia.

S. GREGORIVS M. PP. Dial. l. II. c. XXXVI.
BENEDICTVS vir Dei inter tot miracula, quibus in mundo claruit, doctrinæ quoque verbo non mediocriter fulſit. Nam ſcripſit monachorum Regulam, diſcretione præcipuam, ſermone luculentam. Cuius ſi quis ſubtilius mores vitamque cognoſcere, poteſt in eadem inſtitutione Regulæ, omnes magiſterij illius actus inuenire: quia ſanctus vir nullo modo potuit aliter docere quam vixit.

HONORIVS Auguſtodun. ſcript. Eccl. l. III. c. XXX.
BENEDICTVS Abbas monaſterij Caſini, ſcripſit Regulam monachorum, per totum mundum promulgatam; qui omnium iuſtorum ſpiritu plenus ſcribitur.

SIGEBERTVS Gemblac. ſcript. Eccl. c. XXXI.
BENEDICTVS Caſinenſis, pater monachorum, Nurſia Italiæ prouincia ortus, ſpretis literarum ſtudijs eremiticam vitam expetiuit, & prouectus ad ſummum culmen monaſticæ perfectionis, ſecundum quam vixit, ſcripſit Regulam monachorum, ſermone luculentam, diſcretione præcipuam. Simplicius diſcipulus eius, latens magiſtri opus publicauit.

PETRVS Diac. de viris illuſt. Caſin. c. V.
SIMPLICIVS ſanctiſſimi BENEDICTI diſcipulus, ac poſt eum tertius in Caſino Abbas effectus, Regulam quam ſuus magiſter condiderat, publice legendam omnibus monachis tradidit.

PAVLVS Diaconus de geſtis Longobard. l. VI. cap. XL.
HVIC venerando viro Petronaci inſequenti tempore ſacerdotum præcipuus & Deo dilectus pontifex Zacharias plura adiutoria contulit, libros ſcilicet ſanctæ ſcripturæ, inſuper & Regulam, quam beatus pater Benedictus ſuis ſanctis manibus conſcripſit, paterna pietate conceſſit.

CON-

CONCILIVM Germanicum incertum, confirmatum a Concilio Leptinenſe ad an. DCCXLIII. Can. VII.

DECREVIMVS vt monachi & ancillæ Dei monaſteriales iuxta Regulam S. Benedicti cœnobia vel xenodochia ſua ordinare, gubernare, viuere ſtudeant: & vitam propriam degere ſecundum prædicti patris ordinationem non negligant.

CONCILIVM Leptinenſe Can. I.

ABBATES & monachi receperunt Regulam ſancti patris Benedicti ad reſtaurandam normam regularis vitæ.

BREVIS Capitul. Caroli M. to. II. conc. Gall. c. XII.

QVAERENDVM quæ Regula monachi vixiſſent in Gallia, priuſquam Regula S. Benedicti in ea tradita fuiſſet; cum legamus S. Martinum & monachum fuiſſe, & ſub ſe monachos habuiſſe, qui multo ante S. Benedictum fuit.

CONCIL. Remenſe II. Can. IX.

LECTA eſt Regula S. Benedicti, vt ad memoriam reduceretur Abbatibus minus ſcientibus, qualiter & ſe & ſuos ſecundum eandem Regulam cuſtodire valerent atque gubernare.

CONCILIVM Duziacenſe II. cap. VII.

BEATVS gratia & nomine Benedictus ſancto Spiritu inſpiratus conſona ſacris ſcripturis, & aliorum orthodoxorum patrum prædicationibus in Regula ſua dicit.

S. BERNARDVS de præcepto & diſpen. cap. III.

REGVLÆ ſanctorum Baſilij, Auguſtini, BENEDICTI, nec non authentici canones, & ſi qua ſunt alia Eccleſiaſtica inſtituta dignæ auctoritatis, quoniam a ſanctis tradita ſunt, ſancita ſtabiliter perſeuerant; nec omnino cuiuis ſubiectorum ea aliquo modo variare, vel mutare conceditur.

SIMPLICIVS ABBAS CASINENSIS

IN REGVLAM S. BENEDICTI.

QVI LEVI IVGO CHRISTI COLLA SVBMITTERE CVPIS
REGVLAE SPONTE DA MENTEM, DVLCIA VT CAPIAS MELLA:
HIC TESTAMENTI VETERIS NOVIQVE MANDATA,
HIC ORDO DIVINVS, HICQVE CASTISSIMA VITA.
HOC BENEDICTVS PATER CONSTITVIT SACRVM VOLVMEN,
SVISQVE MANDAVIT HAEC SERVANDA ALVMNIS.
SIMPLICIVS FAMVLVS CHRISTIQVE MINISTER
MAGISTRI LATENS OPVS PROPAGAVIT IN OMNES:
VNA TAMEN MERCES VTRISQVE MANET IN AEVVM.

INCI-

INCIPIT PROLOGVS

REGVLAE S. BENEDICTI ABBATIS.

OBSCVLTA o fili præcepta magiſtri, & inclina aurem cordis tui; & admonitionem pij patris libenter excipe, & efficaciter comple: vt ad eum per obedientiæ laborem redeas, a quo per inobedientiæ deſidiam receſſeras.

Ad te ergo nunc meus ſermo dirigitur, quiſquis abrenuncians proprijs voluntatibus, Domino Chriſto vero regi militaturus, obedientiæ fortiſſima atque præclara arma ſumis. In primis, vt quicquid agendum inchoas bonum, ab eo perfici inſtantiſſima oratione depoſcas: vt qui nos iam in filiorum dignatus eſt numero computare, non debeat aliquando de malis actibus noſtris contriſtari. Ita enim ei omni tempore de bonis ſuis in nobis parendum eſt, vt non ſolum iratus pater ſuos non aliquando filios exhæredet; ſed nec, vt metuendus dominus, irritatus malis noſtris, vt nequiſſimos ſeruos perpetuam tradat ad pœnam, qui eum ſequi noluerint ad gloriam.

Exurgamus ergo tandem aliquando, excitante nos ſcriptura ac dicente: *Hora eſt iam nos de ſomno ſurgere:* & apertis oculis noſtris ad deificum lumen, attonitis auribus au- *Rom. 13.*

dia-

diamus, diuina quotidie clamans quid nos admoneat vox,
Pſal. 94 dicens: *Hodie ſi vocem eius audieritis, nolite obdurare corda veſtra.*
Apoc. 2. Et iterum: *Qui habet aures audiendi audiat, quid Spiritus dicat*
Pſal. 33. *Eccleſijs*. Et quid dicit? *Venite filij, audite me; timorem Domi-*
Ioan. 12. *ni docebo vos. Currite, dum lumen vitæ habetis, ne tenebræ mortis*
vos comprehendant. Et quærens Dominus in multitudine
populi, cui hæc clamat, operarium ſuum, iterum dicit:
Pſal. 33. *Quis eſt homo, qui vult vitam, & cupit videre dies bonos?* Quod
ſi tu audiens, reſpondeas: Ego. dicit tibi Deus: Si vis ha-
bere veram & perpetuam vitam, *prohibe linguam tuam a ma-*
lo, & labia tua ne loquantur dolum: diuerte a malo, & fac bonum:
inquire pacem, & ſequere eam. Et cum hæc feceritis, oculi mei
Eſa. 58. & 65. ſuper vos, & aures meæ ad preces veſtras. *Et antequam me*
inuocetis, dicam: Ecce adſum. Quid dulcius nobis hac voce
Domini inuitantis nos, fratres cariſſimi? Ecce pietate ſua
demonſtrat nobis Dominus viam vitæ.

Succinctis ergo fide vel obſeruantia bonorum actuum
Eph. 6. lumbis noſtris per ducatum Euangelij pergamus itinera
eius; vt mereamur eum, qui nos vocauit in regnum ſuum,
videre. In cuius regni tabernaculo ſi volumus habitare,
niſi illuc bonis actibus curritur, minime peruenitur. Sed
Pſal. 14. interrogemus cum Propheta Dominum, dicentes ei: *Do-*
mine, quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requieſcet in monte
ſancto tuo? Poſt hanc interrogationem, fratres, audiamus
Dominum reſpondentem, & oſtendentem nobis viam ip-
Ibid. ſius tabernaculi, dicentem: *Qui ingreditur ſine macula, &*
operatur iuſtitiam; qui loquitur veritatem in corde ſuo; qui non egit
dolum in lingua ſua; qui non fecit proximo ſuo malum; qui oppro-
brium non accepit aduerſus proximum ſuum. Qui malignum
diabolum aliqua ſuadentem ſibi cum ipſa ſuaſione ſua a
conſpectibus cordis ſui reſpuens, deduxit ad nihilum, &
Pſ. 136. paruulos cogitatus eius tenuit, & alliſit ad Chriſtum. Qui
timentes Dominum de bona obſeruantia ſua non ſe red-
dunt elatos; ſed ipſa in ſe bona, non a ſe poſſe, ſed a Do-

mino

mino fieri exiſtimantes, operantem in ſe Dominum magnificant, illud cum Propheta dicentes: *Non nobis, Domine, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam*. Sicut nec Paulus Apoſtolus de prædicatione ſua ſibi aliquid imputauit, dicens: *Gratia Dei ſum id, quod ſum*. Et iterum ipſe dicit: *Qui gloriatur, in Domino glorietur*. Vnde & Dominus in Euangelio ait: *Qui audit verba mea hæc, & facit ea, ſimilabo eum viro ſapienti, qui ædificauit domum ſuam ſupra petram: venerunt flumina, flauerunt venti, & impegerunt in domum illam, & non cecidit: quia fundata erat ſupra petram*. Hæc complens Dominus, expectat quotidie his ſuis ſanctis monitis factis nos reſpondere debere. Ideo nobis propter emendationem malorum huius vitæ dies ad inducias relaxantur, dicente Apoſtolo: *An neſcis, quia patientia Dei ad pœnitentiam te adducit?* Nam pius Dominus dicit: *Nolo mortem peccatoris, ſed vt conuertatur, & viuat*. Cum ergo interrogaſſemus Dominum, fratres, de habitatore tabernaculi eius, audiuimus habitandi præceptum: ſed ſi compleamus habitatoris officium, erimus heredes regni cælorum. Ergo præparanda ſunt corda & corpora noſtra ſanctæ præceptorum obedientiæ militanda: & quod minus habet in nos natura poſſibile, rogemus Dominum, vt gratiæ ſuæ iubeat nobis adiutorium miniſtrare. Et ſi fugientes gehennæ pœnas ad vitam volumus peruenire perpetuam, dum adhuc vacat, & in hoc corpore ſumus, & hæc omnia per hanc lucis vitam vacat implere, currendum & agendum eſt modo, quod in perpetuum nobis expediat.

Pſ. 113. 1. Cor. 15. 1. Cor. 1. 2. Cor. 10. Matt. 7. Rom. 2. Eze. 18.

Conſtituenda eſt ergo a nobis Dominici ſchola ſeruitij: in qua inſtitutione nihil aſperum, nihil graue nos conſtituturos ſperamus. Sed & ſi quid paululum reſtrictius, dictante æquitatis ratione, propter emendationem vitiorum, vel conſeruationem caritatis proceſſerit, non illico pauore perterritus refugias viam ſalutis, quæ non eſt niſi anguſto initio incipienda: proceſſu vero conuerſationis & fidei,

Matt. 7.

Pſ. 118. dei, dilatato corde, inenarrabili dilectionis dulcedine curritur via mandatorum Dei: vt ab ipſius nunquam magiſterio diſcedentes, in eius doctrina vſque ad mortem in monaſterio perſeuerantes,
1. Cor. 1. paſſionibus Chriſti per patientiam participemur; vt & regni eius mereamur eſſe conſortes. Amen.

EXPLICIT PROLOGVS.

INCIPIVNT CAPITVLA

REGVLAE S. BENEDICTI ABBATIS.

I. *De generibus, vel vita monachorum.*
II. *Qualis debeat eſſe Abbas.*
III. *De adhibendis ad conſilium fratribus.*
IV. *Quæ ſunt inſtrumenta bonorum operum.*
V. *De obedientia.*
VI. *De taciturnitate.*
VII. *De humilitate.*
VIII. *De officijs diuinis in noctibus.*
IX. *Quanti pſalmi dicendi ſunt nocturnis horis.*
X. *Qualiter æſtatis tempore agatur nocturna laus.*
XI. *Qualiter diebus Dominicis vigiliæ agantur.*
XII. *Quomodo matutinorum ſolemnitas agatur.*
XIII. *Priuatis diebus qualiter matutini agantur.*
XIV. *In natalitijs ſanctorum qualiter agantur vigiliæ.*
XV. *Alleluia quibus temporibus dicatur.*
XVI. *Qualiter diuina opera per diem agantur.*
XVII. *Quot pſalmi per eaſdem horas canendi ſunt.*
XVIII. *Quo ordine ipſi pſalmi dicendi ſint.*
XIX. *De diſciplina pſallendi.*
XX. *De reuerentia orationis.*

De

XXI. *De decanis monaſterij.*
XXII. *Quomodo dormiant monachi.*
XXIII. *De excommunicatione culparum.*
XXIV. *Qualis debeat eſſe modus excommunicationis.*
XXV. *De grauioribus culpis.*
XXVI. *De ijs, qui ſine iuſſione Abbatis iunguntur excommunicatis.*
XXVII. *Qualiter debeat Abbas ſolicitus eſſe circa excommunicatos.*
XXVIII. *De ijs, qui ſæpius correpti non emendauerint.*
XXIX. *Si debeant iterum recipi fratres exeuntes de monaſterio.*
XXX. *De pueris minori ætate qualiter corripiantur.*
XXXI. *De cellerario monaſterij qualis debeat eſſe.*
XXXII. *De ferramentis, & rebus monaſterij.*
XXXIII. *Si quid debeant monachi proprium habere.*
XXXIV. *Si omnes æqualiter debeant neceſſaria accipere.*
XXXV. *De ſeptimanarijs coquinæ.*
XXXVI. *De infirmis fratribus.*
XXXVII. *De ſenibus, vel infantibus.*
XXXVIII. *De hebdomadario lectore.*
XXXIX. *De menſura ciborum.*
XL. *De menſura potus.*
XLI. *Quibus horis oporteat reficere fratres.*
XLII. *Vt poſt completorium nemo loquatur.*
XLIII. *De ijs, qui ad opus Dei, vel ad menſam tarde occurrunt.*
XLIV. *De ijs, qui excommunicantur, quomodo ſatisfaciant.*
XLV. *De ijs, qui falluntur in oratorio.*
XLVI. *De ijs, qui in alijs quibuslibet rebus delinquunt.*
XLVII. *De ſignificanda hora operis Dei.*
XLVIII. *De opere manuum quotidiano.*
XLIX. *De Quadrageſimæ obſeruatione.*
L. *De fratribus qui longe ab oratorio laborant, aut in via ſunt.*
LI. *De fratribus, qui non ſatis longe proficiſcuntur.*
LII. *De oratorio monaſterij.*
LIII. *De hoſpitibus ſuſcipiendis.*
LIV. *Si debeat monachus litteras, vel aliquid ſuſcipere.*

LV. *De veſtiarijs, & calciarijs fratrum.*
LVI. *De menſa Abbatis.*
LVII. *De artificibus monaſterij.*
LVIII. *De diſciplina ſuſcipiendorum fratrum.*
LIX. *De filijs nobilium, vel pauperum, qui offeruntur.*
LX. *De ſacerdotibus, qui voluerint in monaſterio habitare.*
LXI. *De monachis peregrinis qualiter ſuſcipiantur.*
LXII. *De ſacerdotibus monaſterij.*
LXIII. *De ordine congregationis.*
LXIV. *De ordinando Abbate.*
LXV. *De Præpoſito monaſterij.*
LXVI. *De oſtiario monaſterij.*
LXVII. *De fratribus in via directis.*
LXVIII. *Si fratri impoſſibilia iniungantur.*
LXIX. *Vt in monaſterio non præſumat alter alium defendere.*
LXX. *Vt non præſumat quiſquam alium cadere, aut excõmunicare.*
LXXI. *Vt obedientes ſint ſibi inuicem fratres.*
LXXII. *De zelo bono, quem debent habere monachi.*
LXXIII. *De eo, quod non omnis obſeruatio iuſtitiæ in hac ſit Regula conſtituta.*

EXPLICIVNT CAPITVLA.

INCI-

INCIPIT REGVLA
S. BENEDICTI ABBATIS.

Cap. I. *De generibus vel vita monachorum*

MONACHORVM quatuor eſſe genera manifeſtum eſt. Primum, Cœnobitarum: hoc eſt, monaſteriale, militans ſub Regula, vel Abbate. Deinde ſecundum genus eſt Anachoretarum, id eſt, Eremitarum; horum, qui non conuerſionis feruore nouitio, ſed monaſterij probatione diuturna didicerunt contra diabolum multorum ſolatio iam docti pugnare: & bene inſtructi fraterna ex acie ad ſingularem pugnam Eremi, ſecuri iam ſine conſolatione alterius, ſola manu vel brachio contra vitia carnis, vel cogitationum, Deo auxiliante, pugnare ſufficiunt. Tertium vero monachorum teterrimum genus eſt Sarabaitarum, qui nulla regula approbati, vel experientia magiſtra, ſicut aurum fornacis: ſed in plumbi natura molliti, adhuc operibus ſeruantes ſeculo fidem, mentiri Deo per tonſuram noſcuntur. Qui bini, aut terni, aut certe ſinguli ſine paſtore, non Do-

minicis, ſed ſuis incluſi ouilibus, pro lege eis eſt deſiderio-
rum voluptas: cum quicquid putauerint, vel elegerint, hoc dicunt ſanctum; & quod noluerint, hoc putant non licere. Quartum vero genus eſt monachorum, quod nominatur gyrouagum; qui tota vita ſua per diuerſas prouincias ternis aut quaternis diebus per diuerſorum cellas hoſpitantur, ſemper vagi, & nunquam ſtabiles, & proprijs voluptatibus, & gulæ illecebris ſeruientes, & per omnia deteriores Sarabaitis: de quorum omnium miſerrima conuerſatione melius eſt ſilere, quam loqui. His ergo omiſſis, ad Cœnobitarum fortiſſimum genus diſponendum, adiuuante Domino, veniamus.

Cap. II. *Qualis debeat Abbas eſſe.*

Abbas, qui præeſſe dignus eſt monaſterio, ſemper meminere debet, quod dicitur, & nomen maioris factis implere. Chriſti enim agere vices in monaſterio creditur, quando ipſius vocatur pronomine, dicente Apoſtolo:
Rom. 8. *Accepiſtis Spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba pater.* Ideoque Abbas nihil extra præceptum Domini (quod abſit) debet docere aut conſtituere, vel iubere: ſed iuſſio eius vel doctrina fermentum diuinæ iuſtitiæ in diſcipulorum mentibus conſpergatur. Memor ſemper Abbas, quia doctrinæ ſuæ, vel diſcipulorum obedientiæ, vtrarumque rerum in tremendo iudicio Dei facienda erit diſcuſſio. Sciatque Abbas culpæ paſtoris incumbere, quicquid in ouibus paterfamilias vtilitatis minus potuerit inuenire. Tantundem iterum erit liber, vt ſi inquieto vel inobedienti gregi paſtoris fuerit omnis diligentia attributa, & morbidis earum actibus vniuerſa fuerit cura exhibita, paſtor earum in iudicio Domini abſolutus, dicat cum Propheta Domi-
Pſal. 39. no: *Iuſtitiam tuam non abſcondi in corde meo; veritatem tuam, & ſalutare tuum dixi:* ipſi autem contemnentes ſpreuerunt me.

Et

Et tunc demum inobedientibus curæ ſuæ ouibus pœna ſit eis præualens ipſa mors.

Ergo cum aliquis ſuſcipit nomen Abbatis, duplici debet doctrina ſuis præeſſe diſcipulis; id eſt, omnia bona & ſancta factis amplius quam verbis oſtendat: vt capacibus diſcipulis mandata Domini verbis proponat; duris vero corde & ſimplicioribus, factis ſuis diuina præcepta demonſtret. Omnia vero, quæ diſcipulis docuerit eſſe contraria, in ſuis factis indicet non agenda: ne alijs prædicans, ipſe reprobus inueniatur. Ne quando illi dicat Deus peccanti: *Quare tu enarras iuſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum? Tu verò odiſti diſciplinam, & proiecisti ſermones meos poſt te.* Et qui in fratris tui oculo feſtucam videbas, in tuo trabem non vidiſti? Non ab eo perſona in monaſterio diſcernatur: non vnus plus ametur quam alius, niſi quem in bonis actibus, aut obedientia inuenerit meliorem. Non conuertenti ex ſeruitio præponatur ingenuus; niſi alia rationabilis cauſa exiſtat. Quod ſi ita iuſtitia dictante Abbati viſum fuerit, & de cuiuſlibet ordine id faciat; ſin alias, propria teneant loca: quia ſiue ſeruus, ſiue liber, omnes in Chriſto vnum ſumus; & ſub vno Domino æqualem ſeruitutis militiam baiulamus: quia non eſt apud Deum perſonarum acceptio. Solummodo in hac parte apud ipſum diſcernimur, ſi meliores ab alijs in operibus bonis, & humiles inueniamur. Ergo æqualis ſit ab eo omnibus caritas; vna præbeatur omnibus, ſecundum merita, diſciplina.

1. Cor. 9. *Pſal. 49.* *Matt. 7.* *1. Cor. 12.* *Rom. 12.* *Gal. 2.* *Eph. 61.*

In doctrina ſua namque Abbas Apoſtolicam debet illam ſemper formam ſeruare, in qua dicit: *Argue, obſecra, increpa*; id eſt, miſcens temporibus tempora, terroribus blandimenta, dirum magiſtri, pium patris oſtendat affectum: id eſt, indiſciplinatos & inquietos debet durius arguere; obedientes autem & mites & patientes, vt in melius proficiant, obſecrare. Negligentes & contemnentes vt increpet & corripiat, admonemus. Neque diſſimulet pec-

1. Tim. 4.

cata

cata delinquentium; ſed mox vt cœperint oriri, radicitus
1. Reg. 2. ea, vt prævalet, amputet: memor periculi Heli ſacerdotis de Silo. Et honeſtiores quidem atque intelligibiles animos prima vel ſecunda admonitione verbis corripiat: improbos autem & duros, ac ſuperbos, vel inobedientes verberum vel corporis caſtigatione, in ipſo initio peccati coerceat, ſciens
Prou. 18. ſcriptum: *Stultus verbis non corrigitur*. Et iterum: *Percute*
Ibid. 23. *filium tuum virga, & liberabis animam eius à morte*.

Meminere debet ſemper Abbas, quod eſt; meminere, quod dicitur; & ſcire, quia cui plus committitur, plus ab eo exigitur: ſciatque quam difficilem & arduam rem ſuſcepit, regere animas, & multorum ſeruire moribus. Et alium quidem blandimentis, alium vero increpationibus, alium ſuaſionibus: & ſecundum vniuſcuiusque qualitatem vel intelligentiam, ita ſe omnibus conformet & aptet, vt non ſolum detrimenta gregis ſibi commiſſi non patiatur; verum in augmentatione boni gregis gaudeat. Ante omnia ne diſſimulans aut paruipendens ſalutem animarum ſibi commiſſarum, plus gerat ſolicitudinem de rebus tranſitorijs & terrenis, atque caducis; ſed ſemper cogitet, quia animas ſuſcepit regendas, de quibus & rationem redditurus eſt. Et ne cauſetur de minori forte ſubſtantia, meminerit
Matt. 6. ſcriptum: *Primum quærite regnum Dei, & iuſtitiam eius, & hæc*
Pſal. 34. *omnia adijcientur vobis*. Et iterum: *Nihil deeſt timentibus eum*. Sciatque, quia qui ſuſcipit animas regendas, præparet ſe ad rationem reddendam. Et quantum ſub cura ſua fratrum ſe habere ſcierit numerum, agnoſcat pro certo, quia in die iudicij ipſarum omnium animarum eſt redditurus Domino rationem, ſine dubio addita & ſuæ animæ: & ita timens ſemper futuram diſcuſſionem paſtoris de creditis ouibus, cum de alienis ratiocinijs cauet, redditur de ſuis ſolicitus: & cum de admonitionibus ſuis emendationem alijs ſubminiſtrat, ipſe quoque efficitur a vitijs emendatus.

CAP.

Cap. III. *De adhibendis ad conſilium fratribus.*

Quotiens aliqua præcipua agenda ſunt in monaſterio, conuocet Abbas omnem congregationem, & dicat ipſe, vnde agitur: & audiens conſilium fratrum, tractet apud ſe, & quod vtilius iudicauerit, faciat. Ideo autem omnes ad conſilium vocari diximus; quia ſæpe iuniori Dominus reuelat, quod melius eſt. Sic autem dent fratres conſilium cum omni humilitatis ſubiectione; & non præſumant procaciter defendere, quod eis viſum fuerit: ſed magis in Abbatis pendeat arbitrio; vt quod ſalubrius eſſe iudicauerit, ei cuncti obediant. Sed ſicut diſcipulis conuenit obedire magiſtro, ita & ipſum prouide & iuſte condecet cuncta diſponere. In omnibus igitur omnes magiſtram ſequantur Regulam, neque ab ea temere declinetur a quoquam.

Nullus in monaſterio proprij ſequatur cordis voluntatem: neque præſumat quiſquam cum Abbate ſuo proterue intus aut foris monaſterium contendere. quod ſi præſumpſerit, regulari diſciplinæ ſubiaceat. Ipſe tamen Abbas cum timore Dei & obſeruatione Regulæ omnia faciat; ſciens ſe procul dubio de omnibus iudicijs ſuis æquiſſimo iudici Deo rationem redditurum. Si qua vero minora agenda ſunt in monaſterij vtilitatibus, ſeniorum tantum vtatur conſilio; ſicut ſcriptum eſt: *Omnia fac cum conſilio, & poſt factum non pœnitebis.* *Eccl. 31.*

Cap. IV. *Quæ ſunt inſtrumenta bonorum operum.*

I. In primis, Dominum Deum diligere ex toto corde, tota anima, tota virtute. *Deut. 6. Mar. 12.*

II. Deinde proximum tanquam ſeipſum. *Luc. 10. Leuit. 19.*

III. Deinde non occidere. *Exo. 20. Matt. 5.*

IV. Non adulterari. *Ibid.*

V. Non facere furtum. *Ibid.*

Non

VI.	Non concupiſcere.	*Exo.*20. *Deut.*5.
VII.	Non falſum teſtimonium dicere.	*Ibid.*
VIII.	Honorare omnes homines.	1.*Petr.*2.
IX.	Et quod ſibi quis fieri non vult, alij ne faciat.	*Tob.*4.
X.	Abnegare ſemetipsũ ſibi, vt ſequatur Chriſtum.	*Luc.* 9.
XI.	Corpus caſtigare.	1.*Cor.*9.
XII.	Delicias non amplecti.	1.*Tim.*5. 2.*Petr.*2.
XIII.	Ieiunium amare.	*Ioël.*1. *Dan.*1.
XIV.	Pauperes recreare.	*Tob.*4.
XV.	Nudum veſtire.	*Eſaiæ* 58.
XVI.	Infirmum viſitare.	*Matt.*25.
XVII.	Mortuum ſepelire.	*Tob.*1.2.
XVIII.	In tribulatione ſubuenire.	*Eccl.*6.
XIX.	Dolentem conſolari.	*Eccl.*7.
XX.	A ſeculi actibus ſe facere alienum.	2.*Tim.*2. *Iac.*1.
XXI.	Nihil amori Chriſti præponere.	*Matt.*10.
XXII.	Iram non perficere.	*Matt.*5.
XXIII.	Iracundiæ tempus non reſeruare.	*Epheſ.*4.
XXIV.	Dolum in corde non tenere.	*Prou.*12.
XXV.	Pacem falſam non dare.	*Pſal.*27. *Rom.*12.
XXVI.	Caritatem non derelinquere.	1.*Pet.*4.
XXVII.	Non iurare, ne forte periuret.	*Matt.*5.
XXVIII.	Veritatem ex corde & ore proferre.	*Pſal.*14.
XXIX.	Malum pro malo non reddere.	1.*Theſſ.*5.
XXX.	Iniuriam non facere, ſed & factam patienter ſufferre.	1.*Cor.*6.
XXXI.	Inimicos diligere.	*Matt.*5. *Luc.*6.
XXXII.	Maledicentes ſe non remaledicere, ſed magis benedicere.	*Rom.*12. 1.*Pet.*3.
XXXIII.	Perſecutionem pro iuſtitia ſuſtinere.	*Matt.*5.
XXXIV.	Non eſſe ſuperbum.	*Tob.*4.
XXXV.	Non vinolentum.	1.*Tim.*3.
XXVI.	Non multum edacem.	*Eccl.*37.
XXXVII.	Non ſomnolentum.	*Prou.*20.

XXXVIII. Non pigrum. *Prou.*24. *Rom.*12.
XXXIX. Non murmurioſum. 1.*Cor.*10.
XL. Non detractorem. *Prou.* 24.
XLI. Spem ſuam Deo committere. *Pſal.*36.
XLII. Bonum aliquod in ſe cum viderit, Deo applicet, non ſibi. *Iacob.*1.
XLIII. Malum vero ſemper a ſe factum ſciat, & ſibi reputet. *Oſe* 13.
XLIV. Diem iudicij timere. *Iob* 31.
XLV. Gehennam expaueſcere. *Luc.*12.
XLVI. Vitam æternam omni concupiſcentia ſpiritali deſiderare. *Pſ.*83.*Phil.*1.
XLVII. Mortē quotidie ante oculos ſuſpectā habere. *Mat.*24
XLVIII. Actus vitæ ſuæ omni hora cuſtodire. *Deut.*4.
XLIX. In omni loco Deū ſe reſpicere pro certo ſcire. *Prou.*5.
L. Cogitationes malas cordi ſuo aduenientes mox ad Chriſtum allidere; & ſeniori ſpiritali patefacere. *Pſ.*136. *Eccl.*8.
LI. Os ſuum a malo vel prauo eloquio cuſtodire. *Pſal.*33.
LII. Multum loqui non amare. *Prou.*10.*Matt.*12.
LIII. Verba vana, aut riſui apta non loqui. 2.*Tim.*2.
LIV. Riſum multum aut excuſſum non amare. *Eccl.*21.
LV. Lectiones ſanctas libenter audire. *Luc.*11.
LVI. Orationi frequenter incumbere. *Luc.*18.
LVII. Mala ſua præterita cum lacrimis vel gemitu quotidie in oratione Deo confiteri: de ipſis malis de cetero emendare. *Pſal.*6.
LVIII. Deſideria carnis non perficere. *Gal.*5.
LIX. Voluntatem propriam odire. *Heb.*13.
LX. Præceptis Abbatis in omnibus obedire, etiamſi ipſe aliter, quod abſit, agat: memores illud Dominicum præceptum: *Quæ dicunt, facite: quæ autem faciunt, facere nolite.* *Matt.*23.
LXI. Non velle dici ſanctum, antequam ſit; ſed prius

eſſe, quod verius dicatur. *Matt.6.*
LXII. Præcepta Dei factis quotidie adimplere. *Eccl.6.*
LXIII. Caſtitatem amare. *1.Tim.5.*
LXIV. Nullum odire. *Leuit.19.*
LXV. Zelum non habere; inuidiam non exercere. *Gal.5.*
VXVI. Contentionem non amare. *2.Tim.2.*
LXVII. Elationem fugere. *Pſal.130.*
LXVIII. Seniores venerari. *Leuit.19.*
LXIX. Iuniores diligere in Chriſti amore. *1.Tim.5.*
LXX. Pro inimicis orare. *Matt.5.*
LXXI. Cum diſcordante ante ſolis occaſum in pacem redire. *Epheſ.4.*
LXXII. Et de Dei miſericordia nunquam deſperare. *Eze.18.*

Ecce hæc ſunt inſtrumenta artis ſpiritalis, quæ cum fuerint a nobis die noctuque inceſſabiliter adimpleta, & in die iudicij recoaſignata, illa merces nobis a Domino recompenſabitur, quam ipſe promiſit, quod *oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparauit Deus his, qui diligunt eum.* (*1.Cor. 2.*) Officina vero, vbi hæc omnia diligenter operemur, clauſtra ſunt monaſterij, & ſtabilitas in congregatione.

Cap. V. *De Obedientia.*

Primus humilitatis gradus eſt obedientia ſine mora. Hæc conuenit ijs, qui nihil ſibi a Chriſto carius aliquid exiſtimant, propter ſeruitium ſanctum, quod profeſſi ſunt, ſeu propter metum gehennæ, vel gloriam vitæ æternæ; mox vt aliquid imperatum a maiore fuerit, ac ſi diuinitus imperetur, moram pati neſciunt in faciendo: de quibus Dominus
Pſal. 17. dicit: *Obauditu auris obediuit mihi.* Et item dicit doctoribus:
Matt.10. *Qui vos audit, me audit.* Ergo hi tales relinquentes ſtatim quæ ſua ſunt, & voluntatem propriam deſerentes, mox exoccupatis manibus, & quod agebant imperfectum relinquen-

quentes, vicino obedientiæ pede iubentis vocem factis ſequuntur: & veluti vno momento prædicta magiſtri iuſſio, & perfecta diſcipuli opera, in velocitate timoris Dei, ambæ res communiter citius explicantur, quibus ad vitam æternam gradiendi amor incumbit. Ideo anguſtam viam arripiunt: vnde Dominus dicit: *Anguſta via eſt, quæ ducit ad vitam*; vt non ſuo arbitrio viuentes, vel deſiderijs ſuis & voluptatibus obedientes, ſed ambulantes alieno iudicio & imperio, in cœnobijs degentes, Abbatem ſibi præeſſe deſiderant. Sine dubio hi tales illam Domini imitantur ſententiam, qua dicit: *Non veni facere voluntatem meam, ſed eius qui miſit me*. Sed hæc ipſa obedientia tunc acceptabilis erit Deo, & dulcis hominibus; ſi quod iubetur, non trepide, non tarde, non tepide, aut cum murmure, vel cum reſponſo nolentis efficiatur: quia obedientia quæ maioribus præbetur, Deo exhibetur. Ipſe enim dixit: *Qui vos audit, me audit*. Et cum bono animo a diſcipulis præberi oportet: quia *hilarem datorem diligit Deus*. Nam cum malo animo ſi obedit diſcipulus, & non ſolum ore, ſed etiam in corde ſi murmurauerit; etiamſi impleat iuſſionem, tamen acceptum iam non erit Deo, qui cor reſpicit murmurantis. Et pro tali facto nullam conſequitur gratiam: imo pœnam murmurantium incurrit, ſi non cum ſatisfactione emendauerit.

Matt. 7. *Ioh. 5.* *Matt. 10.* *Cor. 29.* *Eccl. 35.*

Cap. VI. *De Taciturnitate*.

Faciamus, quod ait Propheta: *Dixi, cuſtodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea: poſui ori meo cuſtodiam: obmutui, & humiliatus ſum, & ſilui à bonis*. Hic oſtendit Propheta, ſi a bonis eloquijs interdum propter taciturnitatem debet tacere, quanto magis a malis verbis propter pœnam peccati debet ceſſare? Ergo quamuis de bonis & ſanctis, & ædificationum eloquijs, perfectis diſcipulis, propter taciturnitatis grauitatem, rara loquendi concedatur licentia; quia *Pſal. 38.*

Prou. 10. ſcriptum eſt: *In multiloquio non effugies peccatum.* Et alibi:
Ibid. 14. *Mors & vita in manibus linguæ.* Nam loqui & docere magiſtrum condecet; tacere & audire diſcipulo conuenit. Et ideo ſi qua requirenda ſunt a Priore, cum omni humilitate & ſubiectione reuerentiæ requirantur. Scurrilitates vero, vel verba otioſa & riſum mouentia, æterna clauſura in omnibus locis damnamus; & ad talia eloquia diſcipulum aperire os non permittimus.

Cap. VII. *De Humilitate.*

Luc. 14. Clamat nobis ſcriptura diuina, fratres, dicens: *Omnis qui ſe exaltat, humiliabitur; & qui ſe humiliat, exaltabitur.* Cum hæc ergo dicit, oſtendit nobis omnem exaltationem genus eſſe ſuperbiæ: quod ſe cauere Propheta indicat, di-
Pſ. 130. cens: *Domine, non eſt exaltatum cor meum, neque elati ſunt oculi mei; neque ambulaui in magnis, neque in mirabilibus ſuper me.* Sed quid? *Si non humiliter ſentiebam, ſed exaltaui animam meam, ſicut ablactatus ſuper matre ſua, ita retribues in animam meam.* Vnde, fratres, ſi ſummæ humilitatis volumus culmen attingere, & ad exaltationem illam cæleſtem, ad quam per præſentis vitæ humilitatem aſcenditur, volumus velociter peruenire; actibus noſtris aſcendentibus ſcala illa erigenda eſt, quæ in ſom-
Gen. 28. no Iacob apparuit; per quam ei deſcendentes & aſcendentes Angeli monſtrabantur. Non aliud ſine dubio deſcenſus ille & aſcenſus a nobis intelligitur, niſi exaltatione deſcendere, & humilitate aſcendere. Scala vero ipſa erecta, noſtra eſt vita in ſeculo, quæ humiliato corde a Domino erigitur ad cælum. Latera enim eiuſdem ſcalæ, dicimus noſtrum eſſe corpus & animam: in quibus lateribus diuerſos gradus humilitatis, vel diſciplinæ, euocatio diuina aſcendendos inſeruit.

Primus itaque humilitatis gradus eſt, ſi timorem Dei ſibi ante oculos ſemper ponens, obliuionem omnino fu-

giat,

giat, & ſemper ſit memor omnium, quæ præcepit Deus, qualiter contemnentes Deum gehenna de peccatis incendat: & vitam æternam, quæ timentibus Deum præparata eſt, animo ſuo ſemper euoluat: & cuſtodiens ſe omni hora a peccatis & vitijs, id eſt, cogitationum, linguæ, manuum, pedum, voluntatis propriæ; ſed & deſideria carnis amputare feſtinet. Æſtimet ſe homo de cælis a Deo ſemper reſpici omni hora, & facta ſua in omni loco ab aſpectu diuinitatis videri, & ab Angelis omni hora renuntiari. Demonſtrat nobis hoc Propheta, cum in cogitationibus noſtris ita Deum ſemper præſentem oſtendit, dicens: *Scrutans corda & renes Deus*. Et item: *Dominus nouit cogitationes hominum*. Et item dicit: *Intellexiſti cogitationes meas de longe*. Et, *quia cogitatio hominis confitebitur tibi*. Nam vt ſolicitus ſit circa cogitationes ſuas peruerſas, dicat ſemper vtilis frater in corde ſuo: *Tunc ero immaculatus coram eo, ſi obſeruauero me ab iniquitate mea*. Voluntatem vero propriam ita facere prohibemur, cum dicit nobis ſcriptura: *Et à voluntatibus tuis auertere*. Et item rogamus Deum in oratione, vt fiat illius voluntas in nobis.

Pſal.7. *Pſal.93.* *Pſ.138.* *Pſal.75.* *Pſal.17.* *Eccl.18.* *Matt.6.*

Docemur ergo merito noſtram non facere voluntatem, cum cauemus illud, quod dicit ſcriptura: *Sunt viæ, quæ videntur hominibus rectæ, quarum finis vſque ad profundum inferni demergit*. Et cum item pauemus illud, quod de negligentibus dictum eſt: *Corrupti ſunt, & abominabiles facti ſunt in voluntatibus ſuis*. In deſiderijs vero carnis ita nobis Deum credamus ſemper eſſe præſentem, cum dicit Propheta Domino: *Ante te eſt omne deſiderium meum*. Cauendum eſt ideo malum deſiderium, quia mors ſecus introitum delectationis poſita eſt. Vnde ſcriptura præcipit dicens: *Poſt concupiſcentias tuas non eas*. Ergo ſi oculi Domini ſpeculantur bonos & malos, & Dominus de cælo ſemper reſpicit ſuper filios hominum, *vt videat, ſi eſt intelligens, aut requirens Deum*; & ſi ab Angelis nobis deputatis quotidie die noctuque Domino factorum

Prou.16. *Pſal.52.* *Pſal.30.* *Eccl.8.* *Pſal.52.* *Iſa.33.*

noſtro-

noſtrorum opera nunciantur : cauendum eſt ergo omni
Pſal. 52. hora, fratres, ſicut in pſalmo dicit Propheta ; ne nos declinantes in malum, & inutiles factos aliqua hora aſpiciat Deus, & parcendo nobis in hoc tempore, quia pius eſt, & expectat nos conuerti in melius, ne dicat nobis in futuro:
Pſal. 49. *Hæc feciſti, & tacui.*

SEcundus humilitatis gradus eſt, ſi propriam quis non amans voluntatem, deſideria ſua non delectetur imple-
Ioan. 6. re ; ſed vocem illam Domini factis imitetur dicentis : *Non veni facere voluntatem meam, ſed eius qui miſit me.* Item dicit ſcriptura : *Voluptas habet pœnam, & neceſſitas parit coronam.*

TErtius humilitatis gradus eſt, vt quis pro Dei amore omni obedientia ſe ſubdat maiori ; imitans Dominum, de
Phil. 2. quo dicit Apoſtolus : *Factus obediens vſque ad mortem.*

QVartus humilitatis gradus eſt, ſi in ipſa obedientia duris & contrarijs rebus, vel etiam quibuslibet irrogatis iniurijs, tacita conſcientia patientiam amplectatur, & ſuſtinens non laſſeſcat, vel diſcedat, dicente ſcriptura : *Qui per-*
Matt. 10. *ſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit.* Item : *Confortetur cor*
Pſal. 27. *tuum, & ſuſtine Dominum.* Et oſtendens, fidelem pro Domino vniuerſa etiam contraria ſuſtinere debere, dicit ex perſo-
Pſal. 43. na ſufferentium : *Propter te morte afficimur tota die, æſtimati ſumus vt oues occiſionis.* Et ſecuri de ſpe retributionis diuinæ,
Rom. 8. ſubſequuntur gaudentes, & dicentes : *Sed in his omnibus ſuperamus propter eum, qui dilexit nos.* Et item alio loco ſcriptu-
Pſal. 65. ra : *Probaſti nos Deus, igne nos examinaſti, ſicut examinatur argentum ; induxiſti nos in laqueum, poſuiſti tribulationes in dorſo noſtro.* Et vt oſtendat ſub Priore debere nos eſſe, ſubſequitur dicens : *Impoſuiſti homines ſuper capita noſtra.* Sed & præceptum Domini in aduerſis & iniurijs per patientiam adimplentes,
Matt. 5. percuſſi in maxilla præbent & aliam ; auferenti tunicam
Luc. 6. dimittunt & pallium ; angariati milliario, vadunt & duo :
Cor. 2. 11 cum Paulo Apoſtolo falſos fratres & perſecutiones ſuſtinent, & maledicentes ſe benedicunt.

Quin-

QVintus humilitatis gradus eſt, ſi omnes cogitationes malas cordi ſuo aduenientes, vel mala a ſe abſconſe commiſſa, per humilem confeſſionem Abbati non celauerit ſuo. Hortans nos de hac re ſcriptura dicens: *Reuela Domino viam tuam, & ſpera in eo*. Et item dicit: *Confitemini Domino, quoniam bonus; quoniam in ſeculum miſericordia eius*. Et item Propheta: *Delictum meum cognitum tibi feci, & iniuſtitias meas non operui. Dixi, pronunciabo aduerſum me iniuſtitias meas Domino, & tu remiſiſti impietatem cordis mei*. Pſal. 30. Pſ. 105. Pſal. 31.

SExtus humilitatis gradus eſt, ſi omni vilitate vel extremitate contentus ſit monachus, & ad omnia, quæ ſibi iniunguntur, velut operarium malum ſe iudicet & indignum, dicens ſibi cum Propheta: *Ad nihilum redactus ſum, & neſciui: vt iumentum factus ſum apud te; & ego ſemper tecum*. Pſal. 72.

SEptimus humilitatis gradus eſt, ſi omnibus ſe inferiorem & viliorem, non ſolum ſua lingua pronunciet, ſed etiam intimo cordis credat affectu; humilians ſe, & dicens cum Propheta: *Ego autem ſum vermis, & non homo; opprobrium hominum, & abiectio plebis. Exaltatus ſum, & humiliatus, & confuſus*. Et item: *Bonum mihi, quod humiliaſti me, vt diſcam mandata tua*. Pſal. 21. Pſal. 87. Pſ. 118.

OCtauus humilitatis gradus eſt, ſi nihil agat monachus, niſi quod communis monaſterij Regula, vel maiorum cohortantur exempla.

NOnus humilitatis gradus eſt, ſi linguam ad loquendum prohibeat monachus, & taciturnitatem habens vſque ad interrogationem non loquatur, monſtrante ſcriptura, quia *in multiloquio non effugietur peccatum*: & quia *vir linguoſus non dirigetur ſuper terram*. Pro. 10. Pſ. 139.

DEcimus humilitatis gradus eſt, ſi non ſit facilis ac promptus in riſu; quia ſcriptum eſt: *Stultus in riſu exaltat vocem ſuam*. Eccl. 21.

VNdecimus humilitatis gradus eſt, ſi cum loquitur monachus, leniter, & ſine riſu, humiliter, & cum grauitate, vel

vel pauca verba & rationabilia loquatur, & non ſit clamoſus in voce, ſicut ſcriptum eſt: *Sapiens verbis innoteſcit paucis*.

Eccl. 10.

Dvodecimus humilitatis gradus eſt, ſi non ſolum corde monachus, ſed etiam ipſo corpore humilitatem videntibus ſe ſemper indicet; id eſt, in opere Dei, in oratorio, in monaſterio, in horto, in via, in agro, vel vbicumque ſedens, ambulans, vel ſtans, inclinato ſit ſemper capite, defixis in terram aſpectibus, reum ſe omni hora de peccatis ſuis exiſtimans, iam ſe tremendo iudicio Dei repræſentari exiſtimet; dicens ſibi in corde ſemper illud, quod publicanus ille Euangelicus fixis in terram oculis dixit: *Domine non ſum dignus ego peccator leuare oculos meos ad cælum*. Et item cum Propheta: *Incuruatus ſum, & humiliatus ſum vſquequaque*.

Luc. 18. Pſ. 118.

Ergo his omnibus humilitatis gradibus aſcenſis, monachus mox ad caritatem Dei perueniet illam, quæ perfecta foras mittit timorem; per quam vniuerſa, quæ prius non ſine formidine obſeruabat, abſque vllo labore, velut naturaliter ex conſuetudine incipiet cuſtodire, non iam timore gehennæ, ſed amore Chriſti, & conſuetudine ipſa bona, & delectatione virtutum: quæ Dominus iam in operarium ſuum mundum a vitijs & peccatis Spiritu ſancto dignabitur demonſtrare.

1. Ioan. 4.

Cap. VIII. *De Officijs diuinis in noctibus*.

Hyemis tempore, id eſt, a kalendis Nouembribus vſque ad Paſcha, iuxta conſiderationem rationis, octaua hora noctis ſurgendum eſt, vt modice amplius de media nocte pauſetur, & iam digeſti ſurgant. Quod vero reſtat poſt vigilias, a fratribus, qui Pſalterij vel lectionum aliquid indigent, meditationi inſeruiatur. A Paſcha autem vſque ad ſupradictas kalendas Nouembres, ſic temperetur hora vigiliarum agenda, paruiſſimo interuallo, quo fratres ad neceſſaria

ſaria naturæ exeant,cuſtodito; mox matutini, qui incipiente luce agendi ſunt, ſubſequantur.

Cap. IX. *Quanti pſalmi dicendi ſunt nocturnis horis.*

Hyemis tempore ſupraſcripto in primis dicatur verſus, *Deus in adiutorium meum intende; Domine ad adiuuandum me feſtina*, & *Gloria*: deinde tertio dicendum eſt, *Domine labia mea aperies, & os meum annunciabit laudem tuam*; cui ſubiungendus eſt tertius pſalmus, & Gloria. Poſt hunc, pſalmus nonageſimus quartus cum antiphona, aut certe decantandus. Inde ſequatur Ambroſianum: deinde ſex pſalmi cum antiphonis. Quibus dictis, dicto verſu, benedicat Abbas: & ſedentibus omnibus in ſcamnis, legantur viciſſim a fratribus in codice ſuper analogium tres lectiones, inter quas tria reſponſoria cantentur. Duo reſponſoria ſine Gloria dicantur: poſt tertiam vero lectionem qui cantat, dicat Gloria; quam dum incipit cantor dicere, mox omnes de ſedilibus ſurgant, ob honorem & reuerentiam ſanctiſſimæ Trinitatis. Codices autem legantur in vigilijs diuinæ auctoritatis, tam veteris teſtamenti, quam noui. Sed & expoſitiones earum, quæ a nominatis, & orthodoxis, catholicisque Patribus factæ ſunt. Poſt has vero tres lectiones cum reſponſorijs ſuis, ſequantur reliqui ſex pſalmi cum alleluia cantandi. Poſt hos lectio Apoſtoli ſequatur, ex corde recitanda: & verſus, & ſupplicatio litaniæ; id eſt, Kyrie eleiſon. Et ſic finiantur vigiliæ nocturnæ.

Cap. X. *Qualiter æſtatis tempore agatur nocturna laus.*

A Paſcha autem vſque ad kalendas Nouembres, omnis, vt ſupra dictum eſt, pſalmodiæ quantitas teneatur: excepto quod lectiones in codice, propter breuitatem noctium, minime legantur; ſed pro ipſis tribus lectionibus,

vna de veteri teſtamento memoriter dicatur: quam breue reſponſorium ſubſequatur; & reliqua omnia, vt ſupra dictum eſt, impleantur: id eſt, vt nunquam minus a duodecim pſalmorum quantitate ad vigilias nocturnas dicatur: exceptis tertio, & nonageſimo quarto pſalmo.

Cap. XI. *Qualiter diebus Dominicis vigiliæ agantur.*

Dominico die temporius ſurgatur ad vigilias: in quibus vigilijs teneatur menſura; id eſt, modulatis, vt ſupra diſpoſuimus, ſex pſalmis & verſu, reſidentibus cunctis diſpoſite & per ordinem in ſubſellijs, legantur in codice, vt ſupra diximus, quatuor lectiones cum reſponſorijs ſuis: vbi tantum in quarto reſponſorio dicatur a cantante, Gloria: quam dum incipit, mox omnes cum reuerentia ſurgant. Poſt quas lectiones ſequantur ex ordine alij ſex pſalmi cum antiphonis, ſicut anteriores, & verſus. Poſt quos iterum legantur aliæ quatuor lectiones cum reſponſorijs ſuis, ordine quo ſupra. Poſt quas dicantur tria cantica de Prophetis, quæ inſtituerit Abbas: quæ cantica cum alleluia pſallantur. Dicto etiam verſu, & benedicente Abbate, legantur aliæ quatuor lectiones de nouo teſtamento, ordine quo ſupra. Poſt quartum autem reſponſorium, incipiat Abbas hymnum: *Te Deum laudamus.* Quo dicto, legat Abbas lectionem de Euangelio, cum honore & tremore ſtantibus omnibus. Qua perlecta, reſpondeant omnes, *Amen.* Et ſubſequatur mox Abbas hymnum: *Te decet laus:* & data benedictione incipiant matutinos. Qui ordo vigiliarum omni tempore tam æſtatis quam hyemis, æqualiter in die Dominico teneatur: niſi forte, quod abſit, tardius ſurgant, aliquid de lectionibus breuiandum eſt, aut reſponſorijs: quod tamen omnino caueatur ne proueniat. Quod ſi contigerit, digne inde ſatisfaciat Deo in oratorio, per cuius euenerit neglectum.

Cap. XII. *Quomodo matutinorum ſolemnitas agatur.*

In matutinis Dominico die in primis dicatur ſexageſimus ſextus pſalmus ſine antiphona in directum. Poſt quem dicatur quinquageſimus cum alleluia. Poſt quem dicatur centeſimus ſeptimus decimus, & ſexageſimus ſecundus. Inde benedictiones, & laudes, lectio de Apocalypſi vna ex corde, & reſponſorium, & Ambroſianum, & verſus, & canticum de Euangelio, litaniæ, & completum eſt.

Cap. XIII. *Priuatis diebus qualiter agantur matutini.*

Diebus autem priuatis matutinorum ſolemnitas ita agatur; id eſt, vt ſexageſimus ſextus pſalmus dicatur ſine antiphona, ſubtrahendo modice ſicut die Dominico: vt omnes occurrant ad quinquageſimum, qui cum antiphona dicatur. Poſt quem alij duo pſalmi dicantur ſecundum conſuetudinem; id eſt, ſecunda feria, quintus, & trigeſimus quintus. Tertia feria, quadrageſimus ſecundus, & quinquageſimus ſextus. Quarta feria ſexageſimus tertius, & ſexageſimus quartus. Quinta feria octogeſimus ſeptimus, & octogeſimus nonus. Sexta feria, ſeptuageſimus quintus, & nonageſimus primus. Sabbato autem centeſimus quadrageſimus ſecundus, & canticum Deuteronomij, quod diuidatur in duas glorias. Nam ceteris diebus canticum vnumquodque die ſuo ex Prophetis, ſicut pſallit Eccleſia Romana, dicatur. Poſt hæc ſequantur laudes: deinde lectio vna Apoſtoli memoriter recitando; reſponſorium, Ambroſianum, verſus, canticum de Euangelio, litaniæ, & completum eſt. Plane agenda matutina, vel veſpertina non tranſeant aliquando, niſi in vltimo per ordinem oratio Dominica omnibus audientibus dicatur a Priore; propter ſcandalorum ſpinas, quæ oriri ſolent; vt conuenti per ipſius orationis ſponſionem, qua dicunt: *Dimitte nobis, ſicut & nos*

dimittimus debitoribus noſtris: purgent ſe ab huiuſmodi vitio. Ceteris vero agendis vltima pars eius orationis dicatur, vt ab omnibus reſpondeatur: *Sed libera nos a malo.*

Cap. XIV. *In natalitijs Sanctorum qualiter agantur vigiliæ.*

In Sanctorum vero feſtiuitatibus, vel omnibus ſolemnitatibus, ſicut diximus Dominico die agendum, ita agatur; excepto quod pſalmi, aut antiphonæ, vel lectiones ad ipſum diem pertinentes dicantur. Modus autem ſupra ſcriptus teneatur.

Cap. XV. *Alleluia quibus temporibus dicatur.*

A Sancto Paſcha vſque ad Pentecoſten ſine intermiſſione dicatur Alleluia, tam in pſalmis, quam in reſponſorijs. A Pentecoſte vſque ad caput Quadrageſimæ, omnibus noctibus cum ſex poſterioribus pſalmis tantum ad nocturnos dicatur. Omni vero Dominica extra Quadrageſimam, cantica, matutini, prima, tertia, ſexta, nonaque cum alleluia dicantur. Veſpera vero cum antiphonis. Reſponſoria vero nunquam dicantur cum alleluia, niſi a Paſcha vsque ad Pentecoſten.

Cap. XVI. *Qualiter diuina opera per diem agantur.*

Pſ. 118. Vt ait Propheta: *Septies in die laudem dixi tibi.* Qui ſeptenarius ſacratus numerus a nobis ſic implebitur, ſi Matutini, Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonæ, Veſperæ, Completorijque tempore, noſtræ ſeruitutis officia perſoluamus. Quia de his diurnis horis dixit: *Septies in die laudem dixi tibi.* Nam de nocturnis vigilijs idem ipſe Propheta ait: *Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi.* Ergo his temporibus referamus laudes Creatori noſtro ſuper iudicia iuſtitiæ ſuæ: id eſt, Matutinis, *Ibid.*

tinis, Prima, Tertia, Sexta, Nona, Veſpera, Completorio: & nocte ſurgamus ad confitendum ei.

Cap. XVII. *Quot pſalmi per eaſdem horas canendi ſunt.*

Iam de Nocturnis, vel Matutinis digeſſimus ordinem pſalmodiæ; nunc de ſequentibus horis videamus. Prima hora dicantur pſalmi tres ſingillatim, & non ſub vna gloria. Hymnus eiuſdem horæ poſt verſum, *Deus in adiutorium meum intende*, antequam pſalmi incipiantur. Poſt expletionem vero trium pſalmorum, recitetur lectio vna, verſus, & Kyrie eleiſon; & Miſſæ ſunt. Tertia vero, Sexta, & Nona eodem ordine celebretur: id eſt, verſus, hymni earumdem horarum, terni pſalmi, lectio, & verſus, Kyrie eleiſon; & Miſſæ ſunt. Si maior congregatio fuerit, cum antiphonis; ſi vero minor, in directum pſallantur. Veſpertina autem ſynaxis quatuor pſalmis cum antiphonis terminetur: poſt quos pſalmos lectio recitanda eſt, inde reſponſorium, Ambroſianum, verſus, canticum de Euangelio, litaniæ, & oratio Dominica;& fiant Miſſæ. Completorium autem, trium pſalmorum dictione terminetur: qui pſalmi directanei ſine antiphona dicendi ſunt. Poſt quos hymnus eiuſdem horæ, lectio vna, verſus, Kyrie eleiſon, & benedictiones; & Miſſæ fiant.

Cap. XVIII. *Quo ordine ipſi pſalmi dicendi ſunt.*

In primis dicatur verſus: *Deus in adiutorium meum intende; Domine ad adiuuandum me feſtina*: & Gloria. Inde hymnus cuiuſque horæ. Deinde prima hora Dominica, dicenda ſunt quatuor capitula pſalmi centeſimi octaui decimi. Reliquis vero horis, id eſt, Tertia, Sexta, & Nona, terna capitula ſupradicti pſalmi centeſimi octaui decimi dicantur. Ad primam autem ſecundæ feriæ dicantur tres pſalmi, id eſt,

pri-

primus, ſecundus, & ſextus. Et ita per ſingulos dies ad Primam vſque ad Dominicam dicantur per ordinem terni pſalmi, vſque ad nonum decimum pſalmum; ita ſane, vt nonus pſalmus, & ſeptimus decimus partiantur in binas glorias; & ſic fiat, vt ad vigilias Dominicas ſemper a vigeſimo incipiatur. Ad Tertiam vero, Sextam, & Nonam ſecundæ feriæ nouem capitula, quæ reſidua ſunt de centeſimo octauo decimo pſalmo, ipſa terna capitula per eaſdem horas dicantur. Expenſo ergo pſalmo centeſimo octauodecimo duobus diebus, id eſt, Dominico, & ſecunda feria; tertia feria iam ad Tertiam, Sextam, & Nonam pſallantur terni pſalmi a centeſimo nonodecimo, vſque ad centeſimum vigeſimum ſeptimum; id eſt, pſalmi nouem. Quique pſalmi ſemper vſque ad Dominicam per eaſdem horas itidem repetantur: hymnorum nihilominus, lectionum, vel verſuum diſpoſitione vniformi cunctis diebus ſeruata; & ita ſcilicet, vt ſemper Dominica a centeſimo octauo decimo incipiatur.

Veſpera autem quotidie quatuor pſalmorum modulatione canatur. Qui pſalmi incipiantur a centeſimo nono vſque ad centeſimum quadrageſimum ſeptimum; exceptis ijs, qui in diuerſis horis ex eis ſequeſtrantur; id eſt, a centeſimo ſeptimo decimo vſque ad centeſimum vigeſimum ſeptimum, & centeſimum trigeſimum tertium, & centeſimum quadrageſimum ſecundum. Reliqui omnes in Veſpera dicendi ſunt. Et quia minus veniunt tres pſalmi, ideo diuidendi ſunt, qui in numero ſupradicto fortiores inueniuntur: id eſt, centeſimus trigeſimus octauus, & centeſimus quadrageſimus tertius, & centeſimus quadrageſimus quartus. Centeſimus vero ſextusdecimus, quia paruus eſt, cum centeſimo quinto decimo coniungatur. Digeſto ergo ordine pſalmorum veſpertinorum, reliqua, id eſt, lectiones, reſponſoria, hymni, verſus, vel cantica, ſicut ſupra taxauimus, impleantur. Ad Completorium vero quotidie

ijdem

ijdem pſalmi repetantur: id eſt, quartus, nonageſimus, & centeſimus trigeſimus tertius.

Diſpoſito ordine pſalmodiæ diurnæ, reliqui omnes pſalmi, qui ſuperſunt, æqualiter diuidantur in ſeptem noctium vigilias, partiendo ſcilicet, qui inter eos prolixiores ſunt pſalmi, & duodecim per vnamquamque conſtituantur noctem. Hoc præcipue commonentes, vt ſi cui forte hæc diſtributio pſalmorum diſplicuerit, ordinet, ſi melius aliter iudicauerit; dum omnimodis id attendatur, vt omni hebdomada pſalterium ex integro numero centum quinquaginta pſalmorum pſallatur; & Dominico die ſemper a capite repetatur ad vigilias. quia nimis inertes deuotionis ſuæ ſeruitium oſtendunt monachi, qui minus a pſalterio, cum canticis conſuetudinarijs, per ſeptimanæ circulum pſallunt; cum legamus ſanctos Patres noſtros vno die hoc ſtrenue impleſſe, quod nos tepidi vtinam ſeptimana integra perſoluamus!

Cap. XIX. *De diſciplina pſallendi.*

Vbique credimus diuinam eſſe præſentiam, & oculos Domini in omni loco ſpeculari bonos & malos: maxime tamen hoc ſine aliqua dubitatione credamus, cum ad opus diuinum aſſiſtimus. Ideo ſemper memores ſimus, quod ait Propheta: *Seruite Domino in timore.* Et iterum: *Pſallite ſapienter.* Et: *In conſpectu angelorum pſallam tibi.* Ergo conſideremus, qualiter oporteat nos in conſpectu diuinitatis & angelorum eſſe; & ſic ſtemus ad pſallendum, vt mens noſtra concordet voci noſtræ.

Pſal. 2. *Pſal 46.* *Pſ. 137.*

Cap. XX. *De reuerentia orationis.*

Si, cum hominibus potentibus volumus aliqua ſuggerere, non præſumimus, niſi cum humilitate & reuerentia; quan-

quanto magis Domino Deo vniuerſorum cum omni humilitate & puritatis deuotione ſupplicandum eſt? Et non in multiloquio, ſed in puritate cordis, & compunctione lacrimarum nos exaudiri ſciamus. Et ideo breuis debet eſſe & pura oratio; niſi forte ex affectu inſpirationis diuinæ gratiæ protendatur. In conuentu tamen omnino breuietur oratio, & facto ſigno a Priore, omnes pariter ſurgant.

Cap. XXI. *De Decanis monaſterij.*

Si maior fuerit congregatio, eligantur de ipſis fratres boni teſtimonij, & ſanctæ conuerſationis, & conſtituantur Decani; qui ſolicitudinem gerant ſuper Decanias ſuas in omnibus ſecundum mandata Dei, & præcepta Abbatis ſui. Qui Decani tales eligantur, in quibus ſecurus Abbas partiatur onera ſua, & non eligantur per ordinem, ſed ſecundum vitæ meritum, & ſapientiæ doctrinam. Quique Decani, ſi ex eis aliqua forte quis inflatus ſuperbia repertus fuerit reprehenſibilis, correptus ſemel & iterum, atque tertio, ſi emendare noluerit, deijciatur; & alter in loco eius, qui dignus ſit, ſubrogetur. Et de Præpoſito eadem conſtituimus.

Cap. XXII. *Quomodo dormiant monachi.*

Singuli per ſingula lecta dormiant. Lectiſternia pro modo conuerſationis ſecundum diſpenſationem Abbatis ſui accipiant. Si poteſt fieri, omnes in vno loco dormiant; ſin autem multitudo non ſinit, deni aut viceni cum ſenioribus, qui ſuper eos ſoliciti ſint, pauſent. Candela iugiter in eadem cella ardeat vſque mane. Veſtiti dormiant, & cincti cingulis aut funibus, & cultellos ad latus ſuum non habeant, dum dormiunt; ne forte per ſomnum vulnerentur dormientes: & vt parati ſint monachi ſemper, & facto

ſigno

ſigno abſque mora ſurgentes feſtinent inuicem ſe præuenire ad opus Dei, cum omni tamen grauitate & modeſtia. Adoleſcentiores fratres iuxta ſe non habeant lecta, ſed permixti cum ſenioribus: ſurgentes vero ad opus Dei inuicem ſe moderate cohortentur, propter ſomnolentorum excuſationes.

Cap. XXIII. *De excommunicatione culparum.*

Si quis frater contumax, aut inobediens, aut ſuperbus, aut murmurans, vel in alio contrarius exiſtens ſanctæ Regulæ, & præceptis ſeniorum ſuorum contemptor repertus fuerit, hic ſecundum Domini noſtri præceptum admoneatur ſemel & ſecundo ſecrete a ſenioribus ſuis. Si non emendauerit, obiurgetur publice coram omnibus. Si vero neque ſic correxerit, ſi intelligit qualis pœna ſit, excommunicationi ſubiaceat. Sin autem improbus eſt, vindictæ corporali ſubdatur. *Matt. 18.*

Cap. XXIV. *Qualis debeat eſſe modus excommunicationis.*

Secundum modum culpæ, excommunicationis vel diſciplinæ menſura debet extendi; qui culparum modus in Abbatis pendeat iudicio. Si quis tamen frater in leuioribus culpis inuenitur, a menſæ participatione priuetur. Priuati autem a menſæ conſortio iſta erit ratio, vt in Oratorio pſalmum aut antiphonam non imponat, neque lectionem recitet vſque ad ſatisfactionem. Refectionem autem cibi poſt fratrum refectionem ſolus accipiat, menſura, vel hora, qua præuiderit Abbas ei competere; vt ſi verbi gratia fratres reficiunt ſexta hora, ille frater nona: ſi fratres nona, ille veſpertina, vſque dum ſatiſfactione congrua veniam conſequatur.

Cap. XXV. *De grauioribus culpis.*

Is autem frater, qui grauioris culpæ noxa tenetur, ſuſpendatur a menſa ſimul & ab oratorio. Nullus ei fratrum in vllo iungatur conſortio, neque in colloquio. Solus ſit ad opus ſibi iniunctum, perſiſtens in pœnitentiæ luctu; ſciens illam terribilem Apoſtoli ſententiam dicentis:
1. Cor. 5. *Traditum huiuſmodi hominem ſatanæ in interitum carnis, vt ſpiritus ſaluus ſit in die Domini.* Cibi autem refectionem ſolus percipiat, menſura, vel hora, qua præuiderit ei Abbas competere. Nec a quoquam benedicatur tranſeunte, nec cibus, qui ei datur.

Cap. XXVI. *De ijs, qui ſine iuſſione Abbatis iunguntur excommunicatis.*

Si quis frater præſumpſerit ſine iuſſione Abbatis fratri excommunicato quolibet modo ſe iungere, aut loqui cum eo, vel mandatum ei dirigere, ſimilem ſortiatur excommunicationis vindictam.

Cap. XXVII. *Qualiter debeat Abbas ſolicitus eſſe circa excommunicatos.*

Omni ſolicitudine curam gerat Abbas circa delinquentes
Matt. 5. fratres; quia *non eſt opus ſanis medicus, ſed male habentibus.* Et ideo vti debet omni modo, vt ſapiens medicus: immittere ſynpæctas, id eſt, ſeniores ſapientes fratres, qui quaſi ſecrete conſolentur fratrem fluctuantem, & prouocent ad humilitatis ſatisfactionem; & conſolentur eum, ne abundantiori triſtitia abſorbeatur; ſed ſicut ait Apoſtolus:
Cor. 2, 2. *Confirmetur in eo caritas, & oretur pro eo ab omnibus.* Magnopere enim debet ſolicitudinem gerere Abbas & omni ſagacitate & induſtria curare, ne aliquam de ouibus ſibi creditis

per-

perdat. Nouerit enim ſe infirmarum curam ſuſcepiſſe animarum, non ſuper ſanas tyrannidem: & metuat Prophetæ comminationem, per quem dicit Deus: *Quod craſſum videbatis, aſſumebatis; & quod debile erat proijciebatis*. Et paſtoris boni pium imitetur exemplum, qui relictis nonaginta nouem ouibus in montibus, abijt vnam ouem, quæ errauerat, quærere; cuius infirmitati in tantum compaſſus eſt, vt eam in ſacris humeris ſuis dignaretur imponere, & ſic reportare ad gregem. Ezec. 34. Luc. 16.

Cap. XXVIII. *De ijs, qui ſæpius correpti non emendauerint.*

SI quis frater frequenter correptus pro qualibet culpa, ſi etiam excommunicatus non emendauerit, acrior ei accedat correptio; id eſt, vt verberum vindicta in eum procedat. Quod ſi nec ita correxerit, aut forte, quod abſit, in ſuperbiam elatus, etiam defendere voluerit opera ſua; tunc Abbas faciat, quod ſapiens medicus. Si exhibuit fomenta, ſi vnguenta adhortationum, ſi medicamina ſcripturarum diuinarum, ſi ad vltimum vſtionem excommunicationis, vel plagarum virgas, etiam ſi viderit nihil ſuam præualere induſtriam; adhibeat etiam, quod maius eſt, ſuam & omnium fratrum pro eo orationem; vt Dominus, qui omnia potens eſt, operetur ſalutem circa infirmum fratrem. Quod ſi nec iſto modo ſanatus fuerit, tunc iam vtatur Abbas ferro abſciſſionis, vt ait Apoſtolus: *Auferte malum ex vobis*: 1. Cor. 5.
Et iterum: *Infidelis ſi diſcedit, diſcedat*: ne vna ouis morbida 1. Cor. 7.
omnem gregem contaminet.

Cap. XXIX. *Si debeant iterum recipi fratres exeuntes de monaſterio.*

FRater, qui proprio vitio egreditur de monaſterio, ſi reuerti voluerit, ſpondeat prius omnem emendationem

vitij, pro quo egreſſus eſt; & ſic in vltimo gradu recipiatur, vt ex hoc eius humilitas comprobetur. Quod ſi denuo exierit, vſque tertio ita recipiatur; iam poſtea ſciens omnem ſibi reuerſionis aditum denegari.

Cap. XXX. *De pueris minori ætate, qualiter corripiantur.*

Omnis ætas vel intellectus proprias debet habere menſuras. Ideoque quotiens pueri vel adoleſcentiores ætate, aut qui minus intelligere poſſunt quanta pœna ſit excommunicationis, hi tales, dum delinquunt, aut ieiunijs nimijs affligantur, aut acris verberibus coerceantur, vt ſanentur.

Cap. XXXI. *De Cellerario monaſterij, qualis debeat eſſe.*

Cellerarius monaſterij eligatur de congregatione ſapiens, maturus moribus, ſobrius, non multum edax, non elatus, non turbulentus, non iniurioſus, non tardus, non prodigus, ſed timens Deum: qui omni congregationi ſit ſicut pater. Curam gerat de omnibus: ſine iuſſione Abbatis nihil faciat. Quæ iubentur, cuſtodiat; fratres non contriſtet. Si quis frater ab eo forte aliqua irrationabiliter poſtulat, non ſpernendo eum contriſtet; ſed rationabiliter cum humilitate male petenti deneget. Animam ſuam
1. Tim. 3. cuſtodiat, memor ſemper illud Apoſtolicum: *Quia qui bene miniſtrauerit, gradum bonum ſibi acquirit.* Infirmorum, infantium, hoſpitum, pauperumque cum omni ſolicitudine curam gerat: ſciens ſine dubio, quia pro his omnibus in die iudicij rationem redditurus eſt.

Omnia vaſa monaſterij, cunctamque ſubſtantiam, ac ſi altaris vaſa ſacrata, conſpiciat. Nihil ducat negligendum, neque auaritiæ ſtudeat, neque prodigus ſit, & exſtirpator

ſub-

ſubſtantiæ monaſterij: ſed omnia menſurate faciat, & ſecundum iuſſionem Abbatis ſui. Humilitatem ante omnia habeat; & cui ſubſtantia non eſt quæ tribuatur, ſermo reſponſionis porrigatur bonus; quia ſcriptum eſt: *Sermo bonus ſuper datum optimum*. Omnia quæ ei iniunxerit Abbas, ipſe habeat ſub cura ſua; a quibus eum prohibuerit, non præſumat. Fratribus conſtitutam annonam ſine aliquo typho, vel mora offerat, vt non ſcandalizentur: memor diuini eloquij, quid mereatur, qui ſcandalizauerit vnum de puſillis. Si congregatio maior fuerit, ſolatia ei dentur, a quibus adiutus & ipſe æquo animo impleat officium ſibi commiſſum. Horis competentibus dentur quæ danda ſunt, & petantur quæ petenda ſunt: vt nemo perturbetur, neque contriſtetur in domo Dei.

Eccl. 18.

Matt. 18.

CAP. XXXII. *De ferramentis, vel rebus monaſterij.*

SVbſtantia monaſterij in ferramentis, vel veſtibus, ſeu quibuslibet rebus, prouideat Abbas fratres, de quorum vita & moribus ſecurus ſit, & eis ſingula, vt vtile iudicauerit, conſignet cuſtodienda atque recolligenda. Ex quibus Abbas breue teneat: vt dum ſibi in ipſa aſſignata fratres vicibus ſuccedunt, ſciat quid dat, aut quid recipit. Si quis autem ſordide aut negligenter res monaſterij tractauerit, corripiatur: ſi non emendauerit, diſciplinæ regulari ſubiaceat.

CAP. XXXIII. *Si quid debeant monachi proprium habere.*

PRæcipue hoc vitium peculiare radicitus amputandum eſt de monaſterio; ne quis præſumat aliquid dare aut accipere ſine iuſſione Abbatis, neque aliquid habere proprium, nullam omnino rem, neque codicem, neque tabulas, neque graphium, ſed nihil omnino: quippe quibus nec

cor-

corpora ſua, nec voluntates licet habere in propria poteſtate. Omnia vero neceſſaria a patre ſperare monaſterij: nec quicquam liceat habere, quod Abbas non dederit, aut permiſerit. Omniaque omnibus ſint communia, vt ſcri-
Act. 4. ptum eſt: nec quiſquam ſuum eſſe aliquid dicat, aut præſumat. Quod ſi quiſquam hoc nequiſſimo vitio deprehenſus fuerit delectari, admoneatur ſemel & iterum: ſi non emendauerit, correptioni ſubiaceat.

CAP. XXXIV. *Si omnes æqualiter debeant neceſſaria accipere.*

Act. 4. SIcut ſcriptum eſt: *Diuidebatur ſingulis, prout cuique opus erat.* Vbi non dicimus, quod perſonarum, quod abſit, acceptio ſit; ſed infirmitatum conſideratio. Vbi qui minus indiget, agat Deo gratias, & non contriſtetur; qui vero plus indiget, humilietur pro infirmitate, & non extollatur pro miſericordia; & ita omnia membra erunt in pace. Ante omnia ne murmurationis malum pro qualicunque cauſa, in aliquo qualicunque verbo vel ſignificatione appareat. Quod ſi deprehenſus fuerit, diſtrictiori diſciplinæ ſubdatur.

CAP. XXXV. *De Septimanarijs coquinæ.*

FRatres ſibi inuicem ſeruiant, vt nullus excuſetur a coquinæ officio; niſi aut ægritudine, aut in cauſa grauis vtilitatis quis occupatus fuerit: quia exinde maior merces & caritas acquiritur. Imbecillibus autem procurentur ſolatia, vt non cum triſtitia hoc faciant; ſed habeant omnes ſolatia ſecundum modum congregationis, aut poſitionem loci. Si maior fuerit congregatio, Cellerarius excuſetur a coquina, vel ſi qui, vt diximus, maioribus vtilitatibus occupantur: ceteri ſibi ſub caritate inuicem ſeruiant. Egreſſurus de ſeptimana ſabbato munditias faciat. Lintea cum quibus ſibi fratres manus ac pedes tergunt,

gunt, lauet. Pedes vero tam ipſe, qui egreditur, quam ille qui intraturus eſt,omnibus lauent. Vaſa miniſterij ſui munda & ſana Cellerario reconſignet. Qui Cellerarius item intranti conſignet, vt ſciat quid dat,aut quid recipit.

Septimanarij autem ante vnam horam refectionis accipiant ſuper ſtatutam annonam ſingulos biberes, & panem; vt hora refectionis ſine murmuratione, & graui labore ſeruiant fratribus ſuis. In diebus tamen ſolemnibus vſque ad miſſas ſuſtineant. Intrantes autem & exeuntes hebdomadarij in oratorio, mox matutinis finitis Dominica omnium genibus prouoluantur, poſtulantes pro ſe orari. Egrediens autem de ſeptimana dicat hunc verſum: *Benedictus es Domine Deus, qui adiuuiſti me, & conſolatus es me.* Quo dicto tertio, accepta benedictione egrediens, ſubſequatur ingrediens, & dicat: *Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me feſtina.* Et hoc idem tertio repetatur ab omnibus, & accepta benedictione ingrediatur. Pſ.118. Pſal. 83.

Cap. XXXVI. *De infirmis fratribus.*

Infirmorum cura ante omnia, & ſuper omnia adhibenda eſt; vt ſicut reuera Chriſto, ita eis ſeruiatur; quia ipſe dixit: *Infirmus fui, & viſitaſtis me.* Et: *Quod feciſtis vni de his minimis meis, mihi feciſtis.* Sed & ipſi infirmi conſiderent in honorem Dei ſibi ſeruiri; & non ſuperfluitate ſua contriſtent fratres ſuos ſeruientes ſibi. Qui tamen patienter portandi ſunt; quia de talibus copioſior merces acquiritur. Ergo cura maxima ſit Abbati, ne aliquam negligentiam patiantur. Quibus fratribus infirmis ſit cella ſuper ſe deputata, & ſeruitor timens Deum, & diligens, ac ſolicitus. Matt.25.

Balneorum vſus infirmis, quoties expedit, offeratur. Sanis autem, & maxime iuuenibus, tardius concedatur. Sed & carnium eſus infirmis omnino debilibus pro reparatione concedatur. At vbi meliorati fuerint, a carnibus more ſolito

lito omnes abſtineant. Curam autem maximam habeat Abbas ne a cellerariјs, aut ſeruitoribus negligantur infirmi: quia ad ipſum reſpicit, quicquid a diſcipulis delinquitur.

Cap. XXXVII. *De ſenibus, vel infantibus.*

Licet ipſa natura humana trahatur ad miſericordiam in his ætatibus, ſenum videlicet & infantum: tamen & Regulæ auctoritas ei proſpiciat. Conſideretur ſemper in eis imbecillitas, & nullatenus eis diſtrictio Regulæ teneatur in alimentis: ſed ſit in eis pia conſideratio, & præueniant horas canonicas.

Cap. XXXVIII. *De hebdomadario lectore.*

Menſis fratrum edentium lectio deeſſe non debet: nec fortuito caſu qui arripuerit codicem, legere audeat ibi: ſed lecturus tota hebdomada, Dominica ingrediatur. Qui ingrediens poſt miſſas & communionem, petat ab omnibus pro ſe orari, vt auertat ab ipſo Deus ſpiritum elationis. Et dicatur hic verſus in oratorio tertio ab omnibus, ipſo tamen incipiente: *Domine labia mea aperies, & os meum annunciabit laudem tuam.* (Pſal. 50.) Et ſic accepta benedictione, ingrediatur ad legendum: & ſummum fiat ſilentium ad menſam, vt nullius muſſitatio, vel vox, niſi ſolius legentis, ibi audiatur. Quæ vero neceſſaria ſunt comedentibus & bibentibus, ſic ſibi viciſſim miniſtrent fratres, vt nullus indigeat petere aliquid. Si quid tamen opus fuerit, ſonitu cuiuſcumque ſigni potius petatur, quam voce. Nec præſumat ibi aliquis de ipſa lectione, aut aliunde quidquam requirere, ne detur occaſio: niſi forte Prior voluerit pro ædificatione aliquid breuiter dicere. Frater autem hebdomadarius accipiat mixtum priuſquam incipiat legere, propter communionem ſanctam, & ne forte graue ſit ei ieiunium ſuſtinere. Poſtea

autem cum coquinæ hebdomadarijs, & ſeruitoribus reficiat. Fratres autem non per ordinem legant, aut cantent; ſed qui ædificent audientes.

Cap. XXXIX. *De menſura ciborum.*

SVfficere credimus ad refectionem quotidianam, tam Sextæ, quam Nonæ, omnibus menſis cocta duo pulmentaria, propter diuerſorum infirmitates; vt forte, qui ex vno non potuerit edere, ex alio reficiatur. Ergo duo pulmentaria cocta fratribus omnibus ſufficiant; & ſi fuerint inde poma, aut naſcentia leguminum, addatur & tertium. Panis libra vna propenſa ſufficiat in die, ſiue vna ſit refectio, ſiue prandij, & cœnæ. Quod ſi cœnaturi ſunt, de eadem libra, tertia pars a Cellerario ſeruetur, reddenda cœnaturis. Quod ſi labor forte factus fuerit maior, in arbitrio & poteſtate Abbatis erit, ſi expediat aliquid augere, remota præ omnibus crapula, & vt nunquam ſurripiat monacho indigeries. Quia nihil ſic contrarium eſt omni Chriſtiano, quomodo crapula, ſicut ait Dominus noſter: *Videte ne grauentur* Luc. 21.
corda veſtra in crapula. Pueris vero minori ætate non eadem ſeruetur quantitas, ſed minor quam maioribus, ſeruata in omnibus parcitate. Carnium vero quadrupedum ab omnibus abſtineatur comeſtio, præter omnino debiles & ægrotos.

Cap. XL. *De menſura potus.*

VNuſquiſque proprium habet donum ex Deo; alius ſic, alius vero ſic. 1. Cor. 12
Et ideo cum aliqua ſcrupuloſitate a nobis menſura victus aliorum conſtituitur; tamen infirmorum contuentes imbecillitatem, credimus heminam vini per ſingulos ſufficere per diem. Quibus autem donat Deus tolerantiam abſtinentiæ, propriam ſe habituros mercedem ſciant. Quod ſi aut loci neceſſitas, vel labor, aut ardor æſtatis amplius po-

poſcerit; in arbitrio Prioris conſiſtat: conſiderans in omnibus, ne ſurrepat ſatietas, aut ebrietas. Licet legamus, vinum omnino monachorum non eſſe; ſed quia noſtris temporibus id monachis perſuaderi non poteſt, ſaltem vel hoc conſentiamus, vt non vſque ad ſatietatem bibamus, ſed
Eccl. 15. parcius: quia vinum apoſtatare facit etiam ſapientes. Vbi autem neceſſitas loci expoſcit, vt nec ſupraſcripta menſura inueniri poſſit, ſed multo minus, aut ex toto nihil; benedicant Deum, qui ibi habitant, & non murmurent. Hoc omnino admonentes, vt abſque murmurationibus ſint.

Cap. XLI. *Quibus horis oporteat reficere fratres.*

A ſancto Paſcha vſque ad Pentecoſten ad Sextam reficiant fratres, & ad ſeram cœnent. A Pentecoſte autem tota æſtate, ſi labores agrorum non habent monachi, aut nimietas æſtatis non perturbat, quarta & ſexta feria ieiunent vſque ad Nonam: reliquis vero diebus ad Sextam prandeant. Quæ prandij Sexta, ſi opera in agris habuerint, aut æſtatis feruor nimius fuerit, continuanda erit; & in Abbatis ſit prouidentia. Et ſic omnia temperet atque diſponat, qualiter & animæ ſaluentur, & quod faciunt fratres, abſque iuſta murmuratione faciant. Ab idibus autem Septembris, vſque ad caput quadrageſimæ ad Nonam ſemper reficiant. In quadrageſima vero vſque ad Paſcha, ad veſperam reficiant. Ipſa tamen veſpera ſic agatur, vt lumine lucernæ non indigeant reficientes; ſed luce adhuc diei omnia conſummentur. Sed & omni tempore, ſiue cœnæ, ſiue refectionis hora ſic temperetur, vt cum luce fiant omnia.

Cap. XLII. *Vt poſt completorium nemo loquatur.*

Omni tempore ſilentio debent ſtudere monachi, maxime tamen nocturnis horis. Et ideo omni tempore, ſiue

ieiu-

ieiunij, ſiue prandij, ſi tempus fuerit prandij, mox vt ſurrexerint a cœna, ſedeant omnes in vnum; & legat vnus collationes vel vitas Patrum, aut certe aliud quod ædificet audientes: non autem Heptaticum, aut Regum; quia infirmis intellectibus non erit vtile illa hora hanc ſcripturam audire: alijs vero horis legantur. Si autem ieiunij dies fuerit, dicta veſpera, paruo interuallo mox accedant ad lectionem collationum, vt diximus; & lectis quatuor aut quinque folijs, vel quantum hora permittit, omnibus in vnum occurrentibus, per hanc moram lectionis. Si quis forte in aſſignato ſibi commiſſo fuerit occupatus, occurrat. Omnes ergo in vnum poſiti compleant: & exeuntes a completorijs, nulla ſit licentia denuo cuiquam loqui aliquid. Quod ſi inuentus fuerit quiſquam præuaricari hanc taciturnitatis regulam, graui vindictæ ſubiaceat: excepto ſi neceſſitas hoſpitum ſuperuenerit, aut forte Abbas alicui aliquid iuſſerit. Quod tamen & ipſum cum ſumma grauitate & moderatione honeſtiſſime fiat.

Cap. XLIII. *De ijs, qui ad opus Dei, vel ad menſam tarde occurrunt.*

Ad horam diuini officij, mox vt auditum fuerit ſignum, relictis omnibus, quælibet fuerint in manibus, ſumma cum feſtinatione curratur: cum grauitate tamen, vt non ſcurrilitas inueniat fomitem. Ergo nihil operi Dei præponatur. Quod ſi quis in nocturnis vigilijs poſt gloriam pſalmi nonageſimi quarti, quem propter hoc omnino ſubtrahendo & moroſe volumus dici, occurrerit; non ſtet in ordine ſuo in choro, ſed vltimus omnium ſtet, aut in loco quem talibus negligentibus ſeorſum conſtituerit Abbas; vt videatur ab ipſo, vel ab omnibus, vſque dum completo opere Dei, ſatisfactione publica pœniteat. Ideo autem eos in vltimo, aut ſeorſum iudicauimus debere ſtare; vt viſi

ab omnibus, vel pro ipſa verecundia ſua emendentur. Nam ſi foris oratorio remaneant, erit forte talis, qui ſe aut recolloceet & dormiat, aut certe ſedeat ſibi foris, vel ſabulis vacet, & detur occaſio maligno. Sed ingrediatur intus; vt nec totum perdat, & de reliquo emendetur. Diurnis autem horis, qui ad opus Dei, poſt verſum & gloriam primi pſalmi, qui poſt verſum dicitur, non occurrerit; lege qua ſupradiximus, in vltimo ſtet, nec præſumat ſociari choro pſallentium, vſque ad ſatisfactionem: niſi forte Abbas licentiam dederit permiſſione ſua; ita tamen, vt ſatisfaciat reus ex hoc.

Ad menſam autem, qui ante verſum non occurrerit, vt ſimul omnes dicant verſum & orent, & ſub vno omnes accedant ad menſam; qui per negligentiam ſuam, aut vitium non occurrerit, vſque ad ſecundam vicem pro hoc corripiatur. Si denuo non emendauerit, non permittatur ad menſæ communis participationem; ſed ſequeſtratus a conſortio omnium reficiat ſolus, ſublata ei portione ſua de vino, vſque ad ſatisfactionem & emendationem. Similiter autem patiatur, qui etiam ad illum verſum non fuerit præſens, qui poſt cibum dicitur. Et ne quis præſumat ante ſtatutam horam, vel poſtea quidquam cibi vel potus ſumere. Sed & ſi cui offertur aliquid a Priore, & accipere renuerit; hora, qua deſiderauerit, hoc quod prius recuſauit, aut aliud omnino nihil percipiat, vſque ad emendationem congruam.

CAP. XLIV. *De ijs qui excommunicantur, quomodo ſatisfaciant.*

QVi pro grauioribus culpis ab oratorio & a menſa excommunicatur, hora qua opus Dei in oratorio celebratur, ante fores oratorij proſtratus iaceat, nihil dicens, niſi tantum poſito in terra capite ſtratus pronus omnium de oratorio exeuntium pedibus ſe proijciat. Et hoc tamdiu faciat, vſque dum Abbas iudicauerit ſatisfactum eſſe. Qui

dum

dum iuſſus ab Abbate venerit, voluat ſe ipſius Abbatis, deinde omnium veſtigijs, vt orent pro ipſo. Et tunc ſi iuſſerit Abbas, recipiatur in choro, vel in ordine, quo Abbas decreuerit: ita ſane, vt pſalmum, & lectionem, vel aliud quid non præſumat in oratorio imponere, niſi iterum Abbas iubeat. Et omnibus horis, dum completur opus Dei, proijciat ſe in terra in loco, in quo ſtat: & ſic ſatisfaciat, vſque dum ei iubeat iterum Abbas, vt quieſcat iam ab hac ſatisfactione. Qui vero pro leuibus culpis excommunicantur tantum a menſa, in oratorio ſatisfaciant vſque ad iuſſionem Abbatis: & tam diu hoc perficiant, vſque dum benedicat, & dicat, ſufficit.

Cap. XLV. *De ijs, qui falluntur in oratorio.*

Si quis dum pronunciat pſalmum, reſponſorium, antiphonam, vel lectionem, & fefellerit; niſi ſatisfactione ibi coram omnibus humiliatus fuerit, maiori vindictæ ſubiaceat; quippe qui noluit humilitate corrigere, quod negligentia deliquit. Infantes autem pro tali culpa vapulent.

Cap. XLVI. *De ijs, qui in alijs quibuslibet rebus delinquunt.*

Si quis dum in labore quouis, in coquina, in cellario, in miniſterio, in piſtrino, in horto, in arte aliqua dum laborat, vel in quocumque loco aliquid deliquerit, aut fregerit quidpiam aut perdiderit, vel aliud quid exceſſerit vbi vbi, & non veniens continuo ante Abbatem, vel congregationem, ipſe vltro ſatisfecerit, & prodiderit delictum ſuum; dum per alium cognitum fuerit, maiori ſubiaceat emendationi. Si animæ vero peccati cauſa fuerit latens, tantum Abbati, aut ſpiritalibus ſenioribus patefaciat, qui ſciant curare ſua & aliena vulnera, non detegere & publicare.

Cap.

CAP. XLVII. *De ſignificanda hora operis Dei.*

Nvntianda hora operis Dei die nocuque ſit cura Abbatis aut ipſe nuntiare, aut tali ſolicito fratri iniungat hanc curam, vt omnia horis competentibus compleantur. Pſalmos autem, vel antiphonas poſt Abbatem ordine ſuo, quibus iuſſum fuerit, imponant. Cantare autem aut legere non præſumat, niſi qui poteſt ipſum officium implere, vt ædificentur audientes. Quod cum humilitate, & grauitate, & tremore fiat, & cui iuſſerit Abbas.

CAP. XLVIII. *De opere manuum quotidiano.*

Otioſitas inimica eſt animæ: & ideo certis temporibus occupari debent fratres in labore manuum, certis iterum horis in lectione diuina. Ideoque hac diſpoſitione credimus vtraque tempora ordinari; id eſt, vt a Paſcha vſque ad kalendas Octobres, mane exeuntes a prima vſque ad horam pene quartam laborent, quod neceſſarium fuerit. Ab hora autem quarta vſque ad horam quaſi ſextam lectioni vacent. Poſt ſextam autem ſurgentes a menſa pauſent in lectis ſuis, cum omni ſilentio: aut forte, qui voluerit legere, ſibi ſic legat, vt alium non inquietet: & agatur nona temperius, mediante octaua hora; & iterum quod faciendum eſt, operentur vſque ad veſperam. Si autem neceſſitas loci, aut paupertas exegerit, vt ad fruges colligendas per ſe occupentur, non contriſtentur: quia tunc vere monachi ſunt, ſi labore manuum ſuarum viuunt, ſicut & Patres noſtri, & Apoſtoli: omnia tamen menſurate fiant propter puſillanimes.

A kalendis autem Octobribus vſque ad caput quadrageſimæ, vſque in horam ſecundam plenam, lectioni vacent. Hora ſecunda agatur Tertia: & vſque ad nonam omnes in opus ſuum laborent, quod eis iniungitur. Facto autem pri-

primo ſigno nonæ horæ, diſiungant ab opere ſinguli, & ſint parati, dum ſecundum ſignum pulſauerit. Poſt refectionem autem vacent lectionibus ſuis, aut pſalmis.

In quadrageſimæ vero diebus a mane vſque ad tertiam plenam lectioni vacent: & vſque ad decimam horam plenam operentur quod eis iniungitur. In quibus diebus quadrageſimæ, accipiant omnes ſingulos codices de bibliotheca, quos per ordinem ex integro legant. Qui codices in caput quadrageſimæ dandi ſunt. Ante omnia ſane deputentur vnus aut duo ſeniores, qui circumeant monaſterium horis, quibus vacant fratres lectioni; & videant, ne forte inueniatur frater accidioſus, qui vacet otio aut fabulis, & non ſit intentus lectioni: & non ſolum ſibi inutilis ſit, ſed etiam alios extollat. Hic talis ſi, quod abſit, repertus fuerit, corripiatur ſemel & ſecundo: ſi non emendauerit, correctioni regulari ſubiaceat taliter, vt ceteri timeant. Neque frater ad fratrem iungatur horis incompetentibus. Dominico item die lectioni vacent omnes; exceptis his, qui varijs officijs deputati ſunt. Si quis vero ita negligens & deſidioſus fuerit, vt non velit, aut non poſſit meditari, aut legere; iniungatur ei opus, quod faciat, vt non vacet. Fratribus infirmis, aut delicatis talis opera aut ars iniungatur, vt nec otioſi ſint, nec violentia laboris opprimantur, vt effugentur: quorum imbecillitas ab Abbate conſideranda eſt.

CAP. XLIX. *De Quadrageſimæ obſeruatione.*

Licet omni tempore vita monachi quadrageſimæ debeat obſeruationem habere, tamen quia paucorum eſt iſta virtus, ideo ſuademus iſtis diebus quadrageſimæ omni puritate vitam ſuam cuſtodire, omnes pariter negligentias aliorum temporum his diebus ſanctis diluere. Quod tunc digne fit, ſi ab omnibus vitijs temperemus, orationi

cum

cum fletibus, lectioni, & compunctioni cordis, atque abſtinentiæ operam demus. Ergo his diebus augeamus nobis aliquid ad ſolitum penſum ſeruitutis noſtræ, orationes peculiares, ciborum & potus abſtinentiam; vt vnuſquiſque ſuper menſuram ſibi indictam aliquid propria voluntate cum gaudio ſancti Spiritus offerat Deo; id eſt, ſubtrahat corpori ſuo de cibo, de potu, de ſomno, de loquacitate, de ſcurrilitate, & cum ſpiritalis deſiderij gaudio ſanctum Paſcha expectet. Hoc ipſum tamen quod vnuſquiſque offert, Abbati ſuo ſuggerat, & cum eius fiat oratione & voluntate: quia quod ſine permiſſione Patris ſpiritalis fit, præſumptioni deputabitur & vanæ gloriæ, non mercedi. Ergo cum voluntate Abbatis omnia agenda ſunt.

CAP. L. *De fratribus, qui longe ab oratorio laborant, aut in via ſunt.*

FRatres, qui omnino longe ſunt in labore, & non poſſunt hora competenti occurrere ad oratorium, & Abbas hoc perpendit, quia ita eſt, agant ibidem opus Dei, vbi operantur, cum tremore diuino flectentes genua. Similiter qui in itinere directi ſunt, non eos prætereant horæ conſtitutæ: ſed, vt poſſunt, agant ſibi, & ſeruitutis penſum non negligant reddere.

CAP. LI. *De fratribus, qui non longe ſatis proficiſcuntur.*

FRater, qui pro quouis reſponſo dirigitur, & ea die ſperatur reuerti ad monaſterium, non præſumat foris manducare, etiamſi omnino rogetur a quouis: niſi forte ei ab Abbate ſuo præcipiatur. Quod ſi aliter fecerit, excommunicetur.

CAP.

Cap. LII. *De Oratorio monaſterij.*

Oratorium hoc ſit, quod dicitur: nec ibi quicquam aliud geratur, aut condatur. Expleto opere Dei omnes cum ſummo ſilentio exeant, & agatur reuerentia Deo; vt frater, qui forte ſibi peculiariter vult orare, non impediatur alterius improbitate. Sed ſi alter vult ſibi forte ſecretius orare, ſimpliciter intret & oret: non in clamoſa voce, ſed in lacrimis, & intentione cordis. Ergo qui ſimile opus non facit, non permittatur expleto opere Dei remorari in oratorio, ſicut dictum eſt; ne alius impedimentum patiatur.

Cap. LIII. *De Hoſpitibus ſuſcipiendis.*

Omnes ſuperuenientes hoſpites tanquam Chriſtus ſuſcipiantur; quia ipſe dicturus eſt: *Hoſpes fui, & ſuſcepiſtis me*. Et omnibus congruus honor exhibeatur; maxime tamen domeſticis fidei, & peregrinis. Vt ergo nunciatus fuerit hoſpes, occurratur ei a Priore, vel a fratribus, cum omni officio caritatis: & primitus orent pariter, & ſic ſibi ſocientur in pace: quod pacis oſculum non prius offeratur, niſi oratione præmiſſa, propter illuſiones diabolicas. In ipſa autem ſalutatione omnis exhibeatur humilitas. Omnibus venientibus, ſiue diſcedentibus hoſpitibus, inclinato capite, vel proſtrato omni corpore in terra, Chriſtus in eis adoretur, qui & ſuſcipitur. *Matt. 25.*

Suſcepti autem hoſpites ducantur ad orationem: & poſtea ſedeat cum eis Prior, aut cui iuſſerit ipſe. Legatur coram hoſpite lex diuina, vt ædificetur: & poſt hæc omnis ei exhibeatur humanitas. Ieiunium a Priore frangatur propter hoſpitem; niſi forte præcipuus ſit ille dies ieiunij, qui non poſſit violari. Fratres autem conſuetudines ieiuniorum proſequantur. Aquam in manibus Abbas hoſpitibus det: pedes hoſpitibus omnibus tam Abbas, quam cuncta

Pſal. 47. congregatio lauet: quibus lotis, hunc verſum dicant: *Suſcepimus Deus miſericordiam tuam in medio templi tui.* Pauperum autem & peregrinorum maxime ſuſceptio omni cura ſolicite exhibeatur: quia in ipſis magis Chriſtus ſuſcipitur. Nam diuitum terror ipſe ſibi exigit honorem.

Coquina Abbatis & hoſpitum per ſe ſit, vt incertis horis ſuperuenientes hoſpites, qui nunquam deſunt monaſterio, non inquietent fratres. In qua coquina ad annum ingrediantur duo fratres, qui ipſum officium bene impleant: quibus, vt indigent, ſolatia adminiſtrentur; vt abſque murmuratione ſeruiant. Et iterum, quando occupationem minorem habent, exeant, vbi eis imperatur, in opera. Et non ſolum in ipſis, ſed & in omnibus officijs monaſterij iſta ſit conſideratio, vt quando indigent, ſolatia accommodentur eis: & iterum quando vacant, obediant imperanti. Item & cellam hoſpitum habeat aſſignatam frater, cuius animam timor Dei poſſideat: vbi ſint lectiſternia ſufficienter, & domus Dei a ſapientibus ſapienter adminiſtretur. Hoſpitibus autem, cui non præcipitur, nullatenus ſocietur, neque colloquatur: ſed ſi obuiauerit, aut viderit, ſalutatis humiliter, vt dictum eſt, & petita benedictione, pertranſeat dicens, ſibi non licere colloqui cum hoſpite.

Cap. LIV. *Si debet monachus litteras, vel aliquid ſuſcipere.*

Nvllatenus liceat monacho nec a parentibus ſuis, nec a quoquam hominum, nec ſibi inuicem litteras, eulogias, vel quælibet munuſcula accipere, aut dare ſine præcepto Abbatis. Quod ſi etiam a parentibus ſuis ei quidquam directum fuerit, non præſumat ſuſcipere illud, niſi prius indicatum fuerit Abbati: quod ſi iuſſerit ſuſcipi, in Abbatis ſit poteſtate, cui illud iubeat dari. Et non contriſtetur frater, cui forte directum fuerat; vt non detur occaſio diabolo. Qui autem aliter præſumpſerit, diſciplinæ regulari ſubiaceat.

Cap.

Cap. LV. *De Veſtiarijs & calciarijs fratrum.*

Veſtimenta fratribus ſecundum locorum qualitatem vbi habitant, vel aerum temperiem dentur: quia in frigidis regionibus amplius indigetur; in calidis vero minus. Hæc ergo conſideratio penes Abbatem eſt. Nos autem mediocribus locis ſufficere credimus monachis per ſingulos cucullam, & tunicam: cucullam in hieme villoſam, in æſtate puram, aut vetuſtam, & ſcapulare propter opera. Indumenta pedum, pedules & caligas. De quarum rerum omnium colore aut groſſitudine non cauſentur monachi: ſed quales inueniri poſſunt in prouincia, qua deguntaut quod vilius comparari poſſit.

Abbas autem de menſura prouideat, vt non ſint curta ipſa veſtimenta vtentibus, ſed menſurata. Accipientes noua, vetera ſemper reddant in præſenti, reponenda in veſtiario, propter pauperes. Sufficit enim monacho duas tunicas, & duas cucullas habere propter noctes, & propter lauare ipſas res. Iam quod ſuperfluum eſt amputari debet. Et pedules, & quodcumque eſt vetus reddant, dum accipiunt nouum. Femoralia ij, qui diriguntur in via, de veſtiario accipiant; qui reuertentes lota ibi reſtituant. Et cucullæ & tunicæ ſint aliquanto a ſolito, quas habent, modice meliores; quas exeuntes in viam accipiant de veſtiario, & reuertentes reſtituant.

Stramenta autem lectorum ſufficiant matta, ſagum, læna, & capitale. Quæ tamen lecta frequenter ab Abbate ſcrutanda ſunt; propter opus peculiare, ne inueniatur. Et ſi cui inuentum fuerit, quod ab Abbate non accepit, grauiſſimæ diſciplinæ ſubiaceat. Et vt hoc vitium peculiare radicitus amputetur, dentur ab Abbate omnia, quæ ſunt neceſſaria; id eſt, cuculla, tunica, pedules, caligæ, bracile, cultellus, graphium, acus, mappula, tabula: vt omnis auferatur neceſſitatis excuſatio. A quo tamen Abbate ſem-

Act.4. per conſideretur illa ſententia actuum Apoſtolorum: *Quia dabatur ſingulis, prout cuique opus erat*. Ita ergo & Abbas conſideret infirmitates indigentium, & non malam voluntatem inuidentium. In omnibus tamen iudicijs ſuis Dei retributionem cogitet.

Cap. LVI. *De menſa Abbatis.*

Menſa Abbatis cum hoſpitibus & peregrinis ſit ſemper. Quotiens tamen minus ſunt hoſpites, quos vult de fratribus vocare in ipſius ſit poteſtate. Seniores autem vnum aut duos ſemper cum fratribus dimittendos procuret propter diſciplinam.

Cap. LVII. *De artificibus monaſterij.*

Artifices ſi ſunt in monaſterio, cum omni humilitate faciant ipſas artes; ſi permiſerit Abbas. Quod ſi aliquis ex eis extollitur pro ſcientia artis ſuæ, eo quod videatur aliquid conferre monaſterio; hic talis euellatur ab ipſa arte, & denuo per eam non tranſeat, niſi forte humiliato ei iterum Abbas iubeat. Si quid vero ex operibus artificum venundandum eſt, videant ipſi, per quorum manus tranſigenda ſunt, ne aliquam fraudem monaſterio facere præſumant. Memorentur ſemper Ananiæ & Saphiræ: ne forte mortem, quam illi in corpore pertulerunt, hanc iſti, vel omnes, qui aliquam fraudem de rebus monaſterij fecerint, in anima patiantur. In ipſis autem pretijs non ſurripiat auaritiæ malum; ſed ſemper aliquantulum vilius detur, quam ab alijs ſecularibus dari poteſt: vt in omnibus glorificetur Deus.

Cap.

Cap. LVIII. *De diſciplina ſuſcipiendorum fratrum.*

Nouiter veniens quis ad conuerſionem, non ei facilis tribuatur ingreſſus; ſed ſicut ait Apoſtolus: *Probate ſpiritus, ſi ex Deo ſint*. Ergo ſi veniens perſeuerauerit pulſans, & illatas ſibi iniurias & difficultatem ingreſſus, poſt quatuor aut quinque dies viſus fuerit patienter portare, & perſiſtere petitioni ſuæ; annuatur ei ingreſſus, & ſit in cella hoſpitum paucis diebus. Poſtea ſit in cella nouitiorum, vbi meditetur, & manducet, & dormiat. Et ſenior ei talis deputetur, qui aptus ſit ad lucrandas animas: qui ſuper eum omnino curioſe intendat, & ſolicitus ſit, ſi reuera Deum quærit, ſi ſolicitus eſt ad opus Dei, ad obedientiam, ad opprobria. Prædicentur ei omnia dura & aſpera, per quæ itur ad Deum. Si promiſerit de ſtabilitatis ſuæ perſeuerantia, poſt duorum menſium circulum legatur ei hæc Regula per ordinem, & dicatur ei: Ecce lex, ſub qua militare vis: ſi potes obſeruare, ingredere; ſi vero non potes, liber diſcede. Si adhuc ſteterit, tunc ducatur in ſupradictam cellam nouitiorum, & iterum probetur in omni patientia. Et poſt ſex menſium circuitum legatur ei Regula; vt ſciat ad quod ingreditur. Et ſi adhuc ſtat, poſt quatuor menſes iterum relegatur ei eadem Regula. Et ſi habita ſecum deliberatione promiſerit ſe omnia cuſtodire, & cuncta ſibi imperata ſeruare, tunc ſuſcipiatur in congregatione, ſciens ſe iam ſub lege Regulæ conſtitutum; quod ei ex illa die non liceat egredi de monaſterio, nec collum excutere deſub iugo Regulæ, quam ſub tam moroſa deliberatione licuit aut excuſare, aut ſuſcipere. 1o.4.6.

Suſcipiendus autem in oratorio coram omnibus promittat de ſtabilitate ſua, & conuerſione morum ſuorum, & obedientia, coram Deo & ſanctis eius: vt ſi aliquando aliter fecerit, ab eo ſe damnandum ſciat, quem irridet. De qua promiſſione ſua faciat petitionem ad nomen Sanctorum,

quo-

quorum reliquiæ ibi ſunt, & Abbatis præſentis. Quam petitionem manu ſua ſcribat, aut certe ſi non ſcit literas, alter ab eo rogatus ſcribat. Et ille nouitius ſignum faciat, & manu ſua eam ſuper altare ponat. Quam dum poſuerit, in-
Pſ.118. cipiat ipſe nouitius mox hunc verſum: *Suſcipe me Domine, ſecundum eloquium tuum, & viuam; & non confundas me ab expectatione mea.* Quem verſum omnis congregatio tertio reſpondeat, adiungentes: *Gloria Patri*, &c. Tunc ille frater nouitius proſternatur ſingulorum pedibus, vt orent pro eo; & iam ex illa die in congregatione reputetur. Res ſi quas habet, aut eroget prius pauperibus, aut facta ſolemniter donatione, conferat monaſterio, nihil ſibi reſeruans ex omnibus: quippe qui ex illo die nec proprij corporis poteſtatem ſe habiturum ſciat. Mox ergo in oratorio exuatur rebus proprijs, quibus veſtitus eſt, & induatur rebus monaſterij. Illa autem veſtimenta, quibus exutus eſt, reponantur in veſtiario conſeruanda; vt ſi aliquando ſuadente diabolo conſenſerit, vt egrediatur de monaſterio, quod abſit, tunc exutus rebus monaſterij proijciatur. Illam tamen petitionem, quam deſuper altare Abbas tulit, non recipiat; ſed in monaſterio reſeruetur.

CAP. LIX. *De filijs nobilium vel pauperum, qui offeruntur.*

SI quis forte de nobilibus offert filium ſuum Deo in monaſterio, ſi ipſe puer minori ætate eſt, parentes eius faciant petitionem, quam ſupra diximus. Et cum oblatione ipſam petitionem, & manum pueri inuoluant in palla altaris, & ſic eum offerant. De rebus autem ſuis, aut in præſenti petitione promittant ſub iureiurando, quia nunquam per ſe, nunquam per ſuffectam perſonam, nec quolibet modo ei aliquando aliquid dent, aut tribuant occaſionem habendi. Vel certe ſi hoc facere noluerint, & aliquid offerre volunt in eleemoſynam monaſterio pro mercede ſua; faciant

ciant ex rebus, quas dare volunt monaſterio, donationem, reſeruato ſibi, ſi ita voluerint, vſu fructuario. Atque ita omnia obſtruantur, vt nulla ſuſpicio remaneat puero, per quam deceptus perire poſſit, quod abſit; quod experimento didicimus. Similiter autem & pauperiores faciant. Qui vero ex toto nihil habent, ſimpliciter petitionem faciant, & cum oblatione offerant filium ſuum coram teſtibus.

Cap. LX. *De ſacerdotibus, qui voluerint in monaſterio habitare.*

Si quis de ordine ſacerdotum in monaſterio ſe ſuſcipi rogauerit, non quidem ei citius aſſentiatur. Tamen ſi omnino perſtiterit in hac ſupplicatione, ſciat ſe omnem Regulæ diſciplinam ſeruaturum. Nec aliquid ei relaxabitur, vt ſit, ſicut ſcriptum eſt: *Amice ad quid veniſti?* Concedatur ei tamen poſt Abbatem ſtare, & benedicere, aut Miſſas tenere, ſi tamen iuſſerit ei Abbas: ſin alias, nullatenus aliqua præſumat, ſciens ſe diſciplinæ regulari ſubditum, & magis humilitatis exempla omnibus det. Et ſi forte ordinationis, aut alicuius rei cauſa fuerit in monaſterio, illum locum attendat, quando ingreſſus eſt in monaſterium, non illum, qui ei pro reuerentia ſacerdotij conceſſus eſt. Clericorum autem ſi quis eodem deſiderio monaſterio ſociari voluerit, loco mediocri collocetur. Et ipſe tamen ſi promittit de obſeruatione Regulæ, vel propria ſtabilitate.

Matt. 26.

Cap. LXI. *De monachis peregrinis, qualiter ſuſcipiantur.*

Si quis monachus peregrinus de longinquis prouincijs ſuperuenerit, ſi pro hoſpite voluerit habitare in monaſterio, & contentus eſt conſuetudine loci, quam inuenerit, & non forte ſuperfluitate ſua perturbat monaſterium, ſed ſimpliciter contentus eſt quod inuenerit: ſuſcipiatur quanto

tempore cupit. Si qua ſane rationabiliter, & cum humilitate caritatis reprehendit, aut oſtendit, tractet Abbas prudenter; ne forte pro hoc ipſo eum Dominus direxerit. Si vero poſtea voluerit ſtabilitatem ſuam firmare, non renuatur talis voluntas; & maxime, quia tempore hoſpitalitatis potuit eius vita dignoſci. Quod ſi ſuperfluus, aut vitioſus inuentus fuerit tempore hoſpitalitatis, non ſolum non debet ſociari corpori monaſterij; verum etiam dicatur ei honeſte, vt diſcedat, ne eius miſeria etiam alij vitientur. Quod ſi non fuerit talis, qui mereatur proijci; non ſolum ſi petierit, ſuſcipiatur congregationi ſociandus; verum etiam ſuadeatur vt ſtet: vt eius exemplo alij erudiantur: quia in omni loco vni Domino ſeruitur, & vni regi militatur. Quem ſi etiam talem eſſe perſpexerit Abbas, liceat eum in ſuperiori aliquantulum conſtituere loco. Non ſolum autem monachum, ſed etiam de ſupraſcriptis gradibus ſacerdotum, vel clericorum, ſtabilire poteſt Abbas in maiori, quam ingreditur loco; ſi eius talem proſpexerit eſſe vitam. Caueat autem Abbas, ne aliquando de alio noto monaſterio monachum ad habitandum ſuſcipiat, ſine conſenſu Abbatis eius, aut litteris commendatitijs; quia ſcriptum eſt: *Matt. 7.* *Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris.*

CAP. LXII. *De ſacerdotibus monaſterij.*

SI quis Abbas ſibi presbyterum vel diaconum ordinare petierit, de ſuis eligat, qui dignus ſit ſacerdotio fungi. Ordinatus autem caueat elationem, aut ſuperbiam: nec quidquam præſumat, niſi quod ei ab Abbate præcipitur; ſciens ſe multo magis diſciplinæ regulari ſubditum: nec occaſione ſacerdotij obliuiſcatur Regulæ obedientiam, & diſciplinam; ſed magis ac magis in Deum proficiat. Locum vero illum ſemper attendat, quo ingreſſus eſt monaſterio, præter officium altaris: & ſi forte electio congre-

gatio-

gationis, & voluntas Abbatis, pro vitæ merito cum promouere voluerit. Qui tamen Regulam a Decanis vel Præpoſitis conſtitutam ſibi ſeruandam ſciat; quod ſi aliter præſumpſerit, non vt ſacerdos, ſed vt rebellis iudicetur. Et ſæpe admonitus, ſi non correxerit, etiam Epiſcopus adhibeatur in teſtimonium. Quod ſi nec ſic emendauerit, clareſcentibus culpis proijciatur de monaſterio: ſi tamen talis fuerit eius contumacia, vt ſubdi aut obedire Regulæ nolit.

Cap. LXIII. *De ordine congregationis.*

ORdines ſuos in monaſterio ita conſeruent, vt conuerſionis tempus, & vitæ meritum diſcernit, vtque Abbas conſtituerit. Qui Abbas non conturbet gregem ſibi commiſſum, nec quaſi libera vtens poteſtate iniuſte diſponat aliquid; ſed cogitet ſemper, quia de omnibus iudicijs & operibus ſuis redditurus eſt Deo rationem. Ergo ſecundum ordines, quos conſtituerit, vel quos habuerint ipſi fratres, ſic accedant ad pacem, ad communionem, ad pſalmum imponendum, in choro ſtandum. Et in omnibus omnino locis ætas non diſcernat ordines, nec præiudicet; quia Samuel & Daniel pueri presbyteros iudicauerunt. Ergo exceptis, quos, vt diximus, altiori conſilio Abbas prætulerit, vel degradauerit certis ex cauſis, reliqui omnes, vt conuertuntur, ita ſint: vt verbi gratia, qui ſecunda diei hora venerit in monaſterio, iuniorem ſe nouerit illo eſſe, qui prima hora diei venit, cuiuslibet ætatis, aut dignitatis ſit.

1. Reg. 7. Dan. 13.

Pueris vero per omnia ab omnibus diſciplina teneatur. Iuniores igitur priores ſuos honorent; priores minores ſuos diligant. In ipſa autem appellatione nominum nulli liceat alium puro appellare nomine; ſed priores iuniores ſuos fratres nominent: iuniores autem priores ſuos Nonnos vocent; quod intelligitur paterna reuerentia. Abbas autem, quia vices Chriſti creditur agere, Domnus & Abbas

vocetur: non ſua aſſumptione, ſed honore & amore Chriſti. Ipſe autem cogitet, & ſic ſe exhibeat, vt dignus ſit tali honore. Vbicumque autem ſibi obuiant fratres, iunior a priore benedictionem petat. Tranſeunte maiore, minor ſurgat, & det ei locum ſedendi; nec præſumat iunior conſedere, niſi ei præcipiat ſenior ſuus: vt fiat, quod ſcriptum
Rom. 12. eſt: *Honore inuicem præuenientes*. Pueri parui, vel adoleſcentes in Oratorio, vel ad menſam cum diſciplina ordines ſuos conſequantur: foris autem, vel vbi vbi cuſtodiam habeant & diſciplinam, vſque dum ad intelligibilem ætatem perueniant.

Cap. LXIV. *De ordinando Abbate.*

In Abbatis ordinatione illa ſemper conſideretur ratio, vt hic conſtituatur, quem ſibi omnis concors congregatio, ſecundum timorem Dei, ſiue etiam pars, quamuis parua, congregationis, ſaniori conſilio elegerit. Vitæ autem merito, & ſapientiæ doctrina eligatur, qui ordinandus eſt; etiamſi vltimus fuerit in ordine congregationis. Quod ſi etiam omnis congregatio vitijs ſuis (quod quidem abſit) conſentientem perſonam pari conſilio elegerit, & vitia ipſa aliquatenus in notitiam Epiſcopi, ad cuius diœceſim pertinet locus ipſe, vel Abbatibus, aut Chriſtianis vicinis claruerint; prohibeant prauorum præualere conſenſum, & domui Dei dignum conſtituant diſpenſatorem: ſcientes pro hoc ſe recepturos mercedem bonam, ſi illud caſte, & zelo Dei faciant; ſicut è diuerſo peccatum incurſuros, ſi negligant.

Ordinatus autem Abbas cogitet ſemper quale onus ſuſcepit, & cui redditurus eſt rationem villicationis ſuæ: ſciatque ſibi oportere prodeſſe magis, quam præeſſe. Oportet ergo eum eſſe doctum lege diuina; vt ſciat & ſit vnde proferat noua & vetera: caſtum, ſobrium, miſericordem,

dem, & ſemper ſuperexaltet miſericordiam iudicio, vt idem ipſe conſequatur. Oderit vitia, diligat fratres. In ipſa autem correptione prudenter agat,& ne quid nimis: ne dum nimis eradere cupit æruginem, frangatur vas: ſuamque fragilitatem ſemper ſuſpectus ſit, memineritque calamum quaſſatum non conterendum. In quibus non dicimus, vt permittat nutriri vitia; ſed prudenter, & cum caritate ea amputet, vt viderit cuique expedire, ſicut iam diximus: & ſtudeat plus amari, quam timeri. Non ſit turbulentus & anxius; non ſit nimius & obſtinatus; non ſit zelotypus, & nimis ſuſpicioſus: quia nunquam requieſcet. In ipſis imperijs ſuis ſit prouidus & conſideratus: ſiue ſecundum Deum, ſiue ſecundum ſeculum ſint. Opera quæ iniungit, diſcernat, & temperet, cogitans diſcretionem S. Iacob dicentis: *Si greges meos plus in ambulando fecero laborare, morientur* *Gen. 33.*
cuncti vna die. Hæc ergo aliaque teſtimonia diſcretionis matris virtutum ſumens, ſic omnia temperet, vt ſit, quod & fortes cupiant, & infirmi non refugiant. Et præcipue vt præſentem Regulam in omnibus conſeruet: vt dum bene miniſtrauerit, audiat a Domino, quod ſeruus bonus, qui erogauit triticum conſeruis ſuis in tempore ſuo: *Amen dico vo-* *Matt. 24.*
bis, ait, *ſuper omnia bona ſua conſtituet eum*.

Cap. LXV. *De Præpoſito monaſterij*.

Sæpius quidem contingit, vt per ordinationem Præpoſiti ſcandala grauia in monaſterijs oriantur, dum ſint aliqui maligno ſpiritu ſuperbiæ inflati, qui æſtimantes ſe ſecundos eſſe Abbates, aſſumentes ſibi tyrannidem, ſcandala nutriunt, & diſſenſiones in congregatione faciunt; & maxime in illis locis, vbi ab eodem ſacerdote, vel ab eiſdem Abbatibus, qui Abbatem ordinant, ab ipſis etiam & Præpoſitus ordinatur. Quod quam ſit abſurdum facile aduertitur; quia ab ipſo initio ordinationis, materia ei datur ſuperbiendi, dum ei

ſuggeritur a cogitationibus ſuis, exutum eum eſſe a poteſtate Abbatis ſui, quia ab ipſis eſt ordinatus, a quibus & Abbas. Hinc ſuſcitantur inuidiæ, rixæ, detractiones, æmulationes, diſſenſiones, exordinationes. Et dum contraria ſibi inuicem Abbas Præpoſitusque ſentiunt, & ipſorum neceſſe eſt ſub hac diſſenſione animas periclitari: & ij, qui ſub ipſis ſunt, dum adulantur partibus, eunt in perditionem. Cuius periculi malum, illos reſpicit in capite, qui talibus in ordinatione ſe fecerunt auctores.

Ideoque nos præuidemus expedire propter pacis caritatisque cuſtodiam, in Abbatis pendere arbitrio ordinationem monaſterij ſui. Et, ſi poteſt fieri, per Decanos ordinetur, vt antea diſpoſuimus, omnis vtilitas monaſterij, prout Abbas diſpoſuerit; vt dum pluribus committitur, vnus non ſuperbiat. Quod ſi aut locus expetit, aut congregatio petierit rationabiliter cum humilitate, & Abbas iudicauerit expedire, quemcumque elegerit Abbas cum conſilio fratrum timentium Deum, ordinet ipſe ſibi Præpoſitum. Qui tamen Præpoſitus illa agat cum reuerentia, quæ ab Abbate ſuo ei iniuncta fuerint, nihil contra Abbatis voluntatem, aut ordinationem faciens; quia quantum prælatus eſt ceteris, tantum eum oportet ſolicitius obſeruare præcepta Regulæ. Qui Præpoſitus, ſi repertus fuerit vitioſus, aut elatione deceptus ſuperbire; aut contemptor ſanctæ Regulæ fuerit comprobatus; admoneatur verbis vſque quater: ſi non emendauerit, adhibeatur ei correptio diſciplinæ regularis. Quod ſi neque ſic correxerit, tunc deijciatur de ordine Præpoſituræ; & alius, qui dignus eſt, in loco eius ſubrogetur. Quod ſi & poſtea in congregatione quietus & obediens non fuerit, etiam de monaſterio expellatur. Cogitet tamen Abbas, ſe de omnibus iudicijs ſuis Deo redditurum rationem; ne forte inuidiæ aut zeli flamma vrat animam.

Cap. LXVI. *De Oſtiario monaſterij.*

Ad portam monaſterij ponatur ſenex ſapiens, qui ſciat accipere reſponſum, & reddere: & cuius maturitas eum non ſinat vagari. Qui portarius cellam debet habere iuxta portam, vt venientes ſemper præſentem inueniant, a quo reſponſum accipiant. Et mox vt aliquis pulſauerit, aut pauper clamauerit, Deo gratias; reſpondeat, aut Benedicat; & cum omni manſuetudine timoris Dei reddat reſponſum feſtinanter cum feruore caritatis. Qui portarius, ſi indiget ſolatio, iuniorem fratrem accipiat. Monaſterium autem, ſi fieri poteſt, ita debet conſtrui, vt omnia neceſſaria; id eſt, aqua, molendinum, hortus, piſtrinum, vel artes diuerſæ intra monaſterium exerceantur: vt non ſit neceſſitas monachis vagandi foras; quia omnino non expedit animabus eorum. Hanc autem Regulam ſæpius volumus in congregatione legi, ne quis fratrum de ignorantia ſe excuſet.

Cap. LXVII. *De fratribus in via directis.*

Dirigendi fratres in via omnium fratrum vel Abbatis orationi ſe commendent: & ſemper ad orationem vltimam operis Dei commemoratio omnium abſentium fiat. Reuertentes autem de via fratres, ipſo die quo redeunt, per omnes canonicas horas, dum expletur opus Dei, proſtrati ſolo oratorij, ab omnibus petant orationem propter exceſſus; ne quid forte ſubripuerit in via viſus, aut auditus malæ rei, aut otioſi ſermonis. Nec præſumat quiſquam alijs referre quæcumque foris monaſterium viderit, aut audierit; quia plurima deſtructio eſt. Quod ſi quis præſumpſerit; vindictæ regulari ſubiaceat. Similiter & qui præſumpſerit clauſtra monaſterij egredi, vel quocunque ire, vel quidpiam, quamuis paruum, ſine Abbatis iuſſione facere.

Cap.

Cap. LXVIII. *Si fratri impoſſibilia iniungantur.*

Si cui fratri aliqua forte grauia aut impoſſibilia iniungantur, ſuſcipiat quidem iubentis imperium cum omni manſuetudine & obedientia. Quod ſi omnino virium ſuarum menſuram viderit pondus excedere, impoſſibilitatis ſuæ cauſas ei, qui ſibi præeſt, patienter & opportune ſuggerat, non ſuperbiendo, aut reſiſtendo, vel contradicendo. Quod ſi poſt ſuggeſtionem ſuam in ſua ſententia Prioris imperium perdurauerit, ſciat iunior ita ſibi expedire, & ex caritate confidens de adiutorio Dei obediat.

Cap. LXIX. *Vt in monaſterio non præſumat alter alium defendere.*

Præcauendum eſt, ne quauis occaſione præſumat alter alium defendere monachum in monaſterio, aut quaſi tueri; etiamſi qualibet conſanguinitatis propinquitate iungantur. Nec quolibet modo id a monachis præſumatur: quia exinde grauiſſima occaſio ſcandalorum oriri poteſt. Quod ſi quis hæc tranſgreſſus fuerit, acrius coërceatur.

Cap. LXX. *Vt non præſumat quiſquam alium cædere, aut excommunicare.*

Vt vitetur in monaſterio omnis præſumptionis occaſio, conſtituimus, vt nulli liceat quemquam fratrum ſuorum excommunicare aut cædere, niſi cui poteſtas ab Abbate data fuerit. Peccantes autem coram omnibus arguantur, vt ceteri metum habeant. Infantibus vero vſque ad quintumdecimum annum ætatis diſciplinæ diligentia adhibeatur, & cuſtodia ſit ab omnibus. Sed & hoc cum omni menſura & ratione. Nam in fortiori ætate, qui præſumpſerit aliquatenus ſine præcepto Abbatis, vel in ipſis infan-

tibus

tibus ſine diſcretione exarſerit, diſciplinæ Regulari ſubiaceat; quia ſcriptum eſt: *Quod tibi non vis fieri, alij ne feceris.* *Matt. 7.*

Cap. LXXI. *Vt obedientes ſint ſibi inuicem fratres.*

Obedientiæ bonum non ſolum Abbati exhibendum eſt ab omnibus, ſed etiam ſibi inuicem ita obediant fratres; ſcientes per hanc obedientiæ viam ſe ituros ad Deum. Præmiſſo ergo Abbatis, aut Præpoſitorum, qui ab eo conſtituuntur, imperio, cui non permittimus priuata imperia præponi, de cetero omnes iuniores Prioribus ſuis omni caritate & ſolicitudine obediant. Quod ſi quis contentioſus reperitur, corripiatur. Si quis autem frater pro quauis minima cauſa ab Abbate, vel a quocumque Priore ſuo corripitur quolibet modo, vel ſi leuiter ſenſerit animum Prioris cuiuſcumque contra ſe iratum vel commotum, quamuis modice, mox ſine mora tamdiu proſtratus in terra ante pedes eius iaceat ſatisfaciens, vſque dum benedictione ſanetur illa commotio. Quod ſi quis contempſerit facere, aut corporali vindictæ ſubiaceat; aut ſi contumax fuerit, de monaſterio expellatur.

Cap. LXXII. *De zelo bono quem debent monachi habere.*

Sicut eſt zelus amaritudinis malus, qui ſeparat a Deo, & ducit ad infernum; ita eſt zelus bonus, qui ſeparat a vitijs, & ducit ad Deum & ad vitam æternam. Hunc ergo zelum feruentiſſimo amore exerceant monachi: id eſt, vt honore ſe inuicem præueniant, infirmitates ſuas, ſiue corporum ſiue morum, patientiſſime tolerent: obedientiam ſibi certatim impendant. Nullus quod ſibi vtile iudicat ſequatur, ſed quod magis alij; caritatem fraternitatis caſto impendant amore; Deum timeant; Abbatem ſuum ſincera & humi-

humili caritate diligant; Chriſto omnino nihil præponant; qui nos pariter ad vitam æternam perducat.

Cap. LXXIII. *De eo, quod non omnis iuſtitiæ obſeruatio in hac ſit Regula conſtituta.*

Regulam autem hanc deſcripſimus, vt eam obſeruantes in monaſterijs aliquatenus, vel honeſtatem morum, aut initium conuerſationis nos demonſtremus habere. Ceterum ad perfectionem conuerſationis qui feſtinant, ſunt doctrinæ ſanctorum Patrum, quarum obſeruatio perducit hominem ad celſitudinem perfectionis. Quæ enim pagina, aut quis ſermo diuinæ auctoritatis veteris ac noui teſtamenti non eſt rectiſſima norma vitæ humanæ? Aut quis liber ſanctorum catholicorum Patrum hoc non reſonat, vt recto curſu perueniamus ad creatorem noſtrum? Necnon & Collationes Patrum, & inſtituta, & vita eorum, ſed & Regula ſancti Patris noſtri Baſilij, quid aliud ſunt, niſi bene viuentium & obedientium monachorum exempla, & inſtrumenta virtutum? Nobis autem deſidioſis, & male viuentibus, atque negligentibus rubor confuſionis eſt. Quiſquis ergo ad patriam cæleſtem feſtinas, hanc minimam inchoationis Regulam deſcriptam adiuuante Chriſto perfice; & tunc demum ad maiora, quæ ſupra commemorauimus, doctrinæ virtutumque culmina, Deo protegente, peruenies. Facientibus hæc regna patebunt æterna. Amen.

EXPLICIT REGVLA S. BENEDICTI ABBATIS.

INCI-

INCIPIT

CONSENSORIA MONACHORVM.

CAPVT PRIMVM.

COMMVNI definitione decreuimus apud nos, quod nunquam poſtmodum ab vllo poterit infringi.

Reſidentibus nobis in monaſterio in nomine domini noſtri Ieſu Chriſti omnibus placuit, ſecundum Apoſtolicam traditionem, vnum ſentire, & communiter poſſidere; ſicut ſcriptum eſt: *Vnum ſentientes in Domino.* Et nemo quicquam proprium vendicet: ſed ſicut ſcriptum eſt in actibus Apoſtolorum: *Habentes omnia communia, & nemo quicquam ſuum eſſe dicebat.* quod & nobis ſcriptum eſt. In Domino ergo iure obſeruationis & legis nos teneamus, & in eo vſque in finem permaneamus: quoniam ſcriptum eſt: *Qui permanſerit vſque in finem, hic ſaluus erit.* *Act. 2.* *Ibid.* *Matt. 10.*

II. Si quis autem venire deſiderat ad congregationem fratrum, qui in vnum eſſe videntur, non ignorans Euangelij dictum, quo dixit: *Vendat omnia ſua, eroget egenis & pauperibus.* Et iterum: *Abneget ſemetipſum ſibi, & tollat crucem ſuam, & ſequatur Chriſtum.* Et ne tractet in corde ſuo de victu, aut veſtimento, & ceteris, quæ neceſſaria ſunt corpori; ipſo *Matt. 19.* *Luc. 9.*

Matt. 6. Domino in Euangelio præmonente & dicente: *Nolite cogitare dicentes; quid edetis, aut quid veſtiemini? hæc enim gentes cogitant. Scit enim pater veſter, quia horum omnium indigetis. Quærite regnum Dei & iuſtitiam eius, & hæc omnia apponentur vobis.*

III. Veruntamen antequam ſtatuat eſſe in monaſterio, probet propoſitum fratrum atque exemplum, & ipſe probetur in omni conuerſatione ab illo, qui Prior eſt, & ceteris conſentientibus: propter illud quod propheta docet & admonet, dicens: *Amicum noli cito comprobare.*

IV. Sed ſi contigerit vt aliquis ex qualibet cauſa neceſſitatis a monaſterio fuerit abſtractus, ne vel mente concipiat, ſecum aliquid ferre de his omnibus, quæ in monaſterio fuerint: ſiue etiam quæ ſecum aliquando attulerat; ſiue ea
Pro. 13. quæ cum fratribus acquiſierit: quia ſcriptum eſt: *Vir mutabilis in lingua incidet in mala.* Et iterum, vt nullum omnino de fratribus ſecum prouocet: ne magis deſtructor quam ædificator monaſterij iudicetur; propter illud quod ſcri-
Matt. 12. ptum eſt: *Qui non eſt mecum, contra me eſt: & qui mecum non congregat, diſpergit.* Et quicunque prouocatus ab aliquo de monaſterio voluerit abſcedere, aut redarguat prouocantem, aut indicet Abbati; cui vtique de his quæ in commune decreuimus nihil eſt ſubtrahendum: quia ſcriptum eſt:
Eccl. 6. *Pacifici ſint tibi multi: ſed vnus ex mille ſit tibi conſiliarius.*

V. Iugiter hæc quæ ſcripta ſunt, cum ſumma diligentia obſeruanda ſunt ab Abbate vſque ad omnes fratres. Aut ſi quis ab aliquo doctrinam audierit, præterquam in monaſterio conſecutus eſt ab eo, cui ſe credidit, hanc aut non ſuſcipiat, aut eam non ſubtrahat doctori: quia ſcriptum eſt:
Eph. 5. *Omne quod manifeſtatur lux eſt.* Si enim bona fuerint, collaudanda ſunt; ſi vero praua, reprobanda.

De

VI. De his autem fratribus, qui in vnitate conſiſtunt, ſi quis ſubito aduerſus alterum altercatus fuerit, ſemel, ſed ſecundum Euangelium, ei liceat exorare. Si autem noluerit ſe emendare, ille cui iniuria irrogata eſt, cum poſt primam vel ſecundam correptionem non reuocauerit contumacem, denunciet & illud Abbati: ne per taciturnitatem & ille & frater ſuus periclitentur: ſicut propheta ait: *Qui occultat inimicitiam, inſtruit dolum.* Pro. 26.

VII. Si vero, vt fieri ſolet, incurſio repentina ſuperuenerit aut hoſtilitas: vt impoſſibile ſit fratribus in vnum fugam petere, propter inſectationem inimicorum, & poſtmodum Deo fauente euaſerint, & potuerint peruenire, vbi Abbatem eſſe cognouerint, velut filij ad patrem feſtinare debebunt. Nec vllo modo poterunt ſeparari, quos diuina caritas ſociauit: quia cautum eſt: *Perfecta dilectio foras mittit timorem.* 1.Io.4.

VIII. Si quis autem, quod ſuperius diximus, cauſa neceſſitatis detineat id, quod a monaſterio ſecum portauerit, neceſſe habebit vbi Abbas ſuus eſt, illud perferre: quia non poterit proprie retinere quod per pactum ad omnes pertinet, & Deo vtique eſt conſecratum. Sed ſi cogitauerit de his aliquid retinere, contradictor Apoſtoli eſſe videtur, qui ait: *Nemini quicquam debeatis, niſi vt inuicem vos diligatis.* Rom. 13.

VIII. Omnia ergo quæ in iſto libro continentur, omnes fratres obſeruent, atque ſubſcribant, quia vnum in Domino eſſe deſiderant. Verum propter illos iſta ſunt cauta, qui in omnibus ſtabiles eſſe noſcuntur.

FINIT CONSENSORIA MONACHORVM.

LECTORI.

Consensoriae *monachorum, quam ſacræ antiquitatis mangones hactenus pro Regula S. Auguſtini venditarunt, aliud veteris Regulæ fragmentum ſubiungo, quod itidem ſub Auguſtiniano nomine deliteſcit, a quo doctiſſimi grauiſſimique viri iure merito id iampridem abiudicarunt. Nam Auguſtinum nonniſi vnam Regulam, eamque virginibus ſcripſiſſe certum eſt, quam nos infra ſuo loco exhibemus. Tertiam vero illam, de Vita eremitica ad ſororem, longius ab Auguſtini æuo ſtiloque abeſſe res ipſa indicat, & nos B. Aëlredi Rieuallenſis in Anglia Abbatis eſſe certo ſcimus: qui circa annum Chriſti M. C. L. vixit. Fors fiat, vt huius quoque fragmenti auctor vel ætas certioribus indicijs innoteſcat.*

SE-

SEQVITVR ALIA REGVLA INCERTI AVCTORIS.

CAPVT PRIMVM.

ANte omnia, fratres cariſſimi, diligatur Deus; deinde proximus: quia iſta præcepta principaliter nobis ſunt data. Qualiter autem oporteat nos orare vel pſallere, deſcribimus: id eſt, in matutinis dicantur pſalmi III, LXII, VI, & LXXXVIII, cum debitis antiphonis, verſibus & reſponſorijs. Ad primam & tertiam dicantur ſui pſalmi, antiphonæ duæ, lectiones duæ. Simili modo ad ſextam & nonam dicantur ſui pſalmi, cum debitis reſponſorijs & antiphonis. Hoc idem in veſperis & completorio ſeruetur. Ad lucernarium autem pſalmus vnus, reſponſorium vnum, antiphonæ tres, lectiones tres. Et tempore opportuno poſt lucernarium, omnibus ſedentibus, legantur lectiones. Nocturnæ autem orationes menſe Nouembri, Decembri, Ianuario & Februario, antiphonæ duodecim, pſalmi ſex, lectiones tres: Martio, Aprili, Septembri, Octobri, antiphonæ decem, pſalmi quinque, lectiones tres: Maio, Iunio, Iulio & Auguſto, antiphonæ octo, pſalmi quatuor, lectiones duæ. *Deut. 6. Mat. 18.*

II. Operentur a mane vſque ſextam, & a ſexta vſque ad nonam vacent lectioni: & ad nonam reddent codices. Et poſtquam refecerint, ſiue in horto, ſiue vbicunque neceſſe fuerit, faciant opus vſque ad horam lucernarij. Nemo ſibi aliquid vendicet proprium, ſiue in veſtimento, ſiue in quacunque re. Apoſtolica enim vita optamus viuere. Nemo cum murmure aliquid faciat, vt non ſimili iudicio murmuratorum pereat. Fideliter obediant: patrem ſuum poſt Deum *Act. 2. & 4.*

hono-

honorent: Præpoſito ſuo deferant, ſicut decet ſanctos. Sedentes ad menſam taceant, audientes lectionem: ſi autem aliquid opus fuerit, Præpoſitus eorum ſolicitus ſit. Sabbato & Dominica, ſicut conſuetudo eſt, qui volunt, vinum accipiant.

III. Si opus fuerit ad aliquam neceſſitatem mitti, duo eant. Nemo extra monaſterium ſine præcepto manducet, neque bibat: non enim hoc ad diſciplinam pertinet monaſterij. Si opera monaſterij mittantur fratres vendere, ſolicite caueant, ne quid faciant contra præceptum; ſcientes, quoniam exacerbant Dominum in ſanctis ſuis. Si aliquid emant ad neceſſitatem monaſterij, ſolicite & fideliter, vt ſerui Dei, agant.

IV. Otioſum verbum apud illos non ſit. Mane ad opera ſua ſedeant: poſt orationem tertiæ eant ad opera ſua: non ſtantes fabulas contexant, niſi forte aliquid ſit pro vtilitate animæ: ſedentes ad opera, taceant: niſi forte neceſſitas operum exegerit, vt loquatur quis.

V. Si quis autem non omni virtute, adiuuante miſericordia Dei, hæc conatus fuerit implere, ſed contumaci animo deſpexerit: ſemel atque iterum commonitus, ſi non emendauerit, ſciat ſe ſubiacere diſciplinæ monaſterij, ſicut oportet. Si autem talis fuerit ætas ipſius, etiam vapulabit. Hæc in nomine Chriſti fideliter & pie obſeruantes, & vos proficietis, & nobis non parua lætitia erit de veſtra ſalute. Hæc ſunt, quæ vt obſeruetis præcepimus in monaſterio conſtituti.

EXPLICIT REGVLA INCERTI.

SS. PAVLI ET STEPHANI
A B B A T V M
Regula
AD MONACHOS.

DE SS. PAVLI ET STEPHANI ABBATVM REGVLA veterum teſtimonia.

S. BENEDICTVS Anianæ Abbas in concordia Regularum ſæpiſſime affert teſtimonia, *Ex Regula Pauli & Stephani.* ſiue vt pag. 388. & 610. *Ex Regula ſanctorum Pauli & Stephani,* quam etiam ſolius Stephani, & *ſancti Stephani* nomine aliquando citat.

SMARAGDVS Abbas in expoſitione Regulæ S. Benedicti cap. XXIII.

De hoc capitulo PAVLVS ET STEPHANVS ABBATES ita ſcripſerunt: Si quis alterum &c. vt cap. XXXVI.

INCI-

INCIPIVNT CAPITVLA
PRO QVIBVS SVNT FRATRES AMMONENDI

PAVLI ET STEPHANI.

I. *Primum de timore Dei & caritate mutua puri cordis, & vnanimitate habenda.*
II. *Quales circa iuuenes eſſe debent ſeniores.*
III. *Qualiter circa ſeniores ſe iuuenes debeant exhibere.*
IV. *Vt ab opere Dei nullus niſi permiſſus diſcedat.*
V. *Vt initium verſus in choro incipiatur ab vno.*
VI. *Vt iugiter pronuncietur per choros.*
VII. *De modo pſallendi, & ſeniorum arbitrio.*
VIII. *Vt cantantes non dormitent.*
IX. *Vt cantantium & orantium nullus vel tenuiter fabulis occupetur.*
X. *Vt dicta Prima nullus ſe in lecto recubitet.*
XI. *Vt meridiano tempore vnusquisque in ſuo lecto dormiat mediante tempore definito.*
XII. *Vt opus diuinum cum diſciplina in operatione decantent.*
XIII. *Vt qua hora communicandum eſt, omnes qui intra cellam ſunt vnam, ſtudeant eſſe præſentes.*
XIV. *Vt decantentur quæ iuſſa ſunt cantari.*
XV. *De his qui pſalmos diſcunt, vt dictatoribus delegati obſeruent.*
XVI. *Vt accepta a minoribus ex more reddantur ad menſam.*
XVII. *Vt nullus ſupra ſtatutum modum in cibo vel potu præſumat.*
XVIII. *Vt reficientes cum quiete audiant quæ leguntur.*
XIX. *Vt ad menſam nullus ſibi peculiariter aliquid comedendum procuret.*
XX. *Vt nullus ſe a menſa deputata migret in aliam.*
XXI. *Vt calix ſuperfundens non miſceatur.*
XXII. *De vicibus miniſtrorum.*

XXIII. *Si de ordine iuniorum quiſquã a miniſterio fuerit ſegregatus.*

XXIV. *Vt nullus de aſſignato præſumat alterius.*

XXV. *Vt hi quibus cuſtodia commiſſa eſt, deuota caritate deſeruiant, nec ipſi econtra improbe contriſtentur.*

XXVI. *Vt in cellario & artificum officinis nullus importune non iuſſus audeat intrare.*

XXVII. *Vt de rebus alterius nullus ſibi ad vtendum præſumat, nec inter ſe liceat commutare.*

XXVIII. *De veſtimentis & lectualibus ſeruandis.*

XXIX. *Niſi de vſu Prioris nullus tonſuret.*

XXX. *De eo quod alio perdente alter frater inuenerit.*

XXXI. *De his qui qualemcunque artem diſcere voluerint.*

XXXII. *Vt in piſtrino, vel ad omne opus terrenum vnusquiſque promte occurrat.*

XXXIII. *De labore præteriti temporis, & quod nec his qui negligentes ſunt quidquam de neceſſarijs ſubtractum ſit.*

XXXIV. *Ad orationem vt conſueta amittatur pigritia.*

XXXV. *De ferramentorum in operatione cuſtodia.*

XXXVI. *Vt peccantem nullus tegat.*

XXXVII. *Ab immoderato ioco & riſu abſtinendum.*

XXXVIII. *Vt alijs litigantibus non ſe commiſceat alter.*

XXXIX. *Vt nullis cauſis extraneis quiſquam ſe inſerat.*

XL. *Vt contra ruſticorum prauos exceſſus nullus humana virtute ſe audeat vindicare.*

XLI. *Quod & Patrum regulæ legantur aſſidue.*

EXPLICIVNT CAPITVLA.

INCI-

INCIPIT REGVLA
PAVLI ET STEPHANI
ABBATVM.

CAPVT PRIMVM.

INPRIMIS ergo hortamur, vt timorem Dei & mutuam caritatem & vnanimitatem omnes in bonis ſtudijs habeamus.

II. Seniores iunioribus affectum paternum impendant; & cum imperandi neceſſarium fuerit, non tumenti animoſitate & clamoſis vocibus, ſed fiducialiter tranquilla ſimplicitate, & auctoritate bonæ vitæ ad peragendam communem vtilitatem quæ fuerint opportuna iniungant.

III. Iuniores ſenioribus ſincera ſubiectione obediant, nec tumenti ceruice in quocunque reſpondeant, aut faſtidienti animo & negligente aure imperantibus obedire detrectent: ſed vnanimiter & concorditer tam in ſpiritali opere, quam in terreno labore omnes fideli intentione occurrant.

IV. Nulli liceat abſque Prioris permiſſu ab opere Dei diſcedere, ſed quem cauſa manifeſta compulerit, oratione a Priore ſperata & conceſſa diſcedat. Nec bini aut terni, ſed ſingillatim exeuntes orationem ſperent: ita vt qui ſani ſunt, protinus reuertantur; qui vero infirmi, ex permiſſu redeant ad cubile.

V. Initium verſuum pſallentium in choro priores qui in eis ſtant, incipiant: aut ſi eis aduerſatur infirmitas, hi incipiant quibus iuſſerit Pater. Quibus incipientibus mox omnes, ſi poteſt fieri, in prima aut ſecunda ſyllaba pariter vnanimiter, & vno ore ſubiungant: vt non ſit diſſonantia cantantium, quæ maxime ab inordinato initio, & quodammodo contentioſa varietate ſolet accidere.

VI. Iuniores & maxime qui adhuc pſalmos diſcere meditantur, per choros ex ordine, & ſine negligentia dictent: ita vt ab eo loco, a quo adhuc minores ignorant, hi iuniores qui iam pſalterium finierunt, per ordinem ſibi in dictando ſuccedant; vt omni tempore pronunciandi vſus non deſit.

VII. Pſallendi quoque modus, ſi poſſibile eſt, omni tempore cum temperamento nobis tenendus eſt: vt nec nimium protracte; nec ſupra modum correpte; ſed vt dictum eſt, temperata ſemper modulatione dicatur. Seruato tamen, vt ſecundum voluntatem & arbitrium Prioris, cui ſemper conſiderandi & perpendendi tempus, horam, cauſam per omnia imminet, ſiue protrahi, ſiue accelerare iuſto conſiderationis iudicio iuſſerit, ad eius nutum, ſiue etiam eleuatius, ſiue humilius voluerit, conſona tamen quaſi ex vno ore voce dicatur. Nec quiſquam præſumat abſque Prioris permiſſu, vel elata vocis extollentia, quæ ſæpius inflationis iactantiam & arrogantiam elationis minus cautis generat, aut turbulenta feſtinatione temperamenti modum excedere,

dere, vel mutare. Nec Prior conceſſam conſiderationis licentiam in vſu abſque certa neceſſitate audeat vſurpare: ſciens ſe Domino redditurum rationem, qui dixit: *Pſallite ſapienter.* Pſal. 46.

VIII. Somnus, cum opus Dei dicitur, cum Dei adiutorio omnino a nobis fugandus eſt: timentes illud prophetæ: *Maledictus qui facit opus Dei negligenter.* Et illud: *Dormierunt ſomnum ſuum, & nihil inuenerunt omnes viri diuitiarum in manibus ſuis.* Ier. 48. Pſal. 75.

IX. Nulli liceat tempore, quo opus Dei canitur, qualibet occaſione ſermonem contra alium fratrem proferre, niſi ſeniori tantum; cui ſine dubio ſolent cauſæ cuiuſcunque rei aut ordinandæ, aut corrigendæ nonnunquam emergere.

X. Mane dicta Prima nullus ſe in lecto recubitet; excepto die Dominico, aut feſtis diebus, in quibus vigiliarum labore & præteriti diei ſolito amplius fatigati paululum poſt Primam, qui ex vobis voluerint, membra ponant in lectulis. Quod non omni tempore id ipſum, ſed tantum æſtiuis menſibus liceat: reliquo vero omni tempore per ſingulos dies mox vnuſquiſque poſt Primam, dum acceptæ minoribus emendantur, calciet ſe, & paratus ſit ad ſignum, quod per ſonum tabulæ fieri ſolet: quatenus omnes ſine tarditate, ad agnoſcendum imminentis diei futurum opus, in locum conueniant deputatum.

XI. Aeſtatis tempore nulli liceat meridie præter in ſuo lectulo dormire, niſi forte iubente Priore ad nubila pro cuſtodia areæ extra ſuum lectulum dormiat. In campo vero, quando meſſis colligitur, ſi meridie dormire licuerit, non diuiſi, ſed in vno loco, aut duobus locis dormiant. Quia non eſt incognitum, quantum mali ex hac occaſione diabolus

fece-

fecerit. Tempora vero in quibus, ſi vacauerit, meridie dormiendum nobis eſt, a die Iduum Maiarum, vſque in diem Iduum Septembrium obſeruemus.

XII. Opus Dei, quod per diem in quocunque loco operantes fratres per horas conſtitutas dicent, cum diſciplina & timore Dei conſona voce dicatur: non prout vnusquisque operis excuſatione aut occupatione voluerit obrute. Nec præſumendo iunior ante ſeniorem proſiliat, & immatura feſtinatione procedat; & diuinum opus, quod cum timore agendum eſt, per inordinatam audaciam inſipienter, & non ſapienter pſallatur. Tali enim conſuetudine iam infectæ mentes & fauces aliquorum fratrum, ad conſonantiam intra oratorium niſi cum magno commotionis fræno non queunt retineri. Vt ergo hoc vſurpationis vitium abijciatis a vobis, caritatis ſimplicitate hortamur: talium enim Deus omnium exauditor eſt: *Ipſe miſit angelum ſuum, & tulit me de ouibus patris mei.*

Pſal. 151. iuxta 70.

XIII. In hora, qua ſanctum corpus & ſanguinem Domini communicaturi ſumus, præſentes eſſe feſtinemus ad dicendum: *Libera nos a malo:* præter quos certa cauſa, cum notitia ſenioris, non ſinit eſſe præſentes. Omnimodo cauendum eſt, ne ſanctum corpus & ſanguinem indigne ad iudicium ſumamus.

XIV. Nullus præſumat reſponſoria vel antiphonas, quæ ſolent aliqui compoſito ſono, pro ſuo libitu, & non ex canonica ſcriptura aſſumta canere, in congregatione iſta vel meditari vel dicere. Nec ab adueniente hoſpite ſine iuſſu Prioris quidquam talium rerum aliquis audeat meditari: ne peregrinis varietatum doctrinis, & quodammodo deliramentorum ſuauitatibus irretiti, ſimplicitatis & veritatis maturitatem faſtidiant; & per cantilenæ ſonos leuitatis

tis

tis & otioſitatis compedibus illigati, aut de congregatione auolare diabolo ſuadente feſtinent; aut intra monaſterium inflati quaſi ſingulari ſcientia cunctos deſpiciant. Oportet autem nos vnam & ſimplicem Apoſtolicam, & patrum noſtrorum imitari doctrinam, & gratia ſtabiliri; cor moresque ſubdere diſciplinæ, & ea cantare debemus, quæ, ſicut beatus Auguſtinus dicit, ita ſcripta ſunt, vt cantentur: quæ autem non ita ſcripta ſunt, non cantemus. Nec alio modo, quam quo ipſe Dominus iuſſit per prophetas & Apoſtolos ſuos manifeſtari ea hominibus, debent a nobis in laude ipſius dici: ne quæ cantanda ſunt, in modum proſæ & quaſi in lectionem mutemus; aut quæ ita ſcripta ſunt, vt in ordine lectionum vtamur, in tropis & cantilenæ arte noſtra præſumptione vertamus. Si enim ſacrificium Deo confeſſionis & laudis offerre debemus, quomodo ipſe præcepit ſibi offerre; a nobis Dominus magis obedientiæ, quam victimarum ſacrificium quærit; nec cantilenæ artificiorum ſtudio, quantum obſeruantia mandatorum, & cordis mundicia delectatur.

XV. His qui literas vel pſalmos diſcunt, illis obſeruent ad excipiendum, quibus fuerint deputati: qui pro eis aut de negligentia arguendi ſunt, aut in eorum eruditione & ſtudio approbandi. Si autem diſcedens dictator per ſe deputare neglexerit, ad Patrem reuertatur is qui excipit, vt ipſe deputet pro abſente, qui ei dictare debeat. Dum abſens reuertetur, ad ſuum redeat dictatorem.

XVI. Acceptæ in hora refectionis omni tempore ab his, qui eas quotidie de pſalmis accipiunt, reddantur ad menſam primam fratrum ex more. Qui meditari neglexerit, & non reddiderit, nec manducet vſque ad horam refectionis venturi diei.

Nulli

XVII. Nulli liceat ſupra ſtatutam conſuetudinem, ſiue in potu, ſiue in cibo præſumere, niſi Prioris permiſſu; cui ordinandi & conſiderandi facultas eſt: ita vt ſi graui operatione fatigatis fratribus ſupra conſuetudinem oportet quicquam adiungi, annuente & permittente priore, & non quolibet præſumente, hoc ipſum fieri liceat.

XVIII. Reficientes cum gratiarum actione & timore Dei lectiones audiamus. Non cum contentione, & murmuratione, & indignatione, & clamoſis vocibus, & ſtrepitu pedum, & ſono vaſorum donum Dei; ſed cum caritate & quiete, & dulciſſimo diſciplinæ fræno ſumamus: metuentes Iſraëlitarum exempla carnalium, quibus manducantibus ad ſaturitatem angelorum panem, & coturnicum carnes, vſque ad nauſeam ore repleto murmurantibus ira Dei ad exterminandum dirigitur.

Num.11. Pſal. 77.

XIX. Nulli fratrum liceat vel pomum, vel quodcunque olerum ad condimentum, vel aliud aliquid ad vſus ſuos quaſi peculiari apparatu in menſam ad manducandum deferre: ne paruiſſima occaſione aut rancor inter fratres de iniuſtitia, aut horrendus aditus peculiaris aperiatur ſtudij: ſed quæcunque harum rerum donante Deo a quolibet inuenta fuerint, cellarario fideliter contradantur, vt ipſo diſtribuente vel per menſes ſingulos, vel prout cuique opus fuerit, miniſtrentur.

XX. Nullus præſumere audeat de ea menſa, in qua comedere ſcriptus eſt, tranſire ad aliam; nec liceat cuiquam alterum ad ſe de alia menſa venientem ad manducandum ſuſcipere: ſed vnusquisq; in menſa deputata comedat; ita vt ſi in menſa maior pars fratrum abſens fuerit, reſidui vſque ad tres in numero ad ſuam ſedeant. Infra autem hunc numerum remanentes in alia menſa comedant, ſecundum ordinem deputatum.

Nulli

XXI. Nulli liceat pincernarum calicem ſic implere, vt transfundatur. Sed nec cuiquam liceat, vt ſi ei ab infrunito miniſtro transfundens oblatus fuerit, accipere: ſed cum moderatione implere debet, & competenter; dicente Apoſtolo: *Omnia veſtra honeſte, & ſecundum ordinem fiant.* 1. Cor. 14.

XXII. In omnibus obſequijs & miniſterijs, in quibus fratres iuniores ſibi viciſſim ſuccedunt, vnusquisq; bona voluntate ſuſceptam hebdomadam vicis ſuæ in quolibet miniſterio hilariter abſq; murmuratione cum gratia Dei impleat. Quod ſi ita contingat, vt is qui ſuſcepit quodlibet obſequium, in alia vtilitate, vel itinere, aut neceſſitate infirmitatis occupetur; vicē eius, qui in loco poſt ipſum in ordine eſſe videtur, adimpleat. & ſi defuerit, tertius, ſiue quartus & quintus ab eo præſens & vacans inuentus fuerit, eius obſequiū repræſentet: vt ordo miniſterij diſpoſitus, quod caritatis & deuotionis amore exhibetur, mutuo conſeruatus nullo modo perturbetur.

XXIII. Si in ipſo iuniorum ordine, qui ſibi in miniſterijs ſingulis per vices ſuccedunt, talis forſitan perſona in ordine miſceatur, qui iudicio ſenioris debeat a vice miniſterij remoueri, nullus eum audeat prouocare; nec ei per iocum ſtimulum ſuſpicionis & confuſionis impingat.

XXIV. Nulli liceat de cellario quicquam, vel de quacunque artificum officina, vel ferramentum, vel quamcunque rem, quæ ſingulis fratribus ad cuſtodiendum aſſignata eſt, præſumere pro ſuo arbitrio: niſi forte aut tanta cauſa abſentiæ aut infirmitatis eius, cui qualibet parte cura commiſſa eſt, coarctauerit, vt iubente Abbate, aut certe ipſo permittente, cui aſſignatum eſt, ab alio contingatur.

XXV. Hi quoque, quibus in ſingulis rebus cuſtodia commiſſa eſt, conuenienti deuotione & cariſſima humilitate,

quæ neceſſaria ſunt, ſine mora & faſtidio iubente ſeniore miniſtrent: nec per ſuperbam inflationem differendo, occaſiones faciant querelarum; per quas murmuratio contra eorum laborem, qui nobis in aſſignatis rebus caritate deſeruiunt, non debet excitari.

XXVI. Nulli liceat tam in cellario, quam in ſingulis officinis artificum improba & importuna abſque ſenioris iuſſu audacia introire: quia & communem vtilitatem valde impedit hæc præſumptio, & ipſis artificibus rancorem animorum ex ſuperflua importunitate impingit.

XXVII. Nulli liceat vel veſtimentum, vel calciamentum, aut tabulas, vel cuiuſcunque rei paruiſſimæ tam nouum, quam vetus quicquam, quod alij fratri datum fuerit, praua præſumptione contingere ad vtendum. Nec inter ſe fratribus liceat, vt id quod de communi quiſquam acceperit, niſi permiſſu Prioris cum alio fratre, quaſi peculiari amore mutuare: ne hac occaſione naſcatur amor illicitus. Sed vnuſquiſque, quod ei caritatis diſtributione datur, hoc libens & bona voluntate accipiat, & ad vtendum delectetur habere.

XXVIII. Veſtimenta vel lectualia nullus ſibi lauare audeat, abſque oratione & permiſſu Prioris.

XXIX. Nullus fratrum audeat tonſorari ſine oratione Abbatis; nec alia tonſura quiſquam, niſi nobis ſolita, tonſorari affectet: exceptis infirmis, quos dictante medico pro humore contrario preſſius forſitan expedit tonſorari.

XXX. Si quis inuenerit, quodcūq; illud eſt, quod alter frater perdidit, vel intra cellam, vel foris; non apud ſe vno die, vel ſi poſſibile eſt vna hora retineat: ſed in loco deputato quod inuenerit ponat; & qui perdidit in eo loco requirat: vt nō patiatur errorē & laborem qui perdidit quærendi per ſingulos.

Nulli

XXXI. Nulli liceat ad diſcendam qualemcunque artem abſque oratione ſenioris, vel cui ab eo ordinandi & diſponendi conceſſa eſt poteſtas, ſuo auſu præſumere; niſi hi tantum qui in ſingulis artibus Prioris iudicio ſuo ordine cum orationis gratia deputantur. Sed neque ad meditandas literas, vel pſalmos, aut lectiones quiſquam ex ſua quaſi poteſtate præſumat: & præbendum ſpiritali bono ſuperbiæ malum, & diſſolutæ voluntatis arbitrium, & peculiare ſtudium operetur. Sed ſi quis per bonam voluntatem qualemcunq; artem terrenam, vel in ſpiritalibus rebus ſuper id quod a nobis quotidie traditur, diſcere concupiſcit, cariſſima humilitate ſibi cōcedendum a Priore expectet. Et ſi ei conceſſum fuerit, accepta oratione ſic quod cupit incipiat. Cui & ſi denegatum fuerit, quia forte ei non expedit, gaudens, & nō triſtis permaneat. Sed nec cuiquam liceat abſque Prioris notitia & iuſſione alij literas vel qualemlibet artem occulte & quaſi furtim oſtendere. Quod ſi quis præſumſerit, geminæ culpæ, hoc eſt, & furti & ſuperbiæ ſine dubio ſubiacebit.

XXXII. Magnopere autem ab omnibus eſt cauendum, ne aut in piſtrino, aut in quacunque manuum operatione, aliquis fratrum pigre, & non inter primos occurrat.

XXXIII. Nam adhortatio laborandi, quæ hactenus cū tanto tēperamento a nobis caritati veſtrę inſinuata eſt, ab illa Apoſtolica beati Pauli inſtantia tantum eſt debilitata & remiſſa, quantū eſt & differentia perſonarum. Cum ille nobis iubeat hactenus manibus laborare; vt habeamus vnde tribuere poſſimus neceſſitatem patienti: nos diximus, vt vel quod nobis ſufficiat laboremus. Ille dicit, ſeipſum in fame & ſiti, in frigore & nuditate nocte & die ſuis manibus laboraſſe, vt ſibi & qui cum eo erant, neceſſaria non deeſſent: nos econtra duplicia habentes in noſtris vſibus veſtimenta & calciamenta, & quotidiani victus de domo Dei ad ſaturitatem pleniſſi- Eph. 4. 2. Cor. 11. 1. Theſ. 2. 2. Theſ. 3.

mum apparatum,hortamur vt otium non ametis,ſed per ſincerum vnanimitatis conſenſum vnuſquiſque vt præualet,ſic
1 Theſ.3 laboret. Ille præcepit: *Qui non laborat,non manducet*: nos fragilitatem noſtram in vobis penſantes,nulli veſtrum,qui hactenus ſubdola & lubrica voluntate laborare fideliter diſtuliſtis, de neceſſarijs rebus a fidelium fratrum ordine quicquam ſubtraximus: patienter hactenus tolerantes,vt non vinceremur
Rom. 12. a malo, ſed vinceremus malum in bono.

XXXIV. Hoc ſcientes, fratres, quia otioſus corpore monachus mente a ſordidis cogitationibus nunquam eſſe po-
Eccl. 33. terit otioſus, dicente Salomone: *In deſiderijs eſt omnis otioſus*. Et iterum: *Multa mala excogitat otioſitas*. Abiecto ergo a ſe, qui hucuſque talis fuit, hoc vitio promptus ad omne
Eccl. 7. opus accurrat: quia ſcriptum eſt: *Non oderis laborioſa opera, & ruſticationem ab altiſſimo creatam*. vt donante Domino de proprijs laboribus, & rebus quotidianis & neceſſarijs abundemus: & his quos amor ſpiritalis ad viſitandos nos inuitat, poſſimus conuenienti mediocritate occurrere: aut quos grauis vrget neceſſitas, debito miniſterio valeamus de proprio labore ſeruire. quia Dominum redemtorem noſtrum,
Act. 20. *Beatius eſſe dare, quam accipere*, certum eſt præcepiſſe.

XXXV. Euntes in qualecunque opus, ferramenta neceſſaria is qui inter ipſos vadit prior a cuſtode ferramentorum mane adnumerata ſuſcipiat, & vni de minoribus, ex his qui cum eo ituri ſunt, quem ad hoc idoneum viderit, cuſtodienda aſſignet: quo opere completo ab ipſo ſolicite ipſe recipiat, & cuſtodi contradat; vt nihil depereat obliuione ſolita & negligentia plurimorum.

XXXVI. Si quis alterum in quacunque parte viderit illicitum quicquam vel ſermone vel opere facientem, & Priori diſtulerit publicare, cognoſcat ſe eſſe nutritorem peccati,

& per

& per omnia æqualem peccanti. Et quia & animæ ſuæ, & illi eſt, quem tegit, duriſſimus inimicus, ex hoc apud Deum, qui mala odit, & apud cunctam fraternitatem execrabilis & infidelis habebitur: quia per abundantiam maliſtiæ noluit prodere, vt corrigere potuiſſet, errantem; & odio diſciplinæ dilexit malitiam, & *adſtitit omni viæ non bonæ*. Pſal. 35.

XXXVII. Propterea cauenda eſt omnibus nobis ioci & riſus immoderata luxuria; per quam plerumque amariſſima inter fratres naſcuntur ſcandala Nec debet ex hac re occaſio diſcordiæ prouenire: per quam etſi non naſceretur litigium; cauendus tamen nobis erat ad ædificationem ſermo non pertinens. Et ſcientes quia & de otioſo ſermone ratio Domino eſt reddenda. Nam riſum ſupra modum quis neſciat indiſciplinationis & leuitatis eſſe ianuam; per quam perniciosos cibos miſeræ animæ diabolus ſubtiliter ſubminiſtrat?

XXXVIII. Si vnus prouocatus ab altero contra vetitum, reſpondens ad contentionem cauſam perduxerit, nullus ſe in eorum contentione, id eſt, in aliena cauſa permiſceat: ne inter fratres quaſi diuerſarum partium ſtudia litigantium nutriantur: niſi forte is ſenior, qui inter eos diſcordiam mitigando pacis verba cum moderatione & diſciplina & ſincera fide interſerat.

XXXIX. Nullus præſumat in qualibuscunque cauſis alienis, ſiue parentum, ſiue carnalium, vel qualibuscunque mundanis occaſionibus ſe miſcere præter iuſſionem Prioris: quem plerumque pauperum & oppreſſorum lacrimæ permouent, vt aut apud iudices, aut apud quos neceſſarium fuerit, precator accedat. Nec amplius quam iubetur vel ſermonem audeat directus præſumere. Scriptum eſt enim, vt *nullus militans Deo implicet ſe negotijs ſecularibus; vt illi placeat, cui ſe probauit*. Et ſi neceſſaria, hoc eſt monaſterij negotia, quæ 2. Tim. 2.

nobis

nobis valde oneroſa ſunt, fugere cupimus & vitare; quanto magis aliena & quæ extra monaſterij vtilitatem ſunt, abhorrere debemus & fugere?

XL. Nullus veſtrum contra ruſticorũ rabiem & prauos exceſſus, quos plerumq; contra nos diabolo armante exercent, propria ſe audeat virtute, aut brachio humano repugnante defendere: cũ noſter defenſor ſolus Deus ſit, & patrocinium beatorum Apoſtolorum atque omnium ſanctorum Dei.

XLI. Regulæ quoque Patrum ideo nobis aſſidue leguntur, vt eorum ſanctis exhortationibus interiorem accõmodantes auditum, & diſciplinæ concipiamus amorem dulciſſimum, & Domino per omnia adiuuante vitæ ipſorum exempla ſequamur. Propter quod feſtinandum nobis eſt, vt a noſtris mentibus tepor excludatur inolitus. Nam & hæc quæ vobis per ſingula præſenti loquimur ſcriptura, non in ſugillatione ſanctorum & beatiſſimorum Patrum Regulæ auſu temerario ad vos proferenda præſumpſimus; ſed ea tantum ſpecialiter ex eorum conſtitutionibus vobis literis ingerenda curauimus. Plenitudo autem ſanctæ conuerſationis, & ſpiritalis vitæ perfecta doctrina in eorum ſanctorum Patrum Regulis nobis quotidie recitatur, quorum & probata vita diuino munere & docendi eſt attributa auctoritas.

XLII. Deus autem omnipotens, qui pacis auctor eſt, qui
Pſal. 67. ſolus poteſt facere vnanimes habitare in domo, aptet vos omnes ad faciendam voluntatem ſuam: faciens in nobis quod placeat coram ſe per Ieſum Chriſtum dominum noſtrum; & huius adhortationis & commonitionis ſemen in veſtro corde per gratiam ſancti Spiritus plantet, & foueat, & ad maturam bonorum operum perfectionem perducat, Amen: & nobis remiſſionem peccatorum condonans in æterna requie cum ſua pace cuſtodiat. Amen.

EXPLICIT REGVLA SS. PAVLI ET STEPHANI.

S. CAESARII
ARELATENSIS EPISCOPI
Regula
AD MONACHOS.

DE S. CAESARIO EIVSQ. REGVLA veterum teſtimonia.

GENNADIVS de ſcript. Eccleſ. cap. LXXXVI.

CAESARIVS Arelatenſis vrbis Epiſcopus, vir ſanctitate & virtute celeber, ſcripſit egregia & grata valde, & monachis neceſſaria opuſcula. Floruit Anaſtaſio rempublicam gubernante.

CYPRIANVS lib. I. de vita S. Cæſarij cap. IV.

Cæſarius primum diaconus, deinde presbyter ordinatur: nec vnquam tamen canonicam monachi modulationem, nunquam Lerinenſium fratrum inſtituta reliquit. ordine & officio clericus; humilitate, caritate, obedientia, cruce monachus permanet.

Ibid. cap. V. *Defuncto in ſuburbana ciuitatis inſula Abbate, ab Epiſcopo Eonio eo Cæſarius mittitur, vt monaſterium rectore deſtitutum, ipſe in eadem reuerentiæ auctoritate ſuccedens, monaſtica diſciplina informaret. Itaque in ſuburbano monaſterio libens eam complectitur vitæ rationem, quam etiam intra vrbem quotidianis ſemper ſtudijs contuliſſet, & perpetuis optaſſet votis. Ipſum vero monaſterium ita quotidiana inſtantia & diuinis informauit officijs, vt hodieque Deo propitio illic videre licet.*

FLORIANVS Epiſt. V. ad Nicetium Epiſc.
Tomo I. ſcript. Franc. pag. 851.

SED & coronæ veſtræ ſocium beatæ memoriæ dominum Cæſarium Arelatenſem Epiſcopum; qui vixit inter barbaros pius, inter bella pacatus, pater orphanorum, paſtor egregium: qui tanti cenſus effuſione nil perdidit, catholicæ regulam diſciplinæ dictis factiſque demonſtrans.

INCI-

INCIPIT REGVLA A SANCTO TETRADIO PRESBYTERO, NEPOTE BEATAE MEMORIAE S. CAESARII EPISCOPI ARELATENSIS ABBATI, MEA PARVA PERSONA ROGANTE, TRANSMISSA. QVAM A SVO SVPRAMEMORATO DOMINO CAESARIO DIXIT IPSE DICTATAM; QVAM DVM ESSET SACERDOS IPSE PER DIVERSA MONASTERIA TRANSMISIT.

INCIPIT IN CHRISTI NOMINE REGVLA QVALIS DEBEAT ESSE IN MONASTERIO VBI ABBAS EST, QVICVNQVE FVERIT.

CAPITVLVM I.

INprimis ſi quis ad conuerſionem venerit, ea conditione excipiatur, vt vſque ad mortem ſuam ibi perſeueret. Veſtimenta vero laica non ei mutentur, niſi antea de facultate ſua chartas venditionis faciat, ſicut Dominus præcepit, dicens: *Si vis perfectus eſſe, vade, vende omnia quæ habes, da pauperibus, & veni, ſequere me.* Certe ſi non vult vendere, donationis chartas aut parentibus, aut monaſterio faciat, dummodo liber ſit: & nihil habeat proprium. Si vero pater eius aut mater viuat, & non habet poteſtatem faciendi; quando illi migrauerint cogatur facere. Quæcunque ſecum exhibuit Abbati tradat; nihil ſibi reſeruet: & ſi aliquis de propinquis aliquid traſmiſerit, offerat Abbati. Si ipſi eſt neceſſarium ipſo iubente habeat: ſi illi neceſſe non eſt, in commune redactum, cui opus eſt tribuatur. *Matt. 19.*

II. Sint vobis omnia communia.

III. Cellam peculiarem, aut armariolum, vel quamlibet clauſuram nullus habeat: in vna ſchola omnes maneant.

IV. Non iurent: quia Dominus dixit: *Nolite iurare omnino: ſed ſit ſermo veſter, eſt, eſt; non, non.* *Matt. 5.*

V. Mentiri qui inuentus fuerit, diſciplinam legitimam accipiat: quia *os quod mentitur, occidit animam*: Et, *perdes eos qui loquuntur mendacium*. Sap. 1. Pſal. 5.

1. Cor. 6. VI. Non maledicant: quia ſcriptum eſt: *Neque maledici regnum Dei poſſidebunt*.

VII. Operam non quam vnusquisque voluerit, ſed quæ eis ordinata fuerit, faciant.

VIII. Dum pſallimus, nullus loqui præſumat.

IX. Ad menſam dum manducant, nullus loquatur; ſed vnus legat quemcumque librum: vt ſicut corpus reficitur cibo, ita anima reficiatur Dei verbo. ſicut dicit Dominus: Matt. 4. *Non autem ſolo pane viuit homo, ſed ex omni verbo Dei*. Qualis eſt terra ſine pluuia, & caro ſine cibo, talis eſt anima ſi non reficiatur Dei verbo.

X. Filium de baptiſmo nullus excipiat.

XI. Mulieres in monaſterio nunquam ingrediantur. Qui in remoto loco eſt, ſigno tacto, ad omne opus Dei nullus tardius veniat. Si tardius venerit, ſtatim de ferula in manus accipiat. Arguente Abbate, aut Præpoſito, aut quolibet ſeniore, reſpondere penitus non præſumat.

XII. Lites inter vos non habeatis: ſic enim dicit Apoſtolus: *Seruum Domini non oportet litigare, ſed manſuetum eſſe*. 2. Tim. 2. Certe ſi exceſſerit, vt eſt humana fragilitas, vt ſe ſermonibus Eph. 4. duris exſtimulent, *ſol non occidat ſuper iracundiam veſtram*.

XIII. Sed nec vllus præſumat iratum culpare; ſed qui ſe ſciunt ſeciſſe quod non debuerunt, inuicem ſibi veniam petant, implentes illud Dei mandatum vbi dicit: *Dimittite, & di-*

& dimittetur vobis. Si vos non dimiſeritis, nec pater veſter cæleſtis dimittet vobis peccata veſtra. Ira viri iuſtitiam Dei non operatur. Si offers munus tuum ad altare, & recordatus fueris, quia frater tuus habet aduerſum te, vade prius reconciliari fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum. Certus eſto quia dum iratus es contra alium, oratio tua non recipitur: nec irato licet communicare. Et ideo implete quod Dominus dicit: *Pacem meam do vobis, pacem meam dimitto vobis. In hoc cognoſcent omnes homines quod mei diſcipuli eſtis, ſi vos inuicem diligitis.* Dixit amplius Ioannes: *Qui odit fratrem ſuum, in tenebris eſt, & in tenebris ambulat. Qui odit fratrem ſuum homicida eſt. Caritas Deus eſt, qui manet in caritate Deus in eo manet.* Et qui inimicos iubemur diligere, & bene eis facere, qua fronte fratres odimus?

Matt. 6. Iac. 1. Matt. 5. Ioan. 14. Ibid. 13. 1. Io. 3.

XIV. Omni tempore vſque ad tertiam legant: poſt tertiam vnusquisque ſibi opera iniuncta faciat.

XV. Nullus occulte aliquid accipiat. præcipue epiſtolas ſine ſcientia Abbatis nullus accipiat, nec tranſmittat.

XVI. Victum & veſtimenta Abbas miniſtret. Quia ſicut ſancitum, vt nihil proprium habeant; ita iuſtum eſt, vt omnes quæ neceſſaria fuerint a ſancto Abbate accipiant.

XVII. Infirmi tractentur, vt citius conualeſcant.

XVIII. Omne miniſterium cum bona voluntate facite: vt impleatis illud: *Voluntarie ſacrificabo tibi*: quia ſatis alta merces erit illius, qui voluntarie; quam illius qui inuitus facit, quod iubetur. Pſal. 53.

XIX. *Contendite intrare per anguſtam portam, quia arcta & laborioſa eſt via, quæ ducit ad vitam: lata & ſpatioſa, quæ ducit ad mortem.* Vos vero ſicut certamen habituri eratis, ſi in pu- Luc. 13

gna contra gentem aliquam ambulaſſetis, vt non ibi mortem faceretis; tanto magis in iſto ſpiritali certamine pugnate, vt non vos aduerſarij animæ percutiant. Quanta vitia habueritis, tantos habebitis aduerſarios: & ideo certate ſicut milites Chriſti, vt cum ipſo regnetis in cælis, qui dixit:

Matt. 19. *Si quis tulerit crucem ſuam, & ſecutus me fuerit; ſi quis reliquerit patrem, matrem, vxorem, filios & facultates; centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit.* Hoc certamen habete inter vos, qui alterum vincat per humilitatem, per caritatem; qui ſit minor; qui ſit in opus Dei vigilantior, qui patientiam habeat maiorem; qui ſit tacitus, mitis, blandus, compunctus: vt lætetur Deus & angeli eius de veſtra ſancta conuerſatione, & confundatur diabolus hoſtis antiquus: qui ſemper cogit miſerum hominem contra Dei facere voluntatem, ne ſit ibi, vnde ille pro ſua præſumptione iactatus

1. Cor. 9. eſt: *Sic currite vt apprehendatis,* & poſſitis dicere: *Viam man-*

Pſ. 118. Eph. 5. *datorum tuorum cucurri. Videte fratres, quomodo caute ambuletis; non quaſi inſipientes: redimentes tempus, quoniam dies mali ſunt. Propterea nolite fieri imprudentes; ſed intelligentes, quæ ſit voluntas Dei. Et nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria: ſed implemini Spiritu ſancto, loquentes vobiſmetipſis in pſalmis, & hymnis, & canticis ſpiritualibus, cantantes & pſallentes in cordibus veſtris Patri & Deo: ſubiecti inuicem in timore Chriſti.*

XX. Vigilias, a menſe Octobri vſque ad Paſcha, duos nocturnos faciant, & tres miſſas. Ab vna miſſa legat frater folia tria, & orate: legat alia tria, & leuet ſe.

XXI. Dicite antiphonam, reſponſorium, & aliam antiphonam: Antiphonas ipſas de ordine Pſalterij. Poſt hoc dicant matutinos, directaneum: *Exaltabo te Deus meus & rex meus.* Deinde in ordine totus matutinarius in antiphonas dicatur. Omni Dominica ſex miſſas facite. prima miſſa ſemper reſurrectio legatur: dum reſurrectio legitur, nul-

lus

lus ſedeat. Perfectis miſſis dicite matutinos, directaneo: *Exaltabo te Deus meus & rex meus*. Deinde, *Confitemini*. Inde, *Cantemus Domino. Lauda anima mea Dominum*. Benedictionem. *Laudate Dominum de cælis. Te Deum laudamus. Gloria in excelſis Deo:* & capitellum. Omni Dominica ſic dicatur.

XXII. A ſancto Paſcha vſque ad menſem Septembrem, quarta & ſexta tantum ieiunandum. A menſe Septembre vſque ad Domini natale, quotidie ieiunandum. Iterum ante duas hebdomadas ante quadrageſimam, quotidie ieiunandum; excepta Dominica, in qua non licet penitus ieiunare, propter reſurrectionem Domini. Si quis die Dominico ieiunauerit, peccat. A Domini natale vſque ante duas hebdomadas de quadrageſima, ſecunda, quarta, & ſexta: inde poſtea vſque Paſcha, omni die ieiunandum, abſque die Dominica. Qui Dominica ieiunat peccat. Miſſus vero in ieiunio tres, in prandio vero & in cœna duo tantum præparentur: in prandio binas biberes, & in cœna accipiant, & in ieiunio ternas. Ad lectum ſuum nullus præſumat habere quod manducetur aut bibatur.

XXIII. Qui pro aliqua culpa excommunicatus fuerit, in vna cella recludatur, & cum vno ſeniore ibi legat, donec iubeatur ad veniam venire.

XXIV. Pullos & carnes nunquam ſani accipiant: infirmis quicquid neceſſe fuerit miniſtretur.

XXV. Omni ſabbatho, & omni Dominica, vel diebus feſtis duodecim pſalmi, tres antiphonæ, tres lectiones; vna de prophetijs, alia de Apoſtolo, & tertia de Euangelio dicantur.

XXVI. Hæc licet minus idonei bellatores arma vobis ſpiritualia contra ignitas diaboli prouidemus.

Gau-

GAudete, & exultate in Domino venerabiles filij, & gratias illi iugiter vberes agite, qui vos de tenebroſa ſeculi huius conuerſatione ad portum quietis & religionis attrahere & prouocare dignatus eſt. Cogitate iugiter vnde exiſtis, & vbi peruenire meruiſtis. Reliquiſtis fideliter mundi tenebras,& lucem Chriſti feliciter videre cœpiſtis. Contempſiſtis libidinis incendium, & ad caſtitatis refrigerium perueniſtis: reſpuiſtis gulam, & abſtinentiam elegiſtis: repudiaſtis auaritiam atque luxuriam, & caritatem vel miſericordiam tenuiſtis. Et quamuis vobis vſque ad exitum vitæ non deerit pugna, tamen Deo donante ſecuri ſumus de veſtra victoria. Sed rogo vos, venerabiles filij, vt quantum eſtis ſecuri de præteritis, tantum ſitis ſoliciti de futuris. Omnia enim crimina vel peccata cito ad nos reuertuntur, ſi non quotidie bonis operibus expugnantur. Audite Apoſtolum
1. Pet. 5. Petrum dicentem: *Sobrij eſtote, & vigilate, quia aduerſarius veſter diabolus, tanquam leo rugiens, aliquid deuorare quærens, circuit.* Quamdiu in hoc corpore viuimus, die noctuque Chriſto adiutore vel duce, contra diabolum repugnemus. Sunt enim aliqui, quod peius eſt, negligentes & tepidi, qui de ſolo Chriſtianitatis vocabulo gloriantur, & putant quod illis ſufficiat veſtem mutaſſe, & religionis tantum habitum ſu-
Eccl. 2. ſcepiſſe; neſcientes illud propheticum: *Fili accedens ad ſeruitutem Dei, ſta in iuſtitia & timore, & præpara animam tuam ad tentationem*: nec ſententiam Pſalmiſtæ conſiderantes: *Pro-*
Pſal. 16. *pter verba labiorum tuorum, ego cuſtodiui vias duras.* Et illud
Act. 14. quod Apoſtolus dixit: *Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cælorum.* Veſtes enim ſeculares deponere, & religioſas adſumere, vnius horæ momento poſſumus: mores vero bonos iugiter retinere, vel contra male-dulces voluptates ſeculi huius, quamdiu viuimus, Chriſto adiutore, la-
Mar. 13. borare debemus. Quia non qui inceperit, ſed *qui perſeuerauerit vſque ad finem, hic ſaluus erit.*

EXPLICIT REGVLA S. CAESARII.

S. AV-

S. AVRELIANI
ARELATENSIS EPISCOPI
Regula
AD MONACHOS.

DE S· AVRELIANO EIVSQ· REG· veterum teſtimonia.

S. GREGORIVS M. lib. VII. epiſt. CXVII. Ind. II. ad Virgilium Arelat. Epiſcopum.

Glorioſæ memoriæ Childebertus Francorum rex catholicæ religionis amore ſuccenſus intra muros Arelatenſis ciuitatis monaſterium virorum, vt ſcripto reperimus, pro ſua mercede conſtituens, quædam ibidem pro habitantium ſuſtentatione conceſſit. Cuius ne voluntas vnquam duceretur in irritum, & ea quæ pro quiete monachorum diſpoſita fuerunt, turbarentur; quæque contulit in iure eiuſdem monaſterij, epiſtolis ſuis Apoſtolica petijt auctoritate firmari. Vnde quia effectum & regia voluntas & res valde deſiderata poſcebat, à prædeceſſore noſtro Vigilio Romanæ Sedis antiſtite ad prædeceſſorem veſtrum Aurelium (leg. Aurelianum) ſcripta tranſmiſſa ſunt.

EGBERTVS Archiepiſc. Eborac. in excerpt. de iure ſacerd. cap. LXIX. in concil. Britan.

AVRELIANVS Epiſcopus dicit: Carnes in cibo monachi nunquam ſumant: pulli vero &c. *vt cap.* LI.

S. BENEDICTVS Anianæ Abbas in concordia regularum capp. VI. VII. XXIII. XXXI. XLII. *ex Regula ſancti Aureliani Epiſcopi* ad monachos teſtimonia adducit.

SMARAGDVS quoque in expoſitione Regulæ S. Benedicti eiuſdem auctoritate & teſtimonijs vtitur: quamuis fere ſemper Aurelium non Aurelianum vocet.

INCIPIVNT CAPITVLA REGVLAE S. AVRELIANI EPISCOPI.

I. *Si quis ad conuerſionem venerit, Regula ei in ſalutatorio legatur.*

II. *Vt vſque ad mortem ſuam de monaſterio non egrediatur.*

III. *Veſtimenta religioſa non accipiat, niſi chartas de facultate ſua cui voluerit faciat.*

IV. *Vt qui in monaſterio tonſuratur, de capillis illius in conſeſſione mittatur: & nihil ſibi reſeruet quod non in poteſtatem Abbatis tradat.*

V. *Nihil occulte accipiendum, ſed ſi quid tranſmiſſum fuerit, & ſi illi cui tranſmittitur neceſſe non fuerit, in commune redactum cui eſt neceſſarium tribuatur.*

VI. *Epiſtolas nec dandas nec accipiendas ſine ſcientia aut permiſſo Abbatis.*

VII. *Nullus circa lectum ſuum quod manducari aut bibi poſſit reponat.*

VIII. *Nullus cellam aut armariolum peculiare habeat.*

IX. *Non iurandum omnino.*

X. *Non maledicendum.*

XI. *Non mentiendum.*

XII. *Iracundiam penitus non tenendam.*

XIII. *Frater in fratrem manum non mittat.*

XIV. *Laici in monaſterium vel baſilicam non ingrediantur, niſi tantum in ſalutatorium.*

XV. *Mulieres penitus nunquam nec in ſalutatorio videndas.*

XVI. *Nulli monachorum liceat ad ſalutandum exire, niſi cum Præpoſito, aut quolibet ſeniore.*

XVII. *In monaſterio non minore ætate excipiantur niſi ab annis decem aut duodecim.*

XVIII. *Seruus non excipiatur: libertus tamen ſi eſt, & Abbati viſum fuerit, excipiatur.*

XIX. *Vt nec ipſis prouiſoribus liceat in monaſterium introire, niſi pro his vtilitatibus, quas in hac Regula ſtatuimus.*

XX. *Infantes de baptiſmo non excipiendos.*

XXI. *Qui in actu ponuntur, deſuper in Euangelio claues accipiant.*

XXII. *In omni miniſterio vicibus ſibi ſuccedant; abſque Abbate, & ſatis ſenibus, & paruulis infantibus.*

XXIII. *Nulla opera pro ſuo libito eligant facienda; ſed quod ab Abbate vel Præpoſito imperatum fuerit.*

XXIV. *Cum operantur manibus meditatio ſancta de corde non ceſſet.*

XXV. *Sint vobis omnia communia, & nullus ſuum proprium dicere aut vindicare præſumat.*

XXVI. *Veſtimenta alio colore non induantur niſi laia & lactina, & nigra natiua.*

XXVII. *Lectuaria ſecularia non vtenda, & de ornatu monaſterij.*

XXVIII. *Poſt matutinas ad ſomnum reuerti non liceat.*

XXIX. *In vigilijs ſtudendum vt nemo dormiat; ſed manibus aliquid operentur.*

XXX. *Signo tacto nullus tardius veniat.*

XXXI. *Dum pſallitur nemo loquatur, nec operetur manibus.*

XXXII. *Literas omnes monachi diſcant.*

XXXIII. *Omnes diuiſis maneant lectulis.*

XXXIV. *Sanctus Abbas in congregatione maneat.*

XXXV. *Nulli liceat ſoli cum ſolo loqui: quod ſi inuenti fuerint, grauiſſima diſtrictione feriantur.*

XXXVI. *Cum eo qui excommunicatus fuerit nemo loqui præſumat.*

XXXVII. *Vt obediendum ſit Præpoſitis.*

XXXVIII. *Si quis pro qualibet culpa corrigitur aut caſtigatur, arguenti reſpondere non præſumat.*

XXXIX. *Lites non habeatis vllas.*

XL. *Superbis, inobedientibus, & iracundiam protrahentibus nunquam parcendum.*

XLI. *Pro qualibet culpa legitimus numerus non excedatur.*

XLII. *Quomodo paternum affectum qui præſunt circa omnes habeant.*

San-

XLIII. *Sancto Abbati non liceat de facultatibus monaſterij vendere aut donare; nec aliquid contra Regulæ inſtituta agere.*

XLIV. *Quod ſuperfuerit vſibus monaſterij, per prouiſorem pauperibus erogetur.*

XLV. *Honorem nullus accipiat, niſi qui Deo propitio ſacerdotio dignus fuerit eligi, ipſe ſolus egrediatur.*

XLVII. *Vt minoris ætatis chartas facere compellantur, quando ætate probati fuerint.*

XLVIII. *Conuiuium nulli alij præparandum niſi aduenientibus peregrinis & ſeruis Dei.*

XLIX. *Sedentes ad menſam taceant.*

L. *Sanctus Abbas extra congregationem non reficiat.*

LI. *Carnes in cibo nunquam ſumantur.*

LII. *Pulli & reliqua altilia infirmis tantum miniſtrentur, piſces vero certis feſtiuitatibus.*

LIII. *Extra menſam communem nihil cibi potuſue guſtare liceat, niſi infirmis & infantibus.*

LIV. *Qualiter infirmis obtemperandum ſit.*

LV. *Vt ſanctus Abbas quicquid neceſſe fuerit cum ſufficientia præbeat.*

LVI. *Vt ſancta congregatio omnia quæ inſtituta habet, implere contendat.*

EXPLICIVNT CAPITVLA.

INCIPIT PROOEMIVM REGVLAE S. AVRELIANI EPISCOPI.

Sanctis & in Chriſto venerandis fratribus in monaſterio, quod Deo miſerante ac iubente Rege Childeberto fecimus, conſtitutis
AVRELIANVS EPISCOPVS.

QVIA Deo inſpirante, qui nos præuenit ineffabili miſericordia ſua, viſum nobis eſt, vt repudiatis ſeculi voluptatibus, ac temporalibus gaudijs contemptis ſimul vel ſpretis, eligeretis ſanctiſſimæ vitæ nitorem, & virginitatis ac caſtitatis gratiam complectentes, amorem Dei tota viſcerum & cordis auiditate ſectantes, configere timore dominico carnes veſtras, & dicere illud: *Iuraui & ſtatui cuſtodire iudicia iuſtitiæ tuæ*. Et, *mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo*, diſpoſuimus iubente Domino, atque operante in nobis velle & perficere, vt monaſterium vobis pro profectu animarum veſtrarum conſtrueremus, ſicut & fecimus. Et ideo Regulam vobis ac diſciplinam inſtituimus, quæ vos ad viam perfectionis recte faceret gradiri, & ad regna cælorum feliciter peruenire.

Pſ. 118. *Gal. 6.*

EXPLICIT PROOEMIVM.

INCIPIT

INSTITVTIO SANCTAE REGVLAE

CAPITVLVM I.

HOC iubente Deo inprimis ſtatuimus tenendum, vt ſi quis ad conuerſionem venerit, Regula ei in ſalutatorio legatur; & ſi profeſſus fuerit ſe omnia impleturum, tunc excipiatur.

II. Exceptus vero vſque ad mortem ſuam nec præſumat, nec permittatur de monaſterio egredi; propter illud Propheticum: *Vnam petij a Domino, hanc requiram, vt inhabitem in domo Domini* *Pſal.26.* *omnibus diebus vitæ meæ.*

III. Veſtimenta vero religioſa non accipiet, niſi de omni facultate ſua, ſiue grandi ſiue parua, chartas donationis aut venditionis cui voluerit faciat: propter Domini mandatum, vbi dicit: *Si vis perfectus eſſe, vende omnia quæ habes.* Et, *ſi quis* *Matt.19.* *non reliquerit omnia quæ poſſidet, non poteſt eſſe meus diſcipulus.* *Luc.14.*

IV. Si quis laicus tonſurandus eſt, de capillis illius in confeſſionem mittatur, vt ei in teſtimonio ſit. Quod ſi tonſuratus, aut in habitu religioſo venerit, non excipiatur, niſi vt ſuperius diximus, chartas de eo quod proprium in ſeculo habuerat, faciat; vt nihil ſibi reſeruet, quod non a ſe alienet: & id quod ſecum exhibuerit, omnia in poteſtatem tradat Abbatis, timens exemplum Ananiæ & Saphiræ, qui par- *Act.5.* tem obtulerunt, partem ſibi infideliter reſeruauerunt.

Nihil

V. Nihil occulte accipiatis: ſed ſi quis propinquus aut amicus aliquid in veſtimento, aut in auro, vel aliud quodcunque dederit aut tranſmiſerit, in poteſtate ſit Abbatis: & ſi illi cui tranſmittitur neceſſe fuerit, tribuatur; ſin vero ille nihil indiget, in commune redactum cui neceſſarium eſt tribuatur.

VI. Epiſtolas præcipue nec dandas nec accipiendas ſine ſcientia aut permiſſo Abbatis.

VII. Nullus circa lectum ſuum, quod manducare aut bibere poſſit, reponere præſumat; ſed omnes in communi cellario recondant: & ſi inæqualitas exegerit, iubente ſeniore quod neceſſe fuerit non ei negetur.

VIII. Nulli liceat cellam aut armariolum, aut aliquid huiuſmodi quod peculiarius claudi poſſit, habere.

Matt. 5. IX. Non iuretis: quia Dominus dixit: *Nolite iurare.* Et
Eccl. 23. alia ſcriptura: *Vir multum iurans implebitur iniquitate, & non diſcedet de domo illius plaga.*

1. Cor. 6. X. Non maledicatis: quia ſcriptum eſt: *Neque maledici regnum Dei poſſidebunt.*

Sap. 1. XI. Mentiri omnino non liceat; quia *os quod mentitur occi-*
Pſal. 5. *dit animam.* & illud: *Perdes eos qui loquuntur mendacium.*

XII. Iracundiam nullus vſque in aliam diem protrahere præſumat. quod ſi, vt habet humana fragilitas, ſermo durior inter fratres ortus fuerit, inuicem ſibi veniam petere, & debita relaxare debebunt, propter Domini mandatum, vbi
Matt. 5. dicit: *Si recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduerſus te, relinque munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo:*

tuo: & tunc veniens offeres munus tuum. Et, *ſi non dimiſeritis hominibus peccata eorum, nec Pater veſter cæleſtis dimittet vobis peccata veſtra*. Item: *Si ſepties in die peccauerit in te, & conuerſus dixerit: pœnitet me: dimitte illi*. Et, *non dico tibi vſque ſepties, ſed vſque ſeptuagies ſepties*. Et alia ſcriptura: *Ira enim viri iuſtitiam Dei non operatur*. Et Apoſtolus: *Sol non occidat ſuper iracundiam veſtram*. Quod ſi, quod Deus auertat, diabolo inſtigante ita fuerit quis furore repletus, vt iſta mandata pertinaci corde contemnat, & vnus de illis qui diſcordantes ſunt præuenerit alium, veniam ei petens; ſi ille cui petit non dimiſerit, legitimam diſciplinam accipiat, vt ad caritatem ſe corrigat. Quod ſi ſe ambo deſpexerint, ambo pariter a communione, vel a cibo ſuſpendantur, donec inuicem ſibi reconcilientur. *Matt.6.* *Luc.17.* *Matt.18.* *Iac.1.* *Eph.4.*

XIII. Frater in fratrem ſi auſus fuerit manum mittere, legitimam diſciplinam accipiat.

XIV. Nullus laicus, ſiue nobilis ſiue ignobilis, in baſilicam ſiue monaſterium introire permittatur: ſed ſi quis pro deuotione aut parentela occurrere voluerit, in ſalutatorium monaſterij occurrat.

XV. Mulieres vero, nec religioſæ nec ſeculares, nullæ omnino, nec Abbatis nec cuiuſcunque monachi mater, aut quælibet propinqua aut nota ad ſalutandum, aut ad orationem ingredi permittatur: Domini & magiſtri ſequentes exemplum, cum dixit: *Et quæ eſt mater mea, & fratres mei?* *Matt.12.* Et illud: *Si quis non reliquerit patrem aut matrem, non poteſt meus eſſe diſcipulus*. *Luc.14.* Et alia ſcriptura: *Qui dixerunt patri & matri, non nouimus vos, hi cuſtodierunt præcepta tua Domine*.

XVI. Ipſis vero laicis viris, quibus permiſſum dedimus occurrendi, nullum vnquã monachorũ ſine Abbate aut Pręposito, vel certe alio quocunque ſeniore, cui Abbas præceperit, videant aut loquantur, nec vnquam altiore voce loquantur.

Mino-

XVII. Minori ætate in monaſterio non excipiantur, niſi ab annis decem aut duodecim, qui & nutriri non egeant, & cauere nouerint culpas.

XVIII. Seruus non excipiatur: libertus tamen, ſi fuerit adhuc adoleſcenti ætate, & cum epiſtolis patroni ſui venerit, in Abbatis ſit arbitrio ſi excipi debeat.

XIX. Prouiſores vero monaſterij ſi in habitu laico fuerint, nec ipſi permittantur intrare; niſi pro his vtilitatibus, quas in hac regula ſtatuimus, cum marcionibus aut carpentarijs, ſi aliquid neceſſe eſt fieri aut reparari, aut certa aliqua ratione Abbati facienda, introeant. De cetero nullam licentiam aut libertatem habeant introeundi.

XX. Nullus infantem de baptiſmo excipiat.

XXI. Quibus claues de cellario, cannaua, horreo, poſticio, & oratorio tradendæ ſunt, probatæ ſint perſonæ; & deſuper altari vel Euangelio eas accipient: ſcientes ſe Deo reddituros rationem de miniſterio ſibi credito.

XXII. In omni miniſterio, ſiue in ordine pſallendi, aut legendi, vel operandi, vicibus ſibi ſuccedant, abſque ſancto Abbate, & nimis ſenibus, & perparuulis infantibus; aut certe ita infirmis, vt ſurgere omnino non poſſint, non compellantur facere, pro eo quod non præualent.

XXIII. Artificium vero diſcendum, aut quælibet opera facienda non pro ſuo libito eligant; ſed in arbitrio Abbatis erit, quod vtile proſpexerit imperandum.

XXIV. Per totum diem cum manibus operantur, meditatio ſancta de corde non ceſſet, propter illud Apoſtoli: *Pſalmis,*

Col. 3.

mis, hymnis, canticis ſpiritualibus cantantes & pſallentes in cordibus veſtris Domino.

XXV. Nullus præſumat quicquam ſuum dicere, aut ſuum proprium vindicare; ſed ſecundum actus Apoſtolorum, ſint vobis omnia communia; ſit vobis anima vna & cor vnum in Domino. *Act. 4.*

XXVI. Veſtimenta alio colore non induatis niſi laia, lactina, & nigra natiua.

XXVII. Lectuaria ſecularia de coloribus facta in vſu non habeatis. Pallæ holoſericæ ad altaria de auro aut de gemmis ornatæ a vobis nunquam comparentur. Si aliquis de fidelibus pro voto ſuo obtulerit, & Abbati viſum fuerit, aut neceſſitas exegerit, vendendi faciant vſum.

XXVIII. Poſt matutinas orationes ad ſomnum reuerti non liceat: ſed completis matutinis ſtatim dicatur prima, deinde vſque ad horam tertiam omnes lectioni vacent.

XXIX. Ad vigilias dum lectio legitur, aut de ſparta aut de canape aut aliud huiuſmodi manibus operamini, vt non ſomnus obrepat. Si vero Dominicus aut feſti ſunt dies, cui ſomnus venerit, alijs ſedentibus iubeatur ſtare, vt poſſit a ſe ſomni marcorem repellere; ne in opere Dei aut tepidus inueniatur, aut negligens.

XXX. Signo tacto omne opus prætermittatur, & ſicut apes prudentiſſimæ ad aluearium, ita veloci feſtinatione properare contendite. Si quis tardius venerit, diſtrictioni ſubiaceat.

XXXI. Dum pſallitur, ſtudeant ſanctæ animæ veſtræ non

vagari animo; verum etiam nec operari aut loqui præſu-
Pſal.46. mant. Sed *pſallite ſapienter:* ſicut dixit Propheta: *Pſallam &*
Pſ. 100. *intelligam*. Et illud: *Pſallam ſpiritu, pſallam & mente*. Me-
1.Cor.14. Ier.48. tuentes illud: *Maledictus homo qui facit opus Domini negligenter*.

XXXII. Literas omnes diſcant.
XXXIII. Omnes diuiſis maneant lectulis.
XXXIV. Sanctus Abbas extra congregationẽ non maneat.

XXXV. Hoc ſpecialius coram Deo monemus cuſtodiri, vt nulli liceat cum alio ſecretius loqui, aut ſedere; præcipue veſpertinis & nocturnis horis. Si ſecrete inuenti fuerint, tanquam ſi crimen admiſerint, ſeueriſſime diſtringantur; abſque illis, qui probati ſunt ætate & ſanctitate.

XXXVI. Nulli liceat loqui cum illo qui fuerit excommunicatus, pręter illum quem ei ſanctus Abbas cuſtodem dederit.

Heb.13. XXXVII. *Obedite præpoſitis veſtris, & ſubiacete illis: ipſi enim peruigilant pro animabus veſtris rationem reddentes Deo*.

XXXVIII. Si quis pro qualibet culpa, aut tranſgreſſione Regulæ increpatur, aut diſciplinam accipit, arguenti reſpondere non præſumat. quia peccatum quod hic diſtringitur, in æterna examinatione non punitur. Et ſic debetis animæ curam excipere, quomodo æger curam medici:
Prou.15. tenentes illud ſanctæ ſcripturæ: *Qui abijcit diſciplinam infelix*
Pſal.37. *eſt*. Et illud: *Ego in flagella paratus ſum*.

XXXIX. Lites nullas habeatis, obedientes præcepto Apo-
2.Tim.2. ſtoli, vbi dicit: *Seruum Domini non oportet litigare, ſed manſuetum eſſe*.

XL. Superbis vero, inobedientibus, & iracundiam protrahentibus nunquam parcendum, donec corrigantur.

Pro

XLI. Pro qualibet culpa ſi neceſſe fuerit flagelli accipere diſciplinam, nunquam legitimus excedatur numerus, id eſt, triginta & nouem.

XLII. Et quamlibet iuſta diſciplina teneatur, tamen ſecundum illud: *Bonitatem & diſciplinam*, paternum affectum ſanctus Abbas circa omnes teneat, ſecundum Apoſtolum: *tanquam ſi nutrix foueat paruulos ſuos*. Et, *omnibus omnia factus ſum, vt omnes lucrifacerem*. Pſ. 118. 1 Theſ. 2. 1. Cor 9

XLIII. Sancto Abbati non liceat aliquid de facultatibus monaſterij donare aut vendere; nec aliquid contra Regulæ inſtituta agere. Quod ſi facere tentauerit, ſancto conſilio & vno conſenſu fratrum ex noſtro permiſſo non ei acquieſcatis; & hoc fieri nulla ratione permittite; quia cauſam ſe ante Deum nouerit eſſe dicturum.

XLIV. Si quid vero ſuperfuerit expenſis aut vſibus fratrum, in auro, aut in veſtibus, vel cellario, ſanctus Abbas per manus prouiſoris, aut per quamlibet fidelem perſonam pauperibus, peregrinis, aut captiuis faciat diſpenſari.

XLV. Veſtimenta etiam cum noua accipiunt, vetera Abbati refundant, incipientibus aut pauperibus eroganda.

XLVI. Nullus honorem presbyterij aut diaconatus accipiat, pręter Abbas ſi voluerit ordinari presbyterum, & vnum diaconem, & ſubdiaconem, quos ipſe voluerit, & quando voluerit, ordinandi habeat poteſtatem. Si vero Deo propitio ita proficeretis, vt aliquis ex vobis ad epiſcopatum expetatur, ipſe ſolus egrediatur.

XLVII. Qui vero minoris ætatis ſunt, aut viuis parentibus in monaſterium ingrediuntur, chartas tunc facere compel-

lantur, quando ætate probati fuerint, aut res parentum in poteſtate habuerint.

XLVIII. Conuiuium nulli, nec Epiſcopis, nec Abbatibus, nec prouiſoribus, nec vlli religioſo aut laico parenti aut propinquo de hac ciuitate in monaſterio fiat. Sed ſi quis, vt aſſolet, Abbas, aut peregrini monachi prætereuntes aduenerint, & monaſterio occurrere voluerint, ſit in poteſtate ſancti Abbatis, ſi eos voluerit ad refectionem inuitare. Quia indeſinenter ſanctam caritatem veſtram orationi & lectioni inſiſtere, & ſoli Deo vacare volumus: ideo vos ab hac præparatione aut inquietudine liberos eſſe præcipimus.

XLIX. Sedentes ad menſam taceant, & lectio quotidie omni tempore dum cibus ſumitur, legatur: vt vterque homo, & exterior cibo, & interior verbo Dei reficiatur. Quia
Matt 4. ſcriptum eſt: *Non in pane ſolo viuit homo, ſed in omni verbo Dei.*

L. Sanctus Abbas, niſi inæqualitate faciente, extra congregationem non reficiet.

LI. Carnes in cibo nuſquam ſumantur. Pulli vero vel cuncta altilia in congregatione non miniſtrentur: infirmis tantum prouideantur, & accipere liceat. Piſces vero certis feſtiuitatibus, aut quando ſanctus Abbas indulgentiam facere voluerit, tunc procurentur.

LII. Extra menſam communem nec quicquam cibi potuſve guſtare liceat, abſque infirmis, & illis ætatibus, quæ adhuc perenutriri indigent.

LIII. Infirmis vero ita obtemperandum eſt, vt ſi ſancto Abbati iuſtum viſum fuerit, etiam cellariolum ſuum in commune, & coquinam ſequeſtratam habeant: & cura illis vel ſtudium impendatur, donec conualeſcant.

Et

LIV. Et quia Deo propitio digna & ſufficiens vobis facultas collata eſt, quæ ſufficere monaſterio veſtro poſſit, coram Deo & angelis eius te ſancte frater Abba, & te venerabilis quicunque fueris Præpoſitus, ammoneo, & conteſtor, vt ſanctæ congregationi, quæ Deo inſpirante & iubente ſecundum inſtituta quæ fecimus regulariter viuit, omnia quæ eis ſunt neceſſaria in veſtitu & victu cum ſufficientia tribuatis. Quam rem ſi neglexeritis, & illi cœperint aliquid neceſſitate compellente murmurare, aut indigere, cauſam vos ante tribunal Chriſti noueritis mecum eſſe dicturos.

LV. Et vos ſancta congregatio, per profectum veſtrum, & per Deum omnipotentem coniuro, vt omnia quæ in hac Regula pro remedio animæ noſtræ, & pro animarum veſtrarum ſalute conſtituimus, integra & illibata cuſtodiatis. Et ne per obliuionem aliquid negligatis, ſemel ea in triginta diebus relegite; id eſt, in kalendis. EXPLICIT.

ORDINEM etiam quo pſallere debeatis, in hoc libello iudicauimus inſerendum.

In primo die Paſchæ ad tertiam ter kyrie eleiſon, pſalmi duodecim: id eſt, quatuor fratres binos pſalmos & alleluiaticum tertium dicant. perdictis pſalmis kyrie eleiſon & antiphonas ſex, lectiones tres: vna de actibus Apoſtolorum, alia de Apocalypſi, tertia de Euangelio. hymnus *Iam ſurgit hora tertia*, & capitellum; deinde kyrie eleiſon. Sic in omni opere Dei tertia vice kyrie eleiſon dicite, antequam incipiatis: & pſalmis perdictis & capitello perdicto. Ad ſextam idem numerus pſalmorum, antiphona vna, hymnus: *Iam ſexta ſenſim voluitur*. lectio Euangelij, & capitellum. Ad nonam ipſe ordo teneatur: hymnus: *Ter hora trina voluitur.* Ad lucernarium directaneus paruulus; id eſt, *Regna terræ cantate Deo, pſallite Domino*. Alia die: *Laudate pueri Dominum*. antiphona tria, hymnus: *Hic eſt dies verus Dei*, & capitellum; *Pſal. 67.*

quem

quem hymnum toto paſcha ad matutinos & ad lucernarium dicite. Ad duodecimam inprimis directaneus paruu-
Pſ.103. lus: *Sol cognouit occaſum ſuum*. Sex fratres binos pſalmos cum ſuis alleluiaticis dicant, antiphona tria, lectiones duas, vnam de Apoſtolo, aliam de Euangelio. Ad nocturnos Paſchales ipſo numero omnia dicite, ſicut in duodecima deſignauimus. Ad matutinos inprimis directaneum: *Exaltabo te Deus meus & rex meus*. Inde, *Iudica me Deus*: &, *Deus Deus meus ad te de luce vigilo*, cum alleluia. Deinde, *Confitemini Domino*, cum alleluia. inde *Cantemus Domino*, & ipſum ſic, poſtea *Lauda anima mea Dominum*. *Laudate Dominum quoniam bonus eſt pſalmus*. *Lauda Ieruſalem Dominum*. totos tres cum alleluia, deinde benedictio dicenda eſt. Poſt benedictionem, *Laudate Dominum de cælis*. *Cantate Domino canticum nouum*. *Laudate Dominum in ſanctis eius*: cum alleluia. *Magnifica anima mea Dominum*, aut cum antiphona, aut cum alleluia: hymnum, *Gloria in excelſis Deo*: & capitellum. Et complete matutinos ipſo ordine toto Paſcha. Sic omni die Dominico, & omnibus maioribus feſtiuitatibus, in quibus ab opere vacabitis. Quotidianis vero diebus ad nocturnos inprimis directaneus dicatur: *Miſerere mei Deus ſecundum magnam miſericordiam tuam*: deinde pſalmi decem & octo. Antiphona tria paruula, lectiones Apoſtoli aut Prophetarum duæ, & capitellum. Completis nocturnis dicite matutinos. In æſtate, id eſt, poſt Paſcha vſque kalendas Octobris ipſe ordo erit. Sexta feria vero poſt nocturnos duæ miſſæ fiant in æſtate, in hyeme tres. Nam Dominica omni tempore & in æſtate & in hyeme poſt nocturnos ſex miſſæ fiant. Si vero euenerit vt tardius ad vigilias ſurgatur, quantum Abbati viſum fuerit, tantum legatur. Quando ſignum fecerit, qui legit ſine mora conſurgat, vt canonicus miſſarum numerus poſſit impleri. A kalendis vero Octobris alij nocturni addendi ſunt. ad primos dicendum eſt: *Miſerere mei Deus ſecundum magnam miſericordiam tuam*. ad ſecundos:

Miſe-

Miſerere mei Deus, miſerere mei, directaneus dicendus eſt, pſalmi decem & octo: lectiones duæ de Prophetis, aut de Salomone. Hymnus ad primos nocturnos: *Rex æterne Domine*. Ad ſecundos: *Magna & mirabilia*. Poſt dictos, quia noctes creſcunt, quotidie ad librum facite miſſas tres. Vnus frater legat paginas aut tres aut quatuor, quomodo menſura fuerit libri. ſi minute ſcriptus, aut maiori forma, ternas paginas; ſi minor, quatuor: & fiat oratio. iterum legat tantum, fiat alia oratio. tertio legat idem tantum, & ſurgite. dicite antiphonam de pſalmis in ordine, poſtea reſponſum; deinde antiphonam. Iterum legat alius frater: & ſic impletis tribus miſſis dicite matutinarios canonicos; id eſt, primo canticum in antiphona, deinde directaneum: *Iudica me Deus. Deus Deus meus ad te de luce vigilo. Lauda anima mea Dominum. Laudate Dominum quoniam bonus eſt pſalmus. Lauda Ieruſalem Dominum.* Inde, *Laudate Dominum de cælis. Cantate Domino canticum nouum. Laudate Dominum in ſanctis eius.* in antiphona dicite hymnum, *Splendor paternæ gloriæ*. alia die, *Aeterne lucis conditor*, & capitellum, & kyrie eleiſon duodecim vicibus. Omnibus diebus quotidianis ita impleatur. Poſt matutinos ad primam duodecim pſalmi dicantur: hymnus, *Fulgentis auctor ætheris*; lectiones duæ, vna de veteri, alia de nouo teſtamento, & capitellum. Poſt hæc omnes lectioni vacent vſque ad horam tertiam. de reliquo vero diei ſpatio faciant opera ſua, ſecundum illud quod Dominus dixit: *Pater meus vſquemodo operatur, & ego operor*. Et illud *Ioan. 5.* Apoſtoli: *Operantes manibus noſtris*. Et, *Qui non operatur non* *1. Theſ. 4.* *manducet*. Quia ſcriptum eſt: *Viæ otioſorum ſtratæ ſunt ſpinis*. *2. Theſ. 3.* *Prou. 15.* Et, *ſeruum inutilem proijcite in tenebras exteriores*. Quotidianis *Matt. 25.* igitur diebus ad tertiam duodecim pſalmos dicite, antiphonam, hymnum: *Iam ſurgit hora tertia*. lectionem & capitellum, *Fiat Domine*. Ad ſextam ſit ipſe numerus pſalmorum, antiphona, hymnus: *Iam ſexta ſenſim voluitur*, lectio & capitellum. Ad nonam ipſo ordine dicendum: hymnus vero,

vero, *Ter hora trina voluitur*. Ad lucernarium omni tempore & feſtis & quotidianis diebus, inprimis directaneus, poſtea antiphonæ duæ: tertia ſemper cum alleluia dicatur. hymnus vna die: *Deus qui certis legibus*. alia die: *Deus creator omnium*, & capitellum. Ad duodecimam pſalmos decem & octo, antiphonam, & hymnum, lectionem, & capitellum. Quando repauſaturi eſtis, in ſchola in qua manetis, Completa dicatur: inprimis directaneus, pſalmus nonageſimus dicatur, deinde capitella conſuetudinaria.
In natale Domini & in Epiphania tertia hora ſurgite: dicite vnum nocturnum, & facite ſex miſſas de Eſaia Propheta: iterum dicite ſecundum nocturnum, & legantur aliæ ſex de Euangelio. In Epiphania ita: in primo vnum nocturnum, deinde de Daniele propheta facite illas ſex miſſas, & nocturnos: & ita de Euangelio ſex matutinos eo ordine, ſicut in Paſcha ſcripſimus, aut Dominicis diebus. In Martyrum feſtiuitatibus tres aut quatuor miſſæ fiant. primam miſſam de Euangelio legite, reliquas de paſſionibus Martyrum. Omni ſexta feria poſt duodecimam ſex miſſæ ad librum legantur: & poſt nocturnos tres. Omni ſabbato ad matutinos, *Cantemus Domino*: &, *Te Deum laudamus*. Ad tertiam tres lectiones: vna de Prophetis, alia de Apoſtolo, tertia de Euangelio dicantur. Omni dominica poſt nocturnos cum prima miſſa legitur, id eſt, reſurrectio, nullus ſedere præſumat, ſed omnes ſtent. Alia dominica alia reſurrectio, & ſic in ordine totæ quatuor reſurrectiones per ſingulas dominicas legantur. Poſt tertiam vero, *Pater noſter*, dicite: & pſallendo omnes cōmunicent. Sic & in feſtiuitatibus facite. Miſſæ vero quando ſancto Abbati viſum fuerit tunc fiant.

Quando aliquis defunctus fuerit, vſque media nocte eum pauci fratres in oratorio peruigilent, & miſſas faciant. Poſt mediam noctem qui vigilauerunt quieſcant. & iterum alij vigilent. Et ponite hoc in notitiam ſancto Epiſcopo, vt eum iubeat ad locum vbi ponendus eſt, deportari. Sin vero præ-

ro præſtare deſpexerit, de quacunque eccleſia clericos rogate, qui eum deducant; & date illis eulogias.

Ordinem etiam conuiuij huic Regulæ inſeruimus. Cibaria cotidie ad refectionem tria, ad prandium duo, ad cœnam duo. Bibere ad refectionem, id eſt, in æſtate, merum, & tres caldellos; ad prandium tres tantum: ad cœnam in æſtate menſibus Iunio, Iulio, & Auguſto ternas; reliquis diebus ad cœnam binas bibant. In feſtiuitatibus vero, & quando Abbas indulgentias voluerit facere, & cibaria, quantum ipſe voluerit, & recentes addantur. Quotidie vero olera caſeo & oleo ſemper condiantur. Biberes binas ad prandium, binas ad cœnam accipiant; ſi ieiunauerint, ternas Ieiunium vero a kalendis Septembris vſque kalendas Octobris ſecunda, quarta, & ſexta feria ieiunandum eſt. A kalendis Nouembribus vſque Domini natale cotidie ieiunandum eſt, abſque ſabbato & dominica. ab Epiphania vero vſque Paſcha quotidie ieiunandum eſt, abſque maioribus feſtiuitatibus, ſabbato, & dominica. Poſt paſcha vero vſque Pentecoſten, ſexta feria tantum ieiunandum eſt. Poſt Pentecoſten, menſe Iunio, Iulio, & Auguſto, in poteſtate Abbatis ſit de ieiunio aut prandio; ſicut viderit poſſibilitatem fratrum, ita ſtudeat temperare. EXPLICIT.

AVRELIANVS PECCATOR REGVLAM HANC IN CHRISTI NOMINE INSTITVI.

IN CHRISTI NOMINE fundatum eſt monaſterium virorum Dei in ciuitate Arelatenſi a ſancto Aureliano Epiſcopo, iubente ſanctæ memoriæ Childeberto rege Francorum, quinto decimo kalendas Decembris, indictione vndecima:

*VII. anno * quinto poſt conſulatum Baſilij iunioris V.C. & baſilica ibidem in honore ſanctorum Apoſtolorum & martyrum: habetque ibidem reliquias poſitas ; id eſt, de cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti, beatæ Mariæ genitricis Domini noſtri Ieſu Chriſti, Ioannis baptiſtæ & præcurſoris Domini noſtri Ieſu Chriſti, Stephani, Petri, Pauli, Ioannis, Iacobi, Andreæ, Philippi, Thomæ, Bartholomæi, Matthæi, Iacobi, Simonis, Iudæ, Matthiæ, Geneſij, Symphoriani, Baudilij, Victoris, Hilarij Epiſcopi & confeſſoris, Martini Epiſcopi & confeſſoris; Cæſarij Epiſcopi.

(Ex diptychis eiuſdem monaſterij.)

Simulque precantes oramus etiam Domine pro animabus famulorum tuorum, patrum atque inſtitutorum quondam noſtrorum, Aureliani, Petri, Florentini, Redempti, Conſtantini, Himiteri, Hilarini, Ianuarini, Reparati, Childeberti, Vvltrogotæ, vel omnium fratrum noſtrorum, quos de hoc loco ad te vocare dignatus es. Cunctorumq; etiā huius loci memores fidelium, pariterque parentum noſtrorum, atque ſeruientium huius loci: & pro animabus omnium fidelium famulorum tuorum vel famularum ac peregrinorum in pace Eccleſiæ defunctorum: vt eis tu Domine Deus noſter peccatorum tribuas veniam, & requiem largiaris æternam: meritis & interceſſionibus ſanctorum tuorum, Mariæ genitricis Domini noſtri Ieſu Chriſti, Ioannis baptiſtæ & præcurſoris Domini noſtri Ieſu Chriſti, Stephani, Petri, Pauli, Ioannis, Iacobi, Andreæ, Philippi, Thomæ, Bartholomæi, Matthæi, Iacobi, Simonis, Iudæ, Matthiæ, Geneſij, Symphoriani, Baudilij, Victoris, Hilarij Epiſcopi & confeſſoris, Martini Epiſcopi & confeſſoris, Cæſarij Epiſcopi, hæc propitius præſtare & exaudire digneris: qui viuis & regnas in vnitate Spiritus ſancti Deus, in ſecula ſeculorum, AMEN.

S. FER-

S. FERREOLI
VCETIENSIS EPISCOPI
Regula
AD MONACHOS.

DE S. FERREOLO EPISCOPO EIVSQVE REGVLA veterum teſtimonia.

GREGORIVS Turon. hiſt. Franc. L. VI. c. VII.

EO TEMPORE FERREOLVS Vcetienſis Epiſcopus, magnæ vir ſanctitatis obijt; plenus ſapientia & intellectu: qui libros aliquos epiſtolarum, quaſi Sidonium ſecutus, compoſuit.

S. BENEDICTVS Anianæ Abbas hanc quoque S. Ferreoli Epiſcopi Regulam ſæpius laudat, & maximam eius partem in Concordiam Regularum tranſtulit.

SMARAGDVS etiam multa ex ea adfert ad expoſitionem Regulæ S. Benedicti.

IOAN. TRITHEMIVS lib. de proprietate monachorum cap. v.

DENIQVE in Regula cœnobij ſancti FERREOLI Epiſcopi & martyris decimo capitulo ſic ſcribitur: Illud etiam ſtatui debere proſpeximus &c.

INCI-

INCIPIVNT CAPITVLA REGVLAE

S. FERRIOLI EPISCOPI.

I. *De obedientia.*
II. *De reuerentia, quanta ſeruetur.*
III. *De caritate.*
IV. *Ne vlla mulier in monaſterium ingrediatur.*
V. *De eo, qui monachus vult eſſe, qualiter recipiatur.*
VI. *Vt nullus monachus vel clericus alienus retinendus recipiatur.*
VII. *De murmuratione ſiue detractione monachi.*
VIII. *De ſuperbia vel elatione vitanda.*
IX. *De inuidia.*
X. *De eo ne aliquid proprium ſibi monachi vindicent.*
XI. *Vt nullus monachus literas ignoret.*
XII. *Vt pſalmi cunctis diebus in ordine pſallantur.*
XIII. *De vigiliis.*
XIV. *De veſtimentis monachorum.*
XV. *Vt in monaſterio nullus baptizetur.*
XVI. *Vt cellam ſeparatim præter Abbatem nullus habeat.*
XVII. *Vt Præpoſitum vel formarium monachi ſub Abbatis poteſtate habeant.*
XVIII. *De paſſionibus martyrum quæ inueniri poſſint, vt tempore ſuo deſidia non impediente legantur.*
XIX. *Vt in manibus monachi frequens ſit lectio.*
XX. *De vagis ſeu fugitiuis monachis.*
XXI. *Vt frater fratri manus non iniiciat.*
XXII. *Vt a conuitio atque a maledicto monachus abſtineat.*
XXIII. *Vt iurare monachus & deſinat, & deſiſtat.*
XXIV. *Vt turpiloquium monachus omnino fugiat.*

Vt

XXV. *Vt quotidie vſque ad tertiam monachi legant.*

XXVI. *Vt ante tertiam nullus ex monachis manducet aut bibat.*

XXVII. *Vt monachus quotidie operis aliquid faciat.*

XXVIII. *Vt monachus parce loquatur.*

XXIX. *Vt Abbas abſque voluntate ſua nihil operis faciat.*

XXX. *Vt monachis ſub tunica linea vti non liceat.*

XXXI. *Vt veſtimenta monachorum odores non habeant exquiſitos.*

XXXII. *Vt monachi lecta ſingulariter habeant.*

XXXIII. *Vt monachus non venetur.*

XXXIV. *Vt monachus nec poma tangere abſque ordinatione præſumat.*

XXXV. *Vt Abbas manumittere mancipium monaſterij non præſumat.*

XXXVI. *De eo, qualiter Abbas conuerſari debeat.*

XXXVII. *Quibus temporibus Abbas coquinæ obſeruet, ſimiliter & de lauandis pedibus.*

XXXVIII. *Caſtigatio monachorum de multis exceſſibus.*

EXPLICIVNT CAPITVLA.

INCI-

INCIPIT PRAEFATIO REGVLAE S. FERRIOLI EPISCOPI.

Domino ſancto & ceterorum comparatione ſanctiſſimo, ac ſocio Apoſtolorum, Chriſtique diſcipulo, Lucretio Papæ FERRIOLVS EPISCOPVS.

HORTATVS quondam operante Deo in vna deuotione accenſus, in qua ſeruorum Dei habitaculum ipſa ſibi diuinitas collocaret, ipſe terra obtuli aliam terram conferens. Quod deputo ſanctæ congregationi, hoc mei donari ſaluti credo: vt in vnum more apum religioſorum turba collecta, dum pro meis plene peccatis orationum ſuarum flores offerant, quam dulcia in interceſſione mella conficient. Et quoniam neceſſe fuit nouo huic populo velut iugum nouæ legis imponi; non quo eorum colla deprimerem, ſed vt mentium ceruices potius inclinarem; Regulam quæ ab eis pro lege ſeruetur, licentia a vobis tam petita quam accepta, conſcripſimus. In qua ſi quid ſeueritate durum, ſi quid remiſſione molliſſimum iudicio ſcientiæ adiudicaueritis, cenſuram manus veſtræ pagina melius in quo diligetur placitura recipiet. Vt hoc multo magis gloriæ detur, quod digna inuenta eſt regula, quam per vos correxiſtis, fugiendo a facie verecundiæ. Si

Si vero, vt credo, iudicium amoris operam veram infligere dignetur correctione literæ, quicquid demũ ineptum lectio incaſtigata protulerit, liberum a culpa erit erroris, cum libellum veſtræ me conſtat ſubdidiſſe cenſuræ. Mihi tamen orandum eſt, vt in primis Deo, deinde vobis illud placeat quod ſcripſimus, & illis quibus hæc ſeruanda mandamus. Vt in nomine Domini Ieſu Chriſti obedientes in omnibus diuinis præceptis, æterna ab eis præmia, & gloria ſine fine, bonæ tamen vitæ empta pretio vindicetur, præſtante Domino ac Deo noſtro Ieſu Chriſto, qui cum Patre & Spiritu ſancto viuit, dominatur, & regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

EXPLICIT PRAEFATIO.

INCIPIT REGVLA MONASTERII FERRIOLACENSIS.

REGVLAE principium de his quæ obſeruanda monachis Ferriolacenſis monaſterij ſtatui inſtitutor; orans, vt adiuuante Domino hi filij, quos fide Domino genui, hæc tota animi & ſancta intentione ſeruantes, optimo perfectoque vitæ curſu cælo, vt ſcriptum eſt, vim faciant, & manſiones præparent dignis ſe habitatoribus præparatas. Sicque fiat, vt ſequendo agnum quocunque ierit, ad hoc præſentia contemnant, vt futura diripiant.

CAP.

CAPITVLVM I. *De obedientia.*

PRimum vt monachus, quem proprie manet multas in ſe virtutes ædificare, obedientiæ in ſe collocet fundamentum: vt impliceat illa quæ B. Apoſtolus nos admonet obſeruanda, quando præcepit dicens: *Obedite præpoſitis veſtris, & ſubiacete eis: ipſi enim peruigilant, quaſi rationem pro animabus veſtris redditur i, vt cum gaudio hoc faciant, & non gementes: hoc enim expedit vobis.* Heb. 13.

CAP. II. *De reuerentia, quanta ſeruatur.*

VT Abbati omnimodis reuerentia a cunctis amore ſeruetur; vt & amor oſtendat concordiam, & timor nouerit diſciplinam. Recte enim timetur vt dominus, & amatur vt pater, cui ſanctæ congregationis grege commiſſo animarum proprie cura mandatur: quem ſolicitudo commiſſa quotidie per illud iter, quod eſt ineuitabile morituris, aut trahit ad pœnam, aut perducit ad gloriam; dicente ſcriptura: *Cui plus commendatur, vtique plus ab eo exigitur.* Similiter etiam aperiente nobis Euangelio per ſimilitudinem parabolæ veritatem, vbi legitur quinque ſeruo talenta Dominus tradidiſſe; & quia ſuperlucratus alia quinque, a Domino meretur audire: *Euge ſerue bone & fidelis, quia ſuper pauca fuiſti fidelis mihi, ſuper multa te conſtituam: intra in gaudium Domini tui.* Luc. 12. Matt. 25.

CAP. III. *De caritate.*

TErtio in loco propter ipſum etiam ſacratum numerum trinitatis, matrem omnium virtutum inſerendam putauimus caritatem: quam Apoſtolus tali ante omnes virtutes laude proſequitur: *Caritas non agit perperam: caritas nunquam excidit.* Et iterum: *Caritas cooperit multitudinem peccatorum.* Huic ergo præcepto monachis conuenit inhærere, ita vt 1. Cor. 13. 1. Pet. 4.

1. Cor. 12. multi ſecundum beatũ Apoſtolum vnum corpus efficiantur in Chriſto: & impleatur in illis quod lectio actuum Apoſtolorum quaſi omnibus exemplo præmiſſo, ſpecialiter tamen
Act. 4. religioſorum oculis anteponit: *Erat illis cor vnum, & anima*
Pſal. 67. *vna*. Et illud in libro pſalmorum: *Deus qui habitare facis*
vnanimes in domo. Cauendum eſt ergo per omnia monacho, ne aliquid ſimultatis aut odij vel corde gerat, vel opere proferat, vel ira victus oſtendat: propter illud quod dicit Apo-
Iac. 1. ſtolus: *Ira enim viri iuſtitiam Dei non operatur*. Et illud ſa-
Eccl. 7. pientiſſimi Salomonis: *Ira in ventre requieſcit ſtulti*. Nec
Eph. 4. non & illud Apoſtoli: *Omnis amaritudo, & ira, & indignatio, & clamor, & blaſphemia tollatur a vobis cum omni malitia*.

CAP. IV. *Ne vlla mulier in monaſterium ingrediatur.*

ILlud namque ſtatuendum opportune credimus, vt nulla penitus mulier ad monaſterium, etiamſi pro dilectione expetere videatur, accedat. Similiter eam etiam religioſis feminis vel puellis, ne qua forte excuſatio minus intelligentibus relinquatur, accedendi licentiam amputamus: quia non poteſt habitatio in longum eſſe ſecura, inimico proximo, vel hoſte vicino. præſertim cum in dubium veniat, quis hoſte publico & ſecreta pugna vincatur: vbi iam nihil aliud quam aut vincere ſit aut perire. Sed longe a monaſterio, quemlibet fratrum euidens cauſa colloquium cum feminis dumtaxat honeſtis habere compulerit, ſciente vel permittente Abbate, & adhibitis teſtibus, id eſt, iunctis ſecum duobus ex fratribus, accipiant licentiam colloquendi: ita tamen vt Abbas cauſam de qua collocutio extiterit, non ignoret.

CAP. V. *De eo, qui monachus eſſe vult, qualiter recipiatur.*

SI quis veniat religionem expetens monaſterium intraturus, niſi elapſo prius anni circulo: vel certe, ſi Abbati viſum

ſum fuerit aliquantulum temperare, antequam ſex menſes dierum numero cõpleantur, monachorum contubernio non iungatur: vt in tanto ſpatio ignorantibus qualis ſit futurus oſtendat; & diuturna obſeruatione clarere poſſit, ſi quid ſecũ crudelitatis attulerit. At vero quando prius ad monaſterium venit, & recipi ſe in numero poſtulat monachorum, interrogetur, vtrum liber ſit: nec Abbati prima cum ſatisfecerit, ſubſecuta reſponſio adijciat: ſi nulla præter deuotionis cauſam compulſus monaſterium duxerit expetendum. Poſt hoc monaſterij Regula Abbatis ei iuſſione legatur: vt inpoſterum nihil nouum vel inuſitatum, aut ſi diſceſſurus prætereat; aut ſi manſurus, agnoſcat. Vicinam tunc monaſterio cellulam, dum pernoctatum tempus obſeruat, accipiat, victumque quotidianum a monaſterio, ſi inter reliquos operetur, expectet: lectioni ante omnia & orationi dans operam, vt dignetur eum ille omnipotens ſcrutator animæ cognitorque ſecretæ familiæ ſuæ meritis ſacræ congregationis adnumerare, & fiat, ſicut ſcriptum eſt, *vnus grex, & vnus paſtor*. Ioan. 10

Cap. VI. *Vt nullus monachus vel clericus alienus retinendus recipiatur.*

Monachum omnino ſiue clericum alterius loci vel monaſterij recipi ſub qualibet cauſa nolumus, interdicimus, prohibemus: proſpicientes talia ſtudio caritatis, ne nouum aliquod forte ſcandalum ſurgentes inducant. Dicit enim ſcriptura: *Quicquid tibi non vis, alio non feceris*. Hinc Tob. 4. enim plerumque non tantum inter Abbates, ſed etiam inter monaſteria lites inſanabiles oriuntur; dum vnus nititur defendere quem ſuſcepit, alter reuocare, quem perdidit: & ad extremum, niſi reddatur illi petitori petitus, & iſti reſtauratio recepti placauerit iniuriam acceptam, quam poteſt, fit, vt non ſecundum beatum Apoſtolum, vincant in bono malum, ſed vtrique mali vincantur vno malo. Attamen nec Rom. 12.

illud prætereundum cenſuimus, vt ſi forte alterius loci, vt ſupra dixi, monachus ſiue clericus ſcripta Abbatis vel Epiſcopi ſui deferat, in queis manifeſte probetur, non propter vitia cauendus, ſed propter caritatem Dei miſſus, ipſe tantam ſocius fieri congregationis obtineat. Si tamen credi vllo modo poteſt, bono ſuo quemque velle exſpoliari, & alium ſua nuditate veſtiri.

CAP. VII. *De murmuratione ſiue detractione monachorum.*

VT nullius in congregatione murmur ſeu detractio, quod familiariſſimum habent monachi, contra Abbatem aut quemlibet alium de fratribus audiatur: ne ira Dei, quæ ſæpe ob hanc culpam miſerabilem populum condemnauit, in perditionem ſimiliter murmurantium turbæ excitetur: & terram repromiſſionis, quam nos recte accipimus locum futuræ beatitudinis, perdat murmuratio propria, quæ debetur ſponſione diuina. Sic enim damnandos huius vitij
Pſ. 100. ſectatores pſalmus adnunciat: *Detrahentem aduerſus proximum ſuum occulte, hunc perſequebar.* Et iterum arguens Apo-
Rom. 1. ſtolus dicit: *Suſurrones, detractores, Deo odibiles.* Et iterum:
Iude. 1. *Hi ſunt murmuratores queruloſi, ſecundum deſideria ſua ambulantes: & os illorum loquitur ſuperbiam.*

CAP. VIII. *De ſuperbia vel elatione vitanda.*

VT elatio ſuperbiaque monachis omnino vitentur, ne iactantia cadat ſui, propter Deum ſublimitas deponatur. Abiectio & humilitas grandis altitudo eſt. Alias verò quid erit reliquiſſe ſeculum, ſi a ſe eius non abſciderit vanitatem? Quid ſolitariam elegiſſe vitam, ſi intrinſecus tumeat corde? Quid humile ineſt profectus in capite, ſi cito a ſe hæc mala non reijciet, qui vult inuenire quo cadat,
1. Pet. 5. canens terribile illud ſcripturæ diuinæ: *Deus ſuperbis reſiſtit,*

humi-

humilibus autem dat gratiam. Et illud: *ſuperbo oculo, & inſatiabili corde, cum hoc ſimul non edebam.* Et illud Apoſtoli non obliuioſus auditor, qui dicit: *Hoc ſcitote, quia in nouiſſimis diebus inſtabunt tempora periculoſa: & erunt homines ſeipſos amantes, cupidi, elati, ſuperbi, blaſphemi,* & reliqua quæ ſequuntur. Pſ.100. 2 Tim.3.

CAP. IX. *De inuidia.*

INuidiam, quod eſt maximum vitium, ante omnia monachus foribus mentis excludat, nec patiatur virginitatem animi occulto liuore corrumpi: ne in mente ſua bonum ſemen ſparſum enecet adulterina permixtio. Sed ſtet ſemper quaſi fortis in acie, repugnans ſcuto caritatis armis inuidiæ; & inde maxime ſuperet inuidum, quia non ſuperatur inuidia: non ignorans ſcripturam, quæ dicit: *Inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarum.* Imitantur autem eum qui ſunt ex parte eius. Sap.2.

CAP. X. *De eo, ne aliquid proprij ſibi monachus vindicet.*

ILlud etiam ſtatui debere proſpeximus, vt nullus monachorum aliquid ſibi proprium abſque ſocietate fratrum audeat vindicare; ita vt etiam in his quæ ſua ſunt, nihil amplius credat ſibi iuris eſſe quam ceteris. Quia cum ſe ipſum alterius ſubdidit poteſtati, omnia ſecum in alienam poteſtatem tranſmiſit. Quicquid ergo ſecum rerum detulerit, expetito conſortio monachorum, ac vbi corpori congregationis membrum factus adhæſerit, ſtatim cognoſcat omnia in communionem tranſiſſe, & hoc tantum iudicet proprium, quicquid cum fratribus poſſederit indiuiſum. Nam & lectio actuum Apoſtolorum tempore ſurgentis Eccleſiæ taliter fideles Chriſti vixiſſe commemorat: *Nullus, inquit, ex bonis ſuis dicebat aliquid ſuum eſſe; ſed erant illis omnia communia.* Act.4.

CAP.

Cap. XI. *Vt nullus monachus literas ignoret.*

Omnis qui nomen vult monachi vindicare, literas ei ignorare non liceat. Quin etiam pſalmos totos memoriter teneat: neque ſe quacunque excuſatione defendat, quo minus ſancto hoc ſtudio capiatur. Similiter etiam his, qui paſtores pecorum, vt eſt moris, de congregatione mittentur, curæ erit vacare pſalmis vt ceteri: ne in id quod maius eſt minores inueniantur, & in confuſionem ſui illud eis aptetur
1. Cor. 2. exemplum: *Animalis autem homo non percipit ea quæ ſunt Spiritus Dei.*

Cap. XII. *Vt pſalmi cunctis diebus in ordine pſallantur.*

Vt omni tempore pſalmi vſque ad finem pſalterij in ordine decantentur: ſibi tamen ſecretius propter propriam mercedem, excepto publico pſallendi curſu Dominico, quantum per ſingulos dies Deo tamen ſcienter laudes offerat occulta ruminatione. Similiter etiam conuenerit oratione ſubiuncta noctibus pſalmorum frequentia vigila-
Pſal. 87. re, vt impleatur illud: *In die clamaui, & nocte coram te.* Et illud:
Pſal. 1. *In lege eius meditabitur die ac nocte.*

Cap. XIII. *De vigilijs.*

Quotieſcunque vigilia nocturna propter exorandum Deum, aut deuotione petitur, aut feſtiuitate debetur: nullus monachorum, præter ægritudinem certam aut neceſſitatem, ſi præſens fuerit abſens eſſe præſumat. Ne interiori tædio grauius laborare conſueſcens viuente carne ſpiritalis anima moriatur: ſed potius promiſſi illius cupidus quær-
Prou. 8. rere ſimul & inuenire contendat, qui dixit: *Diligam eos qui diligunt me: & qui mane vigilant ad me inuenient me.* Et in pſal-
Pſal. 77. mo etiam continetur: *Tunc quærebant eum, & conuertebantur, &*

ante

ante lucem veniebant ad eum. Nam vt quotidie ad matutinas omnes omnino ſurgant, ſi non cenſetur ſuperfluum, commonemus: ad nocturnas vero cunctis diebus ita omnes celeriter pariterque conſurgant, vt cunctis ſimul concurrentibus nullus inueniatur veniſſe poſterior. At vero qui contrarius huic deprehenditur ſtatuto, tot diebus ſolus ieiunet, quot horis cum fratribus vigilare non voluit.

CAP. XIV. *De veſtimentis monachorum.*

VEſtimenta ſuper ſufficientia monachus non requirat: qui non amplius, quam quod ad quotidianum vſum Abbas neceſſarium viderit, conſequatur: dicente Domino ad diſcipulos: *Neque duas tunicas habeatis.* quas duas tunicas intelligere debemus non numero, ſi propter hyemem neceſſariæ eſſe videntur, ſed ſupra vſum ſi reſeruatę fuerint, computari. Super ergo ſi quid fuerit, putabitur alienum: dum quicquid poſſeſſor auarus includit, magis vtitur arca, quam dominus. quod vt vitetur, maximus nobis beatus Apoſtolus teſtis aſſurgit, qui dicit: *Habentes victum & veſtitum his contenti ſumus. Nam qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & laqueum diaboli, & deſideria multa, & inutilia, & nociua, quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Radix omnium malorum eſt cupiditas: quam appetentes, naufragauerunt a fide, & inſeruerunt ſe doloribus multis. Tu autem, o homo Dei, hæc fuge: ſectare vero iuſtitiam, pietatem, fidem, caritatem, patientiam, manſuetudinem. Certa bonum certamen fidei: apprehende vitam æternam, in qua vocatus es, & confeſſus bonam confeſſionem coram multis teſtibus. Præcipio tibi coram Deo, qui viuificat omnia, & Chriſto Ieſu, qui teſtimonium reddidit ſub Pontio Pilato bonam confeſſionem, vt ſerues mandatum ſine macula irreprehenſibile, vſque in aduentum Domini noſtri Ieſu Chriſti.* Studete ergo fratres vt quod ad vnum hominem, id eſt, ad Timotheum ſcribitur, ab vna congregatione ſeruetur.

Luc. 7. *1. Tim. 6.*

CAP.

Cap. XV. *Vt in monaſterio nullus baptizetur.*

Baptizari in monaſterio paruulos tractauimus neceſſarium non eſſe, ſicut in reliquis monaſterijs obſeruatur: neque monacho vllo loco de lauacro ſancto filios cuiuslibet excipere: ne parentibus illius, vt fieri ſolet, illicita paulatim vel turpi familiaritate iungatur. Quod ſi quis præſumſerit, vt tranſgreſſor Regulæ corrigatur.

Cap. XVI. *Vt cellam ſeparatim præter Abbatem nullus habeat.*

Cellam ſingularem, præter Abbatem, neque ad manendum, neque ad alium quemcunque vſum, vlli habere liceat monachorum. Artifices tamen ad operandum tantum habeant, hi nihilominus, quibus Abbatis ordinatione conceditur: nam totam congregationem manſio & domus vna concludat. Illos vero quos corporea fragilitas debilitat, cognita ſibi infirmitate languor obſederit, dum vigorem priſtinum corporis integritate ſumunt, deputata intra monaſterium & non niſi congrua manſione a congregatione interim ſeparentur: vt celerius ſalutem conferat ipſaque quæ fit a congregatione remotio.

Cap. XVII. *Vt Præpoſitum vel formarium monachi ſub Abbatis poteſtate habeant.*

Svb Abbate perſonam ſtrenuam, & diſciplinam valde amantem, qui dignam curam Præpoſiti nomenque ſuſcipiat, decreuimus pro ſolatio Abbatis inſtitui: vt honor illi minus ſit oneroſus, dum labore diuiſo a duobus quotidiana ſolicitudo ſuſcipitur. Et ideo æquum erit, vt cum iuſſione Abbatis ei veneratio & obedientia exhibeatur. Nam & poſt ipſum, quem ſupra diximus Præpoſitum, qui in bonis ſit forma, ſtatuimus regularem formare formarium:

vt

vt facilius adiutorio iſto ſubiuncto Abbas, cui nomen pater eſt, vberes fructus metat de perfectione dulcium filiorum: ambo tamen ſub poteſtate Abbatis cum reliquis atque inter reliquos ſe eſſe cognoſcant.

CAP. XVIII. *De paſſionibus martyrum quæ inueniri poſſunt, vt tempore ſuo deſidia non impediente legantur.*

GESTA martyrum, id eſt, paſſiones ſanctorum fidelium, quædam compaginata ſtudio & ſermone digeſta ſunt, tempore quo nobis diem migrationis eorum anni meta curſus ſui legibus repræſentat, recenſeri in oratorio audientibus cunctis omnino decernimus: vt non otioſe prætereat dies, atque vt reliquis ſimilis habeatur: quem ſicut tunc illuſtrauit conſtantia martyris, ita nunc commendet memoria paſſionis.

CAP. XIX. *Vt in manibus monachi frequens ſit lectio.*

PROPTER pigras mentes quorumpiam excitandas, quibus ſæpe generat lectio diuina faſtidium, ita vt magis otio eligant occupari, quam de ſcripturis ſanctis ſalutem bibere, vt ſpiritualiter inardeſcant, addi omnino placuit, vt vnusquiſque monachus, ſiue intra monaſterium ſeu foris aliquid operis faciat, a lectione diuina ne vna quidem die ſe patiatur tranſire ieiunum. Sed cum ceſſauerit manus ab opere, colatur anima lectione: audientibus cunctis monita beati Pauli ad Timotheum diſcipulum, dicentis: *Attende lectioni, exhortationi, doctrinæ.* Et iterum: *Omnis ſcriptura diuinitus inſpirata vtilis eſt ad docendum, ad arguendum, ad corrigendum, ad erudiendum in iuſtitia; vt perfectus ſit homo Dei, ad omne opus bonum paratus.* 1.Tim.4. 2.Theſ.3.

Cap. XX. *De vagis ſiue fugitiuis monachis.*

Vagari per loca monachum ſicut non decet, ita non conuenit; ne in quocunque vitio captus ſeculi delectatione elabetur, vt redeat ad vomitum ſuum: dum recidiua animi voluntate mundi vetus contemptor, nouus quidam amator aſſurgens, a via ſalutis diſtortus exorbitet. Quapropter id definiuimus obſeruandum, vt præter illos, qui pro vtilitate monaſterij ab Abbate huc illucque habere iubentur excurſus, nullus egredi monaſterium loco alio moraturus abſque voluntate Abbatis pro qualibet re vel neceſſitate præſumat. ne ad eum reſpiciat, quod Apoſtolus 1. Tim. 5. de adoleſcentioribus viduis ſcribens dicit: *Simul autem & otioſæ diſcunt circumire domus; non ſolum otioſæ, ſed etiam verboſæ & curioſæ, loquentes quæ non oportet.* Et ideo qui prætermiſſa ſententia aliqua contrarietate diſceſſerit, in tantum vt eius inueniatur fuiſſe tranſgreſſor; ſpatio illo temporis quo monaſterio defuit computato, duplici dierum numero ieiunet, & condemnatione mulctetur; cibi modum, vino quotidie abnegato, qualem Abbas impoſuerit, habiturus. Fugitiuum vero monachum deſerentem diſciplinam & perdentem ſe, velut contemptorem placuit reuocare.

Cap. XXI. *Vt frater fratri manus non iniiciat.*

Vt monachus in monachum ira inflammatus, quod eſt turpiſſimum, manus iniicere non præſumat, præter illos ad quos pertinet correctionis vel noſſe modum, vel tenere iudicium; ne vno peccante ceteris præſumendi creſcat audacia, & ita diſciplinæ ordine confuſo, inruptaque lege viuendi, ipſius ſacræ religionis per ſingulos iura perdantur. Quapropter quiſquis taliter incõtinens manibus inuenitur, itaut neſciat ab illicitis temperare; manus illæ, quas erexit in proximum, per longum tempus nõ ſolum ieiunio, ſed etiam ope-

operis aſſiduitate laſſentur;vt deinceps ad Deum leuentur in oratione, non cum furore extendantur in fratrem. Dandam tamen veniam decernimus, iuxta vt Abbas moderari voluerit, poſtulanti: ſi pœnitentia præmiſſa etiam dum deprecatur reatus ſui, faciem lacrimarum effuſione rigauerit.

CAP. XXII. *Vt a conuitio atque maledicto monachi abſtineant.*

VT conuitium ſiue maledictum ex ore monachi non procedat; neque lingua impatientiæ excitatione ſoluta effrænatum quid miniſtret oſtijs labiorum, ſed commotus ira, vt eſt humanitatis, dicat: *Pone Domine cuſtodiam ori meo, & oſtium circunſtantiæ labijs meis.* Adiungat & illud: *Dixi cuſtodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea*: habens illud Apoſtoli ante oculos ſuos: *Quia neque maledici regnum Dei poſſidebunt.* Si quis ergo in his indomitus mente prorupe- rit, triginta diebus ab omnium fratrum colloquio habeatur alienus: donec cognoſcens ſe tantummodo in congregatione ſolitudinem incurriſſe, veniam eligat poſtulare. *Pſ. 140.* *Pſal. 38.* *1. Cor. 6.*

CAP. XXIII. *Vt iurare monachus & deſinat & deſiſtat.*

VT iurandi conſuetudo ad integrum, ſi fieri poteſt, de monachorum interlocutione tollatur: vt etſi ſecundum humanam fragilitatem minus forſitan poſſunt mendacij cauere peccatum, poſſint ſaltem damnandum vitare periurium. Quos rogo ſimul atque commoneo, vt ſtudeant in vſum habere verba ſacra, ne vnquam ſint neceſſaria ſacramenta. Quemadmodum enim huius vitij debeant omnes vitare flagitium, beato Apoſtolo monente didicimus. ait enim: *Nolite iurare neque per cælum, neque per terram, neque aliud quodcunque iuramentum. Sit autem verbum veſtrum, eſt eſt, non non: vt non ſub iudicio decidatis.* Et illud ſimiliter ſcripturæ diuinæ: *Vir multum iurans replebitur iniquitate, & non diſcedet* *Luc. 5.* *Eccl. 23.*

de domo illius plaga. His namque magnis atque euidentiſſimis documentis etiam lectio Euangelij, quæ eſt maxima plenitudo, ſimiliter atteſtatur, dicente Domino ad diſcipulos:
Matt. 5. *Audiſtis quia dictum eſt antiquis: non periurabis: reddes autem Domino iuramenta tua. Ego autem dico vobis, non iurare omnino, neque per cælum, quia thronus Dei eſt: neque per terram, quia ſcabellum eſt pedum eius: neque per Hieroſolymam, quia ciuitas eſt magni regis: neque per caput tuum iuraueris, quia non potes vnum capillum album facere aut nigrum. Sit autem ſermo veſter, eſt eſt, non non: quod autem his abundantius eſt, a malo eſt.* Sufficiat ergo nos propria inſerenda monita exemplis docuiſſe vitanda.

Cap. XXIV. *Vt monachus raro rideat.*

Conueniens etiam hoc credo monachis, vt riſu, etſi non aſſidue, frequenter tamen abſtineant. Vnde ſi exemplum legens fratrum quiſque requiret, hoc ſolum ei ſufficiat, quia Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, Euangelio
Ioan. 11. teſte, fleuiſſe legimus, riſiſſe neſcimus; triſtatum fletibus, riſibus non ſolutum. Attamen ne quiſpiam dicat, nullum nos præter hoc habere teſtimonium lectionis, Salomonem di-
Prou. 14. centem audiat: *Riſus dolore miſcebitur; & extrema gaudij luctus*
Eccl. 7. *occupat*. Et iterum: *Melior eſt ira riſu: quia per triſtitiam vultus corrigitur animus delinquentis. Cor ſapientis, vbi triſtitia eſt: &*
Eccl. 21. *cor ſtultorum, vbi lætitia*. Et iterum: *Stultus in riſu exaltat vocem ſuam: vir autem ſapiens vix tacite ſubridebit*. Quicunque ergo ille in congregatione conſtitutus, vt aſſolet, aut mente iuuenis aut ætate riſibus non parcet, ioca non fugerit, quid aliud niſi publicanum commutat ex monacho? qui in ciuitatibus amplius populoſis hanc ſibi tantum operam deputant, vacare iocis, plauſibus, & cachinnis. Specialiter tamen hoc cunctos moneo, ſeruandum mando atque conſtituo, vt quotieſcunque lectio animabus Deo deditis opportuna in Eccleſia vel in refectorio, aut quolibet in loco publi-

publice recitatur, nullus riſu aut moueatur aut moueat. Similiter etiam eo tempore fabulas fugiendas eſſe cognoſcant. Quod ſi quis non cuſtodierit præſenti denuntiatione commonitus, triduani eum ieiunij mulctatio caſtiget. Quod triduum neminem volumus ſub vno adimplere ieiunio, ne in aliquo diſcretionis careat diſciplina: ſed tria ieiunia veſpertina iubemus quotidie refectione diſtingui. Hoc etiam de reliquis ieiunijs, quibus regulæ culpabiles corriguntur, ſtatuimus obſeruari: ita tamen ſi in reo quolibet monacho Abbas ſuperbiam duritiamque non viderit.

Cap. XXV. *Vt turpiloquium monachus omnino fugiat.*

Tvrpiloquium amore pudicitiæ ſit monacho turpe proferre, vitando verba luxuriæ, quæ vt mentem excitant, ita corpus inflammant. Ait enim beatus Apoſtolus: *Deponite malitiam, blaſphemiam, turpem ſermonem de ore veſtro.* Col. 3. Interrogo ego fratres, quid ille minus facit adultero, cuius communicat lingua peccato? Quid luxuriæ minus exercuit, qui os caſtum ſermonis corruptione fœdauit? Et vt hanc ſpurcitiam cunctis etiam cauere metus damnationis imponat, ſtatuimus huius culpæ reum communicationem dominicam, vel oſculum fratrum ſex anni menſibus non habere.

Cap. XXVI. *Vt quotidie vſque ad tertiam monachi legant.*

Vt vſque ad horam diei tertiam in omni tempore lectioni monachus tam ſenior quam extremus vacare procuret; & ſic demum in reliqua parte diei deputati operis cura ſuccedat; præter ægrotos tantum, quibus imponi hoc ſupra propriam voluntatem, vel potius virtutem, communis infirmitas non permittit. Nam & hi, quibus fructuum colligendorum tempore ab Abbate fuerit imperatum, vt matutinis horis operis aliquid vel laboris exerceant, hac lege

non

non tenebuntur: neque huic definitioni putabuntur extitiſſe contrarij, cum imperata ſibi vtilitatis cauſa compleuerint. Etenim moris eſt agricolis, vt vix reddito adhuc mane arida frumenta,non niſi deciduo madida facta rore,ſuccidant, vt lætam minus ſegetem facilius feruoribus inſecutoribus eripiant, dum in exordio diei blandi aëris temperamenta cuſtodiunt. Sæpe enim ex induſtria factum ſcio, vt dubia adhuc luce, priuſquam, vt dicere poſſumus, orbe ſolis ardor ebiberit redactam in manipulos ſegetem, ignei iubaris flammas cum fructibus meſſura eius euaſerit. Hoc ergo ſi etiam a monachis, qui operi inſiſtunt, vt ſuperius diximus, fuerit obſeruatum, non erunt pronuntiandi pro compendio operis regulæ tranſgreſſores.

Cap. XXVII. *Vt ante tertiam nullus monachus manducet aut bibet.*

Vt ne quis de monachis, præter infirmos, antequam hora diei tertia compleatur, quamuis ſuperuenientis cuiuslibet proximi vel amici gulæ potius exquiſita occaſio fulciatur, manducare vel bibere aut rogans præſumat, aut rogatus; illo dumtaxat tempore quo ieiunia ſolita remiſſione ſoluuntur. Poſt hanc vero horam deliberationem comedendi vſque ad ſextam, ſi vel amicus eius vel ſtomachus permittit, extendat. Sed in hac refectione vnum vel duos fratres ſocios ſibi & quærat & faciat: vt dum videtur, iſta communicatione atque humanitate ſit publicus, non appareat furtiue ſubpoſtus.

Cap. XXVIII. *Vt monachus quotidie operis aliquid faciat.*

Monachum, abſque certis ſolemnitatibus, vel manifeſta ægritudine, diem ſine operatione tranſigentem a conuiuio decernimus excludendum, iubente beato Apoſtolo:

qui

qui non laborat, non manducet. Secuturas tamen excuſationes inutilium præuidemus, & propterea modum ponimus otioſis. Dicturus eſt enim vnus ex talibus; ego non poſſum operari, quia amiſſo robore iuuentutis ſum ad omnia ſenex inualidus. alius; neque ego poſſum, quia ſum infirmitate iam fractus: dicturus eſt etiam tertius, ſi potuerit inueniri; non poſſum etiam ego, quia laborum me aſſiduitas contriuit, itinerum longitudo quaſſauit, fortitudinem mihi abſtulit ſolicitudo commiſſa, virtutem meam actio expoliauit impoſita. Sed his quaſi contrarius ſermo rationis occurrat, reuincens eos, & dicens: Vt quis non valet inſiſtere operi, det promptius operam lectioni: quicumque agrum non excolit, Deum dupliciter colat; & inter reliqua etiam hanc quærat artem, vt paginam pingat digito, qui terram non præſcribit aratro. Nullus ergò, ſi quo minus opera faciat, putet cauſam iuſtæ excuſationis afferre: quia qui, vt ſupra diximus, agriculturam exercere non valet, legere, ſcribere, quod eſt præcipuum opus, piſcium etiam prouidere capturam, rete texere, calciamenta fratribus præparare, vel reliqua, quæ ſimilia ſunt, facere atque implere poteſt. Quiſquis ergo ex his omnibus non elegerit, quo occupetur opere, famem cum improperio ſuſtinere contentus ſit.

Cap. XXIX. *Vt monachus parce loquatur*.

Vt loquendi temperantiam monachus in omni collocutione teneat: propter quod dicit ſcriptura: *In multiloquio non effugies peccatum*. Et iterum in Euangelio: *Noli multum loqui, ſicut ethnici*. Habetur etiam in pſalmo: *Vir linguoſus non dirigetur ſuper terram*. Et ideo quiſquis ille frater, ſint pauci ſermones tui. Nec hoc tantum, ſed etiam taciturnitatem tibi præſentia Abbatis vel etiam alterius ſenioris imponat: ita vt niſi interrogatus ab eo vel iuſſus ſilentium irrumpere non præſumas, obediens ſcripturæ quæ dicit: *Prius-*

Prou. 10. *Matt. 6.* *Pſ. 139.*

Eccl. 11. *Priuſquam audias, ne reſpondeas: & in medio ſeniorum noli te inſijcere.* Quod etiam in conuiuio apertiſſime pronunciamus eſſe ſeruandum.

Cap. XXX. *Vt Abbas abſque voluntate ſua nihil operis faciat.*

VT Abbas ſi non operetur vt ceteri, nemo audeat reprehendere: quia lectioni eum magis vacare conuenit, qua quotidie ceteros doceat, qua commiſſos eruditos reddat, qua cunctos ſancta ſemper ammonitione componat. Studere tamen eum oportet, vt quoties codex manibus non tenetur, ſecundum vires ſuas reddat ſe in qualibet fratrum operatione communem: vt etſi otioſum quicunque dicere non audet, faſtidioſum tacendo non murmuret.

Cap. XXXI. *Vt monachis ſub tunica linea vti non liceat.*

VT monachus quamlibet delicati corporis linea ad nuda corporis non vtatur: quia incongruum eſt, vt carnem, quę ſemper vitio naturę ſuperbit, mollibus foueat indumentis, & ei quaſi minus validæ blandiatur; quæ quotidie in expugnationem animæ nouus quidam præliator ac fortiſſimus commouetur. Etenim toties reparat vires contra animam bellatura, quoties aliquid velut rebelle mancipium remiſſionis acceperit. De hoc namque certamine beatus
Gal. 5. Apoſtolus dicit: *Caro concupiſcit aduerſus ſpiritum.* Et iterum:
Rom. 7. *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuum me ducentem in lege peccati, quæ eſt in membris meis.* Et
2.Cor. 12 iterum: *Datus eſt mihi ſtimulus carnis meæ, angelus ſatanæ qui me colaphizet. propter quod ter Dominum rogaui vt diſcederet a me, & dixit mihi: ſufficit tibi gratia mea: nam virtus in infirmitate perfici-*
Rom. 8. *tur.* Et iterum: *Si ſecundum carnem vixeritis, moriemini; Si autem ſpiritu facta carnis mortificetis, viuetis.* Quicunque ergo vitam illam diligit, carnem conterat morituram: & in tantum

eam

eam quotidiano luctamine arduis quibuſdam vinculis diſciplinæ, velut impiger ſemper debellator afficiet, vt aduerſum animam de modica quidem remiſſione confligat; ſecutus Apoſtoli magiſterium vel exemplum, ita dicentis: *Caſtigo corpus meum, & in ſeruitutem redigo; ne forte cum alijs prædicauero, ipſe reprobus efficiar.* 1. Cor. 9.

Cap. XXXII. *Vt veſtimenta monachorum odores non habeant exquiſitos.*

VEſtimentorum fragrantiam, vel nimium propter elationem nitorem monachus ſtudeat non habere: ſed ſequens melius Apoſtolum dicentem: *Bonus odor ſumus Ieſu Chriſti;* 2. Cor. 2. colorem etiam in his album, vel nimis rufum, per quem ſæpe ſpecies corporis ad perniciem ſuam videntibus commendatur, vitet, ac habere non ambiat: ne & iactantiæ ſuæ ſecum teſtimonium ferat; & quod abſit, dum corpus veſtimentis cito conſumendis adornare temporaliter elaborat, de animæ, ſi qua æterna eſſe poterant, ornamentis non curet. Etenim iſta facientes taliter ſcriptura diuina caſtigat: *In amictu veſtimentorum ne glorieris, & in die gloriæ noli extolli.* Eccl. 11. De calceamentis vero reliquorum vos tenere ſtatuimus conſuetudinem monachorum. Sed & hoc curandum eſt, vt pes ita ſit ligamentis temperatius vinculatus, vt non iactantiæ ſigno multos aſtrictus habeat, ſed ſanctius vinculo laxiori folleſcat: vt in omnibus ſimplicitas ſanctitate ſocia commendet Deo, quem eius amore poſſeſſum, probatum ſeculi viderit contemtorem.

Cap. XXXIII. *Vt monachi lecta ſingulariter habeant.*

VT duo quamlibet proximi vel amici, propter ſecretam orationem, quæ melius ad Dominum nullo teſte dirigitur, vt animo, & vno lecto non teneantur: vt maiorem licen-

tiam orandi credat ſibi mens compuncta conceſſam, dum neminem vigiliæ ſuæ aut teſtem pertimeſcat, aut iudicem. Vigilando ergo, orando, atque pſallendo curet vnusquisque minimam noctis ſomno cedere portionem; vt non decipiatur ab inimico, qui eſt liber a ſocio: quia omnino non poteſt cubile proprium niſi vigilans vindicare. Imitandum etiam videtur quod propheta nobis ſub quadam admonitione decantat: *Lauabo per ſingulas noctes lectum meum, lacrimis ſtratum meum rigabo.* Et iterum: *In noctibus extollite manus veſtras in ſancta, & benedicite Domino.* Et illud: *Memor fui in nocte nominis tui Domine, & cuſtodiui legem tuam.* Hoc ergo vt deuotus quisque vacatione conceſſa vtilius poſſit implere, ſtrati ſui, vt ſupra diximus, erit ſolus ipſe poſſeſſor, habens ſecum meliori commutatione pro dormitorio fratrem Dominum vigilantem.

Iſa. 6. *Pſ. 133.* *Pſ. 118.*

Cap. XXXIV. *Vt monachus non venetur.*

Inter ceteras mundi delectationes nouerit ſibi monachus venationem exercere prohibitum, nec habendum cum feris periculoſum ſine vtilitate certamen: cum ſcire potius debeat, vitia pro beſtijs eſſe mactanda. Et ideo non eum conſuetudo loci, vicinitas opportunitasque ſiluarum, peruius etiam vel facilis aſcenſus montis, concaua vallium, ſecreta nemorum, denſa terrarum tam infructuoſi laboris opus ſubire ſolicitent. Oportet enim vt memor Apoſtolicæ ſententiæ damna religioni non inferat, ita monentis, vt *vnuſquiſq; in qua vocatione vocatus eſt, in ea permaneat apud Deum.* Bonum ergo vitæ ſuæ curſum curſibus vanis perire iudicet, & ſe damnoſum caueat; ne poſtponens monachum, ferarum & ipſe captione capiatur, & ſecularibus deſiderijs irretitus, venator agreſtium beſtiarum aduerſarij fiat & ipſe venatio. Sed ſoli Deo vacandum congaudeat, quem expetit: illi ſeruiendum iugiter, quem elegit: ſciens quod taliter præ-

Eph. 4.

cepto

cepto Euangelico conuenimur: *Dominum Deum tuum adorabit, & illi ſoli ſeruies*. Et alibi: *Vnam petij a Domino, hanc requiram, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.* Studebit ergo prætermiſſis omnibus, qualiter ipſi omni ſeruitio placeat iugiter, vt faciat illum regni ſui participem, quem totum ſuum videt eſſe cultorem. Attamen nec illud putauimus omittendum, vt ſi forſitan feræ, quæ ſunt violentiores, quærenti proprio labore victum inſidientur in fructibus, eas pro damnis, tantum fructuum vindicandis, canum ſæuitia opportune deterreat: quas potius effugare quam perſequi delectetur; vt non venationis, ſed fructuum magis amator appareat. *Matt. 4.* *Pſal. 26.*

Cap. XXXV. *Vt monachus nec pomum tangere abſque ordinatione præſumat.*

Qvicunque monachus cuiuslibet generis pomum inordinatus hærens adhuc arbori ſuæ tantum edacitatis cauſa decerpſerit, vel ſi in terra collapſum, ſeu reliquorum fructuum, vt aſſolet, primitias auſus fuerit gulæ incontinentia violare, veluti Adæ primo homini ſimilis, ſimili quoque caſtigata edacitate ieiunio digne pœniteat; quaſi ad vicem paradiſi conuiuio putetur indignus. Et niſi prius omnium fratrum remiſſione conſequatur veniam, venire non permittatur ad menſam; quia iuſtum eſt, vt cunctorum indulgentiam poſtulet, qui omnibus quod erat commune ſubtraxit. Cunctis ergo ſtudendum eſt, vt omne quod in eſcam conſtat hominis deputatum, ſi alicui ex fratribus accipere vel etiam inuenire contigerit, priuſquam aut menſæ inferat, aut cellarario tradat, omni fide conſeruet intactum; vitans ne communem omnibus cibum guſtu ſibi ipſe furetur; & cum nullus illi comes adhæreat, ad perdendam tamen innocentiam, vel ad exercendam prædam ſit illi gula pro ſocio. Quapropter erit congregationi ſemper vna proprietas, ita vt cuncta omnium, & omnia ſint cunctorum.

Cap. XXXVI. *Vt Abbas manumittere mancipium monaſtery non præſumat.*

Mancipium monaſterij liberum facere Abbas abſque conſenſu omnium monachorum licentiam non habebit: niſi vt tradat cunctis fratribus in præſenti eius meriti vel ætatis de propria facultate vicarium. quia non poteſt multorum ſeruus vnius ad ingenuitatem remiſſione tranſire; nec libertus fieri, quem omnes vnanimiter non abſoluunt. cum manifeſtum ſit, illum tot dominos habere, quot monachos.

Cap. XXXVII. *De eo, qualiter Abbas conuerſari debet.*

Vt Abbatem cunctis quibus præeſt monachis ſtrenuitas quidem, ſed manſuetudo, & potius vita commendet: ita vt magis ſanctum illum timeant, quam ſeuerum; & plus in eo metuant quod meritis eſt primus, quam quod honore primarius. Habeat enim in correctione modum, & in familiaritate temperamentum: eritque in cunctis ita moribus diſpenſatus, vt blandimento vocet, terrore caſtiget; faciens ſe ab omnibus, eo quod vitia oderit, plus amari. Tota enim eius conuerſatio erit quaſi poſitum fundamentum, vt in eo ſuperædificetur quiſquis imitatione illius optat bonis Deo meritis proximare. Nullus ab ipſo erit poteſtate, ſed ratione damnandus: nec tamen quiſquam illi ita familiaris, vt ceteris plus præſumat; neque ita offenſus, vt ad veniam expleta contritione non redeat. Conuenerit namque illi omnes timere, qui timetur ab omnibus, totoque ſtudio atque induſtria prouidere, ne aliquis ex his quos regendos propria cura ſuſcepit, aduerſo quolibet caſu diſcedat ex numero. Et ideo plurimis medicamentis neceſſe eſt illum monachorum ſubuenire languoribus, & ægritudinibus mentium remedium curæ ſpiritalis inferre; hoc eſt, ſi ſuperbum viderit, iugi exhortatione porrigat humilitatis potionem; ſi iracun-

cundum, patientiæ illi offerat vnguentum; ſi mendacium ſectantem, veritatis miniſtret antidotum, beati in hoc ipſum Apoſtoli monitis excitatus, qui dicit: *Attende tibi, & doctrinæ inſta in illis: hoc enim faciens, & teipſum ſaluum facies, & eos qui te audiunt.* Et iterum ad Timotheum: *Formam habe ſanorum verborum, quæ a me audiſti in fide, & dilectione in Chriſto Ieſu.* Et iterum: *Tu vero vigila in omnibus, labora, opus fac Euangeliſtæ, miniſterium tuum imple.* Similiter & beatus Petrus ſcribit: *Seniores qui in vobis ſunt obſecro conſenior, & teſtis Chriſti paſſionum, & eius quæ incipiet reuelari gloriæ ſocius, paſcite qui in vobis eſt gregem Dei.* Et addidit: *Neque quaſi dominantes in clero, ſed forma eſtote gregi; vt cum apparuerit princeps paſtorum, percipiatis illam floridam & immarceſſibilem gloriæ coronam.* Hieremias quoque ſanctiſſimus in perſona Domini ait: *Dabo vobis paſtores ſecundum cor meum, & paſcent vos ſcientia & doctrina.* Et iterum: *Hæc dicit Adonai Dominus ad paſtores Iſrael: Nunquid ſemetipſos paſcunt paſtores?* Et adiungit: *Ob hoc paſtores audite verbum Domini. hæc dicit Adonai Dominus: Ecce ego ipſe ad paſtores, & requiram oues meas de manibus eorum.* Dominus vero idem in Euangelio Petrum apoſtolorum principem ſi ſe amaret interrogans adiungit: *Paſce oues meas.* Manifeſtum ergo eſt, frater quiſque ille præeſſe videris monachis, magnum tibi per honorem onus impoſitum; ita vt cum dignitate ſis primus, deſudes omnium pondere ſarcinatus. Propter quod recti itineris curre ſemitam, quæ ad cælum perducit; & ire oſtende gregi inoffenſum callem, & ſanctitatis eum quoque paſſibus antecede: atque ita ſtude, vt non erret quicunque te ducem gradibus imitationis inſequitur; vt videaris Apoſtolicæ monita ſententiæ compleſſe, quæ habet: *Exemplum eſto fidelium in verbo, in conuerſatione, in caritate, in fide, in caſtitate.* Et iterum: *Solicite cura teipſum probabilem exhibere Deo operarium inconfuſibilem, recte tractantem verbum veritatis.* Hunc itaque tibi, Abbas, titulum, vt prætermiſſum te Regulæ ſermone non doleas, ſicque vnum te ex congregatione cognoſcas,

1.Tim.4. 2.Tim.1. 2.Tim.4. 1.Pet.5. Ier. 3. Eze. 34. Ioan. 21. 1.Tim.4. 2.Tim.2.

ſcas, quaſi peculiarius annotamus: monentes, ſeu coram Deo obſecrantes, vt hæc omnia feruenti ſtudio ſeruans, etiam cetera propter exemplum, quæ reliquis ſunt dicta, cuſtodias.

Cap. XXXVIII. *Quibus temporibus Abbas coquinæ obſeruet, ſimiliter & lauandis pedibus.*

Abbas tribus per annum vicibus, id eſt, die natalis Domini, ſimiliter primo Paſchæ, nec non in feſtiuitate peculiaris patroni, ſancti ac beatiſſimi venerandi ſemper martyris Ferrioli, aut certe quidem ad quorum nomina ſanctorum idem locus conſecratus fuerit, coquinam cibos congregationi paraturus introeat; ibique ſuſcepto iunioris miniſterio ſeruiendo menſis humilitatis formam miniſtret in ferculis; ſanctæ huic abiectioni ſe libenter inclinans, quæ maiorem illum producit ceteris, dum reddet æqualem. Tantum enim magis in cunctis eius poteſtatis accipit, quantum ad inferiora miniſterij parilitate deſcendit. Lauare vero pedes fratrum, ſiue etiam peregrinorum, diuinum imitatus exemplum, ſæpius ſtudebit; implens dominicum mandatum, & tradens monachis operibus potius quam verbis exemplum. Nam & Dominus in Euangelio diſcipulis ait:
Ioan. 14. *Si ego lauaui veſtros pedes dominus & magiſter, & vos debetis alter alterius lauare pedes. Exemplum enim dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.* Abbatem ergo iſta facientem, atque in huius tituli obſeruatione communi omnes monachi ſequacibus animis imitentur: in tantum, vt temporibus diſpoſitis vicibusque diſcretis de ciborum præparatione ſoliciti ſeruiant ſibi inuicem, atque alterutrum ſub æqualitate miniſterij dominentur.

Cap.

CAP. XXXIX. *Caſtigatio monachorum de multis exceſſibus.*

MVltis hic titulus monitis negligentias monachorum caſtigare ſuſcepit. Nec tam perſonas exigit damnare, quam culpas. Mundos ergo illos & velut defecatos a vitiorum omnium reddat inquinamento amor ſanitatis, ambitio perfectionis, expectatio veritatis, promiſſio gloriæ, perennitas vitæ, & illa, quam credimus, habitatio cum auctore: de qua ſic dicit Apoſtolus: *Rapiemur in nubibus obuiam Domino, & ſic ſemper cum Domino erimus.* 1. Theſ. 4.

Correctionis igitur ſermo ad eos, qui inter fratres iurgia ſeminant, hic eſt: vt ſi a via tam peruerſa fides non traxerit, non tantum ſententia Abbatis, ſed etiam eunctorum odio feriantur, donec conſuetum errorem relinquant. De quibus Lucas Euangeliſta Dominum dixiſſe commemorat: *Impoſſibile eſt vt non veniant ſcandala: væ autem illi, per quem veniunt: melius eſt illi, ſi lapis molaris imponatur circa collum eius, & proijciatur in mare.* Luc. 17.

Ad illos vero, qui poſt correctionem impugnantes iudicia ſeniorum nituntur excuſare peccatum, & non ad pœnitentiam recordatione delicti, ſed ad duritiem indignationis nimium migrauerint, reſpicit iſta ſententia, vt quamdiu a præpoſita intentione reuocentur, & tumorem mentis manifeſta emendatione deponant, ſecundum arbitrium Abbatis arduæ omnino ſubiaceant diſciplinæ: quia non dixerunt: *Peccatum meum ego agnoſco:* ſed dixerunt, quod in Iſaia Pſal. 50. propheta de rebellibus legitur: *Nullus eſt qui agat pœnitentiam* Hier. 8. *ſuper peccatum ſuum, dicens, quid feci?*

Illi namque qui ſe prioribus anteponunt, & aliorum loca non erubeſcunt vitio elationis inuadere, ac præceptis dominicis contradicunt, quibus ita iubemur: *Quicunque* Matt. 20. *voluerit inter vos maior fieri, ſit veſter miniſter: & qui voluerit inter vos primus eſſe, erit veſter ſeruus,* Abbatis vel etiam reliquorum increpatione confuſi, ad locum proprium quem reli-

que-

querant, reuocentur: quos ad maiorem gradum tardius decernimus promoueri; ne addita dignitate radicata in eis præſumtio conualeſcat.

Illud itaque ſtatuimus, vt ad menſam fratribus congregatis de his quæ apponuntur nemo alterius aut præſumat, aut rapiat portionem: ne frequentius ceteris manum paropſidi importunus immergat, propter illud Apoſtoli: *Alius quidem eſurit, alius autem ebrius eſt.* Et iterum: *Eſca ventri, & venter eſcis: Deus autem & hunc & has deſtruat.* Et iterum: *Non eſt regnum Dei eſca & potus; ſed iuſtitia & pax, & gaudium in Spiritu ſancto.* Et iterum: *Huiuſmodi enim Chriſto Domino noſtro non ſeruiunt, ſed ſuo ventri.* Et iterum: *Quorum Deus venter eſt, & gloria in confuſione ipſorum.* Legimus etiam in pſalmo, quod longe etiam a monachis: *Adhuc eſca eorum erat in ore ipſorum, & ira Dei aſcendit in eis.* Quicunque ergo huiuſmodi tranſgreditur ſtatutum, Abbatis iudicio conſtabit, quantis ieiunijs menſæ violentia iudicetur.

1.Cor.11 1.Cor.6. Rom.4. Rom.16. Phil.3. Pſal.77.

De ebrietate vero ſuperfluum puto monachum commoneri: cum, vel ſi parum vini accipiat, a præpoſita corporis cōtritione declinat. Attamen quia latere monachos non poterit, quod Apoſtolus Timotheo ſcribit, dicens: *Vino modico vtere propter ſtomachum tuum, & frequentes tuas infirmitates:* quantum eis, ſecundum vires monaſterij, per ſingulos dies iuſſu vel diſpenſatione Abbatis vini offertur, accipiant, & amplius penitus non requirant. Hoc etiam de reliquis ſtipendijs ſtatuimus obſeruandum. Nam ebrietatem illis etiam qui ſeculo vacant prohibitam ſcripturæ teſtimonijs approbamus, ſcribente Apoſtolo Epheſijs: *Nolite,* inquit, *inebriari vino, in quo eſt luxuria.* Nec non & Propheta: *Væ qui fortes ſunt ad bibendum vinum, & potentes ad miſcendam ſiceram.* Et iterum: *Væ qui conſurgunt mane, & ſectantur ſiceram: qui expectant veſperam, vt vino æſtuent.* Et ideo monachum ſi ebrium, quod dici nefas eſt, videri aliquando contigerit, zelans illi plenus ira præcipio, vt triginta diebus a vini potatione ſuſpendatur:

2.Tim 3. Eph.5. Eſa.5.

qua-

quatenus anima infuſione congeſta digeſtione hoc ſpatio vacuetur.

Illos igitur monachos, quos vel vnius diei finis diſcordes inuenerit, qui vſque ad veſperam lites trahunt, & ante non excludunt odium, quam ſol cognoſcat occaſum; qui dicenti Apoſtolo: *Sol non occidat ſuper iracundiam veſtram*: per inobedientiam contradicunt, ſtatuimus tamdiu abſtinentia macerandos, quamdiu ad veram ſe concordiam vltronea ſatisfactione conuertant. Quibus poſt longum ſcandalum pacificare in occulto non liceat, ne aliquid fictum puritas caritatis admittat: ſed ſit eorum reconciliatio publica, quorum fuit diſcordia manifeſta. Fratribus ergo cunctis coram aſtantibus veniam inuicem poſtulent: quia vterque reus diuturna ſimultate notatur; dum aut vnus indulgentiam petere deſtitit, aut alter rogari deſiderans non dimiſit. Et ideo iſte impius, ille remanſit impœnitens: hic damnandus poſt iram, ille poſt culpam. Propterea offenſus iſte iram in contemptu Euangelij non retineat; ſed cito ad illud recurrat exemplum: *Dimittite, & dimittetur vobis*. Et illud Apoſtoli: *Induite vos, ſicut electi Dei & dilecti, viſcera miſericordiæ, benignitatem, humilitatem, modeſtiam, patientiam: ſupportantes inuicem, & donantes vobiſmetipſis, ſi quis aduerſus aliquem habet querelam; ſicut & Dominus donauit vobis, ita & vos*. Ille vero qui iniuriam intulit, huiuſcemodi exemplo velociter terreatur: *Facit Dominus iudicium iniuriam patientibus*. Et alibi: *Quæ ſeminauerit homo, hæc & metet*.

Ephe.4. *Luc.6.* *Col.3.* *Pſal.145* *Gal.6.*

Furti ſcilicet conſcium, ſi adhuc vocare monachum poſſumus, quaſi adulterum, ſecundum flagello ſubdi, & magna cenſeri afflictione iubemus; dantes illi vnam cum fornicante ſententiam, quia & ipſe luxuriatus eſt cum furaretur. Similes enim eos non incongrue dicimus, quos in ſacra lectione pariter poſitos inuenimus. Dicit ergo Dominus per Prophetam: *Non eſt ſcientia Dei ſuper terram*. Et paulo poſt: *furtum & adulterium inundauerunt*. Et iterum in pſalmo: *Oſe.4.*

t

Pſal. 43 mo: *Si videbas ſurem, ſimul currebas cum eo, & cum adulteris portionem tuam ponebas.* Legimus etiam in Euangelio Domi-
Matt. 15. num dixiſſe: *Fornicationes, furta;* & nec moratus addidit: *hæc ſunt quæ coinquinant hominem.* Ex his profectò intelligere poſſunt horum ſcelerum ſerui, quia, ſicut æqualiter his dominantur vitia, æqualiter debetur & pœna.

Et ne aliquid, dulciſſimi in Chriſto fratres, de his quæ ſupraſcripta ſunt per obliuionem ſitis negligentes, cunctis in vnum poſitis ſemel ea in triginta diebus relegite, hoc eſt, in kalendis.

EXPLICIT REGVLA S. FERRIOLI

EPISCOPI.

S. CO-

S. COLVMBANI

ABBATIS

ET CONFESSORIS

REGVLA COENOBIALIS

CVM POENITENTIALI.

DE S. COLVMBANO EIVSQ. REG. veterum teſtimonia.

MARTYROLOG. d. xxi. Nouemb.

IN ITALIA, monaſterio Bobio, depoſitio ſancti COLVMBANI Abbatis, qui multorum cœnobiorum fundator, & innumerabilium pater extitit monachorum; multisque virtutibus clarus quieuit in ſenectute bona.

SIGEBERTVS Gemblac. ſcript. Eccl. cap. lx.

COLVMBANVS Abbas Luxouienſis, in Hibernia Scotorum inſula natus, & in Gallias pro Chriſto peregrinatus, tanto ſapientiæ theſauro eſt ditatus, vt adhuc adoleſcens librum Pſalmorum elimato ſermone ſcriberet, & alia multa ederet, ved ad canendum digna, vel ad docendum vtilia.

IONAS monachus lib. de vita B. Columbani cap. III.

DEDIT deinde operam, vt monachorum necteretur ſocietati, ac monaſterium, cuius vocabulum eſt Benchor, petijt, in quo præſul virtutum vbertate lucebat beatus Congellus, egregius inter ſuos monachorum pater, quique & religionis ſtudio & regularis diſciplina cultu præcipuus habebatur. Ibi ſolis orationibus & ieiunijs vacare cœpit, & iugum Chriſti, quod ferentibus leue eſt, ſuper ſe ferre, ſemetipſumque ſibi abnegando, ac crucem ſuam tollendo Chriſtum ſequi: vt qui aliorum doctor futurus erat, ipſe quod doctrina didicerat, vberius exemplo monſtraret, quod alijs implendum fore docuiſſet.

IBID.

IBID. cap. IX. *Beatus Columbanus cernens vndique ad pœnitentiæ medicamina plebem concurrere, & vnius cœnobij (Luxouienſis) ſepta tantam conuerſantium cohortem abſque difficultate non continere, aliud monaſterium conſtruxit, cui ad Fontanas nomen indidit, deditque gubernatores Præpoſitos, de quorum religione nihil dubitabatur. His ergo in locis monachorum plebibus conſtitutis, ipſe viciſſim omnibus intererat, Regulamque, quam tenerent, Spiritu ſancto repletus condidit: in qua autem qualis & quantæ diſciplinæ vir ſanctus fuerit, prudens lector vel auditor agnoſcit.*

IDEM IONAS in vita S.Euſtaſij Abbatis cap. III.

QVO tempore Clotharius Chilperici filius ſtrenue Francos regebat, religioſiſſimi extitere viri, diſcipuli almi patris Columbani, Attila & Euſtaſius: quorum prior in Bobienſi, alter in Luxouienſi cœnobio eius ſucceſſores fuere, & magiſtri inſtituta ſuis alumnis ſeruanda tradiderunt.

Ibid. cap. v. *TANDEM aduerſus Regulam beati Columbani liuido dente garrire cœpit Agreſtinus, annuente ſibi Appellino Genauenſis vrbis Epiſcopo. Hic Appellinus vicinos Epiſcopos ſingulatim ſibi iungere in auxilium Agreſtini niſus eſt omni ſtudio, ita vt regem Clotharium tentaret, ſi ſitæ partis aſſentator fieri voluiſſet. At ille ſciens, & experimento cognitam habens beati Columbani ſanctitatem, & diſcipulorum eius doctrinam, poſtquam diu redarguere tentauit grunnientis hæretici ſectam, nec præualere potuit aduerſus eam, ſtatuit vt ſynodali examinatione probaretur: non ambigens de auctoritate venerabilis viri Euſtaſij, quin omnes aduerſantes ſanctæ Regulæ ſua prudentia ſuperaret. Tunc emanante regali auctoritate multi iam Burgundiæ Epiſcopi in ſuburbio Matiſconenſis vrbis conueniunt.*

Mox: *CETERI conſautores aduerſæ partis, qui conuenerant, deductum in medium Agreſtinum depromere cogunt, quid contra Regulam Columbani vel Euſtaſij obijciendum haberet. Tum ille trementibus*

labijs

labijs aſſiſtens, & nihil auctoritatis vel elucubrati eloquij habens ait, ſuperflua quadam & canonicæ inſtitutioni contraria in earum ſtudijs teneri: cochleam videlicet, quam lamberent, crucis ſigno crebro ſignari, & in ingreſſu cuiuslibet domus intra cœnobium tam introeuntem quam egredientem benedictionem poſtulare. Columbanum etiam a cæterorum Eccleſiaſticorum more deſciſcere, & ſacra Miſſarum ſolemnia multiplicatione orationum vel collectarum celebrare. &c.

Ibidem. *QVIDAM vir venerabilis Romaricus nomine, qui primis nobilitatibus fuerat apud Theodebertum habitus, poſtque per exemplum Columbani, ac per Euſtaſij prædicationem monitus, ad Luxouium veniens monachicæ inſtitutioni ſe ſubdidit: quo diu ſub regulari tenore vitam agente, poſtea Euſtaſio annuente, puellarum monaſterium in ſuo proprio inſeruit, & Regulam Columbani illis cuſtodiendam indidit.*

Ibid. cap. VI. *Appellinus quoque & ceteri Galliarum Epiſcopi ad roboranda ſancti Columbani inſtituta adſpirant: quorum multi in amore ſancti Patris noſtri feruentes, ſecundum eius Regulam monaſteria conſtruunt, gregem Chriſto congregant, & religionem monaſticæ profeſſionis adaptant. Inter quos vir illuſtris Eligius nomine, qui modo Veromandenſis Eccleſiæ pontifex præeſt, iuxta Lemouicenſem vrbem monaſterium nobile, Solemniacum nomine, conſtruxit, & alia multa in eiſdem locis cœnobia. Sed & in ciuitate Pariſienſi puellarum monaſterium, quod de regio munere ſuſceperat, ædificat; in quo Chriſti virginem Auream præfecit. In Betericenſe vero vrbe puellarum monaſterium, ex beati Columbani Regula, Bertraha nobilis genere & religione, femina ſanctiſſima conſtruxit. In ſuburbano etiam Betericenſis vrbis, vir venerabilis Theodolfus, cognomento Babelenus, monaſteria ex Regula Columbani religione omni pollenti conſtruxit.*

IDEM IONAS in vita S Burgundoforæ Abbatiſſæ, cap. I.

BEATA Burgundoſora monaſterium, quod Euoriacas appellatur, cui ipſa venerabiliter praerat, omni intentione ac deuotione ſecundum Regulam ſancti Columbani inſtruit, & ad exemplum ſanctorum præcedentium patrum cum alijs ancillis Dei religioſam vitam inibi duxit.

AVCTOR vitæ S. Philiberti Gemmeticenſis Abbatis.

QVIA perfecti viri ſemper ad meliora contendunt, ſacerdos Chriſti ſanctorum luſtrauit cœnobia, vt poſſet aliquid haurire emolumenti ex illorum perſpecta ſanctitate. Itaque inuiſit Luxouienſe, Bobienſe, & alia Columbani inſtitutum complexa monaſteria.

Ibidem: *Legebat ſtudioſe Baſilij præclaras conſtitutiones, Macarij Regulam, Benedicti decreta, Columbani inſtituta ſanctiſſima.*

ORDERICVS VITALIS hiſt. Eccleſ. lib. VIII. in tomo ſcript. Normannicorum.

NOTITIAE *poſterorum hæc annotaui de modernis præceptoribus, qui nouas traditiones priſcorum præferunt Patrum ritibus, aliosq; monachos ſeculares vocitant, ac veluti Regulæ præuaricatores temere condemnant. Studium & rigorem eorum conſiderans, illos magnopere non vitupero: attamen maioribus & probatis Patribus non antepono. Arbitror ignorant, quod beatus pater Columbanus de Hibernia ortus ſancto Benedicto contemporaneus fuerit, paternam domum patriamque relinquens, cum præcipuis monachis in Gallias migrauerit, & a Childeberto rege Fraocorum filio Sigiberti ſuſceptus, in Burgundia Luxouij cœnobium conſtruxerit, ac poſtmodum ab impijſſima Brunichilde regina expulſus in Italiam ſeceſſerit, & ab Aigilulpho Longobardo-*

bardorum rege receptus, Bobienſe monaſterium condiderit. Hic admirandæ ſanctitatis pater inter præcipuos laborauit, ſignis & prodigijs glorioſe inter terrigenas effulſit, & Spiritu ſancto edoctus monachilem Regulam edidit, primuſque Gallis tradidit. Florentiſſimi de ſchola eius monachi prodierunt, & in mundo, velut aſtra in firmamento, virtutibus micuerunt. Euſtaſius enim Luxouienſis, Agilus Resbacenſis, Faro Meldenſis, Audomarus Bononienſis, Philipertus Gemmeticenſis, alijque plures Epiſcopi & Abbates excellentiſſimæ proceſſere religionis; quorum ſanctitatis euidentibus miraculis cælitus oſtenſa eſt, ipſorumque ſtudio in filijs Eccleſiæ inſigniter propagata eſt. Ipſi, reor, beatum Maurum eiuſque ſocios & diſcipulos nouerunt, vtpote vicini, & ab ipſis, ſicut ab alijs ſcripta doctorum, ædificationis cauſa ſancti normam ſuſcepere Benedicti: ita tamen vt non abhorrerent ſui ſtatuta magiſtri, almi videlicet Columbani. Ab ipſo ſiquidem modum diuinæ ſeruitutis & ordinem didicerunt, & formam orationum pro cunctis ordinibus, qui in Eccleſia Dei ſunt. nigredinem veſtium aliaſque obſeruationes ſumpſerunt; quas pro religione & honeſtate ipſius tenuerunt, & ſequaces eorum vſque in hodiernum diem reuerenter obſeruare appetunt.

S. BERNARDVS in vita S. Malachiæ. cap. V.

ITA Hiberniam Scotiamque repleuerunt genimina Benchorenſis monaſterij, vt ea potiſſimum tempora Dauidici illi verſiculi præcinuiſſe videantur: Viſitaſti terram, & inebriaſti eam &c. Nec modo in præfatas, ſed in exteras etiam regiones, quaſi inundatione facta, illæ ſe ſanctorum examina effuderunt. E quibus ad has noſtras Gallicanas partes S. COLVMBANVS aſcendens, Luxouienſe conſtruxit monaſterium, factus ibi in gentem magnam. Aiunt tam magnam fuiſſe, vt ſuccedentibus ſibi viciſſim choris continuarentur ſolemnia diuinorum; ita vt ne momentum quidem diei ac noctis vacaret a laudibus.

INCI-

INCIPIVNT CAPITVLA

REGVLAE S. COLVMBANI

ABBATIS ET CONFESSORIS.

I *De obedientia.*
II. *De ſilentio.*
III. *De cibi acceptione.*
IV. *De paupertate, & cupiditate.*
V. *De vanitate calcanda.*
VI. *De caſtitate.*
VII. *De curſu pſalmorum.*
VIII. *De diſcretione monachorum.*
IX. *De mortificatione.*
X. *De diuerſitate culparum.*

EXPLICIVNT CAPITVLA.

INCIPIT REGVLA COENOBIALIS

Cap. I. *De obedientia.*

PRIMO omnium docemur Deum diligere ex toto corde, & ex tota mente, & ex totis viribus; & proximum tanquam nosmetipſos. Deinde ad primum verbum ſenioris omnes ad obediendum audientes, ſurgere oportet: quia obedientia Deo exhibetur; dicente Domino noſtro Ieſu Chriſto: *Qui vos audit, me audit.* Matt.22.

Si quis igitur verbum audiens non ſtatim ſurrexerit, inobediens iudicandus eſt. Qui autem contradixerit, contumaciæ crimen incurrit: & ideo non ſolum inobedientiæ reus eſt, sed etiam contradictionis aditum alijs aperiens, multorum deſtructor æſtimandus eſt. Matt.10.

Si quis vero murmurauerit, & ipſe tanquam non ex voto obediens, inobediens putandus eſt; idcirco opus eius abijciatur, donec illius bona voluntas cognoſcatur. Obedientia autem vſque ad quem modum definitur? vſque ad mortem certe præcepta eſt; quia Chriſtus vſque ad mortem obediuit Patri pro nobis, quam ipſe nobis per Apoſtolum inſinuat,

Phil.6. dicens: *Hoc ſentite in vobis, quod & in Chriſto Ieſu, qui cum in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo; ſed ſemetipſum exinaniuit, formam ſerui accipiens, & ſpecie inuentus vt homo, humiliauit ſemetipſum, factus obediens Patri vſque ad mortem, mortem autem crucis.* Nihil itaque recuſandum eſt obedientibus, veris Chriſti diſcipulis, quamuis durum & arduum ſit; ſed cum feruore & lætitia accipiendum eſt. Quia ſi talis non fuerit obedientia, non erit acceptabilis Deo, qui

Luc.14. ait: *Et qui non accipit crucem ſuam, & ſequitur me, non eſt me di-*

Ioan.12. *gnus*. Et ideo dicit de digno diſcipulo; *Vt vbi ego ſim, ibi & miniſter meus mecum*.

Cap. II. *De ſilentio*.

Silendi regula diligenter cuſtodienda decernitur; quia

Eſa 32. ſcriptum eſt: *Cultus autem iuſtitiæ ſilentium, & pax*. Et ideo, ne reatus de verboſitate conquiratur, exceptis vtilitatibus, & neceſſarijs, opus eſt vt taceatur: quia iuxta ſcriptu-

Pro. 10. ram: *In multiloquio non deerit peccatum*. Et idcirco Saluator

Matt.10. ait: *Ex verbis tuis iuſtificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis*. Iuſte damnabuntur, qui iuſta dicere noluerunt cum potuerunt; ſed mala, iniuſta, impia, inania, iniurioſa, incerta, falſa, contentioſa, contumelioſa, turpia, fabuloſa, blaſphema, aſpera, ac flexuoſa loqui garrula verboſitate maluerunt. Tacendum igitur eſt de eis & talibus, & cum cautela & ratione loquendum eſt monachis, ne aut detractiones, aut tumidæ contradictiones in loquacitatem vitioſam prorumpant.

Cap.

CAP. III. *De cibo, & potu.*

Cibus ſit vilis & veſpertinus monachorum, ſatietatem fugiens, & potus ebrietatem: vt & ſuſtineat, & non noceat. Olera, legumina, farina aquis mixta, cum paruo panis paximatio, ne venter oneretur, & mens ſuffocetur. Etenim vtilitati & vſui tantum conſulendum eſt, æterna deſiderantibus præmia; & ideo temperandus eſt ita vſus, ſicut temperandus eſt labor: quia hæc eſt vera diſcretio, vt poſſibilitas ſpiritalis profectus cum abſtinentia carnem macerante retentetur. Si enim modum abſtinentia exceſſerit, vitium non virtus erit: virtus enim multa ſuſtinet bona, & continet. Ergo cotidie ieiunandum eſt, ſicut cotidie orandum eſt, cotidie laborandum, cotidieque eſt legendum.

CAP. IV. *De paupertate, ac de cupiditate calcanda.*

Monachis, quibus pro Chriſto mundus crucifixus eſt, & ipſi mundo, cupiditas calcanda eſt: nimirum dum non ſolum ſuperflua eos habere damnabile eſt, ſed etiam velle: quorum non cenſus, ſed voluntas quæritur: qui relinquentes omnia, & Chriſtum Dominum cum timoris cruce quotidiani ſequentes, in cælis habent theſauros. Idcirco dum in cælis multum ſunt habituri, paruo & extremo neceſſitatis cenſu in terris debent eſſe contenti; ſcientes lepram eſſe cupiditatem monachis, imitatoribus filiorum prophetarum, ac diſcipulorum Chriſti proditionem atque perditionem, Apoſtolorum quoque dubijs ſectatoribus mortem. Ideo ergo nuditas & facultatum contemptus prima perfectio eſt monachorum; ſecunda vero purgatio vitiorum; tertia perfectiſſima Dei continuata dilectio, ac diuinorum iugis amor, qui terrenorum ſuccedit obliuioni. Quæ cum ita ſint, paucis nobis opus eſt, iuxta verbum Domini, aut etiam vno. pauca namque ſunt neceſſaria vera, ſine qui-

Gal. 6. Matt. 16. Luc. 10.

bus non tranſigitur, aut etiam vno, quaſi cibo iuxta literam; puritate autem ſenſus indigemus per gratiam Dei, vt intelligamus ſpiritaliter; quæ ſunt illa pauca caritatis, quæ Marthæ a Domino ſuggeruntur.

Cap. V. *De vanitate calcanda.*

VAnitas quoque quam ſit periculoſa, breuibus demonſtratur verbis Saluatoris, qui ſuis diſcipulis lætantibus vanitate dixit: *Vidi Satanam ſicut fulgur de cælo cadentem.* Et Iudæis aliquando ſe iuſtificantibus ait: *Quod autem altum eſt hominibus, abominatio eſt in conſpectu Domini.* His, & illius Phariſæi famoſiſſimi ſe iuſtificantis exemplo colligitur, quod interemtrix ſit omnium bonorum vanitas, & gloriatio elata: dum bona vane laudata Phariſæi perierint, & peccata publicani accuſata euanuerint. Non exeat igitur verbum grande de ore monachi, ne ſuus grandis pereat labor.

Luc. 16.

Luc 18.

Cap. VI. *De caſtitate.*

CAſtitas vero monachi in cogitationibus iudicatur; cui nimirum cum diſcipulis ad audiendum accedentibus a Domino dicitur: *Qui viderit mulierem ad concupiſcendum, iam mœchatus eſt eam in corde ſuo.* Dum enim vultum illius conſiderat ille cui conſecratus eſt, verendum eſt ne inueniat in anima, quod abominetur: ne forte iuxta ſententiam ſancti Petri, habeant oculos luxuriæ plenos atque adulterij. Et quid prodeſt virgo corpore, ſi non ſit virgo mente? Deus enim ſpiritus eſt, & in ſpiritu habitat ac mente, quam immaculatam viderit; in qua nulla ſit adultera cogitatio, nulla ſpiritus coinquinati macula, nulla peccati labes.

Matt. 5.

2. Pet. 2.

Cap.

CAP. VII. *De curſu pſalmorum.*

De ſynaxi vero, id eſt, de curſu pſalmorum, & orationum modo canonico quædam ſunt diſtinguenda, quia varie a diuerſis memoriæ de eo traditum eſt. Ideo iuxta vitæ qualitatem, ac temporum ſucceſſionem varie a me quoque literis inſinuetur hoc idem. Non enim vniformis eſſe debet pro reciproca temporum alternatione: longior enim per longas noctes, breuiorque per breues eſſe conuenit. Inde & apud ſeniores noſtros ab octauo kalendas Iulij, cum noctis augmento ſenſim incipit creſcere curſus, a duodecim choris breuiſſimi modi, in nocte ſabbati ſiue Dominicæ, vſque ad initium hiemis, id eſt, kalendas Nouembris, in quibus vigintiquinque canunt antiphonas pſalmorum eiuſdem numeri; qui ſemper tres loco duobus ſuccedunt pſaltis: ita vt totius pſalterij inter duas ſupradictas noctes numerum cantent duodecim choris, ceteras temperantes tota hieme noctes; qua finita per ver ſenſim per ſingulas hebdomadas terni ſemper decedunt pſalmi, vt duodecim in ſingulis noctibus tantum antiphonæ remaneant, id eſt, quotidiani hiemalis trigintaſex pſalmi curſus; vigintiquatuor autem per totum ver & æſtatem, & vſque ad auctumnale æquinoctium, id eſt, octauo kalendas Octobris, in quo ſimilitudo ſynaxeos eſt, ſicut in vernali æquinoctio, id eſt, octauo kalendas Aprilis, dum per reciprocas vices paulatim & creſcit, & decreſcit. Igitur iuxta vires conſideranda vigilia eſt, maxime cum ab auctore ſalutis noſtræ iubemur vigilare, & orare omni tempore; & Paulus præcipit ſine intermiſſione orare. Sed quia orationum canonicarum noſcendus eſt modus, in quo omnes ſimul orantes horis conueniant ſtatutis, quibusque abſolutis vnuſquiſque in cubiculo ſuo orare debet; per diurnas terni pſalmi horas, pro operum interpoſitione, ſtatuti ſunt a ſenioribus noſtris, cum verſiculorum augmento interuenientium, pro pec-

Luc. 21.
1. Theſ. 5.

peccatis primum noſtris, deinde pro omni populo Chriſtiano, deinde pro ſacerdotibus, & reliquis Deo conſecratis ſacræ plebis gradibus, poſtremo pro eleemoſynas facientibus; poſtea pro pace regum, nouiſſime pro inimicis; ne illis Deus ſtatuat in peccatum, quod perſequuntur, & detrahunt nobis, quia neſciunt quid faciunt. Ad initium vero noctis duodecim pſalmi, ad mediumque noctis duodecim ſimiliter pſalluntur; ad matutinum vero bis deni, biſque bini per tempora breuium, vt dictum eſt, noctium, ſunt diſpoſiti; pluribus, iam vt dixi, ſemper nocti Dominicæ ac ſabbati vigiliæ deputatis, in quibus ſub vno curſu ſeptuaginta quinque ſingillatim cantantur. Hæc iuxta communem dicta ſunt ſynaxim. Sed vera, vt dixi, orandi traditio, vt poſſibilitas ad hoc deſtinati ſine faſtidio voti prævaleat, ſiue ſua perfectio poſſibilitatis permittat, vel capacitas mentis illius cum neceſſitatum conſideratione, vel vitæ qualitas poſſit admittere; & quantum vniuſcuiuſque feruor exegerit, ſi liber ac ſolus ſit, aut eruditionis eius quantitas poſtulauerit, aut ſtatus otium, aut magnitudo ſtudij, aut operum qualitas, aut ætatum diuerſitas permiſerit, ita varie licet vnius rei perfectio æſtimanda eſt, quia cum labore adorationis partitur: & ideo, licet longitudo ſtandi aut cantandi ſit varia, vnius tamen perfectionis erit æqualitas orandi in corde, ac mentis cum Deo iugis intentio. Sunt autem quidam catholici, quibus idem eſt canonicus duodenarius pſalmorum numerus, ſiue per breues, ſiue per longas noctes; ſed per quaternas in nocte vices hunc canonem reddunt, ad initium noctis, ad mediumque eius, pullorum quoque cantus, ac matutinum. Curſus hic, vt in hieme paruus alijs videtur, ita in æſtate ſatis oneroſus & grauis inuenitur, dum crebris in noctis breuitate expeditionibus, non tam laſſitudinem facit, quam fatigationem. Noctibus vero reuerentiſſimis dominicæ ſcilicet vel ſabbati, ad matutinum ter idem voluitur numerus, id eſt, ter denis & ſex pſalmis.

Quo-

Quorum pluralitas ad ſanctam conuerſationem hunc numerum canonicum multis dulci indixit ſuauitate, tanquam & reliquam diſciplinam, ſub quorum nimirum regula nullus inuenitur laſſus: & cum tanta pluralitas eorum ſit, ita vt mille Abbates ſub vno Archimandrita eſſe referantur, nulla ibi a conditione cœnobij inter duos monachos rixa fuiſſe fertur viſa: quod ſine Dei ibi habitatione, dicentis: *Ego in eis habitabo, & inter illos ambulabo: & ero illorum Deus, & ipſi erunt mihi populus*, eſſe non poſſe manifeſtum eſt. Merito itaque creuerunt, & quotidie, Deo gratias, creſcunt, in quorum medio Deus habitat; quorum meritis mereamur ſaluari a Saluatore noſtro. Amen. 2.Cor. 16 Leu. 16.

CAP. VIII. *De diſcretione.*

DIſcretio monachis quam ſit neceſſaria multorum error oſtendit, & aliquorum ruinæ demonſtrant: qui ſine diſcretione incipientes, & abſque moderatrice ſcientia degentes, vitam finire laudabilem non potuerunt. Quia ſicut ſine via tendentibus error euenit; ita ſine diſcretione viuentibus exceſſus in promptu eſt, qui ſemper virtutibus in medio inter vtramque nimietatem poſitis contrarius eſt. Cuius impactio periculi res eſt, dum iuxta ſemitam diſcretionis directam inimici prauitatis offendicula ac diuerſorum errorum ſcandala ponunt. Orandus eſt igitur Deus, qui lumen veræ diſcretionis largiatur ad illuminationem huius vitæ, tenebris ſeculi vtrinque obſcuriſſimis circumdatæ; quo ſui ad ſe ſine errore veri adoratores poſſint has euadere tenebras. Diſcretio igitur a diſcernendo nomen accepit, eo quod ipſa in nobis diſcernit inter bona & mala, inter media quoque ac perfecta. Diuiſa namque ſunt ab initio ſicut lux & tenebræ vtraque, id eſt, bona & mala, poſtquam mala per diabolum boni deprauatione eſſe cœperunt; ſed per Deum illuminantem prius, ac poſtea diuiden-

dentem, inde Abel prius bona elegit, Cain vero impius mala incidit. Bona Deus fecit cuncta quæ creauit, mala vero diabolus ſuperſeminauit doloſa calliditate, ac ſubdola ambitionis intutæ ſuaſione. Quæ ſunt igitur bona illa? ſcilicet quæ integra ſunt, ac incorrupta, ſicut creata, permanſerunt: quæ ſolus creauit Deus, *& præparauit*, iuxta Apoſtolum, *vt in illis ambulemus*: quæ ſunt opera bona, *in quibus in Chriſto Ieſu creati ſumus*; bonitas ſcilicet, integritas, pietas, iuſtitia, veritas, miſericordia, caritas, pax ſalutaris, lætitia ſpiritalis, cum ſpiritus fructu. Hæc omnia cum fructibus ſuis bona ſunt: his vero contraria mala ſunt, ſcilicet malitia, corruptela, impietas, iniuſtitia, mendacium, auaritia, odium, diſcordia, amaritudo, cum fructibus eorum multiplicibus, qui ab eis naſcuntur. Innumerabilia enim ſunt, quæ de vtriſque contrarijs, id eſt, bonis & malis procreantur. Quod autem declinat a bonitate condita & integritate, hoc primum malum eſt, vt eſt ſuperbia malitiæ primæ; cui contraria eſt piæ bonitatis humilis exiſtimatio, ſuum creatorem agnoſcentis & glorificantis, quod eſt rationabilis creaturæ primum bonum. Sic & cetera per duplices ſenſim partes in immanem nominum ſiluam creuere. Quæ cum ita ſint, tenenda ſunt fortiter bona, Dei habentibus auxilium, quod ſemper orandum eſt per proſpera & aduerſa; ne aut extollamur in proſperis in vanitatem, aut deijciamur in aduerſis in deſperationem. Ideo continendum ab vtroque periculo, id eſt, ab omni nimietate per temperantiam glorioſam, & veram diſcretionem, quæ Chriſtianæ humilitati adhæret, & viam perfectionis veris Chriſti militibus ac Deum timentibus aperit. Diſcernendum ſcilicet ſemper eſt in dubijs recte, ac inter bona & mala vbique diuidendum iuſte, ſiue inter vtraque foris, ſiue intus inter corpus, & animam, ſiue inter opera & mores, ſiue inter curam & quietem, ſiue inter publica & ſecreta. Mala itaque cauenda ſunt ſimiliter, ſuperbia, inuidia, mendacium, corruptela,

Eph. 2.

ptela, impietas, mala morum, tranſgreſſio, gula, fornicatio, cupiditas, ira, triſtitia, inſtabilitas, vana gloria, elatio, detractio. Bona quoque virtutum ſectanda ſunt; humilitas, benignitas, puritas, obedientia, abſtinentia, caſtitas, largitas, patientia, lætitia, ſtabilitas, feruor, impigritia, vigilantia, taciturnitas: quæ per fortitudinem ſufferentem, & temperantiam moderantem, quaſi in quadam ponderatrice diſcretionis ſtatera ſtatuenda in actu ſunt operis aſſueti, pro captu conatus noſtri ſufficientia vbique quærentibus. Nam cui ſufficientia non ſufficiunt, exceſſiſſe diſcretionis modum nulli dubium eſt: & quidquid ipſum modum exceſſerit, vitium eſſe manifeſtum eſt. Igitur inter paruum & nimium rationabilis eſt in medio menſura, reuocans ſemper ab omni vtrinque ſuperfluo, in omni re poſita, certum vbique neceſſitatis procurans, ac irrationabile ſuperfluæ voluntatis declinans. Et hæc menſura veræ diſcretionis, omnes noſtros pondere trutinans iuſto actus, nequaquam nos deuiare ab iuſto permittet; neque ſi illam vice ducis per directum ſemper ſequamur, errorem pati. Dum enim de vtraque parte ſemper eſt continendum, iuxta illud dictum: *Continete vos a dextris & ſiniſtris*; in directum ſemper per diſcretionem tendendum eſt; id eſt, per lumen Dei, dicentibus ſæpius, atque pſalmiſtæ victoris verſiculum cantantibus: *Deus meus illumina tenebras meas, quoniam in te eripiar a tentatione*. *Tentatio enim eſt vita hominis ſuper terram.* Deut 5. 2. Cor. 6. Pſal. 17. Iob. 7.

Cap. IX. *De mortificatione.*

MAxima pars regulæ monachorum mortificatio eſt, quibus nimirum per ſacram ſcripturam præcipitur: *Sine conſilio nihil facias*. Ergo ſi nihil ſine conſilio faciendum, totum per conſilium eſt interrogandum. inde etiam per Moyſen præcipitur: *Interroga patem tuum, & annunciabit tibi: maiores tuos, & dicent tibi*. Sed licet duris dura videatur hæc diſci- Eccl. 32. Deut. 32.

plina, vt ſcilicet homo ſemper de ore pendeat alterius: ceteris tamen Deum timentibus dulcis ac ſecura inuenietur, ſi ex integro, & non ex parte conſeruetur. quia nihil dulcius eſt conſcientiæ ſecuritate, & nihil ſecurius eſt animi impunitate, quam nullus ſibiipſi per ſe poteſt tradere, quia proprie aliorum eſt examinis. Hoc namque defendit a timore iudicij, quod iam examinauerit iudicantis cenſura, cui alieni ponderis imponitur moles, & totum portat quod ſuſcipit, periculum. *Maius enim*, vt ſcriptum eſt, *periculum iudicantis, quam eius, qui iudicatur*. Quicunque itaque ſemper interrogauerit, ſi ſeruauerit, numquam errabit. Quia ſi alterius errauerit reſponſum, fides credentis, & labor obedientis non errabunt, neque mercede interrogantis carebunt. Nam ſi per ſe aliquid diſcuſſerit, qui debuit interrogare, in hoc ipſo arguitur erraſſe, quod iudicare præſumpſit, qui interrogare debuit: & ſi rectum fuerit, prauum illi reputabitur, dum per hoc a recto declinauit, quia nihil audet per ſe iudicare, cuius officium eſt tantum obedire. Cum igitur hæc ita ſint, cauenda vbique eſt monachis ſuperba libertas, ac vera humilitas diſcenda, ſine murmuratione & hæſitatione obe-
Matt.11. dientibus: quo iuxta Domini verbum, iugum Chriſti ſuaue, & onus eius leue ſentiant. alioquin donec Chriſti humilitatem diſcant, ſuauitatem iugi eius, & oneris illius leuitatem non ſentient. Humilitas enim cordis, requies animæ eſt vitijs ac laboribus fatigatæ, ac vnicum illius de tot malis refrigerium: & quantum ad hanc conſiderationem tuta de tantis foris vagis ac vanis attrahatur, tantum intus requieſcit ac refrigeratur; ita vt etiam amara illi ſint dulcia, ac dura & ardua ante habita, plana ac facilia eſſe ſentiat. Mortificatio quoque, ſuperbis ac duris intolerabilis, illi eſt conſolatio, cui hoc ſolum placet, quod humile ac manſuetum eſt. Sciendum autem eſt, quod neque hanc martyrij felicitatem, neque aliud quid vtile ſuperueniens poterit perfecte complere quis, niſi qui in hoc ſtudium ſingulare poſuerit, vt

non

non inueniatur imparatus. Si enim iuxta hoc ſtudium ſuas aliquas ſectari aut nutrire voluerit intentiones, continuo interpoſitorum occupatione detentus, turbatus totus ſequi, quo iuſſio ducit, gratus ſemper non poterit; neque vt competit complere poteſt, qui turbulentus eſt & ingratus. Mortificationis igitur triplex eſt ratio; non animo diſcordare, non lingua libita loqui, non ire quoquam abſolute. Suum ſemper eſt dicere ſeni, quamuis contraria iubenti: *Non ſicut ego volo, ſed ſicut tu vis:* iuxta exemplum Saluatoris, qui ait: *Deſcendi de cælo, non vt faciam voluntatem meam, ſed voluntatem eius qui miſit me Patris.* Matt. 26. Ioan. 6.

Vſque hic manuſcripti codices & exemplar Sancti Galli: Bobienſe autem hoc loco auctius incluſa ſubiungit.

De perfectione monachi.

Monachus in monaſterio viuat ſub vnius diſciplina Patris, conſortioque multorum, vt ab alio diſcat humilitatem, ab alio patientiam: vnus eum ſilentium, alter doceat manſuetudinem: non faciat quod vult, comedat quod iubetur, habeat quantum acceperit, operis ſui penſum perſoluat, ſubijciatur cui non vult, laſſus ad ſtratum veniat, ambulansque dormitet, nec dum expleto ſomno ſurgere compellatur; paſſus iniuriam, taceat; Propoſitum monaſterij timeat, vt dominum, diligat vt parentem: credat ſibi hoc eſſe ſalutare quidquid ille præceperit, nec de maiorum ſententia iudicet, cuius officium eſt, obedire, & implere quæ iuſſa ſunt, dicente Moyſe: *Audi Iſraël*, & reliqua.

EXPLICIT.

INCIPIT POENITENTIALIS EIVSDEM

Cap. X. *De diuerſitate culparum.*

DIuerſitas culparum diuerſitatis pœnitentiæ medicamento ſanari debet. Itaque fratres huiuſmodi ſtatutum eſt a ſanctis Patribus, vt demus confeſſionem de omnibus, non ſolum capitalibus criminibus, ſed etiam de maioribus negligentijs: quia confeſſio & pœnitentia de morte liberat. Ergo nec ipſa parua a confeſſione ſunt negligenda peccata: quia
Eccl. 19. vt ſcriptum eſt: *Qui parua negligit, paulatim defluit*: vt detur confeſſio ante menſam, ante introitum lectulorum, vel cuicunque fuerit facile dare.

Igitur qui non cuſtodierit benedictionem ad menſam, & non reſponderit, Amen, ſex percuſſionibus emendare ſtatuitur. Si locutus fuerit comedens, non neceſſitate alterius fratris, ſex percuſſionibus. Qui dixerit ſuum proprium aliquid, ſex percuſſionibus: & qui non ſignauerit cochleare quod lambit, ſex percuſſionibus. Si locutus fuerit in plauſu, id eſt, altiore ſono ſolito, ſex percuſſionibus. Si non ſignatur lucerna, hoc eſt, cum accenſa fuerit a iuniore fratre, & non exhibeatur ad ſeniorem ad ſignandum, ſex percuſſionibus. Si aliquod opus vanum fecerit, ſex percuſſionibus emendetur.

Quicumque de fratribus, cui ſolicitudo coquinandi vel miniſtrandi commiſſa eſt, quantulum quid effuderit, oratione in Eccleſia poſt expletum curſum, ita vt fratres pro eo orent, emendari ſtatuitur. Qui humiliationem in ſynaxi, id eſt, in curſu oblitus fuerit, hæc eſt humiliatio in Eccleſia poſt finem cuiuſcunque pſalmi, ſimiliter pœniteat: ſimili modo qui perdiderit micas, oratione in Eccleſia emendetur. Ita tamen hæc parua pœnitentia ei indicetur, ſi paruum quid effuderit: ſi negligentia, aut obliuione, ſeu tranſgreſſione ſecuritatis tam in liquidis quam in aridis amplius ſolito perdiderit, longa venia in Eccleſia, dum duodecim pſalmes

mos ad duodecimam canunt, proſtratus nullum membrum mouens pœniteat. Vel certe, ſi multum eſt quod effudit; quadranos de ceruiſia, aut menſuras qualiumcunque rerum intercedente negligentia effundens perdidit, ſubputatis tot diebus illo quod in ſumptus proprios vitæ accipere conſueuerat, ſibi eam perdidiſſe ſciat, vt pro ceruiſia aquam bibat. Diffuſo ſupra menſam, decidenteque extra eam, veniam in diſcubito ſufficere.

Qui egrediens domum ad orationem poſcendam non ſe humiliauerit, & poſt acceptam benedictionem non ſe ſignauerit, crucem non adierit, duodecim percuſſionibus emendari ſtatuitur. Similiter qui orationem ante opus, aut poſt opus oblitus fuerit, duodecim percuſſionibus. Et qui comederit ſine benedictione, duodecim percuſſionibus: & qui regrediens domum orationem petens non ſe curuauerit intra domum, duodecim percuſſionibus emendetur. Qui vero frater hæc omnia confeſſus fuerit, & cetera vſque ad ſuppoſitionem ſemipœnitentiæ, id eſt, media pœnitentia, & de his ſimilia ſit temperare.

Interim qui tuſſim in exordio pſalmi non bene cauerit, ſex percuſſionibus emendari ſtatuitur: ſimiliter qui percuſſerit dentibus calicem ſalutaris, ſex percuſſionibus. Ordinem ſacrificij qui non cuſtodierit ad offerendum, ſex percuſſionibus. Sacerdos offerens qui vngulas non dempſerit, & diaconus cui barba tonſa non fuerit: de raſtro ſacrificium accipientes, ad calicem accedentes, ſex percuſſionibus. Et qui ſubridens in ſynaxi, id eſt, in curſu, ſex percuſſionibus: ſi in ſonum riſus eruperit, ſuppoſitione; niſi veniabiliter contigerit. Sacerdos offerens, & diaconus ſacrificium cuſtodiens cauere ne vagis oculis oberrent: quod ſi neglexerint, ſex percuſſionibus emendari.

Qui oblitus fuerit chriſmal, pergens procul ad opus aliquod, quinis quinquies percuſſionibus. Si ſuper terram in agro dimiſerit, & inuenerit ſtatim, denis quinquies percuſſio-

ſionibus : ſi in ligno illud leuauerit, terdenis : ſi ibi maneat nocte, ſuppoſitione. Eulogias immundus accipiens, duodecim percuſſionibus: obliuiſcens oblationem facere, vſque dum eat ad offerendum, centum percuſſionibus. Fabulas otioſas proferens ad alienum, ſtatim ſemetipſum reprehendens, venia tantum: ſi autem ſe non reprehenderit, ſed detractauerit, qualiter eas excuſare debeat, ſuppoſitione ſilentij, aut quinquaginta percuſſionibus. Excuſationem proferens cum ſimplicitate, quando in aliquo diſcutitur, & non dicit ſtatim veniam petens, mea culpa, pœnitet me, quinquaginta percuſſionibus. Conſilium contra conſilium cum ſimplicitate promens, quinquaginta percuſſionibus. Qui altare concuſſerit, quinquaginta percuſſionibus. Proferens ſermonem altum ſine ſubpreſſione, niſi vbi neceſſitas fuerit, ſuppoſitione ſilentij, aut quinquaginta percuſſionibus: excuſans ad veniam, quinquaginta percuſſionibus.

Qui fratri aliquid indicanti reſponderit: non ita eſt vt dicis, præter ſeniores iunioribus dicentes ſimpliciter, ſuppoſitione ſilentij, aut quinquaginta percuſſionibus. Niſi hoc tantum licet coæquali fratri ſuo, ſi veracius eſt aliquid quam ille dicit, & recordatur: ſi bene recolis frater: & alter hoc audiens non affirmet ſermonem ſuum, ſed humiliter dicat: ſpero quod tu melius recorderis; ego per obliuionem in verbo exceſſi: pœnitet me quod male dixi. Ecce verba filiorum Dei: *Nihil per contentionem*, vt ait Apoſtolus, *neque per inanem gloriam, ſed per humilitatem Spiritus, alter alterum exiſtimantes ſuperiorem ſibi*. Ceterum qui ſe excuſauerit, non filius Dei ſpiritalis, ſed Adam carnalis iudicetur. Qui ſi non cito ad portum requiei humilitatis Dominicæ confugerit, nimiarum contradictionum aditum alijs aperiens, in ſuperbia perſiſtens, de libertate ſanctæ Eccleſiæ in cellula ob pœnitentiam agendam ſeparetur; vſque dum bona eius voluntas cognoſcatur, atque per humilitatem denuo ſanctæ congregationi inſeratur. Qui profert ſermonem vel modicum

Phil. 2.

ad

ad reprehendendum opus oſtiarij; aut oſtiarius ſi horas bene non cuſtodierit, ſuppoſitione ſilentij, aut quinquaginta percuſſionibus.

Proferens correctionem contra correctionem: hoc eſt, caſtigans caſtigantem ſe, tribus ſuppoſitionibus. Et qui abſcondit aliquod crimen videns in fratre ſuo, vſque dum corrigatur de alio vitio, vel de ipſo, & tunc profert illud aduerſus fratrem, tribus ſuppoſitionibus. Reprehendens aliorum fratrum opera, aut detractans, tribus ſuppoſitionibus. Qui detrahit alicui fratri, aut audit detrahentem, non continuo corrigens eum, tribus ſuppoſitionibus. Qui aliquam contentionem cum triſtitia promit, ſimili modo tribus ſuppoſitionibus pœniteat. Qui aliquid reprehendens Præpoſito ſuo non vult indicari, vſque dum Abbati indicet, tribus ſuppoſitionibus; niſi hæc omnia confeſſione verecunda fiant. Si quis frater triſtis fuerit, ſi fieri poteſt, conſolationem accipiat: ſi ſuſtinere valet, ſupprimat interim confeſſionem, vt verecundius dicat, quando triſtitia ceſſauerit, orent pro eo fratres.

Si quis dicat ad conſanguineum ſuum, ſolicitans eum in alio loco habitantem, melius eſt vt nobiſcum habites, aut cum aliquibus, tribus ſuppoſitionibus. Et qui vituperat aliquem fratrem obſequium dantem, tribus ſuppoſitionibus. Qui conſanguineum docet aliquam diſcentem artem, aut aliud quidlibet a ſenioribus impoſitum, vt melius lectionem diſcat, tribus ſuppoſitionibus.

Qui ad Præpoſitum audet dicere: Tu non iudicabis cauſam meam, ſed noſter Abbas, aut ceteri fratres; ſiue, ad Abbatem ibimus omnes, quadraginta diebus caſtigari oportet in pœnitentia in pane & aqua: niſi ipſe dicat proſtratus coram fratribus, pœnitet me, quia male dixi. Frater quilibet in aliquo opere detentus, quamuis fatigatus ſit, ita tamen ad œconomum dicat in propria cauſa: Si tibi placet dicam ad Abbatem, ſin autem non dicam: in alterius cauſa: Si

tu

tu iteras, non tibi difficile videatur, ſi forte ad Abbatem dicam: vt obedientia cuſtodiatur.

Qui non reportat quod commodat vſque in craſtinum, ſi ipſe reportat recordatus, ſex percuſſionibus: ſi oblitus fuerit vſque dum quæratur, duodecim. Si quis oblitus fuerit interrogare debitum pœnitentiæ vſque in craſtinum, ſex percuſſionibus. Qui murmurat, aut dicit: Non faciam niſi dicat Abbas, vel ſecundus, tribus ſuppoſitionibus. Curſus non neceſſarius, aut ſaltus, duodecim plagis. Prohibetur ne quis alterius teneat manum.

Procuret œconomus de humanitate aduenientibus exhibenda, tam peregrinis, quam reliquis fratribus: & omnes fratres parati ſint ad miniſtrandum cum omni famulatu propter Deum. Quamuis œconomus non cenſuerit, aut præſens non fuerit, ceteri faciant diligenter quod neceſſe eſt, & cuſtodiant vtenſilia eorum, donec aſſignent ea parata cuſtodi. Sin autem neglexerint, pœnitentiam de his, vt videatur, adhiberi ad iudicium ſacerdotis.

Qui non poſtulat veniam correctus, ſuppoſitione. Qui viſitauerit alios fratres in cella ſeorſum ſine interrogatione, ſimili modo pœniteat; aut in coquina poſt nonam ſine ordinatione vel iuſſione ierit, ſuppoſitione: aut extra vallum; id eſt, extra ſeptum monaſterij ſine interrogatione ierit, ſuppoſitione. Iuuenibus quibus imponitur terminus, vt non ſe appellent inuicem, ſi tranſgreſſi fuerint, tribus ſuppoſitionibus: hoc tantum dicant: Scis quod nobis non licet loqui tecum. Et ſi quis præceperit eis quod non licet, ipſi dicant: Scis quod nobis non licet. Et ſi ipſe præceperit vltra, ipſe damnetur tribus ſuppoſitionibus: ipſi tamen dicant: faciemus quod dicis; vt bonum obedientiæ ſeruetur. Illud vero ſpecialius cauendum eſt, vt quomodo inter ſe mutuo non loquuntur, ſic nec per os alterius loquantur: quod ſi ſcientes tranſgreſsi fuerint, ſimili modo quaſi inter ſe locuti fuiſſent pœniteant.

Cui

Cui chriſmal ceciderit, & nihil confringens, duodecim percuſsionibus. Qui profert ſermonem otioſum, ſilentio inter duas horas conſequentes condemnari, aut duodecim percuſsionibus. Pœnitentes fratres, quamuis opera difficilia & ſordida efficiant, non lauent capita, niſi in die Dominica, id eſt, octaua. Sin autem quintodecimo die, aut certe propter fluentium capillorum incrementum, arbitrio ſenioris vnuſquiſque in lauando vtatur. Declinatio de via ſine interrogatione aut benedictione, ſex percuſsionibus.

Pœnitentias minutas iuxta menſam ſi fecerit Præpoſitus, menſæ imponat: & amplius vigintiquinque percuſsiones ſimul non dentur.

Pœnitentes fratres, & indigentes pœnitentia pſalmorum, hoc eſt, cui neceſſe fuerit, vt pſalmos adhuc pro viſione nocturna decantet: quia pro illuſione diabolica, ac pro modo viſionis, alij viginti quatuor pſalmos in ordine, alij quindecim, alij duodecim indigentes pœnitentia pſalmos decantare debent. Quamuis ergo in nocte Dominica, & in tempore quinquageſimæ pœnitentes genua flectant.

Si cui iniunxerit Abbas aut Præpoſitus de fratribus iter agere, ita obſeruandum eſt, vt ſeniori iunior obediat: ſi tamen rectum fuerit, quod eis indicauerit, obſeruare ſtudeat. Si quid præceperit Abbas vel œconomus maior, & alius humilior iterauerit œconomus, ipſe obedire debet; indicans tamen in ſilentio, quod præceperit alius maior. Infra monaſterium vero nullus tamen alio imperio præcellente imperet, niſi qui præeſt.

Ab initio diei vſque noctem commutatio veſtimenti, & altera in nocte interrogentur ſeparatim. Qui miniſtrat in die Dominica, aut in alia ſolemni, ad lauacrum, aut ad quamcumque neceſſitatem, vna oratione ante exitum & introitum eget: interroget tamen, ſi non procul exeat, ſigno crucis indiget. Quamuis ambulans ſignet ſe: non eſt autem neceſſe ad orientem ſe vertere. Exiens autem extra

domum quilibet feſtinans & ſe ſignans, non eget ad orientem conuerſione. Ita & in ambulando conueniens quicquam faciat, ſi feſtinet poſtulans orationem, & ſe humilians in domo, in qua non congrua fiat genuflexio, curuatio tantum ſtatuetur. Si quis voluerit, in die ſabbati præparet oblationem Dominicæ, conſummato lauacro commutare ſacerdotes, ſi facile fuerit: Diacones autem, aut ante præceptum, aut poſt præceptum miniſterium opportunum perficient.

Si quis viderit ſomnium immundum, aut coinquinatus fuerit, aut pœnitens, quando detur præceptum, ſtare præcipitur. In magnis autem ſolemnitatibus, quando audiunt ſonum, ſedere: in quotidiano præcepto, pene mediante iubetur ſedere. Deinde ſonum omnes audientes ad ſynaxin incitantem diei conuentus lauent ante oratorij introitus, niſi prius lauerint.

Primarius vt primus pſallat ſtatuetur, & ſecundus: & non flectatur genu, ſed tantum curuatio fiat. Ordines qui priores, in medio fiant oratorij: ceteri dextra læuaque aſſiſtant, præter offerentem, eidemque adhærentem. In omnique Dominica ſolemnitate hymnus diei cantetur Dominici, & in die inchoante Paſchæ. Aut qui ad altare inchoauerit, inter ſacrificium accepturus ter ſe humiliet. Et noui, quia indocti, & quicunque fuerint tales, ad calicem non accedant: & quando offertur oblatio, nullus cogatur coactus accipere ſacrificium, præter neceſſitatem. In omnique Dominica die & ſolemnitate, qui non fuerit in cœtu fratrum ad Dominum fundentium preces, oret ipſe aliqua neceſſitate cogente; & quamdiu offeratur, non multum diſcurratur. Pœnitens quoque neceſſitate itineris occupatus, ambulansque cum ceteris vtentibus licito cibis, ſi aduenerit hora tertia, & longe proficiſcantur, accipiat & ipſe quiddam cibi pro modo quodam; & quod ei defuerit accipiat vbi quieſcat.

In

In commune autem omnes fratres omnibus noctibus tempore orationum in fine omnium pſalmorum genua in oratione, ſi non infirmitas corporis hoc fecerit, flectere æquo animo debent, ſub ſilentio dicentes: *Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me feſtina*. Quem verſiculum poſtquam ter in oratione tacite decantauerint, æqualiter a flectione orationis ſurgant, exceptis diebus Dominicis, & a die primo ſancti Paſchæ vſque ad quinquageſimam diem: in quibus moderate ſe in tempore pſalmodiæ humiliantes, genua non flectentes, ſedulo Deum orent.

Si quis frater inobediens fuerit, duos dies vnum paximatium & aquam. Si quis dicat: non faciam, duos dies vnum paximatium & aquam. Si quis murmurat, duos dies vnum paximatium & aquam. Si quis veniam non petit, aut dicit excuſationem, duos dies vnum paximatium & aquam. Si duo fratres contendentes aliquid & ad furorem venientes, duos dies vnum paximatium & aquam. Si aliquis contendens mendacium & diſtinctionem confirmat, duos dies vnum paximatium & aquam. Si quis contradicit fratri, & non petit ei veniam, duos dies vnum paximatium & aquam. Si quis contradicit mandatum, aut Regulam frangit, duos dies vnum paximatium. Si quis iniungit ei opus, & negligenter facit, duos dies vnum paximatium. Si quis detraxerit Abbatem ſuum, ſeptem dies vnum paximatium: ſi fratrem ſuum, viginti quatuor pſalmos: ſi ſecularem, duodecim pſalmos.

Si quis obliuiſcitur aliquid foras, ſi minus, duodecim pſalmos; ſi maius, triginta pſalmos. Si quis perdiderit, vel deciderit aliquid, ſicut pretium eius ita pœnitentia eius. Si quis facit colloquium cum ſeculari ſine iuſſu, viginti quatuor pſalmos. Si quis quando conſummauerit opus ſuum, & aliud non requirit, & aliquid ſine iuſſione fecerit, viginti quatuor pſalmos cantet.

Si fuerit aliquis bilinguis, & conturbet fratres, duos dies

vnum paximatium. Si quis manducauerit in domo aliena ſine iuſſu, & venerit domui ſuæ, vno die paximatium. Si quis enarrauerit præteritum peccatum, vno die paximatium. Vel qui ambulauerit in ſeculo, & dicit de ſeculi peccato, vno die in pane & aqua. Et tepidus, qui audierit aliquem murmurantem & detrahentem, aut facientem aliquid contra Regulam, & conſenſit a confeſſione, vno die paximatium.

Si quis ſuſcitat furorem fratri ſuo, & ſatisfacit ei poſtea, & ipſe non remittit ei, ſed dimittit ſuo ſeniori, viginti quatuor pſalmos, & illo die in pane & aqua. Si quid voluerit aliquis, & prohibet œconomus, & iubet Abbas, quinque dies. Si quis non venerit ad orationem ſupra menſam & poſt cibum, duodecim pſalmos cantet. Si quis dormieris cum oratur, ſi frequens, duodecim pſalmos cantet; ſi non frequens, ſex pſalmos. Si quis non dicit, Amen, triginta verbera. Si tranſgreſſus fuerit horam, duodecim pſalmos; ſi canticum graduum, niſi matutina hiems, duodecim pſalmos. Et qui non audierit ſonitus orationis, duodecim pſalmos. Si quis veniat ad ſacrificium cum nocturno cingulo, vel veſte circa eum, duodecim pſalmos.

Si quis ante horam nonam quarta ſextaque feria manducat, niſi infirmus, duos dies in pane & aqua viuat. Si quis dixerit mendacium neſciens, quinquaginta verbera: ſi ſciens & audax, in pane & aqua. Si denegatur mendacium eius, & ille contendit, ſeptem dies in pane & aqua. Si quis monachus dormierit in vna domo cum muliere, tres dies in pane & aqua: ſi neſciuit quod non debet, vno die.

Si quis non claudit Eccleſiam, duodecim pſalmos. Si quis emittit ſputa, & contingit altare, viginti quatuor pſalmos: ſi parietem attingit, ſex. Si quis obliuiſcitur pſallendo, ſeu lectiones, quatuor pſalmos. Si quis tardius veniat ad orationem, quinquaginta, vel plagis quinquaginta: vel ſegnius exequitur quod iubetur ei, quinquaginta. Si poſt pa-

pacem ſonauerit, quinquaginta. Si coutumaci reſponderit, quinquagintã.

Si veniat velato capite in domo, quinquaginta verberã. Si non petit orationem cum intrat in domum, quinquaginta. Si manducat ſine oratione, quinquaginta. Si locutus eſt aliquid in ore ſuo, quinquaginta. Si ſonum fecerit dum oratur, quinquaginta verbera. Si quis iracundiam, vel triſtitiam, vel inuidiam tenet contra fratrem ſuum; vt tempus tenuerit, ita erit pœnitentia eius in pane & aqua: ſi vero prima die confeſſus fuerit, viginti quatuor pſalmos.

Quicumque ſacrificium perdiderit, & neſcit vbi ſit, anno pœniteat. Qui negligentiam fecerit erga ſacrificium, vt ſiccetur, & a vermibus conſumatur, ita vt ad nihilum deuenerit, dimidio anno pœniteat. Qui negligentiam erga ſacrificium incurrerit, vt inueniatur vermis in eo, & tamen plenum ſit, igne comburat iuxta altare, & abſcondat cinerem eius intra ſub altare, & ipſe pœniteat quadraginta diebus. Qui negligit ſacrificium, & immutatum fuerit, & panis amiſerit ſaporem; ſi rubro colore, viginti dies pœniteat; ſi hyacinthino, quindecim dies pœniteat. Si autem non immutatum fuerit colore, ſed conglutinatum, ſeptem dies pœniteat. Qui autem merſerit ſacrificium, continuo bibet aquam. Qui in chriſmal fuderit ſacrificium comedat. Si de cymba, vel de ponte, ſeu de ligno ceciderit, & non per negligentiam, ſed caſu aliquo, vno die pœniteat.

Qui ſcit fratrem ſuum peccare peccatum ad mortem, & non arguit eum, legis Euangelij tranſgreſſor notetur, donec arguat eum, cuius malum reticuit, & fateatur ſacerdoti; vt quamdiu conſcientia mala reticuit, tamdiu in afflictionẽ pœniteat. Qui paruum peccatum reticuit, ſimili correptione, non eadem afflictione pœniteat, ſed plagis triginta, aut quindecim pſalmos canat. Si de reliquo ſpernens minima neglexerit, in pane & aqua pœniteat, vt peccans iuxta mandatum Domini corripiatur. Qui vero arguit nõ

leni-

leniter, notetur, donec petat veniam a fratre correpto, & plagis triginta, aut quindecim pſalmos. Qui peccatum pudendum alicui exprobrat, priuſquam inter ſe & ipſum ſolum arguat, ſicut Dominus dicit, corripiatur donec exprobrato ſatisfaciat, & tribus diebus in pane & aqua pœniteat.

Matt. 18.

Qui tranſgreditur regulam iuſſionis vel diſciplinæ generalis, maneat expulſus ſine cibo, vt in craſtinum recipiatur. Qui ſolus cum ſola femina ſine perſonis certis familiariter loquitur, maneat ſine cibo, vel duobus diebus in pane & aqua, vel ducentis plagis. Qui præſumit facere ambaſciam, non permittente eo qui præeſt, libera & effrenata proceſſione abſque neceſſitate, quinquaginta plagis inhibeatur. Operis peculiaris præſumptio centum plagis: poſſeſſio alicuius rei, quam non neceſſitas generaliter fratribus conceſſit, amiſſione eiuſdem, & centum plagis coërceatur. Neceſſarium vero ac licitum aliquid facere, dare, accipere ſine iuſſione, duodecim plagis: niſi ratio aliqua defendat, vt ſupplex ſatisfactio remittat.

Qui comedens loquitur, ſex plagis. Et cuius vox obſtrepit de menſa ad menſam, ſex plagis. Si de domo foras, vel de foris in domum ſonuerit, duodecim plagis. Egredi vel ingredi in domum, aut opus facere ſine oratione & ſigno crucis, duodecim plagis. Si aliter fuerit, quinque plagis. Meum vel tuum dixiſſe, ſex plagis. Verbum contra verbum ſimpliciter dictum, ſex percuſſionibus: ſi ex contentione, centum plagis, vel ſuppoſitione ſilentij. Si ordinem pſallendi non ſeruauerit, ſex percuſſionibus. Si ſtatuto tempore taciturnitatis loqui præſumpſerit, ſine neceſſitate, decem & ſeptem plagis.

Si quis de ſupellectile monaſterij per contemptum amiſerit, vel diſſipauerit quid, proprio ſudore & operis adiectione reſtituat, vel pro æſtimatione, arbitrio ſacerdotis, ſuppoſitione pœniteat, aut vno die in pane & aqua. Si non contemptu, ſed caſu aliquo amiſerit, aut fregerit, non aliter negli-

negligentiam ſuam quam publica diluat pœnitentia; cunctis in ſynaxi fratribus congregatis tamdiu proſtratus in terram veniam poſtulabit, donec orationum conſummetur ſolemnitas; impetraturus eam, cum iuſſus fuerit Abbatis iudicio de ſolo ſurgere. Eodem modo ſatisfaciat quisquis ad orationem vel opus aliquod accerſitus tardius occurrerit.

Si decantans pſalmum titubauerit; ſi ſuperfluo ſit durus; ſi contumacius reſponderit, ſuppoſitione. Si negligentius obſequia iniuncta impleuerit, ſuppoſitione. Si vel leuiter murmurauerit, ſuppoſitione. Si lectionem operi obedientiæue præferens, ſuppoſitione. Si officia ſtatuta ſegnius fuerit executus, ſuppoſitione. Si dimiſſa ſynaxi non continuo ad cellam recurrerit, ſuppoſitione. Si cum aliquo ad modicum ſubſtiterit, ſuppoſitione. Si ad modicum temporis vſpiam ſeceſſerit, ſuppoſitione. Si cum vllo, qui cellæ ſuæ cohabitator non eſt, confabulari quantulumcumque præſumſerit, ſuppoſitione. Si alterius tenuerit manum, ſuppoſitione. Si orauerit cum illo qui eſt ab oratione ſuſpenſus, ſuppoſitione.

Si parentum quempiam vel amicorum ſecularium viderit, vel collocutus fuerit ei ſine iuſſione; ſi epiſtolam cuiuſcumque ſuſceperit, ſi tribuere præſumpſerit ſine ſuo Abbate, ſuppoſitione. Si impedierit aliquem a neceſſarij facti expletione, ſuppoſitione. Si per ardorem mentis legitimum religionis exceſſerit modum, ſuppoſitione. Si alium feruentem a legitimo facto retinere teporis ſui gratia præſumſerit, ſuppoſitione.

Hucuſque & in ſimilibus commiſſis procedit animaduerſio ſpiritalis, vt increpatio quæ fit a pluribus, peccanti proficiat ad ſalutem, & de cetero cautior & diligentior emendatione morum Deo propitio ſaluatus exiſtat.

Qui autem rixam commiſerit, ſeptem diebus pœniteat. Qui vero ſuum Præpoſitum deſpexerit, aut regulam blaſphe-

ſphemauerit, foras repellendus eſt, niſi ipſe dicat: pœnitet me quod dixi. Si autem ſe non humiliauerit, quadraginta diebus pœniteat; quia ſuperbiæ morbo detinetur. Verboſus taciturnitate damnandus eſt, inquietus manſuetudine, guloſus ieiunio, ſomnolentus vigilia, ſuperbus carcere, deſtitutor repulſione. Vnusquisque iuxta quod meretur coæqualia ſentiat, vt iuſtus iuſte viuat. Amen.

In omni loco & opere ſilentij regula magnopere cuſtodiri cenſetur; vt omni, quantum valuerit humana fragilitas, quæ prona ad vitia, vnde præcipitare ſolet, mundemur vitio, ædificationemque potius proximorum, pro quibus ſaluator noſter Ieſus ſanctum effudit ſanguinem, quam dilacerationem abſentium in pectore conceptam, & otioſa paſſim verba, de quibus iuſto ſumus rationem retributori redditur, ore promamus.

Hæc ſuperum volentibus carpere iter tendens alti ad faſtigia ſumma, relictaque humo cum flagitijs, vltro ambientibus vni adhærere Deo hanc in tellurem miſſo, ſtatuimus; qui immortalia nimirum ſunt præmia accepturi, cum gaudio ſummo nunquam dicidente in æuum.

EXPLICIT REGVLA COENOBIALIS S. COLVMBANI ABBATIS.

REGV-

REGVLA
TARNATENSIS
MONASTERII.

DE TARNATENSI MONASTERIO eiuſque Regula teſtimonia.

IOS. SIMLER. deſcript. Valleſiæ lib. 1.

SVB Octoduro ad ſiniſtram Rhodani hi viculi ſequuntur, Iuuiana. Seruantia, Veroſa, mox Tarnadæ oppidum. Tarnadæ autem Antoninum ſecuti oppidum hoc nominamus: veterum plerique Agaunum nominarunt. Extant hoc loco vetuſtiſſimæ inſcriptiones, quæ antiquitati teſtimonium perhibent. Hoc loco a Maximino Imperatore legio Thebæa, cuius dux erat Mauricius, propter confeſſionem nominis Chriſti cæſa eſt. Ab eorum martyrio annis circiter CCXX cum locus hic apud Burgundos, qui in his regionibus dominabantur, magnæ venerationi eſſet, Sigiſmundus rex Burgundiorum Maximi Geneuenſis, Theodori Sedunenſis, & aliorum Epiſcoporum oratione impulſus eodem loco in honorem martyrum cœnobium celebre conſtruxit; oppidulum Tarnadæ iuxta poſitum mœnibus ampliatis cœnobio coniunxit: ab eo tempore Tarnadæ nomen obſoleuit, & nunc vulgo ad S. Mauricium nuncupatur.

MARIVS Ep. Auenticen. Chron. ad an. Chriſti DXV.

Florentio & Anthemio Conſulibus monaſterium Acauno a rege Sigiſmundo conſtructum eſt.

Regulam vero Tarnatenſem ſæpiſſime citat S. Benedictus Anianenſis Abbas in concordia Regularum, & Smaragdus in comment. ad Regulam S. Benedicti; item Trithemius lib. de propr. Monachorum cap. 5.

INCIPIT REGVLA

MONASTERII TARNATENSIS.

CAPVT PRIMVM.

SI quis fidei ardore ſuccenſus, renuntians ſeculo, monaſterium magna diſpoſitione elegerit expetendum, nouitati eius non confeſtim licentia tribuatur intrandi; ſed primum ſtudioſius indagetur, vtrum voluntarie, an neceſſitate aliqua coactus aduenerit: aut ſi nulla ſeruitutis conditione obnoxius teneatur. Quod cum ad Abbatis notitiam Præpoſito nuntiante peruenerit, vni de ſenioribus deputatus tamdiu iubeatur aduenientibus deſeruire, quouſque deuotio eius fuerit patientia teſte demonſtrata. Sequitur, vt informetur diſciplinis regularibus, & quæ facere debeat, quibuſque eum conueniat ſeruire cognoſcat: deinceps omnis Regulæ conſtitutio relegatur, & ad comprobandam obedientiam eius, dura ei & aſpera præcepta mandentur, nihil in proprietate de his quæ ſecum exhibuit habiturus. Sed ſi eius votum tale eſt, vt quæ ſua monaſterij vſibus conferre deſideret, oblationem eius ad in-

tegrum deuotio ſincera commendet,& ſuper altare ſtatuat: vnde repoſci aliquid ſacrilegium iudicatur. Si pecora cuiuslibet generis ad monaſterium commigraturus adduxerit, ab Abbate pretium conſequatur; cui de eodem pretio faciendi quod voluerit,non negetur. Quæ ſi Abbas noluerit comparare, cui voluerit vendere permittatur: aut quod melius eſt, Præpoſito vendenda commitat: pretium vero ipſum,vt iam dictum eſt,ab eo cuius res fuerant diſpenſetur, dummodo in eius nihil poteſtate reſideat. Nefas eſt enim vt qui decipulam huius ſeculi intendit euadere,reſeruet vnde eum infeſtatio diabolica valeat irretire. Clientem vero, & famulum, aut parentem ſecum exhibens, ſi poſtulet in conſortio religionis admitti,ſimili examinatione probatum fratribus conuenit aggregari: & qui fuerat ei ante in ſeruitute ſubiectus,frater eſt in Domini poſitus ſeruitio computandus: quia *apud Deum*,vt Apoſtolus docet, *nulla eſt acceptio perſonarum*. Ille tamen qui de humili conditione eſt in germanitatis æqualitate ſuſceptus, non aliquo elationis tumore ſuperbiat; ſed per humilitatem, in eo quæ bona ſunt conualeſcant: & non ſolum ei cui æqualis effectus eſt,ſed fraternitati omni, vt verus famulus Chriſti, cum pietate & humilitate deſeruiat. Quia ſicut is, qui maior eſſe videbatur in ſeculo,per humilitatis affectum frater vocatur ex domino; ita ille ſui memor conditionem ſuam,non altiora petendo deſpiciat, ſed teſtimonio humilitatis exaltet, vt apud Deum inueniat gratiam. Et niſi expleto anno nullus mutare habitum permittatur. Sed ſi poſcentis fuerit tanta compunctio, vt hoc ſibi ſupplicatione aſſidua exigat non negari; quod vni fideliter poſcenti conceditur, non quaſi licitum habeatur. Veſtimenta quoque ſecum delata, quæ primi anni vſus non valet expendere, redacta in pretium cui Abbas præceperit, tribuantur: quia cum alia meruerit indumenta, priores exuuiæ in ſua non erunt poteſtate, vt exterioris hominis immutatio cum interioris profectu ple-

Col. 3.

na ratione conueniat. Nihil de his quæ perceperit ei ſit licitum commutare: nec pro abiectione viliora, nec pro commodo meliora; ſed qualiacumque fuerint attributa, cum gratiarum actione ſuo tantum vſui vindicabit.

CAPVT II.

NVlli liceat ſequeſtratam eligere manſionem, nec armariolum, aut aliquid ſimile, quod peculiarius claudi poſſit, permittatur quaſi proprium vindicare. Viam ſolus, niſi comitatus fratris contubernio, non aſſumat. Reuertentes ea quæ foris agi viderint, referre non audeant, niſi illa tantum quæ ædificent audientes. Poſito ſeniore vereatur iunior in præſumptionem loquacitatis erumpere: ſed, vt ſæpe contingit, ſi ſimplicioris naturæ fuerit ſenior, tunc iunior quæ ei præcepta fuerint, exequatur. Feſtiuitate qualibet celebrem monachum, niſi permiſſum, non licebit expetere, quia orantem ſecretius palam Dominus, Euangelio adſtipulante, eſt pollicitus ſe auditurum. *Matth. 6*

CAPVT III.

SI quis vero a fratribus in quocunque negotio ad ciuitatem, aut ad caſtellum, ſiue ad vicum ſeniore imperante dirigitur, niſi ad illum, quo deſtinatur, non præſumat accedere. Spiritalem ſe fieri patrem ſine Abbatis imperio nullatenus acquieſcat; ſed ſi cauſa tantæ neceſſitatis extiterit, aut cuiuſcunque fidelis perſonæ precibus inclinatus interdicta non valet effugere, quod contradicenti cognoſcitur impoſitum, caritatis intuitu eſt omnimodis admittendum.

CAPVT IV.

CVm extranea muliere collocutiones abſque teſtibus canonum auctoritate legitima prohibentur; matrum etiam

etiam & germanarum fabulis eos miſceri ſecretius nullate-nus concedatur: ne in ipſa nouitate militiæ conſtitutos ſecu-lari præſumptione ſubuertant. Et non a maiore conceſſa li-centia nullus qualibet parte diſcedat. Nauigium etiam ad vlteriorem ripam ſine imperio ſenioris tranſuehere non præſumat: nec capillos barbamque ſuccidat, aut funicu-lum vel quodlibet aliud facere audeat, niſi hoc relaxatio ſe-nioris admittat. Veſpertinis & nocturnis horis, quibus fra-tres alij conquieſcunt, qui a manſione aut lectulo ſuo deeſ-ſe cognoſcitur, corripientibus ſenioribus caſtigetur: & in ipſa quiete poſitus alter alteri non loquatur.

CAPVT V.

QVi ſigno dato ad opus Dei, vel ad quæcunque opera tardius venerit, excluſus pro reati tanti facinoris con-fundatur. Pro qualibet etiam culpa quamlibet aſpera fuerit increpatione correptus, reſpondere nefas iudicet arguenti: ſed humiliando ſe emendationem delicti doceat ſecuturam: quia Deus humilibus daturum ſe gratiam repromiſit. Cum eo, qui pro admiſſa culpa ab orationis, vel à menſæ conſor-tio remouetur, præter eum, qui eiecti fratris amaritudinem doctrinæ & caritatis poſſit admixtione dulcare, nullus au-deat conferre ſermonem.

1 Pet. 5.

CAPVT VI.

IN vigilijs, dum lectiones cunctis reſidentibus releguntur, vel quando orationi incumbunt, intrandi aut exeundi fa-cultatem ſibi nullus æſtimet fuiſſe conceſſã. Qui vero com-munis neceſſitatis cauſa compellitur, pſallentibus alijs ſine cuiuſquam reatus timore diſcedat, continuo ad opus quod agitur reuerſurus. Et qui alijs orantibus vel pſallentibus fabu-lari præſumpſerit, non ſolum fraternitati, ſed etiam diuinitati

reum

reum ſe eſſe non dubitet. Illud eſt etiam ſtudendum, ne ſomnum manus otioſę inuitent: atque ideo hæc erunt opera in vigilijs facienda, quæ mentem non occupent, aut grauent operantis auditum; ſed quæ ſoporis poſſint repellere torporem. Orationi autem & verbo Dei nihil eſt præponendum. Dominica vero nocte, pro reuerentia Reſurrectionis dominicæ, manuum opera conquieſcant: quod & certis ſolemnitatibus conuenit obſeruari.

CAPVT VII.

Meditantibus etiam fratribus nulli liceat rebus ſe alijs implicare; nec liberum iudicet ab ſchola, vel vbi meditantur fratres, diſcedere. Qui vero in hac præſumptione proruperit, excommunicationi, vt dignum eſt, ſubiacebit. Cellulam alterius, præter Abbatem & Præpoſitum, niſi dato ſigno eſt illicitum introire: quia ipſis tantum conceditur fratrem ſecreta cognoſcere, & qualiter ſe vnuſquiſque agat, occulta inſpectione perquirere. Et vbi artifices operantur, abſque ſupraſcriptis perſonis, nullus præſumat accedere. Aduenientibus quoque nihil præter humilitatis affectum & debitum famulatum iunior exhibebit; & curam habere de cauſa, qua venerit, quandoque reuerſurus ſit, non præſumat: quia hoc ſeniorum ſolicitudo, non iuniorum præſumptio, debet inquirere.

CAPVT VIII.

Increpare iunior non audeat ſeniorem; ſed ſi extra regulam aliquid fieri, aut factum eſſe cognoſcit, Abbati eſt aut Præpoſito referuandum; vt correctione regulari, quod reprehenditur, corrigatur. Quæcumque ab aliquo abſque teſtibus admittuntur, ſi ad Abbatis notitiam peruenerit, ſecretius emendetur: ſi omnibus innotuerit, coram omnibus

eſt reus admiſſi criminis arguendus. Qui cogitationum impugnationes conſolationis ſuæ cauſa ſecretius confitetur, non oportet eum deſpici, nec alijs publicari; ſed quantum in ſe eſt, blanda exhortatione foueri. Qui alijs ſecreta meditatione pſallentibus inconuenienter fuerit locutus, regulariter arguatur. In quocunque ergo opere aut meditabuntur quæ ſancta ſunt, aut certe ſilebunt. Ad menſam loqui ſpecialiter, niſi qui interrogatus fuerit, non præſumat. Quod vero neceſſarium victui fuerit, Præpoſitum decet agnoſcere: & quod ſecundum conſuetudinem deeſt, ſecretius iubeat miniſtrari. Sedentes ad menſam lectionem quæ legitur cum ſilentio audiant: ſi vero defuerit perſona lectoris, adinſtar cibi ſanctarum ſcripturarum meditatio ruminetur: ne eſcam tantum corpus accipiat, ſed & verbo Dei anima paſcatur eſuriens. Orationibus vacate horis & temporibus inſtitutis: pſalmis & hymnis cum Dominus exoratur, ea plantentur in corde, quæ proferuntur in voce. Arator ſtiuam tenens Alleluia cantet; ſudans meſſor pſalmis ſe auocet; & dum palmitem curuum tondet vinitor falce, aliquid Dauidicum canat. Hæc ſint veſtra carmina; hæc, vt vulgo aiunt, amatoriæ cantiones: hæc paſtorum ſibilus; hæc inſtrumenta culturæ. De his, quæ huius ſeculi homines agunt, nihil curæ ſit monachis; ſed meditatio cordis eorum in timore Domini ſit intenta.

Capvt IX.

Omni tempore duabus horis in die ſpirituali meditationi vacabunt. Æſtatis vero tempore matutinis ex more completis, & Prima dicta, omnes opera quæ iubentur aſſumant. Deinde Tertia celebrata, ad expedienda quæ ſuſcepta fuerant, reuertantur: nec collocutione quarumcunque fabularum ſecularium occupentur; niſi fortaſſe hoc proferat ſermo relatoris, quod animam ædificet audientis.

A Sex-

A Sexta quoque hora vſque ad nonam vacent quieti, vel etiam lectioni. Poſt horam vero nonam, aut in horto, aut vbi poſcit vtilitas, vſque ad horam lucernarij omnes in vnum ſolatium commodabunt. Hiemis vero tempore; matutinis vel prima tranſactis, omnibus vſque ad tertiam vacare conceditur lectioni. Qua conſummata, gratanter quod eis iniunctum fuerit, implere feſtinent, vt iam dictum eſt, vſque ad horam lucernarij. Hi vero qui deputati eſſe videntur culturæ, hac obſeruatione conſtringi pro operis aſſiduitate non poſſunt: ſed vt tempus exegerit, aut labor eorum opera iniuncta monſtrauerit, ſic conſideratione Præpoſiti gubernentur; binis & ipſi horis lectioni nihilominus vacaturi. Quando meſſes & vindemiæ colliguntur, bis in die, id eſt hora ſexta & duodecima, refectionem accipiant. Quarta vero vel ſexta feria ita moderari opera debent, vt, ſi fieri poteſt, ſtatuta ieiunia non omittant. Sed vniuerſa, prout vtilitas aut labor exegerit, ita ſenioris iudicio diſponantur. Nemo tamen extra monaſterium manducet aut bibat: hoc enim Regulæ non recipit diſciplina, vt vel poma vilia reſumantur: aquam ipſam ante refectionem legitimam bibere non præſumant.

Capvt X.

Qvando panes faciunt, vel in omni miniſterio corporali, laborem ſuum mutuo releuabunt; & quamlibet cuicunque operi eſſe videantur intenti, orandi & pſallendi tempora non omittant: vt dum eſcas eligunt præparare carnales, ſpiritaliter verbo Dei & bonæ conſcientiæ meditatione paſcantur. De quo tamen opere nullum deeſſe conuenit, niſi quem retentat infirmitas; aut quem Præpoſitus in alia cauſſa præceperit occupari. Ad Cellerarium vero talis ordinetur Abbatis iudicio, vel concilio ſeniorum, non qui voluntates aliquorum, ſed neceſſitates om-

nium cum timore Domini, & fratrum dilectione conſideret: cui tamen, abſente Præpoſito, concors obedientia præbeatur; & vbi vtilitas popoſcerit, ſolatium non negetur.

CAPVT XI.

PRouiſores Monaſterij tales oportet eligi, vel ordinari, qui alios ædificare vitæ ſuæ probentur exemplo; quique eleemoſynam monaſterio deputatam, vel ea quæ à fratribus colliguntur, ſumma cura pro Domini timore conſeruent. Quia ſi creditam ſibi famulorum Dei, negligit ſeruare ſubſtantiam, ſicut ait quidam Patrum, lædit Deum, & diſpergens eam, rationem eſt Domino redditurus. Quæ vero ipſis fuerint pro Dei amore donata, in oblatione monaſterij adiuncta omni congregationi proficiant. Qui Apoſtolicam vitam optamus eligere, cur quaſi propria vindicemus, quæ nouimus continuo peritura?

CAPVT XII.

Hortulanus ita debet conſtitui, vt & Præpoſiti & Cellerarij ſolatio ſubleuetur. Et quia olerum beneficijs cellerariæ iuuantur expenſæ, oportet vt ſecundum diſpenſationem cellerarij expendantur pariter & colantur. Ferramenta quoque omnia, & reliqua vtenſilia ab vtraque perſona conuenit cuſtodiri: ita tamen vt vnicuique quod conſignatum fuerit, cum diligentia & ſumma ſtrenuitate cuſtodiat; & nullus de alterius cella quod ad eum non pertinet, ſine voluntate eius in cuius datum eſt poteſtate, præſumat auferre. Quod qui facere neſanda auctoritate præſumpſerit, quia pro minimis rebus ſcandala generare non metuit, omni congregationi reus eſſe, dum prætermittit regulam, doceatur. Nec quis ſibi diei opus eli-

eligat faciendum, quod tamen conſtare debet in arbitrio ſenioris, vt quod vtile perſpexerit iudicio ſuo, imperet faciendum. Nullus murmurando aliquid faciat, ne quorum ſequitur exemplum, conſequatur exitum. Nulli liceat ad parentes frequentius commeare: illi tamen perſonæ, quæ de proximorum ſalute probatur eſſe ſollicita, certis quibuſque temporibus requirendi aditus relaxetur. Quem tamen vehementer cauere decipulam ſeculi conuenit; ne dum alios putat poſſe acquirere, ſeipſum a Domino faciat alienum.

CAPVT XIII.

AD conuiuium nuptiale fratrum nullus accedat: ne per laſciuiam ſecularium quæ ſunt ſeculi recognoſcat; &, quod abſit, ad mundi huius vitam, etſi non corpore, animo reuocetur, ſicut dixit beatiſſimus Cyprianus: *adulterium dum videtur, & diſcitur*: Qui ioculare aliquid, vel Ep. 2. riſui aptum in conuentu fratrum proferre præſumpſerit, vel qui cum iunioribus verba otioſa narrare voluerit, aut habere amicitias ætatis infirmæ, increpationi, vt dignus eſt, ſubiacebit. Si quis quælibet inuenerit, inuenta non celet, & cognoſcenda non occultet. Quod ſi reperta vnius diei ſpatio conuincitur retentaſſe, furti contagio ſe maculatum eſſe cognoſcat. Siquis eum, qui diſtrictionem monaſterij non ferens, fugam meditari agnouerit, ſi non ſtatim prodiderit, perditionis illius participem ſe eſſe non dubitet; & tamdiu eſt a conuentu fratrum ſequeſtrandus, quamdiu ille valeat reuocari. Siquis hæc non omni virtute ſtuduerit Domino placitura ſeruare, & ſemel ac ſecundo correptus non emendauerit, reprehenſa iuxta ætatis formam conuenit vindicari.

CAPVT XIV.

HAec ſunt quæ in monaſterio conſtitutis pro Dei amore & timore conuenit obſeruare. Propter quod in vnum eſtis pro timore Domini congregati, oportet vt in domo Domini vnanimes habitetis, & ſit vobis anima vna, & cor vnum in timore Domini peruigilans; nihilque habere vos proprium reputetis, ſed ſint vobis cuncta communia, quæ vobis Abbatis imperio diſpenſentur, non æqualiter omnibus, ſed ſicut ratio diſpenſationis, aut cauſa infirmitatis exegerit; vnicuique tamen, ſecundum quod opus fuerit, tribuatur: ſicut in actibus Apoſtolorum legimus: quia *erant illis omnia communia, & diſtribuebatur vnicuique, ſicut cuique opus erat*. Qui enim aliqua habuerint in ſeculo, quando expetere monaſterium meruerint, libenter tradant omnibus profutura; ſtudentes, vt cum dimiſerint facultatem, ipſam ſimul concupiſcendi exuant voluntatem; & cum dimittitur poſſeſſio, abijciatur & paſſio. Qui autem non habuerunt, turpe eſt vt quærant quæ ſe non recolunt reliquiſſe. Et non ideo æſtiment ſe felices, quia inuenerunt in monaſterio, quod foris inuenire non poterant: nec ſuperbiant, quod ſocientur eis, ad quos ante accedere pro diuitiarum vbertate, aut pro natalium ſplendore non poterant: ſed ſurſum cor habeant, & quæ ſunt caduca vel curſu celeri peritura non quærant. Vbi autem diuites humiliantur, pauperes non inflentur: ne incipiant monaſteria vtilia plus eſſe diuitibus, quam egenis. Nam & illi qui locupletes videbantur in ſeculo, fratres ad ſanctam ſocietatem ex paupertate venientes non faſtidioſe ſuſcipiant: ſed talium perſonarum ſocietate & contubernio gratulentur. Nec ob hoc extollantur, ſi ad iuuandas fraternitatis expenſas quamcumque facultatum ſuarum particulam contulerint; & inde poſtmodum cadant, vnde prius aſcendere cupiebant. Quid prodeſt

Act. 4.

deſt opes diſpergere, & pauper fieri pauperibus erogando, ſi anima miſera ſuperbior efficiatur diuitias contemnendo, quam fuerat poſſidendo? Omnes ergo in vnanimitate perſtantes honorate in vobis Deum, cuius templa effici meruiſtis. Inprimis diligamus Deum tota virtute animi, deinde proximum: iſta enim nobis ſunt præcepta ſpecialiter data. Abbati poſt Deum impendatur honor, & reuerentia reſeruetur: Præpoſito, ſicut Dei ſeruos decet, plena dilectio & concors obedientia commodetur.

CAPVT XV.

IN oratorio præter orandi & pſallendi cultum penitus nihil agatur; vt nomini huic & opera iugiter impenſa concordent: vt ſi aliquis præter conſtitutas horas Domino ſupplicaturus ingreditur, votum ſuum occupatio aliena non tardet. Nolite cantare, niſi quod legitis eſſe cantandum. Carnem veſtram mortificate per abſtinentiam, domate ieiunijs atque vigilijs: animam vero veſtram nitore bonæ conuerſationis abluite.

CAPVT XVI.

SI attenuatus abſtinentia frater non valuerit ieiunia ſuſcepta portare, niſi prandij hora completa, aliquid accipere iudicet indecorum. Illi vero qui incommodo detinentur, & deſignatas horas non poſſunt cuſtodire, licite concedatur; percipiant quando poſſunt. Nec debet alijs moleſtiam generare, ſi largior illis fuerit victus impenſus, qui in conuerſatione ſeculari ſumptuoſius tractabantur; atque ob hoc non beatiores æſtiment ſe videri, quos facit aut natalium mediocritas, aut conſuetudo alia fortiores. Nec feliciores iudicent, quibus in infirmitate præſtatur, quod ſanis pro obſeruantiæ rigore ſubtrahitur: & ſi eis,

quos

quos parentes delicatius aluerunt, victus aut veſtimenta largius tribuantur, non ob hoc debet commoueri fraternitas, quod fortioribus corpore pro conſtitutione regulæ denegatur, quod illis caritatis conſideratione tribuatur: quia debet eſſe reſpectus, quanta amore religionis contempſerint, cuique ſe abiectioni diuina inſpiratione ſubmiſerint. Nec debet ſupramemorata præſumptio paucis impenſa, ab vniuerſitate quaſi canonica reputari. Aequum namque non eſt, vt in beata habitatione, vbi inclinantur diuites, pauperes erigantur. Sane inæqualitate conſtricti, ita ſunt tractandi, vt vires, incommoditate confectas velocius præſtatio larga corroboret: nec in infirmitate manentibus diſcretionem victus afferat diſtantia perſonarum. Qui tamen cum integram fuerint virtutem corporis aſſecuti, conſuetudinarijs habenis abſtinentiæ teneantur; quia decet famulos Dei boni operis conſuetudinem non minuere, ſed augere.

CAPVT XVII.

Non ſit notabilis habitus veſter, nec intendatis veſtibus placere, ſed moribus. Cum autem proceditis, ſimul incedite. Cum ad optatum locum, cuſtodiente Domino, perueneritis, in vnum fraternitas cuncta ſubſiſtat. In inceſſu, in ſtatu, in omni corporis motu nihil indecens videatur, quod intendentis offendat aſpectum; ſed illis operam date, quæ veſtræ conueniunt ſanctitati.

CAPVT XVIII.

Oculi veſtri, ſi in quacunque parte porrecti, vultum incurrerint feminarum, animus tamen Deo deditus nulla concupiſcentiæ macula polluatur. Procedentes ergo, quia non prohibemini, nec valetis contemplationem effu-

effugere feminarum, appetere tamen, & ab ipſis appeti velle crimen eſt. Nec ſolo tactu & affectu, ſed aſpectu quoque concupiſcentia incurritur feminarum: nec ſtatuatis, habere vos oculos pudicos, ſi geratis animos impudicos: quia impudicus oculus impudici cordis eſt nuntius. Qui autem in femina libidini conſcia conuertit aſpectum, non æſtimet latere, quod mens peccatis grauata concepit. Sed fac certum eſſe quod lateat, vt a nullo prorſus homine videatur, quid de illo faciet inſpectore, quem ſecreta non fallunt, quem occulta latere non poſſunt? Ille ergo vir ſanctus Deo timeat diſplicere, cui fidelem famulum ſe cupit oſtendere: cogitet, ne animo ſuo feminas male placituras inſinuet: metuat eum omnia videre, cui humanus actus nihil valet occulere. Illius ergo timor præſens iugiter habeatur, de quo ſcriptum eſt: *abominatio eſt Domino defigens oculum*. Quando ergo ſimul eſtis in eccleſia, aut in quocunque loco, vbi eſſe poſſint præſentes & feminæ, ſinguli de omnibus curam gerentes veſtram ſtudioſe pudicitiam cuſtodite. Deus enim qui habitat in vobis, adhibita huiuſcemodi ſollicitudine, vos dignabitur cuſtodire. Et ſi hanc, de qua loquor, oculi petulantiam in aliquo veſtrum quis aduerterit, ſtatim monete, vt de proximo corrigatur. Nec ſe putet maleuolum, quando hoc indicat; & ideo debet publicari qui eiuſmodi eſt, ne in deterius creſcat. Si vero admonitus emendare neglexerit, Abbati eſt indicandum, vt ab ipſo emendatoriam ſubeat diſciplinam. Si autem nec ſic emendauerit, quaſi ouis morbida a veſtra ſocietate proijciatur, ne exemplo ſuo alios perdat: ita enim de cupiditatis vitio eſt inquirendum, vt cum hoc vitio agnoſcitur quis laborare, caſtigetur a plurimis, cum dilectione proximi, & odio vitiorum. *Prou. 16.*

CA-

Capvt XIX.

Qvi vero literas vel munuſcula cuiuſcunque accipere præſumpſerit, ſi non ſtatim, a quo accepit, & quæ accepit publicauerit, diſtrictioni ſeueriſſimæ ſubiacebit. Illa vero quæ tranſmiſſa ſunt, peregrinis & ignotis deputabuntur, aut certe incendio cremabuntur. Sane ſi quis ſuis filijs, vel aliqua ad ſe neceſſitudine pertinentibus aliquid contulerit, in rem communem redactum, cui neceſſarium fuerit tribuatur. Si vero cui tranſmiſſum eſt, Abbas præceperit dari, tanquam reliqua fidelium munera cum gratiarum actione percipiet. Obſeruandum eſt etiam ne interioris animæ ſordes contrahat veſtis mundæ nimius appetitus. Quapropter ſecundum Præpoſiti ſunt ordinationem lauandæ. Quæ tam ſimplici erunt & natiuo colore procurandæ, ne diſparilitas veſtium nutriat arrogantiæ vitium: & ita ſunt indigentibus tribuendæ, ne vitio auaritiæ reſeruatæ, prouidendis ſingulis detur audacia. Si quis vero his negligenter expetenda putauerit, Præpoſiti ſit cura, vt interuerſor rerum monaſterialium corrigatur. Ante omnia procurantes, vt lites nullas habeatis: ſi autem diabolo inſtigante factæ fuerint, celeri ſatisfactione ſanentur: & inde proferantur remedia, vnde facta ſunt vulnera:
Eph. 4. nec occidat ſol ſuper iracundiam veſtram. Conſuetudinem iurandi abijcite. Sit ſermo veſter, eſt eſt, non non; quia,
Matt. 5. ſicut Dominus ait: *quod his abundantius eſt, a malo eſt.*

Capvt XX.

Feminæ veſtrum non frequentent habitaculum, ſed cum pro deuotione ſua, vel pro amore religionis veſtræ expetierint monaſterium, non eis concedatur interiores monaſterij ianuas introire, ſed in Oratorio, aut in hoſpitali domo reddatur illis honor & gratia: non,

ex-

expectationis cauſa, ſed pro conſtitutione regulæ, vel monaſterij diſciplina.

CAPVT XXI.

INfirmantibus quoque, vel aliqua inæqualitate laborantibus ſatis fidelis & ſtrenua debet perſona præponi; quæ & ęgrotis cum pietate ſeruiat, & monaſterialem diſciplinam regulariter cuſtodiat, & quæ conueniunt infirmis, rationabiliter expendat.

CAPVT XXII.

QVi cellario vero vel codicibus præponuntur, ſine murmuratione ſeruiant fratribus. Codices qui extra horam petierint, non accipiant; & qui apud ſe habuerint amplius quam conſtitutum eſt, retinere non audeant. Hæc in nomine Chriſti agentes, ſcitis vos proficere, & cum ſuauitate & quiete in monaſterio perdurare. Quando autem neceſſitas diſciplinę moribus coercendis dicere vos verba dura compellit, etiamſi in ipſis modum exceſſiſſe vos fortaſſe ſentitis diſciplinæ, non a vobis exigitur, vt veniam poſtuletis: ne apud eos quos oportet eſſe ſubiectos, dum nimium ſeruatur humilitas, regendi frangatur auctoritas. Tamen petenda venia eſt ab omnium Domino, qui nouit etiam eos quos plus iuſto forte corripitis, quanta beneuolentia diligatis. Caritas enim, de qua ſcriptum eſt, *quia non quærit quæ ſua ſunt*, etiam hic intelligitur cuſtodiri: quia dum alienam nituntur humiliare ſuperbiam, quantum deſiderant ſuas non poſſunt humiliare perſonas. Quia non carnalis, ſed ſpiritalis inter vos debet eſſe dilectio; & ideo de omnium ſalute diligentius cogitate: quia de commiſſis ſibi animabus vnuſquiſque redditurus eſt Domino rationem. 1.Cor.13

bb Ca-

CAPVT XXIII.

Præpoſito ſpecialiter obediatur, multo magis Abbati, qui veſtrum omnium curam gerit: quia qui illos ſpernit, Luc.17. ſpernit eum qui dixit: *qui vos audit, me audit, qui vos ſpernit, me ſpernit*. Vt ergo cuncta iſta ſeruentur, & ſi quid ſeruatum non fuerit, non negligenter prætereatur, ſed emendandum corrigendumque curetur, ad Præpoſitum præcipue pertinebit; vt ad Abbatem, cuius eſt apud vos maior auctoritas, referat, quod modum vel vires eius excedit. Ipſe vero qui vobis præeſt, non ſe æſtimet poteſtate dominante, ſed caritate ſeruiente felicem. honore coram vobis prælatus ſit, coram Deo ſubditus ſit pedibus veſtris. Circa omnes ſeipſum bonorum operum præbeat exemplum. Corripiat inquietos, conſoletur puſillanimes, ſuſcipiat infirmos, patiens ſit ad omnes: diſciplinam libens habeat, metum imponat. Et quamuis vtrumque ſit neceſſarium, tamen plus amari appetat, quam timeri: ſemper cogitans Deo ſe pro vobis redditurum rationem. Vnde vos magis obediendo non ſolum veſtri, ſed etiam ipſius miſeremini; qui inter vos quantum in loco ſuperiori, tantum in periculo maiori verſatur.

Donet Dominus vt obſeruetis hæc omnia cum dilectione, tanquam ſpiritalis pulchritudinis amatores, & bono Chriſti odore de bona conuerſatione fragrantes: non ſicut ſerui ſub lege, ſed ſicut liberi ſub gratia conſtituti. Vt autem vos in hoc libello tanquam in ſpeculo poſſitis inſpicere, ne per obliuionem aliquid negligatis, ſemel in ſeptimana vobis legatur. Et vbi vos inueneritis ea quæ ſcripta ſunt facientes, agite Deo gratias, bonorum omnium largitori: vbi autem ſibi quiſque veſtrum videat aliquid deeſſe, doleat de præterito, caueat de futuro; orans vt debitum dimittatur, & in tentationem non inducatur.

EXPLICIT REGVLA TARNATENSIS.

S. ISIDORI
HISPALENSIS EPISCOPI
Regula
MONACHORVM.

Digitized by Google

DE S. ISIDORO EIVSQ. REGVLA veterum teſtimonia.

MARTYROLOGIVM Rom. prid. Nonas April.

HISPALI in Hiſpania S. ISIDORI Epiſcopi, ſanctitate & doctrina conſpicui; qui zelo catholicæ fidei, & obſeruantia Eccleſiaſticæ diſciplinæ Hiſpanias illuſtrauit.

BRAVLIO Cæſarauguſtan. Epiſcopus in prænotatione librorum S. Iſidori.

ISIDORVS vir egregius, Hiſpalenſis Eccleſiæ epiſcopus, Leandri Epiſcopi ſucceſſor & germanus, floruit a tempore Mauricij Imperatoris, & Reccaredi Regis: in quo quiddam ſibi antiquitas vindicauit, immo noſtrum antiquitatis in eo ſcientiam imaginauit: vir in omni elocutionis genere formatus, vt imperito doctoque ſecundum qualitatem ſermonis exiſteret aptus: congrua vero opportunitate loci incomparabili eloquentia clarus. Iam vero quantus ſapientia fuerit, ex eius diuerſis ſtudijs, & elaboratis opuſculis perfacile prudens lector intelligere poterit. Denique de iſs quæ ad notitiam noſtram venerunt, iſta commemorauis Monaſticæ Regulæ librum vnum: quem pro patria vſu, & inualidorum animis decentiſſime temperauit, &c. Obijt temporibus Heraclij imperatoris, & Chriſtianiſſimi Chintiliani regis, ſana doctrina præſtantior cunctis, & copioſior operibus caritatis.

S. BENEDICTVS Anianenſis Abbas in Concordia Regularum, & SMARAGDVS monachus in comment. ad Regulam S. Benedicti, vbique hanc S. ISIDORI Regulam citant.

INCI-

INCIPIVNT CAPITVLA REGVLAE.

I. *De monaſterio.*
II. *De eligendo Abbate.*
III. *De monachis.*
IV. *De conuerſis.*
V. *De familiaris vitæ, reique aſpectu.*
VI. *De opere monachorum.*
VII. *De pſallendi officio.*
VIII. *De collatione.*
IX. *De codicibus.*
X. *De menſis.*
XI. *De ferijs.*
XII. *De ieiunijs.*
XIII. *De habitu monachorum.*
XIV. *De ſtrato, ſiue de illuſionibus nocturnis.*
XV. *De delinquentibus.*
XVI. *De qualitate delictorum.*
XVII. *De excommunicatis.*
XVIII. *De rebus monaſterij.*
XIX. *Quid ad quem pertineat.*
XX. *De infirmis.*
XXI. *De hoſpitibus.*
XXII. *De profectione.*
XXIII. *De defunctis.*

EXPLICIVNT CAPITVLA.

INCIPIT PRAEFATIO S. ISIDORI HISPALENSIS EPISCOPI IN REGVLAM MONACHORVM.

Sanctis fratribus in cœnobio Honorianenſi conſtitutis
ISIDORVS.

PLVRA ſunt præcepta vel inſtituta maiorum, quæ a ſanctis Patribus ſparſim prolata reperiuntur; quæque etiam nonnulli altius vel obſcurius poſteritati compoſita tradiderunt. Ad quorum exemplum nos hæc pauca vobis eligere auſi ſumus, vſi ſermone plebeio vel ruſtico, vt quam facillime intelligatis, quo ordine profeſſionis veſtræ morem retineatis. Præterea quiſquis veſtrum illam vniuerſam veterum diſciplinam contendit appetere, pergat in quantum placet, & arduum illum limitem atque anguſtum læuigato curſu incedat. Qui vero tanta iuſſa priorum explere nequierit, in huius limitis diſciplinam greſſum ponat, neque vltra declinandum ſtudeat: ne dum declinatus appetit inferiora, tam vitam, quam nomen monachi perdat. Quapropter ſicut illa præcepta priorum perfectum reddunt ac ſummum; ita facient iſta vel vltimum. Illa cuſtodiant perfecti, iſta ſequantur poſt peccatum conuerſi.

EXPLICIT PRAEFATIO.

INCI-

INCIPIT REGVLA

S. ISIDORI EPISCOPI.

Capitvlvm I. *De monaſterio.*

INPRIMIS, fratres cariſſimi, monaſterium veſtrum miram conclauis diligentiam habeat, vt firmitatem cuſtodiæ munimenta clauſtrorum exhibeant: inimicus enim noſter diabolus, ſicut leo rugiens, circuit ore patenti quærens vnumquemque noſtrum, quem deuoret. Monaſterij autem munitio tantum ianuam extrinſecus habeat, vnumque poſticum per quem eatur ad hortum. Villa ſane longe remota debet eſſe a monaſterio: ne vicinius poſita aut labis inferat periculum, aut famam inficiat dignitatis. Cellulæ fratribus iuxta eccleſiam conſtituantur, vt poſſint properare quantocyus ad officium. Locus autem ægrotantium remotus erit a baſilica, vel cellulis fratrum, vt nulla inquietudine, vel clamoribus impediantur. Cellarium monachorum iuxta cœnaculum eſſe oportet, vt ſecus poſitum ſine mora menſis miniſterium præbeat. Hortulus ſane intra monaſterium ſit incluſus; quatenus

1. Petr.

tenus

tenus, dum intus monachi operantur, nulla occaſione exterius euagentur.

Cap. II. *De eligendo Abbate.*

Abbas interea eligendus eſt inſtitutione ſanctæ vitæ duratus, atque inſpectus patientiæ, & humilitatis expertus: quiq; etiam & per exercitium vitam laborioſam tolerauit, ac tranſcendens ætatem adoleſcentiæ, iuuentutem ſeu ſenectutem tetigerit: cui etiam maiores nõ dedignentur parere, obedientes ei tam pro ætate, quam etiam pro morum probitate. Ipſe ſe imitandum in cunctis operum exemplis exhibebit: neque enim aliquid imperare cuique illi licebit, quod ipſe non fecerit. Singulos autem hortamentis mutuis excitabit: adloquens cunctos, exhortans, vel ædificans in eis, ſi quid eorum vitę pro vniuſcuiuſque gradu prodeſſe perſpexerit. Circa omnes quoque ſeruans iuſtitiam, contra nullum liuore odij inardeſcens, omnes ex corde amplectens, nullum conuerſum deſpiciens, paratus etiam quorumdam infirmitati compatiendi miſericordiam, Apoſtolum ſequens, qui dicit: *Facti ſumus paruuli in medio veſtrum, tanquam ſi nutrix foueat pullos ſuos.* 1. Theſ. 2

Cap. III. *De monachis.*

Monachis autem ſummopere ſtudendum eſt, vt Apoſtolicam vitam tenentes, ſicut in vnum conſtituti eſſe noſcuntur, ita vnum cor habeant in Deo: nihil ſibi proprium vendicantes, nec quantulumcumq; amorem rei priuatæ gerentes; ſed iuxta exemplum Apoſtolicũ, omnia communia habentes, in præceptis Chriſti fideliter permanendo proficiant. Patri honorem debitum referentes; erga ſeniores obedientiam, erga ęquales incitamentum virtutum, ergą minores boni exempli magiſterium conſeruabunt. Nemo Act. 4.

cete-

ceteris ſe iudicet meliorem, ſed inferiorem ſe omnibus deputans, tanta humilitate clareſcat, quanto plus ceteris culmine virtutum coruſcat. Abſtineat etiam a furore, & a detractione. Parcat monachus linguæ. Indecenter quoque vel notabiliter non incedat. Philargyriæ contagium vt lethiferam peſtem abhorreat: a turpibus verbis vel otioſis linguam auertat; atq; indeſinenter cor mundum labiaque exhibeat. Affectus quoque animi turpes ab intentione cogitationis abſtergat; ſeque per compunctionem cordis in ſtudio ſanctæ meditationis exerceat. Torporem ſomni atque pigritiæ fugiat, vigilijsque & orationibus ſine intermiſſione intendat. Gulæ concupiſcentiam deprimat, atque abſtinentiæ virtutibus ſemetipſum pro ſtudio domandarum libidinum affligat, domans ieiunijs carnem, quantum valetudo corporis ſinit. Liuore quoque inuidiæ de fraternis profectibus nequaquam tabeſcat; ſed quietus atque pacificus per amorem fraternę dilectionis de cunctorum gaudeat meritis. Iracundię perturbationem a ſe reijciens, & patienter omnia ſuſtinens, nulla triſtitia, nullo temporali mœrore afficiatur: ſed contra omnia aduerſa interiori gaudio fretus, ipſam poſtremo vanæ gloriæ laudem procul a ſe abijciat, & Deo tantum interius humili corde placere ſtudeat: vt dum his virtutibus radiat, merito nomen ſuæ profeſſionis retineat.

Cap. IV. *De Conuerſis*.

Qvi renuncians ſeculo ad monaſterium venerit, non ſtatim in cœtum delegandus eſt monachorum. Vitam enim vniuſcuiuſque in hoſpitalis ſeruitio tribus menſibus conſiderari oportet: quibus peractis ad cœtum ſanctæ congregationis accedet: neque enim intus ſuſcipi quemquam conuenit, niſi prius foris poſitus, eius humilitas, ſiue

patientia comprobetur. Qui relicto ſeculo ad militiam Chriſti pia & ſalubri humilitate conuertuntur, omnia ſua primum aut indigentibus diuidant, aut monaſterio conferant. Tunc enim ſerui Chriſti liberum animum diuinæ militiæ offerunt, quando a ſe ſpei ſecularis vincula cuncta præcidunt. Qui non rigida intentione conuertitur, cito aut ſuperbiæ morbo, aut vitio luxuriæ ſubditur. Nequaquam ergo debet a tepore inchoare, qui mundo renuntiat, ne per ipſum teporem rurſus in amorem ſeculi cadat. Omnis conuerſus non eſt recipiendus in monaſterio, niſi ſe prius ibi ſcriptis ſuę profeſſionis ſpopõderit permanſurum. Sicut enim hi qui ad ſecularem promouentur militiam, in legionem non tranſeunt, niſi antea in tabulas conferantur; ita & ij qui in ſpiritalibus caſtris cæleſti militia ſunt ſignandi, niſi prius profeſſione verbi aut ſcripti teneantur, in numerum ſocietatemque ſeruorum Chriſti tranſire non poſſint. Quicunque a parentibus proprijs in monaſterio fuerit delegatus, nouerit ſe ibi perpetuo permanſurum.
1. Reg. 1. Nam Anna Samuel puerum natum & ablactatum Deo pietate qua vouerat, obtulit: quiq; & in miniſterio templi, quo a matre fuerat functus permanſit, & vbi conſtitutus eſt, deſeruiuit. Qui in monaſteriũ prior ingreditur, primus erit in cunctis gradu vel ordine. Nec quærendum eſt ſi diues ſit aut pauper, ſeruus an liber, iuuenis an ſenex, ruſticus an eruditus: in monachis enim nec ætas, nec conditio quæritur, quia inter ſerui & liberi animam nulla eſt apud Deum differentia. Quicunque iugo alienæ ſeruitutis adſtrictus eſt, niſi dominus vincula eius diſſoluerit, nequaquam recipiendus eſt; ſcriptum eſt enim: *Quis dimiſit onagrum liberum? & vincula eius quis ſoluit?* Onager enim liber dimiſſus, monachus eſt, ſine dominatu & impedimẽto ſeculi Deo ſeruiens, & a turbis remotus. tunc enim libera ſeruitute Deo quiſque famulatur, quando nullius carnalis conditionis pondere premitur: vbi enim iam ſuaue iugum, & leue onus Chri-

Iob. 39. — Matt. 11.

Chriſti eſt, durum & graue eſt portare ſeruitium ſeculi? Habemus hoc exemplum etiam in lege mundiali, vbi ſerui non militant, niſi ſeruitute depoſita. Si quis vult coniugatus conuerti ad monaſterium, non eſt recipiendus, niſi prius a coniuge caſtimoniam profitente fuerit abſolutus: nam ſi illa, viuente illo, per incontinentiam alteri nupſerit, vxor proculdubio adultera erit, nec recipitur apud Deum eiuſmodi conuerſio, quam ſequitur coniugalis fidei proſtitutio. Tales tunc ſine culpa ſequuntur relicto ſeculo Chriſtum, ſi habeant ex pari voluntate conſenſum caſtitatis. Qui aliquid habentes in ſeculo conuertuntur; non extollantur, ſi de ſuis facultatibus quodcumq; monaſterio contulerunt: ſed potius timeant, ne per hæc in ſuperbiã labantur, & pereant, quibus melius eſſet, ſi diuitijs ſuis cum humilitate in ſeculo perfruerentur, quam vt iam pauperes effecti, de earum diſtributione elatione ſuperbiæ extollantur. Hi qui ſeculi diuitias relinquentes conuerſi ſunt, non deſpiciant eos, qui de paupertate venerunt; quia apud Deum vnius ordinis habentur omnes, qui conuertuntur ad Chriſtum. Neque enim differt vtrum ex inopi, vel ſeruili conditione ad ſeruitium Dei quiſque venerit, an ex generoſa & locuplete vita. Multi enim ex plebeio cenſu documentis virtutum eximijs enitentes, prælatiores nobilibus facti ſunt, eoſque virtutum excellentia præuenerunt; & qui erant conditione infimi, virtutis merito effecti ſunt primi. Nam propterea *infirma mundi elegit Deus, vt confunderet fortia: & ignobilia mundi, & ea quæ non ſunt, vt ea quæ ſunt euacuaret: vt non glorietur omnis caro in conſpectu eius*. Qui ex paupertate ad monaſterium veniunt, non extollantur in ſuperbiam; quia ſe ibi æquales aſpiciunt ijs, qui aliquid in ſeculo videbantur: neque enim dignum eſt, vt vbi diuites celſitudine depoſita ſeculari ad humilitatem deſcendunt, ibi pauperes elatione mentis ſuperbi efficiantur: quibus oportet, vt depoſita arrogantia humiliter

1. Cor. 1

cc 2 ſa-

ſapiant,ſuæque paupertatis & inopiæ memores ſemper exiſtant.

C a p. V. *De familiaris rei vitaque appetitu.*

Monachi in communi viuentes nihil peculiare ſibi facere audeant: neque in ſuis cellulis quidquam quod ad victum, vel ad quamlibet rem aliam pertineat, ſine regulari diſpenſatione habere vel poſſidere præſumant. In Pentecoſte autem, qui eſt dies remiſſionis, omnes fratres ſub diuina profeſſione ſe alligent nihil peculiare apud conſcientiam ſuam habere. Si quid a parentibus, vel extraneis monacho collatum fuerit, non erit ſub iure priuatæ rei habendum; ſed in poteſtate Abbatis in commune redactum, cui neceſſe erit præbeatur. Monachus enim quidquid quomodocunque acquirit, non ſibi, ſed monaſterio acquirit. Nullus peculiariter ſeparatam ſibi ad habitandum cellulam expetat, in qua priuatim a cœtu remotus viuat, præter eum, qui fortaſſe morbo, vel ætate defeſſus, hoc ex conſulto Patris monaſterij promeruerit. Cæteri vero quibus nec languor, nec ſenectus ineſt, in ſancta ſocietate communem vitam & conuerſationem retinebunt. Nullus ſeparatam cellulam, a cœtu remotus ſibi expetet, in qua ſub ſtudio recluſionis aut inſtanti otio, aut latenti vitio ſeruiat, & maxime vanæ gloriæ aut mundialis opinionis famæ. Nam plerique proinde recluſi latere volunt, vt pateant: vt qui viles erant, aut ignorabantur foris poſiti, ſciantur, atque honorentur incluſi. Nam reuera omnis qui propter vitæ quietem a turbis diſcedit, quanto magis a publico ſeparatur, tanto minus latet. Oportet ergo tales in ſancta ſocietate commorari, atque ſub teſtimonio vitam ſuam tranſigere: vt ſi quid in eis vitiorum eſt, dum non celatur, curetur: ſi quid vero virtutum, ad imitamentum proficiat aliorum,

dum

dum humilitatis eorum exempla alij contuentes, erudiuntur. Nullus monachorum propinquitatis cauſa terrenis curis ſe ſubdat. Sequendum eſt enim, qui dicit patri ſuo & matri neſcio vos & fratribus ſuis ignoro illos,&, neſcierunt filios hi cuſtodierunt eloquium tuum, & præcepta ſeruauerunt. Multi enim monachorum, iuxta cuiuſdam Patris ſententiam, amore parentum ſecularibus actibus, & forenſibus negocijs inuoluti, dum propinquitati prodeſſe cupiunt,ſuas animas perdiderunt. *Nemo quippe militans Deo implicat ſe negotijs ſæcularibus, vt ei placeat cui ſe probauit.* Proinde & nos liberi ab actibus ſeculi eſſe debemus, vt Chriſto placeamus: nam & qui mundo militant, a reliquis ſeculi negotijs vacant, vt expediti ſuo principi placeant. Non eſt præſumendum ſine conſcientia Abbatis, egenis vel quibuslibet conferre de eo, quod regulari diſpenſatione noſcitur monachus poſſidere; nec cum alio fratre quippiam commutare, niſi Abbas vel Præpoſitus illi iuſſerit, nulli licebit: nec habebit quicquam præter illa, quę communi monaſterij lege conceſſa ſunt. 2. Tim. 2.

CAP. VI. *De opere monachorum.*

Monachus ſemper operetur manibus ſuis, ita vt quibuslibet varijs opificum artibus, laboribusque ſtudium ſuum impendat, ſequens Apoſtolum, qui dicit: *Neque panem gratis manducauimus; ſed in labore & fatigatione nocte & die operantes.* Et iterum: *Qui non vult operari, non manducet.* Per otium enim libidinis & noxiarum cogitationum nutrimenta concreſcunt; per laboris vero exercitium vitia nihilominus elabuntur. Nequaquam debet Monachus dedignari verſari in opere aliquo monaſterij vſibus neceſſario. Nam & Patriarchæ greges pauerunt; & gentiles philoſophi ſutores & ſartores fuerunt: & Ioſeph iuſtus, cui virgo Maria deſponſata extitit, faber ferrarius fuit. Siquidem 2. Theſ. 3. Ibid.

dem & Petrus princeps Apoſtolorum piſcatoris officium geſſit, & omnes Apoſtoli corporale opus faciebant, vnde vitam corporis ſuſtentabant. Si igitur tantæ auctoritatis homines laboribus & operibus etiam ruſticanis inſeruierunt; quanto magis monachi, quos oportet non ſolum vitæ ſuæ neceſſaria proprijs manibus exhibere, ſed etiam indigentiam aliorum laboribus ſuis reficere? Qui viribus corporis, & integritate ſalutis conſiſtunt, ſi in opere otioſi ſunt, dupliciter peccare noſcuntur: quia non ſolum non laborant, ſed etiam alios vitiant, & ad imitationem ſuã inuitant. Propterea enim quiſq; ad Deum conuertitur, vt ei ſeruiens laboris habeat curam: non vt otio deditus, inertia pigritiaq; paſcatur. Qui ſic volunt lectioni vacare, vt non operentur, ipſi lectioni contumaces exiſtunt, quia non faciunt quod 2. Theſ. 3 ibi legunt. Ibi enim ſcriptum eſt; *Operantes ſuum panem manducent*. Et iterum: *Ipſi enim ſcitis quomodo oportet imitari nos; quia non inquieti fuimus inter vos, neque panem gratis ab aliquo manducauimus, ſed in labore, & fatigatione, die ac nocte operantes, ne quem veſtrum grauaremus*. Qui per infirmitatem corporis operari non poſſunt, humanius clementiusq; tractandi ſunt: nec contra eos murmurandũ eſt ab eis, qui vires laborandi habent: ſed magis conſulendum eſt eis, quos ſciunt corpore infirmos. Ipſi autem qui non poſſunt eos, qui laborant & poſſunt, meliores ſibi felicioresq; fateantur. Qui vero languidus eſt, & laborem operum corporalium ſuſtinere non poteſt, conſulendum eſt illi, & eius infirmitas temperanda eſt. Qui vero ſani ſunt, & fallunt. procul dubio dolendi atq; lugendi ſunt; quia non corpore, ſed (quod peius eſt) mente ægroti ſunt: quique etſi humanis oculis conuinci non poſſunt, Deum tamen latere non poſſunt. Tales igitur aut ferendi ſunt, ſi ægritudo latet; aut diſtringendi, ſi ſanitas pateat. Monachi operantes meditari aut pſallere debent, vt carminis verbique Dei delectatione conſolentur ipſum laborem. Si enim ſeculares opifices inter ipſos labores

ſuo-

ſuorum operum,amatoria turpiaque cantare non deſinunt, atque ita horam ſuam in cantibus & fabulis implicant,vt ab opere manus non ſubtrahant: quanto magis ſeruus Chriſti, qui ſic manibus operari debet,vt ſemper laudemDei in ore habeat, & lingua eius pſalmis & hymnis inſeruiat? Laborandum eſt ergo corpore, animi fixa in Deum intentione: ſicque manus in opere implicanda eſt, vt mens non auertatur a Deo. Proprijs autem temporibus oportet operari monachum, & proprijs orationi, lectionique incumbere. Horas enim debet habere monachus congruas ad ſingula officia deputatas. Partes autem temporum ſuis quibuſque operibus taliter deputantur. Æſtate enim a mane vſque ad horam tertiam laborare oportet: a tertia autem vſque ad ſextam lectioni vacare: dehinc vſque ad nonam requieſcere; poſt nonam autem vſque ad tempus veſpertinum iterum operari. Alio autem tempore, id eſt, autumno, hyeme, ſiue vere, a mane vſque ad tertiam legendum. Poſt celebrationem tertiæ vſque ad nonam, laborandum eſt: poſt refectionem autem nonæ, aut operari oportet, aut legere, aut ſono vocis aliquid meditari. Quæcumque autem operantur monachi manibus ſuis, Præpoſito deferant, Præpoſitus autem principi monachorum:nihilque operis apud fratres remaneat,ne ſollicitudinis eius cura mentem ab intentione contemplationis auertat.Hortos olerum,vel apparatus ciborum proprijs ſibi manibus fratres exerceant:ædificiorum autem conſtructio, vel cultus agrorum,ad opus ſeruorum pertinebunt. Nullus monachus amore priuati operis illigetur: ſed omnes in cōmune laborantes Patri ſine obmurmuratione obtemperabunt. Monachi Præpoſitis ſuis ſine vlla murmuratione obtemperare debent:ne forte murmurando pereant,ſicuti perierunt,qui in deſerto murmurauerunt.Si enim paruulis adhuc in lege, & rudibus nequaquam indultum eſt, quanto magis ijs,qui perfectionis legem perceperunt,non parcet,ſi talia geſſerint?

CAP.

Cap. VII. *De pſallendi officio.*

In pſallendi autem officio iſta erit diſcretio: dato enim legitimis temporibus ſigno ad horas canonicas feſtinabunt fratres cũ properatione, omnes ad chorum occurrant: nulliq; ante expletum officium licebit egredi, præter eum, quẽ neceſſitas naturæ compulerit. Recitantibus autem monachis, poſt conſummationem ſingulorum pſalmorum proſtrati omnes humi, pariter adorabunt, celeriterque ſurgentes pſalmos ſequentes incipient: eodemque modo per ſingula officia facient. Quando celebrantur pſalmorum ſpiritalia ſacramenta, refugiat monachus riſus, vel fabulas; ſed hoc meditetur corde, quod pſallitur ore. In tertia, ſexta, & nona, tres pſalmi dicendi ſunt, reſponſorium vnum, lectiones ex veteri nouoque teſtamento duæ: deinde laudes, hymnus atque oratio. In Veſpertinis autem officijs, primo lucernarium, deinde pſalmi duo, reſponſorium vnum, & laudes, hymnus, atque oratio dicenda eſt. Poſt veſpertinum autem congregatis fratribus, oportet vel aliquid meditari, vel de quibuſdam diuinæ lectionis quæſtionibus diſputare, conferendo pie atque ſalubriter, tantumque meditando diſputandoque immorari, quoadvſque completorij tempus poſſit occurrere. Ante ſomnum autem, ſicut mos eſt, peracto completorio, valedictis inuicem fratribus, cum omni cautela & ſilentio quieſcendum eſt, vſquequo ad vigilias conſurgatur. In quotidianis vero officijs vigiliarum, primum tres pſalmi canonici recitandi ſunt, deinde tres miſſæ pſalmorum, quarta canticorum, quinta matutinorum officiorum. In Dominicis vero diebus, vel feſtiuitatibus Martyrum, ſollemnitatis cauſa ſingulæ ſuperaddantur miſſæ. Verum in vigilijs recitandi aderit vſus; in matutinis pſallendi canendique conſuetudo: vt vtroque modo ſeruorum Dei mentes diuerſitatis oblectamento exerceantur, & ad laudem

dem Dei ſine faſtidio ardentius excitentur. Poſt vigilias autem vſque ad matutinum reficiendum eſt: poſt matutinum autem aut operandum aliquid, aut legendum. Lectiones autem ex veteri & nouo teſtamento tempore officij quotidianis diebus recitentur: Sabbati autem die atque dominico, ex nouo tantum pronuncientur. Monachus autem corporis ſanitate conſiſtens, ſi vigilijs vel quotidianis officijs defuerit, perdat communionem.

Cap. VIII. *De collatione.*

Ad audiendum in collatione Patrem tribus in hebdomada vicibus fratres poſt celebratam tertiam, dato ſigno, ad collectam conueniant. Audiant ſeniorem docentem, inſtruentem cunctos ſalutaribus præceptis. Audiant patrem ſtudio ſummo & ſilentio, intentionem animorum ſuorum ſuſpirijs & gemitibus demonſtrantes. Ipſa quoque collatio erit, vel pro corrigendis vitijs, inſtruendisque moribus, vel pro reliquis cauſis ad vtilitatem cœnobij pertinentibus. Quod ſi talia deſunt, pro conſuetudine tamen diſciplinę, nequaquam erit omittenda collatio; ſed in præfinitis diebus, cunctis pariter congregatis præcepta Patrum regularia recenſenda ſunt: vt qui necdum didicerunt, percipiant, quod ſequantur; qui vero didicerunt, frequenti memoria admoniti ſollicite cuſtodiant quod nouerunt. Sedentes autem omnes in collatione tacebunt; niſi forte quem auctoritas Patris præceperit, vt loquatur.

Cap. IX. *De codicibus.*

Omnes codices cuſtos ſacrarij habeat deputatos, a quo ſingulos ſinguli fratres accipient; quos prudenter lectos, vel habitos, ſemper poſt veſperū reddent. Prima autem hora codices ſingulis diebus petantur: qui vero ante vel

tardius petierit, non eſt dandum illi. De his autem quæſtionibus, quæ leguntur, nec forte intelliguntur, vnuſquiſque fratrum aut in collatione, aut poſt veſperum Abbatem interroget; & recitata ad locum lectione, ab eo expoſitionem accipiat, ita vt, dum vni exponitur, ceteri audiant. Gentilium autem libros, vel hæreticorum volumina monachus legere caueat: melius eſt enim eorum pernicioſa dogmata ignorare, quam per experientiam in aliquem laqueum erroris incurrere.

Cap. X. *De menſis.*

Tempore quo refectionis debitum ſoluitur, clauſtra monaſterij obſerentur, nec vllus extraneus intereſſe præſumat; ne quietem fraternam præſentia ſua impediat. Refectionis tempore dato ſigno pariter omnes concurrant. Qui autem ad menſam tardius venerit, aut pœnitentiam agat, aut ieiunus ad ſuum opus vel cubile recurrat. Nemo autem ad veſcendum ibit, antequã ad vocandum omnes vox ſigni ſolita inſonuerit. Refectorium pariter cunctis fratribus vnum erit. ad ſingulas menſas deni conueſcentes reſideant: reliqua turba paruulorum adſtent. Tempore conueſcentium fratrum omnes diſciplinæ gerant ſilentium, Apoſto-
2.Theſ.3. lo obtemperantes, qui dicit: *Cum ſilentio operantes ſuum panem manducent.* Vnus tamen in medio reſidens, benedictione accepta de ſcripturis aliquid legat; ceteri veſcentes tacebunt, lectionem attentiſſime audientes: vt ſicut illis corporalis cibus refectionem carnis præſtat, ita mentem eorum ſpiritalis ſermo reficiat. Nullus ad menſas clamor excitetur: ſoli tantum Præpoſito ſollicitudo maneat in his, quæ ſunt veſcentibus neceſſaria. Abbas, citra languoris neceſſitatem, cibos in conſpectu pariter cum fratribus ſumat: nec aliud quam ceteri, nec cultius, quam quæ in commune conſiſtunt, præparari ſibi quidpiam expetat; ſicque

fiat

fiat, vt dum præſens eſt, omnia diligentius adminiſtrentur; & dum communia ſunt, ſalubriter & cum caritate ſumantur. Aequalia quippe erunt menſarum omnium fercula, ſimilibusque alimentis cuncti reficiendi ſunt fratres. Quidquid præſens refectio dederit, omnes ſine murmuratione percipiant: nec id deſiderent, quod edendi voluptas appetit, ſed quod naturæ neceſſitas quærit. Scriptum eſt enim: *Carnis curam ne feceritis in deſiderijs*. Per omnem autem hebdomadam fratres viles olerum cibos, ac pallentia vtantur legumina: in diebus vero ſanctis interdum cum oleribus leuiſſimarum carnium alimenta. Non erit vſque ad ſatietatem reficiendum corpus, ne forte intereat animus: nam ex plenitudine ventris cito excitatur luxuria carnis. Qui autem appetitum edacitatis reprimit, ſine dubio laſciuiæ motus reſtringit. Tanta cum diſcretione reficiendum eſt corpus, vt nec nimia abſtinentia debilitetur, nec ſuperflua edacitate ad laſciuiam moueatur. In vtroque ergo temperantia adhibenda eſt: ſcilicet, vt & vitia carnis non præualeant,& virtus ad miniſterium bonę operatiouis ſufficiat. Quicumque ad menſam reſidens a carnibus, vel vino ſe abſtinere voluerit,non eſt prohibendus. abſtinentia enim non prohibetur, ſed potius collaudatur: tantum ne ex contemptu creatura Dei humanis conceſſa vſibus execretur. Nullum eſus furtiua contaminatio polluat, aut impudens vel priuatus extra communem menſam appetitus: excommunicationis enim ſententiæ ſubiacebit, qui vel occulte, vel extra ordinariam menſam aliquid deguſtauerit. Ante refectionis tempus nullus veſci audeat, præter eum, qui ægrotat: qui enim tempus edendi anteceſſerit, ſubſequentibus pœnis abſtinentiæ ſubiacebit. Sitienti cuipiam aut defectum patienti ante edendi tempus conſulendum eſt, Abbate vel Præpoſito ordinante, non tamen palam, ne forte ſitire, vel eſurire alios cogat. Hebdomadarius ſolus cibos deguſtet, nec

2.Cor.7.

dd 2 quis

quis id alius audeat : ne ſub occaſione deguſtandi, gulæ, vel gutturi ſatisfaciat. Laici miniſtri menſis monachorum nullatenus intererunt : nec enim poterit illis menſæ communis eſſe locus, quibus diuerſus eſt Præpoſitus. Monachi cum a menſis ſurrexerint, ad orationem omnes concurrant. Quod menſæ redundauerit, omni cura ſeruatum egentibus diſpenſabitur. In refectione monachorum a diebus Pentecoſtes vſque ad autumni principium tota æſtas interdiana prandia inuitet, reliquum tempus ſuſpendat prandia; cœna tantum apponatur. In vtriſque temporibus refectio menſæ tribus erit pulmentis, olerum ſcilicet, & leguminum, & ſi quid tertium fuerit, pomorum. Ternis quoque poculis fraterna reficienda eſt ſitis. In obſeruatione autem quadrageſimæ, ſicut fieri ſolet, poſt expletum ieiunium, pane ſolo & aqua contenti omnes erunt; vino autem, & oleo abſtinebunt.

Cap. XI. *De ferijs.*

Hæ ſunt feriæ monachorum, in quibus ieiunia conquieſcunt. In primis venerabilis dies dominicus nomini Chriſti dicatus; qui ſicut propter myſterium reſurrectionis eius ſolemnis eſt, ita & apud omnes ſeruos eius celebritatem conuiuij votiuo gaudio retinebit. Item a primo die Paſchæ vſque ad Pentecoſten, quinquaginta ſcilicet continuis diebus, ieiunium a ſanctis Patribus diſſolutum eſt; propter reſurrectionem videlicet Chriſti, & aduentum Spiritus ſancti : vt hi dies non in figura laboris, quod quadrageſimæ tempus ſignificat; ſed in quiete lætitiæ laxatis ieiunijs celebrentur. Placuit etiam Patribus a die natalis Domini vſque ad diem Circumciſionis ſolemne tempus efficere, licentiamque veſcendi habere. Non aliter & dies Epiphaniæ ex veteri regula reficiendi indulgentiam conſequuta eſt : ſiquidem & dum quiſq; fratrum conuertitur,

tur, aut ex alijs monaſterijs fratres gratia viſitandi concurrunt, pro caritate adimplenda interrumpuntur ieiunia; ſi tamen non fuerint generalia. Præter hęc alia tépora libere licenterq; cultui ieiuniorum inſeruiunt. Si qui autem monachorum prædictis temporibus ieiunare diſponunt, nequaquã prohibendi ſunt. nam & multi antiquorum Patrum his diebus in eremo abſtinuiſſe, nec aliquantum ieiunia ſoluiſſe leguntur, niſi tantum diebus dominicis, propter reſurrectionis Chriſti lætitiam.

CAP. XII. *De Ieiunijs.*

Ieiuniorum autem hos dies potiſſimum veteres elegerunt. Primum ieiunium quadrageſimæ quotidianum, in qua maior abſtinentiæ obſeruantia manebit in monachis, quoniam non ſolum a prandijs, ſed etiam a vino & ab oleo abſtinetur. Secundum ieiunium interdianum poſt Pentecoſten alia die inchoatum, vſque ad æquinoctium autumnale protenditur, ternis ſcilicet diebus per ſingulas hebdomadas, propter æſtiuum ſolis ardorem. Tertium ſequitur quotidianum ieiunium, ab octauo decimo calendas Octobris, vſque ad Natale Dominicum, in quo quotidiana ieiunia nequaquam ſoluuntur. Quartum item quotidianum ieiunium poſt diem Circumciſionis exoritur, peragiturque vſque ad ſolemnia Paſchæ. Hi autem qui vetuſtate corporis conſumpti; aut teneræ ætatis fragilitate detenti ſunt, non ſunt quotidianis exercendi ieiunijs: ne aut ſeneſcens ætas antequam moriatur, deficiat; aut creſcens priuſquam proficiat, cadat; & ante intereat, quam bonum facere diſcat.

CAP. XIII. *De habitu monachorum.*

Cultus veſtium, vel indumentorum inſignia monacho deponenda. Munitus debet eſſe monachus, non deli-

ca-

catus. Sicut autem non oportet in monacho eſſe notabilis habitus: ita nec ſatis abiectus. Nam pretioſa veſtis animam ad laſciuiam pertrahit; nimis vilis aut dolorem cordis parit, aut morbum vanæ gloriæ contrahit. Veſtimenta non erunt æqualiter diſtribuenda omnibus; ſed cum diſcretione, prout cuiuſque ætas vel gradus expoſtulat. Ita enim & Apoſtolos feciſſe legimus, ſicut ſcriptum eſt:
Act. 4. *Erant illis omnia communia; & diſtribuebatur vnicuique prout opus erat.* Vniuſcuiusq; autem fratris ſupplementum vel indigentia inſpiciatur: vt qui habent, contenti ſint; & qui non habent, accipiant. Nam habenti non dabitur; vt ſit, vnde egentibus tribuatur. Porro linteo non oportet monachum indui: orarium, birros, planetas non eſt fas vti, neq; illa indumenta vel calceamenta, quæ generaliter cætera monaſteria abutuntur. Ternis autem tunicis, & binis pallijs, ſingulisque cucullis contenti erunt ſerui Chriſti, quibus ſupradijcietur melotes pellicea, mappula, manicę quoq; pedules, & caligæ. His tantũ contenti erunt, nihil præterea in habitu aliud præſumentes. Pedules autem vtentur in monaſterio, quamdiu hyemis coegerit violentia; ſiue dum fratres gradiuntur in itinere, vel proficiſcuntur ad vrbem. Monachi autem in monaſterio pallijs ſemper operiantur, vt pro honeſtate tecti incedant, & in miniſterio operis expediti diſcurrant. Sane ſi forte quis pallium non habeat, humeris mappulam ſuperponat. Nullus monachorum vultus curam gerat, per quod laſciuiæ & petulantiæ crimen incurrat: non eſt enim mente caſtus, cuius aut corporis cultus, aut impudicus extat inceſſus. Nullus monachorum comam nutrire debet: nam qui hoc imitantur, etſi ipſi hoc ad decipiendos homines per ſpeciem ſimulationis non faciant, alios tamen ſcandalizant; ponentes offendiculum infirmis, & ſanctum propoſitum vſque ad blaſphemiam perducentes. Tondere ergo debent iſti, quando & omnes, immo ſimul ac pariter omnes. Nam reprehenſibile

eſt,

eſt, diuerſum habere cultum, vbi non eſt diuerſum propoſitum.

CAP. XIV. *De ſtrato, ſiue, de illuſionibus nocturnis.*

Abbatem cum fratribus pariter in congregatione commorari oportet; vt communis conuerſatio, & teſtimonium bonæ vitæ, & reuerentiam præbeat diſciplinæ. Fratres quoque omnes, ſi poſſibile eſt, in vno conclaui commorari decet. Quod ſi difficile fuerit, certe vel decem, quibus vnus eſt præponendus decanus, quaſi rector & cuſtos. Specioſam, vel variam ſupellectilem monachum habere non licet, cuius ſtratus erit ſtorea, & ſtragulum, pellesq; lanatæ duæ, galnabis quoque & fæciſtergium, geminusque ad caput puluillus. Per ſingulas hebdomadas Abbas, ſiue Præpoſitus lectulos cunctorum perſpiciat, nequid indigeat frater, ſeu ſuperfluum habeat. Nocte dum ad dormiendum itur, ſeu poſtquam quieſcitur, alteri nemo loquatur. In nocturnis tenebris nemo loquatur fratri cui obuiat. Duobus in lecto vno iacere non liceat. Lux autem nocte dormientium locum illuſtret: vt depulſis tenebris teſtimonium pateat ſingularis quietis. monachi ſtratus in nulla turpi cogitatione verſetur, ſed in ſola contemplatione Dei accubans, & requiem corporis, & quietem habeat cordis, cogitationesque prauas ab ſe repellat, bonis obiectis, turpes ab ſe remoueat: nam animi motus imaginibus ſuis agitur: & qualis vigilantii cogitatio fuerit, talis & imago per ſoporem occurrit. Qu nocturna illuſione polluitur, publicare hoc Patri monaſterij non moretur, culpæq; ſuæ meritis hoc tribuat, & occulte pœnitentiam agat: ſciens quia niſi præceſſiſſet in eo fluxus animi turpia cogitantis, non ſequeretur in eo fluxus ſordidæ atque immundæ pollutionis. Quem enim præuenerit cogitatio illicita, tentatio illum fœdat immunda. Qu inoctur-

cturno deluſus phantaſmate fuerit, tempore officij in ſacrario ſtabit; nec audebit eadem die Eccleſiam introire, antequam ſit lotus & aquis & lacrymis. In lege quippe
Deut. 23 qui ſomnio nocturno polluebatur, egredi iubebatur è caſtris, nec regredi prius quam ad veſperam lauaretur. Et ſi illi in carnali populo ita, quid ſpiritalis ſeruus Chriſti facere debeat? qui magis contaminationem ſuam debet reſpicere, & longe ab altari poſitus mente & corpore pertremiſcere, atque in figura aquæ pœnitentiæ lacrymas adhibere: vt non ſolum aquis, ſed etiam fletibus ſtudeat ablui, quidquid forte per occultam culpam immunda contaminatio polluit. Qui fornicationis tentamentis exæſtuat, oret indeſinenter, atque abſtineat: nec erubeſcat confiteri libidinis æſtum, quo vritur; quia vitium detectum cito curatur: latens vero, quanto amplius occultatum fuerit, tanto magis profunde ſerpit: quod reuera qui publicare negligit, curari minime cupit.

Cap. XV. *De delinquentibus.*

Si quis in aliquo leui delicto titubans oberrauerit, ſemel atque iterum admonendus eſt: qui ſi poſt ſecundam admonitionem a vitio nequaquam fuerit emendatus, congrua facti ſui animaduerſione coerceatur. Peccantem nullus occultet: criminis enim eſt conſenſio poſt ſecundam admonitionem celare quempiam peccatorem. Si quis ſæpius peccantem viderit, prius hoc vni vel duobus demonſtret fratribus, quorum teſtimonio poſſit conuinci, ſi negauerit qui deliquit. Peccatum palam commiſſum palam eſt arguendum: vt dum peccans manifeſte emendatur, hi qui eum in malo imitati ſunt, corrigantur. Sicut autem vnius delicto ſæpe multi pereunt; ita vnius emendatione plerumque multi ſaluantur. Qui vero in fratrem peccauerit, ſi ſtatim reminiſcens ad veniam poſcendam fuerit inclinatus

per-

percipiat ab eo indulgentiam, cui cognoſcitur intuliſſe iniuriam. Quia autem aut non petit, aut non ex animo poſtulat in collationem deductus iuxta exceſſum iniuriæ congruę ſubiaceat diſciplinæ. Qui ſibi inuicem conuitia obijciunt, ſi iterum inuicem ſibi celeriter laxando ignoſcunt, hi iam ab alio iudicandi non ſunt, quia pariter ſibi veniam dare feſtinauerunt: ſi tamen excedere in ſemetipſos frequentius non præſumant. Qui ſponte culpam confitetur quam geſſit, veniam promereri debet; quam expetit. Oretur igitur pro eo, eique confeſtim, ſi leuis culpa eſt poſtulata indulgentia præbeatur. Qui pro graui vitio ſæpe excommunicatus emendare neglexerit, tam diu damnationi ſubiaceat, quouſque vitia inolita deponat: vt quem ſemel inlata animaduerſio non coërcuit, frequens ſeueritas cenſeat emendandũ. Quamuis frequentium grauiſſimorumq; vitiorum voragine ſit quiſquam immerſus, non tamen a monaſterio proijciendus, ſed iuxta qualitatem delicti coërcendus eſt: ne forte qui poterat per diuturnam pœnitudinem emendari, dum proijcitur, ore diaboli deuoretur.

Cap. XVI. *De delictis.*

Delicta autem aut leuia ſunt, aut grauia. Leuioris culpæ reus eſt, qui otioſus eſſe dilexerit; qui ad officium vel ad collationem, vel ad menſam tardius venerit: qui in choro horis riſerit, fabuliſue vacauerit; qui relicto officio vel opere, extra neceſſitatis cauſam foras diſceſſerit; qui torporem aut ſomnum amauerit: qui ſæpius iurauerit; qui multiloquus fuerit: qui miniſterium cuiuſlibet operis iniunctum ſibi ſine benedictione ſuſceperit, ac peracto opere benedictionem minime poſtulauerit; qui iniunctum opus negligenter vel tardius expleuerit; qui caſu vas aliquod fregerit; qui damnum rei paruæ intulerit; qui codice negligenter vſus fuerit; qui alicubi ad momentum

ſeceſſerit: qui occulte literas ab aliquo, vel quodlibet munus acceperit; vel epiſtolam ſuſcipiens occultauerit, aut ſine Abbatis conſenſu reſcripſerit, vel quemlibet parentum, vel ſecularium, ſine iuſſu ſenioris aut viderit, aut cum eo locutus ſit: qui ſeniori inobediens fuerit; qui contumaciter ſeniori reſponderit: qui erga ſeniorem linguam non repreſſerit: qui laſciuus in lingua fuerit; qui inhoneſte inceſſerit; qui iocauerit; qui ſatis riſerit; qui cum excommunicato locutus fuerit, orauerit, aut comederit: qui illuſionem nocturnam Patri non patefecerit. Hæc igitur & his ſimilia triduana excommunicatione emendanda ſunt. Grauiori autem culpæ obnoxius eſt, ſi temulentus quiſque ſit, ſi diſcors, ſi turpiloquus, ſi feminarum familiaris, ſi ſeminans diſcordias, ſi iracundus, ſi altæ & erectæ ceruicis, ſi mente tumidus, vel iactanti inceſſu immoderatus: ſi detractor, ſuſurro, vel inuidus: ſi præſumptor rei peculiaris, ſi pecuniæ contagio implicatur, ſi aliquid præter regularem diſpenſationem ſuperfluum poſſideat: ſi fraudator rei acceptæ, vel commiſſæ ſibi, aut minus commiſſæ. Inter hæc ſi ſe de rebus ſecum allatis extulerit, vel de ijs per inobedientiam murmurauerit: ſi rei maioris damnum intulerit, ſi furatus fuerit, ſi periurauerit; ſi falſum dixerit, ſi contentiones & rixas amauerit, ſi manifeſtum conuitium fratri intulerit, ſi perſonam innocentis falſo crimine maculauerit, ſi contumaci animo ſeniorem deſpexerit, ſi rancorem aduerſus fratrem tenuerit, ſi peccanti in ſe, & poſtea ſupplicanti veniam non conceſſerit: ſi cum paruulis iocauerit, ſi cum altero in vno lecto iacuerit, ſi extra communem menſam priuatim, vel furtim quippiam ſumpſerit: ſi alicubi extra conſultum Præpoſiti vel Abbatis diſcedens medio die, vel amplius commoratus fuerit: ſi, vt otioſus ſit, falſam infirmitatem prætenderit. Hæc & ſimilia iuxta arbitrium Patris diuturna excommunicatione purganda ſunt: vt qui grauiter peccare noſcuntur, acriori ſeueritate coërceantur.

CAP.

Cap. XVII. *De excommunicatis.*

Satisfactio delinquentium hæc eſt. Fratribus in eccleſia conſtitutis, peracto pœnitentiæ tempore excommunicatus vocatus ſoluet ſtatim cingulum extra chorum humo proſtratus, quouſque celebritas expleatur, cumq; iuſſum fuerit ab Abbate de terra conſurget, ingrediensque chorum oret. Poſt hæc data oratione pro eo ab Abbate, & reſpondentibus cunctis, Amen, ſurget, atque omnibus pro negligentia veniam poſcat, adepturus indulgentiam poſt huius emendatoriæ ſatisfactionis cenſuram. In minori ætate conſtituti non ſunt coërcendi ſententia excommunicationis, ſed pro qualitate negligentiæ congruis emendandi ſunt plagis: vt quos ætatis infirmitas a culpa non reuocat, flagelli diſciplina compeſcat. Excommunicatis autem ab his locis, quibus fuerint conſtituti, ante pœnitentiæ tempus expletum, progredi prohibeatur. Ad excommunicatum nulli liceat ingredi citra imperium ſenioris. Cum excommunicato neque orare, neque loqui cuique licebit: cum excommunicato nulli penitus veſci licet, nec ipſi quidem qui alimentum victui præbet. Cuius biduana vel triduana fuerit illata excommnicationis ſuſpenſio, ſola panis & aquæ in veſpertinum erit adhibenda refectio. Excommunicatis, præter hyemis violentiam, cubile humus erit tantum, ſiue ſtorea: amictus autem tegmen raſum, aut forte cilicium: calceamentum vero ſpartea, aut quodlibet genus ſolearum. Excommunicandi poteſtatem habebit Pater monaſterij, ſiue Præpoſitus: reliqui autẽ exceſſus monachorum in collecta Abbati vel Præpoſito deferentur; vt is qui deliquiſſe cognoſcitur, competenti ſeueritate coërceatur.

Cap. XVIII. *De rebus monaſterij.*

Abbati vel monacho monaſterij ſeruum non licebit facere liberum. Qui enim nihil proprium habet, liberta-

tem rei alienæ dare non debet. Nam, ſicut & ſeculi leges ſanxerunt, *non poteſt alienari poßeſſio niſi a proprio domino*. Omne quod in monaſterium in nummo ingreditur, ſub teſtimonio ſeniorum accipiendum. Eadem pecunia in tribus partibus diuidenda eſt: quarum vna erit pro infirmis & ſenibus, & pro aliquo coëmendo in diebus ſanctis cultius ad victum fraternum: alia pro egenis: tertia pro veſtimentis fratrum, & puerorum, vel quibuſque ad neceſſitatem monaſterij coëmendis. Quas tres partes cuſtos ſacrarij ſuſcipiat, ac præcipiente Abbate ſub teſtimonio Præpoſiti vel ſeniorum de ſingulis partibus pro ſuis neceſſarijs cauſis expendat.

Cap. XIX. *Quid ad quem pertineat.*

Ad Præpoſitum pertinet ſollicitudo monachorum, actio cauſarum, cura poſſeſſionum, ſatio agrorum, plantatio, culturaque vinearum, diligentia gregum, conſtructio ædificiorum, opus carpentariorum, ſiue fabrorum. Ad cuſtodem ſacrarij pertinet cura vel cuſtodia templi, ſignum quoque dandi in veſpertinis nocturniſq; officijs, vela, veſteſq; ſacræ, ac vaſa ſacrorum, codices quoque, inſtrumentaque cuncta, oleum in vſu ſanctuarij, cera & luminaria. Iſte veſtiaria monaſterij ſuſcipiat, quique etiam fila diuerſa pro conſuendis veſtibus fratrum habebit, & quibuſcunq; vt neceſſum eſt, miniſtrabit. Ad hunc quoque pertinebit aurum & argentum, ceteraq; facta infectaque æris, ferrique metalla: ordinatio quoq; linteariorum, fullonum, cerariorum, atque ſartorum. Ad ianitorem pertinebit cura hoſpitum, denuntiatio aduenientium, cuſtodia exteriorum clauſtrorum. Ad eum qui cellario præponitur, pertinebit ſollicitudo eorum, quæ in promptuario ſunt. Iſte præbebit hebdomadarijs quidquid neceſſariū eſt victui mona-

nachorum,hoſpitum, & infirmorum : Iſto præſente diſpenſantur ea quæ menſis deferenda ſunt. Is etiam quidquid reſiduum ſumptui fuerint pro pauperũ vſibus reſeruabit. Huic quoque hebdomadarius expleta hebdomada vaſa ſibi tradita exhibebit, ad perſpiciendum vtique ſi negligenter habita non ſunt : ac denuo ſuccedenti hebdomadario coram iſto tradentur. Ad hunc quoque pertinent horrea, greges ouium, & pecorum, lana, & linum, auiaria, ſollicitudo cibaria ad miniſtrandum piſtoribus, iumentis, bobus, & auibus : induſtria quoque calceamentorum, cura paſtorum, ſeu piſcatorum. Ad hebdomadarium pertinet cura ferculorum, adminiſtratio menſarum, ſignum dandi in diurnis officijs, ſiue in collatione, vel in collecta poſt ſolis occubitum. Ad hortulanum pertinebit munitio cuſtodiaque hortorum, aluearia apum, cura ſeminum diuerſorum : ac denuntiatio quid quando oporteat in hortis ſeri, aut plantari. Ars autem piſtoria ad laicos pertinebit: ipſi enim triticum purgent ; ipſi ex more molant ; Maſſam tantundem monachi conficiant, & panem ſibi proprijs manibus ipſi faciant. Porro pro hoſpitibus vel infirmis laici faciant panes. Strumentorum cuſtodia, & ferramẽtorum ad vnum, quem Pater monachorũ elegerit, pertineb t, qui ea operantibus diſtribuat, receptaq; cuſtodiat. Et licet hæc cuncta ſpecialiter ſingulis maneant diſtributa, omnia tamen a Patre monaſterij ordinata ad curã Præpoſiti pertinebunt. Ad cuſtodiendam in vrbe cellam vnus ſenior & grauiſſimus monachorum cum duobus paruulis monachis conſtituendus eſt ibi, qui ſi culpa caret, conuenit eum perpetim perdurare. Porro cura nutriendorum paruulorum pertinebit ad virum, quem elegerit Pater, ſanctum, ſapientemque, atque ætate grauem, informantem paruulos non ſolum ſtudijs litterarum, ſed etiam documentis magiſterioque virtutum. Cura peregrinorum, vel pauperum eleemoſyna pertinebit ad eum, cui diſpenſationis poteſtas commiſſa eſt. Iſte quod ha-

habet diſtribuat, communicet quod poteſt, non ex triſtitia aut neceſſitate: *Hilarem enim datorem diligit Deus.* 2. Cor. 9.

Cap. XX. *De infirmis fratribus.*

Cvra infirmorum ſano, ſanctæque conuerſationis viro committenda eſt, qui pro eis ſollicitudinem ferre poſſit; magnaque cum induſtria præſto faciat, quicquid imbecillitas eorum expoſtulat. Ipſe autem ſic ægrotis deſeruiat, vt de ſumptibus eorum veſci non præſumat. Ægrotis delicatiora præbenda ſunt alimenta; quouſque ad incolumitatem perueniant: poſtquam autem ſalutem receperint, ad vſum priſtinum reuertantur. Infirmi pro quo delicatius aluntur, fortiores inde nequaquam ſcandalizentur. qui enim ſani ſunt infirmos tolerare debent; qui autem infirmi ſunt, ſanos & laborantes anteponendos ſibi non dubitent. Nullam oportet vel veram cordis & corporis infirmitatem tacere, vel falſam prætendere: ſed qui poſſunt, gratias Deo agant & operentur; qui vero non poſſunt, manifeſtent ſuos languores, & leuius humaniusque tractentur. Sub prætextu infirmitatis nihil peculiare habendum; ne lateat libido cupiditatis ſub languoris ſpecie. Lauacra nulli monacho adeunda ſtudio lauandi corporis, niſi tantummodo pro neceſſitate languoris. Nec differendum eſt propter medelam, ſi expedit; nec murmurandum eſt: quia non fit pro appetitu voluptatis, ſed pro remedio tantum ſalutis.

Cap. XXI. *De hoſpitibus.*

Aduenientibus hoſpitibus prompta atque alacris ſuſceptio adhibenda eſt; ſciens ob hoc nouiſſimam conſequi retributionem, ſicut & Dominus dicit: *Qui vos recipit, me recipit: qui me recipit, recipit eum qui me miſit. Qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ accipiet: & qui* Matt. 10.

reci-

recipit iuſtum in nomine iuſti, mercedem iuſti accipiet : & qui potum dederit vni ex minimis iſtis calicem aquæ frigidæ tantum in nomine diſcipuli, Amen dico vobis non perdet mercedem ſuam. Et licet omnibus hoſpitalitatis bonum cum gratia oporteat referri vberior tamen clericis & monachis deferenda eſt honorificentia hoſpitalitatis. Præbeantur eis habitacula, lauentur eorum pedes, vt præceptum Dominicum impleatur. Congruis etiam ſumptibus eiſdē humanitatis gratia præbeatur.

Cap. XXII. *De profectione.*

Nullus monachorum inconſulto Abbate audeat vſpiam progredi, nec aliquid præſumere ſine imperio eius, ſeu Præpoſiti. Si quando Abbas vel Præpoſitus alicubi proficiſcuntur, ille ferat fratrum ſollicitudinem, qui eſt poſt Præpoſitum ſecundus in ordine. Nullus propinquum vel extraneum hoſpitem vel monachum familiarem ſeu parentem videre abſque imperio audeat ſenioris: neque ſine Abbatis iuſſu quiſque accipere epiſtolam, vel dare cuiquam præſumat. Quando fratres foris proficiſcuntur, vel redeunt, congregatis omnibus in vnum in Eccleſia benedictionem accipiant: eodemque modo hebdomadarij vel quarumlibet rerum diſpenſatores, ſiue dum promouentur, ſiue dum recedunt. Propter neceſſitatem aliquam monaſterij duo fratres ſpirituales ac probatiſſimi eligantur, qui ad vrbem, vel ad poſſeſſionem mittantur. Adoleſcentuli autem, vel nuper conuerſi a tali miniſterio remouendi: ne aut infirma ætas carnis deſiderio polluatur, aut rudis conuerſio ad ſeculi deſideria reuertatur. Monachus dum ad aliud monaſterium mittitur viſitandum, quamdiu cum eis fuerit, ad quos deſtinatus eſt, ita eum oportet ibi viuere, ſicut reliquum cœtum ſanctorum videt, propter ſcandalum ſcilicet & perturbationem infirmorum.

CAP. XXIII. *De defunctis.*

TRanſeuntibus de hac luce fratribus, antequam ſepeliantur, pro dimittendis eorum peccatis ſacrificium offeratur. Corpora fratrum vno ſepelienda ſunt loco: vt quos viuentes charitas retinuit vnitos, morientes locus vnus amplectatur. Pro ſpiritibus defunctorum altera die poſt Pentecoſten ſacrificium Deo offeratur, vt beatæ vitæ participes facti purgatiores corpora ſua in die reſurrectionis recipiant. Hæc igitur ò ſerui Dei, milites Chriſti, contemptores mundi, ita vobis cuſtodienda volumus, vt maiorum præcepta Patrum per omnia conſeruetis. Suſcipite igitur inter illa & hanc admonitionem noſtram, humili corde cuſtodientes quæ dicimus; libenter ſumentes quod diſpenſamus: quatenus vobis de effectu operis ſit gloria, & nobis pro ipſa admonitione poſtulata proueniat venia. Deus autem omnipotens cuſtodiat vos in omnibus bonis, & quomodo cœpit, ſic confirmet gratiam ſuam in vobis, AMEN.

EXPLICIT REGVLA S. ISIDORI.

S. FRV-

S. FRVCTVOSI
BRACARENSIS EPISCOPI
Regula
MONACHORVM.

DE S. FRVCTVOSO EIVSQ. REGVLIS veterum teſtimonia.

MARTYROLOGIVM ROM. die XVI. Aprilis.

BRACARAE in Luſitania S. FRVCTVOSI Epiſcopi.

CONCILIVM TOLETAN. X. in decreto pro Potamio Epiſcopo.

VENERABILEM FRVCTVOSVM Eccleſiæ Dumienſis Epiſcopum communi omnium noſtrum electione conſtituimus Eccleſiæ Bracarenſis gubernacula continere, &c.

AVCTOR ANONYMVS VITAE S. FRVCTVOSI apud Prudentium de Sandoual in appendice fundationum monaſticarum Hiſpaniæ.

IN PRAEFATIONE eius libri.

Poſtquam antiquas mundi tenebras ſupernæ veritatis noua irradiauit claritas, & à ſede Romana, prima ſanctæ Eccleſiæ cathedra, fidei catholicæ dogmatum rutilaret immenſitas; atque ex Aegypto, orientali prouincia, excellentiſſima ſacræ religionis præmicarent exempla, & huius occiduæ plagæ exiguæ perluceret extremitas; perſpicuæ claritatis egregias diuina pietas duas illuminauit lucernas, Iſidorum reuerentiſſimum ſcilicet virum, Hiſpalenſem Epiſcopum, atque beatiſſimum FRVCTVOSVM, ab infantia immaculatum & iuſtum. Hic in ſacratiſſimo religionis propoſito Spiritus ſancti flamma ſuccenſus, ita in cunctis ſpiritualibus exercitatus, omnibusque operibus ſanctis perfectus

ſectus enicuit, vt [ad] patrum ſe facile [quorum] æquaret antiquorum meritis Thebæorum.

CAP. I. *Hic puerulus inſpirante Domino (inter montium conuallia Bergendenſis territorij) pro ædificatione monaſterij apta loca penſabat, & intra ſemetipſum retinens nemini manifeſtabat.*

CAP. II. *Poſthæc reuertens ad locum illum ſolitudinis ſupra memoratum, vt deuotionem, quam dudum paruulus elegerat, iam perfectus impleret. Nam conſtruens cœnobium Complutenſe, iuxta diuina præcepta nihil ſibi reſeruans, omnem a ſe facultatem ſuam ibidem conferens, eum locum locupletiſſime ditauit: & tam ex familia ſua, quam ex conuerſis diuerſis Hiſpaniæ partibus ſedulo concurrentibus, eum agmine monachorum affluentiſſime compleuit.*

CAP. III. *Hic vero ſanctiſſimus confirmans cunctum regularem ordinem, conſtituensque cœnobij patrem coniungentem diſcretioni rigorem, nudis veſtigijs penetrabat loca nemoroſa.*

CAP. V. *Demum itaque egrediens inter Bergendenſis territorij & Gallæciæ prouinciæ confinibus ædificauit monaſterium Viſumenſe: atque poſtmodum ex alia parte Gallæciæ in ora maris conſtruxit monaſterium Pheonenſe.*

CAP. VIII. *Dein ad eremi pertendens loca monaſteria plurima fundauit; in quibus multas animas monachorum per bonam conuerſationem & ſanctam diſciplinam erudiuit. Ipſe vero dum ibi cœnobiali ritu cunctis commorantibus modum rectæ vitæ conſtituiſſet, deuitans frequentes populi concurſus abditiſſima eremi loca petit.*

CAP. XIIII. *Quadam dominica die idem ſanctiſſimus vir de ciuitate Spalenſe ad inſulam, quæ ſita eſt in territorio Gaditano, pergebat. Cumque præfatam ſuffragante Domino Gaditanam ingreſſus fuiſſet inſulam, ex alia parte quaſi ſol oriens illuminaturus Spaniam, ædificauit ſanctum ope Domini monaſterium, ſolitaque cœnobiali ritu regulare eum inſtruxit exercitij rudimenta.*

CAP. XV. *Denique in abdita, vaſtaque, & a mundana habitatione remota ſolitudine, præcipuum & miræ magnitudinis egregium fundauit cum Dei iuuamine cœnobium; & quod ab ora maris nouem millibus diſtet, ei nomen dedit Nono. Mox: Ita ardore fidei ac-*

cendit animos populoru m, vt cateruatim vndique concurrens agmina conuerſorum immenſus fieret chorus. Nec ſolum virorum, ſed etiam animi inflammantur feminarum. Et cum in eodem ſanctæ congregationis loco accedendi aditus non eßet mulierum ordini, referam quemadmodum facta eſt congregatio puellarum.

CAP. XVI. *Quædam virgo ſacratiſſima, nomine Benedicta claro genere exorta, atque ex Gardingo regis ſponſa, ardore fidei, & flamma ardoris ſanctæque religionis ſuccenſa, ſuis occulte fugiens parentibus ſola ingreſſa eſt diuerſa eremi loca; & ſic imperuia & ignota errando deſerta, tandem duce Domino appropinquauit ad ſanctam cœnobij congregationem. Ille vero hæc audiens iuſſit ei in eadem deſerti ſilua paruam facere manſiunculam. Cumque eius fama per diuerſas terras fuiſſet laudabiliter propalata, tantus deſiderij amor inflammabat ceteras diuerſorum filias, vt vndique alacriter confluerent eximia cateruarum caterua: ita vt intra breue temporis ſpatium octuagenarius in congregatione numerus ſacrarum virginum compleretur: quibus in alia ſolitudine more ſolito conſtruit monaſterium. Tanta itaque in vtroque ſexu almiſica florebat ſanctitas, atque eximia creſcebat fama perfectionum, vt viri cum filijs ſuis ad ſanctam ſe conuerterent congregationem monachorum: matronæ vero eorum cum filiabus ſuis ſancto ſe ſociarent conſortio puellarum:*

CAP. XVII. *Poſtquam autem cunctam ſancti operis ſui deuotionem, ſuffragante ſupernæ virtutis opitulatione, ad ſummam perduxit perfectionem, ſuccendit eum immenſus ſancti deſiderij ardor, vt partem occupans Orientis nouam arriperet peregrinationem. Cumque hæc cum paucis electis diſcipulis ſuis clam pertractaſſet, ab vno proditore detectus diſcipulo egreſſionis aditum non valuit impetrare.*

CAP. XVIII. *Poſt hæc, licet inuitus contra voluntatem ſuam languoris mœrore depreßus perniciter reſiſtendo, in ſede metropolitana dono Dei ordinatus eſt Pontifex. Tanto igitur ſuſcepto honore priſtinam non depoſuit conuerſationem: ſed in eodem habitu, in eodemque ſolito abſtinentiæ rigore perſiſtens, reſiduum vitæ ſuæ tem-*

tempus in eleemoſynarum diſpenſatione, atque monaſteriorum conſummauit ædificatione.

Cap. xix. *Iterum inter Bracarenſem vrbem & Dumienſe cœnobium, in cacumine modici montis præcipuum ædificauit monaſterium, vbi ſuum ſanctum humatum eſt corpus.*

EGBERTVS Archiepiſcopus Eboracenſis in excerptionibus Canonum, quæ habentur in collectione Conciliorum Britannicorum H. Spelmani, ad annum Chriſti DCCL. Cap. lxvii.

FRVCTVOSVS *dicit: Monachus ſanctæ regulæ violator, ſiue contemptor, vel paruulorum &c.* vt capite xvi. prioris regulæ.

BVRCHARDVS Epiſcopus Vvormatienſis decretorum lib. xi. c. xxxiii.

Ex dictis Fructuoſi Epiſcopi: Cum excommunicato nullus loquatur, neque qualibet eum compaſſione, &c. vt Cap. xiiii.
IDEM LIB. XIIII. CAP. IX. *Si quis Eccleſiaſtica præditus ordinatione, aut monachus repertus fuerit ebrioſus.*

BENEDICTVS Anianenſis Abbas, & Smaragdus monachus ſæpius vtramque FRVCTVOSI regulam citant.

INCI-

INCIPIVNT CAPITVLA REGVLAE

S. FRVCTVOSI EPISCOPI.

I. *De dilectione Dei & proximi.*
II. *De Orationibus.*
III. *De Præpoſitis, vel officio.*
IV. *De habitu & veſte monachorum.*
V. *De menſis.*
VI. *De operatione.*
VII. *De ferramentis, vel vtenſilibus.*
VIII. *De obedientia, & ſeſſione monachi.*
IX. *De hebdomadarijs.*
X. *De hoſpitibus, peregrinis, vel infirmis.*
XI. *De nitore & affectu monachi.*
XII. *De cautela monachi.*
XIII. *De delictis.*
XIV. *De excommunicatis.*
XV. *De clamoſis & laſciuis.*
XVI. *De mendace, fure, & percuſſore monacho.*
XVII. *De culpatis.*
XVIII. *De ieiunijs.*
XIX. *De cibis.*
XX. *De officio Abbatis, vel Præpoſiti.*
XXI. *De Conuerſis, qualiter debent ſuſcipi.*
XXII. *De profeſſione Conuerſi.*
XXIII. *De primi conuerſione.*
XXIV. *De ſenibus.*
XXV. *De die Dominico.*

EXPLICIVNT CAPITVLA.

INCIPIT REGVLA
A DOMINO ET P. N. FRVCTVOSO
EDITA IN PACE.

Capitvlvm I. *De dilectione Dei & proximi.*

POST dilectionem Dei, & proximi; quod eſt totius perfectionis vinculum, & ſumma virtutum, hoc de reliquo ex regulari traditione conſeruari in monaſterijs definitum eſt. Primum incumbere orationi nocte ac die, & præfinitarum horarum obſeruare menſuram; nec vacare vllatenus, aut torpere a ſpiritualibus quemquam operum exercitijs diuturnis temporibus.

Cap. II. *De orationibus.*

Primæ horæ obſeruandæ menſura ſancita eſt, dicente propheta: *Mane aſtabo tibi, & videbo te; quia tu es Deus nolens iniquitatem.* Et iterum: *Ad te orabo Domine, mane exaudies vocem meam.* Secunda quoque inter primam & tertiam conſtituta quaſi quidam limes ponitur: vnde & a monachis neceſſe eſt ne otioſa ducatur. Ideo conſtitutum eſt, vt

Pſal. 5.
ibid.

vt trino pſalmorum obſequio frequentetur, quæ & primæ conſummet officium, & ſubſequenter tertiæ incipiat ſcandere gradum. Ita quoque in reliquis inſtitutum eſt hunc ſeruandum eſſe ordinem horis, tertia, ſexta, nona, duodecima videlicet, atque veſpera; vt ante & poſt trinas has legitimas horas peculiares orationes proſequantur obſequia. Nocturno igitur tempore prima noctis hora ſex orationibus celebranda eſt: ac deinde decem pſalmorum concentu cum laude ac benedictionibus conſummando in Ecclecleſia eſt. Deinde valefacientes inuicem, & reconciliationi ac ſatisfactioni alterutrum inſiſtentes, laxant mutuo debita; & pietate prona, qui ſegregati a cœtu fraterno ob negligentiam ſuam fuerant, merentur indulgentiam. Cum demum pergentes ad cubilia, atque in vnum cuncti coëuntes ob perfectionem pacis, & reorum abſolutionem, cantatis tribus pſalmis iuxta morem cum laude, & benedictione, ſymbolum Chriſtianæ fidei communi omnes recitent voce; vt fidem ſuam puram coram Domino oſtendentes, ſi, quod dubium non eſt fieri vel accidere, vt nocturno quiſquam tempore euocetur a corpore, commendatam iam fidem ſuam, & expiatam ab omni ſcandalo conſcientiam proferat ante Deum. Poſt deinde adeuntes cubilia ſummo cum ſilentio, & habitu tacito, greſſuque quieto, nec vllus ſe vel vltra cubiti ſpatium iungens ad alterutrum, vel ſaltem alium reſpicere audens, pergat ad lectulum ſuum: vbi tacite orationi inſiſtens, pſalmoſque recenſens, vltimo orationẽ ſuam quinquageſimi pſalmi recitationem atq; oratione conſummet; nec ſtrepere, nec mutire auſus, aut excreare, cum gratia nocturni ſomni capiat ſilentium.

Cap. III. *De Præpoſitis, vel officio.*

Præpoſitus ſane in medio conſiſtens dormitorio, quoadusque cuncti quieſcant, omnibus iam cubantibus cir-

circumeat ſilenter lecta ſingulorum: ne quis aut tarde ſe iactet, aut extra regulam occultis muſſitationibus vacet: & vt plenius perſcrutans geſta ſingulorum, & merita, intelligat, quem quomodo veneretur atque ſuſcipiat. Similiter & aut Decanus alios, aut quiſquam e fratribus bene probatus aſſiſtat in ſeceſſu communi, quouſque quieti ſe tradant cuncti; ne aut fabulas inter ſe ventilent vanas, aut ridiculis ſtudeant, aut quodlibet noxiale vitium conſueſcant. Quia inſtitutum eſt regulariter, nullum omnino monachum in ſeceſſu loqui debere, ſed aut pſalmos recenſere, ſi plures ſunt; aut certe aliquid meditari voce, ſi ſolus eſt. Ita ante mediam ſurgentes noctem duodenos per choros recitent pſalmos, ſecundum conſuetudinem. prius tamen quam ſurgant ceteri, a vigiliarijs fratribus Præpoſitus excitetur, vt cum benedictione ſua & ſignum moueatur, & cunctorum lectula ab eo priuſquam conſurgant, ſtrenue viſitentur. Hoc quoque in omnibus nocturnis orationibus gerat, vt ſemper prior ſurgat Prępoſitus, quam ad conſurgendum reliqui moueantur; vt ipſe videat, quis quomodo iaceat; ne aliquam laſciuiam per incuriam quietionis ſuæ dormiens incurrat. Poſt pauſantes paululum medium noctis perſoluant officium: vbi quatuor reſponſoria ſub ternorum pſalmorum diuiſione concinantur. Sic poſt mediam noctem, ſi hyemis tempus eſt, ſedentibus cunctis vnus medio reſidens releget librum: & ab Abbate, vel a Præpoſito diſſerente ceteris ſimplicioribus quod legitur pateſiat. Quod quidem & æſtate poſt veſperam conſeruetur, vt prius quam compleant, liber legatur. Ita deinde duodenis iterum cantatis pſalmis adeant cubilia, paululumque quieſcentes, gallicinio iam ſonante, recitatis tribus pſalmis, cum laude & benedictione ſua, matutinum celebrent ſacrificium. Quo peracto quia meditationi incumbendum eſt, mox vt ad locum conſuetæ meditationis peruenerint, ternos recitent pſalmos, & oratio-

nem ex integro finientes, meditentur vſque ad ortum ſolis. Sane in omnibus horarum ſingularum orationibus nocturno ac diurno tempore ad omnem pſalmorum finem, gloria cantantes Deo proſternentur in terram: eo ſcilicet ordine, vt nemo prius ſeniore aut incuruetur, aut iterum ſurgat: ſed omnes ſumma æquitate conſurgant, extenſiſque ad cælum palmis orando perſiſtant, ſicut & æquitate merguntur. Sabbatorum vero & Dominicarum noctium curriculis, ſeno miſſarum ſuper adiecto officio, ſenis etiam miſſis vigiliæ cum ſenis reſponſorijs celebrentur.: vt Reſurrectionis Dominicæ ſolemnitas ampliori officiorum pſalmodia magis honoretur. quod & præcipuarum feſtiuitate miſſarum præcedente nocte competenter officiorum genere de qualibet ſolemnitate ſemper eſt celebrandum.

Cap. IV. *De habitu & veſte monachorum.*

VEſtimenta non multa nec ſuperflua ſint. duabus tantum cucullis villata & ſimplici, & vno palliolo, terniſque tunicis, & ſtaminijs duabus cuiuſque neceſſitatis querimonia ſufficienda eſt. In ipſis quoque calcearijs hoc vtendum eſt, vt hyeme pedules calceent, qui voluerint, a die Kalendarum Nouembrium vſque ad Kal. Maias: reliquis æſtiuis menſibus caligarum tantum ſolatijs muniendi ſunt. Femoralium vſus cuiquam eſt permittendus, maxime his qui miniſterio implicantur altaris. Sed & hoc qui ſtudere voluerit, reprehendendus non erit: cum hucuſque nunc conſtet, pleraque hunc vſum monaſteria etiam in his regionibus non habere. Inſtrumentis competens adhibenda eſt diſciplina, nec amplius quicquam ab aliquo requirendum, quam vnum ſtragulum, calnabenque villatum, mappulam, & duabus lanatis pellibus arietum. Quicquid in veſte, vel cultu eſt monachorum, non peculiariter apud vnumquemque habendum, ſed ſub manu vnius fratris ſpiritua-

ritualis in vna cella recondendum eſt:quique cum neceſſaria popoſcerit, petenti cuiquam congrua ſtatura m utatoria tribuat. Nec quiſquam e monachis ſuum afferens dicat, Codex meus, tabulæ meæ, vel reliqua. Quod verbum ſi de ore eius effugerit, pœnitentiæ ſubiacebit: ne velut propria quælibet in monaſterio habere videatur; ſed ſint illis, ſicut ſcriptum eſt, omnia communia. Vnde & ſtudere ijſdem cuſtos debet, vt ſummam in his veſtibus deligendis habeat ſolertiam, & cuique, vt dictum eſt, apta diſtribuat. Nec quiſquam de hoc murmurare præſumat, cum ſibi diſtributa aliorum conſpicit indumenta veſtiri. Subolæ ſane, acus, ac fila diuerſa pro conſuendis, emendandis, farciendiſque veſtibus ipſi tribuenda ſunt ab Abbate: & cum neceſſitas popoſcerit, lauandi atq; emendandi habeat facultatem. Quicquid in veſtimentis, calceamentis, vel lectarijs monachorum vetuſtum fuerit, dum noua percipiunt, totum ab Abbate pauperibus erogetur. *Act. 4.*

CAP. V. *De menſis.*

CVm hora nona ad veſcendum conuenitur, dicto pſalmo, reſidentibus alijs vnus legat in medio. In cibo ſit ſtrepitus nullus: nemo comedens loquatur. Si quid deeſt in menſa, is qui præeſt ſigno dato vel nutibus ſilenter petat, & indicet miniſtranti, quid inferri, vel quid auferri ſit a menſa neceſſe. Priuſquam ad menſam conueniant, præcedat oratio. Poſtquam a menſa ſurrexerint, ſequatur oratio; nec ante quiſquam alicubi præſumat progredi; quam coram altario Chriſto gratiarum reſoluerit actiones. Carnem cuiquam nec guſtandi; nec ſumendi eſt conceſſa licentia; non quod creaturam Dei iudicemus indignam; ſed quod carnis abſtinentia vtilis & apta monachis æſtimetur. Seruato tamen moderamine pietatis erga ægrotorum neceſſitudines, vel longe proficiſcentium qualitates: vt & volatilium eſibus infirmi ſuſtententur: & longinquo itineri

deſtinati. Si aut a Principe, vel Epiſcopo ſperantur, pro benedictione & obedientia deguſtare non metuant, ſeruantes apud ſe de reliquo continentiam conſuetam. Quod ſi quis monachus violauerit, & contra ſanctionem regulæ, vſumque veternum veſci carnibus præſumpſerit, ſex menſium ſpatio retruſioni & pœnitentiæ ſubiacebit. Viuant enim ſolis oleribus, & leguminibus, raroque piſciculis fluuialibus, vel marinis: & hoc ipſum quoties ſe opportunitas fratrum, vel feſtiuitas ſolemnitatis dederit alicuius; ſeruata in his & ſimilibus cauſis diſcretione maioris. Per dies ſingulos vini potionibus ſuſtententur. iuxta prouidentiam tamen Abbatis, vel Præpoſiti hæc ipſa potionis parcimonia temperetur: ita dumtaxat, vt inter quatuor fratres ſextarius diuidatur. Sabbato vero vel Dominicis diebus ad veſperam vna potio adijciatur. Quilibet ex monachis ieiunium ſoluere non præſumat, nec prius quam in commune reficiant cum ceteris, vel poſtquam refecerint, quicquam quod ad potandum vel edendum pertinet, guſtare vel contingere audeat; vel occulte quodlibet peculiariter recondere, vel habere præſumat. In præcipuis ſolemnitatibus tria pulmenta, & totidem potiones fratribus præbeantur.

CAP. VI. *De operatione.*

In operando hæc ratio obſeruetur. Verno vel æſtate dicta prima, commoneantur Decani a Præpoſito ſuo, quale opus debeant exercere; atque illi reliquos admoneant fratres, tum demum dato ſigno ſumptis ferramentis congregentur in vnum, factaque oratione pergent recitantes ad opus, vſque ad horam diei tertiam. Reuertentes ad Eccleſiam, tertia celebrata, reſidentes locis ſuis ſtudeant lectioni ſiue orationi. Verum ſi opus tale eſt, quod non intermittatur; in opere ipſo tertia dicatur, & ſic recitando

reuer-

reuertantur ad cellam, & conſummata oratione, ablutisque manibus confeſtim ad Eccleſiam conuenient. Et ſi reficiendum ad ſextam eſt,peracto officio ſextæ, ab oratione pergant ad menſas, refectique congrue iterum facta oratione quieſcant, & fiat ſilentium vſque ad horam nonam. Deinde celebrata nona, ſi neceſſe eſt reuertantur ad opus, quouſque ad duodecimæ officium dictum conueniant. ſin autem reſidentes taciti per cellulas ſuas, hi quorum iam ætas perfecta eſt, & conſcientia pura meditentur eloquia Domini, vel opus quodlibet intra cellulam iniunctum exercentes, nuſquam prorſus excepta cauſa neceſſitatis audeant progredi, niſi fuerint a ſeniore præcepti. Iuniores vero coram ſuis reſidentes Decanis, lectioni,vel recitationi vacent; nec ſe, inconſulto ſeniore, iunior a ſua ſe auferat ſeceſſione, aut ad alterius Decani locum audeat pergere; ſed tam in ceſſione, quam etiam in operatione, ſemper decania a decania ſegregata conſiſtat. Iuniores quique ſuos iugiter decanus ille commoneat, ne in aliquam neglıgentiam decidant, ſed viros ſpirituales & ſanctos illis ſemper in exemplo proferat; vt illorum contemplatione aſſidue ad meliora proficiant. Autumni vero vel hyemis tempore, vſque ad tertiam legant, vſque ad nonam operentur,ſi tamen eſt quodlibet opus quod fiat. Poſt nonam iterum vſque ad duodecimam legant: a duodecima meditentur vſque ad veſperam. Ad opera cum egreſſuri ſunt, orationem facturi inuicem conueniant: qua expleta incipiat Præpoſitus pſalmum, & ſic recitantes pergant ad operationem. Cum operantur, non inter ſe fabulas vel cachinnos conferant, ſiue luxurientur; ſed operantes intra ſe recitent taciti. Illi vero qui pauſant, aut pſallant aliquid,aut recitent pariter, aut certe ſileant. Peculiare opus inſtitutum eſt, vt nullus exerceat monachus, quaſi ſibi proprie vindicandum; aut cuilibet,cum voluerit,ſua præſumpitone diſtribuendum, Nec quodlibet opus ſine præ-

ce-

ceptione & cohibenti ſenioris ſuſcipiendum, inchoandum, ſiue faciendum eſt: ſed in omni re quicquid Abbas vel Præpoſitus præceperit, hoc agendum.

CAP VII. *De ferramentis & vtenſilibus.*

Ferramenta vel vtenſilia quælibet artificum ſub vno recondenda ſunt conclaui, & cuſtodia vnius fratris induſtrij & prouidi: quique ſegregatim illa idoneo collocans loco, prout res expetit, poſcentibus ad operandum fratribus tribuet; atque ad veſperum ſuis ea colligens locis, curam habebit, ne quid de his aut pereat, aut per negligentiam æruginet, vel qualibet occaſione vileſcat.

CAP. VIII. *De obedientia & ſeſſione monachi.*

Cvm vacant ab operatione fratres, nullus ſe e proprio, citra permiſſionem Decani vel Præpoſiti ſui, mouere audeat loco, neque conſerere fabulas, deambulationesque peragere inquietas & otioſas: ſed reſidens, operi manuum ſiue lectioni intentus, aut in orationis contemplatione defixus, ſigno vniuerſali monitus ſurgat concitus, communi oratione aut operatione detinendus. alias neque reſpicere, neque appellare alium, citra permiſſionem ſui ſenioris eſt quiſquam e fratribus permittendus. In habitu quoque, & egreſſu monachi ita definitum eſt, vt nulla diuerſitas eſſet, ſed omnia cultu veſtimentorum, non vario, ſed vno & ſincero manerent: ingreſſu nullos ſtrepitus, neque ſaltus amplos tenſis paſſibus facerent. nec alibi, dum pergunt aſpicerent, niſi ante veſtigia ſua. cum loquuntur, vt lenta & ſilens vox eſſet, iuramento & mendacio carens, nec fraudem ſtudens, neque multiloquium diligens; murmurationem omnino, & contradictionem, & rancorem neſciens; vituperare, & iudicare indemnem alium pertimeſcens

Obe-

Obedientia, præceptum eſt regulæ, vt impoſſibilibus quoque rebus opere atque affectu oſtentetur, & teneatur vſque ad mortem videlicet: ſicut & Chriſtus factus eſt Patri obediens vſque ad mortem. Philip. 2. Simili quoque ſtudio & patientiæ virtus eſt obſeruanda, vt nuſquam hec odio violetur, nec iniuria, nec contumelijs omittatur; ſed in ſuſtentatione & tolerantia roboretur. Ruditas denique & parcimonia ciborum & lectulorum duritia amplectatur. Peculiaritas aut in vtenſilibus, aut in veſtimentis, aut in quibus libet rebus, viliſſimis ſaltem & abiectis, omni modo vitetur. Quia abominatio monachis eſt & infamium, quidquam poſſidere ſuperfluum, aut reſeruare proprium, vel occultum: quod non longe ab Ananiæ & Saphiræ exemplo ſegregatur. Munus deinde quodlibet, ſiue epiſtolas nemo monachus accipiat; neque vſpiam ſine benedictione ſui ſenioris progrediatur; nec cum laico loquatur, nec cum monacho non iuſſus ſtet, ſiue fabuletur; vel alium aliquem proximum videat, vel extraneum, regulari ſententia præfixum eſt. Nec ieiunium ſoluat quilibet ex monachis, nec prius quam in commune reficient ceteri, vel poſt quam refecerint cum alijs, quidquam quod ad edendum vel potandum pertinet, deguſtare præſumat, conſuetudine iuſſum eſt diuturna.

Cap. IX. *De Hebdomadarijs.*

Hebdomadarij per ſingulas ſibi ſuccedant hebdomadas, orationem cum benedictione in eccleſia percipientes Abbatis. Et quando exeunt ita die Sabbati explicata veſpera, congregatis in vnum ac reſidentibus fratribus & meditantibus, manibus proprijs aqua calida ſingulorum abluant pedes, alijs lauantibus, & alijs extergentibus linteo: ſicque proſtrati coram Abbate in conuentu eodem veniam ſimul & benedictionem ab omnibus generaliter petant.

Sic-

Sicque oratione commendati Abbatis pergant ad miniſteria fratribus exhibenda: pleniſſimam pro labore ſuo tempore matutino benedictionem in eccleſia percepturi.

Cap. X. *De hoſpitibus, peregrinis, & infirmis.*

Hoſpitibus, vel peregrinis fratribus, cum ſumma reuerentia caritatis & miniſtrationis obſequia ſunt præbenda, & ad veſperum lauandi pedes: & ſi ex itinere ſunt confecti, oleo perungendi ſunt. Lectaria, lucerna, & ſtramina mollia exhibenda: ac proficiſcentibus iuxta poſſe cœnobij viaticum imponendum. Ægroti omni miſeratione & compaſſione fouendi ſunt: eorumque languores congruo releuandi ſunt miniſterio. Tales tamen ſunt eis miniſtri delegandi, qui & pulmenta ſtrenue præparent, & deuoto eis miniſterio obſecundent; & de his, quæ illis reſidua ſunt, neque fraudem faciant, neque occulte comeſtione ſe illicita polluant.

Cap. XI. *De nitore & affectu monachi.*

Nvllus alterius manum teneat, aut ad punctum temporis vſpiam ſine benedictione ſecedat. Nitor & pulchritudo veſtium, cultuſque, atque ambitio rerum temporalium ab omni penitus monacho debet exulare. Vana gloria, ſuperbia, contemptuſque turgidus, & effrænatæ locutionis vſus abdicetur ab omnibus. Pius enim, & oblectabilis, humilis, atque modeſtus eſſe debet affectus monachi: quin & omni ſpurcitia careat, & audientis vel videntis animum ad amorem & timorem diuinitatis accendat. vt illud poſſit implere, quod Dominus dixit: *Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant veſtra bona opera, & glorificent patrem veſtrum, qui in cælis eſt.*

Matth. 5.

Cap.

CAP. XII. *De cautela monachi.*

CAutela, & moderatio, & pudicitia, fides, & ſinceritas ornant habitum monachi. Duplex enim nullo modo eſſe debet famulus Chriſti; ſed veridicus, & ſimplex, & humilis ſupercilio, faſtus carens effigie. Coram ſeniore ſuo prior nullus ambulet, neque non iuſſus ſedeat, vel loquatur; ſed honorem fratri ſeniori & reuerentiam, vt condecet, competenter exhibeat.

CAP. XIII. *De delictis.*

OMnis actus, ſiue occaſionum neceſſitudines ſuo ſemper neceſſe eſt vt monachus referat patri, & ex illius cognoſcat diſcretione, vel iudicio, quid attendat. Cogitationes, reuelationes, illuſiones, & negligentias proprias ſeniori nullus obcelet, verecundia vel iniuria faciente, vel contumacia perurgente. Sed ſemper huiuſmodi vitia cum lacrimis, & compunctione cordis, atque humilitate veriſſima Abbati, Præpoſito, ſiue probatis ſenioribus reuelanda ſunt; & conſolatione, oratione, caſtigatione, ſiue etiam exercitatione idonei operis caſtiganda.

CAP. XIV. *De excommunicatis.*

CVm excommunicatur, vel arguitur quiſquam pro negligentia ſua, exercebit humilitatem, quouſque percipiat orationem: nec ſe audebit inter alios commiſcere, vel cuiquam occulte coniungere; ſed omnibus ad rationum ſtudia conuenientibus, ille proſtratus humo, cingulo ſimul opertorioque abiecto, poſcet veniam negligentiæ ſuæ. Hoc etiam is ab officio regredientibus exhibebit. Similiter quoque & refectionis tempore coram refectorio aſtabit vultu depoſito & habitu, quouſque fratrum com-

paſſione ſolatus veniam percipiat, quam depoſcit. Cum excommunicato nullus loquatur, neque qualibet eum compaſſione, vel miſeratione refoueat; neque ad contradictionem vel ſuperbiam confortare præſumat. Quælibet cauſa in conuentu communi fratrum eſt ventilanda, & iuſte ac ſubtiliter perſcrutandum, ne fortaſſe doloſitate & malitia ſenioris innocens iunior opprimatur. Abbati vel Præpoſito iuxta perſonarum acceptationem non liceat iudicare, neque alquem fraudulenter vel iniuſte damnare; ſed, vt dictum eſt ſpiritalium & veridicorum fratrum huiuſcemodi rebus eſt retinenda ſententia: qui ſibi Dei iudicium ponentes præ oculis non permittant peſſime opprimere animam innocentis.

Cap. XV. *De clamoſis & laſciuis.*

Clamoſum in locutione monachum, aut iracundum, ridiculoſum, ſubſannatorem, ſiue detractorem eſſe non decet. Qui huiuſmodi eſt, & ſæpe caſtigatus non fuerit emendatus, flagellis verberibusque curandus eſt, & acriter emendandus, crebraque curioſitate & induſtria, a vitio reducendus. Laſciuus, petulans, & ſuperbus ſæpius ſuſpendatur a cibo, & biduanis ſiue triduanis maceretur inedijs, operisque adiectione conficiatur; ſermone & colloquio caſtigetur. Si iſta perpeſſus ſæpe, minime fuerit correctus, plagis emendetur inſtantius, recluſionisque diutinæ coarctetur anguſtijs, breuiſſime panis & aquæ eſu ſuſtentandus; donec ſe ſpondeat a vitio receſſurum. Inobedientem, murmuratorem, contradictorem, ſiue furtiuis comeſtionibus atque bibitionibus vacantem ſupraſcripta coërcebit ſententia: & in omnibus monachorum exceſſionibus congrua animaduerſio adhibenda eſt, ſecundum Abbatis & ſeniorum iudicium, conueniens negligentiæ, ætati, ſiue perſonæ: eritque ſumma diſcretione prouidendum,

dum, ne grauia pro leuibus inferantur; aut e contrario pro maximis leuis & parua vltio erogetur. Menſura namque & pondere æquo, iuſtitiaque pia, & miſeratione continuo Pater vel Præpoſitus debet excellere, vt ſic vulnus curet ægroti, quatenus ſalutem, & non debilitatem inferat membri. Quia ſicut ſubditorum vitia per Præpoſitos, ita & Præpoſitorum negligentias per ſemetipſum Deus iudicabit.

Cap. XVI. *De mendace, fure, & percuſſore monacho.*

Mendacem, furem, percuſſorem quoque & periurum, quod Dei ſeruum eſſe non decet, corripi primum a ſenioribus verbis oportet, vt recedat a vitio. Poſt hæc ſi nec ſic ſe emendare distulerit, tertio coram fratribus conuenietur, vt deſiſtat tantiſper errare. Si nec ſic ſe emendauerit, flagelletur acerrime, & trium menſium ſpatio excommunicationis vindictam ſuſcipiens, ſub pœnitentiæ diſtrictione ſolus recludatur in cella; de veſpere in veſperi ex hordeacij panis ſex vncijs, & aquæ menſura paruula ſuſtentandus. Ebrioſus quis ſi repertus in cœnobio fuerit, ſuperiori ſententiæ ſubiacebit; ſiue is qui citra permiſſum Abbatis ſiue Præpoſiti alicubi litteras deſtinauerit, vel ab alio deſtinatas acceperit. Monachus paruulorum aut adoleſcentium conſectator; vel qui oſculo, vel qualibet occaſione turpi deprehenſus fuerit inhiare, comprobata patenter per accuſatores veriſſimos, ſiue teſtes, cauſa, publice verberetur: coronam capitis, quam geſtat, amittat, decaluatusque turpiter opprobrio pateat; omniumque ſputamentis oblitus in facie, probraque æque ſuſcipiat; vinculisque arctatus ferreis, carcerali ſex menſibus anguſtia maceretur; & triduana per hebdomadas ſingulas refectione panis exigui hordeacij veſpertino tempore ſubleuetur. Poſt deinde expletis his menſibus, alijs ſex menſibus ſuccedentibus ſub ſenioris ſpiritalis cuſtodia, ſegregata in corticula

degens, opere manuum & oratione continua ſit contentus: vigilijs & fletibus, & humilitate ſubiectus, & pœnitentiæ lamentis veniam percipiat; & ſub cuſtodia ſemper & ſollicitudine duorum ſpiritalium fratrum in monaſterio ambulet, nulla priuata locutione vel concilio deinceps iuuenibus coniungendus.

Cap. XVII. *De culpatis.*

Qviſquis frater pro qualibet negligentia vel reatu arguitur, vel excommunicatur, & tamen humiliter veniam petit, vel confitetur lacrymabiliter, congrua ei remiſſionis & indulgentiæ medela tribuatur. Procaci autem, & perſiſtenti, atque per ſuperbiam vel controuerſiam deneganti, amplior & diſtrictior animaduerſio, flagellorumque pœna irrogabitur. Duo in vno lecto non iaceant; nec dormire extra cubile proprium cuiquam licentia pateat. Interuallum ſingulorum lectulorum ſingulis cubitis intercedat; nedum adinuicem proximant corpora, nutriant libidinis incentiua. In tenebris nemo loquatur alteri, nec accedat vllo modo iunior quilibet ad lectum alterius poſt completam. Lectula ſingulorum Abba vel Præpoſitus bis in hebdomada reuoluat, atque perſcrutetur; vt videat, ne quis ſuperfluum aliquid vel occultum habeat. Nocturnum tempus peculiaribus orationibus & ſacris vigilijs maxima ex parte ducendum eſt, propter lucifugas dæmones, ſeruorum Domini deceptores. Spina ſi inhæſerit corporis citra benedictionem ſui ſenioris nullus euellat: vngulas ſine benedictione nullus abſcidat. Faſcem cuiuslibet oneris abſque benedictione & permiſſione ſenioris quiſquam deponere e collo proprio non præſumat.

Cap. XVIII. *De ieiunijs.*

Ieiunijs iſta oportet tempora obſeruare. a Paſcha vſque ad Pentecoſten reficiendum ad ſextam eſt; & monophagia, id eſt, * conſeruanda per diem. A Pentecoſte vſq; ad octauo decimo Kalendas Octobris interdiana ieiunia retinenda ſunt; excepto vna quadrageſima, quæ feſtiuitatem ſanctorum Iuſti & Paſtoris præcedit, ſollicite conſeruanda eſt: in qua vſque ad nonam quotidie ieiunandum eſt, & vino penitus abſtinendum. Seruanda tamen Abbati diſcretio eſt, vt cum hos graui labore perſpexerit onerari, ad refectionem ſingulas portiones tribuat. Ab octauo decimo Kalendas Octobris vſque ad Paſcha, ſollicite ieiunandum eſt, & in quadrageſima vino & oleo penitus abſtinendum. Ad menſam qui tardius venerit, prohibeatur a cibo. Ad orationes diurnas, qui ad primum pſalmum non occurrerit, introire in oratorium cum ceteris non audeat; ſed pœnitentiæ delegabitur. Hoc idem ſuſtinebit, qui nocturnis orationibus vſque ad tertium pſalmum tardius venerit; aut poſt tres pſalmos dictos in choro ſe miſcere conatus fuerit.

Cap. XIX. *De cibis.*

Miniſtri, ſiue Præpoſitus, cum fratribus reficient, & mutatos ſibi cibos pręparare non audeant; nec extra communem refectionem quidpiam edant. Hoc etiam Abbas ſtudeat agere, quoties aduenientes, vel filij Eccleſiæ occurſione ſibi non aſpexerit obuiare. Abbas vel Præpoſitus fratres in ſurtiua paſſim, prout voluerint, comeſtione non inquinent: niſi fortaſſe patula vnumquemque aut ægritudo, aut defectionis inſtantia defatigat. cui quidem aperte cum conſenſu reliquorum congruam ordinabit annonam, ætati ſiue valetudini competentem.

Cap. XX. *De officijs Abbatis vel Præpoſiti.*

De officio monachi non prout voluerint euagentur, niſi conſulto Præpoſito ſiue Decano. cum ſeniore adhoc ipſum delegato, cum neceſſitas compellit, egrediantur. Abbas vel Præpoſitus diuinis ſéper officijs & vigilijs interſint; & prius ipſi agant, quod alios docent. Abbas vel Præpoſitus e proprijs ſemper cœnobij monachis eligantur; vir ſanctus, diſcretus, grauis, caſtus, carus, humilis, manſuetus, & doctus; qui diutinis experimentatus & documentis, omnibus præfatis rebus bene fuerit eruditus. Qui in abſtinentia præcellat, in doctrina refulgeat, exquiſitas epulas menſæ lautioris conſuetudinemque contemnat; vini nimij perceptionem reſpuat; cunctis in commune fratribus, vt pater proprius pijſſimusque prouideat. Quem nec ira ſubita immoderate deijciat, nec ſuperbia extollat, nec mœror ac puſillanimitas frangat, nec libido corrumpat. Qui & in patientia diſcretionem, & cum ira exhibeat lenitatem: quique ſic egentibus atque pauperibus pareat, vt miniſtrum ſe, & non prælatum tantum Chriſti viſceribus recognoſcat. Cuiusque tanta debet ſermonis & vitæ conſonantia eſſe, vt id quod docet verbis, confirmet operibus ſedulis: & bis acuto præcedens gladio, quidquid alios informat verbo, iugi ipſe gerat ſtudio: vt nec ſermonem operatio deſtruat, nec econtra operationem bonam ſermo inconueniens frangat; ſed ſint ibi cuncta ita in Patre conuenientia, ſicut chordarum concordia in lyra & cithara; quæ tunc dulcifluum ex ſe ſonum repercuſſæ reddunt, cum artificis pulſante manu, temperato æquitatis ordine, & non confuſæ inæqualitatis præcipitatione feriuntur. Ter per omnem hebdomadam collecta facienda eſt, & regulæ Patrum legendæ, diſſerendum, vel a ſeniore & caſtigatio ac ſermo ædificationis proferenda ad fratres: negligentiæ emendandæ;

dæ; excommunicatis miſerendum, & procacibus ſiue dure-ceruicibus iterum irroganda cenſura.

Cap. XXI. *De Conuerſo, qualiter debeat ſuſcipi.*

Conuerſum de ſeculo, Patrum decreta docent, non ſuſcipiendum in monaſterio, niſi prius experimentum ſui in opere & penuria, in opprobrijs dederit & conuicijs: quique decem diebus perſiſtens ad ianuam cœnobij, orationibus & ieiunijs, patientiæ & humilitati operam dederit. Sicque anno illo integro vni ſpiritali traditus ſeniori, non ſtatim commiſcendus erit congregationi; neque integra fratrum diuerſoria accedet, ſed delegata in exteriore corte cellula perfruetur; vbi omnem ſinceriter exerceat obedientiam. Hoſpitibus ſiue peregrinis ſtramina comportabit, aquam calefaciens pedibus, & omnia humiliter miniſteria exercebit, faſcemque lignorum ſuo quotidie dorſo ferens hebdomadarijs tribuet. Atque ita in omni penuria & vilitate ſubactus, expleto anno probatus moribus, & laboribus elimatus percepta in eccleſia benedictione fratrum ſocietati donetur; vnique Decano delegetur cunctis bonorum operum exercitijs edocendus. Quod ſi quilibet conuerſus bonis ac puris moribus enitens, Abbatis vel aliorum fratrum ſpiritalium fuerit iudicio comprobatus, pro merito & puritate ſuæ conſcientiæ celerius poterit fratrum conſortijs miſceri, ſecundum quod Abbatis vel fratrum optimorum cenſuerit deliberatio faciendum.

Cap. XXII. *De profeſſione Conuerſi.*

Omnis conuerſus cum ad cœnobium venerit, ſeque ſuſcipi poſtulauerit, confeſtim in conſpectu totius congregationis adductus ſciſcitabitur ab Abbate, vtrum liber an ſeruus, vtrum bona & ſpontanea voluntate, an fortaſſe qua-

qualibet compulſus neceſſitate conuerti voluerit. Cumq; eius ſpontaneam ad conuerſionem præuiderit exiſtere voluntatem, neq; quolibet eum conditionis nexu adſtrictum eſſe perſpexerit, accipiet pactum eius, omnem ſuæ profeſſionis continens originem. In quo etiam ita ſe idem conuertens alligabit, vt omnia ſe inſtituta cœnobij mente deuota profiteatur implere, nec ea vllo vnquam tempore violare: neque a diſtrictione cœnobij, quam expetijt, polliceatur ullatenus euagari. Cumque hac ſe profeſſione adſtrinxerit, ſubijciatur regulis ſupradictis, per bonorum operum induſtriam quandoque Domino placiturus.

Cap. XXIII. *De primi conuerſione.*

Qvi prius in monaſterio conuerſus fuerit, primus ambulet, primus ſedeat, primus eulogiam accipiat, primus communicet in eccleſia; prior loquatur, cum interrogantur fratres pro aliqua quæſtione, prior pſalmum dicat, in choro primus conſiſtat, hebdomadam primus faciat, manum in menſam primus extendat. Nec ætas ſola inter fratres requirenda, ſed conuerſatio eſt, & laboris ſtudijque propoſitum. Vnde & hæc diſcretio ſenioris eſt præſtolanda, vt quem quomodo erga Dei amorem cultumque feruentem viderit, ſic honoret. Non enim generis dignitas, aut rerum opulentia, quam quisque habuit in ſeculo, vel ætatis grandæuitas exquirenda; ſed vitæ rectitudo, & ardentiſſimæ fidei merita debent eſſe penſata. Ille enim potior, qui Deo proximior, iudicandus eſt. Monachi in monaſterio ſancte & pudice atque honeſte viuentes perſiſtant: laici foris Abbatis vel Præpoſiti mandata peragant.

Duo poſtrema capita in MSS. deſiderantur.

EXPLICIT REGVLA S. FRVCTVOSI EPISCOPI.

S. FRV-

S. FRVCTVOSI
EPISCOPI
REGVLA MONASTICA
COMMVNIS.

IN NOMINE SANCTAE TRINITATIS

INCIPIVNT CAPITVLA REGVLAE

SANCTI FRVCTVOSI EPISCOPI.

I. *Vt nullus præſumat ſuo arbitrio monaſteria facere, niſi communem collationem conſuluerit, & hoc Epiſcopus per canones & regulam confirmauerit.*

II. *Vt Presbyteri ſeculares non præſumant abſque Epiſcopo, qui per regulam viuit, aut conſilio ſanctorum patrum, per villas monaſteria conſtruere.*

III. *Qualis debeat eligi Abbas in monaſterio.*

IV. *Quales monachi recipiantur in monaſterio.*

V. *Qualiter debeant monachi ſubditi eſſe ſuo Abbati.*

VI. *Qualiter debeant viri cum vxoribus ac filijs abſque periculo viuere in monaſterio.*

VII. *Qualiter infirmi in monaſterio debeant tueri.*

VIII. *Qualiter debeant ſenes gubernari in monaſterio.*

IX. *Qualiter debeant viuere qui greges monaſterij delegatos habent.*

X. *Quid debeant obſeruare Abbates.*

XI. *Quid obſeruare debeant Præpoſiti.*

XII. *Quid debeant obſeruare Decani.*

XIII. *Quibus diebus ſe congregent ad collectam fratres.*

XIV. *Qualiter debeant Abbates eſſe ſolliciti erga excommunicatos.*

XV. *Qualiter monaſteria virorum ac puellarum cuſtodiri debeant.*

XVI. *Quales fratres debeant cũ ſororibus vno monaſterio habitare.*

XVII. *Qualis debeat eſſe conſuetudo ſalutandi in monaſterio virorum ac puellarum.*

XVIII. *Vt non recipiantur in monaſterio niſi qui radicitus omni facultate nudati ſunt.*

XIX. *Quid in monaſterio debeant obſeruare qui peccata grauiora in ſeculo commiſerunt.*

XX. *Quid obſeruandum ſit de monachis, qui a proprio monaſterio per vitium dilabuntur.*

EXPLICIVNT CAPITVLA.

INCIPIT REGVLA SANCTI FRVCTVOSI.

Capitvlvm primvm.

Vt nullus præſumat ſuo arbitrio monaſteria facere, niſi communem collationem conſuluerit, & hoc Epiſcopus per canones & regulam confirmauerit.

Solent enim nonnulli ob metum gehennæ in ſuis ſibi domibus monaſteria componere; & cum vxoribus, filijs, & ſeruis, atque vicinis, cum ſacramenti conditione in vnum ſe copulare, & in ſuis ſibi, vt diximus, villis & ex nomine martyrum eccleſias conſecrare, & eas falſo nomine monaſteria nuncupare. Nos tamen hæc non dicimus monaſteria, ſed animarum perditionem, & eccleſiæ ſubuerſionem. Inde ſurrexit hæreſis & ſchiſma, & grandis per monaſteria controuerſia. Et inde dicta hæreſis, eo quod vnuſquiſque ſuo quid placuerit arbitrio eligat; & quod elegerit, ſanctum ſibi hoc putet, & verbis mendacibus defendat. Hos tales vbi reperitis, non monachos, ſed hypocritas & hæreticos eſſe credatis. Et hoc optamus, &

omnino veſtram ſanctitatem quæſumus, cum talibus nullam conuerſationem iubemus habeatis: neque eos imitemini. Et quia ſuo arbitrio viuunt, nulli ſeniorum volunt eſſe ſubiecti: & nil de propria ſubſtantia pauperibus erogant; ſed adhuc aliena, quaſi pauperes, rapere feſtinant: vt cum vxoribus & filijs, plus quam cum in ſeculo erant, lucra conquirant. Et hæc faciendo de perditione animarum non curant; vt non animarum, ſed corporum plus quam ſeculares homines emolumenta habeant: & pro ſuis pignoribus more luporum doleant,& de die in diem non retroacta peccata plangãt; ſed cum ſcandalo ſemper ſtudio rapacitatis anhelant: & non de pœna futura cogitant, ſed vnde vxores & filios paſcant,acrius anxiantur: & cum ipſis vicinis, cum quibus prius ſe cum iuramentis ligauerant, pro hoc tepefacti cum grandi iurgio & diſcrimine ſe ab inuicem ſeparant;& res quas ante per imaginariam caritatem expendendas communiter miſcuerant,non iam ſimpliciter, ſed cum exprobratione vnus alteri raptat. Quod ſi aliquis ex illis imbecillitas apparuerit, propinquos, quos in ſeculo reliquerunt, cum gladijs, & fuſtibus, ac minis ſibi adiutores adducunt; & qualiter hæc diſrumpant in prima dudum conuerſatione excogitant. Et vulgares & ignari cum ſint, talem præeſſe ſibi Abbatem deſiderant: vt vbi ſe voluerint conuertere, quaſi cum benedictione ſuas voluntates faciant, & quicquid eis placuerit dicere,dicant: & alios more inſtigationis dijudicant, & ſeruos Chriſti dente canino dilaniant: & hoc agunt, vt ſemper cum ſecularibus, & huius mundi principibus commune conſortium habeant, & amatores mundi cum mundo diligant; qualiter immundi cum mundo pereant. Tali ſe ſæpe exemplo taliter alios viuere inuitant; & infirmis mentibus offendiculum parant.

Matt.7. De talibus Dominus in euangelio ait: *Cauete a falſis fratribus, qui veniunt ad vos in veſtibus ouium; intrinſecus autem ſunt lupi rapaces: a fructibus eorum cognoſcetis eos, quia non poteſt arbor mala fru-*

fructus bonos facere. In fructu operationem dixit, in folijs verbum. Et vt eos in opere cognoſcatis, verba illorum penſare poteſtis: quia cupiditatis face ſuccenſi, non poſſunt Chriſti pauperibus adæquari. Chriſti vero pauperes hanc habent conſuetudinem; nihil in hoc mundo cupiunt habere, vt poſſint Deum & proximum perfecte diligere. Et qualiter ſupradictos lupos poſſint euadere, Dominum cognouerunt dicentem: *Ecce mitto vos, ſicut oues in medio luporum. Non portetis ſacculum, neque peram*. Proinde Chriſti ſeruus, qui cupit eſſe verus diſcipulus, nudam crucem aſcendat nudus, vt mortuus ſit ſeculo, Chriſto viuat crucifixo. Et poſtquam depoſuerit corporis ſarcinam, & hoſtem viderit trucidatum, tunc ſe putet deuiciſſe mundum, & cum ſanctis martyribus æquiparaſſe triumphum. Matt. 10

Cap. II. *Vt presbyteri ſeculares non præſumant abſque Epiſcopo, qui per regulam viuit, aut conſilio ſanctorum patrum, per villas monaſteria conſtruere.*

Solent nonnulli presbyteri ſimulare ſanctitatem, & non pro vita æterna hoc facere: ſed more mercenariorum eccleſiæ deſeruire; & ſub prætextu ſanctitatis diuitiarum emolumenta ſectari: & non a Chriſti amore prouocati, ſed a populi vulgo incitati, dum formidant ſuas perdere decimas, aut cetera lucra relinquere, conantur quaſi monaſteria ædificare. Et non more Apoſtolorum hoc faciunt, ſed ad inſtar Ananiæ & Saphiræ. De ipſis ait B. Hieronymus: Non res ſuas pauperibus erogauerunt, non per exercitium in monaſterio laborioſam vitam duxerunt; non mores ſuos reprehenderunt, vt aſſidua meditatione corrigerentur. Non fleuerunt, non in cinere, & cilicio corpus verſauerunt; non pœnitentiam peccatoribus prædicauerunt, vt cum baptiſta Ioanne dicerent: *Pœnitentiam agite: appropinquauit enim regnum cœlorum*: Non Chriſtum imitati fuerunt, qui Matt. 3.

di-

Matt 20. dixit; *Et non veni miniſtrari, ſed miniſtrare: & non veni volunta-*
Ioan. 6. *tem meam facere, ſed patris.* Et de cathedra iſte quando ducitur ad cathedram, id eſt, de ſuperbia, præeſſe iſti deſiderant fratribus, non prodeſſe: & cum ſua timide reſeruant, aliena concupiſcunt, quia non diſpenſant: & prædicant quod ipſi non obſeruent: & cum Epiſcopis, ſecularibus principibus terræ, vel populo communem regulam ſeruant, & vt ſunt Antichriſti diſcipuli contra Eccleſiam latrant; & quibus machinamentis eam diſrumpant arietes fabricant: & cum inter nos venerint, dimerſo capite greſſu tenue ſanctitatem ſimulant. Hi ſunt hypocritæ, qui aliud ſunt, & aliud eſſe videntur: vt ſtulti qui eos viderint, imitentur.
Io. 10. Ipſi fures & latrones, Dominica voce atteſtante: qui non per oſtium, quod eſt Chriſtus, ſed diſrupto pariete eccleſiæ per murum præcipitati ingrediuntur: & ſi aliquis fidelium recte viuere cupit, eis obſtaculum faciunt, vt poſſunt,
Matt. 23. non profectum. De talibus Dominus ait: *Væ vobis ſcribæ & phariſæi, cæci hypocritæ, qui clauditis regnum cœlorum: nec vos intratis, nec alios permittitis intrare.* Hi tales ſicut de ſuis lucris, ſic de noſtris gratulantur detrimentis: & quod non audierunt aduerſum nos quid falſum proferant, omni contentione componunt, & quod non facientes cognoſcimus, qui in crimine deprehenſi publice per plateas annuntiantes, defendunt: & qui nobis a monaſterio proprio vitio delabuntur, ab ipſis quando ſuſcipiuntur, tuentur, & defenduntur: & cum ſint monaſteriorum deſertores plerique ex ipſis qui nos detrahunt, ab illis optime honorantur, & quod nefas eſt dicere, honoribus cumulantur. Hos tales cum videritis; melius odium quam conſortium habeatis. de talibus
Pſal. 138. propheta ait: *Nonne qui te oderunt Deus oderam illos? perfecto odio oderam illos, & inimici facti ſunt mibi.*

CAP.

Cap. III. *Qualis debeat eligi Abbas in monaſterio.*

Primum præuidendus eſt Abbas, vitæ ſanctæ inſtitutione duratus, non conuerſatione nouellus: ſed qui per diuturnum tempus in monaſterio ſub Abbate deſudans inter multos eſt comprobatus,& non habet hereditatem in ſeculo; ſed in toto Iſrael abſque ſorte in terra repromiſſioeſt verus leuita. vt, *pars hereditatis meæ Dominus*, libera cum *Pſal. 15.* Propheta voce dicat: intantum, vt omnem cauſſandi vſum radicitus a ſuo corde repellat; & ſi fas fuerit, per nullam occaſionem in iudicio cum hominibus contendat: ſed ſi quis eum incitauerit,& tunicam tulerit, qualiter contendat ad vocem continuo Dominicam, & pallium relinquat. *Matt. 5.* Si certe aliquis inſecutor monaſterij acceſſerit, & aliquid auferre conatus fuerit, & per vim tollere voluerit, vni de laicis cauſam iniungat, & ipſi fideliſſimo Chriſtiano, quem vita bona commendat, & fama mala non reprobat: qui & res monaſterij abſque peccato iudicet, & quærat; & ſi vſus iurandi eſt, hoc faciat ſine iuramento & pœna: & non tantum pro rerum lucro, ſed vt perſecutorem humilem & manſuetum ad veniam poſtulandam reducat. Quod ſi perſecutor in ſua perſeuerauerit contumacia, & plus lucra dilexerit, quam animam; ſtatim cauſſator cum eo contendere dimittat. Abbas vero abſque vllo vſu cauſſandi, & eraſo rancore ſtomachi, ſimpliciter in monaſterio cum ſuis monachis viuat,& nullam cum ſecularibus cauſſandi licentiam habeat.

Cap. IV. *Quales monachi recipiantur in monaſterio.*

Monachi, qui ob religionis obtentum monaſterium ingredi petunt, primum ante fores tribus diebus & noctibus excubent, & ex induſtria iugiter ab hebdomadarijs exprobrentur. quibus diebus peractis,poſtmodum interrogen-

gentur, vtrum liberi ſint an ſerui. Quod ſi ſerui ſunt, non recipiantur, niſi libertatem a proprio domino præ manibus attulerint præſentandam. ceteri vero ſiue liberi ſiue ſerui ſint, diuites an pauperes, coniugati an virgines, ſtulti an ſapientes, inſcij an artifices, infantuli an ſenes, ſi quiſpiam horum fuerit, acrius percunctentur, vtrum recte abrenuntiauerint, an non: ſi omnia fecerunt quæ in Euangelio voce veritatis audierunt, quæ ait: *Qui non renuntiauerit omnibus quæ poſſidet, meus non poteſt eſſe diſcipulus.* Et illud quod diues quondam adoleſcens, qui omnia quæ in lege præcepta ſunt, ſe impleſſe iactabat, ad quem Dominus ait: *Si vis eſſe perfectus, vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus; & veni, ſequere me; & habebis theſaurum in cœlo.* Iterum ad eum Dominus loquitur: *Qui vult eſſe perfectus? qui cum Apoſtolis patrem & matrem, reteque & naticulam dimittit.* Et qui omnia dixit, nihil de propria facultate reſeruari mandauit: & non cuilibet, ſed cuncta Chriſti pauperibus erogauit; & non dedit patri, non matri, non fratri, non propinquo, non conſanguineo, non filio adoptiuo, non vxori, non liberis, non Eccleſiæ, non principi terræ, non ſeruis, exceptis libertates confirmandas. Cumque ita, vt diximus, fuerit ſciſcitatus, poſtmodum in vltimo gradu recipiatur. Quod ſi horum, quos ſupra diximus, more pietatis vel vnum nummum alicubi male abrenuntians reliquit, ſtatim eum foras repelli mandamus; quia non eum in Apoſtolorum numero, ſed Ananiæ & Saphiræ ſequacem videmus. Sciatis eum non poſſe in monaſterio in menſuram venire monachi, neque ad paupertatem deſcendere Chriſti, neque humilitatem acquirere, neque obediens eſſe, neque ibidem perpetuo perdurare: ſed cum aliqua occaſio pro aliquo a ſuo Abbate monaſterij diſtringendi, aut emendandi acceſſerit, continuo in ſuperbiam ſurgit, & acediæ ſpiritu inflatus, monaſterium fugiens derelinquit.

Luc. 14.

Matt. 19.

CAP.

CAP. V. *Qualiter debeant monachi ſubditi eſſe ſuo Abbati.*

In tantùm debent monachi præceptis obedire maiorum, ſicut Chriſtus Patri obediens fuit vſque ad mortem: quod ſi aliter fecerint, ſciant ſe viam quam quærebant perdidiſſe. Nemo vadit ad Chriſtum, niſi per Chriſtum. Proinde monachi talem ſibi debent facere conſuetudinem, per quam à tramite recto nullatenus poſſint deuiare. Primum diſcant voluntates proprias ſuperare, & nihil ſuo arbitrio vel minimum aliquid agere; nihil loqui niſi ad interrogata; & cogitationes de die in diem naſcentes cum ieiunio & oratione expellere, & ſuo Abbati nunquam celare. Et quicquid fecerint, abſque murmuratione faciant, ne, quod abſit, murmurando ea ſententia pereant, qua perierunt ij qui in deſerto murmurauerunt. Illi perierunt manna manducando, & iſti in monaſterio murmuratores ſcripturas recitando. Illi manna manducando mortui ſunt, & iſti ſcripturas legendo & audiendo, ſpirituali fame quotidie moriuntur. Illi murmurando terram repromiſſionis non intrauerunt, & iſti murmurando paradiſi promiſſionis terram non ingrediuntur. Grande malum, de Ægypto exire, mare tranſuadaſſe, tympanum cum Moyſe & Maria, Pharaone ſubmerſo, tenuiſſe, manna manducaſſe; & terram repromiſſionis non intraſſe: malum peius, de Ægypto iſtius ſeculi exire, mare baptiſmi cum pœnitentiæ amaritudine quotidie pergere, tympanum pulſare, id eſt, carnem cum Chriſto crucifigere, & manna, quod eſt cæleſtis gratia, manducare; & cæleſtis regionis terram non intrare. Timendum eſt ergo, cariſſimi fratres, & cogitandum, & præuidendum, qualem viam arripere debeant, qui per Chriſtum ad Chriſtum ire deſiderant; & liquide audiant, quod obſeruare debeant. Obedientes ſint Abbati vſque ad mortem; in tantum, vt nullam propriam faciant voluntatem, ſed Patris. Nihil tam carum Deo habetur, ſi voluntas pro-

Num. 11. & ſeq.

Matt.19. pria frangatur. Hinc Petrus ait: *Nos qui dimiſimus omnia, & ſecuti ſumus te, quid nobis erit?* Non ſolum dixit: *dimiſimus omnia, quid nobis erit?* ſed addidit; *ſecuti ſumus te.* Multi omnia dimittunt, ſed Dominum non ſequuntur. Quare? quia non patris, ſed ſuam voluntatem faciunt. Qui vult ergo arctam & anguſtam viam inuenire, & eam ſine offendiculo pergere, & pergendo non perdere, & non perdendo ad Chriſtum peruenire, prius diſcat voluntates proprias ſuperare, & nihil quod propria voluntas corporis quæſierit facere, & in Patris obedientia vſque ad finem vitæ perſeuerare. Hæc proprie via arcta & anguſta, quæ ducit ad vitam.

CAP. VI. *Qualiter debeant viri cum vxoribus ac filijs abſque periculo viuere in monaſterio.*

Cvm venerit quiſquam cum vxore vel filijs paruulis, id eſt, infra ſeptem annos, placuit ſanctæ communi regulæ, vt tam parentes, quam filij in poteſtatem ſe tradant Abbatis. qui & ipſe Abbas omni ſollicitudine quid obſeruare debeant rationabiliter eis diſponat. Primum nullam corporis ſui poteſtatem habeant, neque de cibo aut indumento recogitent; neque facultates aut villulas, quas ſemel reliquerunt, vlterius poſſidere præſumant: ſed tanquam hoſpites & peregrini ſubiecti in monaſterio viuant; & neque parentes ſolliciti ſint pro filijs, neque filij pro parentibus. Neque communem confabulationem habeant, excepto ſi non auctoritas Prioris præceperit. Illos tamen paruulos, quos adhuc in crepundia videmus tenerulos, propter miſericordiam conceſſam habeant licentiam, quando voluerint ad patrem, aut matrem pergant: ne fortaſſe parentes pro ipſis in vitio murmurationis cadant; quia ſolet pro eis grandis in monaſterio murmuratio euenire. Sed inter vtroſque foueantur, quouſque quantulumcumque regulam cognoſcant, & ſemper inſtruantur; vt ſiue ſint

pue-

pueri, ſiue puellæ, monaſterio prouocentur vbi habitare futuri erunt. Et qualiter ipſi infantes in monaſterio nutriantur, planam oſtendimus viam, ſi Dominus dederit commeatum. Eligatur cellarius bonæ patientiæ probatus, quem communis elegerit collatio, & ab omni excuſetur monaſterij ſeruitio, & coquinæ officio; ita vt ſemper cellarium teneat, propter ipſos paruulos, ſenes, infirmos, vel hoſpites. Et ſi maior fuerit congregatio, iunior ei detur pro ipſo ſeruitio diſcurrendo: qualiter ipſi infantes ab ipſius imperio ad horas congruas copulentur, & accipiant alimentum. A ſancto Paſcha vſque octauo Kalendas Octobris manducent per ſingulos dies quatuor vices. Ab octauo Kalendas Octobris vſque ad Kalendas Decembris tres vices. a Kalendis Decembribus vſque ad ſanctum Paſcha in poteſtate ſit ipſius cellararij. Ceterum vero ſic inſtruantur, vt abſque benedictione & imperio nihil in ore ſuo mittere debeant: qui & ipſi infantes ſuum habeant Decanum, qui plus de eis intelligit, vt regulam ſuper eos obſeruet; & ab eo ſemper ammoneantur, ne aliquid abſque regula faciant, aut loquantur; aut certe in mendacio, furto, vel periurio deprehendantur. Quod ſi in aliquo, quæ diximus, deprehenſi fuerint, continuo ab ipſo ſuo Decano virga emendentur. Et ipſe Cellararius eis pedes & veſtimenta lauet; & qualiter in ſanctitate proficiant, cum omni intentione edoceat: vt a Domino plenam remunerationem accipiat, & veritatis præcepta docentis audiat, qui ait: *Sinite paruulos venire ad me, ne prohibeatis eos: talium enim eſt regnum cælorum.* Matth. 9

Cap. VII. *Qualiter infirmi in monaſterio debeant teneri.*

INfirmi quolibet morbo defeſſi in vna iaceant domo; & vni, qui aptus eſt, delegentur; & tanto miniſterio foueantur, vt ne propinquorum affectus, nec vrbium delicias

requirant; ſed quod neceſſe habuerint, cellararius & præpoſitus præuideant. Ipſi vero infirmi tanta ſollicitudine admoneantur, vt de ore eorum nec quantuluſcunque vel leuis ſermo murmurationis procedat: ſed in ſua infirmitate cum hilari mente ſine intermiſſione, & tulta murmurationis occaſione, & vera cordis compunctione ſemper Deo gratias agant: & frater qui eis miniſtrat, nullo pacto offendere audeat. Quod ſi aliquis, vt diximus, ex ore eorum murmurationis proceſſerit ſcrupulus, ab Abbate increpentur, & ne talia ſupradicta facere præſumant, admoneantur; ita vt ille eos accuſet, qui hoc miniſterium iniunctum habet.

Cap. VIII. *Qualiter debeant ſenes gubernari in monaſterio.*

Solent plerique nouitij ſenes venire ad monaſterium, & multos ex his cognoſcimus neceſſitatis imbecillitate polliceri pactum, non ob religionis obtentum. Cum tales reperti fuerint, acrius neceſſe eſt arguantur; & inter cetera inſtrumenta niſi ad interrogata non loquantur. Habent enim & ipſi conſuetudinem mores priſtinos nunquam abhorrere; & vt olim fuerunt docti, vanis fabulis euagari. Et cum forte ab aliquo fratre ſpiritali corriguntur, continuo in iracundiam proſiliunt, & per diuturnum tempus triſtitiæ morbo ſtimulantur, & a rancore malitiæ penitus non deſiſtunt. Et cum frequenter & immoderate in tali vitio dilabuntur, triſtitia cum deſerit, ſolita conſuetudine in fabulis & riſu fræna laxantur. Proinde cum tali cautione in cœnobio introducuntur, vt die noctuque non fabulis euagentur, ſed in ſingultu & lacrymis, cinere & cilicio verſentur; & retroacta peccata cum gemitu cordis pœniteant, & pœnitenda vlterius non committant. Et quantum habuerunt in peccando prauæ ſuæ mentis intentionem, duplum habeant in lamentando plenam deuotionem. Quia

per

per ſeptuaginta & eo amplius annos abrupte peccauerint: & ideo congruum eſt, vt arcta pœnitentia coërceantur: quia & medicus tanto profundius vulnera abſcindit, quantum putridas carnes videt. Tales ergo per pœnitentiam veram corrigantur: vt ſi noluerint, excommunicatione continuo emendentur. Quod ſi bis ſepties admoniti ab hoc vitio non fuerint emendati, deducantur in conuentu maiorum,& ibidem denuo diſcutiantur: & ſi ſe corripere non permiſerint, foras proijciantur. Eos vero ſenes, quos quietos,ſimplices, humiles, & obedientes, in oratione frequentes, & tam propria quam aliena peccata deplorantes, & quotidie de vita periclitantes, & Chriſtum ſemper in ore habentes, & ſi ſecundum vires otio non vacantes, & non ſuo, ſed maiorum arbitrio pendentes, & propinquitatis affectum perfecte deſerentes, & cuncta quæ poſſident, non ſuis, ſed Chriſti pauperibus erogantes, & nihil ſibimet reſeruantes, & dilectionem Dei & proximi tota mente & fortitudine tenentes, & die noctuque in lege Domini meditantes eſſe cognoſcimus, pia miſeratione ſicut infantulos foueri, ſicut patres honorari mandamus: ita vt a piſtrino & coquinarum vice excuſentur; & ab agro, & duro labore quieti vacent, excepto quod aliqua leuiora opera eis iniungantur; ne feſſa ætas ante tempus frangatur: cibi tamen quibus reficiantur, teneri & molles ex induſtria ab hebdomadarijs coquantur, & carnes & vinum propter imbecillitatem moderate eis præbeantur: & omnes ad edendum in vna menſa copulentur, æqualiter cibo & potu vno reficiantur. Veſtimentum vero & calceamentum ſic eis præbeantur, vt abſq; foco frigoris ab eis aſperitas arceatur.

CAP. IX. *Qualiter debeāt viuere, qui greges monaſterij delegatos habēt.*

Qvi greges monaſterij accipiunt alendos, tantam ſollicitudinem ſuper eos gerere debent, vt nulli damnum in fru-

frugibus inſerant, & tanta vigilantia aſtutiaque ſollicitentur, ne a beſtijs deuorentur; vt fragoſa & abrupta montium & inacceſſibilia vallium prohibeantur, ne ad præcipitium defluant. Quod ſi per incuriam, aut paſtorum deſidiam, ex ſupradictis al qua prouenerit negligentia, continuo pedibus ſeniorum prouoluentes, & tanquam grauia peccata deplorantes, dignam pro culpa perdiu agant pœnitentiam. qua peracta ſupplices recurrant ad veniam; aut ſi paruuli ſunt, virga emendationis accipient cenſuram. Et tali delegentur probatiſſimo, qui & in hoc ſeruicio aptus fuit in ſeculo, & eos cuſtodire deſiderat bono animo: vt nunquam de ore eius procedat vel leuis murmuratio. Sed & paruuli per viciſſitudines ei dentur iuniores, cum quibus ferre poſſit ipſum laborem. Et ſic eis præbeatur veſtimentum & calceamentum, quantum neceſſe eſt ad ſuffectum. Et pro ſeruitio vnus tantum quem diximus, non tamen omnes in monaſterio inquietentur. Et quia ſolent nonnulli qui greges cuſtodiunt, murmurare, & nullam ſe pro tali ſeruitio putant habere mercedem, cum ſe in congregatione orantes & laborantes minime vident, audiant quid dicunt Patrum regulæ, & tacentes recogitent; & patrum exempla præcedentium recognoſcentes ſibimetipſis denuntient, quia patriarchæ greges pauerunt, & Petrus piſcatoris geſſit officium, & Ioſeph iuſtus, cui virgo Maria deſponſata extitit, faber lignarius fuit. Proinde iſti non debent deſpicere quas delegatas oues habent; quia exinde non vnam, ſed multas conſequuntur mercedes. inde recreantur paruuli, inde fouentur ſenes, inde redimuntur captiui, inde ſuſcipiuntur hoſpites & peregrini. Et inſuper vix tribus menſibus per pleraque monaſteria abundaretur, ſi ſola quotidiana fuiſſent paximatia in hac prouincia plus omnibus terris laborioſa. Quamobrem qui hoc ſeruitium habuerit iniunctum, cum hilaritate cordis obediat, & certiſſime credat, quod obedientia a quouis periculo

libe-

liberat,& magnum ſibi ante Deum præparat fructum: ſicut & inobediens incurrit animæ detrimentum.

Cap. X. *Quid debeant obſeruare Abbates.*

Primum horas canonicas, id eſt, primam, miſſis operarijs in vineam: tertiam, ſanctum Spiritum in Apoſtolos deſcendiſſe: ſextam, Dominum in crucem aſcendiſſe: nonam, Spiritum emiſiſſe: veſperam, Dauid ceciniſſe, dicens: *Eleuatio manuum mearum ſacrificium veſpertinum*: Mediam noctis, quia ea hora *clamor factus eſt: Ecce ſponſus venit, exite obuiam ei*. & vt ea hora cum ad iudicium venerit, non nos dormientes ſed vigilantes inueniat. Gallicinium, Chriſtum a mortuis reſurrexiſſe. Has horas canonicas ab oriente vſque in occidentem Catholica, id eſt, vniuerſalis indeſinentur celebrat Eccleſia. Proinde ergo Abbates per monaſteria tota mentis intentione, cum fletu & cordis contritione, tulta laboris aut itineris occaſione, cum omni monachorum congregatione celebrare debent. Et vbi eis properandi fuerit neceſſitas, & horarum cognouerint metas, continuo humo proſtrati indulgentiam a Domino ſupplices petant, & ſuis horis peculiaribus, id eſt, ſecunda, quarta, quinta, ſeptima, octaua, decima, & vndecima orare non pigeant; qualiter ſeptem & octo Salomonis congruat dictum: *Da partem ſeptem nec non & octo*: vt per ſeptiformis gratiæ Spiritum, & octo beatitudines, ac reſurrectionis diem liberis greſſibus per ſcalam Iacob, Chriſto ſibi deſuper innitente, quindecim gradibus cœli conſcendere valeant regionem. Secundo, vt per capita menſium Abbates de vno confinio vno ſe copulent loco, & menſuales litanias ſtrenue celebrent & pro animabus ſibi ſubditis auxilium Domini implorent: quia de ipſis in tremendo iudicio cum grandi diſcuſſione ſperent ſe Deo reddere rationem. Tertio, qualiter quotidie viuere debeant, ibi diſponant, & tanquam

Pſal. 140.
Matt 25.
Eccl. 7.

quam a ſaionibus comprehenſi ad cellas reuertantur ſub-placitati. Quarto, retroacta ſanctorum Patrum per ſcripturas ſciſcitantes reuoluant: vt ab ipſis quod facere debeant agnoſcant, vt intus, ac foris, ante & retro plenam mentem oculis habeant: ne, quod abſit, in aliquam hæreſin deuoluantur, & pereant. Pro hoc ergo ſemper in communi concilio fratrum æqua lance tanquam in penſo perſiſtant; vt præterita recordando, & futura prouidendo, & præſentia examinando, hæreſum non patiantur ſtimulos. Quinto, vt cum fratribus aduenientibus, hoſpitibus, & peregrinis in vna menſa communiter viuant: quia de ipſis

Matt. 25. Dominus ait: *Hoſpes eram, & collegiſtis me*. Sexto, talem ſibi conſuetudinem debent facere Abbates, vt omnem cupiditiem & auaritiam a ſe radicitus arceant. Si hoc

Gal. 1. malum non eſſet, idolorum ſeruitutem eam Apoſtolus non dixiſſet. Et per hoc virus monachi cognoſcimus mentem ſauciari: & a nullo vitio penitus vnquam poterit liber eſſe, qui tali conſuetudinis vinculo fuerit obligatus: & in Dei & proximi dilectione nunquam erit firmatus; quia hoc quod in ſæculo concupiſcimus, ſine dubio proximis inuidemus. Vnde & Patres ſancti Spiritu ſancto repleti, vt poſſint Deum & proximum perfecte diligere, ſtuduerunt in hoc mundo nihil habere. Et quia ſine aliquo eſſe non poſſumus, ipſum debemus habere, quod nos non pigeat, cum neceſſe fuerit, egenti proximo reddere, & a caritate Dei, & proximi dilectione nunquam animam relaxare: cuius videlicet fortitudo caritatis vera ſanctæ Eccleſiæ voce laudatur, cum per canticorum canticum dici-

Cant. 8. tur: *Valida eſt vt mors dilectio*. Virtuti etenim mortis dilectio comparatur: quia ſine dubio mentem quam ſemel cœperit, a delectatione mundi funditus occidit. Tales ergo debent Abbates eſſe, vt poſſint Deum, & proximum perfecte diligere: oculos laxos a concupiſcentia mala iſtius ſeculi habere: quale in paradiſo habuit Adam ante tranſgreſſum.

Cap.

Cap. XI. *Quid debeant obſeruare Præpoſiti in monaſterio.*

In poteſtate habeant Præpoſiti omnem regulam monaſterij. Et tales Præpoſiti eligantur, quales & ipſi Abbates dignoſcuntur: vt Abbatum curarum onera per eos ſubleuentur. Et hoc ſibi proprium vindicent Abbates cibi ac veſtimenti, quod ab ipſis miniſtratum acceperint: & excepto in aduentu fratrum, & languoris neceſſitate, delicatiores cibos non audeant edere Abbates, niſi tales quales & fratres. Omnem vero monaſterij ſubſtantiam Præpoſiti accipient diſpenſandam: & ſi quiſpiam captiuorum aliquid alimenti petierit Abbatem, & pro quacumque cauſa, ipſe Præpoſitus hoc prouideat, & vt Abbas nullum laborem habeat, exceptis quæ ſupra diximus, omni intentione ſollicitudinem gerat: excommunicandi tamen cauſam ſicut Abba, ſic Præpoſitus habeat. Et quod per ſingulos menſes expenſum fuerit, per omnium capita menſium rationem ſuo Abbati faciat: & hoc cum tremore, & ſimplicitate, & vera cordis humilitate, tanquam redditurus Domino rationem. Et quod fecerit, ſemper in arbitrio pendeat Abbatis: nihil de ſua temeritate præſumat: ne, quod abſit, in morbum vanæ gloriæ cadat. Et non prodigus, ſed diſcretus intra Chriſti familiam diſpenſator, piusque gubernator ac optimus ſemper accedat, & Euangelicum documentum obſeruans, Dominumque dicentem, qui ait: *Quis putas eſt* Matt. 24. *fidelis ſeruus & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam, vt det illis cibum in tempore. Beatus ille ſeruus, quem cum venerit Dominus inuenerit ſic facientem. amen dico vobis, quoniam ſuper omnia bona ſua conſtituet eum.*

Cap. XII. *Quid debeant obſeruare Decani.*

Decani, qui ſuper decanias ſunt conſtituti, tantam ſollicitudinem gerant ſuper quos delegatos habent fratres,

vt nullas proprias faciant voluntates. Non loquantur, niſi interrogati; ſuo arbitrio nihil faciant niſi mandati; alibi non pergant, non ordinati: ſeniores timeant, vt Dominos, ament vt parentes; faciant quicquid ab eis imperatum acceperint; credant ſibi ſalutare quicquid illi perceperint, ſi hoc ſine murmuratione cum hilaritate, & taciturnitate fecerint, dicente Moyſe: *Audi Iſrael, & tace. Vnus alterius onera portate:* & nemo neminem iudicet: nemo neminem detrahat: quia ſcriptum eſt: *Omnis detractor eradicabitur*. Vnus ab alio quod non habet accipiat; vnus ab alio diſcat humilitatem; vnus ab alio caritatem, vnus ab alio patientiam; vnus ab alio ſilentium; vnus ab alio manſuetudinem. Comedant ſine querela quicquid eis appoſitum fuerit; veſtiant quod acceperint. Non celent fratres Decanis ſuis quicquid per ſingulos dies cogitauerint. Decani vero ſint eis quaſi rectores & cuſtodes; tanquam pro ipſis rationem Domino reddituri. Negligentias cunctorum ipſi præuideant, & emendandi poteſtatem habeant; & quod ipſi non valuerint emendare, Præpoſito non morentur accuſare. Qui & ipſi Præpoſiti ſic hoc diſtricte & rationabiliter agant, vt Abbates ſuos nullo modo præſumant inquietare, excepto quod vtrique non valuerint accelerare. Et in hoc vnus alteri tantam humilitatem habeat, vt nunquam vllus vllum offendat; ſed vnus in altero tanquam in penſo perſiſtat: id eſt, iuniores in Decanis, Decani in Præpoſitis, Præpoſiti in Abbatibus: vnus alium portans, tanquam in muro lapides quadrati, Apoſtolo atteſtante, ſicut ſupra: *Vnus alterius onera portantes, ſic adimplebitis legem Chriſti.*

Deut. 27. Gal. 6. Gal. 6.

CAP. XIII. *Quibus diebus ſe congregent ad collectam fratres.*

OMnes Decani a ſuis Præpoſitis admoneantur, vt cuncti fratres a minimo vſque ad maximum diebus dominicis in monaſterio vno loco congregentur, ita vt ante miſſarum ſolemnia ſollicite ab Abbate percunctentur; ne forſ-

taſ-

taſſe aliquis aduerſus aliquem odio liuoris ſtimuletur; aut malitiæ iaculo vulneretur: ne inteſtinum virus quandoque aperte in ſuperficiem cutis perrumpat, & inter palmarum fructus myrrhæ amaritudo demonſtretur. Primum ergo ipſi Abbates cum ſuis Præpoſitis atque Decanis ſemetipſos diſcutiant, & ad inſtar ſuos iuniores ſubditos arguant; & omne malitiæ fermentum prædictis diebus radicitus a ſuo corde euellant. Solent nonnulli pro ſuis vxoribus atque filijs, aut etiam quibuſcumque propinquis curam habere more pietatis. Plerique vero qui non ſunt in talibus implicati, pro alimento ſunt ſolliciti. Alij vero triſtitiæ morbo interius conſumuntur, & tanquam veſtimentum a tinea intrinſecus mentis ſuæ auiditate deuorantur; & cum ipſo rancoris languore delabuntur in deſperationem. Alij namque ſpiritu fornicationis acrius inflammantur, & ſæpe tali ſtimulo carnis incitati, interiori oculo cæcati captiui ducuntur, vinculo perditionis ligati. Alij acidiæ ſpiritu inflati otio & ſomno vacare cupiunt, & curioſis fabulis ſollicitantur, & quod peius eſt, a proprio monaſterio ſe auferre diſponunt. Alij vanæ gloriæ elationis telo in diuerſis partibus confodiuntur; & alij alia defendentes, & ſuas cauſas magnificantes, dum nolunt Chriſti pauperibus ſimiles eſſe, vnuſquiſque in vanis iſtis cogitationibus elabuntur, & quaſi nil a Deo acceperint de proprijs viribus extolluntur; & cum laudatores non inueniunt, ipſi ſibi in ſuis laudibus proſiliunt. Alius de genealogia, & de ſua gente fatetur eſſe principes: alius de parentibus, alius de germanis, alius de cognatis, alius de fratribus & conſanguineis, & idoneis, alius de diuitijs, alius de ſpecie iuuentutis, alius de bello fortitudinis, alius de perluſtratione terrarum, alius de artificio, alius de ſapientia, alius de aſſertionis eloquentia, alius de taciturnitate, alius de humilitate, alius de caritate, alius de largitate munerum; alius de caſtitate, alius de virginitate, alius de paupertate;

alius de abſtinentia, alius de orationum frequentia, alius de vigilantia, alius de obedientia, alius de abrenuntiatione rerum, alius de legendo, alius de ſcribendo, alius de voce modulationis. Hæc omnia, quæ ſupra perſtrinximus, vnuſquisque dum aliquoties talia non iuſſi immoderate loquuntur, toties in elationem vanæ gloriæ delabuntur: & ex ipſo morbo, dum quod dicunt vindicare contendunt, in ſuperbiam præcipitantur. Propter hoc ergo iugiter iubemus in collecta fratres adeſſe; & non pluſquam ſeptem dies interponere; & per omnes dies Dominicos, mores priſtinos & vitia emendare. Et quis in quo deprehenſus fuerit, contra ipſum vitium debet pugnare, in quo ſe cognouerit certamen habere. Et quod fortaſſe ab alijs deprehenditur, abſque verecundia debet manifeſtare, qui hoc patitur. Quod ſi minime fecerit, non ſe putet effugere diabolum; nec ſe æſtimet victorem, ſed victum. Quod ſi manifeſtauerit, & ſe per pœnitentiam, aut flagella emendauerit; continuo hoſtem in foueam præcipitabit & impellet.

Cap. XIV. *Qualiter debent Abbates eſſe ſolliciti erga excommunicatos.*

Cvm excommunicatur aliquis pro culpa, mittatur ſolitarius in cellam obſcuram, in ſolo pane & aqua: vt in veſpera, poſt cœnam fratrum, medium accipiat paximatium, & non ad ſatietatem aquam: & hoc ab Abbate exſufflatum, non ſanctificatum. Abſque vllo ſolatio vel colloquio fratrum ſedeat, niſi quem Abbatis, vel Præpoſiti cum eo præceperit auctoritas vt loquatur. Indutus tegmine raſo aut cilicio, ſeminudus atque diſcalceatus opus monaſterij exerceat excommunicatus. Si biduana vel triduana fuerit excommunicatio eius, mittat ſenior qui eum excommunicauit, vnum de maioribus, quem probatum habet, qui eum verbis contumelioſis increpet; quod non ob

ob religionis venerit occaſionem, nec pro Chriſti amore, nec gehennæ pauore; ſed ſimplicium fratrum facere diſturbationem. Si hæc ille patienter tulerit, & de ore eius nulla iracundia vel murmuratio proruperit, ſimplicitas mentis & humilitas apparuerit; ſic increpator abſque immutatione verborum, quod in eo præuiderit, Abbati renuntiet. Abbas vero ſollicite & prudenter tractet, vtrum veram, an imaginariam habeat patientiam, per quam poſſit ſe ad fratrum reconciliare caritatem. Secundo eiuſdem meriti ſenem probatum ad exprobrandum eum mittat: & quod primitus audiuit, non facile credat. Cumque tertio ita fecerit, & pari conuitio increpatus fuerit; & in priore promiſſionis patientia excommunicatus perdurauerit, & hoc Abba per tres teſtes probauerit, poſt hæc eum eijci iubeat; & ſic præſentatum per ſe increpet, coram conuentu fratrum. Cum ita quarto fuerit tentatus, & in humilitate fuerit probatus, & fortis fuerit vt ferrum inuentus, poſtmodum Eccleſiam ingrediatur, & cingulum in manibus geſtans, Abbatis vel fratrum pedibus cum lacrimis prouoluatur; & cum ſingultu & gemitu genibus humo properando a cunctis veniam accipere mereatur; & ne talia pœnitenda vltra committat, admoneatur: & poſt hæc oſculatus ab Abbate in ſuo gradu recipiatur. Si certe, vt ſupra diximus, aliquis excommunicatus in prima interrogatione querulosus, vel murmurans apparuerit, & ſuas ſententias ſuperbe, vel importune vindicauerit, & hoc ſenior manifeſtum eſſe cognouerit, vſque in diem tertium maneat excommunicatus, ita vt nullus cum eo loquatur. Cum tertio vero die ita ſciſcitatus, & in ſuperbia qua diximus, fuerit deprehenſus, eouſque ergaſtulo coarctatus perſeueret, donec omnem arrogantiam ſuperbiæ deneget. Quod ſi in malo perſeuerans perdurauerit, & propria voluntate pœnitentiam agere noluerit, & ſæpe ac ſæpe contumax & murmurator patule contra ſeniorem vel fratres in facie perſtite-

ſtiterit, & cum propinquis ſe vindicare maluerit, in collationem deductus exuatur monaſterij veſtibus, & induatur quas olim adduxerat ſecularibus, & cum confuſionis nota a monaſterio expellatur; vt cæteri emendentur, dum fortaſſe ſolus tali correptione ille delinquens corrigitur.

Cap. XV. *Qualiter monaſteria virorum ac puellarum ſe cuſtodire debeant.*

Placuit ſanctæ communi regulæ, vt monachi cum ſororibus vno monaſterio habitare non audeant; neque oratorium commune habere præſumant: ſed nec conclaui vno vel tecto quiuis prægraui neceſſitate manere communiter queant, tulta omni excuſatione occaſionis. Si ergo obſeruare debeant, vt ipſi monachi cum ſororibus, quas habent tuendas, nunquam vno conclaui vel conuiuio edendi licentiam habeant; neque in communi labore opus iniunctum exerceant. ſed ſi acceſſerit, vt vnus ſit ager, diuiſos terminos teneant, & vterque bonos cuſtodes: in tanto ſilentio hoc facient, vt vna claſſis cum altera inter ſe voces non mittant, exceptis recitatione & cantilenæ modulatione: aut certe gemitum aut ſuſpirium vtriusque cum ſuis habeant. Tanta ibique debet eſſe aſtutia, quantum fur nocturnus in pectore noſtro Chriſtum occidere feſtinat, & non corpora, ſed animas iugulare deſiderat. Quamobrem tali cautione firmamus hanc regulam, vt nunquam ſolus cum ſola fabulet. quod ſi fecerint, ſciant ſe rumpere Patrum inſtituta, & cordis vitalia mortis infixiſſe ſagittam. Pro hoc paradiſi perditur vita, & ſupplicio tartari adipiſcitur iactura. Mihi credite, non poteſt toto corde habitare cum Domino, qui mulierum ſæpe acceſſibus copulatur. Per mulierem quippe aucupatus eſt ſerpens, id eſt diabolus, primum noſtrum parentem. Et quia non Deo, ſed diabolo exiſtit obediens, continuo carnis iniuriam ſen-

ſenſit. Et ob hoc ergo hanc paſſionem filij ſentimus, de qua parentes a paradiſi gaudijs captiuatos eſſe cognoſcimus. Circumſpiciendum proinde eſt, & indeſinenter orandum, & totis viribus fugiendum, ne ſenſus noſtri tali muſcipula capiantur. Solus ergo cum ſola, licet in itinere ſe obuient, non loquatur: nulla alibi ſola niſi cum altera ſibi comite dirigatur. Quod ſi de ſupra taxatis quiſpiam ſolus cum ſola fabulare deprehenditur, centum ictibus flagellorum extenſus publice verberetur. Et qui talia facere præſumit, cum cautione admoneatur: quod ſi abuſiue habuerit monachorum præcepta, & hanc ſecundo geminauerit culpam, verberatus denuo carceri mancipetur: aut ſi pœnitere noluerit, foras proijciatur.

CAP. XVI. *Quales fratres debeant cum ſororibus vno in monaſterio habitare.*

IN monaſterio puellarum procul a cella monachos habitare mandamus. tales præbeantur pauci & perfecti, ita vt de pluribus probati eligantur, qui & de aliquanto tempore pene in monaſterio ſenuerunt; quos ſemper caſtitatis vita commendauit, & criminalia delicta foras eccleſiam excommunicatos ſtare non fecit. Tales ergo in monaſterio puellarum habitare debeant, qui & eis aliquid carpentarij miniſterium facient, & aduenientibus fratribus hoſpitium debeant præparare; & ſuper vtroſque ſexus iuueniores, quaſi vaſorum fiant cuſtodes. Nullam licentiam euagandi habeant ſorores, & abſque benedictione Abbatis deinceps cum viris oſculandi aut loquendi occaſionem penitus non requirant. quod ſi aliter fecerint, regulæ ſubiaceant.

CAP.

CAP. XVII. *Qualis debeat eſſe conſuetudo ſalutandi in monaſterijs virorum puellarumue.*

CVm ſe occaſio dederit, vt de monaſterijs virorum aliquis de Abbatibus aut monachis ad monaſterium veniat puellarum, vt mos eſt ſalutandi, non eas ſingulatim præcipimus, ſed Abbatiſſa primo, & ſic omnis congregatio ad ſalutandum eis occurrat: & hoc pro monachis dicimus, qui de longinquo veniunt, non de vicinitate habitatoribus confinium. Et cum tempus remeandi ad proprias cellas fuerit, ipſi aduenientes monachi ſimiliter Abbatiſſam cum ſuis ſororibus, ſicut primum, communiter eas ſalutent. Has duas vices intrandi & exeundi licentiam ſalutandi habere mandamus, ſupra facere nolumus: & hoc ipſum cum ſumma verecundia & cautela: tanquam ſi vtroque communis Dominus Chriſtus, & illarum ſponſus, quaſi in iudicio de præſentia ſtet corporaliter. Zelotypus eſt Chriſtus, non vult domum ſuam facere domum negotiationis. Ceterum vero talem conſuetudinem facere mandamus, vt ſi in vnam collationem ad audiendum verbum ſalutis fratres & ſorores copulatæ fuerint, iuxta viros ſorores ſedere non audeant; ſed vterque ſexus diuiſis choris ſedeant. Nullus Abbatum aut fratrum ſe præſumant deinceps vbicumque, abſque imperio ſeniorum, oſculum ſeniori porrigere; neque in gremium ſororum veluti pacto caput declinare; neque in capite monachi, vel in veſtimento, femina ad excomplanandum manus mittere audeat. Quod ſi ægrotans quiſpiam monachorum, aut de longinquo, aut de proprio monaſterio, non præſumat in monaſterio puellarum iacere: ne releuatus corpore, animo incipiat ægrotare. Et vt B. Hieronymus ait, *periculoſe tibi miniſtrat, cuius cultum ſemper attendis*. Ob hoc ergo omnes ægrotos monachos in monaſterio virorum iacere præcipimus; & non matrem, non germanam, non vxorem, non filiam, non

pro-

propinquam, non extraneam, non ancillam, non qualecunque genus mulierum viris miniſtrare in infirmitate mandamus: ſed ſi acceſſerit, vt ex ſupradictis aliqua cum ſorbitiunculis ab Abbatiſſa fuerit directa, ſine miniſtro infirmorum eum viſitare non audeat, nec iuxta eum manere præſumat. Eadem & de viris eſſe mandamus. Nullus in præterita caſtitate confidat; quia nec Dauide ſanctior, nec Salamone poterit eſſe ſapientior, quorum corda per mulieres deprauata ſunt. Et ne quiſquam ſibi de propinquitate generis caſtitatis fiduciam ſumat, memor ſit quod Thamar ab Ammon fratre ſuo ægritudinem ſimulante corrupta ſit. Proinde ergo cum tali caſtitate fratres & ſorores viuere debeant, vt non ſolum coram Deo, ſed etiam coram hominibus bonum teſtimonium habeant, & ſuperſtitibus ſequacibus ſanctitatis exemplar relinquant.

Cap. XVIII. *Vt non recipiantur in monaſterium niſi qui radicitus omni facultate nudati ſunt.*

Comperimus per minus cauta monaſteria, qui cum facultaticulis ſuis ingreſſi ſunt, poſtea tepefactos cum grandi exprobratione repetere, & ſeculum, quod reliquerant, vt canes ad vomitum reuocare: & cum ſuis propinquis, quod monaſterio contulerant, hoc extorquere, & iudices ſeculares requirere, & cum ſaionibus monaſteria diſſipare; & per vnum negligentem multos ſimplices deturbatos videmus eſſe. Proinde ſolerter præuidendum eſt, & omni intentione diſcernendum, vt tales non recipiantur: quia non pro amore Chriſti iſti veniunt, ſed vicina morte perterriti, & infirmitatis anguſtia compulſi; non ob amorem cœleſtem incitati, ſed ſolummodo pœnam formidantes inferni. De talibus Apoſtolus ait: *Qui timet non eſt perfectus in caritate: quoniam timor pœnam habet: ſed perfecta caritas foras mittit timorem.* Non ſunt iſti diſcipuli Chriſti: & 1. Ioan. 4.

non in Eccleſia ſunt requirendi; ſed in membris Antichriſti inueniendi ſunt: non ſunt accolæ bonæ repromiſſionis, nec veri Iſraëlitæ, ſed de longinquo aduenæ proſelyti: ſed neque fratribus fideles, neque in pugna inuenti ſunt fortes. Tales olim in Leuitico Dominum cognoſcimus deteſtaſſe,

Deut.20. & in bello ne pergerent prohibuiſſe: *Si quis*, inquit, *corde pauidus eſt, non egrediatur ad bellum; vadat, & reuertatur ad domum ſuam; ne pauere faciat corda fratrum ſuorum, ſicut & ipſe timore perterritus eſt*. De talibus in Euangelio veritas ait:

Matt.19. *Quam difficile eſt qui pecunias habent, intrare in regnum cœlorum*. Nihil enim de priſtinis facultatibus ſuis in eundem locum, vbi ingredi ſe petit monaſterium, vel ad vnum nummum recipiatur: ſed & ipſe manu ſua cuncta pauperibus eroget; & poſtmodum comprobatus monaſterium ſub regula introducatur, & anno integro a cunctis fratribus ex induſtria conuitijs comprobetur. Et poſtquam probatus in cunctis obediens fuerit, & non in plumbi natura mollitus, ſed acer perdurauerit, vt ferrum; poſtmodum exuatur ſecularibus veſtibus, & induatur monaſterij religioſis ſimplicibus; & adnotetur in pacto cum fratribus, & viuat inter monachos probatus & ipſe monachus.

CAP. XIX. *Quod in monaſterio debeant obſeruare qui peccata grauiora in ſeculo commiſerint.*

QVi grauioribus culpis & criminibus ſeſe deliquiſſe cognoſcunt, primum eos optamus regulæ colla ſubmittere ſub probatiſſimo Abbate, in monaſterio deſudare; & cuncta retroacta peccata, tanquam ægrotos medico, ſpiritali ſeniori manifeſtare: & ſicut publice peccauerunt, publice pœnitere, & pœnitenda vltra non committere: timorem de ſupplicio, amorem de regno, ſpem de miſericordia habere, & nunquam deſperare: quia in vltimo eſt extremæ vitæ, iuſtificare aut condemnare. Scriptum eſt enim:

Ipſe

Ipſe iudicabit extrema terræ. Vnumquemque Dominus in fine aut iuſtificat aut condemnat: & vniuerſorum finem ipſe conſiderat: vt nec peccator, ſi fortiter ingemiſcat, deſperet veniam; nec iuſtus de propria ſanctitate confidat. Nihil prodeſt, ſi aliquis de regno ſubtractus, a regni potentia excluſus, ferro conſtrictus hodie carceri eſt mancipatus: ita nihil obſtat, ſi hodie a carcere quis rapitur, & regali honore conſtituitur. Nullus ei ſordes carceris imputat; ſed hoc ſolum laudat, quod in eo miratur. Sic nil prodeſt iuſtum bene viuere, & male vitam finire; ita magnum bonum eſt, peccatorem ad pœnitentiam redire; olim male viuere, & poſtmodum bene finire, a nullo retroacta peccata imputata habere. Credimus iudicem, qualem quem in fine inuenerit, talem coronare, aut certe damnare. Et quamuis ſint grauia delicta, non eſt tamen illis de Dei, miſericordia deſperandum. Liquide cognoſcimus quod publicani & peccatores, nullo præcedente merito, qui futuri per iuſtitiam erant damnandi, gratuita miſeratione per breuem pœnitentiam ſunt redempti. Sed non eſt in eis tam conſideranda menſura temporis, quam doloris. Agat ergo vnuſquisque dignam pœnitentiam, ſecundum qualitates culparum: vt quis in quo delicto ſeſe cognoſcit reum, de eo delicto neceſſe eſt obſeruare primum ſecundum inſtituta canonum. In lege habetur, vt quis cui quantum intulerit damnum, aut fecerit cædem, aut commouerit vltionem, iudicis dirimatur iudicio; & de numeroſitate ſolidorum ad ſuum reducatur arbitrium: ne fortaſſe perſona potens damnet oppreſſum, & qui legali cenſura centenarium habebat incurrere damnum, tertiam reddat, quod de liberis continetur. Certe nos cum eſſemus ſerui peccati, Deo miſerante, & nullo noſtro merito præcedente, liberi facti ſumus iuſtitiæ; & de innumeroſitate peccaminum in miſericordiſſimi iudicis pendet arbitrio noſtri peccati debitum: & pro centeſimo pondere peccatorum ini- 1.Reg.2.

Luc. 16. quitatis cognoſcimus opponere villicum; qui de centum cadis olei, octoginta; de centum coris tritici, quinquaginta decurtatum quæſiuit debitum, ſtatim ſe cognouit a proprio domino eſſe laudatum. Ita plerique ſunt in monaſteria ingreſſi, qui ob immanitatem ſcelerum exceſſerunt numerum, quos ſancti canones foras Eccleſiæ agere pœnitentiam cenſuerunt: & niſi in finem vitæ communionem percipere negauerunt: nos tamen miſericordiam Domini comperti, puſillanimes ſumus conſolati, ne graui triſtitia coarctati pereant deſperati, de multitudine annorum ad breuem recurrimus numerum; & tam cito eum conciliamus, quam cito eum cognouerimus in pœnitentia & humilitate fundatum. Quare & tunc medicus ab inciſione ſuſpendet ægrotum, cum eum per medicamina cognouerit eſſe ſanandum. Cibos vero tales eis præbere mandamus, qui nec laſciuiam nutriant, nec corpus nimis affligant. Carnes tamen, ſiceram, vel vinum eis auferre mandamus: quod ſi per infirmitatem, aut nimiam ſenectutem, aut certe aliquam neceſſitatem ex his imbecillitas patuerit, in arbitrio & probitate maiorum ponimus. Veſtimentum vero cilicinum præbere iubemus, qualiter per id compuncti per hœdos a ſiniſtris ſuorum ſemper reminiſcantur peccatorum. Lectum tamen ſternere mandamus corio aut pſiatho, quod latine ſtorea nuncupatur; aut certe paleas tenues, ſi horum nihil habetur: exceptis infirmis, & nimia ſenectute defeſſis, vti & ipſi arbitrio foueantur Abbatis. Hæc quæ ſupra notauimus, per pœnitentiam dignam, & non fictam humilitatem, vnumquemque venire cognoſcatis ad veram ſanitatem. Amen.

Cap. XX. *Quid obſeruandum ſit de monachis, qui a proprio monaſterio per vitia dilabuntur.*

Cvm aliquis per vitium dilapſus fuerit a monaſterio, in aliud non recipiatur cœnobium, neque in humanitatis

tis caritatem, neque in pacis oſculum : ſed continuo, vinctis poſt tergum manibus, Abbati reducatur proprio. Quod ſi reuerſus ad ſeculum fuerit, & a propinquis fretus cum eis in ſuperbiam ſurrexerit, & monaſterio minas intulerit, pariter & ipſi cum eo ſint a laicorum concilio publice expulſi, & ab omni Chriſtianorum conuentu maneant anathematizati. Quod ſi & ipſi laici ſuo eum receperint conſortio, & pariter cum eo contra monaſterium exarſerint, in contumeliam cuncti a noſtra eccleſia expellantur, & nullo nobiſcum caritatis fœdere copulentur ; quouſque veritatem cognoſcant, & nobiſcum ſtantes, iniurias eccleſiæ vindicantes pari deuotione conſurgant. Si certe ipſi apoſtatæ ab omnibus fuerint expulſi, & huc illucque vagantes diuerſis locis inſtabiles atque vacillantes ſuo monaſterio reuerti ſe petierint, neceſſitate compulſi ; in conuentu maiorum deducantur, & vt vaſa figuli in fornace probentur ; & cum probati fuerint, ſuo monaſterio reformentur ; & non prima, ſed vltima cathedra recipiantur.

EXPLICIT REGVLA.

IN NOMINE DOMINI INCIPIT PACTVM.

IN NOMINE S. TRINITATIS, PATRIS ET FILII ET SPIRITVS SANCTI.

QVod corde credimus,& ore proferimus. credimus Patrem ingenitum,Filium genitum,Spiritum ſanctum ab vtroque procedentem. Filium ſolum carnem de virgine ſuſcepiſſe, & in mundum pro ſalute omnium in ſe credentium deſcendiſſe, & de Patre & Spiritu ſancto nunquam receſſiſſe. Quia ipſe dixit: *Ego & Pater vnum ſumus*. Et, *qui me habet & Patrem habet*: Et *qui me videt, videt & Patrem*. Idem vero dixit: *Cœlum mihi ſedes eſt, & terra ſcabellum pedum meorum*. In cœlo angeli totam Trinitatem adorant,& in terra Dominus hominibus prædicat, dicens: *Ite, vendite omnia quæ poſſidetis, & date pauperibus, & venite, ſequimini me*. Et iterum: *Si quis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me*. Et alibi: *qui plus fecerit patri, aut matri, vxori, filijs, vel omnibus quæ cum mundo tranſeunt, quam mihi, non eſt me dignus*. Et iterum: *qui non odit animam ſuam propter me, non eſt me dignus*. Et, *qui perdiderit eam propter me, in vitam æternam inueniet eam*. Proinde melius multoque melius eſt mundum calcare, Chriſtum audire, euangelium complere, vitam beatam cum angelis ſanctis in æternum per omnia ſecula poſſidere. Proinde diuino ardore accenſi, ecce nos omnes, qui ſubter notandi ſumus, Deo & tibi domino & patri noſtro tradimus animas noſtras, vt ſecundum edictum Apoſtolorum,& regulam, & ſicuti ſancta patrum præcedentium ſanxit auctoritas,vno nos in cœnobio, Chriſto præcedente,teque docente,habitemus.Et quicquid pro ſalute animarum noſtrarum annuntiare, docere, agere, increpare, imperare, excommunicare, ſecundum regulam emendare volueris,humili corde,depoſita omni arrogantia, intenta mente, deſiderioque ardente, diuina gratia opitulante

Ioan. 10. Ioan. 14. Eſai. 66. Matt. 19. Luc 9. Matt. 10. Luc. 14. Matt. 16.

lante, inexcuſabiliter, Domino fauente, omnia adimplebimus. Quod ſi aliquis ex nobis, contra regulam & tuum præceptum, murmurans, contumax, inobediens, vel calumniator extiterit; tunc habeas poteſtatem omnes in vnum congregare, & lecta coram omnibus regula, publice culpam probare: & flagella, ſeu excommunicationem, ſecundum intuitum culpæ, vnuſquiſque ſuum reatum conuictus ſuſpiciat. Si quis ſane ex nobis contra regulam occulte cum parentibus, germanis, filijs, cognatis, vel propinquis, aut certe cum fratre ſecum habitante conſilium de abſente ſupradicto Patre noſtro inierit, habeas poteſtatem in vnumquemque qui hoc facinus tentauerit, vt per ſex menſes indutus tegmine raſo aut cilicio, diſcinctus, & diſcalceatus, in ſolo pane & aqua, in cella obſcura exerceat quodlibet opus excommunicatus. Quod ſi aliquis iſtam prona ſua voluntate noluerit agere pœnitentiam, extenſus nudo corpore, ſeptuaginta & duo flagella ſuſcipiat: & depoſita veſte monaſterij, indutus quod in introitu exutus eſt ſciſſum, notabili cum confuſione a cœnobio expellatur. Et hoc de viris ſiue feminis dicimus. Promittimus etiam Deo & tibi Patri noſtro, vt ſi quis ſine benedictione fratrum, aut tuo imperio, per vitium ad alia loca ad habitandum tranſire voluerit, habeas poteſtatem incautam eius perſequi voluntatem, qui hoc tentauerit, & comprehenſum cum ſaionibus iudicum, ad regulæ cenſuram reducere: & ſi aliquis eum defendere voluerit Epiſcopus, vel eius qui ſequitur ordo, aut laicus, & tua ammonitione audita apud ſe eum retinere voluerit, communicatio illius cum diabolo ſit, & participatio cum Iuda Scarioth in inferno; & in præſenti ſeculo excommunicatus permaneat, ab omni cœtu Chriſtiano: & nec in finem viaticum accipiat, qui hoc fecerit. Tibi vero domino noſtro ſuggerimus, ſi velles, quod credi certe nefas eſt, & quod Deus fieri non patiatur, aliquem ex nobis iniuſte,

aut

aut ſuperbe, aut iracunde habere; aut certe vnum diligere, & alterum liuoris odio contemnere; vnum imperare, alterum adulare; ſicut vulgus habet, tunc habeamus & nos conceſſam a Deo poteſtatem, non ſuperbe, non iracunde, per vnamquamque Decaniam præpoſito noſtro querimoniam inferre; & præpoſitus tibi domino noſtro humiliter pedes deoſculari, & noſtram querelam ad ſingula pandere: & tu patienter iubeas auſcultare, & in communi regula ceruicem humiliare, & corripere, & emendare. Quod ſi te minime corripere volueris, tunc habeamus & nos poteſtatem cetera monaſteria commonere, aut certe Epiſcopum, qui ſub regula viuit, vel catholicum eccleſiæ defenſorem Comitem, & aduocare ad noſtram collationem; vt coram ipſis te corripias, & cœptam regulam perficias: & nos ſimus diſcipuli, ſubditi, ſeu adoptiui filij, humiles, obedientes in omnibus, quæ oportet; & tu demum Chriſto ſine macula offeras nos illæſos. Amen.

Hæc ſunt nomina, quæ manu ſua vnuſquisque ſubſcriptionem vel ſignum in hoc pacto fecit: id eſt, ille, ille; vel illa illaque.

EXPLICIT REGVLA S. FRVCTVOSI EPISCOPI.

CVIVS-

CVIVSDAM PATRIS

Regula

AD MONACHOS.

DE CVIVSDAM PATRIS REGVLA veterum teſtimonia.

S. BENEDICTVS Aniana Abbas in Concordia Regularum ſæpiſſime hanc CVIVSDAM PATRIS REGVLAM *ad monachos ſcriptam laudat; vt & aliam ad virgines: quamuis ipſe eas non diſtinguat, ſed vtramque promiſcue* REGVLAM CVIVSDAM *appellet, vel* REGVLAM CVIVSDAM PATRIS, *vt cap.* VIII. §. VII. *& alibi.*

SMARAGDVS quoque monachus, in commentario ad regulam S. Benedicti, ſubinde ex hac CVIVSDAM PATRIS REGVLA *teſtimonia affert.*

IN NOMINE PATRIS ET FILII ET SPIRITVS SANCTI

INCIPIT REGVLA CVIVSDAM PATRIS

CAPITVLVM PRIMVM.

CAVEAT lector bonus, ne ſuo ſenſui obtemperet ſcripturas, ſed ſcripturis ſanctis obtemperet ſenſum ſuum. Calix paſſionis amarus eſt, ſed omnes morbos penitus curat. Calix paſſionis amarus eſt, ſed tamen prior bibit medicus, ne bibere dubitet ægrotus. Oportet namque illum qui alterius vulnera mederi cupit, ab omni languoris morbo alienum ſanumque ſubſiſtere. Nullo alio vitio Diabolus monachum perdit, ac trahit ad mortem, quam cum eum neglectis ſeniorum conſilijs ſuo iudicio defenſionique conſpexerit confidere.

II. Primum omnium Deus timendus & diligendus eſt ex totis viribus: & proximus magnopere diligendus eſt, ſecundum mandatum Domini. *Luc. 10.*

III. Deinde virtus obedientiæ expetenda eſt, & ſecundum vires vniuſcuiuſque exercenda eſt: & ad primum verbum ſenioris omnes, qui aud erint ex fratribus, aſſurgere oportet: & qui non ſurrexerit, veniam petat, & pœni-

teat, quantum iudicauerit ſenior; & impleat quod iuſſus eſt, licet durum videatur. Obedientia vſque ad mortem facienda eſt, ſecundum exemplum Domini, obedientis Patri vſque ad mortem. Et vnumquemque oportet fratri ſuo ſeruire, ſicut Abbati proprio vel patri: ſicut Apoſtolus dicit: *Seruite inuicem in timore Chriſti*. Et iterum: *Omnia veſtra cum caritate fiant*.

Phil. 2. Epheſ. 5. 1. Cor. 16

IV. Si quis frater inuentus fuerit inobediens Abbati, ſiue œconomo, ſiue alicui ex fratribus, mittendus eſt in carcerem; & pœniteat quantum iudicauerit ſenior. Si autem poſt examinationem carceris reprobus inuenitur, ſemel & bis, iterum atque iterum, abſcindendus eſt ab omni fraternitatis corpore, ſecundum mandatum Domini dicentis: *Expedit enim tibi vt pereat vnum de membris tuis, quam totum corpus tuum eat in gehennam ignis*: & quia *modicum fermentum totam maſſam corrumpit*.

Matt. 5. 1. Cor. 5.

V. Non omnibus præſente Abbate vel œconomo obtemperandum; quia vnus non occurrit ad omnes: ſed tamen vnuſquiſque fratri ſeniori obedire contendat, ſicut Domino. Quicquid facit proximo ſuo, Domino facere non ambigat.

VI. Si quis frater murmurans inuentus fuerit, hic ipſe mittendus eſt in carcerem, & opus eius abijciatur. Pœnitentiam agat ſecundum examen ſenioris. Si permittatur ei ſatisfaciet: ſi autem hoc frequenter facit, eijciendus eſt de monaſterio.

VII. Ad primum verbum diſcuſſionis ſenioris, ſiue œconomi, ſiue alicuius fratris, venia petenda eſt: & tam diu in terra proſtratus donec ſenior diſcuſſionem cõſummauerit. Si autem ſenior diſcuſſionem iterauerit, & ipſe veniam

ite-

iterare debet. Si quis tardior ad veniam inuentus fuerit, ſiue aliqua verba religioni contraria, ſiue pro excuſatione delicti ſui protulerit, mittendus eſt in carcerem; & pœniteat ſecundum quod iudicauerit ſenior, vſquequo corrigatur. Si autem obſtinatus inuenitur, ſeparandus eſt a fratribus.

VIII. Mendacium, & iuramentum, ſiue verbum otioſum per omne corpus fraternitatis damnandum eſt. Si quis ex fratribus, cum quo aliquid horum inuentum fuerit, mittendus eſt in carcerem, & pœniteat vſquequo a vitio corrigatur: quia *os quod mentitur occidit animam*: & Dominus in euangelio iuramentum prohibuit, dicens: *Ego autem dico vobis, non iurare omnino*. Et iterum: *Omne verbum otioſum quod locuti fuerint homines, reddent pro eo rationem in die iudicij.* Et Apoſtolus dicit: *Omnis ſermo malus de ore veſtro non procedat: ſed ſi quis bonus ad ædificationem fidei, vt det gratiam audientibus*, Si quis ex fratribus poſt examinationem carceris cauere hæc vitia non poterit, eijciendus eſt a fratribus, & damnandus eſt. Sap. 1. Matt. 5. Matt. 12. Eph. 4.

IX. Si quis iracundus inuentus fuerit ex fratribus, reus erit in concilio gehennæ ignis, niſi pœniteat. & vulnera putrefacta caſtigatione, ſcilicet ignis medicamento, exurenda ſunt; & tumidum vulnus ſpiritalis ferri ſectione vtatur: id eſt, capitalia & mortalia crimina, quæ ducunt ad mortem, oportet dure curari & emendari, vſquequo corrigatur, & ſanus fuerit, ſecundum iudicium Abbatis ſiue œconomi.

X. Si quis ex fratribus dixerit verbum de fratre, illo non audiente, vel abſente, ſi non ad laudem & dilectionem illius pertineat, hic tanquam blaſphemator iudicandus eſt: & petat a Deo veniam protinus, & confiteatur fratri hoc

quod

quod de illo locutus eſt. Si autem iterare inuentus fuerit, mittendus eſt in carcerem, & pœniteat dure, vſquequo diCol. 4. ſcat illud quod Apoſtolus dixit: *Sermo eorum conditus ſit ſale.* Excuſatio delicti ante veniam non oportet ab omnibus fratribus; poſt veniam oportet.

XI. In abſtinentia ciborum vnam regulam obſeruari oportet ab omnibus fratribus; præter ſenes, & infirmos, ſiue infantes; & vna menſura ſit in omnibus: id eſt, ab hora nona vſque ad horam alteram a cibis temperandum eſt. Nec ante, ſiue poſt menſam, quæ communiter ad cœnam fratribus apponitur, aliquid ori indulgendum eſt; niſi infirmitas, ſiue differentia ætatis ſiue corporis, aliquid coëgerit. Sed neque ad ſaturitatem edendum eſt. Caro & vinum, ſiue potus, in quo ſit ebrietas, refutanda ſunt monachis, nec ſuſcipienda, quibus pro Chriſto crucifixus eſt mundus, & ipſi mundo. Et ferias monacho non eſſe ſuper terram: niſi modicum in aduentu fratrum, tanquam Chriſti, lectior fuerit cibus gratia caritatis. Verumtam en abſtinentia tegenda eſt, ne iactantiæ vitio decidamus in lapſum: quod præ omnibus vitijs grauiſſimum eſt.

XII. Nihil quærere debemus ex his quæ ad ſeculum pertinent, præter quotidianum panem noſtrum, & breue veſtimentum, quo induamur. Hæc ipſa ſine ſollicitudine a nobis requirantur; ne inueniamur aliquando de regno Matt. 6. Dei non cogitare, & dicatur de nobis: *Hæc omnia gentes requirunt.* Veruntamen monachos ſemper oportet laborare, & ſine ſollicitudine vitam ſuam tranſigere: omnia quæcunque laborauerint, excepto, vt ſupra diximus, pane exiguo & veſtimento, pauperibus diſtribuant. Cura pauperum ſemper facienda eſt, & omnia noſtra cum caritate fiant; & ſine caritate infructuoſa ſunt apud Deum opera noſtra.

Arbi-

XIII. Arbitrio vniuſcuiusque ſenioris relinquendum eſt, vnde annuum panem monaſterio ſuo prouideat: ſi ex ſarculo aut bubus, vt aliquibus mos eſt, ſicut nobis; aut artificijs, ſiue negotijs, ſiue ex conductione mercedis, ſiue ex quolibet opere.

XIV. Non magnopere curandum eſt, quo modo vnuſquisque laboret; ſed quomodo vnuſquiſque viuat. Quomodo res & ratio & ſitus loci vnicuique permiſerit, ſemper laborandum eſt,& lex Dei, quæ ſiue viſibilia, ſiue inuiſibilia continet,obſeruanda eſt: & nihil ex mandatis Dei,ſiue magnum ſiue minimum,prætereundum eſt: *Quia qui tranſgreditur vnum, factus eſt omnium reus.* Iac. 2.

XV. Propoſitum monachi quod promiſimus, ex toto corde noſtro, & ex tota dilectione exercendum eſt & faciendum: quod in tribus abrenuntiationibus conſiſtit. Primo omnino omnes facultates noſtras reſpuere debemus; & omnes diuitiæ mundi alienæ eſſe a nobis noſcuntur. Deinde in ſecundo loco, omnia vitia carnis & animæ relinquenda ſunt & cauenda; *& omnis ira, & indignatio, & clamor, & blaſphemia auferatur a vobis, cum omni malitia.* Eph. 4. Tertia igitur abrenuntiatio eſt, hæc omnia quæcunque videntur, ſiue in cælo, ſiue in terra, ſiue in mari, ſeu & in omnibus creaturis Dei, non ſolum nihil ex his aſſimilare Domino debemus; ſed omnia etiam illa inferiora noſtri arbitrari a nobis oportet: qui vtpote nos vltra illa ad cœlorum regna, & ad ipſius Domini notitiam extendimus. Et ideo his ſanitati ſentientibus,& mox tranſeuntibus non magnopere intendimus: ſecundum quod Apoſtolus dicit: *Omnia quæ videntur temporalia ſunt: quæ autem non videntur, æterna ſunt.* 2. Cor. 4.

XVI. Silentium in omnibus ſectandum eſt, & tacendi diſciplina per omnia facienda eſt; maxime autem iuxta miſſam

ſam

ſam & menſam: ſed in omnibus nihil loquendum eſt, niſi quod neceſſitas popoſcerit. Si quis præter hanc diſciplinam cum clamore & acerbiore ſermone reſponderit, notetur vſquequo corrigatur. Si autem hoc vitio curari non poterit, eijciatur ab vnitate fratrum.

XVII. Nihil poſſidendum tanquam proprium, & ſpecialiter inter monachos; ſed ſint eis omnia communia. Qui autem dixerit: meum eſt hoc, aut illud, peccauit coram Deo; niſi tantum per obreptionem ſermonis. ſed pro hoc ipſo tamen veniam petat a Deo, & caueat de reliquo; & ne iterare audeat. Si quis ex hoc vitio exiſtat inſanabilis, expellendus eſt ab vniuerſis fratribus: quoniam vitium
1.Tim.6. philargyriæ grauiſſimum eſt præ omnibus vitijs, *& radix omnium malorum eſt philargyria.*

XVIII. Si quis ex fratribus lugubriori lapſu, id eſt, fornicationis, ceciderit, eijciendus eſt de congregatione fratrum, & vſque ad diem mortis, ſiue in alia regione pœniteat. Sorores igitur raro videndæ ſunt: & frequenter loqui ad eas velle prohibemus; ne occaſionem inueniamur dare infirmis. Beneficia tamen & munificentiam præſtare illis ex toto corde, præcipimus: quoniam ſunt membra Chriſti, & matres Domini; & per virginem nos redemit Chriſtus. Sed tamen per fideliſſimos & probatiſſimos donaria mittenda ſunt illis, vt euitetur occaſio maledicti, gratia hominum peſſimorum.

XIX. Non quiſquam congregationi fratrum præeſſe permittendus, niſi qui obediendo didicerit ea, quæ alijs præcipi debeant: ſed ſi forſan in ſcripturis ſanctis ſatis ſufficienter inſtructus eſt, tamen ſi factorum geſtis adhibeat fidem; id eſt, ea quæ docet, opere compleuerit, humilitatem ex caritate, patientiam & manſuetudinem oſtendendo, &

volun-

voluntatem ſenioris implendo, & omnia mandata Domini agendo.

XX. Si quis ex ſenioribus, ſiue is qui Abbas nuncupatur, voluptuoſus exiſtat, & ebrioſus, & diues; & qui huic ſeculo conformatur; id eſt, in curribus & in equis de loco ad locum diſcurrat, hic non ſolum principatu fratrum indignus eſt, verum etiam homicida animarum iudicandus eſt: & alius monaſterio eius præeſſe conſtituatur. Sin vero non poterint, monachi ab illo exeant, & ille excommunicetur. Si vero pœniteat, ſubdat ſe ſub manibus ſenioris, & ſeruituti ſe ſubijciat, donec probauerit is qui præeſt.

XXI. Monachos in curribus & in equis diſcurrere, præter infirmos, ſed debiles & claudos, non permittimus. Si autem hoc fecerint, alieni ſint ab vnitate fratrum.

XXII. Fratribus, quibus habitatio in ſterili terra, id eſt, abſque pane, & ſunt in montanis & fructuoſis, modicum lactis permittimus cum aqua mixtum. Habitare autem monacho vna cum feminis, id eſt, cum matribus & ſororibus, non permittimus.

XXIII. Quomodo nos obedire ei oportet, qui nos ad opus mandati cohortatur? Sicut infans obtemperat nutrici, ſiue quæ ad vbera ſua eum inuitat: immo ſi quid promptius & celerius, pro eo quod multum pretioſior vita futura quam præſens, obedire vſque ad mortem oportet.

XXIV. Quomodo ſeniorem oportet fieri ad fratres? Tanquam ſi nutrix foueat paruulos ſuos, diligens & confortans ſingulos: & viam perfectionis eis aperiat; & ipſe procedat in omni perfectione, & ſanctitate cordis & corporis; & ſine vlla perceptione perſonarum omnes pariter & ſin-

cera dilectione, tanquam natos proprios, ex toto corde diligat. Si vero viderit aliquem illorum mandatum Domini præterire, non ira erga eum moueatur, ſed commiſeratio-
1.Cor.11. ne, & compaſſione; ſecundum illum qui dixit: *Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis ſcandalizatur, & ego non vror?* Si vero negligens in his, quæ ad vſus corporis & animæ per-
Matt.25. tinent, ſine dubio ſubijcietur illi ſententiæ, quæ dicit: *Ite maledicti in ignem æternum, qui præparatus eſt diabolo & angelis eius. Eſuriui enim, & non dediſtis mihi manducare: ſitiui, & non dediſtis*
Ier.48. *mihi bibere:* & ea quæ ſequuntur. Et, *maledictus homo qui facit opera Dei negligenter.*

XXV. Si quis ex ſenioribus & Abbatibus iracundus inuentus fuerit, notetur vſque corrigatur. Si vero ab hoc vitio inſanabilis fuerit, ab imperio fratrum deſtruendus eſt: quoniam ſiue iuſte, ſiue iniuſte, iraſci non oportet.

XXVI. Si quis ſeniori ſuo detraxerit, non ſeniori detrahit, ſed Domino; cui opus facit ſenior. Si vero hoc frequenter faciat, abſcindatur a fraternitate, ac ſolicitudine fraterni corporis. Si vero pœniteat, remittenda ſunt pec-
Pſal.100. cata ſua. *Detrahentem*, inquit propheta, *ſecreto proximo ſuo, hunc perſequebar.*

XXVII. Si quis inuentus fuerit in aliquo ſpernere ſeniorem ſuum, non hominem ſpernit, ſed Deum, & reliqua. Si quis hoc faciat, pœniteat, & reconciliabitur ſeniori ſuo. Et omnia quæcunque ſenior præceperit, ſecundum mandatum Domini explenda ſunt.

XXVIII. Si quis ex fratribus negligens inuentus fuerit erga ſupellectilem monaſterij, hic reus ſacri peculij iudicandus eſt. Si quis viderit, eaque in die adiuuari & corrigi præterierit, hic tanquam neglector, & peruerſor ſacræ ſub-
ſtan-

ſtantiæ iudicandus eſt. Quoniam oportet vnumquemque laborare, & conſiderantius agere erga ſubſtantiam monaſterij, vt ipſe eſſet omnium dominus, & omnibus dominetur. Et iterum per nimiam humilitatem tanquam alienum ſe exiſtimet; & vt nihil præter quotidiana ex ea requirat paximatia.

XXIX. Si quis ad vocem compulſoris, ſiue inuitantis ad aliud quodcumque, non ſtatim ſurrexerit, hic inobediens reus eſt. Petat veniam ad Deum, & iterare non præſumat. Quoniam oportet vnumquemque ad primam vocem inuitantis aſſurgere: velut carbo ignis ardentis aſcendiſſet ſuper eum. Si autem obedientia hæc non fuerit, quam dicimus, mortua eſt, & non acceptabilis apud Deum. *Omne autem quod non eſt ex fide, peccatum eſt.* Cum gaudio ſemper operandum eſt, & nihil cum triſtitia faciendum, & ſemper dicendum eſt: *Gaudete in Domino iuſti*, & *ſemper decet collaudatio*. Et iterum Apoſtolus dicit: *Gaudete in Domino ſemper: iterum dico, gaudete*. Si autem triſte aliquid oblatum fuerit a nobis in donis Dei, non erit acceptabile apud Deum. Rom. 14. Pſal. 32. Phil. 4.

XXX. Tribus conuentibus diei, totidemque noctis tempore in eccleſia conueniendum: tres pſalmi in vnoquoque conuentu diei canendi ſunt; duodecim vero in nocturnis conuentibus cantabuntur, præter illam miſſam quę celebratur ortu ſolis. Orationes vero & duæ lectiones, vna de veteri teſtamento, & alia de nouo, in ſingulis noctis conuentibus dicendæ ſunt. In his vero conuentibus, id eſt, ſabbati & dominicæ, vſque ad gallorum cantus, miſſa celebranda eſt: & quomodo vires vniuſcuiusque ſufferre poterint, excubiæ peragendæ ſunt.

XXXI. Is vero qui ad primum pſalmum in die non occurrit, in conuentum fratrum non recipietur: ſed poſtea in pu-

blico veniam petat. Si vero frequenter hoc faciat, confutabitur vſque dum corrigatur. In noctis tempore vſque ad ſecundum pſalmum dilatio præbetur.

XXXII. In diebus vero dominicis Euchariſtia ſemper accipienda eſt ad remedium peccatorum: ſed cum puro corde, & omni ſanctitate cordis & corporis oportet nos accedere ad corpus & ſanguinem Domini noſtri Ieſu Chriſti. Amen.

EXPLICIT REGVLA CVIVSDAM PATRIS.

REGVLA MAGISTRI

AD MONACHOS.

DE REGVLA MAGISTRI veterum teſtimonia.

S. BENEDICTVS Anianæ Abbas maximam partem REGVLÆ MAGISTRI in concordiam regularum tranſcripſit, & paſſim integra eius capita profert. citat autem pluſquam ſexagies.

A SMARAGDO etiam monacho in commentarijs ad regulam S. Benedicti ſæpenumero laudatur QVIDAM MONACHORVM MAGISTER huius regulæ auctor.

INCIPIVNT CAPITVLA

REGVLÆ MAGISTRI.

I. *De quatuor generibus monachorum.*

II. *Qualis debeat eſſe Abbas.*

III. *Quæ ars ſancta, quam docere debet Abbas diſcipulos.*

IV. *Quæ ſunt ferramenta ſpiritalia, cum quibus operari poſſumus artem diuinam.*

V. *Quæ eſt materies vel cauſa malorum, quæ in fornace timoris Dei excoqui debet.*

VI. *Quæ eſt officina diuinæ artis, vel operatio ſpiritalium ferramentorum.*

VII. *De obedientia diſcipulorum, qualis debeat eſſe.*

VIII. *De taciturnitate diſcipulorum, qualis & quanta debeat eſſe.*

IX. *Quo ordine tacentes fratres aliquas interrogationes faciant ad Abbatem.*

X. *De humilitate fratrum, qualis debeat eſſe, vel quibus modis acquiritur, vel quomodo acquiſita ſeruatur.*

XI. *De Præpoſitis monaſterij.*

XII. *De excommunicatione culparum.*

XIII. *Quomodo debeat frater excommunicatus tractari.*

XIV. *Quomodo debet excommunicatus pœnitere.*

XV. *De prodendo cogitato malo Præpoſito vel Abbati a minoribus fratribus.*

XVI. *De cellarario monaſterij, qualis debeat eſſe.*

XVII. *De ferramentis vel rebus monaſterij.*

XVIII. *De ſeptimanarijs coquinæ.*

XIX. *Quomodo debeant introire fratres in hebdomadam coquinæ.*

XX. *Quomodo debent haberi in oratorio abſentes in mente.*

XXI. *Quomodo debent communicare hebdomadarij coquinæ, vel cellararius.*

Om-

XXII. *Omnibus hebdomadarijs ingreſſis, quo ordine remanentes in oratorio poſt Abbatem debent ceteri communicare.*
XXIII. *Poſt egreſſionem Abbatis de oratorio, quomodo debeant hebdomadarij ſeruire menſis, & ad manducandum eſſe communes.*
XXIV. *De hebdomadario lectore ad menſas.*
XXV. *De patella micarũ ab hebdomadarijs ſeptimo die coquenda.*
XXVI. *De menſura ciborum.*
XXVII. *De menſura potus.*
XXVIII. *De diebus ieiuniorum, vel hora refectionum.*
XXIX. *De tempore dormitionis eorum, vel qualis debeat eſſe locus, vel quo ordine dormiant.*
XXX. *Poſt completorium neminem debere loqui.*
XXXI. *De hebdomadarijs officij diuini in noctibus.*
XXXII. *Quomodo ab eis fieri debeat excitatio.*
XXXIII. *De officijs diuinis in noctibus.*
XXXIV. *De officijs diuinis in die.*
XXXV. *De modo pſalmorum vel numero in die.*
XXXVI. *De pſalmis lucernariæ.*
XXXVII. *De pſalmo refectionum.*
XXXVIII. *De pſalmis completorijs.*
XXXIX. *Qualiter pſalli debet in matutinis.*
XL. *Qualiter pſalli debet per horas diei.*
XLI. *Qualiter pſalli debet in lucernarijs.*
XLII. *Qualiter pſalli debet in refectione.*
XLIII. *Qualiter pſalli debet in completorijs.*
XLIV. *Qualiter pſalli debet in nocte.*
XLV. *Quomodo debeat pſalli in diebus feſtis.*
XLVI. *De imponendis pſalmis in oratorio, quouis tempore.*
XLVII. *De diſciplina pſallendi.*
XLVIII. *De reuerentia orationis.*
XLIX. *De vigilijs monaſterij.*
L. *De actu operum quotidianorum per diuerſas horas diuerſo tempore.*

De

LI. *De orationibus quadrageſimæ in die ſine pſalmis.*

LII. *De orationibus quadrageſimæ in nocte ſine pſalmis.*

LIII. *De continentia ciborum & potus in quadrageſima.*

LIV. *Cum hora diuini officij aduenerit mox debere fratres ad oratorium feſtinare.*

LV. *De quot paſſibus frater relicto labore ad oratorium debet occurrere.*

LVI. *Quomodo debeant fratres in itinere opus Dei complere.*

LVII. *Quo ordine in via fratres aliquid regula conſtitutæ ſeruabunt.*

LVIII. *Quot pſalmos debent fratres dicere diuerſo tempore in via nocte.*

LIX. *Qua hora debeant fratres in via reficere.*

LX. *De quantitate ſumptuum fratrum in via accipiendorum.*

LXI. *Miſſus frater de monaſterio, & in eodem die expectandus, ſi ſuadente aliquo debet foras communicare, aut ad oratorium reuertens ſeruare ieiunium coram Abbate reconſignandum communicationi.*

LXII. *Si debeat extra horam conſtitutam in via frater aut bibere, aut manducare.*

LXIII. *Quales ſunt fratres, qui inſalutatis abſcedunt fratribus.*

LXIV. *Quotiens debet frater reliquens monaſterium, & iterum ab errore reuertens, recipi.*

LXV. *Quomodo debent fratres extranei a domeſticis ſalutari.*

LXVI. *De egreſſu fratrum de monaſterio in viam.*

LXVII. *De regreſſu fratrum de via reuertentium in oratorium.*

LXVIII. *Exeuntes de oratorio mox debere de omnibus tacere.*

LXIX. *De fratribus ægrotis.*

LXX. *De caritate fratrum circa ægrotos.*

LXXI. *Si debeant fratres ſpirituales ad ſe inuicem occurrentes prius orare, aut ſibi pacem dare, aut ſalutare.*

LXXII. *De refectione propter caritatem fratrum ſuperuenientium.*

LXXIII. *De fratribus qui ad opus Dei tarde occurrunt.*

LXXIV. *Refrenari debere liberum fratris arbitrium.*

LXXV. *De ceſſatione dominica.*

LXXVI. *Quomodo debent tranſmiſſa eulogia a ſacerdote monaſterio ſuſcipi.*

LXXVII. *De benedictione, vel ſigno ſacerdotum.*

LXXVIII. *Non debere aliquem aduenientem, aut iam fratrem, aut adhuc laicum, plus a biduo otioſum in monaſterio paſci.*

LXXIX. *De cella peregrinorum.*

LXXX. *Polluti per ſomnum fratres ſe debeant cõmunicare, an non.*

LXXXI. *De veſtimentis fratrum & calceamentis.*

LXXXII. *Non debere in monaſterio fratres aliquid peculiare habere.*

LXXXIII. *Quomodo debent haberi in monaſterio ſacerdotes.*

LXXXIV. *Qui debeant manducare cum Abbate.*

LXXXV. *Perfecta aliqua intra monaſterium artes qualiter & quanti debent venundari,*

LXXXVI. *De caſis monaſterij.*

LXXXVII. *Quomodo debeat frater, ſiue iam conuerſus, ſiue adhuc laicus introire, vel tradere ſe, vel ſuſcipi in monaſteriũ.*

LXXXVIII. *De inducijs fratrum ſuſcipiendorum, in quibus de ſtabilitate firmanda ſecum tractare debeant.*

LXXXIX. *Quomodo debeat frater nouus in monaſterio ſuum firmare introitum.*

XC. *Ingreſſo in monaſterium cuiquam laico non debere intra annum mutari res, nec caput eius ſecundum Præpoſitum tonderi.*

XCI. *Quomodo ſuſcipi debeat* [1] *nobilis filius in monaſterio.*

XCII. *De honore vel gradu poſt Abbatem ceteris denegando.*

XCIII. *De ordinatione noui Abbatis electi de omnibus a Priore.*

XCIV. *Si ſubito Abbas moriatur, quo ordine de incertis fratribus Abbas alius conſtituatur, cum ſe viuo nullum deſignauerit meliorem, dum ſubita cum mors perurſerit.*

XCV. *De oſtiarijs monaſterij.*

EXPLICIVNT CAPITVLA.

INCI-

INCIPIT PROLOGVS REGVLÆ

O Homo, primo tibi qui legis, deinde & tibi qui me obſcultas dicentem, dimitte alia modo quæ cogitas; & me tibi loquentem, & per os meum Deum te conuenientem cognoſce. Ad quem Dominum Deum ex voluntate noſtra per bona acta vel beneplacita iuſtitiæ ire debemus: ne per negligentiam peccatorum inuiti rapiamur accerſiti per mortem. Ergo, auditor, qui me audis dicentem, percipe quæ tibi, non os meum, ſed per hanc ſcripturam loquitur Deus: qui te, dum adhuc viuis, conuenit de hoc quod ei poſt mortem redditurus es rationem. Quia quod adhuc viuimus, ad inducias viuimus: cum nos pietas Dei expectat cotidie emendari, & meliores vult eſſe nos hodie quam fuimus heri. Ergo tu, qui me auſcultas, ita attende, vt dicta mea, & auditus tuus per conſiderationem mentis ambulando in triuium cordis tui perueniant. In quo triuio vnam ignorantiæ peccatorum, poſt dicta mea veniens, poſt te relinque: & duas obſeruantiæ præceptorum ante iam ingredere vias. Et dum quærimus ad Deum ire, ſtemus in Chriſto, triuio cordis noſtri, & conſideremus iſtas duas, quas ante nos ſcientiæ conſpicimus vias. In quibus duabus vijs, per quam ad Deum poſſumus peruenire, conſideremus. Si ſiniſtram tenemus, timemus, quia lata eſt,

ne ipſa ſit, quæ ducit magis ad interitum. Si dextram corripimus, bene imus, quia angusta eſt: & ipſa eſt quæ diligentes ſeruos ad proprium ducit Dominum. Ergo vaciuus veſter auditus ſequatur meum eloquium. Et intellige tu homo cuius admonemus intuitum, quia te per hanc ſcripturam ammonet Deus; vt modo dum adhuc viuis, & tibi emendare vacat, curras quantum potes! ne iam cum accerſitus per mortem fueris, nullam Deo in die iudicij, vel in pœna æterna excuſationem afferas, quod nullus te de emendatione quoad vixiſti conuenerit: & cum vlterius tibi iam ſuccurrere non potueris, in æternum te incipiat ſine remedio pœnitere. Ergo amodo quę audis obſerua antequã de hac exeas ſeculi luce, quia ſi hinc exieris, non huc reuerteris, niſi in reſurrectione: & de reſurrectione, ſi hic modo bene egeris ad æternam cum ſanctis gloriam deputaberis. Si autem hanc ſcripturã, quam tibi lecturus ſum, non adimpleueris; in æternum ignem gehennæ cum Diabolo, cuius voluntatem magis ſecutus es, deputaberis. Audi ergo & age quod eſt bonum & iuſtum, per quod Deus inuenitur propitius. Hæc regula quæ tibi oſtendit, factis adimple. Quæ regula ad perficiendum rectum regulæ nomen accepit.
2. Cor. 10 ſicut dicit Apoſtolus in epiſtola ſua: *Secundum menſuram regulæ, quam menſus eſt nobis Dominus menſuram pertinendi vſque*
Pſal. 2. *vos*. Nam regula veritatis habet initium, & iuſtitiæ finem.
1. Cor. 4. Sicut dicit propheta. *Reges eos in virga*; hoc eſt, in timoris vigore. Sicut item dicit Apoſtolus: *Quid vultis? in virga*
Pſal. 44. *veniam ad vos, an in caritate*? Item dicit propheta: *Virga recta eſt virga regni tui: in qua dilexiſti iuſtitiam, & odiſti iniquita-*
Pſal. 88. *tem*. Et iterum dicit Dominus: *Viſitabo in virga iniquitates eorum*.

EXPLICIT PROLOGVS REGVLÆ.

IN-

INCIPIT THEMA.

PRopheta dicit: *Aperiam in parabolis os meum*. Et dicit iterum: *Factus ſum illis in parabolam*. De vtero matris Euæ terræ nati, & de patre Adam in exceſſibus concupiſcentiæ generati, in ſeculi huius deſcendimus viam; & peregrinæ vitæ temporale iugum ſuſcipientes, perambulamus iter viæ huius, per ignorantiam bonorum actuum, & incertum mortis experimentum. Multum enim nobis negligentiæ viaticum peccatorum ſeculi peregrinatio carricauerat: & humeris noſtris laſſatis de ponderoſis ſarcinis, vicinam ſibi mortem iam lapſus laboris ſudor inuenerat; & æſtuoſæ ſitis in interitum anhelabat. Subito a dextra orientis conſpicimus non ſperatum fontem aquæ viuæ: & feſtinantibus nobis ad eam diuina exinde vox magis nobis in obuiam venit, clamans ad nos dicens: *Qui ſititis, venite ad aquam*. Et cum vidiſſet nos venientes oneratos ſarcinis grauibus, repetiuit dicens: *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati eſtis & ego vos reficiam*. Nos vero audientes hanc piam vocem, proiectis in terra ſarcinis noſtris, arguenti nos ſiti auidi ad fontem proſternimus; bibentesque diu ſurgimus renouati. Et poſt reſurrectionem ſtetimus ſtupidi nimio gaudio, & diſputatione intuentes iugum viæ tam ſancti laboris, vt ſarcinas noſtras, quæ nos ſuo pondere vſque ad mortem per ignorantiam fatigauerunt. Dum hæc intuentes diu conſideramus, iterum audimus vocem de fonte, qui nos recreauerat, dicentem: *Tollite iugum meum ſuper vos, & diſcite a me, quia mitis ſum, & humilis corde: & inuenietis requiem animabus veſtris. Iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue*. Nos audientes hæc, dicamus iam inuicem nobis: non reuertamus poſt recreationem tanti fontis, & Domini inuitantis nos vocem, ad ſarcinas peccatorum, quas proiecimus; hoc eſt, quæ abrenuntiamus euntes ad fontem baptiſmi: quæ ſarcinæ peccatorum nos ante per ignorantiam

Pſal. 77. Pſal. 68. Eſa. 55. Matt. 11. Matt. 11.

ſacræ legis, vel cognitione, ignorati baptiſmi, deſperatos nos ſuo pondere in mortem fatigauerant. Nunc vero ſapientiam Dei accipientes; & qui fueramus peccatorum ſarcinis aggrauati, Domini ſumus voce ad requiem inuitati. Renuntiemus ergo peccatorum priſtinis ſarcinis: habet vias ſeculi in negligentibus ſuorum pondere delictorum. Nos matrem nobis iam non de limo terræ, Euam; ſed diuinam nos vocantem ad requiem Chriſtianam legem ſentimus. Similiter & patrem iam non in arbitrio peccatorum Adam quærimus, ſed in voce Domini inuitantis nos: & deſiderijs noſtris meritis non audemus, tamen in renatiuitate noſtra ſacri fontis tui, vbi ſis iam te inuenimus.

PATER NOSTER QVI ES IN COELIS.

Videte ergo fratres, ſi inuenimus iam in matrem Eccleſiam, & patrem auſi ſumus Dominum vocare de cœlis. Ergo iam iuſte a nobis relinquendus eſt pater terrenus, & mater carnalis: ne binis obtemperantes parentibus, non ſolum vicibus offendantur; ſed velut adulteri de duobus parentibus naſci, ſi carnales non dimittimus, judicemur. Per lignum enim offenſionis natio noſtra de paradiſo in vterum; de vtero in mundum; de mundo vſque in infernum deſcenderat: niſi denuo renati per baptiſmum, & per crucis ſignum iterum reparati, Domini paſſio ageret vt reſurgat, & illa redeat in paradiſum generatio per gratiam, vnde cum libero arbitrio ceciderit per offenſam. Contriuit enim in nobis Dominus mortis, quæ regnabat, aculeum; quando refugium crucis ſuæ nobis contulit Chriſtus. Et poſtquam nos gratiæ ſuæ reſtituit adoptionis, ad regna cœlorum inſuper nos non deſinit inuitare. Vnde vox Dominica dicit: *Si obſeruaueritis mandata mea, ego ero vobis in patrem, & vos eritis mihi in filios*. Vnde & nos, quamuis indigni, tamen propter agnitionem ejus baptiſmi, in oratione audemus eum patrem vocare; ideoque oportere nos paſſionis eius eſſe participes, vt mereamur effici eius gloriæ coheredes. Dicen-

tes ergo, *Pater noſter qui es in cælo*, iam tales non exhibeamus fratres, quales nos cupit filios Deus habere: & dignè in nobis diuinitas filiorum inferet nomen, cum voluntate diſſimile. Nam ipſe eſt verus filius, qui non ſolum vult, ſed & moribus ſimilari patri. Cum ergo meruiſſemus iam dixiſſe, *Pater noſter qui es in cælis*: ſequimur deinde in oratione dicentes:

Sanctificetur nomen tuum.

Non quod nouiter optemus ſanctificari nomen eius, quod eſt ab æterno & vſque in æternum ſanctiſſimum; ſed in bonis actibus filiorum magis ipſe ſanctificet: vt pater & Dominus in mentibus noſtris tabernaculum ſuum, & inhabitatorem faciat Spiritum ſanctum: vt adiuuet corda ipſa Deus, vt vos cuſtodiatis ea ſemper per gratiam ſuam. Deinde dicitur:

Adueniat regnum tuum.

Videte fratres, ecce optamus aduenire regnum Domini, & iudicium eius accelerari vltro rogamus; & rationes noſtras adhuc paratas non habemus. Sic ergo a nobis omni hora agendum eſt, vt Dominus & pater poſtea nos ita ſuſcipiat, & bonis coram eo actibus quotidie complacentes ſequeſtrans nos ab hœdis, a dextris ſuis in æternis introducens nos regnis. Agnoſcamus nobis in futuro iudicio propitium iudicem, quem in præſenti ſeculo auſi vocauerimus patrem. Deinde dicimus.

Fiat voluntas tua ſicut in cælo & in terra.

In hoc ergo verbo, fratres, pertinet in nobis liberi ſtatus arbitrij, & quicquid ſuaſio antiqui ſerpentis nociue nobis ingerit, ſi volumus, amputatur, cum Domini voluntas in nobis reparando perficitur: ſicut dixit Apoſtolus: *vt non quæcunque vultis illa faciatis*. Exigit enim Spiritus vt voluntas in nobis Domini fiat: vt iam non perficiat anima, quicquid cum praua carne concupiſcens ſibi ſuaſerat. Oramus ergo, vt voluntas in nobis Domini fiat. Si ergo a nobis ſua voluntas Gal. 5.

ſem-

ſemper perficiatur, non ergo erit propria: quæ diſcuſſa de ſuis malis in die iudicij condemnetur. Voluntas enim Domini ſancta eſt, nouit dare, non timere iudicium: quæ voluntas ſua quibus impleta fuerit, promittitur etiam ijs angelos iudicare. Hanc ſanctam voluntatem Dominus & ſaluator noſter per formam faciendi in ſe liberam, vt amputet

Ioan. 6. in nobis carnis arbitrium, demonſtrat nobis dicens: *Non veni facere voluntatem meam, ſed eius qui me miſit*. Et iterum in

Matt. 26. ſancta ſua paſſione dicit: *Pater ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte*. Hæc vero in Domino vox timoris erat carnis indutæ, oſtendens nobis actus vitæ ſemper debere benetractari, ſi mors adueniens debet timeri. Et iterum erat interrogatio Domini apud patrem, ſi quod a nobis in nobis volumus: poteſt impleri, aut quod nolumus poteſt nobis contra deſiderium noſtrum iuſte imponi. Vnde ſubſequitur fidei forma, qua Dominus patris comittitur volun-

Ibid. tati, dicens: *Sed tamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu vis*. Et ite-

Ibid. rum ſubſequitur: *Si non poteſt auferri a me calix iſte, niſi vt bibam illum, fiat voluntas tamen tua*. Videte ergo quia quicquid a voluntate noſtra eligimus, iniuſte agnoſcitur: & quicquid nolentibus nobis a iuuentute imponitur, iuſte proficit rationi. Nam quomodo verſis in ſe oculis ſuis vultum ſuum reſpicere homo non poteſt: ſic iudex ſui ſibi ipſi eſſe non poteſt, niſi iuſte quod videtur ab alio iudicetur. Si ergo vultum ſuum videre poteſt nemo, voluntatem ſuam iuſtam probare quomodo poteſt: niſi in omnibus quod videtur ab alio iudicetur? Et ecce fratres, quantam reparationi noſtræ Dominus contulit pietatem, & qualem errori noſtro ſalutis viam oſtendit; vt in vnigenito filio ſuo demonſtraret, quod in ſeruis ſuis querebat perficere. *Fiat voluntas tua ſicut in cœlo & in terra*. In cœlo, quod dixit, poſſumus bene agnoſcere fratres: quia ſicut ab angelis in cœlis ſancte perficitur, ita & in terra ipſa per Prophetas & Apoſtolos præceptorum Dei, & in carnalibus hominibus exo-

ptatur

ptatur vt fiat. vt ſecundum ſanctam ſcripturam dicentem in vtriſque elementis, hoc eſt, in cœlo & in terra, in beneplacitis ſuis regnet,& in nobis Dominus: & ſit vnus paſtor, & vnus grex. Similiter & illud ſpiritaliter intelligere poſſumus, quod dixit: *Fiat voluntas tua ſicut in cœlo:* hoc eſt,in Domino, ſicut in filio eius. Quia cæleſtis dum deſcendit voluntas Patris perficitur, dicente ipſo Domino: *Non veni facere voluntatem meam, ſed eius qui me miſit.* Vides ergo ſi ipſe Dominus ſaluator oſtendit, ſe ideo veniſſe, vt voluntatem ſuam non faceret, ſed iuſſa patris impleret; quomodo malus ſeruus iuſſa mea neglexit, & meam facere voluntatem? de quo dicit & Apoſtolus: *Quis eſt qui aſcendit, niſi qui & deſcendit in inferiora terræ?* Ita ergo & in terra dixit,hoc eſt,corporis noſtri machina de limo terræ formata; cui ſententia Dei dictum eſt: *Terra es, & in terram ibis.* Similiter effici iuſtitiam nobis Domini voluntas expoſcitur, vt dum quotidie in nobis voluntas Domini fuerit operata, non inueniatur propria, quæ in futuro iudicio condemnetur ad pœnam: ſed ſit in nobis voluntas Domini, quæ coronetur ad gloriam. Deinde ſequimur in oratione dicentes: Ioan. 6. Eph. 4. Gen. 3.

Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie.

Ergo fratres, cum ſupradicta Domini voluntas inculpabiliter a nobis quotidie fuerit adimpleta, & in timore Domini omnia fuerint mandata explicita; digne operarijs ſuis rogatur annonam vt tribuat, qui digno mercenario mercedem non negat. Deinde dicimus:

Et dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris.

Fratres, hoc orantes amplius timeamus, ne ad hæc verba precum noſtrarum reſpondeat nobis Dominus dicens: *Iudicio quo iudicatis, iudicabitur de vobis, & menſura qua menſi eſtis, remitietur vobis.* Et vide qui hoc petis, ſi quod tibi noluiſti fieri alio non feciſti. Ergo antequam has voces Domini audiamus fratres, prius ſcrutemur corda noſtra: ſi iuſte Matt. 7.

& nos petimus a Domino, quod & a nobis eſt petentibus non negatum. Nos petimus, *Dimitte nobis debita noſtra*: audit Deus,& cupit dimittere, ſed ſi ante nos petentibus relaxemus. An dubito miſer ego homo, ne benefactis meis diuina non retribuat vices? Reſpice, agnoſce, & conſidera, ò miſer homo, numquid magis tu pius quam Deus? qui vt tibi aliqua iuſtitiæ, aut agenda ingerat pietatis, poſt mercedem vel dona ipſius, tibi proficit ipſi & quod agit. Nihil enim Dominus minus habet in ſua potentia, nec aliquid tuum indiget in virtute, aut deeſt & in gloria: ſolummodo noſtra illi opus eſt ſalus, quam pro nobis prouidet gratia, eius;quamque per noſtram negligentiam illi de nobis poſſidet minus. Deinde dicimus:

Et ne nos inducas in tentationem.

Satis nos admonent,fratres,verba iſta eſſe ſollicitos: ideoque rogandus eſt Dominus, & crebris gemitibus tundenda ſunt nobis corda atque pectora, ne patiatur Dominus ſeruos ſuos ſine ſuo adiutorio aliqua nos hora conſiſtere; vt non habeat poteſtatem neque aditum, per quod aduerſarius noſter diabolus, qui circuit nos vt leo quotidie, quærens aliquem noſtrum deuorare; & prauis ſuaſionibus ſuis quærit corda noſtra inficere. Ergo inceſſabiliter eſt precandum ad Dominum; vt dignetur adiutorij ſui cuſtodia muro nos ſuæ gratiæ circumdare, & tentationum in nobis aditus ſua munitione obſtruere; vt non patiatur plaſma facturæ ſuæ captiuum fieri,& ſeruitutibus cedere inimici. Si tamen ſupradicti hoſtis tentationibus non vltro noſtrum tradamus aſſenſum, & velut noſmetipſos ipſi nos captiuantes, hoſtem noſtrum incipiamus magis deſiderare, quam fugere. Sequimur deinde complentes orationem, dicentes:

1.Pet.5.

Sed libera nos a malo. Amen.

Fratres ſanctiſſimi, ante hoc Deus in nobis cupit perficere, quam rogetur: quia potens eſt, & nihil eſt ei difficile; ſed ſi nos hoc mereamur: nec enim vult machinam

cadere

cadere noſtram, quam manibus ſuis ipſe conſtruxit; Feſtinat enim eruere nos de laqueo, ſi ſenſum noſtrum non vltro tradamus ſuaſionibus inimici: ſed rogantes inceſſabiliter Dominum, vt attributo nobis ſuæ gratiæ adiutorio, digne dicamus: *Quoniam a dextris eſt nobis Dominus, ne commoueamur*: & ſecuri de Domino iterum repetamus: *Non timebo mala quoniam tu mecum es*. Vt qui in principio huius orationis oſtendit nobis per gratiam, Dominum Patrem audere dicere, iterum ipſe in fine orationis a malo dignetur nos liberare. Amen. Pſal. 15. Pſal. 22.

Ergo fratres finita ad Dominum oratione, ipſo iuuante agamus nunc de cetero de noſtri ſeruitij opere: vt qui nos iam in filiorum dignitatus eſt numero computare, non debet aliquando de malis noſtris actibus contriſtari. Ita enim ei omni hora de bonis ſuis in nobis parendum eſt, vt non ſolum iratus Pater ſuos nos aliquando filios exheredet; ſed metuendus Dominus irritatus a malis noſtris, vt nequiſſimos ſeruos perpetuo tradat in pœnam, qui eum ſequi noluerunt ad gloriam. Exſurgamus tandem aliquando vt pigri, excitante nos ſcriptura, ac dicente: *Iam enim hora eſt nos de ſomno ſurgere*: & apertis oculis noſtris ad lumen deificũ, attonitis auribus audiamus quæ diuina cotidie clamans nos admonet vox, dicens: *Qui habet aures audiendi audiat, quid ſpiritus dicat eccleſijs*. Qui dicit: *Venite filij audite me, timorem Domini docebo vos*. Currite dum lumen vitæ habetis, ne tenebræ mortis vos comprehendant. & quærens Dominus in multitudine populi cui hæc clamat operarium ſuum auditorem, iterum reclamat dicens: *Quis eſt homo qui vult vitam; & cupit videre dies bonos*? tu qui audis reſponde; Ego. Et Dominus tibi dicit: Si vis habere veram & perpetuam vitam, *prohibe linguam tuam a malo, & labia tua ne loquantur dolum. diuerte a malo, & fac bonum: inquire pacem, & ſequere eam*. Et cum hæc feceritis oculi mei ſuper vos iuſtos, & aures meæ in preces veſtras. Et antequam me inuocetis, dicam Rom. 13. Apoc. 2. Pſal. 33 ibid. ibid.

vobis: Ecce adſum. Quid dulcius nobis ab hac voce Domini inuitantis nos fratres? Ecce pietate ſua demonſtrat nobis Dominus vitæ viam. Succinctis ergo per fidem vel obſeruantiam bonorum actuum lumbis noſtris, per ducatum Euangelij pergamus itinera eius; vt mereamur eum, qui nos in regnum ſuum vocauit, videre: in cuius regni tabernaculo ſi volumus habitare, niſi illuc bonis actibus curratur, minime peruenitur. Sed interrogemus cum propheta Dominum, dicentes ei: *Domine quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requieſcet in monte ſancto tuo?* Poſt hanc interrogationem, fratres, audiamus contra nos Dominum iterum reſpondentem, & oſtendentem nobis viam ipſius tabernaculi, dicendo: *Qui ingreditur ſine macula, qui operatur iuſtitiam, qui loquitur veritatem in corde ſuo: qui non egit dolum in lingua ſua; qui non fecit proximo ſuo malum, qui opprobrium non accepit aduerſus proximum ſuum:* qui malignum diabolum aliqua ſuadentem ſibi cum ipſa ſuaſione a conſpectibus cordis ſui reſpuens, deduxit ad nihilum, & paruulos cogitatus eius tenuit, & alliſit ad Chriſtum petram. Qui timentes Dominum, de bona obſeruantia ſua non ſe reddunt elatos; ſed ipſa in ſe bona non a ſe poſſe, ſed a Domino fieri æſtimantes, operantem in ſe Dominum magnificant, illud cum propheta dicentes: *Non nobis Domine, non nobis; ſed nomini tuo da gloriam.* Nec Paulus Apoſtolus de prædicatione ſibi aliqua imputauit, dicens: *Gratia Dei ſum id, quod ſum.* Et iterum dicit ipſe: *Si gloriari oportet, non expedit mihi.* Ergo ſubſequitur Dominus viam vitæ beatæ per monita ſua dicens: *Qui iurat proximo ſuo, & non decipit eum: qui pecuniam ſuam non dedit ad vſuram, qui munera ſuper innocentes non accepit.* Et ſubſequitur nobis Dominus in euangelio dicens: *Qui audit hæc verba mea, & facit ea, non mouebitur in æternum.* Et nos interrogemus eum, dicentes: Quomodo Domine non mouebitur in æternum? Reſpondit nobis iterum Dominus: Quomodo? quia *ſimilabo eum viro ſapienti, qui ædificauit domum ſuam ſupra pe-*

Pſal. 114 · Ibid. · Pſal. 113 · 1. Cor. 15 · 2. Cor. 12 · Pſal. 14 · Matt. 7 · Ibid.

petram. Venerunt flumina, flauerunt venti, & impegerunt in domum illam; & non cecidit; fundata enim erat ſuper petram. Hæc complens Dominus tacet, ſpectans nos quotidianis ſanctis ſuis monitis factis nos reſpondere debere, ideo co:idie nobis propter emendationem malorum huius vitæ dies ad inducias relaxantur, dicente Apoſtolo: *An neſcitis quia patientia Dei ad pœnitentiam nos adducit?* Nam pius Dominus dicit: *Nolo mortem peccatoris, ſed vt conuertatur & viuat.* Cum ergo interrogaſſemus Dominum, fratres, de habitatore tabernaculi eius, audiuimus habitandi præceptum; ſed ſi compleamus habitatoſis officium. Ergo præparanda ſunt corda noſtra & corpora ſanctæ præceptorum obedientiæ militanda: & quod minus habet in nos natura poſſibile, rogemus Dominum, vt gratiæ ſuæ iubeat nobis adiutorium miniſtrare. Et ſi fugientes gehennæ pœnam ad vitam volumus perpetuam peruenire, dum adhuc vacat, & in corpore ſumus, & hæc omnia per hanc lucis vitam vacat implere, currendum & agendum eſt modo, quod in perpetuo nobis expediat. Conſtituenda eſt ergo a nobis dominici ſchola ſeruitij, vt ab ipſius nunquam magiſterio diſcedentes, & in huius doctrina vſque ad mortem in monaſterio perſeuerantes, paſſionibus Chriſti per patientiam mereamur eſſe participes, vt & regno eius Dominus nos faciat coheredes.

Rom. 2.

Ezec. 33.

INCIPIT DE GENERIBVS, VEL POTIVS DE ACTV & vita monachorum in cœnobijs.

CAPITVLVM PRIMVM.

Monachorum quatuor eſſe genera manifeſtum eſt. Primum cœnobiorum, hoc eſt, monaſteriale, militans ſub regula vel Abbate. Deinde ſecundum genus eſt anachoretarum, id eſt, eremitarum; horum qui non conuerſio-

ſionis feruore nouitio, ſed monaſterij probatione diuturna, didicerunt contra diabolum multorum ſolatio iam docti pugnare, & bene inſtructi fraterna ex acie ad ſingularem pugnam eremi, ſecuri iam ſine conſolatione alterius, ſola manu, vel brachio contra vitia carnis vel cogitationum cum Deo & ſpiritu repugnare ſufficiunt. Tertium vero monachorum deterrimum genus eſt Sarabaitarum, quod melius adhuc laicum dixiſſem; ſi me propoſiti ſancti non impediret tonſura. qui nulla regula approbati, & experientia magiſtra, ſicut aurum fornacis; ſed in plumbi natura molliti, adhuc factis ſeruantes ſeculo fidem, mentiri Deo per tonſuram noſcuntur. Qui bini aut terni, aut certe ſinguli, ſine paſtore non dominicis, ſed ſuis incluſi ouilibus, pro lege eis eſt deſideriorum voluptas: cum quicquid putauerint, vel elegerint, hoc dicunt ſanctum; & quod noluerint, hoc putant non licere. & dum in proprio arbitrio quærunt habere cellas, arcellas, & recellas, ignorant quia perdunt ſuas animellas. Simul & ij, qui nuper conuerſi immoderato feruore eremum putant eſſe quietem; & non putantes inſidiari & nocere diabolum, ſingularem cum eo pugnam indocti & ſecuri inuadunt, ſine dubio inducti lupi faucibus occurſuri. Quartum vero genus eſt monachorum nec nominandum; quod melius tacere, quam de talibus aliquid dicere, quod genus nominatur gyrouagum: qui totam vitam ſuam per diuerſas prouincias ternis aut quaternis diebus per diuerſorum cellas, & monaſteria hoſpitantes; cum pro hoſpitum aduentu a diuerſis volunt quotidie nouiter ſuſcipi; & pro gaudio ſuperuenientium exquiſita ſibi pulmentaria apparari, & animantia pullorum ſibi curant cotidie a diuerſis hoſpitibus pro aduentu cultello occidi, grauare ſe ita diuerſos non credunt, commutando quotidie hoſpites, pro aduentu nouitatis ſub importuna caritate diuerſos cogant ſibi præparare diuerſa, & velut ab inuito a diuerſis hoſpitibus exigentes præceptum

Apo-

Apoſtoli, in quo dicit: *Hoſpitalitatem ſectantes*: per occaſionem præcepti cum inquietos ſibi pedes poſt viam fomentari expoſtulant, per occaſionem itineris inteſtinas ſuas latiori cœna vel prandio inquinatas, infinitis poculis magis quam pedes deſiderent. Et poſt exinanitam a famelico hoſpite menſam, & miculas ipſas panis poſt viam deterſas, ſitim ſuam ſine verecundia hoſpiti ingerentes, ſi calix hoc caſu deſuerit, rogatur hoſpes in ipſa patella vt miſceat. Et poſtquam ex vtraque parte nimietate cibi & potus percalcati vſque ad vomitum fuerint, totum laborioſæ viæ imputant, quod gula lucrauit: & antequam nouus lectus laſſatum magis a potionibus, vel ab eſcis, quam a via, hoſpitem ſuſcipiat, laborem ſuæ viæ pro magno hoſpites enarrantes, dum mercedem repauſationis largioribus pulmentarijs, & infinitis poculis hoſpitem ſibi cogunt largire, rationem erroris ſui per peregrinationem, & captiuitatem celando excuſant, & mox de vicinis monachis aut monaſterij poſitione interrogant; vbi cum inde leuauerint, ponant vel applicent velut laſſi. Et quaſi quibuſdam vniuerſus clauſus ſit mundus, & ex toto eos nec loca, nec ſiluæ, nec latus ipſe Aegypti eremus capiat, nec vniuerſa monaſteria ad ſeruitium Dei eos ſuſcipiant; & eos, vt diximus, totus mundus non capiat: inde ſe dicunt iuſte errare, & ex toto locum repauſationis, & refrigerium animæ, & integram ſe obſeruationem diſciplinæ nuſquam poſſe inuenire. Quaſi dicant ſe ita multum ſapientes, vt totum ipſis ſolis diſpliceat, quicquid Deo & hominibus placet. Ideoque magis eligunt ambulare, & nouiter per diuerſos quotidie hoſpites mutatas & varias refectiones, & per occaſionem ſitientes viæ repropinata pocula ſumunt. Hoc ergo agunt, vt gulæ ſuæ magis cotidie peregrinari videantur quam animæ. Et cum eis poſt biduum ad vnum hoſpitem apparatus ipſe in pulmentarijs iam minuendo ſubducitur; & mane alia die facto, cum non ad refectionem coquendam, Rom. 12.

ſed

ſed ad laborem cellulæ ſuæ viderint hoſpitem occupari; mox quæri ſibi alium hoſpitem placet. Et adhuc non venit, & iam vadit. Tunc vale feſtinant auaro iam hoſpiti dicere: & cum migrare de tali hoſpitali ſatagent, orare poſt egreſſum ſuum hoſpitem poſtulant. Sic feſtinant, quaſi ab aliquo impellantur; quaſi eos iam expectent aliorum hoſpitum prandia præparata. Et non longe ab ipſo monaſterio, ſi inuenerint cellulam monachi, repauſantes dicunt, ſe porro a finibus aduenire Italiæ: & nouiter aliquid de peregrinatione, aut de captiuitate, & ipſi hoſpiti quaſi humili & inclinato capite mentientes, cum pro pietate longi itineris cogunt pij hoſpitis totam paupertatem in cacabis & in menſa exinaniri: ſine dubio & ipſe hoſpes nudus & a gluttonibus exinanitus poſt biduum relinquendus. Et cum poſt triduum & ipſe, & cella eius, & mores, & eius diſplicuerit diſciplina: & cum ſubducta eis poſt biduum ab eo minus exhibuerit menſa, mox & ipſe reconſignare biſacias cogitur, quas diuerſorum hoſpitum iam panes toſti impleuerant: cum in diuerſorum hoſpitalijs in menſis recentes ſumunt, illos ſeruatos cogunt per auaritiam mucidare. Ergo poſtquam eis biſaciæ conſignantur, mox & de paſtura miſer aſinus reuocatur, cui poſt recentes viæ labores miſero paſtura placuerat, ſi domino eius hoſpitale non diſplicuiſſet in biduo: & nouiter reſtratus, & diuerſis tunicis & cucullis reſarcinatus, quas aut importunitas a diuerſis exegerat, aut inuenta occaſio fraudis diuerſos hoſpites nudauerat. & vt alios petant, fingunt ſe pannos aduestiri: & vale & ipſi hoſpiti dicentes, adhuc non venerunt, & iam vadunt, cum ad alia iam hoſpitalia in animo inuitantur. Cæditur, pungitur, vſtulatur, lordicat miſer aſellus; & non vadit: vapulant aures eius, poſtquam clunes defecerint. Ideo miſer perocciditur, & manibus laſſus impingitur; quia feſtinatur & ſatagitur, vt ad alterius monaſterij prandium occur-

occurratur. Et cum peruenerint ad alterius monaſterij aut monachi regias, ita hilari & clamoſa voce de foris, Benedicite, clamant; & quaſi iam illum calicem in manum acceperint, quem mox ingreſſi monaſterium pro ſiti ſunt petituri: & intrantes regias, adhuc non renuntiati & ſuſcepti, excarricant; & quaſi pro aliquo debito, aut ex alicuius delegatione ibi adueniant, ante intus biſaciæ porriguntur, quam ipſe hoſpes ſuſcipitur. Et non prius ad oratorium feſtinatur, niſi pro labore deſiderandi vini per occaſionem viaticæ ſitis: vt tu pro caritate hoſpiti vinum porrigas, ab illo ſic mane aqua expoſcitur. Hi enim tales cum ipſi ieiunia ambulando ignorant, & ad quoſcumque ſuperuenerint ieiunantes, aut pro ſuperuentu hoſpitali cogunt eos ieiunia frangere; aut non erubeſcunt ſua voce eis hoc dicere, magis eos propter auaritiam ieiunare, vt non hoſpitem velint recreare poſt viam; & per vagam ſuæ conſuetudinis gulam cogunt perſeuerantium ieiunia violari: cum illi laborioſo itineri imputant quicquid præſumunt, & neſciunt, quia vt eis non liceat ieiunare, aut abſtinere, aut aliquo neſciant aliquando loco ſtare, non eos aliqua ambulare compellit neceſſitas, ſed gulæ cogit voluntas: cum ſecuri & ſuperuenientes alieni laboris quærant panes comedere, & diuerſorum lectis peregrinis ſtraminibus ſudores ſuos amant abſtergere. In quibus ſtraminibus cum indigeſti præ crapula cibi & potus cupiunt ſatiſfacere ſomno; vel cum quidam occupatione guloſæ ambulationis, pſalmos aliquando neglexerint meditari, ipſorum ore reſpondent, ſe laſſis poſt viam oſſibus non poſſe de lectulo ſurgere, cum viſi fuerint ſani in menſa ſerotina manducare. Mox matutinorum expleto opere Dei ſurgunt velut gementes & laſſi. Sic primo mane calefacti mero, petito panis fragmento, aut ficti ægroti ſuccos deſiderantes, monaſteria ipſa aut cellulas falſe exeunt, lordicando de ficta infirmitate, abſconſe ſecuri, quod ſanitatis greſſus ſint ab ipſo

limine reformantes. Nam ſibi nolunt ſub imperio monaſterij Abbatem de omnibus neceſſarijs cogitare, vel ipſi alicubi ſuo viuentes arbitrio facta cellula perſiſtendo, vel ipſi ſibi neceſſaria vitæ debuerant cogitare. Et ſi noſtra illis diſplicet vita, vel ſuam nobis oſtenderent formam. Vnde nunquam perſiſtentes acti ſunt cotidie ambulando mendicare, ſudare & gemere; quam vno loco ſtando laborare, & viuere: vt cotidie nouiter diuerſorum cellas vt humiles intrent hoſpites; ſolo capite inclinati: deinde ſuperbi & velut ingrati poſt biduum migraturi, & veluti quibus diuerſorum vita & actus, & omnium monaſteriorum diſciplina non placeat, eligunt magis ambulare, quam ſiſtere. Qui per diuerſa ſemper vagando ignorant apud quem tædia ſua ſuſcipiant: & quod eſt vltimum, neſciunt vbi ſuam conſtituant ſepulturam. Vnde ergo magnum exiſtimantes primum genus cœnobitarum, cuius militia vel probatio voluntas eſt Dei, ad ipſorum regulam reuertamur.

Zac.1. Fratres, clamat nobis cotidie Dominus dicens: *Conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos.* Conuerſio ergo noſtra ad Deum, fratres, non aliud eſt niſi a malis reuerſio; dicente
Pſal.33. ſcriptura: *Diuerte a malo, & fac bonum.* A quibus autem malis cum auertimur, Dominum intuemur; & ille nos ſtatim ſuo illuminans vultu, donans nobis adiutorium ſuum, mox gratiam ſuam petentibus tribuit; quærentibus oſtendit, pulſantibus patefacit. Hæc tria Domini dona conceſſa ipſis conueniunt, qui Dei voluerint, non ſuam facere voluntatem. Quia aliud nobis Dominus in ſpiritu imperat, aliud caro cogit in anima: & quis a quo victus fuerit, ipſius & ſeruus eſt. Eccleſiæ ſuæ namque Dominus ſecundum Trinitatis nomen tres gradus doctrinæ conſtituit; primum prophetarum, Apoſtolorum ſecundum, doctorum tertium: ſub quorum imperio vel doctrina Chriſti regerentur Eccleſiæ & ſcholæ: vt paſtorum vice ſanctis ouilibus diuinas oues & cludant & doceant, dicente Domino per Iſajam prophe-

tam:

tam: *Dabo vobis paſtores ſecundum cor meum, & paſcent vos paſcentes cum diſciplina*. Et ipſo Domino dicente: *Simon Ioannis paſce oues meas: docentes eas ſeruare ea quæ mandaui vobis. Et ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus vſque ad conſummationem ſæculi*. Ideoque omnes, quibus adhuc inſipientia mater eſt, expedit ſub vnius eſſe poteſtate maioris: vt doctoris arbitrio ambulantes, iter voluntatis propriæ diſcant neſcire. Per doctorem enim nobis imperat Dominus: quia ſicut dixit ſuperius, cum ipſis doctoribus eſt ſemper omnibus diebus vſque ad conſummationem ſæculi: ſine dubio non aliud, niſi nos ædificaturus per eos, dicente ipſo Domino diſcipulis ſuis, doctoribus noſtris: *Qui vos audit, me audit: & qui vos ſpernit, me ſpernit*. Ergo ſi quæ a doctoribus audiuimus, & facimus; non iam quæ volumus exercemus: vt in die iudicij nihil habeat in nobis quod ſecum diabolus vindicet in gehennam; quia in nobis hoc ſemper egit Dominus, quod iudicaret ad gloriam. Ioan. 15. Matt. 28. Matt. 10.

CAP. II. INTERROGATIO DISCIPVLI.
Qualis debeat eſſe Abbas.
RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Abbas, qui præeſſe dignus eſt monaſterio, ſemper meminere debet quod dicitur, & nomen maioris factis implere. Chriſti enim agere creditur vices in monaſterio, quando ipſius vocatur pronomine, dicente Apoſtolo: *Sed accepiſtis ſpiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus Domino, Abba pater*. Ideoque hic Abbas nihil extra præceptum Domini, quod abſit, debet aut docere, aut conſtituere, aut iubere: vt iuſſio eius, vel monitio, ſiue doctrina fermentum diuinæ iuſtitiæ in diſcipulorum mentibus conſpergatur. Memor ſemper Abbas, quia doctrinæ ſuæ, vel diſcipulorum obedientiæ, amborum rerum in tremendo iudicio Domini facienda erit diſcuſſio. Et ſciat Abbas, culpæ paſtoris incumbere, quicquid in ouibus paterfamilias vtilitatis minus potuerit inueni- Rom. 8.

uenire. Tantumdem iterum erit liber, vt ſi inquieto vel inobedienti gregi paſtoris fuerit omnis diligentia attributa, & morbidis earum actibus vniuerſa fuerit cura exhibita, paſtor eorum in iudicio Domini abſolutus dicat cum propheta Domino: *Non abſcondi in corde meo veritatem tuam; & ſalutare tuum dixi*: *Ipſi autem contemnentes ſpreuerunt me*. Et tunc demum inobedientibus curæ ſuæ ouibus pœna ſit eis præualens ipſa mors. Ergo cum aliquis ſuſcipit nomen Abbatis, duplici debet doctrina ſuis præeſſe diſcipulis: id eſt, omnia bona & ſancta factis amplius quam verbis oſtendere; quomodo intelligentibus diſcipulis mandata Domini proponat; duris corde vero & ſimplicibus factis ſuis diuina præcepta monſtret. Omnia vero quæ diſcipulis docuerit eſſe contraria, in ſe factis indicet non agenda: *ne alijs prædicans ipſe reprobus inueniatur*; ne quando illi dicat Deus peccanti: *Quare vero tu enarras iuſtitias meas; & ſumpſiſti teſtamentum meum per os tuum? Tu vero odiſti diſciplinam*. Et qui in fratris tui oculo feſtucam videbas, in tuo trabem non vidiſti? Non ab eo perſona in monaſterio diſcernatur; non vnus plus ametur quam alius; niſi quem in bonis actibus inuenerit meliorem. Non conuertenti ſeruo pro merito nationis præponatur ingenuus. Quare? quia ſeruus ſiue liber omnes in Chriſto vnum ſumus; & ſub vno Domino æqualem ſeruitij militiam baiulamus. *Quia non eſt apud Deum perſonarum acceptio*. Solummodo in hac parte apud Deum diſcernimur, ſi ab alijs meliores factis inueniamur. Et tamen vt oſtendat Deus circa omnes pietatis ſuæ clementiam, pariter iubet elementa, vel terram iuſtis vel peccatoribus famulari æqualiter. Ergo æqualis ſit ab eo omnibus caritas; vna præbeatur in omnibus diſciplina. In doctrina ſua namque Abbas Apoſtolicam debet illam ſemper formam ſeruare, in qua dicit: *Argue, obſecra, increpa*: id eſt, miſcens temporibus tempora, terroribus blandimenta, dirum magiſtri, pium patris oſtendat affectum.

[Margin: Pſal. 39. / Iſai. 1. / 1. Cor. 9. / Pſal. 49. / Matt. 7. / 1. Cor. 12. / Rom. 2. / 2. Tim. 4.]

Id eſt,

Id eſt, indiſciplinatos & inquietos debet arguere: obedientes & mites, & patientiſſimos, vt in melius proficiant, obſecrare: negligentes & contemnentes vt increpet admonemus. Humilitatis vero talem in ſe eis formam debet oſtendere, qualem Dominus contendentibus de gradu fortiori Apoſtolis demonſtrauit: id eſt, cum apprehenſa manu infantem in medio eorum deduxiſſet, dixit: *Qui* Matt. 18 *vult eſſe inter vos fortior, ſit talis.* Ideoque quicquid Abbas diſcipulis pro Deo agendum iniunxerit, impleat factis, & tradens omnia ordinationis ſuæ protelo ſequantur membra, qua duxerit caput. Caritatem vero vel gratiam talem debet circa omnes fratres habere, vt nullum alij præferens, omnibus diſcipulis vel filijs ſuis amborum parentum in ſe nomen exhibeat: matrem, eis ſuam præbens æqualiter caritatem; patrem ſe eis menſurata pietate oſtendat. Meminiſſe debet Abbas ſemper quod dicitur. Quia cui plus creditur, plus ab eo exigitur: & ſciat, quia qui ſuſcepit animas regendas, paret ſe ad rationes reddendas. Et quantum ſub cura ſua fratrum habere ſciuerit numerum, agnoſcat pro certo, quia in die iudicij ipſarum omnium animarum tantas eſt redditurus Domino rationes; ſine dubio addita & ſua: quia vt fratres in monaſterio propriam non agerent voluntatem, huius ſemper iuſſionibus omni obedientia militarunt. Quia cum diſcuſſi fuerint de omnibus actibus ſuis, dicturi ſunt in iudicio Domino, omnia facta ſua per obedientiam a iuſſione impleta eſſe magiſtri. Ideoque debet ſemper cautus eſſe magiſter, vt omnia quæ imperat, omnia quæ docet, omnia quæ emendat, de præceptis Dei iuſtitia dictante monſtrentur, quæ futuro iudicio non condemnentur; timens ſemper futuram diſcuſſionem paſtor de creditis ouibus. Quia & cum de alienis ratiocinijs cauet, redditur de ſuis ſollicitus; & cum de monitionibus ſuis emendationes alijs ſubminiſtrat, ipſe efficitur a vitijs emendatus. Quicquid vero Abbas pro vtilitate mona-

naſterij agere aut facere voluerit. cum conſilio fratrum agat: & conuocatis omnibus fratribus de vtilitate monaſterij tractetur communiter. ita tamen non libero auſu fratres aut inuito ſuæ pietatis arbitrio, ſed iuſſione & imperio Abbatis eligendis forte conſilijs applicentur. Nam ideo omnium quæratur conſilium, quia quot homines, tot ſunt pro diuerſitate interdum ſententiæ: ne forte, a quo non ſperatur, melius ſubito detur conſilium, & communi vtilitati hoc magis proficiat: & de multis conſilijs quod eligatur facile inuenitur. Quod ſi de omnibus nullus aptum potuerit dare conſilium, tunc Abbas, reddita ratione conſilij ſui, conſtituat quod vult. Et iuſtum eſt vt membra caput ſequantur. Ideo omnes fratres diximus ad conſilium debere vocari; ſed in ſententiam monaſterij: quia res monaſterij omnium eſt, & nullius eſt. Ideo omnium, quia proficiendo ſucceſſionem quandoque in monaſterio vicibus de ſe fratres exſpectant: ideo nullius, quia nihil in monaſterio aliquid ſibi a fratribus peculiariter vindicatur. Et nullus ſuo aliquid conſtituit vt faciat arbitrio, ſed omnes ſub imperio degunt Abbatis. Qui ergo Abbas ſanctæ huius artis ſit artifex, non ſibi ipſius artis, ſed Domino aſſignans miniſterium, cuius in nobis gratia fabricatum, quicquid a nobis ſancte perficitur: quæ ars doceri & diſci debet in monaſterij officina & exerceri, prout cum ſpiritalibus ferramentis.

CAP. III. INTERROGATIO DISCIPVLI SEQVENTER, *Quæ eſt ars ſancta, quam docere debet Abbas diſcipulos in monaſterio?*

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

QVæ hæc eſt ars ſancta? primo credere, confiteri, & timere Deum patrē, & filium, & Spiritum ſanctū. vnū Deum in trinitate, & trinum in vnitate. trinum in vna deitate, ſolū & vnum in trina maieſtatis potentia. Ergo hunc ex toto cor-

corde & ex tota anima diligere, & proximum tanquam ſeipſum. Deinde non occidere, non adulterare, non facere furtum, non concupiſcere, non falſum teſtimonium dicere: honorare patrem & matrem: & quod ſibi quis non vult fieri, alio ne faciat. Abnegare ſemetipſum, vt ſequatur Chriſtum; corpus pro anima caſtigare, delicias fugere, ieiunium amare, pauperes recreare, nudum veſtire, infirmum viſitare, mortuum ſepelire, in tribulatione ſubuenire, dolenté conſolare, mutuum dare indigenti: a ſæculi actibus ſe facere alienum: nihil amore Chriſti præponere, iram non perficere; iracundiæ tempus non reſeruare: dolum in corde non tenere: de conſcientia pacem falſam non dare, fratri fidem ſeruare: non amare detrahere: promiſſum complere, & non decipere; caritatem non derelinquere: non amare iurare, ne forte periuret: veritatem ex corde & ore proferre: malum pro malo non reddere: iniurias non facere, ſed & factas patienter ſufferre: inimicos pluſquam amicos diligere: maledicentes ſe non remaledicere; ſed magis benedicere: perſecutionem pro iuſtitia ſuſtinere: non eſſe ſuperbum, non vinolentum, non multum edacem, non ſomnolentum, non pigrum, non murmurioſum: ſpem ſuam Deo committere: bonum aliquid in ſe cum viderit, a Deo factum magis quam a ſe exiſtimet; malum a ſe factum iudicet, & ſibi & diabolo imputet: deſideria ſua a Deo perfici optare: ſubſtantiam ſuam non in ſolo labore manuum ſuarum, ſed plus a Deo ſperare: diem iudicij timere, gehennam expaueſcere: vitam æternam & Ieruſalem ſanctam deſiderare: mortem quotidie ante oculos ſuſpectam habere: actus vitæ ſuæ omni hora cuſtodire: in quouis loco a Deo ſe reſpici pro certo ſcire: cogitationes malas cordi ſuo aduenientes ad Chriſtum mox allidere debere: os ſuum a malo vel prauo eloquio cuſtodire: multum loqui non amare: verba vana aut riſui apta non ex toto loqui: riſum multum aut excuſſum non amare; lectiones ſanctas li-

libenter audire: orationi frequenter incumbere: mala ſua præterita cum lacrimis vel gemitu Deo confiteri in oratione cotidie: de ipſis malis de cetero emendare: deſideria carnis non perficere: voluntatem propriam non audire: obedientiam ammonitione Abbatis parere: non cupere dici ſe ſanctum antequam ſit, ſed prius eſſe quod verius dicatur,& ſic dici debere. Præcepta Dei factis quotidie adimplere: caſtitatem amare; nullum odire; zelum non habere; inuidiam non exercere; contentionem non amare: ante ſolis occaſum cum inimico redire in gratiam; omnibus bonis ex toto corde obedire; & de Deo nunquam deſperare.

Ecce hæc ars eſt ſancta, quam ferramentis debemus ſpiritalibus operari: quæ ars ſancta cum fuerit a nobis die noctuque inceſſabiliter adimpleta, & cum vnuſquisque in diem iudicij Domino Deo futurorum & factorum ſuorum opera ſignauerit, tunc hæc ars, quæ ex Dei voluntate deſcendit, cum a nobis perfecta & inculpabiliter Domino fuerit in die iudicij reconſignata, illa merces nobis a Domino repenſetur, quam nobis fidelis Dominus promittit, quæ præparatur ſanctis, & Deum timentibus, & hæc præcepta factis implentibus; habitandi in perpetuo terram, ſepties argento lucidiorem: de cuius camera cœli non iſtius ſolis vel lunæ, non ſtellarum candor, ſed ipſius Dei perpetua maieſtas lucebit. In cuius terræ fulgore mellis & lactis, vini, & olei flumina in æternum currentia præparantur. In quorum ripis diuerſarum fructus arborum varios & diuerſos duodecies in annum naſcentes. non cultura hominis, ſed abundantia Deitatis, qui non fame delectant ad veſcendum, vel eſurie appetuntur ad manducandum; ſed poſtquam oculi noſtri ipſo viſu fuerint ſaginati, inſuper vnicuique hoc ſapit in os quo fuerit delectatus. Sonant ibidem iugiter ſuper ripas illorum fluminum poſita organa hymnorum: quæ ad laudem regis ab angelis pſallentibus ſimul ſanctis archangelis decantantur: quarum dulcedine vocum

cum ita ſanctorum delectantur auditus, vt ipſa modulatione canoris nimia delectatione garrula mens plus libeat exultare: cum in duplici fulgore cœli terræque diuiniter radiantis, in ipſo candore terreni luminis ornata auro vel gemmis Ieruſalem ciuitas, diuerſarum margaritarum rutilatione coruſcet. Cuius muri vel portæ, plateæ, vel vici canoræ vocis ſuaui modulamine perſonant alleluia. In qua exultatione ſancti in imagine cæleſti fulgentes, gaudebunt ſe de perditione ſeculi liberatos, has diuitias cæleſtes a Deo in perpetuum meruiſſe. Vnde quo tramite ad talia perueniendum ſit, ad textum ſuperioris paginæ recitamus.

CAP. IV. INTERROGATIO DISCIPVLI CONSEQVENTER.
Quæ ſunt ferramenta ſpiritalia, cum quibus operari poſſumus artem diuinam?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

QVæ? fides, ſpes, caritas, pax, gaudium, manſuetudo, humilitas, obedientia, taciturnitas; pręomnibus caſtitas corporum, conſcientia ſimplex, abſtinentia, puritas, ſimplicitas, benignitas, bonitas, miſericordia; præ omnibus pietas, temperantia, vigilantia, ſobrietas, iuſtitia, æquitas, veritas, dilectio, menſura, modus, & perſeuerantia vſque in finem.

CAP. V. INTERROGATIO DISCIPVLI.
Quæ eſt materies vel cauſa malorum, quæ in fornace timoris Dei excoqui debet? Vel quæ eſt ærugo, vel ſordidatio vitiorum, quam de nobis decet lima iuſtitiæ mundare?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CAuenda nobis vitia hęc ſunt. primo ſuperbia, deinde inobedientia, multiloquium, falſitas, auaritia, cupiditas, zelus, inuidia, iniquitas, odium, inimicitia, ira, rixa, contentio, fornicatio, ebrietas, voracitas, murmuriũ, impietas, iniuſtiti, pigritia, furtũ, detractio, ſcurrilitas, leuitas, immũditia, vaniloquiũ, riſus multus, vel exceſſus; ſubſannatio, concupiſcentia, do-

lus,ambitio,vacatio. Hæc omnia non ſunt a Deo,ſed opera ſunt diaboli: quæ in die iudicij a Deo meritum ſuum, perpetui ignis gehennam, merentur.

CAP. VI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quæ eſt officina diuinæ artis,vel operatio ſpiritalium ferramentorum?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Officina vero monaſterium eſt; in qua ferramenta cordis in corporis clauſura repoſita opus diuinæ artis diligenti cuſtodia perſeuerando operari poteſt.

CAP. VII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De obedientia diſcipuli, qualis debeat eſſe.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Primus humilitatis gradus eſt obediētia ſine mora. Sed hęc forma paucis conuenit, & perfectis; his, qui nihil ſibi a Chriſto carius aliquid æſtimātes,propter ſeruitium ſanctum quod profeſſi ſunt,vel propter metum gehennæ,vel diuitias vitæ æternæ,mox vt aliquid imperatum a maiore audierint, moram pati neſciunt in ſequendo. De quibus Dominus
Pſal.17. dicit: *Obauditu auris obaudiuit mihi*. Et item dicit doctori-
Matt.10. bus: *Qui vos audit,me audit*.Ergo hi tales relinquentes ſtatim quæ ſua ſunt, & voluntatem propriā deſerentes, mox exoccupatis manibus,& quod agebant imperfectum relinquētes, vicino obedientiæ pede iubentis vocem factis ſequuntur:& veluti vno momento prædicta magiſtri iuſſio,& perfecta diſcipuli opera in velocitate timoris Dei ambæ res communiter citius explicantur. Sed hæc paucorum perfectorumque forma, infirmorum, & pigrorum animos in deſperatione ſua ſatis non reddat attonitos, ſed moneat imitandos. non conſiderantes in nobis diuerſa eſſe vaſa flebilia, cum multum in diuerſis pigritiæ contulit tarda natura. Nam quorundam auditus noſcuntur ſurdo ſtupore hebeſcere, quorundam etiam animos fuſione ſubita in ſiluoſis cogitatio-

tionibus cernimus aberrare. Ideoque remiſſius diſtrictionem obedientiæ in doctoribus relaxamus, vt combinata præceptione diſcipulis & iuſſionem ſuam magiſtrum non pigeat repetere, ſecundum teſtimonium Domini, qui vocauit, *Abraham*, *Abraham*. Quæ ergo repetitio manifeſtat nobis Dominum oſtendiſſe, non poſſe ſufficere vnam vocem auditui. Nam in ipſis interrogationibus repetita magiſtri vox repræbetur diſcipulis. Secunda ideo interrogatio non reſpondentibus iuſte indulgetur, vt prima adhuc diſcipuli taciturnitas non reatui, ſed reſeruatæ magiſtro reuerentiæ cuſtodia deputetur. In qua reuerentia vtilis diſcipulus tarde creditur frangere taciturnitatem, quam continet; vt non ad interrogationem tuam mox præceps in lingua ſuis te reſponſis occupet prius. In præceptionibus vero ideo magiſtri iuſſio repetitur, vt quamuis tardi aut negligentes ſint auditores, cum ſecundo eis dicta primitus repetuntur, vſque adeo dignum eſt, vt ſecunda iam obedientibus factis mora rumpatur. Si vero tertia, quæ abſit vt contingat; in diſcipulis obedientiæ mora fuerit, culpa contumaciæ reatui deputetur. Nam & illud de duabus vijs congrue hic & conuenienter taxandum eſt: id eſt, latam, quæ ducit ad mortem; & arctam, quæ ducit ad vitam. In quibus duabus vijs diuerſorum hominum obedientiæ gradiuntur: id eſt, per latam viam ſæcularium, & Sarabaitarum, & gyrouagorum monachorum: qui aut ſinguli, bini, & terni ſine maiore ipſi ſibi æqualiter viuentes, & voluntarie ambulantes, & pro alterno imperio quicquid placuerit ſibi, vicibus inuicem imperantes, & quæ voluerint peculiariter in ſe defendentes: cum in proprio vnuſquiſque conſilio non vult ſe vinci, ſcandalum ſibi tales nunquam faciant eſſe abſentem. Mox poſt ſtudioſam litem male congregati, a ſe inuicem ſeparantes, & ſicut grex ſine paſtore oberrans, per diuerſa diſperſus, ſine dubio lupi faucibus occurſurus: prouidentes ſibi, non Deo, ſed proprio arbitrio

Gen. 22. (margin)

Matth. 7. (margin)

piſcentias tuas non eas, & a voluntatibus tuis auerte: ſurdo audi-
tu pertranſeunt. E contrario quibus vero ad vitam æter-
nam ambulandi amor incumbit, ideo anguſtam viam arri-
piunt, vt non ſuo arbitrio viuentes, vel deſiderijs ſuis, &
voluntatibus obedientes, ſed ambulantes alieno iudicio, &
imperio, non ſolum in ſupradictis deſiderijs ſuis & volun-
tatibus coarctantur, & facere ſuum nolunt, cum poſſunt,
arbitrium; ſed etiam alieno ſe imperio ſubdunt, & in cœno-
bijs degentes Abbatem ſibi præeſſe deſiderant. Et ſine du-
bio hi tales illam Domini imitantur ſententiam, quæ dicit:
Non veni facere voluntatem meam, ſed eius qui me miſit. Et pro- *Ioan. 6.*
prium non facientes arbitrium, abnegantes propter Chri-
ſtum ſemetipſos, ſequuntur Deum, quocumque Abbatis
præceptio duxerit. Et non ſolum de temporalibus neceſ-
ſarijs, id eſt, victum, veſtitum, & calcearium non coguntur
ſibi ſub Abbatis ſollicitudine cogitare; ſed & de futuris ſuæ
ratiocinijs animæ ſolam in omnibus præceptori obedien-
tiam miniſtrando, de ceteris vtilitatibus ſuis, tam cor-
poris quam animæ, redduntur ſecuri. Quia ſiue bene, ſiue
male, paſtori incumbit quod in ouibus exercetur; & illum
tanget in diſcuſſionis iudicio rationem reddere, qui impe-
rat, nõ qui imperata perficit, ſiue bona ſiue mala. Ideo enim
via anguſta a talibus creditur ambulari, quia propria in eis
deſideria minime adimplentur: & non quod volunt perfi-
ciunt, ſed alieni iudicij iugum trahentes, quo ire delecta-
tionibus ſuis voluerint, repelluntur; & a magiſtro eis quod
agere aut facere voluerint denegatur. Amaricatur volun-
tati eorum quotidie in monaſterio pro Domino, & ad pro-
bationem quæque iniuncta fuerint, ſuſtinent velut in mar-
tyrio patienter; ſine dubio illud Domino cum propheta
dicturi in monaſterio: *Propter te morte afficimur tota die; æſti-* *Pſal. 43.*
mati ſumus vt oues occiſionis. Et item dicturi poſtea in iudi-
cio Domino: *Probaſti nos Deus, igne nos examinaſti, ſicut exa-* *Pſal. 65.*
minatur argentum, Induxiſti nos in laqueum; poſuiſti tribulationes

in

in dorſo noſtro, impoſuiſti homines ſuper capita noſtra. Cum ergo dicent: *impoſuiſti homines ſuper capita noſtra*, noſcuntur habere ſuper ſe debere maiorem conſtitutum vice Dei, quem in monaſterio timeant. Et ſubſequentes teſtimonium conuenienter item Domino dicent in illo iam ſæculo: *Tranſiuimus per ignem & aquam, & induxiſti nos in refrigerium.* hoc eſt, trãſiuimus per amaricationes voluptatum noſtrarum, & ſeruitio obedientiæ peruenimus ad tuæ refrigerium pietatis. Sed hæc ipſa obedientia tunc acceptabilis erit Deo, & dulcis hominibus, ſi quod iubetur, non trepide, non tepide, non tarde, vel cum murmurio, vel cum reſponſo nolentis efficiatur. Quia obedientia, quæ maioribus præbetur, Deo datur. Sicut dicit Dominus doctoribus noſtris: *Qui vos audit, me audit*. Et alibi dicit: *obauditu auris obaudiuit mihi*. Ergo ipſa obedientia, cum bono animo a diſcipulis præbeatur: *quia hilarem datorem diligit Deus*. Nam ſi cum malo animo diſcipulus obedit, non ſolum nobis ore, ſed & Deo de corde improperat, quod malo animo facit. Et quamuis impleat, quod ei fuerit imperatum; tamen acceptum iam non erit Deo, qui cor eius reſpicit murmurantis: & quamuis faciat quod iubetur, tamen cum malo illud faciat animo, nullam de ipſo facto mercedem Dominus imputabit: cum ſcrutans mox Deus corda eius, triſte facientis votum in eo inuenerit.

ibid. *Matt 10.* *Pſal. 17.* *2. Cor. 9.*

CAP. VIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De taciturnitate diſcipulorum, & qualis & quanta debeat eſſe.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

HVmani generis machina noſtrum eſt corpuſculum: & cum ſit menſura paruum, & in aliquantis prolixis hominibus vix quinque a terra pedibus erigatur, ô iactantiæ vanitas! omnis homo viuens in ipſa paruitate ſua altitudinem cœli & latitudinem terræ putat ſe ſua ſapientia menſurare. Vnde ſcientes nos ex limo terræ eſſe vaſa flebilia,

bilia, & quaſi quaſdam terræ glebas, ad paruum tempus erectas de terra, in ſuo ſulco denuo recaſuras; humiliati ergo tanquam de terra puluis dicamus quod ſumus: Ergo hæc caro corpuſculi noſtri quaſi quædam domus eſt animorum; ſic vitæ miniſterio attributa, ſicut ſeruit gladio theca. Sedem vero ipſius animæ in cordis credimus radice fundatam: quæ radix duos in corpore ſupremos poſſidet ramos, & plus fragiles in peccato. Vnum, in quo corporali muro quaſi per quaſdam feneſtras oculorum foraminibus deintus animam credimus reſpicere, & deintrinſecus concupiſcentias ſuas ipſam ſemper intelligimus incitare. Alium ramum, in quo conceptos fœtus cordis ipſa in nobis ſonat parturiens per linguæ eloquium: vt per portam exiens oris occupet alienum auditum; & quicquid in nobis agitatur & mouetur, animæ eſt actus in corpore. Vnde e contrario fit, vt migrante de ipſo domicilio anima, totum in mortuo homine deſit quod agebatur in viuo ab anima, quæ migrauit. Et mox ſua terræ mortua reddita gleba, reuertens in naturan terræ hominis terra, abſconſoque homine in ſepulcro, recoperta foſſa in figura ſua terra redeat pauimenti; vt ſimilis tunc fuiſſe terra viuente agnoſcatur in homine, quæ animæ fuerat vigore erecta, & peregrina vitæ mutata ad tempus. Ideo anima a nobis migrante rigore ſtare non poteſt noſtri corporis terra; ſed cadens in naturam ſuam abſcondit in ſinu ſuo terra facturam, quam genuit. Ergo ſi hæc anima in nobis oculorum viſum, oris eloquium, aurium agit auditum; & cupit propter futuram diſcuſſionem factoris ſui, voluntati Dei obtemperare, & eius dum viuit militare præceptis, claudat concupiſcentijs ſuis oculorum feneſtras, & humiliatos declinet in terram aſpectus; vt mala non videat, & cum curuatus fuerit noſter obtutus, ne quæcunque viderit anima concupiſcat. Habet deinde anima noſtra conſtitutam portam oris, & ſeram dentium, quam prauo claudat eloquio:

quio: vt non accuſet anima factorem ſuum muniminum ſibi minime cuſtodiam fabricaſſe; id eſt, cum promouerit a cordis radice aliquod fratrem, & ſenſerit ſe exterioris muri clauſura; id eſt, oris & dentium ſibi exitum denegari, reuertens denuo ad radicem cordis, ibi pereat in abhorricatione ſua, & vt paruulus allidatur ad petram, quam naſcendo per linguam creſcat ad pœnam. Alij vero rami corporis noſtri, qui imperio cordis deſeruiunt, a peccato facile refrenantur; id eſt, tactus manuum, & greſſus pedum: quia & furem clauſura catenæ, & homicidam timenda refrenant iudicia, & fugacem retinet pedica. Ergo illa, quæ ſuperius diximus, tria ſuprema cautius debent a fratribus cuſtodiri: id eſt, cogitatio, eloquium, & aſpectus. Cogitatio, vt mox captiuauerit mentem mala cogitatio, ſignata ſtatim a fratribus ſua fronte, vel ipſum pectus, mox ad præcepta Chriſti ſuam conuertat memoriam, & dicat ſibi frater cum
Pſal. 67. propheta: *Memor fui Dei, & conſolatus ſum*. Et idem dicat:
Pſal. 17. *A te eripiar a tentatione, & in Deo meo tranſgrediar murum*. Si vero eloquio iracundo, aut prauo, aut vano, negligentia os armauerit, mox clauſo ore & ſignato crucis ſigillo in
Pſal. 38. corde ſibi loquatur, dicens cum propheta: *Dixi cuſtodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea. Poſui ori meo cuſtodiam: obmutui, & humiliatus ſum nimis, & ſilui a bonis*. His oſtendit propheta, ſi a bonis eloquijs propter taciturnitatem debet interdum taceri, quanto magis a malis verbis propter peccati pœnam debet ceſſari? Ergo quamuis de bonis & ſanctis, & ædificationum eloquijs perfectis diſcipulis propter taciturnitatis grauitatem rara loquendi concedatur licentia, tamen ab alijs verbis non interrogati fratres tam diu in taciturnitate ſileſcant, quamdiu taciti frena oris eorum Abbatis interrogatione laxentur. Ideoque taciturnitas debet magnopere a fratribus cu-
Prou. 10. ſtodiri: *Quia in multiloquio non effugitur peccatum*. Et ideo,
Ibid. 14. *mors & vita in manibus linguæ*. Nam loqui & docere

magiſtrum condecet ; tacere & audire diſcipulo conuenit.

Cap. IX. *Quo ordine tacentes fratres aliquas interrogationes faciant Abbati.*

RESPONDET DOMINVS AD MAGISTRVM.

Cvm de malis tanquam de bonis eloquijs fræno taciturnitatis conſtringuntur diſcipuli, & licentiæ eorum aditus præſentis magiſtri cuſtodia obſeruantur; cum neceſſariæ vtilitati eorum aliquæ interrogationes aduenerint, adhuc clauſo ore & ſignato tacitæ grauitatis ſigillo, ſtantes ante maiorem inclinato humilitatis capite, clauſum in ſilentio os claue benedictionis aperiant. Quod ſi ſemel dictæ benedictioni ad poſtulandum eloquium adhuc non reſpondeat magiſtri permiſſio, iterato humiliationis capite, & benedictione ſola iterum repetita, denuo ab Abbate poſtuletur licentia. Quod ſi nec ſic ab eo reſponſum fuerit, curuato item in humilitate diſcipulo, iam ipſe frater ſe tunc demum remoueat; ne aut nimius ei appareat, aut improbus, & ſuo operi redditus adhuc gerat perſonam tacentis: vt in ipſa humilitate taciturnitatis exiſtimet ſemetipſum ideo indignum iudicatum ad loquendum Abbatis iudicio; aut forte ad probationem inueniendæ humilitatis, putet ſibi diſcipulus taciturnitatis ideo fuiſſe non apertam clauſuram. Ideo enim ipſam ſolam benedictionem denuo diximus repetere; vt cum ſola eſt, & ſine alio eloquio, tamen reſeruata diu taciturnitas conſeruetur: cum denuo repetitur, & poſt ipſam mox a nolente diſceditur, adhuc conſeruari probata humilitas ſentiatur. Nam ideo repetitio diſcipuli reoffertur magiſtro, vt non ſolum propter ſpiritalem probationem, ad inueniendam humilitatem diſcipuli, dici poſſit tacere magiſter; ſed ne & corporaliter per cogitatum animo occupatus, vultus eius alijs cogitationibus obſtupeſcens, vocem precantis

diſcipuli ſurdis auribus prætermittat. & ne ipſum magiſtrum per nimiam & importunam humilitatem in irę cogat vitium declinare; & importuna humilitas in impedimento ſcandali deputetur. Ideo enim diximus poſt ſecundam ſuggeſtam benedictionem nolenti maiori tertiam iam non repetere debere; ſed mox diſcipulum exinde debere diſcedere, & cum ipſa taciturnitate opus laboris, quod faciebat, debere perficere. Hæc interrogatio benedictionis, quæ vix ſola taciturnitate laxatur, cum inclinatione humiliati capitis a diſcipulis præbeatur: id eſt, in omni loco, per omnem horam; hoc eſt, in monaſterio, in agro, in via, in horto, vel in quouis loco: vt nunquam deſit menti noſtræ memoria Dei, propter quem aguntur hæc omnia; vt cum forte aliquis ignarus, talem fratrem interrogauerit, dicens: quare tacitus & triſtis es, & inclinato ambulas vultu? reſpondeat ei: quia fugio peccatum, & timeo Deum: & vt cuſtodiam me ab omni quod odit Deus, ideo ſum mihi ſollicitus ſemper. Ad menſam vero ſedentes, ſi interrogationes ſuas Abbati voluerint intimare, ante benedictionem dictam cultelli aut cochlearij, aut panis percuſſura indicium ſit magiſtro diſcipuli poſtulantis eloquium. Hæc omnia animæ pro Deo neceſſaria: ideo ſubſtantiam taciturnitatis conſtituimus clauſura ſeruari; vt ab obliuione quis non decipiatur tam facile, & præceps ſit ſemper in lingua. Nam cum per clauſuram oris taciturnitas continetur, diu tractetur, vel purgetur in corde, quod poſſit mundum & ſine peccato de ore proferri, dicente
Eph. 4. Apoſtolo: *Omne verbum vanum de ore veſtro non procedat; ſed ſi quid eſt ad ædificationem*. Et item dicit ſcriptura: *Sapiens paucis innoteſcit verbis*. Et maxime timere ideo, & omni hora nos a multiloquio cuſtodire debemus: quia non poteſt fieri, vt inter multa verba aliquanta non exeant cum
Prou. 10. peccato, ſecundum ſcripturam dicentem: *In multiloquio non effugitur peccatum*. Vnde & propheta tradens nobis for-

mam oſtendit ſe de his eſſe ſollicitum, & tam a malis quam a bonis eloquijs debere tacere, dicens: *Dixi cuſtodiam vias meas, vt non peccem in lingua mea. Poſui ori meo cuſtodiam; obmutui, & tacui etiam a bonis.* Hoc eſt, oſtenditur perfecto diſcipulo, tam de malis quam de bonis eloquijs debere tacere. Quia etſi loquenda ſunt bona eloquia, non diſcipulis, ſed magiſtro debetur doctrina. Nam & ſicut dicit ſcriptura: *Vita & mors in manibus linguæ.* Diligenter ergo & iuſte debet ipſa amplius refrænari. Hæc enim tanta taciturnitatis diſtrictæ cuſtodia perfectis & puris corde, & mundis a peccato, timentibus perpetua gehennæ incendia, & quærentibus vitæ æternæ diuitias immortales, merito præcipitur obſeruanda. Ideoque præſente Abbate non loquantur, niſi interrogati diſcipuli: abſente vero Abbate, ſi de verbo Dei, ſibi tamen lente & humiliter, non clamoſa voce loquantur: Quia omnis lenta locutio ab humilitate deſcendit. Si vero de inanibus aut de ſæcularibus, vel quibuſuis verbis quæ ad Deum non pertinent, inchoauerint diſcipuli loqui mox a Præpoſitis ſuis eis imperetur ſilentium. Pſalmos vero, vel ſcripturas, extra illas horas tres, in quibus cotidie ſine labore tangit legi; & ſic laborantes fratres recenſere ſibi ex animo permittantur. Hanc vero tantam taciturnitatis clauſuram ſuperius præſente Abbate de perfectis apud Deum taxauimus; his quibus nunquam de Deo obliuio ſubripit, & vitia oris quærunt diligenter cauere, & ex toto mundi, velut Angeli, & a bonis & a malis eloquijs quærunt tacere pro Domino. Sed quia diuerſitas conceſſæ gratiæ ſecundum menſuram fidei, maxime in negligentibus poterit minorari, tepidis & imperfectis, & minus in ſe ſollicitis hoc relaxamus, vt de ſæcularibus inquirendis, dumtaxat ſine peccato, aliquid quæ ad ædificationem ſpiritalem non pertinent, niſi petita benedictione fuerit magis conceſſa permiſſio, loquendi licentia non ſumatur. De aliquo vero ſpiritali interrogando ſermone, poſt benedictionem

Pſal. 38.

Prou. 14.

petitam, mox loquî debere diſcipulum. Scurrilitates vero, vel verba otioſa, & riſum mouentia æterna clauſura damnamus; & ad talia eloquia diſcipulum non aperire os permittimus.

Cap. X. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De humilitate fratrum qualis debeat eſſe, vel quibus modis acquiritur; vel quomodo acquiſita ſeruatur.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Luc. 14. CLamat nobis ſcriptura diuina, fratres, dicens: *Omnis qui ſe exaltat, humiliabitur: & omnis qui ſe humiliat exaltabitur*. Cum hæc e go dicit, oſtendit nobis omnem exaltationem genus eſſe ſuperbiæ. Q od ſe cauere propheta
Pſal. 130. indicat, dicens: *Domine non eſt exaltatum cor meum, neque elati ſunt oculi mei*. Et item repetit: *Neque ambulaui in magnis, neque in mirabilibus ſuper me*. Sed quid? *Si non humiliter ſentiebam, ſed exaltaui animam meam, ſicut ablactatus eſt ſuper matre ſua, ita retributio in animam meam*. Vnde, fratres, ſi ſummæ humilitatis volumus culmen attingere, & ad exaltationem illam cæleſtem, ad quam per præſentis vitæ humilitatem aſcenditur, volumus velociter peruenire; actibus noſtris aſcendentibus ſcala illa erigenda eſt, quæ erecta in cælum in ſomnio Iacob apparuit, per quam ei deſcendentes & aſcendentes angeli monſtrabantur. Non aliud ſine dubio deſcenſus ille & aſcenſus a nobis intelligitur, niſi exaltationem deſcendere, & aſcendere humilitatem oſtendit. Scala vero ipſa erecta, noſtra eſt vita in ſæculo: quæ humiliato corde & capite ſuo in præſenti hoc tempore exaltatum a Domino mortis exitum erigat ad cælum: latera enim eius ſcalæ certiſſime credimus noſtrum eſſe corpus. In qua latera diuerſos gradus humilitatis vel diſciplinæ euocacatio diuina aſcendendos inſeruit.

Primum itaque humilitatis gradum in ſcala cæli aſcendit diſcipulus, ſi timorem Dei ſibi ante oculos ſemper ponens

nens obliuionem omni hora fugiat, & ſemper ſit memor omnium, quæ præcepit Deus: vt quomodo & gehenna contemnentes Deum de peccatis incendat; & vitam æternam, quæ timentibus Deum præparata eſt, animo ſuo ſemper reuocet: & cuſtodiens ſe omni hora a peccatis & vitijs, id eſt, cogitationum, linguæ, manuum, pedum, vel voluntatis propriæ, ſed & deſideria carnis. Aeſtimet ſe diſcipulus a Deo ſemper de cælis reſpici omni hora, & facta ſua omni loco ab aſpectu diuinitatis videri, & ab angelis omnia renuntiari cotidie. Demonſtrat nobis hoc propheta, cum in cogitationibus noſtris ita Deum ſemper eſſe præſentem oſtendit, dicens: *Scrutans corda & renes Deus.* Pſal 7.
Et iterum dicit: *Dominus nouit cogitationes hominum quia vanæ ſunt.* Et item dicit: *Intellexiſti cogitationes meas a longe.* Et item dicit, *Quia cogitatio hominis confitebitur tibi.* Et, *cor regis in manu Dei.* Nam vt ſollicitus ſit aduerſus cogitationes cordis ſui peruerſas, dicat ſibi ſemper vtilis frater in corde hæc: *Tunc ero immaculatus coram eo, ſi obſeruauero me ab iniquitate mea.* Ad linguæ vero eloquia ita nobis agnoſcimus Deum ſemper præſentem, cum dicit per prophetam vox Domini: *Qui loquitur iniqua non direxit in conſpectu oculorum meorum.* Et item dicit Apoſtolus: *De verbo vano reddetis rationem.* *Quia mors & vita in manibus linguæ poſita eſt.* In opere vero manuum noſtrarum ita agnoſcimus Deum nobis eſſe præſentem, cum dicit propheta: *Imperfectum meum viderunt oculi tui.* In greſſu vero pedum noſtrorum ita agnoſcimus Deum nobis eſſe præſentem, cum dicit propheta: *Sine iniquitate cucurri, & dirigebam; exurge in occurſum mihi.* Et item dicit: *Quo ibo ab ſpiritu tuo? & quo a facie tua fugiam? Si aſcendero in cælum, tu illic es, ſi deſcendero in infernum, ades. Si ſumpſero pennas meas ante lucem, & habitauero in poſtremis maris: etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua.* Voluntatem vero propriam ita præſente Domino facere prohibemur, cum dicit ſcriptura nobis: *Et a voluntatibus tuis auer-*

Pſal 93. Pſal 138. Pſal. 75. Prou. 21. Pſal. 17. Pſal. 100. Prou. 14. Pſal. 138. Pſal. 58. Pſal. 138. Eccl. 18.

Matt.6. *auertere*. Et item rogamus Dominum in oratione dominica, vt fiat illius voluntas in nobis. Docemur ergo merito noſtram non facere voluntatem: cum cauemus illud quod
Prou.14. dicit ſancta ſcriptura: *Sunt viæ quæ ab hominibus putantur rectæ, quarum finis vſque ad profundum inferni demergit*. Et cum iterum
Pſal. 13. cauemus illud quod de negligentibus dictum eſt: *Corrupti ſunt, & abominabiles facti ſunt in voluntatibus ſuis*. In deſiderijs vero carnis ita nobis credamus Deum ſemper eſſe præſen-
Pſal.37. tem, cum dicit propheta: *Domine ante te omne deſiderium meum*. Cauendum vero ideo malum deſiderium, quia mors ſecus introitum delectationis poſita eſt: vnde ſcriptu-
Eccl. 18. ra præcipit dicens: *Poſt concupiſcentias tuas non eas*. Ergo ſi oculi Domini ſpeculantur bonos & malos, & Dominus de
Pſal. 33. cælo ſemper reſpicit ſuper filios hominum, *vt videat, ſi eſt intelligens, aut requirens Deum*: & ſi a deputatis angelis noſtris cotidie die noctuque Domino factorum noſtrorum opera nuntiantur; cauendum ergo eſt omni hora, fratres, ſicut di-
Pſal.51. cit in pſalmo tertio decimo propheta; ne nos declinantes in malum, & inutiles factos aliqua hora aſpiciat Dominus: & parcendo nobis in hoc tempore, quia pius eſt, expectat
Pſal.43. nos conuerti in melius, dicat nobis in futuro iudicio: *Hæc feciſti, & tacui*.

Deinde ſecundum humilitatis gradum in ſcala cæli aſcendit diſcipulus, ſi propriam non amans voluntatem, deſideria ſua non delectetur implere: ſed vocem illam Domini
Ioan.6. factis imitetur dicentis: *Non veni facere voluntatem meam, ſed eius qui me miſit*. Et iterum dicit ſcriptura: *Voluntas habet pœnam, & neceſſitas parit coronam*.

Deinde tertium humilitatis gradum in ſcala cœli aſcendit diſcipulus, ſi poſtquam nihil ſuo iudicio præſumens eli-
Prou.14. gat quæ non expediant, dicente ſcriptura: *Sunt viæ quæ videntur hominibus rectæ; quarum finis vſque ad profundum inferni*
Pſal. 13. *demergit*. Et item dicit Dauid: *Corrupti ſunt, & abominabiles*
1.Cor. 6. *facti ſunt in voluntatibus ſuis*. Item dicit Apoſtolus: *Omnia*

licent,

licent, ſed non omnia expediunt. Omnia mihi licent, ſed ego ſub nullius redigar poteſtate. Ergo non ſolum cauens hæc diſcipulus, ſed & omni obedientia ſe ſubdat maiori; imitans Dominum, de quo dicit Apoſtolus: *Factus obediens vſque ad mortem.* Phil. 2.
Et item vox Domini laudat de hac obedientia populum gentilium, dicens: *Obauditu auris obaudiuit mihi.* Et ſub Abbate ſibi nos Dominus obaudire demonſtrat, cum dicit doctoribus noſtris: *Qui vos audit, me audit; & qui vos ſpernit, me ſpernit.* Pſal. 17. Luc. 10.

Deinde quartum humilitatis gradum in ſcala cæli aſcendit diſcipulus, ſi in ipſa obedientia duris & contrarijs rebus, vel etiam quibuslibet irrogatis iniurijs tacite patientiæ conſtantiam amplectatur, & ſuſtinens non laſſeſcat, vel diſcedat, dicente ſcriptura: *Qui perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit.* Matt. 10. Et item de tali re hortatur nos propheta dicens: *Confortetur cor tuum, & ſuſtine Dominum.* Pſal. 26. Et oſtendens fidelem pro Domino vniuerſa etiam contraria ſuſtinere debere, per ſufferentium dicit propheta perſonas: *Propter te morte afficimur tota die: æſtimati ſumus vt oues occiſionis.* Pſal. 43. Et ſecuri de ſpe retributionis diuinæ ſubſequuntur gaudentes, ac dicentes: *Sed in omnibus his ſuperamus, propter eum qui dilexit nos.* Rom. 8. Et item in alio loco ſcriptura ex ipſorum perſona dicit: *Probaſti nos Deus, igne nos examinaſti, ſicut igne examinatur argentum. Induxiſti nos in laqueum; poſuiſti tribulationes in dorſo noſtro.* Pſal. 65. Et vt oſtendat nos ſub maiore eſſe debere, ſubſequitur dicens: *Impoſuiſti homines ſuper capita noſtra.* ſed & præceptum Domini in aduerſo, & in iniurijs per patientiam adimplentes, qui percuſſi in maxillam præbent aliam; ſublata tunica dimittunt & pallium: angariati miliario vadunt & duo: cum Paulo Apoſtolo falſos fratres ſuſtinent, & perſecutionem ſufferunt, & maledicentes ſe magis benedicunt. ibid. Matt. 5. 2. Cor. 11.

Deinde quintum humilitatis gradum in ſcala cæli aſcendit diſcipulus, ſi omnes cogitationes malas cordi ſuo aduenien-

nientes, vel mala a ſe abſconſe commiſſa, per humilem linguæ confeſſionem Abbati non celauerit ſuo. Hortans nos
Pſal. 36. de hac re ſcriptura dicit: *Reuela Domino viam tuam, & ſpera*
Pſal. 105 *in eum.* Et item dicit: *Confitemini Domino, quoniam bonum eſt, quoniam in ſæculum miſericordia eius.* Et propheta Domino
Pſal. 31. dicit: *Delictum meum cognitum tibi feci, & iniuſtitias meas non operui. Dixi pronuntiabo aduerſum me iniuſtitias meas Domino:* & mox: *Tu remiſiſti impietatem cordis mei.*

Deinde ſextum humilitatis gradum in ſcala cœli aſcendit diſcipulus, ſi omni vtilitate vel extremitate contentus ſit; & ad omnia quæ ſibi præbentur velut operarium malum
Pſal. 92. ſe iudicet, & indignum; dicens ſibi cum propheta: *Ad nihilum ſum redactus, & neſciui; vt iumentum factus ſum apud te, & ego ſemper tecum.*

Deinde ſeptimum humilitatis gradum in ſcala cæli aſcendit diſcipulus, ſi omnibus ſe inferiorem & viliorem, non ſolum ſua lingua pronuntiet, ſed etiam intimo cordis
Pſal. 21. credat affectu: humilians ſe & dicens: *Ego autem ſum ver-*
Pſal. 87. *mis, & non homo: opprobrium hominum, & abiectio plebis. Exaltatus ſum, & humiliatus ſum, & confuſus.* Et item ſemper dicat talis
Pſal. 118. frater Domino: *Bonum mihi eſt Domine, quia humiliaſti me, vt diſcam mandata tua.*

Deinde octauum humilitatis gradum in ſcala cæli aſcendit diſcipulus, ſi nihil agat, niſi quod communi monaſterij regula, vel maiorum cohortantur exempla; dicens cum ſcri-
Pſal. 118 ptura: *Quia lex tua meditatio mea eſt.* Et cum interrogat patrem ſuum, annunciabit ei; ſeniores ſuos, & dicent ei: id eſt, per ſuam doctrinam Abbas.

Deinde nonum humilitatis gradum in ſcala cæli aſcendit diſcipulus, ſi linguam ad loquendum prohibeat, & taciturnitatem habens vſque ad interrogationem non loqua-
Prou. 10. tur, monſtrante ſcriptura, quia *in multiloquio non effugies pec-*
Pſal. 139 *catum.* Et quia: *Vir linguoſus non dirigetur ſuper terram.*

Deinde decimum humilitatis gradum in ſcala cæli aſcen-
dit

dit diſcipulus, ſi non ſit facilis ac promptus in riſu. quia ſcriptum eſt: *Stultus in riſu exaltat vocem ſuam*. Et, *Sicut ſpinarum crepitantium ſub olla vox, ita & riſus hominis*. Eccl. 21. Eccl. 7.

Deinde vndecimum humilitatis gradum in ſcala cæli aſcendit diſcipulus, ſi cum loquitur, leniter & ſine riſu, humiliter cum grauitate, vel pauca verba & ſancta loquitur: & non ſit clamoſus in voce ſcriptum eſt: *Sapiens verbis innoteſcit paucis*.

Deinde duodecimum humilitatis gradum in ſcala cæli aſcendit diſcipulus, ſi non ſolo corde, ſed etiam ipſo corpore humilitatem videntibus ſe ſemper indicet: quod eſt, in opere Dei, in oratorio, in monaſterio, in horto, in via, in agro, vel vbicunque ſedens, ambulans, vel ſtans, inclinato ſemper capite defixis in terra aſpectibus, reum ſe omni hora de peccatis ſuis exiſtimans, iam ſe tremendo iudicio repræſentari exiſtimet: dicens ſibi in corde ſemper illud, quod publicanus ante templum ſtans fixis in terra oculis dixit: *Domine, non ſum dignus ego peccator leuare oculos meos ad cælum*. Luc. 18.
Et item cum propheta dicat ſibi talis diſcipulus: *Incuruatus ſum, & humiliatus ſum vſquequaque*. Ergo his omnibus humilitatis gradibus a diſcipulo peraſcenſis, vitæ huius in timore Dei bene perſubitur ſcala: & mox ad caritatem illam perueniet, quæ perfecta foris mittit timorem. Per quam vniuerſa, quæ prius non ſine formidine obſeruabat, abſque vllo labore, velut naturaliter, ex conſuetudine incipiat cuſtodire: non iam timore gehennæ, ſed amore ipſius conſuetudinis bonæ, & delectatione virtutum: quæ Dominus iam per operarium ſuum mundum a vitijs & peccatis a Spiritu ſancto dignabitur demonſtrare. Pſal. 118.

Quibus ergo peraſcenſis gradibus poſt exitum vitæ ſine dubio talis anima ad illam retributionem animi introitura eſt, quam demonſtrat Apoſtolus dicens: *Non ſunt condignæ paſſiones huius ſæculi ad ſuperuenturam gloriam quæ reuelabitur in nobis*. Rom. 8.
Illam vitam æternam tales animæ recepturæ ſunt, quæ in

u u ſem-

ſempiterna lætitia & exultatione permanet, & vlterius finiri non nouit. In qua eſt flos purpureus roſarum nunquam marceſſens; in qua nemora florida perpetua viriditate vernant: vbi prata recentia ſemper melleis affluunt riuis; vbi croceis gramina floribus redolent, & halantes campi iocundis admodum odoribus pollent auræ. Ibi vitam æternam habentes nares aſpirant: lumen ibi ſine vmbra, ſerenitas abſque nubilo, & abſque tenebris nocturnis perpetuam diem oculi perfruuntur. Nulla ibi impediuntur occupatione deliciæ; nulla penitus ſollicitudine ibi ſecuritas conturbatur. Mugitum, vlulatum, lamentum & luctum nunquam illic auditum vel nominatum eſt: fœdum, deforme, tetrum, nigrum, horrendum aliquid, aut ſordidum, nunquam ibi penitus viſum. Pulchritudo in amœnitate nemorum; ſplendor in aëre iocundo; & formoſitatem atque omnem elegantiam ſine intermiſſione patentes oculi perfruuntur; & nihil omnino quod conturbet mentem, auribus datur. Sonant enim ibidem iugiter organa hymnorum; quæ ad laudem regis ab angelis & archangelis decantantur. Amaritudo & fellis aſperitas ibi locum non habet. Tonitrua ibi nunquam audita ſunt; fulgura & coruſcationes nunquam apparuerunt. Cinnamomum illa virgulta gignunt, & balſamum arbuſta prorumpunt. Odor aëris delectationes per omnia membra diffundit. Eſca ibi nulla ſtercora conficit: ſicuti enim bono nuntio aures, & bono odore nares, & bono aſpectu oculi ſaginantur; & ipſa refectio non poteſt in digeſtionem prorumpere: quia non in eſca & potu, ſed in aſpectu, odoratu, & auditu conſtat delectationis ſaginatio; ita illic refectio, quam os ſuſceperit, mell flua in guſtu hoc vnicuique ſapit in os, quod fuerit delectatus: ſtatim denique quod concupierit anima, concupiſcentiæ eius paratiſſimus ſeruit effectus. In qua delectatione vero vel lætitia, nec ætas ſenectutem, nec vita terminum, nec ſuſpe-

ctam

ctam vlterius mortem tales delitiæ reformidant. Nec in his perennium diuitiarum vſibus poſſeſſor deſinit, & heres ſuccedit: cum neſciant vlterius mortem, qui benefacti pretio vitam æternam ſemel moriendo emerunt. Hæc eſt ſanctorum cæleſtis patria. Beati qui in hac regione perenni, & per ſcalam præſentis temporis obſeruantiæ gradibus humilitatis aſcenſis, potuerint eleuari; vt in perpetua cum Deo exultatione lætentur: quam præparauit Deus his qui diligunt eum, & cuſtodiunt mandata eius, & mundo ſunt corde.

EXPLICIT *actus militiæ cordis pro timore Dei, quomodo effugiantur peccata: Incipit ordinatio monaſterij, modus, obſeruatio, gradus, continentia, cuſtodia, & menſura: in quibus diuerſis hæc monaſterij regula dictante nobis, & dictata diſcutiente Domino, nuncupatur.*

CAP. XI. *De Præpoſitis monaſterij.*

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

SVperioribus huius regulæ paginis, fratres, actus iuſtitiæ nobis Dominus ordinauit; in quibus perfectis & vita acquiratur æterna, & gehennæ æſtus & incendia fugiantur. Sed ille hoſtis bonorum actuum diabolus, ideo eſt humano generi inimicus, cum non patitur ibi aſcendere hominem bene agendo, vnde ipſe per ſuperbiam ſuam proiectus eſt: ne venenoſis actibus ſuis bene viuentium mores inficiat, & diuerſis occaſionibus ſuis per obliuionem noſtros forte occupet ſenſus, vt a Deo faciat alienos; ideoque adiutorio Domini procuratur, & conſtituitur, vt duo electi fratres, quorum grauitas, ſapientia, moderatio, vigilantia, ſeu humilitas, vel actuum perfectorum fuerit exercitatio approbata, decem fratrum curæ Præpoſiti ordinentur. Nam ſicut ſcriptum eſt, doceant vos terrena, & quæ ſunt cæleſtia. Quia ſicut in hominis domo, vt ſecurus ſit de omnibus præparandis, dominus rei ordinat maiores familiæ, quos vice domini minores timeant; id eſt, Vice-domi-

num, villicum, ſaltuarium, & maiorem domus: ſic & in domibus diuinis, id eſt, in eccleſijs & monaſterijs, Deus minoribus maiores præpoſuit, ignaris peritos, aſtutos ſimplicibus, & diuinæ artis diſcipulis ordinauit magiſtros: id eſt, in eccleſijs Epiſcopos, presbyteros, diacones, vel clerum: quorum vice Dei imperia audiat & timeat plebs, & notitiam ſalutiferæ legis ab eis addiſcat. In monaſterijs vero Abbates & præpoſitos, quos pro ſalute animæ ſuæ audiant maiores, & vice Dei Præpoſiti militiam timeant. Quia ſiue ſacerdotibus in eccleſia, ſiue Abbatibus, vel præpoſitis
Luc 10. in monaſterio hoc dixit Deus: *Qui vos audit, me audit: & qui vos ſpernit, me ſpernit*. Et iterum dicit nobis per Hieremiam
Hier 3. prophetam Dominus: *Dabo vobis paſtores & doctores ſecundum cor meum; & paſcent vos paſcentes cum diſciplina*. Ergo ſecundum illam figuram humanæ domus, quanto magis in diuina domo pro cauſa Dei gradus doctrinæ vel timoris debent ſeruari? vt ad purganda vitia vel peccata fratrum, cum Præpoſiti fuerint ordinati, aliquantum Abbas de animarum in ſe fratrum ſuſceptarum cuſtodiendis ratiocinijs reddatur ſecurus. Cuius ergo honoris ordinatio hæc ſit. Conuocatis eiſdem decem fratribus ab Abbate præſente omni congregatione, in oratorio, ſuſceptione virgæ decem illis præpo-
Pſal. 2. nantur voce Abbatis, teſtimonio ſcripturæ dicentis: *Reges eos in virga*: id eſt, in timoris vigore. Item dicente Apo-
1. Cor. 4. ſtolo: *Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in caritate?* Nam
Exod. 14. & Moyſes diuinæ virga virtutis commiſſo ſibi populo per profundum maris ſalutis viam oſtendit: quo iudicio virgæ cauſam Dei ante Pharaonem egiſſe monſtratur; vt proiecta de manibus in terra, & mutata in beſtiam; item de beſtia, vt aſſumpta ſacris virga manibus redderetur. Ergo ſecundum hanc conſtitutionem, ſi grandis fuerit congregatio, denis fratribus binos debere præponi, huius ſcilicet meriti ordinarij, cuius ſupra taxauimus: & ideo decem non amplius ordinauimus duorum curam Præpoſitorum debe-

debere ſuſcipere : vt ſequeſtrati per laboris loca fratres ſingulos Præpoſitos ad cuſtodienda vitia præſentes habeant ſecum ; & in paucis creditis idoneor ſit diligentia cuſtodientis. Nam in multis quod non occurritur, prætermittitur negligenter: quia in paucis fratribus commiſſis alterna duorum Præpoſitorum extat diligentior cura:& apud Abbatem facilis ſit ratio de paucis exacta. Cuius de paucitatis idoneum deſignat Dominus ſeruatorem, & eius diligenti curæ ampliat creditum, dicens: *Euge ſerue bone & fidelis, quia in pauca fuiſti fidelis, ſuper multa te conſtituam.* Ergo hi Præpoſiti, cum decem numero fratres ſub ſua cura ſuſcipiunt, hanc in eis debent ſollicitudinem exercere, ſiue in die, ſiue in nocte, ſiue in quouis opere cum eis, vt ſint primo præſentes, & cum eis operantes in quouis opere: vt cum ſedent, ambulant, vel ſtant, diligenti ſua obſeruantia, vel curioſo intuitu diaboli ab eis debent actus compeſcere: ſiue vitia, vel peccata oris cum voluerint exercere, mox in eis monitionibus emendare; & omne in eis, quod contra præceptum diuinum eſt, remouere: agentes illud, quod S. Eugenia; quæ ita ſuis minoribus præfuit, dicente ſcriptura ipſius, ita circa os omnium auribus erat ſollicita, vt nullum pateretur in iuramenti verba prorumpere, vel de ſermone aliquo otioſo garrire; ſed mouebat ſancta Eugenia ſuſceptos ſuos, & dicebat: Quanta reuerentia debeamus Domino ſeruire ex præceptis eius oſtenditur; ſi talem nobis ante oculos perſonam conſtituamus, quæ non debeat in nullo præcepto contemni. Ideo enim duos diximus vni decadæ præpoſitos ordinari, vt ſi forte aliqui fratres ex eadem decada ab Abbate in alio ſequeſtrato laboris opere deputentur, vni committantur Præpoſito, ſequeſtratis a ſe ſuis fratribus alium relinquentes. Si vero in via vnus mittendus ſit frater, cum præceptione diuerſæ vitiorum cuſtodiæ a Præpoſito ſuo monitus itinere dirigatur. Sed talis mittatur de eadem decada, de quo certus ſit Præpoſitus ſuus

Matt.25.

ſuus ſua vitia poſſe diligenter cauere : & in abſentia Præpoſiti ſui Dei magis præſentiam deputare, & amplius debere timeri a fratre pro anima ſua ſollicito præſentiam Dei, qui diſcuſſor noſter erit & iudex, quam hominis. Qui ergo Præpoſiti, propter quod omni hora fratribus præſentes ſunt, os eorum vel geſtum a peccato cuſtodiant, & diuerſa in eis vitia vel praua compeſcant: id eſt, ſi audierit Præpoſitus fratrem non interrogatum loqui, moneat eum dicens: Quid agis frater, quod regula prohibet? habeto taciturnitatem vſque ad interrogationem. Dic cum propheta Domino: *Pone Domine cuſtodiam ori meo, & oſtium circumſtantiæ labijs meis. Eſto promptus ad audiendum, tardus vero ad loquendum.* Quod ſi datus fuerit locus loquendi, cuſtodiat eum Præpoſitus, ne ſatis clamoſa voce loquatur, quod ſapientes non decet: & mox moneat eum Præpoſitus, dicens: Ceſſa frater, neſcit ſic humilitas loqui: quia ſcriptum eſt: *Vir linguoſus non dirigetur ſuper terram.* Quod etiam ſi lente fuerit alio forte locutus, cuſtodiat eum Præpoſitus, ne verbum aliquod vanum, aut riſui aptum, vel quod ad ædificationem & ſanctitatem non pertinet, de ore ſuo emittat: quod cum audierit, moneat eum Præpoſitus dicens: Quid loqueris frater, quod regula vetat? Quia ſcriptum eſt: *De verbo vano reddetis rationem.* Et item dicit Apoſtolus: *Omnis ſermo malus de ore veſtro non procedat: ſed ſi quis eſt ad ædificationem, vt det gratiam audientibus.* Nam ipſa ædificatio ab Abbate præbenda eſt: vt magiſtri miniſtratæ doctrina tacitus auditus diſcipuli factis reſpondeat. Ergo moneat praua loquentem diſcipulum Præpoſitus, dicens: Claude os tuum, frater, a malo eloquio: bonum aliquid inde debet exire, vnde profers malum; vt bonum oris tui eloquium audientes admiremur, quam malum tecum pariter potius rideamus. Non enim vtilis eſt de quo ridetur. Sedeat enim ſuper os tuum ſapientia cum claui iuſtitiæ ac timoris Dei, & ipſa bonis eloquijs aperiat, & malis eloquijs

Pſal. 140 · Iaco. 1. · Pſal. 139 · Matt. 12. · Ephe. 4.

quijs claudat labia tua. Nam cum verbum vanum, frater, de ore tuo exierit, quamuis per riſum, tamen noſtro perit auditui; quia exiens per os redire non poteſt: ſed ratio eius ſeruatur vſque ad præſentiam diſcuſſoris; & cum non ædificet actum, aggrauat cauſam, & vulnerat animam; & ne de eloquijs noſtris in die iudicij dicatur: *Vana locuti ſunt vnuſquiſque ad proximum ſuum.* Psal. 11. Nam & Origenes ſapiens dicit: *Melius eſt lapidem in vanum iactare, quam verbum.* Si vero fratrem audierit mentientem, moneat ad veritatem, dicens: quid mentiris, frater, cum ſcias ſcriptum: *Perdes eos qui loquuntur mendacium?* Psal. 5. Et item cum ſcias, quia *vniuerſæ ſunt viæ Domini miſericordia & veritas.* Psal. 24. Si vero audierit multum fratrem iurantem, moneat eum præſens Præpoſitus, dicens: Retine frater linguam tuam: quid tantum iuras? cum præcipiat ſcriptura, *non iurare omnino*: Matt. 5. ne per iurare naſcatur cauſa periurij. is ſit ſermo tuus; eſt, eſt, non, non; crede, crede: & mox credimus tibi quod dixeris. Si vero viderit fratrem iraſcentem fratri, moneat eum præſens Præpoſitus dicens: quid agis frater? in manſuetudine & taciturnitate, & caritate opera tua perfice: quia ſcriptum eſt: *Deſine ab ira, & derelinque furorem.* Psal. 36. Et item: *Qui fratrem ſuum odit, homicida eſt.* 1. Ioa. 3. Et item: *Qui dixerit fratri ſuo racha, reus erit iudicio.* Matt. 5. Et, *quia homo iracundus, iuſtitiam Dei non operatur.* Iac. 1. Et, non licet vnicuique niſi ante ſolis occaſum cum inimico redire in gratiam; dicente Domino per Apoſtolum; *Sol non occidat ſuper iracundiam veſtram.* Eph. 4. Si autem viderit fratrem ſatis promptum in riſum, moneat eum præſens Præpoſitus, dicens: quid agis frater? cum grauitate fac quod facis: quia conuerſionis tempus non eſt lætitiæ ad ridendum; ſed pœnitentiæ tempus eſt ad lugenda peccata, ſicut ſcriptum eſt: *Procidamus ante Dominum, ploremus ante Deum qui fecit nos.* Psal. 94. Et item: *Qui ſeminant in lacrimis, in gaudio metent.* Psal. 125. Et item ſcriptura dicit: Beati qui temporaliter fletis, quia ipſi ridebitis in æternum. nam *ſtultus in riſu* Eccl. 21.

exal-

exaltat vocem ſuam. Si viderit fratrem alium maledicentem,
moneat eum præſens Præpoſitus dicens: compeſce os
tuum, frater, a maledictione; memorare Deum, qui dixit
Rom. 12. nobis per Apoſtolum: *Benedicite, & nolite maledicere.* Et ſicut
non poteſt fons ex vno foramine aquam proferre ſimul
amaram & dulcem; ſic nunc nos cum de lingua noſtra be-
nedicimus Deum, quomodo poſſumus per eandem lin-
guam maledicere homines, qui ad imaginem & ſimilitudi-
nem Dei plaſmati ſunt? Item ſi viderit fratres fluxis cor-
poribus, vel reſoluto ſenſu aliqua leuitate ſe extollere, mo-
neat eos præſens Præpoſitus, dicens: cum grauitate ſedete,
ambulate, & ſtate fratres: quia oculi Domini reſpiciunt
nos de cælo omni hora, in quouis loco, bonos & malos, ſi-
Pſal. 13. cut dicit Dauid: *Dominus de cælo reſpicit ſuper filios hominum: vt
videat, ſi ſunt intelligentes & requirentes Deum. Timeamus ergo
fratres, ne qua nos hora declinantes in malum, & inutiles
factos aſpiciat, & non ſit qui faciat bonum, non ſit vſque
Pſal. 30. ad vnum. Et quia dicit propheta: *odiſti obſeruantes vanitatem
ſuperuacue.* Nam quicquid non eſt ex Deo, ex peccato eſt;
& quod non ædificat, deſtruit. Qui Præpoſiti dum hæc
quotidie die noctuque omni hora ſollicite in commiſſis ſibi
fratribus ſcrutantur, & ipſi proficiant, cum alios cuſtodiunt:
& alios cuſtodiendo cum a malis euacuant, ſe omni hora
occupent de bonis: quia beatum os reddunt bona per eum
dicta in alienum auditum intrantia. Ergo dum in fratri-
bus diligenter cuſtodit Præpoſitus, in aſſignato ſibi aliquo
laboris opere ab Abbate, remiſſius exigatur. Quia quod
minus corporaliter in manibus, plus ſollicito ſenſu ſpiri-
tualiter ad correptionem pro cauſa Dei laborat; & quod
minus laborat manibus, plus mentibus operatur. Ideo
etenim opus cuiuslibet laboris remiſſius exigi Præpoſitos
diximus, ne vrgens eos conſignanda carnalis opera in ſpi-
ritalibus cuſtodijs occupati Præpoſiti negligentiam ope-
retur, & cauſa Dei præualeſcentibus vitijs aboleſcat: quan-
do

do plus carnis ſumptui curritur, quam cauſæ ipſius laboratur. Sed fidem ſpe ſumentes, dominum Deum credamus vſibus noſtris omnia neceſſaria miniſtrare, quod minus nobis potuerint manus noſtræ perficere: confortante nos de his omnibus ſcriptura ſancti euangelij dicentis: *Nolite cogitare quid manducetis, aut quid bibatis, aut quid induamini: quia hæc omnia gentes cogitant,* quæ Deum non cognouerunt. *Sed quærite regnum Dei, & iuſtitiam eius, & hæc omnia apponentur vobis. Scit enim pater veſter qui in cælis eſt, quia hæc omnia indigetis. Conſiderate volatilia cæli, quæ neque arant, neque ſeminant; & pater veſter cæleſtis paſcit ea: quanto magis vos?* Veſtiaria fratrum ſub ſua cura Præpoſiti contineant: lectis eorum lectos Præpoſiti habeant prope, propter aliquam in eis vitiorum culpam in nocte emendandam. Singulos præcipimus non binos per lectum dormire. Et leuans ſe frater ſi lectum ſuum bene non recooperuerit, pœnæ nomine in ſequenti refectione merum non accipiat. Cum dormiunt, veſtiti dormiant & cincti; id eſt, aut cingulis, aut reſtibus, aut corrigia. Bracile fratrem in nocte vti ideo prohibemus, ne dum ſe regirat per ſomnum oppreſſus, exiens per thecam mucro cultelli carni eius figatur. In die vero cingantur bracilibus, docente de ſancto Ioanne ſcriptura: *Et circa lumbos erat cinctus zona pellicea.* Et ideo veſtitos & cinctos dormire diximus fratres; vt cum hora operis Dei aduenerit, & oratorij index ſonauerit noctu, mox parati conſurgant: dicente de hoc ſcriptura: *Et index meus in matutinis, ſi dicebam narrabo ſic.* Nam ideo index nomen accepit ab eo, quod ſono ſuo pſallendi horam indicet aduenisse. Ideo de eo propheta dicit: *Si dicebam narrabo ſic:* hoc eſt cum indicat aduenisse horam pſallendi, ſic narrabo laudes Domini. Inde ergo veſtiti & cincti debent fratres dormire, quia non licet fratrem nuda membra ſua contingere: nam exinde immunditiæ libidinum in animam ingeruntur. Cum membrorum nuditas tactu contingitur, feminarum illico cordi

Matt. 6.

Luc. 5.

Pſal. 71.

deſideria titillantur: vnde per ſomnum coinquinantur membra ſorditate. Et maxime ideo veſtiti & cincti debent fratres dormire, ne quærentes in obſcuro res ſuas vel cingula, ab ingredientibus oratorium ſollicitis vel paratis fratribus, cum adhuc illi lectos ſuos per negligentiam in obſcuro ſubuertendo, & diſſipando reuoluunt, aliquot orationes perdant, aut pſalmos. Lectis eorum lectos habeant Præpoſiti prope, propter aliquam, vt diximus vitiorum culpam in eis emendandam; & vt reuerentius præſente maiore dormiant. Menſæ eorum præſentes ſint, vt tacite cum eis & moderate manducent. Hoc de numero in quouis loco ſi ſine præcepto tam Abbatis quam Præpoſiti, frater foras exierit, ab eis ſollicite requiratur.

Cap. XII. INTERROGATIO DISCIPVLI.
De excommunicatione culparum.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

In his omnibus ſupradictis ſi quis frater contumax, aut ſuperbus, aut murmurans, aut inobediens Præpoſitis ſuis frequenter extiterit; & ſecundum diuinam præceptionem ſemel, & ſecundo vel tertio, de quouis vitio monitus & correptus non emendauerit, referatur hoc a Præpoſitis Abbati: & qui præeſt ſecundum qualitatem vel meritum culpæ perpenſet, & tali eum excommunicatione condemnet; vt ſciat, qui Deum contemnit, quomodo dignus eſt iudicari per contemptum maiori exhibitum; dicente ipſo Domino doctoribus noſtris: *Qui vos audit me audit; & qui vos ſpernit, me ſpernit.* Quæ excommunicatio tale habeat meritum.

Luc. 10.

Cap. XIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.
Quomodo debeat frater excommunicatus tractari.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Cum

Cvm ſuggeſtum fuerit a præpoſitis Abbati meritum inobedientis, iam non dicendus frater, ſed hæreticus legis; iam non dicendus filius Dei, ſed operarius dæmonis, qui diſſipando ſanctorum facta, velut quædam ſcabies eſt procreata in grege. Conuocet eum Abbas præſentibus ſuis Præpoſitis, vel cætera congregatione circumſtante; & interrogati ab Abbate Præpoſiti eius, quid peccauerit, vel quoties monitus de ipſo vitio non emendauerit; reſpondeant quid eum accuſant. Quo audito vitio talem Abbatis contra ſe audiat vocem: ò miſera anima, quod es reſponſum datura Deo, quem per inobedientiam quotidie irritas, cum acceſſeris adorare eum? quare ſub dominio Dei ſeruis potius mammonæ? quid mentiris Chriſto alter Iudas? Ille Iudas iniquitatis pretio iuſtitiam vendidit, tu Chriſtianum nomen laceras malefactis. Ille Iudas per pacem falſam Domino ſcandalum generauit, tu ſub nomine ſancti ſeruitij Deo magis rebellis exiſtis. Ille Iudas falſus tradidit magiſtrum diſcipulus, tu ſub nomine ſancto magis diabolum factis ſequeris Chriſtianus. Adſtare enim te habet in iudicio noſtra monitio, vel tuus ſpiritus, cui cum carne per propriam voluntatem repugnas, Deo ante tribunal tremendi iudicij dicens: Domine *noluit intelligere, vt bene ageret; iniquitatem meditatus eſt, adſtitit omni viæ non bonæ*. malitiam autem non odiuit, ſed magis gloriatus eſt in ea: potens fuit in iniquitate. Cum hæc accuſatus fueris in iudicio, poſt noſtram ſimul & ipſius tremendi iudicis audias vocem, dicentis tibi: Tu *es qui odiſti diſciplinam, & proieciſti ſermones meos poſt te. Si videbas furem, ſimul currebas cum eo, & cum adulteris portionem tuam ponebas. Os tuum abundauit malitia, & lingua tua concinnauit dolum. Sedens aduerſus fratrem tuum detrahebas, & ponebas ſcandalum. Tota die iniuſtitiam cogitauit lingua tua; ſicut nouacula acuta feciſti dolum, dilexiſti malitiam*

Pſal. 36.

Pſal. 49.

Pſal. 51.

tiam ſuper benignitatem : iniquitatem magis quam loqui æquitatem. Pſal. 49. *Dilexiſti omnia verba præcipitationis in lingua doloſa. Hæc feciſti, & tacui : exiſtimaſti iniquitatem quia eram tibi ſimilis : arguam te, & ſtatuam illam contra faciem tuam, vt deſtruat te Deus in finem : euellet te, & emigrabit te de tabernaculo tuo, & radicem tuam de terra viuentium.* Tunc etiam & omnes iuſti de ſua gloria in iudicio videbunt te, cum ab eis fueris ſequeſtratus ad ſiniſtram inter hœ- Pſal. 51. dos, & ſuper te ridebunt ipſi, dicentes: *Ecce homo, qui* Pſal. 13. *non poſuit Deum adiutorem ſibi, ſed prævaluit in vanitate ſua, & non fuit timor Dei ante oculos eius*: quoniam doloſe Pſal. 9. egit in conſpectu eius, & dixit vt inſipiens in corde ſuo; *non requiret Deus; auertit faciem ſuam ne videat vſque in finem.* Et ignorauit, quia inimici qui mentiuntur Domino, erit tempus eorum in pœnam æternam. Quid ad hæc dicturus es Deo? quas adferre ei habes, miſer, excuſationes in peccatis? cum tua te primo impugnauerint mala, & gehenna expectauerit vt incendat? Poſt hanc increpantis vocem ante congregationem Abbatis ſtatim exigi iubeatur ab oratorio & communi menſa; & extraneus deputetur; & cum inimicus Dei deſignatur, non debet ex illa hora iam fratribus eſſe amicus. Ideoq; ab hac excõmunicationis hora, ſoli poſito & ſequeſtrato ei aliqua laboris opera propter otioſitatem a Præpoſito ſuo conſignetur; in quo labore nullo fratrum coniungatur ſolatio, nullius eloquio conſoletur, tacito omnium pertranſeatur aſpectu; petenti benedictionem nullus reſpondeat, Deus: quicquid ei porrigitur a nullo ſignetur; quicquid vero extra opus aſſignatum peculariter vel vltro effecerit, diſpergatur, vel diſſipetur. Sit vbique ſolus, & ei ſola culpa ſolatium. Quod ſi forte propter leuitatem culpæ non ei voluerit Abbas duplicare ieiunia, ſi fratres ſexta reficiunt, ille ad nonam horam de vno pulmento; & panis cibarij ſibi fragmentum, & aqua a Præpoſito ſuo pro miſericordia porrigatur. Si inculpabiles

fra-

fratres hora nona reficiunt, illius ſupradicta refectio protrahatur in veſperum; vt ſentiat, quid ei malorum culpa contulit, quid per negligentiam bonorum amiſit. Si quis vero frater aut palam, aut abſconſe, cum eo fuerit collocutus aut iunctus, communem ſtatim cum eo excommunicationis protrahat pœna, & ab omnibus ipſe reus ſit; atq; in alio laboris ipſe opere ſequeſtretur a Præpoſito ſuo: & ſit ipſe tam ab illo reo, quam ab omnibus ſeparatus & ſolus, & mox ab omnium & ipſe alienus alloquio. Nam non ad veniam maioris & ipſe pertingat, niſi pœnitentiæ ſimilis ſatisfactio ab eis æqualiter fuerit operata: illius propter quod extitit inobediens in vitio vel peccato iſtius, qui mercedem conſolationis tribuit malorum artifici. Frater qui leuem culpam habuerit, & poſt primam, & ſecundam, & tertiam monitionem de vnoquocunque vitio non emendauerit, a menſa excommunicetur, non ab oratorio. Quæ excommunicatio tamdiu inoffenſa permaneat, quamdiu a reo maiori humilitatis ſatisfactio, humiliato ad genua capite, ſe de cætero promiſerit emendare. Qui vero frater grauem culpam admiſerit, ipſe ab vtroque excommunicetur: id eſt, ab oratorio, & a menſa: & non ipſe ad indulgentiam maioris perueniat, niſi ante limen oratorij proſtratus lacrimabili voce interuallo ceſſantium a pſalmis horarum Deo & omnibus emendatione ſatisfecerit repromiſſa. Si tamen propter inanitatem ponderis culpæ citius voluerit Abbas veniæ conſentire, quod dictante Domino ſequens pagina demonſtrabit. Ille vero frater qui excommunicatus a menſa, non ab oratorio fuerit, tamdiu antiphonam aut lectionem non imponat, quam diu de culpa illa emendatione promiſſa ſatisfecerit, aut Abbatis præſentis, aut præpoſiti ſui ad genua incuruatus. Excommunicati vero fratres ſi ita ſuperbi extiterint, vt in ſuperbia cordis perſeuerantes, in tertia die hora nona ſatisfacere Abbati noluerint, cuſtoditi vſque ad necem cedantur virgis: & ſi

pla-

placuerit Abbati, de monaſterio expellantur, quia talis vita neceſſarios non habet corporales vel ſocietas fratrum, quos in anima ſuperba poſſidet mors. Nam merito ergo tales debent plagis mactati expelli, qui eſſe cum Chriſto humilitatis Domino non merentur: ſed ſint a perpetuis promiſſis Dei cum auctore ſuo diabolo ſeparati; qui de cœlorum regnis propter ſuperbiam ſuam proiectus eſt. Ergo ad ſuperiorem excommunicationum vel ſactisfactionis ſenſum, vt cœpimus, proſequamur: Ergo huius pœnitentiæ modum ac ſatisfactionem Deum & Abbatem credimus acceptare.

Cap. XIV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo excommunicatus debet pœnitere:

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Cvm hora diuini officij in oratorio exercetur, id eſt, cum expleto pſalmo ab omnibus orationi incumbitur, ſic tunc excommunicationis reus proſtratus ante limen oratorij hæc cum lacrimis clamet: Peccaui, & peccatum meum ego agnoſco: erraui, emendare polliceor: iam non peccabo de cætero. Rogate pro me ſacræ congregationes, a quibus quondam per meam negligentiam & diaboli ſuaſionem ſeparari merui. Rogate pro me mei quondam præpoſiti. Ignoſce tu, paſtor bone, & pie paſtor Abbas.
Matt.18. Relinque nonaginta nouem propter vnam. Veni, recollige, & porta humeris tuis me perditam ouem; ſicut Dominus noſter indicio paſſionis ſuæ tibi monſtrauit: quia non pro iuſtis, ſed pro peccatoribus venit, & mortuus eſt. Et cum ipſo per iuſtitiam eius reſurgemus, qui fueramus per
Matt.15. noſtra peccata alliſi, dicente ipſo Domino: *Non veni niſi*
Matt.9. *propter oues perditas Iſrael*. Et, *non eſt opus ſanis medicus; ſed his qui male habent*. Imitare pium magiſtrum Apoſtolorum, cuius vices per doctrinam agis in monaſterio: quia ipſe poſt prophetas & Apoſtolos poſuit vos paſtores, & diſciplinæ

næ doctores. Quia & per beatum Petrum Apoſtolum demonſtrauit vobis, dicens; non ſepties, ſed ſeptuagies ſepties peccatum fratri dimitti. Subleua ergo alliſum ſalutari tuo conſilio: ſolue interceſſione tua apud Dominum, quòd in me negligentia obligauit. Quia peccaui agnoſco; quod emendem, credo quia per tuam monitionem inuenio. Poſt hanc vocem ceſſantibus a pſalmis per omnes orationes a reo iacente effuſam, cum completum fuerit ſanctum oratorij opus, & illo reo adhuc iacente ante limen, exeunti Abbati omnium fratrum congregatio humilietur ei pro eo ad genua, ſimul & Præpoſiti eius. Quod cum fuerit adimpletum, ſi tamen propter leuitatem culpæ eadem hora voluerit Abbas veniæ conſentire, ſtatim erigi eum a Præpoſitis ſuis præcipiat, & reproperata ei culpa ſua, cum ille reſponderit ſe de cætero emendare, ſtatim Abbas dicat omni congregationi: Venite fratres, vnanimiter cum lacrimis pro hac oue gregis veſtri, quæ peccatum ſuum agnoſcens promittit ſe de cætero emendare, orantes in oratorio reconciliemus eum ante Deum, quem per inobedientiam irritauit. Et mox ingreſſus Abbas cum fratribus in oratorio, antequam orent tenentes ei manus dextra læuaque foris, Præpoſiti eius introducant eum in oratorium; dicentes ambo hunc verſum: *Confitemini Domino quoniam bonum eſt*. Et ſubſequatur cætera congregatio, reſpondens: *quoniam in ſæculum miſericordia eius*. Vt cum Præpoſiti foris pœnitenti per hunc verſum confeſſionem ingerunt, intus de oratorio per os reſpondentium fratrum mox pius Deus miſericordiam repromittat. Ergo cum eum oratorio introduxerint Præpoſiti eius, proſternant eum pedibus altaris; ſtatim omnes vna cum Abbate ſe oratione pro eo proſternant. Tunc ille pro culpa proſtratus cum lacrimis his vocibus precetur ad Dominum, dicens: Peccaui Domine, peccaui, & iniquitatem meam ego cognoſco. rogo, peto a te, dimitte mihi Domine, dimitte mihi: ne ſimul trahas me

Matt. 18.

Pſal. 117.

me cum peccatis meis, neque condemnes me in inferioribus terræ; neque in æternum imputes mihi mala; quoniam tu es Deus pœnitentiæ, & in me oſtende bonitatem tuam, ſecundum magnam miſericordiam tuam: Quia tu
Eze. 33. dixiſti Domine; *Nolo mortem peccatoris, ſed conuertatur & viuat*. Quia malis noſtris ad emendationem, vitam magis largiris quotidie; monſtrante nobis ſcriptura, quæ de
Pſal. 7. pietate tua ita dicit: *Nunquid iraſcetur per ſingulos dies? niſi con-*
Rom. 1. *uertamini*. Et Apoſtolus tuus Paulus dicit: *An neſcis quia*
Pſal. 7. *patientia Dei ad pœnitentiam te adducit? Gladium ergo ſuum Dominus vibrauit, arcum ſuum tetendit, & parauit illum: & in ipſo parauit vaſa mortis*. Quæ vaſa, Domine, timemus; ideo feſtinanter emendare promittimus. Et quia dicturus es in iudicio
Pſal. 49. peccatori: *Hæc feciſti, & tacui. Numquid ſemper tacebo?* Quia ſtatues iniquitatem noſtram contra faciem noſtram, vt recognoſcentes eam in reatibus noſtris, iuſte nos ipſi
1. Reg. 2. condemnemus. Tu enim Domine, *mortificas & viuificas; tu deducis ad inferos, & reducis*. Tu eleuas alliſos; tu in cœlo ſoluis compeditos in terra: tu ad emendandum oculos cordis noſtri illuminas tua gratia, vel adiutorio tuo iuſto-
Prou. 20. rum dirigis greſſus, dicente ſcriptura: *a Domino greſſus hominis*
Pſal. 126. *dirigetur*. Et niſi cuſtodieris, & ædificaueris domum, in vanum laborant qui ædificant, vel cuſtodiunt eam. Quia
Rom. 9. velle adiacet nobis; perficere autem tuum eſt. Et *non volentis, neque currentis, ſed miſerentis eſt Dei*, Sed tamen das fidu-
Luc. 11. ciam ſperandi de te, dicens: *Petite, & accipietis; quærite, & inuenietis; pulſate, & aperietur vobis: quia qui petit, accipit; qui*
Zac. 1. *quærit, inuenit, & pulſanti aperietur*. Et quia dixiſti: *Conuerti-*
Eſa. 58. *mini ad me, & ego conuertar ad vos*. Et, *cum clamaueritis dicam: Ecce adſum*. Et item quaſi pius & miſericors in factura tua, vocas nos ad gratiam tuam, licet indignos ſeruos tuos, di-
Matt. 11. cens: *Venite ad me, qui laboratis & onerati eſtis, & ego vos reficiam*. Vnde non deſpicias Domine ſeruum tuum, ſuum agnoſcentem peccatum: ſicut de pietate tua promittit reatui no-

ſtro

ſtro propheta dicens: *Cor contritum & humiliatum Deus non ſpernit*: Quia potens es de lapidibus ſuſcitare filios Abrahæ: quia quod in nobis deſperatione impoſſibile putat, tua gratia poſſibile indicat. Poſt hanc vocem cum lacrimis adimpletam ſtatim eum manu ſua Abbas erigat, dicens ei: vide frater iã de cætero, vide ne pecces, & ſecundum agas de hoc vitio pœnitentiam exercere: quæ cum ſecundo fuerit acta, in hæreticorum incidet ſectam. Statim hunc verſum quondam reus imponat: *Erraui ſicut ouis quæ perierat, recollige ſeruum tuum Domine*: reſpondentibus ſecum cunctis. Poſt hunc verſum vocatis eius Præpoſitis reconſignetur ab Abbate eis in manu, dicente: Recipite ouem veſtram, redintegrate numerum, reſtituite menſæ: *Mortuus enim fuerat, & reuixit; perierat, & inuentus eſt*. Eadem namque die, pro humilitatis reparatæ indicio, aquam manibus fratrum intrantibus ad communionem ipſe miniſtret. Et cum dat, oſculetur primo Abbatis, deinde ſingulorum fratrum manus: & petat ſingulos, cum miniſtrat, ipſos pro ſe debere orare. Qui & ipſe, mox vt ingreſſus oratorium fuerit, omnes clara voce readmoneat pro ſe debere orare: & ſic exiens cum fratribus conſuetam accedat ad menſam. Infantulos vero, vſque quindecim annorum, non excommunicari, ſed præcipimus vapulare pro culpis. Poſt quindecim vero annos, iam non vapulare, ſed excommunicari condecet: quia iam intelligunt quomodo pœnitere & emendare debeant de matura ætate, quod male committunt. Quia merito corde debet pœnitere, qui peccat; & non pro eo corpus vapulare; quia *animi imperio, corporis ſeruitio magis vtimur*. Ergo cum anima imperat, & corpus ſeruit, agnoſcitur amplior eſſe culpa imperantis, quam ſeruientis. Ideo propter intellectum emendationis radix cordis de ſpinis peccatorum excommunicatione debet purgari; quia rami corporis, quibus ab innuito a iuſſione cordis peccatum impoſitum eſt, iniuſte pro aliena culpa alter non debet pœnam ſentire.

Pſal. 50. | Pſal. 118. | Luc. 15.

Illi vero fratres poſt quindecim annos ætatis vapulent, qui ſatis grauem aut furti fugacis, aut criminalem aliquam culpam commiſerint.

Cap.XV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De prodendo cogitato malo Præpoſitis vel Abbati a minoribus fratribus.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Fratres tunc rami arboris mundi ſunt, ſi lignum eius a radice purgetur. Nec enim dignum eſt mundatis foris regijs, cubiculum intus inquinari de ſordibus: ſed decenter efficitur, ſi de intrinſecus foras eiecta ſorditie, iam tum demum & foras iuſte mundetur. Non enim ſecura poſſunt eſſe foſſata, vbi intus eſt hoſtis. Simul & porta clauſura ſua captiua eſt, vbi muri non repellunt, ſed incluſum continent inimicum. Nam & vulnus ebullire nouit repletum putredine; & niſi exprimatur, & de eo fuerit ſanies eiecta extrinſecus, & de ipſa ſuppuratione expreſſa purgetur, altius poteſt ſuam cauare malitiam. Hoc ergo & nos de anima noſtra ſentiamus: hoc eſt, prius debemus de corde proijcere quod in corpore nolumus baiulare, dicentes nobiſmetipſis: Quid taces anima, & non erumpis in voce, & mentis tuæ exponis ardorem; & eiecto deintus ipſo feruore malitiæ præſtes fatigatæ refrigerium paſſioni? Ergo cum alicui fratri cogitatum malum in corde aduenerit, & ſenſerit ſe exinde fluctuari; ſtatim ſuis hoc præpoſitis fateatur; & mox oratione facta nuntient hoc ipſum Abbati. Nam ipſi Præpoſiti hoc ipſum vltro ſemper debent a ſuſceptis ſuis exquirere: ne forte aut ſimplicitate quorundam, aut certe ipſa verecunda malorum faciente, res prauas aut turpes fratrem pudeat confiteri. Sed cum vltro auſus magis a maiore acceperint, iam fiducialiter ſine verecundia indicent cogitata peccata: quod & ipſi præpoſiti, ſi & ipſi hoc ſenſerint, referant & de ſe Abbati. Nam & ipſe maior

cum

cum in ſe hoc ſenſerit, petat in oratorio a cõgregatione vniuerſa pro ſe debere orari. Ergo cum de aliquo fratre nuntiatũ fuerit a præpoſitis Abbati, conuocet mox vniuerſam congregationem, & dicat omnibus Abbas: Venite fratres, ſubueniamus per dilectionem inuicem nobis apud Dominum, dicente Apoſtolo: *Fratres, etſi praeoccupatus fuerit quis in aliquo delicto, vos qui ſpiritales eſtis, corripite eiuſmodi in ſpiritu manſuetudinis: conſolamini puſillanimes*: conſiderans teipſum, ne & tu tenteris: Et, *tu qui ſtas, vide ne cadas*. Ergo vnanimes pro hoc fratre noſtro oremus ad Dominum: vt dignetur in eo ſignaculo crucis ſuæ, vel iuſſione potentiæ ſuæ, diaboli tentationes compeſcere. Cum ergo oratum pro eo ab omnibus diutiſſime fuerit, ſurgens Abbas cum omnibus, & complens, mox exeuntes ſinguli opus quod faciebant reprehendant: & retento apud ſe illo ſolo fratre qui malo cogitationis laborat, proferat codices, & aduerſus neceſſitatem vulneris eius ſimilis diuina medicina legatur. Nam & per dies, quibus ipſe frater interrogatus ab Abbate, forte reſponderit, non tranſiſſe illis horis, quibus contingit legi, ſiue per hyemem ſiue per æſtatem, pertinentia codicum ad ipſam cogitationis neceſſitatem, lagantur ipſa decada, de qua eſt ipſe frater. Verbi gratia, ſi ſuaſerit fornicationem, legatur illi ex diuerſis codicibus vbi caſtitatem diligit Deus: ſi mentionem ſuadet frequenter, legatur illi in diuerſis, vbi præcipit veritatem: ſi deſiderium aliquod ſeculi, legatur ipſi, vbi hoc temporale præcipit Dominus contemni, & æterna quæri regna cælorum. Vnde oportet Abbatem multum eſſe de lege inſtructum, vt aut teſtimonijs omnia doceat, aut pertinentia ad locum legenda conſignet. Nonne ergo cum tali ęgrotus fuerit refectus ſucco diſcipulus, non ſolum priſtinas recipit vires, ſed & nouas aduerſus inimicum adquirit: & aduerſarius perdit, quæ ſe putauerat poſſidere. Vnde alia die mane interrogetur ab Abbate ipſe diſcipulus, ſi cogitatio inimica ceſſauit, aut non: Quod ſi reſpõderit, non ceſſaſſe, ſupponatur ieiuniũ ab omnibus. Quod

Gal. 6.

1. Cor. 10

item ſi alia die reinterrogatus reſponderit, non tranſiſſe, reficientibus omnibus menſis ſubtrahatur vinum. Nam ſi tertia, quod abſit, iam dictione iudicemur modicæ fidei, ne videamur tarde credere,Dei poſſe nobis auxilium ſubuenire. Præterea cum ſciamus eum nimis eſſe miſericordem, vel pium, & ad præſtandum pactum, quia *non obliuiſcitur miſereri Deus, nec continebit in ira miſericordias ſuas.* Ergo quod ſupradiximus, ſi tertio die reinterrogatus reſponderit, non tranſiſſe,item oleum menſis ſubtrahatur cum vino, vt multorum labore, vel abſtinentiæ cruciatione, nullus pereat; ſed omnes euadant: vt in afflictionibus omnium diuinæ miſericordiæ remedium ſperetur,vt apoſtolicum compleatur præceptum dicens: *Inuicem onera veſtra portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti.* Nam & frater mittendus in via hoc a præpoſitis ſuis debet moneri, vt omni hora in quouis loco ſit ſollicitus aduerſus diabolum, qui in via ducit de nobis,& ſolatio ſecum nos vult trahere in gehennam: cum non patitur bene agendo in cælis aſcendere hominem, vnde ipſe per ſuperbiæ cauſam iactatus eſt. Ideoque debet ſeruus Chriſti in quouis loco, etiam ſine præſentia maioris, cautus conſiſtere: & diligenter ſe tam a malis factis, quam a prauis cogitationibus obſeruare. Et hoc debet frater moneri, vt cum cogitatio aliqua ei aduenerit, mox fixis in terra cum ceruice genibus, vel ſigno crucis in fronte depicto, precibus debet ad Dominum conuolare: vt dignetur ſuos milites à diabolo defendere. Quia vitia, niſi reprimantur cum parua ſunt, cum magna fiunt, non conſtringuntur: & cum cogitata mala factis implentur, de perfecto peccato perfecta mors acquiritur.

Pſal. 76. · Gal. 6.

Cap. XVI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De cellarario monaſterij, qualis debeat eſſe.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Fratres,omnis opera pretium habet: quia digno mercenario mercedes debentur;& *boui trituranti non alligabitur os.*

Rom. 13.

Nam

Nam & labores fructuum ſuorum beatum faciunt manducantem: quia Dominus homini creato omnia ſubiecit ſub pedibus eius, propter quem creauit cuncta. Ergo ſi iniuſtis & inimicis Dei, id eſt, non credentibus paganis, & hæreticis, vel diuerſis peccatoribus diuerſa victualis creatura famulatur ſubiecta, vt vniuerſus mundus diuerſis deſeruit; quanto magis credentibus in Deo, & bene ſeruientibus ei, iuſte & digne Dominus ad vitam diuerſam creaturam tradidit, quā creauit; & quaſi pignus futuræ repromiſſionis in præſenti hoc tempore omnia vitæ neceſſaria miniſtrando, non derelinquet Dominus quærentes ſe? Quia *diuites eguerunt, & eſurierunt: inquirentes vero Dominum non deficient omni bono*. Et eſurientes implet bonis Dominus, & diuites dimittit inanes: & tanquam nihil habentes, & omnia poſſidentes. Ergo cellararius monaſterij non aliunde quam diſpenſator diuinarum rerum; in tantum diuinarum, vt Dominus in euangelio promittat fidelibus ſeruis ſuis, dicens: *Nolite cogitare quid manducetis, aut quid bibatis, aut quid induamini*. Simul & de craſtino monet non debere quemquam eſſe ſollicitum; ſed hoc admonet dicens: *Quærite regnum & iuſtitiam Dei, & hæc omnia apponentur vobis. Scit enim pater veſter qui in cælis eſt, quia hæc omnia indigetis*. Ergo ſi Deo ſeruientibus vitæ neceſſaria a Domino apponūtur, & ſcit Dominus noſter pater cæleſtis, quæ indigemus, & præparat; vides ergo, quia victualia noſtra, cum ab ipſo nobis præparantur, dominica dona ſunt. Nam ſicut carnalis domini ſeruus, alter tamen homo, de præbendo ſeruitio ſuo ſolummodo eſt ſollicitus, qui de præparandis a domino ſuo annonæ, veſtiarij, calcearij vſibus eſt ſecurus; quanto magis Dominus noſter cæleſtis neceſſaria vitæ noſtræ iuſte nos non præcipit cogitare? Quia ſi homo homini ſeruiens ad præparandum ſibi creditur idoneus; quanto magis credentibus vel ſeruientibus Deo, qui creauit ipſa omnia, & cuncta potens eſt adimplere, omnia poterunt famulari? *Quia iunior*

Pſal. 127

Pſal. 33.

Matt. 6.

ibid.

Pſal 36.

rior fui, & ſenui, & non vidi iuſtum derelictum, nec ſemen eius egens pane: ſed magis tota die miſeretur & commodat. Ergo cum de ſolo ſeruitio noſtro in inquirendo regnum & iuſtitiam eius fuerimus ſolliciti, Dominum credamus nobis omnia miniſtrare: qui vltro ſe nobis neceſſaria omnia promittit apponere. Ergo omnia victualia monaſterij, quæ in præbenda operarijs ſuis dominus annonę diſtribuit, ſi male & fraudulenter a cellarario diſtribuantur & pereant, ſciat ſe ſupradictus cellararius in die iudicij diuini ante tribunal ratiocinijs diſcutiſcum annonam ſeruorum ſuorum Dominus per negligentiam viderit ſtricari: quia quod iuſte dominus dignis tradit, indigne ab euerſoribus non patitur ſtricari. Qui cellararius ſine præcepto Abbatis nihil tribuat, aut eroget, vel expendat, nec infirmo in præſentia eius extra iuſſum aliquid porrigat. Cellararius eleemoſynam faciat cum iuſſu Abbatis, in præſentia eius; in abſentia vero eius liceat ei petenti pauperi eleemoſynam exhibere, propter præceptum Domini, quod dicit: *omni petenti te tribue*. Et item: *Da, nec cui non dederis ipſe ſit Chriſtus*. Quotidie cellararius cum ſeptimanarijs coram Abbate in oratorio cum congregatione communicet. Intrantibus in hebdomada ſeptimanarijs vaſa coquinæ ipſe conſignet: completa hebdomada ab exeuntibus munda ipſa recipiat, alijs intrantibus conſignanda. Quæ vaſa monaſterij ſi ſub aliquo per negligentiam fracta fuerint, non prius qui fregit accedat ad menſam, niſi pœnitens Abbati ſatisfecerit, per humilitatem ad genua incuruatus. Eiectis vero de cellario omnibus neceſſarijs, cum congregatione ad menſam cellararius ſedeat tacitus, & manducet. Qui cellararius ſi ſe leuauerit aliquid apportare, vſque dum redeat, omnes de menſa in qua ſedebat ad manducandum expectent eum. Opus aliquod laboris faciendum his horis cellararius ſuſcipiat, quando aliqua cura & diligentia vel diſpenſatio cellarij minime exercetur: vt otioſus in illis horis non ſit.

Luc.6.

In

In oratorio abſens per occupationem, dicente Abbate pro eo fratribus, vt habeatur in mente, ſimul & ipſe cellararius, ſi prope oratorium cellarium fuerit, ſua voce petat, ſe debere in orationibus memorari: & tamen lente ſic occupatus in facto opus Dei ſibi dicat, & ipſe ſequendo vocem vel verſum oratorij. Et merito intus in oratorio debet ab omnibus memorari, qui pro omnium ſollicitudine occupatur: & quomodo ab vno communis pro omnibus vtilitas procuratur, ſic omnium cum vno partiatur oratio. Vitia vero oris & corporis eius cuſtodienda ab ipſo Abbate cuſtodientur: quia cellararius ſub nullius decadæ numero ſub Præpoſito continetur: ne forte, quomodo caro amat quæ ſua ſunt, propter aliquem appetitum, vel ſubminiſtrationem gulæ, cauſa Dei prætermittatur, & pro cibo vel potu non exacta excogitatio carnaliter prouendatur. Vtenſilia omnia monaſterij ipſe recipiat ad numerum, & diuerſis conſignet. De omnibus vero quæ ſunt in monaſterio extra Abbatem, nullus ſibi aliquid velut ſuum, ſiue quod attulit, ſiue quod inuenit, ſiue quod laborauit, vel acquiſiuit, nullus aliquid peculiare vindicet, aut defendat: quia regulæ ſententia hæc eſt: *Res monaſterij & omnium eſt, & nullius eſt.* Cellararius vero ipſe frater ordinetur, qui probatus fuerit ab Abbate fidelis & abſtinens eſſe: quem nunquam vincit aliquando aliqua deſideriorum gula; vel qui non multum amat manducare, aut bibere: ne magis detur locus diabolo, ſicut dicit ſcriptura: *Nolite dare occaſionem quærentibus eam*, & videatur gaſtrimargiæ gulæ voracibus vel gluttonibus fratribus prouideri magis, quam refrænari.

CAP. XVII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De ferramentis vel rebus monaſterij.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

FERRAMENTA monaſterij in vno contineantur cubiculo, & vni fratri, cuius diligentiam Abbas agnouerit, eorum con-

conſeruandorum curam committat: qui quotidie fratribus ad facienda opera conſignet ad numerum; & a diſiungentibus ſimiliter munda ipſe recipiat, & reponat, breue de omnibus tenente Abbate. Qui vero frater non mundum ferramentum a terra de agro reuocauerit, accuſatus ad menſam a cuſtode ferramentorum pœnæ nomine in refectione in portionem panis ſui vnam quadram minus accipiat, vſque ad ſatisfactionem, vel emendationem promiſſam. Quia exinde ærug:nat ferramentum, cum mundum non fuerit poſitum. Simul etiam & ipſe frater conſignatas habeat cotes, & ſpongias calceorum, facitergia, mappas, vel ſabana; ſimul etiam & arcam cum rebus Abbatis, vel arcas diuerſarum decadum, cum rebus fratrum, cum clußuris præpoſitorum; ſimul etiam & arcam cum cortinis & velis, vel ornatu monaſterij; ſimul etiam arcam cum diuerſis codicibus, membranis, & cartis monaſterij: ſimul namque & arcam cum his rebus fratrum, quibus nouiter ingreſſi monaſterium; quæ propter, quod abſit, repeditationem ſæculi iubentur ſeruari: ſimul & vniuerſa expenſa artificum, quæ ad diem de diuerſis artibus laborantes conſignauerint facta. Ipſe frater perfecta recipiat, & reponat imperfecta, alia die ipſe laborantibus ſingula reconſignet. Simul & vniuerſarum artium ferramenta ipſe a diuerſis artibus ſero recipiat, & mane conſignet. Nam & arcam cum rebus fratrum nouiter in monaſterio per donationem collatis, ſimul vel clauſura Abbatis in cubiculo conſeruet: rationes omnes in nummo monaſterij expenſarum ipſe Abbatis ſuggeſtu erogationis exſoluat: vnde ipſum fratrem fide oportet diuina conſtringi; vt timore vel teſtimonio Dei fideliter poſſit commiſſa implere.

Cap. XVIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De ſeptimanarijs coquinæ.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Su-

SVperius diximus decadam fratrum ſub ſua cura duos præpoſitos continere: qui decem fratres in coquinæ ſeruitio vicibus combinati ſeptenos expleant dies. Et cum vicibus iſtis vnius decadę fuerit adimpletum ſeruitium conſignatis omnibus a cellarario vtenſilibus ſibi alia in exercitatione decada ſuccedat: qua expleta ſuccedant ſingillatim per ſingulas ſeptimanas. Singuli tamen ambo præpoſiti coquant cum ſolatio fratris, cuius voluerint, ſui. Et ideo, quamuis cum ſolatio cuiuslibet fratris, ſingulos ſeptimanas ſingulas diximus præpoſitos coquinare: vt cum non ambo in coquinæ ſimul ſeruitio occupantur, vnus foris cum decadæ ſuæ remaneat fratribus, qui in eis culpas, vel vitia diuerſa cuſtodiat: vt & ſi alij fratres ſequeſtrantur in alio laboris opere, tales ſequeſtrentur, qui Dei plus poſſint præſentiam timere, præoccupato in coquina præpoſito, cum negligentiore remanente vaciuo Præpoſito: vt & vicibus honorem impleant emendandi, & vicibus humilitatem exerceant ſeruiendi. Ergo ſic omnes explicando decadæ recapitent: nam vnaquæque decada tali ordinatione ſeptenos expleant dies. Bini fratres a præpoſitis ſuis in coquinæ ſeruitio per hebdomadam deputentur; quibus a cellarario omnia coquinæ vaſa intrantibus conſignentur. Et ideo bini fratres, vt inuicem ſe ſuis ſolatijs iuuent. Cuius ordinationis in hebdomada talis debet eſſe introitus.

CAP. XIX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo debeant introire fratres in hebdomadam coquinæ.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

INtroituri fratres in hebdomadam, poſt primam in oratorio dictam adducantur a præpoſitis ſuis ante Abbatem, & fiat de eis maioris ſuggeſtio, dicens: Iube Domine Abba vocari vniuerſam congregationem, & orari pro his fratribus, qui ingrediuntur in hebdomadam coquinæ; vt mereãtur commendati orationibus veſtris diaboli impedi-

 men-

menta non timere, & congregationi Dei omnia ſine culpa perficere. Poſt hæc verba proſternant ſe illi duo fratres orationi ante Abbatem; quod & retro omnis congregatio vna cum Abbate facere debet: & poſtquam leuauerint
Pſal. 16. ſe omnes, illi duo dicant hunc verſum: *Cuſtodi nos Domine vt pupillam oculi; ſub vmbra alarum tuarum protege nos*. Poſtquam vero oratum pro eis ab omnibus fuerit, ſurgentes ſupradicti duo fratres oſculentur genua Abbatis, & pacem ſuis tradant præpoſitis, vel omni congregationi. Quibus poſt datam pacem præpoſiti ſui dicant: Ite fratres in nomine Domini Ieſu Chriſti; intrate in hebdomadam, & petita benedictione omnia facite, dicentes per exercenda omnia: *Benedicite:* vt cum benedictum fuerit, quandocunq; feceritis, maledictus diabolus impediendi ibi nō habeat poteſtatem. Mox ab eodem die quotidie, ſi ad ſextam habeant fratres reficere, dicta tertia exeuntes cum congregatione de oratorio hebdomadarij cum cellarario, oculos habeant ad Abbatem, inquirentes eum quid iubeat congregationi ad refectionem parari: vt mox inchoantibus coquinam a tertia paratis omnibus dicta ſexta eant ad menſas. Si vero nona hora erit refectionis præparatio, dicta ſexta exiens Abbas interrogetur ab hebdomadarijs & cellarario, & ſtatim poſt ſextam inchoent coquinare; vt dicta nona omnes eant ad menſam. Quod ſi forte non occurrerint hebdomadarij, excommunicationis pœnam ſuſcipiunt: quia laſſatam congregationem vtriſque operibus, id eſt, ieiunij & laboris, ſua pigritia cruciarunt. Excommunicationis vero hæc ſit ſententia: ſi ſexta, ſeptima; ſi nona, decima; hoc eſt, ſi ad ſextam horam refectionem tricatam hebdomadarij offenderint, & non occurrerint, ſingulas quadras panis per ſequentes ſeptem refectiones perdant. Si nonam tricauerint, item ſingulas quadras per ſequentes decem refectiones eis ſubtrahantur. Quæ ſententia excommunicationis tamdiu in damno annonæ excommunicatis per-

ma-

maneat, quamdiu ſatisfactio in ſequenti die promiſſa viſa fuerit emendaſſe. Nam ſi grandis fuerit congregatio, vel aliqui extranei multi ſuperuenerint, adiunctis in ſolatio fratribus, a prima dicta interrogando de refectione Abbatem, incipiant coquinare; vt hora conſtituta refectioni occurrant. In eadem namque hebdomada ſeruitium ad menſas omnes ipſi adimpleant; omnem diligentiam monaſterij ipſi exerceant. Ipſi omnes fratres in hebdomada ipſa diſcalceent, adiunctis in ſolatio de decada ſua fratribus: cum quibus & diſcalceent, & ipſa calcearia faciant; & facto mane ſedentibus ad ordinem fratribus ipſi conſignent: ſimul & in eadem hebdomada munditias monaſterij exerceant, refrigeria lauent, ligna conſcidant; aquam faciei tradant, ad communionem intrantibus fratribus aquam manibus ipſi miniſtrent: mappas & ſabana, & facitergia, vel res ſordidas fratrum ipſi lauent illis horis, in quibus non coquent. Candelas monaſterij a cellarario factas quotidie ipſi incendant & tutentur. Mox enim cum in hebdomadam, vt diximus, prima die poſt primam dictam intrauerint, primum opus ſeruitij ſui munditias oratorij exhibeant, & mattas oratorij pauimento retendant: quo in totis ſeptem diebus hebdomadæ ſuæ poſt matutinos dominicos hoc opus primum ſeruitij ſui oratorio exhibeant. Cum adſtant vero in ſeptimana ſua, coquinam intrantes ad ſe fratres mox petant eos pro ſe ſecum orare.

CAP. XX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo debent haberi in oratorio abſentes in mente.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Cvm foris pro omni congregatione ſolliciti hebdomadarij in coquinæ ſeruitio occupantur, vel cellararius in cellario, vel cuſtos ferramentorum vel rerum monaſterij in ſuo credito occupatus eſt, intus in oratorio præpoſiti eorum dicant omni congregationi: in mente habete

Dominum', & orate pro illis qui foris ſunt. Sed & ſi quidam defuerint oratorio, & pro cauſa monaſterij fuerint occupati, ſiue ambulauerint via, ab Abbate dicatur omni congregationi, vt in mente abſentes in orationibus memorentur; ſicut in actibus Apoſtolorum legitur: Pro abſente orate: id eſt, cum eſſet Petrus in carcere, oratio pro eo fiebat in omnibus eccleſijs. Ergo ſi in mente non habiti fuerint in oratorio occupati, mercedem magis a Deo totam illi foris ſuſcipiunt; & illi deintus vacui egrediuntur. Quia vt illis intus vacaret orare, ab iſtis foris de apparandis neceſſarijs vitæ reddebantur ſecuri. Et merito abſens intus in orationibus debet ab omnibus memorari, quia pro omnium ſollicitudine occupatur: vt quomodo ab vno communis pro omnibus vtilitas occupatur, ſic omnium cum vno participetur oratio. Nam & hoc debet qui foris pro vtilitate monaſterij occupatur, cuſtodire; vt quando intus illi in oratorio expletis pſalmis orationi incumbunt, vt clara voce ſua petat oratorium, ſe debere in mente habere: dicto tamen a ſe opere Dei in eodem loco in quo occupatur. Infirmi vero vt per omnem orationem in mente habeantur, Abbas omnes admoneat. Nam & ſi frater extraneus de monaſterio ambulauerit, in ſequenti opere Dei dicatur ab Abbate congregationi, vt habeatur in mente. Quia quando ambulauit, rogauit omnes ipſe frater dicens: habetis Dominum, orate pro me, & in mente me habete per angelum veſtrum.

Act. 12.

Cap. XXI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo debent communicare hebdomadarij coquinæ vel cellarius.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Nam cum ad communionem in oratorio ante Abbatem ſtatur, omnibus in pace acceptis, cum communicauerit Abbas, poſt ipſum adhuc nullus communicet, ſed ſtatim præpoſiti fratrum illorum ſeptimanariorum petant ſe

de-

debere ire foris, vt hebdomadarios ad communionem oratorio repræſentent, complentes eorum vice foris. Qui præpoſiti exeuntes, vnus coquinæ præſit, alius miniſteria ponat. Quibus exeuntibus foris, mox hebdomadarij lotis manibus ingreſſi orent modicum, &, poſt orationem ſoli Abbati pacem dent. Ideo ſoli, nedum omnibus dant, tardaſſe horam ad refectionem congregationi faciant; & tarde egreſſi, cum neceſſaria non præparant, exeunte congregatione Abbatem in iræ cogant vitium declinare, cum adhuc non fuerint ab eis præparata, quæ opus ſunt. Ergo poſt modicam orationem erecti communicent & confirment, & item orantes modicum lente eis verſu dicto Abbas compleat; vt exeuntes præpoſitos ſuos oratorio reintromittant. Quibus exeuntibus dicat Abbas: Videte fratres, ne ante orationem communem menſæ præbendam aliquid de cibo aut de potu ſuaſione diaboli præſumatis. Et ſi nos hic poſiti intus foris vos non videmus, Deus tamen, qui omni loco præſens eſt, & omnia videt, & nihil eſt ei occultum, ipſe vos conſpicit: ne cum viderit præſumptionem veſtram, ſenſum veſtrum tradat in reprobum, & ad pœnam vobis furta veſtra in iudicio conſignentur. Qui ergo poſt hanc monitionem exeuntes vna cum cellarario, vnus redeat coquinæ, alius miniſteria, quæ minus ſuus Præpoſitus adimpleuit, perficiat: id eſt, præparent menſas, ordinent ſancta, miniſteria ponant, calices defricent: vt exiens cum congregatione Abbas, omnia inueniat præparata, ſimul & annonas panis omnium poſitas in caniſtro pendente ſupra menſam Abbatis: vt cum omnia exiens Abbas inuenerit præparata, non ſit locus iræ, vel occaſio coloris, vel clamoris; ſed ſit monaſterium taciturnitatis & pacis.

CAP.

Cap. XXII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Omnibus hebdomadarijs egreſſis quo ordine remanentes in oratorio per Abbatem debent cæteri communicare.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Poſt Abbatis communionem communicet & præpoſitus, quem vice ſua fecerit ſecus Abbatem ſtare; quem ſubſequatur ſingillatim decada ſua. Quibus expletis communicet alius præpoſitus, quem item ſingillatim ſubſequatur & decada ſua. Iam ſi Domino iuuante maior fuerit congregatio, ſimiliter faciant ſubſequentes: ſic enim ſtare debent in oratorio, quomodo iubentur & communicare. Frater qui ſe inflauerit ad communionem, & noluerit communicare, dimittatur, & abſtineat: poſtquam vero voluerit, non permittatur communicare tamdiu, quamdiu ille fuit inflatus ſine cauſa, tamdiu ſit Abbas aut præpoſitus ei iratus in cauſa. Item qui ſe inflauerit, & ad menſam venire noluerit, dimittatur, & ſequenti refectione non permittatur manducare; ſed leuetur a menſa cum ſederit: quia quando Abbas voluit, ipſe noluit; & item cum ille voluerit, Abbas merito nolit. Secus Abbatem vero vicibus ad diem in oratorio ſtent præpoſiti, vel alij fratres; vt confuſus ſecundarij ſemper habeatur gradus, vt non aliquis ſecurus vel elatus de ordine cæteros in deſperationem conſtituat, ſed omnes per bona factorum opera placentes ad honorem ſperandum certatim contendant meritis peruenire, non nomine: cuius rei qualitatem dictante Domino ſumus retrodicturi. Simul vero poſt Abbatem cum iuſſu ipſius de alterutro choro a præpoſitis imponantur ſemper antiphonæ; quibus expletis item iuſſione Abbatis de alienis choris fratres minores, qui iuſſi per nomen fuerint, ſingillatim imponant item modo de iſto choro, poſt ipſum de alio.

Cap. XXIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Poſt egreſſionem Abbatis de oratorio quomodo debeant hebdomadarij ſeruire menſis, & ad manducandum eſſe communes.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Egreſſa omni congregatione cum ſuo paſtore de oratorio, poſt verſus & orationem Abbas in ſuæ menſæ cathedra ſedeat; mox omnis congregatio reſpondeat: Deo gratias: & omnibus adhuc ad ſuas menſas ſtantibus caniſter ſupra menſam Abbatis pendens trochleæ fune deſcendat, vt a cælo videatur operarijs Dei annona deſcendere. Statim vbi caniſter deſcenderit, ſignans vniuerſum panem Abbas, frangens, & tollens ſibi prius annonam ſuam a Domino benedicendam, eleuet manum, & ponens ante ſe, ſtantibus ad menſam ſuam his, qui cum eo manducaturi ſunt, eroget eis. Statim vt acceperint, oſculentur Abbatis manum, & ſedeant tacentes. Deinde vocatis vnius menſæ præpoſitis, det eis totius menſæ ſuæ annonas: quibus dimiſſis, vocatis alijs tradat & ipſis. Iã ſi Domino iuuante multa fuerit congregatio, ſic faciat omnibus menſis. Qui Præpoſiti cum annonas tam ſuas quam ſuorum fratrum accipiunt, pro honore maioris manus oſculentur Abbatis: item cum ipſi in ſuis menſis fratribus erogant, pro humilitate manus eis a fratribus oſculentur: & poſtquam quis acceperit, ſedeat tacitus. Poſt omnium vero ſeſſionem leuet ſe hebdomadarius lectionis menſalis, & ipſe accipiens annonam ſuam oſculetur manum dantis, & commendet eam cellarario, & reſideat in ſella cum codice; donec ingrediantur hebdomadarij coquinæ cum cellarario, & ipſi accipientes annonas ſuas a præpoſitis ſuis oſculentur manus eorum: ſimul & cellararius, quia ſub nullius decadæ numero continetur, de manu Abbatis accipiat annonam ſuam; qui cum acceperit, oſculetur & ipſe manum dantis, & ponet menſæ ſuæ. Mox primo Abbati, deinde omnibus, ſimul ſibi & vltimis ſingulos meros porrigant. Statim euntes

heb-

hebdomadarij miniſtrent in primo menſæ Abbatis. Deinde allata diuerſarum menſarum ab inferioribus fercula offerantur Abbati ſignanda. Sic etiam ſignetur omne quod apponitur, tam coctum, quam crudum in menſis. Qui ſignat cruce, ſic dicat ore: Benedic Domine quicquid ex hinc accepturi ſumus. Vt forte quod non eſt opus, aut purgatur, aut cadet, aut illud quod victui non proficit, ſine benedictione iactetur in terra; & pedibus conculcetur: ne res benedicta videatur pati iniuriam. Quæ ergo fercula ſignata ſingulas ponantur per menſas: & cum miniſtrauerint, ſedeant vna cum cellarario ad menſam præpoſiti ſui, & manducent cum congregatione communiter. Quibus expletis ſurgant hebdomadarij; vnus leuet fercula, alius concham cum aqua prius Abbatis ponat in menſam, ad lauandas ſibi ab ipſis fratribus manus; vnde leuata diuerſas ſingillatim ponatur per menſas: at cum ibi ab omnibus lotæ fuerint manus, reponatur in parte. Statim ſecundum numerum menſæ prioris in vno galletæ vaſe menſuratæ potiones ab eis calida miſceatur, & ventigiata a calice potione petita benedictione adſaporet qui miſcuit, ſi æquali eſt temperie mixtum; & ſic in prima menſa omnibus eroget. Quibus pererogatis accedentes ad ſecundam, & ipſius numerus remiſceatur, & petita item benedictione ſaporatum propter æqualitatem & ipſis erogetur: Et cum ventum fuerit ad menſam vbi ſedent ipſi hebdomadarij & cellararius, addant & ſuas potiones in numerum, & poſt omnes petita benedictione bibant & ipſi. Quod vas ſemper cum miſcetur, antequam adſaporetur aut erogetur, offeratur Abbati ſignandum. Quod ſi Abbas abſens fuerit, per ſingulas menſas illata ſibi fercula, & mixta cum potionibus vaſa vicibus in ſuis menſis ſignent præpoſiti. Nam ſi cuicunque temperatum fuerit in calice, aut certe adiuncta fuerit calida, cum bibere voluerit, iterato dicat, Benedicite: vt & illud quod adiungitur a Domino petatur benedici.

Ex-

Expleto miniſterio potionum, exeant foris hebdomadarij, pulmentum aliud allaturi; & cum detulerint, ſedeant ſuis locis taciti, & manducent; & poſt expleto pulmento ſurgant hebdomadarij, & leuent. Et item ſecundum ſuum numerum vnicuique menſæ ſignato item ab Abbate vaſe; & cum benedictione adſaporato, mixtum miniſtrent, & ipſi in vltimo ſimiliter bibant: & poſtquam hoc fuerit adimpletum, mox cocta ab eis fercula ſurgens cellararius accipiat, & crudum cellarij quodcunq; fuerit, inferat miſſum: & prolatis, & ſignatis, vel in menſis poſitis ſuis locis reſideant taciti, & manducent: quibus leuatis mox hebdomadarij micas panis prius de menſa Abbatis, deinde diuerſarum menſarum, cum reuerentia mundent. Quæ micæ cum per ſingulas menſas mundando leuantur, vna voce hebdomadarij dicant: Deo gratias. Quas quotidie in vnum, vt diximus, vas collectas hebdomadarij cellarario conſignent reuerenter ſeruandas. De quibus in exitum hebdomadæ ſuæ patellæ coquantur, quomodo ſequens titulus demonſtrabit. Quibus ergo mundatis micis mox conſueta potionum menſura ab hebdomadarijs, vt conſtitutum eſt, erogetur: ſimiliter petita benedictione vltimi bibant & ipſi. Ideo enim diximus, hebdomadarios & cellararium intereſſe menſis communiter, vt nullus penitus ſemote aut infrunite abſconſe foris manducet: ſed ſit omnibus temperantiæ & ſobrietatis menſura communis. Quia quicquid abſconſe manducatur, fraudulenter agitur; & vt gulæ ſatisfaciat, ſine menſura peccat. Quibus ergo menſæ expletis actibus, cum leuante ſe Abbate omnes ſurrexerint, ſtatim omnis congregatio vna cum hebdomadarijs vel cellarario dicant: Deo gratias. Mox vero dicto omnes adſint ad agendas Deo gratias per orationem: & nequis deſit, requirant in numero præpoſiti decadas ſuas: vt quomodo menſæ omnes fuerunt communes, ſic & orationi videantur præſentes. Omnem enim cibum & po-

tum cum verſibus aperiat & claudat oratio. Qui vero frater ad verſum primum menſæ dicendum non adfuerit, non ſedeat ad menſam cum fratribus; ſed ſemote in ſcutella ſine data benedictione manducet non ſignatum, & potio ei non ſignata tradatur ſemote mixta: & vſque dum ſe leuet, nullus cum eo loquatur. Iam ſi ſpiritalis eſt, doleat ei ſine Deo reficere. Qui vero ad verſum poſteriorem menſæ finitæ non adfuerit, in ſequenti refectione & ipſe a menſa ſequeſtratus non ſignata manducet & bibat. Quæ excommunicationes tam diu in eis permaneat quamdiu in ſatisfactione humiliati ad genua capitis, emendatio maiori fuerit repromiſſa. Ergo hebdomadarij cum ſeruitium menſarum exercent, ſi forte ad miniſtrandum omnibus non occurrerint, inſinuent hoc ipſum ſuis Præpoſitis; a quibus mox ordinatus de eadem decada vnus frater in eorum ſolatio adiungatur: quotieſque hebdomadarij in ſeruitio menſarum negligenter menſis deſeruierint, alia die hora refectionis leuet ſe Abbas, & cum vno de præpoſitis, aut duobus, ſi grandis fuerit congregatio, ipſi facient ſeruitium ad omnes menſas: vt & doceat eos quomodo faciant, quod non poſſunt implere; & agnoſcentes omnes fratres erubeſcant, in communi natura hominum, vel pari ſeruitio Dei, æqualem non mereri diuinæ ſapientiæ gratiam cum vtilibus fratribus inuenire.

CAP. XXIV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De hebdomadario lectore ad menſas.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

In æſtatis vel hyemis vtroque tempore cum ad ſextam vel nonam horam reficitur, ſinguli præpoſiti de ſingulis decadis vicibus hebdomadas ſingulas legendo ad menſas exerceant. Sed tunc de illa decada præpoſitus non legat, de qua alter præpoſitus in coquinæ ſeruitio occupatur: ne dum vnus legit, & alter coquit, vitia ſuorum fratrum

ad

ad menſas non ſit qui præſens emendet. Qui præpoſiti ſingulis vicibus in legendo ad menſas cum ſingulas expleuerint hebdomadas, ſingulos fratres literatos per ſingulas vicibus ſeptimanas ad legendum conſtituant: vt omnes poſſint vicibus de ſingulis decadis legere literati. Et poſtquam omnes fratres in legendo ſuas expleuerint ſeptimanas, ſinguli recapitent ad inuicem præpoſiti, vt nunquam deſit carnali refectioni eſca diuina: ſicut dicit ſcriptura: *Non in ſolo pane viuit homo, ſed in omni verbo Dei*; vt dupliciter fratres reficiant, cum ore manducant, & auribus ſaginantur. Cuius ergo in hebdomada talis debet eſſe introitus. Dominico die, quo hebdomadarij coquinæ ingrediuntur in ſeptimanam, tunc & iſte frater ad ſextæ horæ refectionem poſt verſum & orationem menſæ, cum Abbas in ſua cathedra ſederit, antequam caniſter cum conſuetis panibus trochleæ fune deſcendat, tunc inſinuet ſe voce ſua is qui lecturus eſt, dicens: Iubete Domini mei, orate pro me, quia ingredior in hebdomadam lectionis menſalis. Mox ſurgens Abbas cum omni congregatione fixis in terra genibus oret cum: eo & cum ſurrexerint, dicat nouus hebdomadarius hunc verſum: *Domine labia mea aperies, & os meum annunciabit laudem tuam*; reſpondentibus ſecum cunctis. Poſt verſum vero dictum complente Abbate, mox primo Abbati, deinde omnibus pacem tradat; deinde in medio omnium menſarum ſibi ordinet ſellam, & poſt omnium ſeſſionem ad menſas petita benedictione ſedeat & ipſe in ſella cum codice. Et cum primum menſæ Abbas cum omnibus acceperit merum, & ipſe ſimiliter ſuum merum propter ſputum ſacramenti accipiat, & ſic incipiat legere. Legat namque quotidie regulam hanc, poſito a die ſigno huc vſque legerit, vt ſequenter quotidie tamen omnia perlegantur, vt per vices hebdomadum finiri poſſit, & recapitari legendo. Qui hebdomadarius cum ſeptimanam ſuam in legendo expleuerit, ſignum ſequenti ſucceſ-

Matt. 4.

Pſal. 50.

ſori oſtendat, vnde proſequatur qui cœperit ſeptimanam: qui & ipſe finiendo & recapitando, finita hebdomada ſua ſignum ſucceſſori demonſtret. Legat namque diſpoſite non vrguendo, vt apertius occupati ea auditores agnoſcant, quæ eos factis oportet adimplere: & vt ſi qua ſunt ambigua aut obſcura, & apertius ea non intelligant fratres, aut interrogatus a fratribus, aut vltro aliqua Abbas exponat. Nam ſi ſuperuenerint forte menſæ monaſterij laici, propter detractionem futuram in ſæculo, cum ſecreta Dei ſæcularis agnouerit, ſi placuerit Abbati, aliam lectionem cuiuſcunque codicis legat: vt ſecretum monaſterij, vel menſuras vitæ ſanctæ conſtitutas in diſciplinam ab irriſoribus non ſciatur. Legat namque aliam lectionem, poſito tamen in regula ſigno. Nam ſi talis laicus ad menſam monaſterij detineatur, de quo certus ſit Abbas, quod non ſolum admirari poſſit conſtituta diuina, ſed etiam huius religioſitatis ſcit Abbas, quod in conuerſione poſſit eſſe pediſequus, & ad mores poſſit trahi diuinos, in huius lector aduentum ad menſam regula ſubſequatur. Nam illi debent monaſterij regulam audire, qui illam poſſunt merito obſeruare. Ideo ad menſas hora refectionis debet regula legi, quia tunc omni congregatione ad manducandum in vnum redacta, ſine excuſatione tunc lectio obſeruantiæ vel emendationis ab omnibus audientibus rite poterit obſeruari, vt omnia regulæ omnes audiant, & nullum prætereat aliquid: vt quod omnes audierint, eos factis oporteat adimplere. Ipſi vero fratri ſeptimana ſua cum in hoc opere occupatur, ſeptimanarij de omnibus menſis, menſæ ſuæ illatis, ſcutellas leuent, ſeruante cellarario panis eius menſuram, vel conſuetum numerum potionum: & poſt omnium leuationem petita benedictione & ipſe reficiat. Ideo enim diximus regulam monaſterij quotidie legi ad menſas, vt nullus frater excuſet ſe ignorantia faciente non emendare. Non cum-

quo-

quotidie in vſu ipſa regula mittitur, & notitia melius obſeruatur: ne forte dicat ſe frater neſcire, quod poſſit per obedientiam adimplere. Nam tempore ipſo refectionis, cum legitur regula, vt ſolliciti vniuerſorum fratrum excitentur auditus, de ſingulis menſis quos voluerit fratres, quid lectum eſt Abbas interroget: vt cum vnuſquiſque frater recitauerit quod audiuit, agnoſcatur plus lectioni illa hora intendiſſe, quam ventri. Vt cum ſurdus negligens non narrauerit quod audiuit, plus carnem iudicetur amaſſe, quam animam. Qui mox de negligentia ab Abbate iuſte corripi debet; vt dum vnuſquiſque frater interrogatus timet erubeſcere, mentem ſuam alibi non faciat aberrare; ſed in hoc intendat quid legitur. Qui hebdomadarius tamdiu ad menſam cum fratribus, quibus ſe leuantibus poſito in regula ſigno leuans ſe & ipſe cum codice, verſu & oratione ab omnibus adimpleta, reſpondeat cum omnibus; Deo gratias: & ſtatim reſidens ipſe ad menſam ſuam ab hebdomadarijs ſeruatam refectionem vel potionum menſuras, ſignatas aut ab Abbate, aut a præpoſitis, omnia & ipſe percipiat.

CAP. XXV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De patella micarum ab hebdomadarijs ſeptimo die coquenda.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Micæ panis, quæ quotidie de menſis mundando leuatæ in vno vaſe ſeruantur, ab hebdomadarijs exeuntibus ſeptimanam ſeptimo die hebdomadæ ſuæ ſabbato die mundentur ad ſeram, & patella exinde cocta, aut cum farre, aut cum ouis aſtricta, antequam vltimum ſeræ caldum bibant, in menſa ponatur Abbatis. Deinde ſedenti Abbati, vel vniuerſæ congregationi ſimul, dicant hebdomadarij: Iubete Domini, & orate pro nobis, quia in miniſterio humilitatis expleuimus ſeptimanam. Statim omnes ſurgẽtes cum Abbate fixis in terra genibus orent pro ipſis cum ipſis communiter. Et cum ſurrexerint, dicant hebdomadarij hunc

ver-

Pſal. 85. verſum: *Videant qui nos oderunt, & confundantur: quoniam tu Domine adiuuiſti nos, & conſolatus es nos.* Deinde complenti Abbati pacem tradant ſimul & præpoſitis ſuis, vel omni congregationi: & cum reſederit Abbas & fratres ad menſas, ſignans patellam ipſam Abbas, ſumens de benedictione prius cum cochleario ipſe, deinde his fratribus, qui cum eo ad menſam ipſius ſedent, ſingulos cochleares in ore miniſtret: & cum ſuos conuiuas expleuerit, vocatis ipſis hebdomadarijs, & ipſis in ore porrigat. Deinde quot menſæ fuerint, tot ſcutellas Abbati hebdomadarius porrigat: vbi ſingulos cochleares per numeros fratrum de ſingulis menſis leuent, quos ſingulis fratribus in ore ſui præpoſiti porrigant; vt omnes de ipſa benedictione percipiant. Quod cum adimpletum fuerit, ſic vltimum caldum accipientes ſurgant, dicentes: Deo gratias. Qui vero hebdomadarij patellam iſtam per negligentiam ſeptimo die non exhibuerint, & in ſequenti aliena hebdomada per ſingulos dies ſingulas quadras panis ſubductas ab Abbate amittant, vſque ad emendationem ſatisfactionis promiſſam.

CAP. XXVI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De menſura ciborum.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

SVfficere namque credimus ad refectionem cotidianam tam ſextæ, quam nonæ omnibus menſibus cocta duo pulmentaria, & tertium quodcunque fuerit crudum cum pomis. Medius panis penſans libram ſingulis fratribus in die ſufficiat, ſecundum formam diuinæ diſpenſationis, cum medium panis cæleſtis coruus Paulo ſeruo Dei quotidie veſcendum parauerit. Quando ergo ad ſextam horam tempore æſtiuo vel alijs temporibus reficiunt, tertia quadra ipſius dominici panis a cellarario per omnium annonas in cellario ſubtracto ſera ante illud crudum pulmen-

mentarium inſerendum menſis ponatur. Et ideo in cellario diximus eas quadras de omnium annonis anteceſſus ſubtrahi; ne forte cum integræ annonæ in menſis fuerint poſitæ, & forte adueniens frater nouitius, neſciens adhuc menſuram regulæ, putet ſibi iterato ad cœnam reponi; ad prandium explicet totum, & ſera cum pomis habeat nihil: aut frater multum edere amans, quamuis menſuram nouerit regulæ, cum petenti gulæ vult ſatisfacere, ad horam totum eligat manducare, & ad ſeram putet ſe eſſe contentum. Quæ omnes quadræ cum fuerint in cellario reſeruatæ, ſera eiectæ & in menſa Abbatis poſitæ, & ab eo ſignatæ, ſicut conſuetudo oſtendit, prius ſibi vel menſæ ſuæ tollat, & reſiduæ in caniſtro a cellarario leuatæ per ſingulas menſas ponantur tollentibus, vt ipſæ ſolæ partes cum crudo quocunq; pulmentario mixto cum pomis, vel ſi quid de pulmentarijs prandij remanſerit, fratrum cœnæ ſufficiat. Nam Dominico die, vel alijs feſtis diebus, ſed & propter extraneas aduenientes perſonas, quouis die quicquid addere Abbas in cibo voluerit, vt pote maiori conceditur, vel dulciorum aliqua; ſecundum teſtimonium quod legitur in Vitis patrum: vbi pro diebus feſtis delicatum petierunt a Domino cibum, & apparuit eis cum ſauo angelus. Tantum eſt, vt conſideret æqualitatem, & fugiat corruptibilem nimietatem. Minoribus vero duodecim annis minus a libra panis in die ſufficiat.

Cap. XXVII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De menſura potus.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Mox cum ſederint ad menſas fratres, antequam comedant, ſingulos meros accipiant. Quos meros accipientes, ſinguli porrigant Abbati ſibi ſignandos: & per alias menſas ſuis fratribus, ſuis ſignent præpoſiti vicibus. In quibus omnibus menſis in ſuos meros quiſquis frater de

ſuo

ſuo pane ternas ſibi, non amplius, buccellas intinguant. Ideo non amplius, ne frater multum ibi panem expendens, cum in pulmentarijs non habuerit, voracitatis ſuæ cauſa, in panis ſui menſura aliorum fratrum aſpectum in ſe prouocet detrahentem. Poſt ergo primos meros æſtiuo tempore ad refectionem tam ſextæ quam nonæ, caldi omnibus quaterni ſufficiant, extra illum merum. In eodem vero tempore, cum ad ſextam reficitur, ternæ ſera omnibus ſufficiant potiones. Quibus completis tam in refectione ſextæ, quam nonæ, vel cœnæ ſtans in medio menſarum clara voce cellerarius dicat: Qui ſitit fiducialiter indicet. Poſt hanc vocem qui fuerit ſitiens mox de menſa ſua reſpondeat: Benedic. ſtatim temperata in vno vaſe puſca calida, aut, ſi voluerint fratres, cum Iutta; quæ ſemper amplius propter ſitientes fieri debet in pulmentarijs fortioribus, aut galleta, aut calices ſitientibus porrigantur. Nam & his æſtatis diebus cum ad nonam horam reficitur, ſera antequam compleant, binæ omnibus ſufficiant potiones: ita tamen vt antequam bibant, orent; & poſtquam biberint, reorent. Item in his æſtatis diebus cum ad ſextam reficitur, poſt dictam nonam quotidie exiens Abbas de oratorio in ſua ſedeat cathedra, & circumaſtantibus ante eum in ordine omnibus, eiecto a cellarario vino, miſceantur ab hebdomadarijs in conſueto vaſe per ſingulas menſarum decadas omnium ſingulæ potiones, ſecundum numerum congregationis & ſuum. Statim ſurgens Abbas oret cum omnibus, & poſt orationem antequam ſedeat, oblatum ſibi vas cum mixto ſignet eum. Mox ſecum omnes ad menſas ſuas iubeat, ſicut conſueuerunt, ſedere: & bibens prius ipſe, deinde ſingillatim mixtum per mélas ſingulas omnibus faciat propinari. Quibus expletis ſurgant iterato, & orent; & poſt orationem redeant vniuerſi ad opera quæ dimiſerant facientes. Ergo quiuis ſitiens poſt nonam mox bibat; iam ſi

in-

introierit de decima, nemo bibat vſque poſt veſperam. Si vero frater amplius ſitierit in ipſa nona, antequam veniat, vt diximus, decima, & bibere ſi voluerit, aquam non ab vrceo vno hauſtu, ſed ad calicis, aut galletæ, aut caucelli bibat menſuram: quia quod extra menſuram eſt, hoc eſt nimium & iniuſtum, & deſiderij ſatisfactionem ad corruptelam videbitur adimplere. Nam ſecundum ſententiam illam, quę dicit: *Ne quid nimis*, poteſt & nimia aqua deebriare ſenſum in phantaſijs ſomniorũ, & corpus neceſſitatibus occupare: id eſt, in venis flatus, in medullis frigus, in ſupercilijs grauitas, in capite gyrus, in oculis ſomnus, in naribus ſternutus aſſiduus. In hyemis vero tempore in ſextę & nonæ horæ refectione omnibus caldos ternos ſufficiant; quia æſtus non eſt qui prouocet ſitim. Illis vero diebus in hyeme in quibus ſexta reficiunt, ſera penitus nihil cœnetur; niſi ſingulos caldos omnibus ſufficiant: ita tamen vt antequam bibant orent; & poſtquam biberint, reorent. Poſt nonam vero illa potio quæ quotidie de cellario in æſtate proferebatur ſitientibus, in hyeme non detur: quia nec ſitis ſuppeditatur, nec longe reſtat a refectione in veſperam. Illis vero diebus, in quibus in hyeme ad nonam reficitur, poſt dictam veſperam non amplius quam ſingulos caldos accipiant: ita tamen vt antequam bibant, orent; & poſtquam biberint, reorent. In illis vero diebus a Paſcha vſque ad Pentecoſten, in quibus ad ſextam reficitur, abſque quinta feria & dominica, alijs diebus nihil aliud ad ſeram niſi binos caldos propter dies accipiant: abſque Paſchæ octauorum octauas, in quibus iugiter cœnent. Nam ideo ſupradictis diebus, abſque quinta feria & dominica, vſque in Pentecoſten cœnas ſubduximus, vt vna refectio in his diebus cuſtodiatur: & quamuis non ſua hora, conſueti tamen ieiunij videatur cauſa ſeruari: &, quamuis non ſua hora, cum cœnæ eorum mutantur in prandia. Quinta vero feria & dominica hoc cœnent ad ſeram, quod ſupra de cibis taxauimus:

 ad-

addito tamen vno pulmento quotidie in prandio; vel ſi Paſchæ reſtiterit merces, potio cuiuslibet. Calix vero, aut galleta, per quem erit in diuerſis vicibus miniſtrandum, talis ſit, qui tertius impleat mixtam heminam. Sed eius æqualitatem menſuræ, aut duo aut tres oportet calices aut galletas menſarum miniſterio deſeruire; vt per multa pocula vniuerſis citius erogetur. Infantuli vero intra duodecim annos agentes in hyeme binos caldos accipiant, a ſera ſingulos: æſtatis vero tempore ternos ad refectionem, & ſero binas accipiant potiones, propter ætatis qualitatem. Nam ſicut ſuperius de cibis conſtituimus, ita & de potionibus permittimus. Dominica, vel diebus feſtis, vel propter extraneas aduenientes perſonas quicquid aptum duxerit addere Abbas, vtpote maiori conceditur: ſcilicet propter caritatem & lætitiam ſanctorum dierum vel amicorum addat mercis cuius voluerit potionem: tantum eſt vt memor ſit ſobrietatis & fugiat vinolentiæ ebrietatem. Quia niſi ſobrium fuerit corpus, ad opus Dei vigilare non poteſt, & anima cogitationes libidinis non careſcit. Iam ſi aliquis diſcipulorum de conſtituta menſura potus aut panis ſui, remanente fragmento recuſare aliquantulum ad menſam voluerit, ſpiritum plus agnoſcitur amare, quam carnem, & frænum caſtitatis imponet luxuriæ. Nam cum hoc ipſum recuſat abſtinens frater, leuanti cellarario dicat lente: Suſcipe, & hoc quod negatum eſt carni, proficiat Deo. Mox ſemote in vno vaſe a cellarario hoc ipſum mittatur Deo feliciter profuturum, & pro aliquo munere adiunctum eleemoſynæ monaſterij mendicanti pauperi a cellarario porrigatur in manum. Hæc omnis menſura de inthicis monaſterij, nam ſi quid tranſmiſſum deforis congregationi ſuæ apparauerit Dominus, gratanter ſuſcipiatur tranſmiſſum Domini donum; & ſi placet Abbati menſis addatur, quippe quod niſi apparatione Domini non veniſſe intelligatur.

Cap. XXVIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De diebus ieiuniorum, vel hora refectionum.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

OMni tempore in ſeptimana duobus diebus ad ſextam reficere debent, hoc eſt, quinta feria, & dominica: Ceteris alijs in ſeptimana diebus ad nonam horam reficere oportet. Nam erubeſcamus nos, qui ſumus ſpiritales, fugere hora nona ieiunium: cum vetuſta conſuetudo antiquitus cognoſcitur prandia ignoraſſe; ſed ſemper veſperam, hoc eſt, cœnam ſuis refectionibus ordinauit: in tantum & annonam, quæ erogabatur aut laborantibus aut militibus, ideo annona vſque hodie dicitur, quia ad horam nonam diei erogabatur, quando & ſumebatur; & ideo vſque hodie annona nomen remanſit. Nam ipſius Domini ſanctius teſtimonium proferam, quem cœnaſſe cognouimus, non legimus prandidiſſe, cum dicit ſancti euangelij ſcriptura: *Veſpere autem facto recubuit Ieſus cum duodecim Apoſtolis, & cœnantibus illis dixit*. Nam ideo ad nonam horam vniuerſis diebus conſtituta ſunt ſolui ieiunia, vt ſit aliquid prolixius, quod quadrageſimæ diebus addatur: id eſt, vſque ad veſperam; hoc eſt, poſt lucernariam. A ſexageſima vero quarta, ſexta, & ſabbato poſt lucernariam ſemper reficiant: alijs vero diebus vſque ad quadrageſimam ad nonam reficiant: vt quod dominicæ quadrageſimæ de quadraginta ieiunijs ſubtrahunt, quarta, ſexta, & ſabbato a ſexageſima in ieiunijs vſque ad veſperam continuatis reſtituant; vt quadraginta in numero ieiunia compleantur. Infirmis vero certa ieiunia reſoluantur; & quando fratres ad ſextam reficiunt, infirmi tertia recreentur, abſque illis qui grauiter defeſſi ſunt: quia illis nulla hora decernitur, in quibus timetur mortis euentus. Ideoque quomodo neceſſitas viſa, & pro certo probata quoſdam permiſerit, recreentur. Si vero ſani fratres nona, infirmi ſexta reficiant. Sed hoc debet diligenti corioſitate probare quibuſdam ſignis vel agnoſcere Abbas; Matt. 26.

ne quis ſe fingat propter refectionis edacitatem infirmum. Nam ideo infirmis reſolui ieiunia diximus propter fragilitatem corporis, per quam non poſſint adimplere quod
Matt. 26. cupiunt, dicente ſcriptura: *Spiritus promptus, caro infirma*. Infantuli vero quarta, ſexta, & ſabbato, in diebus tamen minoribus, hoc eſt, in hyemis tempore, ieiunent: alijs vero diebus ad ſextam reficiant horam. In æſtatis vero diebus quarta, ſexta, & ſabbato infantuli ſexta hora reficiant: alijs vero diebus tertia recreentur. Quia in maioribus diebus minor eſt ætas in viribus, ſicut eſt ſuſtinendi ſenſu diſcreta. Sed infantes ad hanc relaxationem tales permittimus, qui intra duodecim annos degunt ætate: ampliori vero qui fuerint, ad formam teneantur maiorum. Nam iuſto iudicio infantuli, & ſenio prouecti, & infirmi æquali debent refectionum iudicio relaxari. Nam & fratres in via dirigendi hoc præceptum Abbatis vel præpoſitorum ſuorum accipiant quarta, ſexta, & ſabbato in diebus maioribus; id eſt, a Paſcha vſque octauo Kalendas Octobris, quod eſt æquinoctium hyemale, vt non in via ieiunent, propter æſtum & ſitim: deinde ab æquinoctio hyemali vſque ad Paſcha, quia breuiores ſunt dies ambulantium fratrum, in quarta, ſexta, & ſabbato, ieiunia protrahantur in veſperam: ne occupati fratres nona hora per refectionem in via accelerata breuitas diei fratribus manſionem protendat; aut, vt eſt lucrum ſæculi totum venale, cum iam ad ſeram finiti cum ieiunio diei inclinata iam ſecunda refectio, cum nihil ſibi emendum manſionem promiſerit, propter nullum diſtractionis ad quæſtum, deieiunatum iam fratrem non vellet taberna ſuſcipere, & propter ſuſceptionem a nullis lucris fratribus denegatam, cogantur fratres propter hoſpitalitatem iterato de ſumptibus ſuis expendere, & per ſecundam refectionem, quæ non licet, ieiunium violare. Alijs vero diebus extra quarta, ſexta, & ſabbato in diebus minoribus, ſexta hora ad refectionem in via repauſent, &

ſera

ſera cœnent, propter viæ laborem. A Paſcha vero vſque Pentecoſten, exceptis miſſis in longinqua via, in monaſterio vel vbiuis ſexta ſemper hora reficiant, & cœnas ſuas mutent in prandijs, dicente ſancta ſcriptura: *Non licet vobis ieiunare cum ſponſus nobiſcum eſt:* & non cœnent niſi quinta feria & dominica. Nam ideo omni tempore quinta feria non licet ieiunare, quia aſcenſa Domini ipſo die omni anno occurrit. Dominica vero die ideo non licet ieiunare, quia reſurrectio Domini imputatur; quod in libris ſuis fieri prohibet ſanctus Silueſter. Nam ideo a Paſcha vſq; ad Pentecoſten non licet ieiunare, quia ſabbatum Paſchæ claudit triſtitiæ ieiunia, & aperit lætitiæ alleluia; & ſabbatum Pentecoſtes claudit alleluia, & aperit ieiunia. Sed eccleſijs clauditur alleluia: nam monaſterio quaſi in peculiari ſeruitio Dei alleluia vſque ad Epiphaniam per modos pſalmorum conſtitutum aperta a ſeruis Dei pſallitur Domino. Marc. 2.

CAP. XXIX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De tempore dormitionis eorum, vel qualiter debeat eſſe locus, vel quo ordine dormiant.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Aeſtiuo tempore dicta ſexta, aut in ieiunio, aut poſt refectionem, omnes repauſent; vt noctibus ipſis breuibus ſobrij a ſomno fratres diuino operi & orationi leues conſurgant. Nam in vno atrio, vel in triclinio lecta in ordine circuitu ordinent: in quo circuitu lectum Abbas in medio habeat, vt omnem taciturnitatem vel reuerentiam in circuitu conſiderans, omnium ouium ſuarum gregem intra vnum ouile collectum, quaſi diligens vel ſollicitus paſtor attendat. In quo atrio pendeat cicendelus, qui quotidie a cellarario factus, ab hebdomadarijs ad ſeram ante completorios incendatur; vt videant diuerſi quomodo ſe collocent: & poſtquam ſe omnes percollocauerint, a ſupradictis tutetur, ſi forte indigentia olei in monaſterio ſentiatur.

CAP.

Cap. XXX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Poſt completorium neminem debere loqui.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Poſtquam ſera omni perbiberint caldos,cum vniuerſi fuerint ab hebdomadarijs diſcalceati,dicat Abbas fratribus vniuerſis: Eia fratres recludantur vniuerſa locis ſuis,cuncta reponantur in parte: lauate fratribus hebdomadarij pedes. Qui hebdomadarij cum omnibus perlauerint pedes, aut cum extraneis ſuperuenientibus lauant,vno ore dicant ambo hunc verſum, ſecum omnibus reſpondentibus: *Tu mandaſti Domine mandata tua cuſtodiri nimis: vtinam dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas iuſtificationes tuas.* Ergo omnibus Abbas dicat: Eia fratres mouete vos, vt expletis omnibus non ſit occaſio, vnde loqui cogamur; iam enim hora eſt vt nos Domino commendemus, & finitis omnibus diei officijs intrantes noctem pariter os noſtrum loquendi claudatur ad requiem, & oculi ad ſoporem. Ergo vbi hæc omnia,cum adhuc loquendi & aliquid imperandi licentia tribuitur, omnia fuerint adimpleta, factis completorijs in vltimo dicant hunc verſum: *Pone Domine cuſtodiam ori meo, & oſtium circumſtantiæ labijs meis:* mox ingrediantur ſilentium, & ſuis ſe collocent lectis; & tanto ſilentio redigantur, vt vſque ad nocturnos putetur nullus ibi eſſe de fratribus. Ideo enim poſt completorios tacere debemus, vt merito in nocturnis primo dicamus Domino: *Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam.* Hoc eſt,petamus Dominum debere aperire in nocturnis labia noſtra, quæ ſua cuſtodia in completorijs clauſerat. Vides ergo, quia quicquid aperitur,agnoſcitur prius fuiſſe clauſum. Sed ne forte cum ſilentium cuſtoditur, aliqua neceſſitas vtilitatis ad loquendum fratrem perurgeat,& frater fratri vult loqui,ſi lumen cicendeli aut lucernæ fuerit, de manu, vel nutu capitis, vel nutu oculorum; aut certe ſi deeſt lumen, frater cum fratre ad neceſſarium vadat, & quod opus fuerit, tamen

[Margin notes: Pſal. 118 (beside "mandaſti Domine"); Pſal. 140 (beside "timo dicant"); Pſal. 50. (beside "nocturnis primo")]

ad

ad aurem lente loquatur; vt alter tertius eum non audiat. Simul & ſi frater aliqua neceſſitate poſt ſomnum ante nocturnos compellatur loqui aliquid, prius verſum conſuetum nocturni dicat ſibi lente; id eſt, *Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam*; & loquatur quod opus eſt. Nam manducandi aliquid, aut bibendi, vel aliquam rem operandi nullam fratri poſt completorios permiſſionem concedimus. Si qui vero de extraneis poſt completorios perfectos monaſteriũ aduenerint, a domeſticis fratribus tacito miniſterio recreentur, & lente eis reſpõſum reddatur, propter regulæ conſtitutum: & lotis eorum pedibus complentes poſtmodum ſibi lente, & ipſi peregrinorum lectis delegentur dormire. Mox clauſis ab oſtiarijs regijs in ſuis & ipſi iacentes ſtratis per horarum ſilentium & noctis appetant ſomnum. Si quis vero frater poſt completorios aut manducare, aut aliquid bibere deprehenſus fuerit, hanc excommunicationis pœnam ſuſcipiat: alia die accuſatus, in ieiunio continuato tertia die reficiat, qui præſumpſit illicita. Quæ excommunicationis pœna tam diu in continuatione permaneat, quam diu per humilitatis ſatisfactionem de emendatione promiſſa ab eo ab Abbate præſente, aut a præpoſitis venia fuerit poſtulata.

CAP. XXXI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De hebdomadarijs diuini officij in noctibus.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

AD excitandum diuinum officiũ in noctibus, ipſius decadæ Præpoſiti, quorũ fratres ſeptimanas in coquendo exercent, tamdiu ſollicitudinẽ excitandi exerceant quam diu decem fratres eorum combinati, aut propter multitudinẽ congregationis cõternati, in coquinæ ſeruitio, ſuas vicibus explicent ſeptimanas. Nam ipſorum præpoſitorum vices cum venerint coquere, quia ipſi de coquinæ miniſterio laſſi defeſſis membris poterunt ſomno grauari, ſollicitiores duo electi de de-

decada ſua ab eis fratres in ſeptimana ipſorum ſollicitudinẽ excitandi ſuſcipiant. Similiter & cum inchoant alterius decadæ fratres coquinæ ſeruitium, ſimul & præpoſiti eorum ſub ſua ſollicitudine vniuerſum gregem ſuſcipiant ſua vigilantia excitandum : ſimiliter & ipſi in hebdomada ſua, cum adſtant in hebdomada ſua coquinæ, a ſollicitioribus ſuis fratribus adiuuentur. Nam ſi qui ſeptimanam excitationis exercent, in nocte & in die ipſi ſolliciti, horologium conſpicere, & horam pſallendi Abbati & fratribus, ne forte per occupationem laboris obliuiſcantur, & eos conſtituta iam hora prætereat, ipſi vniuerſos rememorent, & pſallendi horam iam nuntient adueniſſe. Ideo enim excitatio duobus modis committitur, vt & vicibus vigilent, & ſi vnus ſecundum carnis fragilitatem fuerit ſomno oppreſſus, alius forte vigilans conſtituta hora excitet negligentis collegæ officium. Magna enim merces apud Dominum eſt excitantium ad diuinum opus, quos pro fama regula vigilgallos nominauit.

Cap. XXXII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo ab eis fieri debeat excitatio.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Cvm hora conſtituta pſallendi iam nocti accucurrerit, ſurgat in his duobus qui inuentus fuerit vigilantior, excitet lente negligentiorem collegam hebdomadarum ſuarum. Et merito lente; quia adhuc non eſt petitum a Domino ab omnibus in oratorio, vt clauſa in completorijs labia ab eo aperiantur in nocte. Hos ergo ideo duos conſtituimus, vt inuicem ſe ſuis vigilijs præueniant. Ergo ſurgentes ambo vadant cum reuerentia ad lectum Abbatis, & ibi oratione facta dicant ſibi lente hunc verſum : *Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam* : & complentes ſibi lente, mox pulſantes pedes Abbatis ſuſcitent eum. Quo expergefacto dicant ſimul, Deus : quo audito

dito Abbas ſurgat intrans in oratorio, & percuſſo indice oret tam diu, quam diu vniuerſi fratres ingrediantur, qui forte neceſſaria cauſa corporis occupantur. Quod ſi quis fecerit ſatis diu Abbatem protrahere orationem, quod non licet, cum tarde fuerit oratorio præſentatus, præpoſitos eorum culpa reſpiciat. Ideo enim diximus in prima oratione Abbatis vniuerſos expectari, & mox debere occurrere, vt omnes poſt inchoationem Abbatis vna voce ſcilicet petant a Domino aperiri labia ſua debere in nocturnis, ſicut omnibus communiter petentibus a Domino fuerant clauſa in completorijs. Nam ingredientes oratorium tertio dicant: *Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam.* Ideo enim diximus tertio dici ab omnibus, vt ne quis frater modice tardius ingreſſus ab hac poſtulatione verſus fraudetur. Poſt quem verſum, poſtquam ab omnibus dictum, inuitet & ſuſcitet paſtor oues ſuas per reſponſorium ad laudes Domini, dicens: *Venite exultemus Domino, iubilemus Deo ſalutari noſtro:* ad cuius vocis dulcedinem vel diuinum fauum omnis quæ non accurrerit apes, ſciat ſe euacuatam fructu mellis in ſpiritu, ſolam ceram corporis ſomno conficere, futuro gehennæ incendio concremandam,

CAP. XXXIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.
De officijs diuinis in noctibus.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

IN officio nocturno vno tempore pſallitur ante pullorum cantum in hyeme nocturni, dicente propheta: *Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi.* Et de æſtate item dicit: *De nocte vigilat ſpiritus meus ad te Deus;* hoc eſt, de Pſal. 118 Pſal. 26. parte aliqua noctis, poſt pullorum iam cantus, ſignum fiat ſurgendi. Sed hoc a vigilantibus in hyeme cauendum eſt, ne nocturnos pullus aut antecedat, aut deprehendat: quia largent noctes in tempore hyemis. Nam pullorum cantus declinantis eſt terminus noctis, qui mox diem parit: ſicut

in circulo ſolis declinare iam diem a ſexta hora oſtenditur, & per noctem tantum feſtinare deſcendere ſolem, quantum cucurrit, vt medium in circulo aſcenderet diem. Sed hoc in hyeme agendum eſt, vt nocturnos iam expletos pullorum cantus ſequatur; quia noctes ſunt grandes: vt digeſti a ſomno fratres vigilanti & digeſto ſenſu opus Dei, quod dicunt, agnoſcant. Et ideo interuallum ponitur, vt prolixa nocte ſomni grauitas finiatur. Nam in verni vel æſtatis tempore, hoc eſt, a paſcha vſque octauo Kalendas Octobris, quod eſt æquinoctium hyemale, propter rationem breuium noctium, a pullorum cantu nocturni a fratribus inchoentur; & expleto pſalmorum numero mox eis matutinos ſubiungant, & ſecundum ſuorum pſalmorum numerum finiant. Et ideo in breuibus ipſis noctibus poſt pullorum cantum nocturnos conſtituimus inchoari, & cum matutinis coniungi; vt non ſe recollocantes poſt nocturnos ingraueſcant fratres, & ſuaui matutino ſomno oppreſſi non ſolum perdant matutinos, ſed etiam primam tarde iam dicere confundantur. Nam & ideo poſt pullos nocturnos cum matutinis diximus iungi, vt digeſti iam a prolixo ſomno fratres vtrumque opus ſobrie expleant, & iam reddito matutinorum diuino debito, ſecuri fratres vſque primam iam qui volunt repauſent. vt in his horis ſomni omnem grauitudinem deponentes, bene digeſti poſt primam iam leues laborare incipiant; monſtrante nobis de ſancto Heleno ſcriptura, cum dicit: *Conſueuit enim factis matutinis repauſare*. Ergo ne ante pullorum cantum cum in breuibus noctibus coacti fuerint fratres ſurgere, adhuc crudi ab inchoato ſomno, cum in ipſo impetu venarum ſanguis & humor per venas bulleſcit, & inharmonia grauedinis ſuccuſſati ſomni diſcoquunt membra eſcam quam ſumpſerant, in ipſo adhuc incocti cibi incendio, non ſuſcitati, ſed potius occiſi, cum coacti fuerint fratres ſurgere, graui adhuc capite, & indigeſto ructu, effugent Spiritus

ſan-

ſancti chariſmata. Et cum amaricatur carni eorum, quæ quamuis militet Deo, tamen in hac vita interim quærit quæ ſua ſunt; & ſi non omnibus, aliquantis tamen amarum videbitur eſſe pro Deo, quod dulce eſt: vt non ex integro animo amet Deum frater in pſalmis, quando per ſomnum cupit ſatisfieri carni. Nam ſicut luna in circulo minorata deputati nocti minus luminis complet officium, cum tarde ſurgit orientis exortu, tarde curſu ſuo in diem ingreditur occaſura; ſic & breuitas noctium temperata cum die, propter fragilitatem carnis humanæ, cogit diuina in pſalmis abbreuiari, & iungi cum nocte diei officia. Ergo pſalmi nocturni tempore hyemis, hoc eſt, ab æquinoctio hyemali vſq; ad æquinoctium vernale: id eſt, ab VIII. Kal. Octobris, vſq; ad VIII. Kal. Aprilis, ſed melius vſq; vbi fuerit paſcha, quia noctes maiores ſunt, dici debent antiphonæ XIII, currente ſemper pſalterio, & reſponſoria tria: vt fiant XVI. impoſitiones, ſecundum numerum prophetarum, extra lectiones, verſum, & rogus Dei: vt tam iſtæ ſedecim impoſitiones in nocturnis, quã octo matutinorum impoſitiones ſimiliter XXIV. vicibus, ſecundum XXIV ſeniorum imitationẽ genua noſtra in nocte Deo flectantur cum laudibus. Nam in noctibus maioribus ideo plus pſalli debet, vt ſicut nobis Deus ad repauſationem prolixum ſpatium iunxit in nocte, & nos ei peragendas gratias iungamus in laudem. Tempore vero æſtatis, hoc eſt, a Paſcha vſq; VIII. Kal. Octobris octo dicantur antiphonæ, currente, vt ſupra diximus, ſemper pſalterio, & tria reſponſoria, extra lectiones & verſum, & rogus Dei: vt tam iſtæ duodecim impoſitiones nocturnæ, quam ſimul coniunctæ octo matutinorum impoſitiones viginti vices cogat paruæ noctis ratio Deo genua incuruare; quia ſomnus cum breuis eſt, dulcis videtur eſſe carni, cum corpus hominis prolixo fatigatum labore diei, minori requie breui quieſcit in nocte. Ergo æſtatis tempore, ſicut ſupra deſignauimus, quia minores ſunt noctes,

nouem dicantur antiphonæ, & tria reſponſoria: vt fiant duodecim impoſitiones ſecundum nomina XII. Apoſtolorum. Qui nocturni, vt ſupra diximus, in ipſo æſtatis tempore a pullorum cantu inchoati & finiti, mox eis matutini ſubiungantur, propter breuitatem noctium. Sed hoc ſemper tam in hyeme quam in æſtate, tam in die quam nocte, ſeu in vigilijs cum pſallitur caueatur, ne pſalmi aliquando combinentur, quod non licet; ſed ſingulos debere definiri cum gloria: vt nec orationes inter ipſos agendæ perdantur, nec glorias eorum laudi Dei videamur ſubducere, cum compendioſa negligentia cogimur in ſe pſalmos inſerere: quia omni pſalmo cui initium propheta impoſuit, conſtituit & finem. Quod ſi aliqua neceſſitas omnes pſallentes perurgeat, non combinent, ſed conternent; tamen cum glorijs ſuis ſubſequantur: & vt citius compleant, & pſalmorum numerus non minoretur. Ergo ideo aut ſingulos, aut ternos diximus debere dici, quia ſicut vnitas in trinitate, & trinitas in vnitate agnoſcitur, ita aut ſingulos, aut pro neceſſitate ternos credamus, tamen cum glorijs ſuis, dici debere. Nam combinari ex toto non licet: quia non plus neque minus ab vnitate & trinitate quod fuerit, Chriſtianum decet: & tunc perfectam fidem habemus, ſi trinitatem perfectam æqualiter in vnitate, & vnitatem in trinitate ſentimus. Nam ſi aliqua grauior neceſſitas quauis hora pſallentes perurgeat, dicendorum omnium pſalmorum ſingula capita, cum vna gloria compleant; & ſic exeant oratorio: vt quauis neceſſitate tamen opus Dei non videatur prætermitti.

CAP. XXXIV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De officijs diuinis in die.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

In exercendo maxime diuino officio præ omnibus ſanctæ debet militiæ ordo conſtitui; vel quibus vicibus tra-

trames rectæ obſeruationis occurrat, vt vetuſtatis mos eſt, & patrum inſtituta ſanxerunt; id eſt, matutinus, primã, tertia, ſexta, nona, veſpera, & completorium: vt compleatur prophetica ordinatio dicens Domino: *Septies in die laudem dixi tibi*. Sed prima ſic debet dici, quomodo duodecima, quæ dicitur veſpera. Nam prima ſic dici debet pungentibus iam radijs ſolis, & veſpera adhuc radijs declinantibus eius. Quia quomodo inchoatur dies in initio in opere Dei, in tali debet expleri & fine; vt compleatur ſcriptura dicens: *A ſolis ortu vſque ad occaſum*: non enim dixit, poſt occaſum, *laudate nomen Domini*. Quia *exitus matutini, & veſperæ delectabitur Dominus*. In quibus temporibus ab angelis noſtris diurnis in renuntiatis iuſtorum benefactis delectabitur Dominus, ſicut ſanctus Paulus in reuelatione ſua dicit: Filij hominum benedicite Dominum inceſſabiliter, magis autem cum occiderit ſol. Nam initium & finem diei ſol nobis iuſte oſtendit; qui abſceſſu ſuo noctis tenebras introducit. In æſtiuo vero tempore adhuc altius ſtante ſole lucernaria inchoentur propter breues noctes: vt prolixo æſtus labore laſſis fratrum & ieiunio membris, in augmento breuium noctium de lucentis adhuc diei ſpatio feſſæ repauſationis ſomnus addatur.

Pſal. 118 *Pſal. 112* *Pſal. 64.*

Cap. XXXV. INTERROGATIO DISCIPVLI.
De modo pſalmorum vel numero in die.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Pſalmi namque matutini dici debent omni tempore ſex, reſponſorium vnum, verſum, lectionem Apoſtoli & Euangelij, quæ ſemper Abbas dicit, & rogus Dei. Pſalmi namque per horas ſupraſcriptas diei, id eſt, primam, tertiam, ſextam, nonam, terni dici debent, currente ſemper pſalterio, ſingula reſponſoria, lectionem Apoſtoli, lectionem Euangelij, quam ſemper Abbas dicat, aut ſi abſens fuerit, præpoſiti vicibus dicant; poſt ipſam rogus Dei.

Cap.

CAP. XXXVI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De pſalmis lucernariæ.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Pſalmi lucernariæ in hyeme dici debent ſex, currente ſemper pſalterio, reſponſorium vnum, verſum, lectionem Apoſtoli, & Euangelij; quæ ſemper Abbas dicat, poſt hoc & rogus Dei; vt tam iſtæ cum reſponſorio & Euangelio nouem impoſitiones pſallentium, ſine verſu & lectione, quam ille quaternæ horarum ipſius diei impoſitiones, id eſt, per ipſas horas; hoſt eſt, primam, tertiam, ſextam, nonam, ternarum antiphonarum, & reſponſorijs ſingulis, quæ omnes veniunt ſedecim, abſque verſus & lectiones explendo, toties pſallere viginti quatuor vicibus genua noſtra ſecundum viginti quatuor ſeniorum imitationem; qui inceſſabiliter adorantes Deum in cœlis, mittunt coronas ſuas, proni iacentes, die noctuque laudantes Dominum dant gloriam Deo. Similiter & tempore æſtatis quinque debent fieri in lucernaria, cum reſponſorio & Euangelio, impoſitiones, extra verſum & lectiones: vt iſtæ quinque & ſedecim impoſitiones diei, ſimiliter vt ſupra diximus, viginti quatuor impoſitiones debere quotidie fieri, ſecundum viginti quatuor ſeniorum in cælo numerum, vicies quater & nos in terra a die omni tempore genua noſtra cum laudibus Deo flectamus. In quo tempore æſtatis temperius eſt lucernaria inchoanda propter breues ipſius temporis noctes.

CAP. XXXVII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De pſalmis completorijs.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Pſalmi completorij tres dici debent, reſponſorium, lectionem Apoſtoli, lectionem Euangeliorum, poſt quam ſemper præſens Abbas dicat rogus Dei, & verſum cluſorem.

CAP.

Cap. XXXVIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De pſalmo refectionum.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Pſalmus refectionis vnus dici debet, & verſus; ſimiliter leuata menſa alius verſus cum gloria. Sed hoc opus refectionum peculiariter gratiarum actio eſt in numero ſeptem laudum canonicarum diei.

Cap. XXXIX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Qualiter pſalli debet in matutinis.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Matutini pſalmi cum antiphonis ſemper pſallantur: id eſt, quatuor dici debent ſine alleluia; poſt hos quatuor, duo cum alleluia, reſponſorium, verſum, lectiones, & Euangelia, quæ Abbas dicat ſine alleluia; in dominica vero cum alleluia, vſque in Epiphaniam: vt fiant extra verſum & lectiones octo impoſitiones cum Euangelio. Sed matutini, extra quinquageſimo pſalmo, & laudes de canticis fiant. Dominica vero, vel alijs feſtis diebus, vel ſi aliquis fuerit natalis ſanctorum, benedictiones dici oportet: a quibus dictis per dominicas genua non flectantur vſque ad nocturnos, & omnes antiphonæ vel reſponſoria in ipſo die a benedictionibus dictis cum alleluia dicantur, vſque ad ſecundæ feriæ futuros nocturnos.

Cap. XL. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Qualiter pſalli debet per horas diei.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Prima, tertia ſexta, nona cum pſallitur, ſed tertius ſemper pſalmus, abſque ab Epiphania, cum alleluia ſemper imponatur; currente ſemper pſalterio, cum reſponſoria, lectionem Apoſtoli, lectionem Euangeliorum, quam ſemper Abbas dicat: ſi abſens fuerit Abbas, præpoſiti vicibus; & verſum, & rogus Dei.

Cap.

CAP. XLI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Qualiter pſalli debet in lucernarijs.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Pſalmi lucernariæ cum antiphonis pſalli debent: in quibus duo vltimi cum alleluia, currente ſemper pſalterio, ſingula reſponſoria, verſus, lectio Apoſtoli, & Euangelij; quod ſemper Abbas dicat ſine Alleluia: in Dominica vero cum alleluia. Nam omnes antiphonæ ipſo die benedictionibus dictis, cum alleluia pſallantur, & genua non flectantur, vſque ad ſecundæ feriæ futuros nocturnos.

CAP. XLII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Qualiter pſalli debet in completorijs.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Pſalmi completorij omni tempore cum antiphonis pſallantur: quia totæ ſeptem vices in die, in quibus laudes Deo dicit nos debere cum propheta dicere, æquali modulatione canuntur, propter ſeptiformem Spiritum, qui non eſt in aliqua parte diſcretus.

CAP. XLIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Qualiter pſalli debet in refectione.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Pſalmi refectionum tam poſita quam leuata menſa non ſunt de ſeptem canonicarum vice horarum, ſed peculiariter Deo de benedicenda aut commendanda eſca per gratiarum actionem præbentur: ſine antiphona directanei dicantur; ſed in dominica vel in diebus feſtis cum antiphona vel alleluia.

CAP. XLIV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Qualiter pſalli debet in nocte.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Oportet in nocturnis ab Abbate dici verſum apertionis, deinde reſponſorium orationis; deinde in hyeme duo-

duodecim antiphonas, ſine alleluia; deinde reſponſorium ſine alleluia, currente dumtaxat ſemper pſalterio; deinde aliud reſponſorium iam cum alleluia, vt fiant ſedecim impoſitiones; lectionem apoſtoli, lectionem euangelij, quam ſemper Abbas dicat. Si Abbas abſens fuerit, præpoſiti vicibus verſum, & rogus Dei. In æſtate vero a Paſcha vſque æquinoctium hiemale, quod eſt octauo Kalendas Octobris, poſt verſum apertionis, & reſponſorium Abbatis, dici debet antiphonæ ſex, ſine alleluia; deinde reſponſorium item ſine alleluia: deinde tres antiphonæ cum alleluia, currente ſemper pſalterio, vt ſuperius diximus: deinde aliud reſponſorium iam cum alleluia, vt fiant duodecim impoſitiones; lectionem apoſtoli, lectionem euangeliorũ, quam ſemper Abbas dicat: quod ſi abſens fuerit, præpoſiti vicibus; deinde verſum & rogus Dei. Lectionem vero, cui iuſſum fuerit, vt ex animo recitet, non ex codice legat, niſi in vigilijs ſolummodo. Hoc eſt quod conſtituimus, vt frequentius aliqua meditentur, & memoria teneant ſcripturas fratres; vt quando in quouis loco, quod ex deeſſe textum lectionis, vel paginæ, ſi opus fuerit, memoria recitetur. In noctibus vero maioribus accenſo cicendelo, vel lucernaria in atrio lectorum, ſi voluerit Abbas legat; aut qui ſua ſponte delectatus fuerit frater, habeat permiſſionis licentiam aut legendi, aut audiendi, aut aliquid meditandi, aut aliquam monaſterij vtilitatem operandi. Nam & qui voluerint ſibi repauſare, habeant & ipſi licentiam dormire: quia completo & reddito oratorio debito ſuo, reſiduæ horæ nocte repauſationi debentur. Nam & ſi aliquis quaſi ſpiritalis vult de ſuo ſomno ſurgere, vt audiat legentem, aut ipſe legat, aut aliquid operetur, peculiariter cognoſcitur per bonum liberum arbitrium ſpiritum potius amare quam carnem. Ideoque debent fratres in vno atrio lecta ante Abbatem habere, vt quis quod elegit agnoſcatur, vel qualis militiæ ſuæ futurus ſit frater.

Cap. XLV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo debet pſalli in diebus feſtis.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

A Paſcha vſque ad pentecoſten omnes antiphonæ & reſponſoria die noctuque cum alleluia pſallantur, & genua non flectantur. In natale vero Domini vſque epiphaniam, omnes antiphonæ vel reſponſo ia die noctuque cum alleluia pſallantur, & genua ipſis diebus non flectantur, neque ieiunetur, nec abſtineatur: ſed octo illos dies, qui præcedunt natalem Domini, in ieiunijs quadrageſimæ vel abſtinentia; vel illas orationes, quæ pure ſolent in quadrageſima fieri ſimiliter a fratribus celebrentur: vt adinſtar quadrageſimæ triſtitiæ, vt placabiles ſerui ſupra quotidianum debitum amplius exercentes ſeruitium, natalem Domini noſtri in ſtipendijs vel donis lætitiæ mox aduenisse lætemur. Epiphaniæ vero nocte ipſius vigiliæ, & ipſo die ſolo omnes antiphonæ & reſponſoria cum alleluia pſallantur: & ab ipſo die alleluia claudatur, & mox oratorio dierum feſtorum ſubtrahatur, & genua ipſo die epiphaniorum orantis non flectantur. Nam ideo ipſo die ſolo cum vigilijs ſuis diximus, & non vſque octauas alleluia pſalli, quia centeſima Paſchæ ab eo die ieiunantibus inchoatur, & abſtinentibus imputatur. In omnibus vero diebus dominicis, benedictionibus dictis, omnes antiphonæ vel reſponſoria cum alleluia dicantur, vſque ad ſecundæ feriæ futuros nocturnos; & genua non flectantur; quia Dominica paſchalis reſurrectio imputatur. Nam in omni Dominico benedictionibus dictis, vſque ad miſſas eccleſiæ adimpletas, ſemper in opus Dei dicant hunc verſum: *Exultabunt ſancti in gloria; lætabuntur in cubilibus ſuis*; hoc eſt, quod per omnium ſanctorum cubilia, id eſt, eccleſias miſſarum exultatio celebratur. Si vero quouis die natalis ſanctorum fuerit, benedictionibus dictis genua non flectantur vſque ad primam dicendam. Si vero huius ſancti natalis fuerit,

Pſal. 149

in

in cuius oratorio pſallitur, benedictionibus dictis vſque ad proceſſionem miſſæ ibi agendæ ipſo die a ſacerdote, & genua non flectantur, & pro lætitia natalis proprij oratorij integer ipſe dies vſque ad futuros nocturnos, ſicut in dominica, cum alleluia totum pſallatur.

Cap. XLVI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De imponendis pſalmis in oratorio quouis tempore.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Poſt Abbatem præpoſiti vicibus cũ iuſſu ipſius imponant antiphonas, currente, vt diximus, ſemper pſalterio. Poſtquam explicauerint præpoſiti, ſinguli fratres de ſingulis decadis, quibus iuſſerint prępoſiti, vicibus imponant. Lectiones Apoſtoli præpoſiti ſemper vicibus dent. Euangelij lectiones, ſi præſens fuerit, Abbas ſemper dicat: ſi abſens, præpoſiti vicibus. Nam & in matutinis & lucernarijs, poſtquam lectio Apoſtoli fuerit recitata, euangelia ſemper Abbas præſens ſequatur; ſi abſens fuerit, præpoſiti vicibus: vt eo ordine quo miſſæ a clericis celebrantur; id eſt, quo minor clericus Apoſtolum perlegerit, ſequitur maior diaconus euangelia ſancta lecturus. Sic ergo & in monaſterijs ratio Domini per ordinem meriti ſubſequẽter ſeruatur: in nocturnis, & matutinis, & lucernarijs, in reſponſorijs pſalmi perexplicentur; in prima vero, tertia, ſexta, vel nona, in reſponſorijs bina capita dicantúr: & dicant iam Gloria, vt citius exeuntes fratres de oratorio faciendi laboris repræſententur operibus.

Cap. XLVII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De diſciplina pſallendi.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Tanta debet eſſe reuerentiæ grauitas, vel diſciplina pſallendi, vt amabilius a Domino, quam a nobis dicitur, audiatur; ſicut ait ſcriptura: *Exitus matutini & veſperæ delectaberis.* Pſal. 64. Et item: *Bene pſallite ei in iubilatione; quia rectus eſt* Pſal. 32.

 ſer-

Pſal. 2. *ſermo Domini*. Et item: *Exultate ei cum tremore*. Et item:
Pſal. 46. *Pſallite Domino ſapienter*. Ergo ſi ſapienter & cum timore iubet pſalli, oportet pſallentem immobili corpore, inclinato capite ſtare, & laudes Domino moderate canere: quippe miniſterium ſuum ante diuinitatem implet, docen-
Pſal. 137. te hoc propheta cum dicit: *In conſpectu angelorum pſallam tibi*. Nam conſiderare debet qui pſallit ſemper, ne alibi ſenſus eius demigret, ne cum in aliam cogitationem ſenſus
Matt. 15. noſter migrauerit, de nobis dicat Deus: *Populus iſte labijs me honorat, cor autem eorum longe eſt a me*. Et item de nobis dicit:
Pſal. 61. *Ore ſuo benedicebant, & corde ſuo maledicebant*. Et ne, cum in ſola lingua Deum laudamus, in ſola regia oris noſtri Deum admittamus; & intus in domum cordis introductum diabolum collocemus; fortior enim ab intus ducente iudicatur, qui intus ingreditur, quam qui foris expectat. Ergo ad cantum & tale officium corporaliter cor cum lingua conueniat, cum timore Domino quotidianum debitũ redhibere, & notet ſibi in corde qui pſallit, ad ſingula omnia teſtimonia quæ dicit: quia ſinguli verſus ſi notẽtur, proficiunt animæ ad ſalutem, & in eis totum inuenitur quod quæritur; quia omnia ad ædificationem loquitur pſalmus, di-
Pſal. 109 cente propheta: *Pſallam & intelligam in via immaculata, quando venies ad me*. Quod ſonat in voce, ipſum ſit in mente pſallentis. Pſallamus ergo voce & mente communiter,
1. Cor. 14 dicente Apoſtolo: *Pſallam ſpiritu, pſallam & mente*: non ſolum vocibus, ſed & corde decet ad Deum clamare. Cauendum namque eſt cum pſallitur, ne frequens tuſſis, aut anhelitus prolixius abundet, aut ſaliuarum exſcreatus aſſiduus, aut narium ſpurcitiæ detractæ a pſallente inante iactentur; ſed debere fratrem poſt ſe proijcere, quia angeli
Pſal. 137 ante pſallentes docentur ſtare, cum dicit propheta: *In conſpectu angelorum pſallam tibi*. Ergo cum hæc omnia impedimenta pſallentibus a diabolo fuerint miniſtrata, mox ſibi qui pſallit ſignet os crucis ſigillo.

CAP.

CAP. XLVIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De reuerentia orationis.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

SI hominibus carnalibus niſi cum humilitate non fit precatio, cum beneficia eos aliqua temporalia poſtulamus; quanto magis conuenit, vt pro peccatis noſtris vel facinoribus omni qua poſſumus Chriſtum prece rogemus? Nulla ergo debet eſſe in oratione duplicitas: non vnus in ore, alter in corde inueniatur: non multiloquio protrahi orationem debere, ſicut ait ſanctum euangelium hypocritas eos fieri tales. Non frequens tuſſis, non exſcreatus aſſiduus, non anhelitus abundet; quia hæc omnia orationibus & pſalmis ad impedimentum a diabolo miniſtrantur. Nam illud, quod diximus ſuperius, & in orationibus caueatur; vt qui orat, ſi voluerit expuere, aut narium ſpurcitias iactare, non inante, ſed poſt ſe retro proijciat, propter angelos inante ſtantes, demonſtrante propheta, ac dicente: *In conſpectu angelorum pſallam tibi, & adorabo ad templum ſanctum tuum.* Ergo vides, quod ante angelos oſtendimus & orare & pſallere. Nam ideo diximus breuem fieri orationem, ne per occaſionem prolixæ orationis obdormiat; aut forte diu iacentes diabolus eis ante oculos diuerſa ingerat, vel in corde aliud ſubminiſtret. Ergo oportet orare cum timore ſimpliciter; vt qui orat, præſentis Chriſti videatur pedes tenere. Et cum tanto debemus orare timore, vt cognoſcamus, quia cum Deo loquimur. Orare ergo debemus cum omni mente, ſicut Apoſtolus ait; *Orabo ſimul & mente & ſpiritu.*

Pſal.137. 1.Cor.14

CAP. XLIX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De vigilijs monaſterij.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

OMni Sabbato debent in monaſterio exerceri vigiliæ, a ſera vſque dum ſecundo fuerit gallus auditus, & iam

fiant

fiant matutini. Sed propter quod vigiliæ dicuntur; a ſomno ſe fratres abſtineant; & pſallant, & legentes audiant lectiones. Iam poſt matutinos lectis ſuis repauſent.

CAP. L. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De actu aperum cotidianorum, per diuerſas horas diuerſo tempore.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

DVm ceſſant in die diuina officia, interualla ipſa ceſſantium a pſalmis horarum non otioſa volumus pertranſiri; æſtimantes ne otium modici minus lucrum ſecuris generaret. Quia homo otioſus mortē operatur, & in deſiderijs eſt ſemper. Nam cū frater aliquid operatur, dum oculum in laboris opere figit, inde ſenſum occupat de quo facit, & cogitare illi aliqua non vacat; & deſideriorum non mergitur fluctibus: quia ſtupore cogitationis eius tunc oculus non areſcit, quando manus cum ſenſu occupata aliquid perficit, propterea dicente Apoſtolo: *Et cum eſſemus apud vos, hoc præcipiebamus vobis, vt ſiquis non vult operari, nec manducet*. Ergo debent eſſe & poſt officia Dei & opera corporalia, hoc eſt, manuum: & dum fuerit vnde indigenti detur, ſuper bona acta carricentur, & bene facta: ideoque oportet inter horarum alterna ſpatia diuerſa actuum exercitia conuenire. Id eſt, tempore hiemis ab æquinoctio hiemali, quod eſt octauo Kalendas Octobris, vſque in paſcha, quia frigus eſt, & mane fratres non poſſunt aliquid operari, a prima vſque in tertiam ſequeſtratæ a ſe per loca diuerſa decadæ, ne in vno redacta omnis congregatio ſuis ſibi inuicem vocibus obſtrepent, id eſt, lectionibus vacet vnus de decem per loca, & reſidui de ſuo numero audiant. In his tribus horis infantuli in decada ſua in tabulis ſuis ab vno litterato litteras meditentur. Nam in alfabeto maiores vſque vel ad quinquagenariam ætatem litteras meditari hortamur, Simul ergo in his horis, & pſalmos meditari a neſcientibus, ordinatione præpoſito-

2 Theſ. 3.

rum

rum ſuorum, admonemus. In vnaquaque decada ergo in his tribus horis inuicem & legant, & audiant vicibus literas, & pſalmos ignorantibus oſtendant. Cum ergo in hoc ſpiritali opere has tres horas peregerint, repoſitis tabulis, & codicibus diuinis ad tertiam laudibus ſurgant; agentes in oratorio Domino gratias, quod meruerunt tres horas diei ſpiritalibus operibus occupati ſine peccato tranſiſſe. Mox vt exierint a tertia, vniuerſi præpoſiti oculos habeant ad Abbatem, inquirentes eum, quid iubeat ſuas operari decadas: & cum vnicuique decadæ diuerſum laboris aſſignauerit opus, mox obedientes, vel a ſuis præpoſitis ordinati, aſſignatũ laboris opus cum taciturnitate ſemper exerceant: ita ergo vt antequam inchoent laborare, orent, & poſtquã explicauerint, reorent: laborent ſemper præſentibus ſuis præpoſitis, & cum impleuerint cum grauitate & has tres horas in tanto laboris opere, diuinis ad ſextam laudibus currant, agentes in oratorio Domino gratias, qui itemque meruerint & alias tres horas diei occupati tanto laboris opere ſine peccato tranſiſſe. Ideo enim fratres dicimus taciturnitatem ſemper debere ſeruare, vt cum omni horaque ab eloquio os cuſtoditur, peccata linguæ non admittantur. Taciturnitas autem hæc a fratribus laborantibus cuſtodiatur a fabulis ſine lege, vel ſæcularibus rebus, vel verbis otioſis, quæ ad rem non pertinent. Nam pſalmos meditari, vel ſcripturas recenſere, vel de Deo aliquid loqui, dumtaxat in abſentia Abbatis, humiliter tamen & lente, quamuis in illa hora fratres licentiam habeant. Mox ergo vt a ſexta exierint, reuertentes ad loca ſua ſuum perficiant opus: & in quo opere ſemper maiore fratrum laborantiumque exhibente cuiuſuis codicis lectio quotidie ab vno litterato legatur. Ideo enim ordinauimus quotidie laborantibus legi, vt cum a malis tacemus, de bonis audimus, & loquimur, nunquam peccemus. Ipſe namque frater legat quem Abbas per aliquam impoſſibilitatem neceſſitatis non poſſe

laborare agnouerit. Quod ſi ipſe maior numerus fratrum, cui legitur, prope ſit monaſterio, operantes intus monaſterium aliquid tale de artibus fratres, cum quo opere poſſint ad legentes migrare, mox ſe iungant; & audiant auribus, tamen manibus operantes. Quod ſi fixa ſit operis officina, aut tale ſit opus, cum quo non poſſint fratres ad legentes migrare, alia die & ipſis legatur. Ergo cum & has tres horas in laboris opere tranſierint, diuinis ad nonam laudibus currant, agentes in oratorio Domino gratias, qui item meruerint & alias tres horas diei ſine peccato tranſiſſe. Poſt nonam vero quantum ſpatium in lucernariam reſtiterit, quisque quod occurrerit operetur, ordinante Abbate, vel inſiſtentibus præpoſitis ſuis. Qui præpoſiti ideo fratribus omni hora immineant, vt frater ex toto otioſus non ſit. Nam cum in aliquid faciendo fuerit occupatus, non vacat ei alia cogitare, niſi hoc in quod intentis manibus operatur. In æſtatis vero tempore, id eſt, a paſcha vſque æquinoctium hiemale, quod eſt octauo Kalendas Octobris, quia magis mane refrigerat, a prima vſque in tertiam magis operentur; vt recenti & ſuaui, vel graui breuium noctium ſomno careant. Item poſt dictam tertiam vſque in ſextam laborent; ſemper autem cum taciturnitate ſæcularium vel otioſarum rerum, vel ſcurrilitatis, quæ ad ædificationem non pertinent: pſalmorum vero recenſionem, vel meditationem & interrogationem præceptorum diuinorum, vel pro ædificatione aliquid de Deo loqui, quamuis in illa hora diſcipulis licentiam relaxamus, in abſentiam dumtaxat Abbatis: in præſentia vero eius labor, humilitas, taciturnitas, & reuerentia præbeatur. In abſentia vero Abbatis ideo de bonis & ſanctis rebus eos loqui permititmus, vt nunquam deſit memoriæ eorum ſeruanda pro ſeruitio Dei oris eorum cuſtodia, & expeditius de bono quam de malo eorum eloquia occupentur. Nam ipſum laboris opus terrenum, aut cuiuſuis artis cum in-

inchoant, oratione præcedente incipient; eadem ſemper oratione & finiant. Ideo enim præcedente oratione incipiant, vt petant Deum, vt pio eius auxilio adiuuati, & eius defenſione omni hora muniti in his horis, quibus laborant; ne aliquod in eis peccatum ſubripiat, de quo poſſint Domino diſplicere. Et ideo poſtquam a labore diiunxerint, orent; agentes gratias Deo, quod fuerint Dei auxilio adiuuati. Ergo poſtquam has tres horas laborauerint, diuinis ad tertiam laudibus currant, agentes in oratorio Domino gratias, qui meruerint in labore manuum occupati ſine peccatorum offenſa tranſiſſe. Mox ergo vt a tertia exierint, vnuſquiſque reuertatur ad ſuum laboris opus: & cum per ſequentes horas laborauerint diuinis ad ſextam laudibus currant, agentes in oratorio Domino gratias, qui alias tres horas diei occupati item in laboris opere ſine peccato meruerunt tranſiſſe. Statim poſt dictam ſextam, tam poſt prandium, quam in ieiunio, omnes modice in ſuis lectis meridientur: vt meridianas horas, vel feruentem æſtum in ſopore pertranſeant; & in fatigatis fratrum corporibus, id eſt, ieiunio & labore, ipſius temporis breuitas noctium auxilio meridiani ſomni compenſetur; & ſobrius iam ſurgat frater in nocte, cum cœperit æſtate dormire in die. Ergo poſt ſextam cum ſuis ſe collocauerint lectis, poſt modicam requiem vniuerſi fratres a præpoſitis ſuis, vel ipſi ſimul præpoſiti ab ipſius ſeptimanæ vigiligallo excitati, quanto ſpatio diei nona reſtiterit, item cum taciturnitate vaniloquij artibus ſuis reuertantur & labori; & in toto ipſo æſtatis tempore, tam etiam cum ſexta hora, vel nona reficitur. Tamen poſt nonam quantum ſpatium diei reſtiterit vſque temperius inchoatam lucernariam, tunc ordinatione præpoſitorum ſuorum ſequeſtratæ a ſe per loca diuerſa decadæ, alij legant, alij audiant, alij litteras diſcant & doceant: alij pſalmos quos habent ſuperpoſitos meditentur. Nam cum eos maturauerint, & memoria per-

ſecte tenuerint, adducti a præpoſitis ſuis ipſum pſalmum aut canticum, ſeu quamuis lectionem memoriter Abbati reſtituant; & cum per reddiderit, mox petet pro ſe debere orari. Et cum pro eo ab circumſtantibus oratum fuerit, complenti Abbati genua oſculetur, qui reddidit. Cui mox aut ab ipſo Abbate, aut præpoſitis iubetur ſuperponi; & poſtquam ſuperpoſitum fuerit quoduis, antequam ſecum meditetur, item a circumſtantibus petat pro ſe orari, & ſic inchoet meditari. Lucernaria vero omni tempore, maxime vero in æſtate, temperius inchoetur, pendente adhuc ſole, ſicut dicit propheta, *vſque ad occaſum*: non tamen dixit, poſt occaſum. Ergo inde maxime in æſtate temperius lucernariam diximus inchoari, propter breues ipſius temporis noctes. Ad laborem vero operis terreni, vel miſſiones viarum, hi fratres deputentur, qui artes neſciunt, aut diſcere nolunt, aut non poſſunt. Artifices vero deputato die, & experimentato artis ſuæ penſo, artibus quotidie ſedeant; qui tamen cum aliqua neceſſitas laboris terreni aut viarum pro monaſterij vtilitate perurſerit, tunc relictis artibus, aut fratrum adiutorijs, aut viarum neceſſitatibus occupentur. Fratribus delicatis & infirmis talis labor iniungatur, vt nutriantur ad ſeruitium Dei, non occidantur; duricordes vero & ſimplices fratres, vel qui literas diſcere nolunt, & non poſſunt, ipſi gurdis operibus intricentur; tamen cum temperamento iuſtitiæ: ne ſoli iugiter diuerſis opprimantur laboribus. Infantuli, & iam ſenio decrepiti, & infirmi æquali debent cogi iudicio.

Pſal. 112

INCIPIT REGVLA QVADRAGESIMALIS.

CAP. LI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De orationibus quadrageſimæ in die.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Inter matutinos & primam pura fieri debet oratio ab omnibus; item inter primam & tertiam ſimiliter fieri inter-

ter-

tertiam & ſextā: ſimiliter inter ſextam & nonā: ſimiliter inter nonam & veſperam; ſimiliter inter veſperam & completorios: ſimiliter fieri in totis quadrageſimæ diebus oportet.

CAP. LII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De orationibus quadrageſimæ in nocte, ſine pſalmis.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Oportet poſt primum decubitum omnes ſurgere, & ante lectos ſuos orare, complere Abbatem, & repauſare omnes: item poſt nocturnos repauſare. Item cum cantauerit gallus omnes ſurgere, & orare ante lectos ſuos, complere Abbatem, & repauſare omnes. Vnde oportet vigiligallos in noctibus vel diebus quadrageſimæ multum vigilantes in nocte & in die eſſe ſollicitos, vt horas aduenisse orationum fratres admoneant. Ideo debent in vno atrio omnes dormire, vt ab omnibus orationes iſtæ ante lectos communiter impleantur, vt omnes audiant Abbatem complentem. Item debent ſurgere, & facere matutinos: quia adhuc matutini ſeparati a nocturnis ante paſcha dicuntur. Item inter matutinos & primam ſimiliter pura fiat oratio.

CAP. LIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De continentia ciborum & potus in quadrageſima.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Vnnum coctum omnibus pulmentum ſufficiat: & in ſecundis quodcumque fuerit crudum cum pomis: panis hordeaceij quadræ duæ. Ab ipſo die quadrageſimæ vſque in triceſimum propter laborem binas ad diem fratres, non amplius, accipiant potiones: id eſt, vnum merum, & vnum caldum. A triceſima vero vſq; in viceſimā ſingulos meros accipiant: a viceſima vero vſq; ad Paſcha vinum omnibus ſubtrahatur; abſq; infirmis, & infantibus intra duodecim annos, & ſenio iam defeſſis. Sed hoc de infirmis conſideret Abbas, ne aliquis mentiatur, & fingat ſe infirmum. Fir-

mis vero, vel ſuo voto abſtinentibus, mixta ſalibus cũ cymino, vel apij ſemine calida aqua miſceatur. Oleũ non in cacabis, ſed in ferculis propter abſtinentes mittatur. Qui abſtinẽtes in ipſis tamen menſis decadum ſuarum, quot in menſa quæ in ſuo numero fuerint, ordininatione maioris iuxta iubeantur ſedere: vt abſtinentes de vna menſa in vna comedant ſcutella. Ideo enim diximus inter alios fratres cõmuniter abſtinentes ſedere; vt erubeſcant voraces in communi natura non poſſe pariter gulæ deſideria refrænare, & in eligendis bonis diuinam cum abſtinentibus non poſſe gratiam promereri. Nam ipſo die quadrageſimæ cum communicant, primo ieiunio, antequam communicent, detur licentia ab Abbate in oratorio talis. Dicat Abbas omnibus fratribus: Fratres qui vult pro anima ſua ſpiritaliter laborare, & aliquid abſtinere, ad bonum hoc opus liberam ei voluntatem concedimus: qui vero noluerit, regulæ de hoc titulo conſtituta accipiet, & quadrageſimæ contentus erit menſura. Iam qui de fratribus voluerint aliquid abſtinere, ibi in oratorio vadant, & humilient ſe ad genua Abbatis, agentes gratias de boni actus voluntate conceſſa: & poſt impenſam humilitatem, ſimul & ore ſuo Abbati indicent, quis quid voluerit abſtinere. Nam ideo in oratorio abſtinentes diximus deſignari, vt ad menſas cum hoc ipſum continent, ad eſcam in quadrageſima corpori perdendam a tepidis, vel guloſis fratribus non iam hoc ipſum repræſumere, vel ſecum comedere ſuadeantur: cum non vult quis videre a ſe alium meliorem. Sed ſint ergo hi tales teſtimonio oratorij de omnibus apud Deum electi, etiam abſtinentes deſignati. Merito enim de reſurrectione Domini tales debent in Paſcha lætari cum Chriſto, qui corpus ſuum per abſtinentiam cum eo crucifixerunt in
Pſal.125. quadrageſima, dicente de triſtitia ſcriptura: *Qui ſeminant in*
Sap.3. *lacrimis, in gaudio metent*. Et, *in paucis vexati, in multis bene diſponuntur*. Nam quadrageſima præſentis huius parui ſæculi

obti-

obtinet typum, Paſcha vero futuræ vitæ æternam lætitiam bonis indicat: in tantum, vt quod in quadraginta diebus abſtinetur, manducari liceat toto anno. Sic qui in præſenti vita ſeculi huius aliquid deſiderijs ſuis vel carni ſubduxerit, in illo ſæculo abundanter licet animæ de melioribus diuinis delicijs in perpetuo ſaginari. Quia in hoc paruo tempore pro Domino voluit contriſtari, cum eo merebitur in futuro lætari. Ieiunia vero quadrageſimæ protrahantur in veſperum; id eſt, poſt lucernaria reficiatur omnibus ipſis quadraginta diebus: quia quinta feria ieiunatur, abſque Dominica: in quas Dominicas ſera penitus nihil cœnent, vt vna ſit in ipſis diebus a die refectio. Ieiunium vero in quadrageſima propter ſuperuenientes non frangatur a domeſticis fratribus. Qui vero voluerint fratres ieiunium ſuperponere, in ipſo ſuperpoſito die in labore cum fratribus non ſpectentur, ſolummodo laborantibus fratribus legant; vt otioſi non ſint, & pro pane de verbo Dei reficiantur. Ideo enim in ſpiritu legendo laborent, vt ſicut ſcriptum eſt, *qui non laborat, non manducet*: ita & dignum eſt, vt qui non manducat non laboret, niſi in illa refectione, in qua ſine pane reficitur; hoc eſt, in eloquio Dei, dicente ſcriptura: *Non in pane ſolo viuit homo, ſed in omni verbo Dei*. In ipſis vero quadraginta diebus in monaſterio fratribus ab hebdomadarijs pedes non lauentur, ſolummodo diſcalceentur; ſuperuenientibus quibuſuis extraneis lauentur, propter illius mulieris teſtimonium, quæ lauit, & de alabaſtro vnxit pedes Saluatori cœnanti. In cœna vero Domini mittant manus pro benedictione ad lauandos pedes Abbati, & poſtea omnibus præpoſitis cum ſolatio fratrum. Inchoando tamen Abbas lauet ſimul: & oſtiarijs ipſe maior lauet pedes; vt cum & ipſis humilem ſe in hoc obſequio præbet, & digne omnibus in honorem exaltatior iudicetur. Deinde præpoſiti omnibus fratribus in decada ſua lauent pedes, & tergant. Sexta vero feria luceſcente, quæ eſt ante ſabbatum

2 Theſ. 3.

Luc. 4.

tum ſanctum, nocturnos ſolummodo faciant: quia adhuc nocturni ante pullorum cantum dicti de quinta adhuc feria ſunt: etiam matutinos, vel cæteras horas, vel conſtituta officia Dei, vſque ad miſſas Sabbati; vbi tam prolixum pſalmorum ſilentium in ore pſallentium noua reſurrectionis Alleluia aperiat. Ergo cum ad nocturnos quintæ feriæ dictos vlterius vſque ad miſſas Sabbati non pſallent; orationes tamen illas quadrageſimæ puras compleant; & ipſo ſextæ feriæ die lente ſibi loquantur de triſtitia Dominicæ paſſionis: nec ſe ſuperuenientes ſalutent. Nam extra infirmos & infantes, & ſenio peruinctos, quicumque de ſanis reficere voluerit, ſine accepta benedictione, & non ſignata refectione reficiat; vt a gula ſua vel a ſemetipſis communicati erubeſcant, cum alijs ſuperponentibus pro Dei ſperanda mercede, vnum diem non poſſe ieiunium voluntarie pertranſire; cum alijs ab inuito interdum per triduana tranſire ieiunia indigentiæ imponat neceſſitas. Et cum qua fronte futura octaua Paſchæ in Dominicæ reſurrectionis victoria deſideret epulari, qui in triſtitiæ cauſam ipſius paſſionis vna die noluerit ſuam cum Chriſto crucifigere carnem? Sacramenta verò altaris in patena maiore vitrea finiantur: vt cum ſexta feria Iudæi ad paſſionem Chriſtum quæſierint, ſit ipſo die mentibus noſtris recluſus, vt Sabbato nobis per reſurrectionem in nouo Sacramento appareat. Iam qui ſexta feria refecturi ſunt, ſine communione reficiant; vt agnoſcatur iam quis ſexta feria iniuſte refici ſine Chriſto. Lotio vero rerum, vel apparatus paſchalis ipſo die procuretur: in qua ſexta feria altaris velamen, vel vniuerſus oratorij ſubtrahatur ornatus; ſimul & lucernæ & cicendeli totum intra monaſterium negetur aſpectus: vt in nobis triſtitia habeatur ipſo die, cum mundo verum Domini lumen per paſſionem abſcedit: & inſequenti lumen luceſcente Sabbato per totum mundum pro lætitia reponatur, quando

do per reſurectionem Chriſti lætitiæ ad nos lumen reuertitur. Nam omni tempore ſic ornatum & mundum eſſe debet monaſterum, vt per omnia introitorum loca munda ornata velis videatur vbique quaſi vna eccleſia; vt vbique ad ſe inuicem occurrentes deceat, libeat, & delectentur orare.

Explicit Regula quadrageſimalis.

CAP. LIV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Cum hora diuini officij aduenerit mox debere fratres ad oratorium feſtinare.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Cvm adueniſſe diuinam horam percuſſus in oratorio index monſtrauerit, mox laborantes opus proijciant; artifices ferramenta dimittant; ſcriptores literam non integrent, omnis fratrum manus deſerat quod agebat: feſtinet ſtatim mox cum grauitate pes ad oratorium, ſenſus ad Deum: vt mox ad primam orationem occurrant, & tanquam apes ad mel, intrantium in oratorium fratrum examen ebulliat: vt qui tacitus erat ſancti oratorij locus, ſtatim pſalmorum clamoribus impleatur, & ſilentium loci ſancti ad relictas migret officinas & opera. Cum vero index in oratorio ſemper percuſſus fuerit, mox omnes audientes, antequam currant, faciant ſibi crucem in fronte, reſpondentes: Deo gratias.

CAP. LV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De quot paſſibus frater relicto labore ad oratorium debet occurrere?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Cvm ſonuerit index ab Abbate percuſſus, laborans frater, aut ſolus, aut multi mox relicto ferramento æſtimatione oculorum ſuorum citius perpendat, ſi debeat ad oratorium feſtinare, an non; & hoc eligat, vt de quin-

qua-

quaginta paſſibus longe a monaſterij limine, cum grauitate debeat ad oratorium feſtinare. Quod ſi ſupra hunc numerum fuerit loci longinquitas, iam non vadant, ſed ibi relicto de manibus ferramento, ſuas flectentes ceruices, quæ aguntur in oratorio genua, opus Dei ſibi lente dicant & ipſi: aut ſi vrget fratrum quæuis opera facienda, pſalmos ſibi tamen cum glorijs ſuis conternent: quia gloriç illæ quç inter eos dicuntur pro orationibus conſtant. Nam ipſç gloriæ flexo ſemper capite a pſallente dicantur: pſalmi vero directanei dicantur, propter, vt ſupra diximus, vrgentia laboris opera: quibus expletis verſum & orationem complens ſibi ipſe mox quod faciebat reprehendat. Ideo enim ſi plus a quinquaginta paſſibus longitudo fuerit loci a laborante fratre, iam non diximus ad oratorium ambulare, ne currentes de longe fratres, feſtinatione nimia concita certatim inter ſe curſio, non cum grauitate, ſed cum laſciuia currant: & laſſati longo itinere cum tardi ingreſſi oratorium fuerint, palpitante poſt viam ſtomacho, vocem pſalmi non valeant adimplere: & cum de longe quamuis laſſus aduenerit, opus Dei a præſentibus fratribus iam inueniat explicatum, & tunc in deſperatione vel damno ſuo ſpiritalis frater verſetur, & grauiter contriſtatus, qui non meruerit opus Dei, nec in agro implere, nec in oratorio: & damnum conſtitutæ horæ ei longinquitas faciat. Intra monaſterium vero qui vrgentibus communis vtilitatis neceſſitatibus occupantur, clara voce cum a pſalmo ceſſatur, & orationi incumbitur, petant ad oratorium ſe debere habere in mente, & tam in eodem loco in quo occupantur, lente ſibi opus Dei, ſequendo oratorij vocem, adimpleant ſimul, & explicatis per vices pſalmis in eodem loco, in quo ſtant aut ſedent, in orationibus genua flectant.

Cap. LVI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo debeant fratres in itinere opus Dei complere.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CVm fratres ſpiritales ſine laico ambulant iuncti ad ſe & cantantes, modice de via flectant genua, & poſt orationem redeant in viam: mox ab omni verbo alieno a Deo tacentes, propter reuerentiam operis Dei, & ſic ambulando petita prius benedictione impoſitum prorumpant in pſalmum: quem cum expleuerint, ſtent modicum; & inclinato capite modice orent: qua oratione expleta, mox inchoent viam ambulare cum pſalmo: quo expleto iterato ſtantes orent: qua item expleta oratione pſalmum ſimiliter ambulando inchoent: quo expleto, iterato curuati in humilitate orent. Ergo cum omnem ipſius horæ conſuetudinem expleuerint, modicum ſecedentes in partem flexis genibus orent: & complentes vicibus ſibi, tunc demum reuertantur ad viam: & ſic ſe communibus fabulis, ſi voluerint, miſceant. Tamen illis horis, quibus opus Dei ambulando perficiunt, caueant ne diuino occupati in opere aliud inter ſe verbum immiſceant. Si vero mixti cum laicis ambulant, ſequeſtrantes ſe ab eis in parte ſtirpium, aut ſi mundus fuerit locus, & latebram non prabuerit eis, retro ſe aliquantulum faciant, & flexis genibus trium pſalmorum capita d centes, mox vna gloria explicent. deinde dicentes verſum, & poſt verſum modicam orationem facientes, complentes exurgant, & ſequantur viæ collegas. Ideo enim plus ad ſingula capita trium pſalmorum cum vna gloria a fratribus non diximus dici, ne perambulante ſolatio laico, cui de cauſa Dei cura non fuit, derelicto forte fratribus ſpiritalibus triuio, neſcientes forte fratres viam, in multifariam ſeparentur ſemitam per errorem, & poſtea amara in anima triſtitia occupentur; & pœniteat forte eos in lucris animæ remoraſſe. Sed hoc, vt ſic compleant, exeuntes de monaſterio fratres ab Abbate aut a

Præpoſitis ſuis debent moneri. In nubilo vero die, cum radios ſuos ſol mundo abſconderit, ſiue in monaſterio, ſiue in via, ſiue in agro perpenſatione horarum tranſacta fratres æſtiment, & quæuis hora ſit, conſuetum tamen compleatur officium: & ſiue ante, ſiue retro a certa hora dictum ſit, conſuetum horæ opus tamen non prætereat, ſed agatur: quia obſcuritas nubium cito abſente ſole, hoc religio excuſat, quod culpa agentes non inuenit.

Cap. LVII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quo ordine in via fratres aliquid Regulæ conſtituta ſeruabunt?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Frater qui pro actibus monaſterij mane miſſus fuerit, & qui propter occupationem viæ a prima vſque in tertiam in hyeme, ſiue a nona vſque in veſperam in æſtate, legerit; ſi ſub eodem die monaſterium reuerſus fuerit, quauis hora redierit, prandeat; aliquantulum tamen legat, aut meditetur, vt regulam ipſo die videatur implere. Si vero in viam longiorem dirigatur, codiculum modicum cum aliquibus lectionibus de monaſterio ſecum portet; vt quauis hora in via repauſauerit, aliquantulum tamen legat: ita tamen ſi fuerit pſalteratus. Si vero non fuerit, tabulas a maiore ſuperpoſitas pſalmis ſecum portet; vt ad refectionem prandij, aut ad manſionem cum applicuerit, aliquantulum, quantum occurrerit, tamen meditetur: vt quotidie regulæ reddat quod ſuum eſt. Ita & frater qui adhuc litteras diſcit tabulas ſuperpoſitas a maiore de monaſterio ſecũ portet; vt ſi, cum literato vadit, ipſe cum ſe ad refectionem, vel manſionem applicuerit, cum eo tamen, aut ſolus aliquantulum, quantum occurrerit, meditetur, vt ſupra diximus; aut ad prandium, aut ad manſionem aliquantulum tamen meditetur: vt videatur quotidie conſuetam regulam adimplere. Item frater, qui pro actibus monaſterij aut noluerit ire, aut certe ambulans murmurauerit,

uerit, vel cum aliqua tarditate exire voluerit, ſi placuerit Abbati, iam non mittatur: & ſtatim excommunicationis pœnam ſuſcipiat, & ſciat ſe adeptum ſuperbiam præceptioni repugnare diuinæ; ideo diuinæ, quia dicit Dominus doctoribus noſtris: *Qui vos ſpernit, me ſpernit*. Applicantes vero in via ad manſionem fratres, tali loco lectum ſibi eligant facere, qui ſit ſemotus & mundus; vbi digne ſupra ſtratum leniter in nocte Deum memorentur. Nam & hoc præceptum Abbatis vel præpoſitorum exeuntes in viam fratres accipiant, vt quoſcumque fratres ſpiritales poſitos viſitent; & cum eorum introierint cellas aut oratoria, orantes dicant hunc verſum: *Introiuimus in tabernaculum eius, adorabimus in loco vbi ſteterunt pedes eius*. Exeuntes exinde orantes ſimiliter dicant hunc verſum ſemper: *Vias tuas Domine notas fac mihi, & ſemitas tuas edoce me. Dirige me in veritate tua*. Aut forte alium verſum pro iſto, ſi voluerint dicere: *Perfice greſſus meos in ſemitis tuis, vt non moueantur veſtigia mea*. Ergo cum cœperint a monaſterijs & cellulis ſpiritalium noſtri fratres exire, prius oratorio valefaciant: & item peculiariter pro egreſſu, quos in monaſterijs ſuis vel cellulis derelinquant, ſe debere in ſequenti Dei opere memorari, & ſic ambulent. Cum vero eccleſias noſtri fratres introierint, poſt orationem humilitatis Deo incuruatæ erecti dicant hanc verſum: *Exultabunt ſancti in gloria, lætabuntur in cubilibus ſuis*: lente dicentes, & modice incuruati in orationem complentes ſibi, ſic exeant foras.

Luc. 10.
Pſal. 131.
Pſal. 24
Pſal. 118
Pſal. 149.

CAP. LVIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quot pſalmos debent fratres dicere diuiſo tempore in via nocte?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Cvm ſurrexit nocte ſuper ſtratum ſuum frater, aut ſolus, aut cum alio adimplere nocturnos, poſt verſum taciturnitatis a capite, vel reſponſorium, primum tres pſalmos dicant, alium reſponſorium, lectiones, verſum, non amplius,

propter laborem viæ præteritum & futurum. Matutinos vero omni tempore in via poſt nocturnos explicitos, mox ſubſequentes coniungant: ne cum lux eos occupauerit, matutina in ſqualidis, in importunis vel ſpurcatis caſæ vel tabernæ locis, ante cedentes, aut poſt deridentes noſtrum propoſitum laicos, ſine reuerentia videatur compleri. Ergo cum iam ſecuri fratres de factis matutinis mane fuerint, de ſola viæ profectione incipiant cogitare, vel de componendis ſarcinis animalium, vel de conſtrictione oneris biſaciarum ſuarum reddantur ſolliciti.

CAP. LIX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Qua hora debeant fratres in via reficere.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Ambulantes longo itinere fratres quarta, ſexta, ſabbato in hyeme; hoc eſt, ab æquinoctio auctumnali, quod eſt octauo kalendas octobris vſque in paſcha, in via ambulantes fratres ad veſperam reficiant. Nulla ratione hæc frangant ieiunia. Ideo enim ad veſperam diximus, quia ſi nona volunt in via reficere, occupati in refectione breuibus horis prolongata, manſio eis paruo clauſo die ſubducitur. Sed qui tamen hæc in hyeme non frangant ieiunia, ſi carricati in dorſis ſuis grauibus oneribus non vadunt: nam tunc Abbas in via ambulantes fratres faciat reficere; conſiderata perpenſatione aut temporis, aut neceſſitatis, ſiue in hyeme, ſiue in æſtate, ſi grauia gelicidia camporum, aut feruentes æſtus viarum, aut montes excelſos ſubire, aut graue ſarcinarum pondus æſtimauerit, vel imbecillitates quorundam impoſſibilitatis fratrum conſiderauerit; tunc refectos aliquod faciat de monaſterio properare. In hyemis graui algore calefactos, in feruenti æſtate temperatos in viam debet fratres dirigere. Infantuli vero intra duodecim annos, non ſolum nullo tempore in via ieiunent, ſed etiam nullo die ieiunij de monaſterio egrediantur; dumtaxat

xat ſi in proximo non mittuntur, vnde ante tertiam in æſtate, aut ante ſextam in hyeme expectentur; in quibus horis conſtitutum eſt eis debere reficere.

Cap. LX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De qualitate ſumptuum fratrum in viam accipiendorum.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Conſiderans Abbas fratrum debitum quotidianæ menſuræ, necnon & longinquitatem itineris, vel moras agendi actus, ſimul & perpenſans ſubſtantiæ monaſterij quantitatem in nummis, aut in his quæ cruda poſſunt portari, ſufficientibus conſuetæ menſuræ ſumptibus aliquantulum pro labore itineris magis, propter adiuncti forte in via collegæ vel ſocij caritatem, quantum Abbas voluerit, panis aut vini, ſeu & aliarum rerum vel nummorum iungat menſuræ.

Cap. LXI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Miſſus frater de monaſterio, & in eodem die expectandus, ſi ſuadente aliquo foras communicare debet; an ad oratorium reuertens ſeruare ieiunium coram Abbate conſignandum communioni?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Exiens frater de monaſterio interrogat Abbatem, dicens: Quid iubeas, domine pater, ſi pro caritate ab eo ad quem mittor, aut ab alio aliquo retentus fuero ad menſam, & cum iuramento ſuaſum mihi fuerit ad manducandū, quid? frangendum erit, aut non, ieiunium? Reſpondeat Abbas, dicens: Si ſpiritalis frater pro aduentus tui lætitia ſecum tamen ad comedendum & per caritatem petat, prima quidem eius petitione, ſi quarta, aut ſexta feria, aut ſabbatum fuerit, nega: ſecundæ vero iteratæ eius petitioni pro caritate iam conſenti. Alijs vero diebus, extra iſtas tres ferias, primæ petitioni ſpiritali ad manducandum effectum concede. Si vero ſæcularis erit apud te reficiendi

peti-

petitio, quarta, ſexta feria, & ſabbato non permittimus te ieiunium frangere: quantiſuis petitionibus nega, vſque tamen ad iuramentum. Nam forte cum per aliqua diuina aut ſancta fueris adiuratus, iam conſenti in his tribus ferijs: vt & agnoſcaris Dominum amare, cum per eum coniuratus conſentis. Et quod ſecundæ petitioni ſpiritali fratri pro caritate volendo cōcedis, iuſte laico diuino te nomine coniuranti, licet nolendo, conſentis. Si vero in his tribus ferijs ſine adiuramento diuini nominis apud te erit perſuaſio frangendi ieiunij, communicare apud laicos non permittimus fratres, ſed ad ſuam communicationem expectet oratorium reuertentes. Si vero prolixitate itineris ſero erit frater reuerſurus, ſi tamen ab aliquo, vt diximus, laico in his tribus ferijs ſine iuramento ſuadeatur ieiunium frangere, non tamen ei ſe promittat reficere. Si vero ad hunc ſæcularem frater mittatur, in omnibus iam conuerſum ſimilantem religioſis actibus, qui ſola adhuc videatur tonſura diſſimilis, huius ſuaſioni tribus ferijs pro iam conuerſi forma vel caritate poſt primam, vt diximus, petitionem refectionis concedatur effectus. Alijs vero ferijs, ſi apud ſuadentem de refectione a tranſmiſſo fratre adhuc tarda fuerit agenda mora, aut ſexta, aut nona, aut veſpera fratri manducare permittitur; ne extra horas refectionum conſtitutas conſuetus modus ſancti propoſiti excedatur. Iam ſi nulla eſt mora, & via a fratre repedari ſub die neceſſe eſt, quaqua hora feſtinantibus fratribus fuerit perſuaſum, mox conſentiat; ne non ſumptus monaſterij habeat frater, & conſuetam refectionis horam longinquę occurrere vię, & tarde fratri per laſſitudinem reuertenti impræparata diuerſorum refectione menſa monaſterij iam explicita leuetur, & vtrimque decipiatur adueniens. Et item ideo a feſtinante fratre extra horam conſuetam refectioni conſenſus conceditur, vt non petentis pro caritate hoſpitis animus contriſtetur.

CAP.

CAP. LXII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Si debet extra horam conſtitutam in via frater aut manducare aut bibere.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

DE ſumptibus ſuis extra horam conſtitutam non præſumat, qui ſumptus ipſi a priuilegio vel menſura regulæ exierunt; ideo conſtitutis horis per normæ menſuram debentur. Si vero de alienis ſumptibus ab alio extraneo ſocio dantur pro labore itineris, in caritate fratres conſentiant: ita tamen, vt ante conſenſum hoc tradenti reſpondeant; ſe habere præceptum regulæ vel Abbatis, de ſacris monaſterij ſumptibus extra horam eis debitam non poſſe contingere; hoc ideo a ſanctis vel ſpiritalibus fratribus, ignorantibus alijs hanc diſciplinæ menſuram, illis vicecollegis diximus innoteſcere, ne cum de ſuis ſportis in congruæ refectionis hora nihil communiter ponant, æſtimentur cupiditate magis hoc, non diſciplina obſeruare. Quod ſi item his fratrum dictis taliter ſuadentes reſponderint, ad ſolam gratiam illorum, vel communionem eorum in reficiendo per caritatem appetere, quam viæ ſocietas iniunxit, & intactis eos ſumptibus de ſuo velle pro caritate expendere; tunc demum eis aſſentiant, perſeuerante tamen ſeruandorum ſuæ horæ ſuorumque ſumptuum diſciplina. Iam enim cum conſtituta viæ aduenerit hora, prius noſtri fratres iuſte cum hora iuſtitiæ magis ſuas horas efficiantur, & tunc de ſuis ſumptibus iam ponentes, quod illi pro ſola caritate iniuſte præſumpſerant, iſti nunc & pro vicaria caritate, & pro iuſtitiæ modo dupliciter adminiſtrēt: vt quos in illos ignorantes modum iuſtitiæ iſtis tamen caritas perſuaſerat, per iſtos illis notitiam ſuā ingerat diſciplina. Quod ſi ante hora refectionis adueniat, quam fratres ad caſam perueniant deſtinatam, mox in quo loco in via conſtituta occupauerit hora, reficiant fratres: ne forte cum ad locum peruenerint deſtinatum, non cogantur a colono

ie-

reficere, & miſſus frater horam refectionis videatur perdidiſſe, cum ad refectionem a domino rei coactus non fuerit, & poſtea extra horam cogatur fame compellente reficere, & ſumptus conſtitutæ horæ extra tempus violare. Ante nonam in via fratribus quoduis bibere liceat propter ſitim.

CAP. LXIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quales ſunt fratres qui inſalutatis abſcedunt fratribus?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

FRatres ſpiritales in via quando a ſe abſcedunt, ſi vale ſibi non faciant, vel orationem communem offerant Domino, vel pacem ſibi tradant, ſciant ſe excommunicatos a caritate diſcedere, vſque dum ſe reuideant, & caritatis inter ſe vinculum nectant, ſicut in Vitas legitur patrum; abſcedens vnus frater de partibus orientis, veniens in partes occidentis, rememoratus quod vni fratri vale non fecerat, prætermiſſæ caritatis repedauit itinera, vt quod minus compleuit, in fratre perficeret. Vnde debent ad hanc caritatem fratrum fratres eſſe ſolliciti.

CAP. LXIIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quoties debet frater relinquens monaſterium & iterum ab errore reuertens recipi?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

FRater ſi exierit frequenter de monaſterio, vſque in tertium reuerſus reſuſcipiatur, amplius non iam: quia talis apud Dominum eius agnoſcitur diuini ſeruitij fides, qualis apud homines pedum inſtabilitas conſtitit. Et vtquid in monaſterio iam opus ſit, quem Deus non poſſidet? Ideoque poſt tertiam correptionem iuſte monaſterio ſit vt ethnicus & publicanus.

CAP.

Cap. LXV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo debent fratres externi a domeſticis ſalutari?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Fratres cum monaſterio extranei ſuperuenerint, & eiuſdem fratres monaſterij in communé locum aduenerint, vbi illi extranei aut ſedent, aut ſtant, aut iacent, aut deambulant; primo ad ingreſſum ſuum mox voce ſua, Benedicite, ſalutent; deinde petant pro ſe orari. poſtquam orationem compleuerit extraneus, mox vadat frater domeſticus incuruato per humilitatem capite ſalutationis eius ad genua, & prius hoc erigatur ei ad pacem, vt apoſtolica compleatur ſententia dicens: *honore inuicem præuenientes.* Rom. 12
Ad ingreſſum vero fratrum extraneorum poſt orationem, antequam compleat, hunc verſum dicat Abbas cum domeſticis fratribus: *Suſcepimus Deus miſericordias tuas in medio templi tui.* Pſal. 47.

Cap. LXVI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De egreſſu fratrum de monaſterio in viam.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Exeuntes in viam fratres petant pro ſe orari, dicentes verſum: *Vias tuas Domine notas fac mihi, & ſemitas tuas edoce me.* Pſal. 24.
aut ſi voluerint alium: *Perfice greſſus meos in ſemitis tuis, vt non moueantur veſtigia mea.* Pſal. 16
Semper enim verſum quando exeunt, ſiue quando ingrediuntur, cum gloria explicent. Similiter & reuertentes petant pro ſe orari, dicentes hunc verſum: *Introiuimus in tabernaculum eius, adorauimus in loco vbi ſteterunt pedes eius:* cum gloria: vel quotieſcumque limen forum vltimarum monaſterij egreſſus ingreſſuſque fuerit frater, ſine verſu tamen, petat pro ſe orari ſemper. Pſal. 131

CAP. LXVII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De regreſſu fratrum de via reuertentium in oratorium.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

FRatres quouis horæ tempore de via reuerſi ad monaſterium fuerint,& fratres pſallentes in oratorio inuenerint, orantes mox pſallant cum ipſis; & poſt pſalmum expletum ab pſallentibus pariter voce ſua vniuerſos petant pro ſe orare debere: vt videantur de ingreſſo limine forenſi exterioris regiæ monaſterij in petenda oratione regulam adimplere. E poſt miſſas operis ſancti in oratorio primo Abbatem, deinde præpoſitos ſuos, vel omnes poſt regreſſum viæ ad pacem accipiant.

CAP. LXVIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Exeuntes de oratorio mox debere de omnibus tacere.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

EXeuntes de oratorio fratres mox taceant, nec etiam pſalmos meditando exeant: ne quod in tempore ſuo cum reuerentia dictum eſt, extra tempus foris per extollentiam decantetur. Ergo exeuntes de oratorio taceant ſtatim: quia pſalmorum explicatum eſt tempus, & taciturnitatis
Eccl. 3. incœptum eſt, ſicut dicit ſcriptura: *Omni rei tempus.*

CAP. LXIX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De fratibus ægrotis.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

FRatres ægrotos qui ſe dixerint eſſe, & ad opus Dei ſe non leuauerint, & continuo iacuerint, ad culpam non vocentur: ſed in refectionem ſolummodo ſuccum, vel oua, aut calidam aquam accipiant: quod vix poſſint veri tædioſi accipere: vt, ſi ſe fingunt, vel fame compellantur leuari. Si vero poſt diei dictum ſurrexerint, excommunicentur: & ad menſam carnalem non accedant, quia ad ſpiritalem oratorij non affuerunt, quia laborem fugerunt,

& opus

& opus Dei contempſerunt. Nam in his talibus agnoſcitur diabolus per excuſationem tædij ſomnique pigritiam miniſtrare; ideoque talem mercedem recipiant. Qui vero frater ſine febris membrorumque dolore laſſatur, ſi pœnam ſupradictæ laſſitudini excommunicationis ſuſtinere non vult, intret tamen in oratorium conſueta cum fratribus hora; & ſi ſtare non poteſt, iacens in matta velut in oratione pſallat: cui a vicino fratre ſtante inſidietur tamen, ne dormiat Si vero poſtea ex toto nihil laborauerit, vnam quadram panis minus in annona accipiat ſua, & potiones duas ſubductas: & hoc tantum, quia vel ad opus Dei ſurrexit: quia nec iuſtum eſt, vt otioſus frater contra laborantem fratrem, cui digni laboris merces debetur, æqualiter iudicetur: & quia *boui trituranti non alligabitur os*. 1. Cor. 9.
Sic & qui non laborat, ſi propter iuſtitiam, iā ſi ex toto non manducat, vel pro tædij qualitate tantum manducet, quantum laborans aut ſanus; quia impotens, qui ad laborem proclamat ſe non poſſe, item ad manducandum iudicetur non poſſe: quia vtrumque non poſſe iuſtitiæ conuenit, & veram neceſſitatem oſtendit. Si vero ad laborandum non poſſumus; & ad manducandum iuſte debere non poſſe. Per pigritiam enim otioſi gluttonis talis agnoſcitur ægritudo, vt cum ad laborandum ſuo ore proclamat, ſe non poſſe; & ad manducandum tacet ipſum non poſſe: ſi ſua non vult dicere, aliena mox incipiat lingua audire, ſe ad manducandum non velle nolle non poſſe: quæ iuſtitia hoc oſtendit, vt ſicut in vno homine anima, venter, membra æqualiter conueniunt; ſic & vna neceſſitas in his tribus communiter debet ſentiri, vt quod in ſanitate tres iſtæ res ſupradictę cōmuniter poſſunt, in neceſſitate vero agnoſcatur ſimul non poſſe. Nam quare vni rei non poſſe permittat neceſſitas, & aliæ poſſe permittat; cum in vno hominis corpore anima, venter, & membra ſeparatim ipſam neceſſitatem ſentire & ſufferre

non poſſunt? quia adhuc anima in nobis omnes ſentit dolores; qua abſcedente, quod paſſum fuerit mortuum corpus neſcit ſentire. O iniuſtitiæ nefas! caput torquetur doloribus propter laborem, & venter non torquetur propter dilectionem cibi; quaſi in alieno corpore ipſe venter ſit poſitus?

CAP. LXX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De caritate fratrum circa ægrotos.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

FRatres qui ſe voluerint oſtendere, quam pleni ſint caritate, cum certamine ægrotos fratres viſitent, conſolentur, & ſeruiant; vt caritas fraterna in neceſſitate probetur, & Domini iam vocem factis adimpleant, dicentis: *Infirmus fui, & viſitaſtis me.*

Matt. 25

CAP. LXXI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Si debeant fratres ſpiritales ad inuicem occurrenets prius orare, aut ſibi pacem dare, aut ſalutare.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CVm vero introierint fratres monaſterium, aut in via fratribus ſpiritalibus occurrerint, poſtquam ſe per benedictionem ſalutauerint, prius orent, & ſic ſibi pacem dent; ſicuti Pauli & Antonij eremitarum occurſum legimus: qui cum ſe mox vidiſſent, & ſibi inuicem occurriſſent, poſtquam ſe proprijs ſalutauere nominibus, mox oratione facta complentes, poſtmodum ſe mutuis miſcuerunt amplexibus caritatis, ſibi pacem reddentes. Inde ergo prius orare, quam pacem ſibi debent tradere occurrentes: quia ſi non prius oratum fuerit, vnde ſcit frater, ne in figura humana tentationis diabolicæ occurſus adueniat, & pro manifeſto corporis viſu diabolica ſubito phantaſia euaneſcat? & noſtro nos decipiamus aſpectu, ſi humanis oculis credimus, quod diu nis orationibus non probamus?

mus ? & ideo prius orare, quam pacem ſibi debent tradere occurrentes; & quia dignum eſt, vt pro communi præſentationis aduentu primo per orationem gratiæ Domino referantur; qui dignatus eſt alternis deſideratis aſpectibus vtroſque innoteſcere ſibi aut repræſentari: deinde poſt Domini completam orationem merito iam homini pacis gratiam reddi debere.

Cap. LXXII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De refectione propter caritatem fratrum ſuperuenientium.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CVm fratres monaſterio extranei ſuperuenerint, ſi quarta, ſexta feria, & ſabbatum fuerit, voce præſentis Abbatis, aut cellararij, ſi abſens fuerit Abbas, rogentur ad refectionem remorari ad nonam. Si autem vſque ad tertiam admonitionem, non vſque ad nonam conſenſerint remorari, ſed pro certo ambulare ſe vrſerint, propter caritatem aduentus eorum, fracto ieiunio, omnes fratres monaſterij cùm eis ad ſextam communicent. Si autem ante ſextam ſe vrſerint ambulare, quæuis hora fuerit feſtinationis inuenta, iam ſine domeſticis fratribus ipſi ſoli reficiant, & ieiuni de monaſterio non permittantur abſcedere propter viam: quia in panis fractione cognita eſt caritas Chriſti. ſicut & in actibus Apoſtolorum legitur, fracta Euchariſtia & ſumpta a ſe apoſtolos diſceſſiſſe Andream & Ioannem.

Cap. LXXIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De fratribus qui ad opus Dei tarde occurrunt.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

FRater qui nocturnis, matutinis, & lucernarijs primam orationem aut pſalmum perdiderit, eiectum eum ab oratorio cum terrore in capite foris eum apud ſemetipſum de emendatione Abbas moneat. Si ſecundam ora-

orationem vel pſalmum perdiderit, ibi in oratorio præſente congregatione, poſt pſalmum expletum corripiatur acerbe. Si vero poſt tertiam orationem vel pſalmum intrauerit, mox vna cum prępoſitis ſuis foris de oratorio excommunicatus iactetur: & non prius ad veniam reuertatur, niſi humilitatis ſatisfactio ab eo æqualiter ante limen oratorij fuerit operata: ſed hoc, vt ſuperiori titulo diximus, de intra quinquaginta paſſus longitudinem. In prima vero, tertia, ſexta, & nona, qui poſt ſignum indicis percuſſi ad primam orationem, & primum pſalmum non accurrerit, in oratorio præſentibus omnibus acerbe corripiatur: poſt ſecundam vero orationem, vel ſecundum pſalmum qui occurrerit, iam ſic excommunicatus cum ſuis exeat præpoſitis foras. Ad menſæ vero antiphonam, vel verſum priorem qui non adfuerint, ſemote, & non ſignatum, & ſine data & accepta benedictione manducent & bibant, ſine alicuius hominis eloquio, vſque dum ſe leuent. Et merito ſine alicuius eloquio hominis debet reficere, qui ante refectionem cum Deo non eſt locutus. Qui poſteriori vero verſu menſæ non adfuerit Deo poſt refectionem gratias redhibere, in ſequenti refectione talem pœnam in ſequeſtrato ſuſcipiat, qualem ille qui ante refectionem non eſt locutus cum Deo. Hæ vero correptiones vel excommunicationes duntaxat his conſtitutæ ſunt, qui ſunt voluntatis negligentia tardi, & nullis neceſſitatibus occupantur: qui etiamſi propria voce ad oratorium debere ſe vt abſentes proclament in orationibus memorari, prætermittantur a fratribus, & ſciant ſe excommunicatos; quos non vtilitas monaſterij, ſed negligentia occupauit. Nam pro vtilitate monaſterij occupati dignè abſentes a præſentibus in oratorio memorantur: ſic tamen occupati in eodem loco dicentes ſibi opus Dei & ipſi. Nam frater qui correptus in oratorio fuerit, & ſi non oratorio iubeatur exire, tamen pſalmum & reſponſorium, aut lectionem, aut verſum

ſum tam diu non imponat, vſque dum in ipſo oratorio pro culpa ſatisfacerit, ad genua incuruatus, & in voce humili petierit pro ſe orare. Frater qui pro vtilitate monaſterij occupatur, abſens in oratorio habeatur in mente: qui per negligentiam aut tarditatem occupantur, tacite prætermittantur: quia potius peccatum acquirent nolentes Deum in orationibus memorare.

Cap. LXXIV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Refranari debere liberum fratris arbitrium.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Frater qui votum fecerit, ſupra modum conſtitutum aut ieiunare, aut ſuperponere, aut abſtinere; & ſine iuſſu Abbatis voluerit aliqua agere, ſuæ voluntatis arbitrio magis non permittatur: quia etiam per bonum ei ſubripit diabolus, vt propriam cogat fratrem facere voluntatem: cum in monaſterio non licet fratri ſuam facere voluntatem, quod vult.

Cap. LXXV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De ceſſatorio Dominicæ.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

A nona hora ſabbati poſt refectionem in æſtate iam legãt: in hyeme a nona in ſabbato, ſicut conſtitutum eſt ſuperius, non operentur: ſed etiam & ſequenti die dominico ab omni opere laboris ceſſent: & etiam a meditatione quotidianæ conſuetudinis per tres horas in die in vtriſque temporibus hyemis vel æſtatis. Sed poſt miſſas Eccleſiæ pro voluntate ſua quis quid voluerit, aut delectatus fuerit, ex ſuo arbitrio legat: vel omnem licentiam repauſationis habeant; vt lætentur ſibi ad requiem diem dominicum conſtitutum.

Cap. LXXVI. INTERROGATIO DISCIPVLI,

Quomodo debent tranſmiſſæ Eulogiæ a ſacerdote monaſterio ſuſcipi?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Cvm eulogiæ a pontifice ſummo, vel a ſacerdotibus ſequentibus monaſterio aduenerint, mox Abbas oſculans tranſmiſſum eulogiæ munus, & leuans ſe cum omnibus qui ipſi adſtant orent, dicentes hunc verſum, Pſal. 47 *Suſcepimus Deus miſericordiam tuam in medio templi tui.* cum gloria; & complens ſedeat.

Cap. LXXVII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De benedictione vel ſigno ſacerdotum.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Sacerdotes vero cum monaſterio ad refectionem tenti fuerint, ipſi omnem cibum & pocula mixta ſignent, vel primo ſibi in menſa ſua meros & benedictionem petentibus ipſi ſuo reſponſo tradant. Ipſi vero ſacerdotes cum benedictionem in manducando aut bibendo alijs petunt, non licet eis a maioribus reſponderi: quia ipſi, qui ſacrati ſunt, quod dant a non ſanctis accipere poſſunt. Clerici vero, ſi ſeruorum Dei interfuerint menſis, & ipſis locus tradatur ſignandi; ſic & poſt orationem ipſis locus detur complendi.

Cap. LXXVIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Non debere aliquem aduenientem, aut fratrem aut laicum, plus biduo otioſum in monaſterio paſci.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Cvm aliquis frater in monaſterium vel hoſpes aduenerit, in hoſpitis honore vel via laſſitudinis ſi voluerit otioſus eſſe, biduo menſæ fratrum hora ſua communi adſedeat; tertio vero die poſt primam dictam, exeunte Abbate de oratorio, teneant hoſpitem intus in oratorio hebdomadarij & cellararij, dicentes ei: Iuua fratribus operari, quicquid

quid Abbas præceperit, aut in agro, aut in arte: ſi non iuuat, abſcede; quia regula hoſpitalitatem veſtram compleuit in biduo. Et ſi laborare aſſenſerit, mox ei delegetur opus cum fratribus: quod ſi noluerit adimplere, abſcedat; & lectus eius deſternatur continuo, vſque dum alter peregrinus adueniat: cui nouiter reſternatur, cum aliquis forte ſpiritalis aduenerit. Ergo ſi noluerit laborare, dicatur ei ab hebdomadarijs & cellarario, vt abſcedat; ne laborantes in monaſterio fratres cogantur iuſte & iſtius pigri hoſpitalitatem odire; & conuerſi in murmurium, vel detractionem, tales odire incipiant peregrinos, qui per inertiam miſeriæ nuſquam fixi ſtando laborantium debitos panes, ſub prætextu religionis viſitando monaſteria, deuorant otioſi; qui nec manifeſtos ſe ciues monaſterijs ingerunt perſiſtendo, nec aperte ſe debiles indicant mendicando. Nam, vt ſupra diximus, talibus enim plus biduana eleemoſyna damnum eſt dantis; quod in manifeſta debilitate mendicanti pauperi ad mercedem lucrum eſt mendicantis. Ergo hi tales poſt biduum cum laborare noluerint, iuſte agnoſcant, quia vt ſuſciperentur, & pro labore longi itineris biduo otioſi paſcerentur, Apoſtoli præceptum fuit, dicentis: *Hoſpitalitatem ſectantes*. Et item vt ad opus laboris cum fratribus impellantur, ipſius item eſt præceptum, dicens: *Ipſi enim ſcitis quemadmodum oporteat imitari nos: quoniam non quieti fuimus inter vos, nec gratis panem veſtrum manducauimus inter vos ſub aliquos ſed in labore, & fatigatione nocte & die operantes, ne quem veſtrum grauaremus. Non quaſi non habuerimus poteſtatem, ſed vt noſmetipſos formam vobis daremus ad imitandum nos. Nam cum eſſemus apud vos, hæc præcipiebamus vobis; quia ſi quis non vult operari, nec manducet. Audiuimus enim quoſdam in vobis ambulare inquiete; nihil operantes, ſed curioſe agentes: his autem qui huiuſmodi ſunt interdicimus, & rogamus in Domino Ieſu Chriſto, vt cum ſilentio operantes ſuum panem manducent*. Nam qui ſpiritales hoſpites ſunt, ſi forte

Rom. 12.

2. Theſ. 3

hhh ipſo

ipſo die quo aduenerint pro laſſo labore itineris non poſſunt laborare, tamen alio die quod viderint fratres facere, ipſi ſibi vltro iniungunt: ne non ſolum otioſi, ſed & miſeri a laborantibus iudicentur.

CAP. LXXIX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De cella peregrinorum.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Cella vero peregrinorum ſemote monaſterio conſtituatur cum lectis ſtratis, vbi ſuperuenientes fratres, maxime ignoti, dormiant, & biſacias ſuas ponant. In qua res monaſterij, aut ferramenta, aut vtenſilia non ſint poſita; ne forte cum putantur hoſpites ſpiritales ſubito in damno fures inueniantur. Nam & propter cautelam cuſtodiendi duo fratres, de quorum decada alij coquinam exercent, tam diu ex ipſa decada deputati vicibus a ſuis præpoſitis fratres peregrinos ex improuiſo cuſtodiant; quamdiu omnes de eadem decada ſuis vicibus explicent ſeptimanas: & cum de alia decada inchoauerint coquere, & in diebus ſeptimanarum ſuarum, ſi ſuperuenerint peregrini, tamdiu & de eadem decada deputati a ſuis præpoſitis fratres ſuperuenientes ex improuiſo cuſtodiant, quamdiu & ipſis alia decada ſuccedat. Ergo ſic omnes decadæ explicando & recapitulando omnes peregrinos aduenientes ſemper cuſtodiant. Ergo ipſi duo fratres, quorum ad cuſtodiam fuerint vices, cum peregrini aduenerint, in eadem cella ſimul ſibi faciant lectos; vt, ſi forte vnus de hoſpitibus ad oratorium nocte voluerit ire, & alius forte noluerit propter laſſitudinem ſe leuare, aut forte voluerint vicibus foras exire, vtrique habeant ſingulos ex improuiſo cuſtodes: vt & ille, qui aut ad oratorium aut egreditur foras, per incertos monaſterij exitus nocte, & ingreſſus per occaſionem cuſtoditus a domeſtico fratre ducatur, & cum manente alter remaneat cuſtos: vt & carita-

ritatem ſolatij videantur hoſpitibus adimplere, & res monaſterij ab incertis ex improuiſo cuſtodiant. Nam & in die ipſi ſibi ſollicitudinem faciant, eos intra monaſterium de nihil facto oculo cuſtodire. Nam ideo duobus hæc cura committitur, vt & in nocte vicibus ſint circa peregrinos ſolliciti, & in die, ſi forte ex eis vnus fuerit occupatus, alter peregrinum a longe cuſtodiens reſpiciat. Cella ipſa habeat clauſuram talem ab intus, qualem a foris: vt nocte tam ab eis, incluſis ſecum hoſpitibus, ab intus miſſis clauſtris clauis tollatur: quam, vbi norunt, abſcondant: vt cum foras forte voluerit hoſpes exire, ipſe ſibi cuſtodes excitet, cum clauem requirit: quo præſente incipiat ad ignotum refrigerium foras exire. Ipſi enim fratres biſacias eorum & virgas ſuſcipiant in cella eadem ſeruaturi, claue forenſi fideliter conſeruandas. Iam ſi forte tales inuenti fuerint hoſpites, qui diu perſiſtendo fideliter & animo laborando iudicauerint ſe monaſterio perfirmare, ſuggerant eorum cuſtodes Abbati, & lecta eis regula, videant quot dies iam habent in monaſterio, & reſidui dies de inducijs eis ad tractandum ſecum cedantur. Et cum expleti fuerint conſtitutarum induciarum dies, & tunc demum ſi placent eis probatæ vitæ vel regulæ diſciplinæ, ſicut de firmandis monaſterio fratribus poſteriori titulo conſtitutum eſt, ſe monaſterio vſque ad mortem perſeuerando contradant. Quod ſi nō ſe voluerint firmare, ſed ſic laborando quotidie cum fratribus monaſterio voluerint remorari, ſi contenti ſunt pannos ſuos vel indumenta in alieno opere ſtricare, ſola tamen communis menſa vel vitæ menſura eis de monaſterio præbeatur; de cæteris neceſſarijs præparatio denegetur: Quia firmis debent omnia preparari; talibus vero de firmitate dubijs ſola monaſterij menſa ſufficiat: & hoc tantum, quia vel laborare cum fratribus volunt remorando, a fratribus illis cuſtoditi duntaxat die noctuque.

CAP. LXXX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Polluti per ſomnum fratres ſi debeant communicare, aut non?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Fratres qui ſe immundos per ſomnum agnouerint, ſecrete ante fores oratorij, antequam ad illam pſallendi horam intrent, qua ſolent communicare, Abbati ad genua incuruati confiteantur hoc ipſum: & tunc Abbas interrogans eos, quid potuerint turpiter cogitare heſterna in die, vt eis conſenſus libidinis veniſſet in nocte. Et ſi frater magis ſpiritalis eſt, non erubeſcat confiteri malum illud, ſicut ſuperiori titulo diximus, ſi cupit animam ſuam ſaluare de morte, quod Abbas poſſit monitionibus emendare. Tamen biduo ſe a communionis acceptione ſuſpendant, vt iam tertia die mundi communicent. Tales enim fratres qui frequenter extiterint, ſciant ſe non occaſione, ſed voluntate ſua ſibi excommunicationem accerſire; & à corpore Domini ipſi ſe faciunt alienos, qui cogitationibus ſuis ipſi ſibi adeſcant libidinem, cum carnem ſuam faciunt per turpia deſideria ſordidare. Quia ſicut tinea veſtimentum, & vermes lignum corrumpunt & deuorant, ſic & cogitatio turpis maculat, & animam ſinceram non facit. Ergo hi tales in ſpiritu eſſe creduntur apud Deum, quales per reatum inuenti ſunt apud hominem. Nam dicit ſacra ſcriptura: *Peruerſæ enim cogitationes ſeparant a Deo.* Sap. 1.

CAP. LXXXI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De veſtimentis & calceamentis fratrum.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Habere debent fratres in hyeme paraturam groſſam quotidianam ſtamineam, & tunicam aliam nocturnam, quam poſt nocturnos puduclent; quia in die diuerſis occupantur laboribus. Habeant enim in hyeme & pallium ſtamineum, braccas laneas, & faſciolas, aut pedules. In æſtate vero habeant paraturam linoſtimam, non ſatis groſ-

ſam

ſam propter laborem & ſudorem; & habeant pallios linoſtimos,ſubtiles nō ſatis propter æſtus ſudoris, & bracuas lineas: faſciolas lineas vero vti Dei homines prohibemus; vt aliquid diſtet a clerico monachus.Et habeant ſingulas paraturas linoſtimas ſubtiliores, quas in diebus feſtis ſolum in proceſſionibus vtantur: & in æſtate habeant ſingula mannariola linea propter ſudores, & ſingula facitergia per decadā. Quas omnes res per ſingulas decadas ſingulæ arcæ contineant; tenentibus ex eis clauem præpoſitis ſuis: quæ arcæ veſtiario ponantur, vbi & ferramenta monaſterij, & omnes res poſitæ ſunt; de cuius cellæ cuſtode iam ſupra taxauimus. Ideo enim diximus in vna arca vnius decadæ ſub claue præpoſitorum omnes mutandas conſiſtere, vt cum vnuſquiſque frater in poteſtate arcam non habuerit, non habeat vbi peculiare aliquid abſcondat; quem ordinem omnes decadæ obſeruent. Si quis vero frater in ſpecie ſua ſibi viſus fuerit ſcemari, vel ſatis gauiſci, mox a præpoſitis ſuis ei tollatur, & alio detur, & alterius illi. Hoc ideo,vt non extollatur propria in fratre voluntas:quia quicquid eius anima petit, ei magis dari non debet; quia contra deſideria carnis ſpiritus ſentit; ideo ſpiritalis homo Dei eſt,non carnalis.Hebdomadarijs coquinam intrantibus ſacci ſint tunicæ, & cucullæ ſegeſtræ; quæ tales res maxime intra monaſterium ſine verecundia omnem ſorditiam iniuriamq;vel ſimul inquinamenta caccaborum,cucumæ, vel hyemarum,nec non & foci calorem,vel coquinę ſordes diuerſas ſuſtineant. Quæ ergo res expleta hebdomada vltimo die ſero lotæ hebdomadarijs alijs intrantibus conſignentur. De calceamentis vero oportet fratres caligas habere ferratas, triclinas; non ad luſum, ſed ad vſum; quas debent tempore hyemis vti: æſtatis vero tempore vnctas reponi. Et caligas omnes oportet habere clauatas, tam in monaſterio, quam in via: vt & diu repoſitæ caligæ conſeruentur, & pes fratris in caliga refrigeretur. Ad no-

nocturnos vero in æſtate ligneos cuſpus vtantur pelliceos; ne inquinatis pedibus ad ſuum reuertentes ſtratum, lectorum ſagos coinquinent. In hyeme vero ad nocturnos pedulibus vtantur pelliceis, propter frigus pedum. In lectis habeant in hyeme ſingulas mattas, & ſagos tomentatios ſingulos, & lanas: in æſtate vero pro lanis rachinis propter æſtus vtantur, & ante ipſos lectos ſingulas pelles, vbi tergant a ſordibus pedes, & ſic in ſuos lectos aſcendant.

CAP. LXXXII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Si debet in monaſterio frater aliquid peculiare habere.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

OMnis homo in vita ſæculi huius tribus rebus excitatur, laborat, & ſtudet; peregrinus in via, miles in pugna, imperator in palatio, agricola in agro, mercenarius in negotio omnes excitantur et laborant, vt habeant dum viuunt, vnde veſtiantur, calcientur, & viuant. Sed quibus Dominus ſeruitij ſui contulit donum, & oſtendit eis non ſatis de præſenti ſæculo cogitare, quia hæc omnia pertranſeunt, & omnia iſta quæ videmus & vtimur, paucorum in nobis dierum ſunt vſus, & momentanea cum vitæ noſtræ tempore tranſeunt: & per corporis mortem cæcata in nobis ſæculi luce, clauſis vitæ oculis, omnia quæ habemus ſæculo relinquuntur. Sed illa ſemper æterna; quæ cum venerint, vlterius tranſire non norunt: ſed in bonis vitæ æternæ iuſtis, aut in pœnis gehennæ peccatoribus perſeuerant. De quibus ergo deſiderijs bonorum, vel timore malorum, quaſi iam ibi videamur acceerſiti; mentem noſtram in hac vita de ſupernis ſemper cogitationibus occupemus. Vnde præcipit Dominus ſeruis ſuis, de neceſſarijs vitæ huius non debere quenquam eſſe ſollicitum; etiam fideles in ſe admonet, de craſtino non cogitare, ſed regnum & iuſtitiam eius ſolummodo deſiderare, dicens in ſancto Euangelio; *Nolite cogitare quid manduce-* Mat. 16

ducetis, aut quid bibatis, aut quid induamini? Sed quærite regnum & iuſtitiam Dei, & hæc omnia apponentur vobis. Ergo cum hæc omnia neceſſaria nobis a Domino præparantur, & de omnibus adminiſtrandis cum Deo ſolus eſt Abbas ſollicitus, quare diſcipulus ſibi peculiariter aliquid audeat facere, aut habere, aut vindicare? Nam ideo peculiare aliquid habere denegatur, quia *nemo ſeruiens Deo implicat ſe negotijs ſecularibus, vt ei placeat, cui ſe probauit*: vt cum omnibus rebus ſuis alieno cum ſe imperio ſubdiderit, vt nõ ſit res vbi propria eius voluntas extollatur, quæ voluntati Dei eſt inimica. Nam de peculiari Ananias & Saphira fidem ab Apoſtolis non meruerunt percipere, quia omnia ſua cum ante pedes Apoſtolorum adſignarent, de peculiaribus fraudulenter ſubtractis, iudicio ſubitæ mortis damnati ſunt: quia fraus Deo fieri non poteſt; cum nihil eſt occultum, quod ab eo non reuelabitur. Ergo cum victum & veſtitum corpori, calceamenta pedibus vnicuique fratri Abbas præcogitauerit, vt quid alicui ſit aliquod peculiare opus habere, aut rem aliquam, aut aurum, aut nummos, vel quoduis neceſſarium; cum omnia emenda vel habenda Deus ei per Abbatem monaſterij apparat? Si quod ergo peculiare, inuentum in aliquo fuerit, grandi eum Abbas & diuturna excommunicatione condemnet; vt exemplo illius vindictæ nullus hoc audeat imitari. Hoc enim ne ſit in aliquo frequenter, omnes ſcrutentur a præpoſitis ſuis; & ſi in aliqua re fuerit viſus ſibi frater multum gauiſci, aut plaudere, tollatur ei, & alio detur, & alterius illi, quoduis fuerit; vt propria in eo non extollatur voluntas. 2. Tim. 2.

CAP. LXXXIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo debent haberi in monaſterio Sacerdotes?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Peregrinorum loco habeantur in monaſterio ſacerdotes, maxime quorum primatus & honor in Eccleſia continetur

netur & militat. Qui ſi hoc elegerint, vt pro amore Dei, vel propter diſciplinam, vel menſuram ſanctę vitę monaſterijs habitent, in ſolo enim nomine patres monaſterij nuncupentur:& nihil aliud eis in monaſterijs liceat, niſi orationes colligere, complere, & ſignare. Aliud vero nihil aut præſumant, aut eis liceat; vel aliquid ordinationis, aut dominationis, aut diſpenſationis vindicent; ſed omnem formam licentiæ, vel ordinandæ dominationis monaſterij Abbas, qui ſuper gregem vniuerſum eſt ordinatus, cum regula vindicet vel defendat. Nam ſolo honoris nomine ideo ſtatuimus eos patres monaſterij appellare, propter ſacrationem ſacerdotij, aut ordinationem; & ne ipſi obtentu honoris de ratiocinijs, vel dominatione monaſterij, vt pote laicos, Abbates excludant. Nam ipſi ſacerdotes, ſi victum, aut veſtimentum, aut calcearium monaſterij vti magis cotidie eligunt, & operari communiter ſecundum præceptum Apoſtoli cum fratribus debeat, non imparatiue ſatis coacti ab Abbate; ſed cum reuerentia admoniti. Nam ſi ſpiritales ſunt, ipſi ſibi imparent. Nam & propter cautelam, quod poterant ab alijs cogi, memores ſemper ſancti Apoſtoli Pauli, formam oſtendentis de ſe, & dicentis: *Non gratis panem veſtrum manducauimus*. Et item ipſe dicit: *laborauimus manibus noſtris, ne quem veſtrum grauaremus*. Et item ipſe dicit: *Qui non laborat, nec manducet*. Ergo quod ſi diutiſſime otioſi labore manuum ſuarum quærere victum noluerint, cum reuerentia per multorum religioſorum teſtimonia conuenti ab Abbate Eccleſijs reuertantur. Si vero, quod abſit, non pacifice, ſed magis per ſcandalum exire voluerint, tenti & exuti rebus monaſterij dumtaxat, ſine graui iniuria clauſa regia excludantur. Quia magis ipſi amplius agere debent, quod alijs prædicant generaliter a Deo eſſe præceptum, otioſis debere laborantium panes negari.

2. Theſ. 3 · *2. Theſ. 3*

CAP.

Cap. LXXXIV. INTERROGATIO DISCIPVLI.
Qui debeant manducare cum Abbate.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Ad menſam Abbatis ſedeant ſeniores, extranei ſuperuenientes, vel vicibus fratres pſalterati, quos voluerit Abbas, præter præpoſitos; qui in decadis ſuis ideo ad ſuas menſas iubentur eſſe præſentes, vt cauſam Dei, id eſt, taciturnitatis, & grauitatis in ſuſceptis ſuis cuſtodiant. Ideo enim ambos diximus in menſa decadæ ſuæ præeſſe, vt decem fratres ſibi commiſſos vicaria ſollicitudine ab vniuerſis vitijs cuſtodiant.

Cap. LXXXV. INTERROGATIO DISCIPVLI.
Perfectæ aliquæ intra monaſterium artes qualiter & quanti debeant venundari.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Cvm vnaquæq; ars aliquid perfectum ſuperuacuum vſibus monaſterij, vel mittendarum eulogiarum abundauerit, interrogata qualitate pretij quantum a ſæcularibus diſtrahi poteſt, tantum infra nummorum minori ſemper diſtrahatur pretio; vt agnoſcantur in hac parte ſpiritales a ſæcularibus actibus diſtantiaque ſeparari: cum non negotij cauſa, quæ inimica eſt animæ, lucrum ſupra iuſtitiam quærant; ſed etiam ab ipſa iuſtitia minus accipiendi pretij humanitate conſentiant: vt non propter cupiditatem & auaritiam artes operari credantur, ſed ne otio poſſit paſcenda dignis ſumptibus manus vacare, & horas operoſi diei gratis tranſire. Pretium verò acceptum Abbati debet ab ipſis artificibus fideliter conſignari. Quæ diminutio pretij æſtimatione Abbatis artificibus debet conſtitui; vt ſciant item quanta ementibus ſumma reſpondeant, & accepti pretij fraudem non poſſint facere de ipſa quantitate iam ſcienti Abbati.

Cap. LXXXVI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De caſis monaſterij.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CAſas monaſterij oportet eſſe locatas, vt omnem agrorum laborem, caſæ ſollicitudinem, inquilinorum clamores, vicinorum lites conductor ſæcularis ſuſtineat: qui neſcit de ſola anima cogitare, ſed præſentis vitæ omnẽ ſollicitudinem in huius ſæculi amore expendit. Et de hac vita ſolummodo cogitantes, ita præſentia diligunt, vt putent ſe in hac luce per tempora prolixa durare? Ita fit, vt præſentia diligunt, nunquam futura deſiderant, vel cognoſcunt, vt dum in momentaneis vſibus delectantur, nec perennem vitam cupiunt: cum amanda impedimenta ſæculi faciunt eos cotidie miſeros de hac vita ſine rebus ſuis inuitos exire, nihil ſecum niſi peccata portantes. At vero ſpiritales conuerſi ideo non implicant ſe negotijs ſæcularibus, vt ei placeant, cui ſe probauerunt: vt non de rebus, quæ in morte ſæculo remanent, ſed de anima cogitantes, quæ ſola cum actuum rationibus poſt mortem pertranſit, magis hoc eligunt cogitare quod expedit; vt heredes, qui migrantibus nobis de hac vita ſæculo remanent, & animam noſtram poſt mortem ſequi non poſſunt, digne non debemus de eis noſtros cogitatus occupare, dum viuimus: ſed ſemper ſuperna deſiderantes, & omnem ſpem in futuro ponentes, delectabilem vitam adhuc ſperare, qui iam frui videamur. Ergo monaſterij caſas ideo oportet eſſe locatas, vt in rebus ſæcularibus ſæculi operarius occupetur: nobis vero, quibus a ſacerdote clamatur: *Surſum corda*; & nos ei reſponſione promittimus, *habemus ad Dominum*: internis ergo cogitationibus non migremur, & ſicut item clamat nobis Dominus in euangelio dicens: *Niſi*
Luc. 14. *qui reliquerit omnia quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus*. Sed quia ſine ſubſtantiæ alimento vita corporis noſtri ſeruari non poteſt, & maxime propter congregationẽ forſe multa, & ad-

& aduenientium peregrinorum vſibus neceſſaria præparanda, & petenti eleemoſynam non eſſe ſtricti volumus, poſſeſſiones ſæculi ideo non videmur relinquere, ſed ſubſtantiam monaſterij operarijs Dei proficientem iuſte reſeruare videmur. Quapropter ſi noſtra ſollicitudine vel cura colantur, dum proficiunt corpori, animæ impedimento conſtabunt: melius eſt ergo, eas ſub alieno impedimento poſſidere, & annuas penſiones ſecuros ſuſcipere, nihil nos niſi de ſola anima cogitantes. Nam ſi volumus curam earum per ſpiritales fratres excolere, cum grauem eis laborem iniungimus, conſuetudinem ieiunandi amittunt. Nec ita ieiunis viribus tractandum eſt, ſi plus debeat homo ventri laborare, quam animæ vel Deo. Vnde ad laborem in monaſterio ars ſola cum horto ſufficiat.

Cap. LXXXVII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo debeat frater, ſiue iam conuerſus, ſiue adhuc laicus, introire, vel tradere ſe, vel ſuſcipi in monaſterio?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Ingredienti in monaſterium nouo fratri, ſiue iam conuerſo, ſiue adhuc laico, & hoc petenti, debere ſe in monaſterium ſuſcipi, reſpondeat ei hoc primo Abbas, non forte eum poſſe conſtituta regulę conſeruare. Cum vero ille dixerit, poſſe ad omnia ſe obedire; tunc hæc monaſterij regula ei legatur. Qua regula in lectione expleta, & omnia Abbatis verbis prædicta cum reſponderit nouus frater ad omnia facto ſe eſſe paratum; tunc Abbas ſubſequatur, & dicat: Quid de rebus tuis, quas proprio arbitrio vteris? Non enim tibi expedit, te hic pro cauſa Dei poſito res tuas alibi remanere; ſed ſicut dicit ſcriptura, *Vbi eſt theſaurus tuus, ibi erit & cor tuum.* Matt. 16. Nam ideo non expedit, ne forte titillatione diaboli a rebus tuis foris poſitis per deſiderium earum de monaſterio prouoceris, & relicto ſeruitio ſanctæ ſcholæ proprio redeas militaturus arbitrio; &

ſicut canis delectatur, redeas ad vomitum tuum, & ſaliuas a te proiectas in terram denuo cum ſordibus reſorbeas. Sed qui perſeuerantiam diligit, & occaſionem migrandi cupit neſcire: ideoque conſtituimus ſalubre conſilium, vt audias vocem Domini tibi dicentis: *Vade, vende omnia, & da pauperibus, & veni, ſequere me*. Quam ergo ſi ſequi vis vocem, vade, vende quæ habes, & omne pretium huc ante me defer; vt te præſēte a me pauperibus erogetur: vt nullum ſæculo pignus tuum remaneat, ad illud iterum reuertendi. Ideo enim cum nondum adhuc firmatam ingreſſionem tuam in monaſterio habes, tibi de rebus tuis libera adhuc voluntas conceditur: quia poſt firmatam ingreſſionem diſcipulo ſiue in monaſterio, ſiue foris peculiare aliquid habere a regula denegatur: vt non ſit vbi propria eius voluntas extollatur. Quod enim ſi totum diſtrahere tibi graue videtur, & ſunt tales res, quæ vna tecum poſſint monaſterio deſeruire, ne tamen pro pignore reuertendi ſæculo dimittantur, omnia fideliter tecum in monaſterium defer, nihil ſubcelando Deo, cuius te cum omnibus rebus tuis ſubdis ſeruitio: qui vbique omnia reſpicit & nihil eſt ei occultum, qui reuelat abſconſa. Memor eſto fraudis Ananiæ & Saphiræ, qui de rebus ſuis Deo oblatis exinde ſubcelare volentes, mortem perpetuam irruerunt pro fide. Mox vt hæc audierit nouus frater, ſi priori diuina ſententia omnibus diſtractis, & per manus Abbatis erogatis, ſi hoc pro certo habuerit votum omnia diſtrahere, & monaſterio nō aliquid reſeruare, non cogatur, niſi ex ſua voluntate voluerit. Ergo cum omnibus per manus Abbatis erogatis ſic ſe firmare monaſterio voluerit, charta ab eo perſeuerantiæ non petatur, quia pignus fidei apud Deum omnium rerum ſuarum per erogatam eleemoſynam fuit. Nam per omnem rerum ſuarum erogationem expenſam cognoſcitur apud Deum, poſſe fideliter permanere, qui rebus ſuis pro eo cupit non parcere. Solummodo

Mat. 19.

modo hanc det fidem, ſibi penitus foris nihil remanſiſſe celatum. Hanc ideo voluntatem Abbas ingredientibus tribuit, vt non ab introeuntibus iudicetur potius res hominum deſiderare, quam animas. Qui vero frater hoc elegerit cum rebus ſuis ſe monaſterio tradere, & diſtrahendi voluntatem non habuerit; ne aliquando mutatus a diabolo vel armatus, propter res ſuas exigendas aliquas moleſtias monaſterio generans exire deſideret, cauens manu ſua prius de ſtabilitate, ſimul rerum ſuarum breue adiuncto, vna cum anima ſua Deo & oratorio monaſterij per donationem offerat; totum ſubſcribentibus religioſis teſtibus, epiſcopo, presbytero, & diacone, vel ipſius territorij clero: & in ipſa cautione, taxans hoc, quod ſi aliquando monaſterio diſcedere voluerit, ſine rebus ſuis de monaſterio, vel ſine indulgentia peccatorum a Deo diſcedat. Iam de ipſis rebus Abbas in poteſtate ſua mutatis quicquid neceſſariæ vtilitati monaſterij ſuperuacuum abundare viderit, pro anima fratris ipſius, propter præceptum ſupradictum ſequendi Dominum, per eleemoſynam diſtracta illa re ſuperuacua, pretium eius pauperibus tribuat: vt quod ille imperitus frater non meruit facere, pro illo iſte quaſi doctus magiſter valeat adimplere. Qui vero frater ex toto indicauerit ſe nihil habere, prius exquiratur a vicinis illius regionis, vbi manſit: & ſi inuentum fuerit, quod certe ſit ex toto eius paupertas, tunc dato perſeuerantiæ fideiuſſore ſub cautione pœnæ interpoſita, ſi tamen iam notus fuerit, ſic debet in monaſterio ſuſcipi, ne forte aliquibus rebus ſuis ad tempus foris commendatis, mentita in monaſterio paupertate, non ſolum nihil Deo per eleemoſynam, vel monaſterio per donationem conferat; ſed etiam ab ſpectantibus eum foris rebus ſuis prouocatus, & cum quid inuenerit cauſæ, exeat. Nam cum dederit cautos fideiuſſores cum pœna, iam tunc demum ei pro actibus monaſterij ſine ſuſpitione ſecure res monaſterij aut

pre-

pretia emendorum, vel vecturarum alimonia contradantur. Si vero talis monaſterio aduenerit frater, quem ipſa patria ignorauerit, vel omnibus habuerit vultum ignotum, & ſe ad monaſterij ſocietatem firmare voluerit, ſola ſacramenti fides ab eo expoſcatur; vt ſi aliquando de monaſterio exire voluerit, cum notitia Abbatis vel omnium exeat. Et cum iam exire voluerit, prius iuret ſe de rebus monaſterij nulla furti commiſſione, aut foris anteceſſus commendaſſe, aut abſconſe ſecum portaſſe; niſi forte ei pro miſericordia voluerit aliquid donare Abbas: vt ſi periurauerit, ferat in anima, quod in corpore non potuit adimplere. Res tamen quibus indutus fuerat monaſterij, vel calceamenta reconſignet Abbati; vt remanenti in perſeuerantia fratri proficiant, quę migrantibus auferuntur: & res monaſterij iuſte ille habeat, qui in monaſterio habitat; & iuſte illi retollatur, qui iniuſte animos ſuos a perſeuerantia monaſterij ſeparat: nec enim illi dare placeant, cui ipſarum rerum diſplicuit diſciplina. Si vero ita iurauerit, & non ſe firmet, ſed ad tempus remoretur, hoc ſolum teſtetur; vt ſine notitia vel vale Abbatis, vel cum furto non exeat. Etiam ex improuiſo cuſtodiatur, & in poteſtate nihil habeat, & ad laborem cum fratribus communiter impellatur; vt laborando viuat. Si tamen nudus fuerit, & induere eum Abbas voluerit, ad tempus vtatur; & ſciat, ſe quod habet omne reconſignaturum, cum exire voluerit. Nam ſi forte cum ingreſſus nullum monaſterio iuramentum tradiderit, & velut ignotus nullam catenam fidei Abbati de ſecuritate intulerit; ſiue quod contulit Deo per eleemoſynam, ſiue quod nihil monaſterio de rebus ſuis obſidis pignore per donationem legauerit, ſiue quod nullum fideiuſſorem ignotus inuenerit; ſiue ſi nulla ſacramenti fide teneatur: cum forte incertus de firmitate frater miſſus fuerit cum vehiculis animalium, & emendarum pretio rerum, mox ducatu diaboli inuentis per occaſionem

ſum-

ſumptibus vel vehiculis, in alienas terras de rebus monaſterij incipiat magis ordinatus migrare, ſecurus de ſe per deceptionem cotidie expectandus, & prolongando aut tarde, aut nunquam ſequendus.

CAP. LXXXVIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De inducijs fratrum ſuſcipiendorum, in quibus de ſtabilitate firmanda ſecum tractare debeant.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CVm de omnibus ſupradictis conuentus nouus frater regulæ per Abbatem de ſtabilitate firmanda, aut per rerum ſuarum eleemoſynam, aut per donationem monaſterio, aut per chartam fideiuſſoris pœnalem; aut ſi ignotus, per iuramenti fidem cauerit: duorum tunc menſium ſpatium in inducijs ad tractandum ſecum accipiat. Laborando tamen cum fratribus contentus annonæ communi menſura, vel regulæ diſciplina & excommunicationum; vt & mores monaſterij probet, & a monaſterio ipſe probetur; & ſecum tractet, ſi debeat ſe ad Deum firmare, aut ad diabolum expeditius remeare. In quibus duobus menſibus ſub cura illorum fratrum, qui peregrinos cuſtodiunt, & ipſi ſimiliter ex improuiſo cuſtodiantur, & in cella peregrinorum dormiant: vt ingreſſus illorum, vel exitus in monaſterio cuſtodum præſentia videatur; & omni hora, ſi alicubi a conuentu fratrum ſeceſſerint, ſollicite a cuſtodibus requirantur: ne forte anticipent ambulare ſine vale cum furto. Quod ſi explicitis duobus menſibus, non placabili diſciplina & ijſdem monaſterio placuerit ambulare, cum notitia Abbatis vel omnium, poſt datam fidem nullius furti commiſſi, vel reconſignatis rebus monaſterij, quæ ad tempus forte acceperat, mox poſt datam vniuerſis pacem, & acceptam virgam in manu, & annonam viaticam, poſt factam orationem, vel dictum verſum, vel redditam eis pacem, ſi tamen vult, vt hoſpes abſce-

abſcedat; & reſuſcipiat vicem ſuam diabolus, quem nolens hoſpitem ſuſceperat Chriſtus.

Cap. LXXXIX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo debeat frater nouus in monaſterio ſuum firmare introitum.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Cvm expletæ duorum menſium ad tractandum induciæ fuerint, & placabili diſciplina ab eo magis ſtabilitas eligatur, & perſeuerantiam, repromiſſa lectæ regulæ firmitate, ei placeat adimplere, reinterrogatus ab Abbate nouus frater, quid ſecum in conceſſo induciarum ſpatio definiſſet, cum reſponſo eius implendam in omnibus promittat obedientiam; reſpondeat Abbas, Deo gratias. Alia die poſt primam dictam miſſas explicitas exeunti limen oratorij cum congregatione Abbati flectat ad genua eius nouus frater ſuam ceruicem, rogans eum vel omnem congregationem eius, debere modicum in oratorio remorari, & orare pro ſe. A quibus mox diutiſſime pro eo oretur; & completis omnibus Abbas volens egredi, humiliter apprehenſo eius veſtimento, noui retineatur manu diſcipuli, qui hoc rogando inſinuet: Eſt quod ſuggeram primo Deo, & oratorio iſti ſancto, vel tibi & congregationi. Cum reſponderit Abbas; quid illud eſt intimato. Subſequatur petitor dicens: Volo Deo ſeruire per diſciplinam regulæ mihi lectæ in monaſterio tuo. Cũ reſponderit Abbas dicens: & hoc placet tibi? ſubſequatur futurus diſcipulus: hoc primo Deo, ſic & mihi. Tunc dicat Abbas: vide frater, mihi nihil promittis, ſed Deo, & huic oratorio vel altari ſancto. Si ad omnia obaudieris diuinis pręceptis vel meis monitis, in die iudicij tu coronam accipies bonorum actuum, & ego de peccatis meis indulgentiæ aliquid promerebor; qui vt diabolum cum ſæculo vinceres, incitaui. Si autem nolueris mihi in aliquo obedire,

ecce

ecce ego Dominum conteſtor, quia & hæc congregatio teſtimonium mihi eſt in die iudicij præbitura; quia, vt ſupra dixi, cum non mihi, vel congregationi in aliquo obaudieris, in iudicio Dei ego abſolutus, tu pro tua anima, vel contemptione rationem reſtitues. Poſt hæc verba, ſi cum rebus ſuis introierit, tunc ille breuis, vel donatio rerum ſuarum Deo vel monaſterio facta, ipſius donatoris manu ſuper altare ponatur, dicente ipſo fratre: Ecce Domine, cum anima mea, & paupertate mea, quidquid mihi donaſti, tibi reconſigno & offero: & ibi volo vt ſint res meæ, vbi fuerit cor meum, & anima, ſub poteſtate tamen monaſterij & Abbatis, quem mihi Domine in vice tua timendum præponis; cum eis dicis: *Qui vos audit, me audit; & qui vos ſpernit, me ſpernit*. Vnde quia per eum nobis tu omnia neceſſaria cogitas, ideo nihil nos oportet peculiare habere: quia tu nobis de omnibus es idoneus, & in omnibus ſufficis ſolus: vt iam nobis viuere & ſpes Chriſtus ſit, & mori lucrum. Poſt hæc dicta, dicat ipſe nouus frater reſponſorium hoc: *Suſcipe me Domine ſecundum verbum tuum, & viuam: & ne confundas me ab expectatione mea*. Poſt hoc reſponſorium dicat Abbas hunc verſum: *Confirma hoc Deus quod operatus es in nobis*. Poſt quem verſum dictum, mox data ei ab omnibus pace, compleat Abbas, & tollens breuem deſuper altare, mox ab eo nouus diſcipulus ſub præpoſito ordinetur, & in manu eorum conſignatus cum alijs fratribus exeat diſciplinæ. Eadem namque die, pro humilitatis indicio, aquam manibus fratrum ad communionem intrantibus ipſe miniſtret, & cum dat, oſculetur omnium manus, & petat ſingulos pro ſe debere orare. Breues vero donationum factos a fratribus tempore mortis ſuæ Abbas in quod vſibus monaſterij expenſis reſtituerit, teſtamento ſuo inſerat; etiam nomina eorum quorum noſcuntur collata: vt nullus poſt mortem eius forte de monaſterio exiens, repetendi rerum ſuarum fiduciam habeat, & ſtabilitatem monaſterij, & fidem

Luc. 10. Pſal. 118 Pſal. 67.

frangat defuncti, vel dicat ſine donatione aliquid ſuum in monaſterio contineri.

Cap. XC. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Ingreſſo in monaſterium cuidam laico non debere intra annum mutari res, nec caput eius ſecundum propoſitum tonderi.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CVm aliquis nouellus de ſæculo ad ſeruitium Dei in monaſterium confugerit, & indicauerit ſe velle conuerti; non ei credatur tam facile. Nam ficte ab Abbate ſolo verbo, non facto, habitatio ei monaſterij denegetur: ad probationem grauia proponantur, ad obedientiam eius inueniendam prædicentur contraria, & voluntati eius amara; quotidiana ei ieiunia promittantur. Nam & hoc ex lectione regulæ, & dicto Abbatis agnoſcat, quia in monaſterio nulli licet dicere: Hoc volo, & hoc nolo; hoc amo, & hoc odio; vt non propria eligatur voluntas: & ſciat, quia qui in monaſterio conuerſus fuerit, quidquid ex voluntate
Prou. 14. ſua voluerit, hoc magis non permittitur. Quare? *Quia ſunt viæ, quæ videntur homini rectæ, quarum finis vſque ad profundum inferni demerget*. Et quod noluerit, hoc cogitur; vt voluntas in eo propria amputetur, quæ inimica eſt Deo. Qui ergo cupit perfecte conuerti, quicquid amauerit & deſiderio habuerit, ei denegetur; & quicquid oderit, ei apponatur, di-
Mat. 16. cente Domino: *Qui vult meus eſſe diſcipulus, abneget ſemetipſum ſibi, & ſequatur me*, hoc eſt, non ſuam, ſed Dei faciat voluntatem. Omnia enim debet pro Domino ſuſtinere, qui in eius cupit militare ſchola. Aut quid enim digne poſſumus
Rom. 8. pro Domino ſuſtinere? dicente Apoſtolo: *Non ſunt condignæ paſſiones huius ſæculi ad ſuperuenturam gloriam*. Vt ſi ignem perſecutor ſeruo Chriſti inferat, vt temporalis calor finito non ſentiatur dolore; non tamen talis eſt, qualis ille ignis inextinguibilis: aut ſic incendit, quomodo æterna pœna gehennæ peccatrici animæ immortaliter reſeruatur. Si

vngu-

vngulæ, vel eculei, vel verborum pœnas ingerat, in ipſa parui doloris tolerantia æternæ lætitiæ coronatus ſuccedit. Si carcer nos pro Deo tenebroſus recludat, ædificata ex margaritis, & auro vel gemmis ornata æterna nos Hieruſalem exſpectat. Si obſcuritas clauſuræ nos pro Deo obcœcet, in momento nos poterit obſcurare; ſed poſthac illa nos lux in æterna vita ſuſcipiet, quæ non ſolis candore vel lunæ, non ſtellarum cæli, ſed ipſius Dei perpetua maieſtate lucebit. Si terra iſta, quam in hac vita calcamus, moriendo pro Deo meruerimus abſcedere; mox ſuper illam terram ambulare perpetuo deputamur, quæ ſepties argento lucidior. Si vero quæ putantur huius ſæculi eſſe deliciæ, quæ inquinant potius interanea noſtra quam reficiunt, pro Deo ea contempſerimus; ad illa ſtatim flumina in æternum currentia perpetuo deputamur, quæ ſunt mellis, & lactis, vini & olei abundantia plena: ſimul & illarum fructus arborum varios & diuerſos, duodecies in annum naſcentes, non cultura hominis, ſed abundantia Deitatis; qui non fame delectant ad veſcendum, vel eſurie appetuntur ad manducandum; ſed poſtquam oculi ſanctorum ipſo viſu fuerint ſaginati, inſuper hoc vnicuique ſapit in ore, quod fuerit delectatus. Ergo digne ad paruum tempus ieiunijs & abſtinentia pro Domino cruciamur, vt eis quæ præparauit bonis in perpetuum ſatiemur: obſcuramur pro Deo a perſecutore in carcere, vt in illa perpetua luce fulgeamus, tanquam ſcintillæ in arundineto diſcurrentes: mortem momentaneam pro Deo ideo libenter appetimus, vt in æternum a gehennæ morte perpetua liberemur. Poſtremo, & ſine perſecutione in ipſa Chriſtianitatis pace in ſchola monaſterij ideo probationibus, vel amaricationibus voluntatum ſub Abbatis imperio militamus; vt poſt peregrinationem vitæ ſæculi huius, cum Dominus noſter iudicio nos accerſierit ſuo, digna ei noſtra opera conſignemus, offerentes ei patientiam noſtram, per quam dura omnia & diuerſa

nobis ab Abbate imperata, quæ pro nomine eius gratanter portauimus, vel amaricationes voluntatum noſtrarum diuerſas, quas pro nomine Dei, vel ſalute animæ libenter magis ſuſtinuimus, dicentes Domino: *Propter te morte afficimur* Pſal. 43. *tota die; æſtimati ſumus, vt oues occiſionis*. Et cum hæc omnia venerint ſuper nos, obliti non ſumus te; & per obſeruationem obedientiæ inique non egimus in teſtamento tuo: & a perſeuerantia bonorum actuum vel deſiderio ſpei futuræ non receſſit retro cor noſtrum. Quia non declinauerunt ſemitæ noſtræ a vijs tuis in quibus vijs *Probaſti nos Deus: igne* Pſal. 65. *nos examinaſti, ſicut igne examinatur argentum*. Induxiſti nos probationis in laqueum; poſuiſti amaricationum tribulationes in dorſo humilitatis noſtræ: vt noſtrã non permitteremur, ſed tuam cogeremur facere voluntatem. Vnde *impoſuiſti homines* ibid. *ſuper capita noſtra*: quia oſtendiſtj nos ſub Abbate doctore, vel præpoſito diſciplinæ debere eſſe probandos. Ergo hi tales ſubſequentes Domino dicant in illo iam ſæculo: *Tranſiuimus* ibid. *per ignem & aquam; & induxiſti nos in refrigerium*, hoc eſt, tranſiuimus per amaricationes voluntatum noſtrarum, & ſeruitium ſanctæ obedientiæ; ecce peruenimus ad tuæ refrigerium pietatis. Et item dicimus ei: *Delectati ſumus pro die-* Pſal. 89. *bus, quibus nos humiliaſti, annis in quibus vidimus mala*: vt nihil habeat in nobis gehennæ ignis ſibi quod vindicet; quando nihil ſuum in nobis incendendum ibi Diabolus egit. Ergo omnia debet pro Domino ſuſtinere, qui eius cupit militare ſcholæ: & tanquam aurum lima, & malleis, & igne fornacis probetur ad diadema Dei, & coronam dominicam profuturus. Quia cum propriam non fecerit voluntatem aliquis, cogitur facere, cui quotidie in oratione dicimus: *Fiat voluntas tua, ſicut in cælo & in terra*. Terra enim Gen 3. eſt corpus noſtrum, cui dixit Dominus: *Terra es, & in terram ibis*. Quia omnis propria voluntas carnalis eſt, & a corpore deſcendit; ideo nos cogit illecebra, & iniuſta committere, quæ ad tempus paruum vitæ huius carni per deſi-

deria

deria eſt dulcis, amarior felle futura in poſterum, & in æternum. Ideoque enim cogitur lingua noſtra iuſte quotidie clamare ad Dominum: fiat voluntas tua in terra corporis noſtri. Quæ voluntas cum fuerit nobis in ſchola monaſterij a maioribus tradita, & per obedientiam a nobis fuerit adimpleta quotidie, iuſte nobis credamus in futuro Dominum parcere: & confidamus inſuper gratia eius poſſe nos coronari; quia ſemper eius fecimus voluntatem, non noſtram: & nunquam nos, vel deſideria carnis prætulimus amori eius; & propter eum etiam parati ſumus perdere animas in præſenti hoc tempore, vt mereamur eas in futuro inuenire cum ipſo. Ergo accedens ad timorem Dei aliquis in monaſterio cupiens conuerti, & volens eſſe diſcipulus, hoc ei pro domino futurus magiſter proponat, vt ſupra diximus: quia quicquid aliquando deſiderio voluntatis ſuæ appetierat, ſciat ſibi poſſe negari; & quicquid noluerit, audiat ſibi poſſe imponi. Anteceſſus ei peculiaria denegentur: regula ei tota legatur, & factis implenda promittatur. Domum parentum de cætero ſciat ſibi eſſe extraneam: inacceſſibile limen eius vlterius habere iam credat: *Quia niſi qui reliquerit patrem, aut matrem, aut fratres, aut domum, non poteſt eſſe Chriſti diſcipulus*. Citra iuſſionem maioris a monaſterio foras ſe non exire ſciat. Cum poſt hæc omnia ab Abbate prædicta promiſerit ſe ad omnia obaudire, & eius, vel regulæ monitionibus ad omnia factis eſſe paratum, tunc ſuſcipiatur in monaſterium. Nec tamen ei tam facile ſancti propoſiti habitus imponatur: ne forte ad horam promittens, fallat inpoſterum, & ſub nomine ouis lupus ingrediatur. Quia cum ſæcularis erat, Diabolus eum non tentabat, cuius aperte ſemper voluntatem perfecit, cum eius operarius fuit: ſed ex quo ſe a Diaboli ſuaſionibus vel militia ſæculari ad timorem Dei in ſeruitium Chriſti tradiderit, certiſſime ab ea die Diabolum ſibi inimicum ſciat effectum, quem cum ſæculo ſuo propter

timo-

timorem Domini dereliquit. Ergo tam facile ingredienti non debet credi, niſi vt videatur, ſi quod promittit verbis
1.Io.4. factis adimplet, dicente ſcriptura: *Nolite omni ſpiritui credere, ſed prius probate*. Et iterum: *Quia multi ad vos veniunt in*
Mat. 7. *veſtitu ouium, intus autem lupi rapaces*. Vide ergo quia cauſam Dei caute nos iubet agere ſcriptura, vt non mittatur ſanctum canibus, nec margaritæ pretioſæ ante porcos: ſed monens eum quotidie Abbas dicat: Fili, interim iſtæ res, quibus vteris in monaſterio, nihil tibi præiudicant apud nos: ſed prius in diuinis interanea cordis tui de ſæcularibus factis cum mundaueris, iam tunc demum mutabis & veſtes: vt merito iam ab omnibus hoc videaris in corpore, quod a Deo poſſederis in mente: & iuſto poſt pectoris cæſam militiam tondebis & caput: & cum hæc omnia quæ in regula monaſterij continentur, in tuis adhuc veſtibus perfecte impleueris, & noſtrum cum ſuſceperis habitum, ſanctior permanebis. Cum ergo ex illa die omnia cum cæteris fratribus inculpabiliter in monaſterio per integrum annum impleuerit, tunc demum ſine aliqua dubitatione tondeatur, vel ei ſancti propoſiti veſtes mutentur. Tondeatur enim ſic; ſtet ipſe frater medio oratorio curuatis genibus, tondente eum Abbate, pſallentibus in circuitu cunctis. In quo probationis anno pſalmum, antiphonam, aut reſponſorium, vel verſum non imponat, quamdiu ſancti propoſiti habitum accipere mereatur: nec cum Abbate auſus ſit manducare. Veſtes vero ſæculares, quas dumtaxat exutus fuerit, cum diligentia repoſitæ conſeruentur, tam de laicis quam de firmato conuerſo; ne forte, quod non in conuerſis contingat, cum ad ſuos denuo vomitus redire voluerit, & ſæculi elegerit iterato repedare itinera, & nullis ſcripturarum vel monitionum poterit vinculis retineri, reddat Chriſto quod ſuum eſt: id eſt, exutus ſanctis veſtibus, vel habitu ſacro, ſuis quibus venerat veſtitus veſtibus reſimilans ſæculo, ad ſuaſorem diabolum reuer-

reuertatur, & non Chriſti prædatus habitus polluatur in ſæculo a fugaci. Recipiat talem, qualem miſerat ſæculum: quia retulit quod ſuum eſt, indigno quod dederat Chriſtus: cum inuenire in eo Dominus non potuit, quod quærebat. Quicquid enim in monaſterio aliquando acquiſiuit, vel laborauit, aut contulit, abſcedenti ei penitus non reddatur: quia omni rei ingreſſæ ad Deum in monaſterio perſeuerantia opus eſt: ideo exitus licentia denegatur: ſolum ab inuito ea res, quæ liberum habet arbitrium, non detinetur: id eſt, anima ipſa & corpus, quæ in voluntatibus & deſiderijs ſuis, vt a diabolo captiuetur, libero ſe dicit eſſe conſtitutam arbitrio, & putat ſibi licere quod malum eſt. Res apoſtatarum vel collata ideo a patribus non iubentur de monaſterio reddi, quia licet erogatæ vel conſumptæ in vſus ſanctorum remoueri & reſtitui non poſſunt: tamen plurima ideo certiſſime denegantur, vt vel occaſione rerum ſuarum ad Dei diſciplinam in monaſterio permanentes retineantur diſcipuli: ideo res Deo oblata reuocari ſæculo ab homine non debet. Nam & iſta huius regulæ tripartita ſententia hæc eſt: Labor in monaſterio fratres paſcit, perſeuerantia calceat & veſtit: diſceſſus reſtituit debitas monaſterio res, & ſi cupit, abſcedat.

CAP. XCI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo ſuſcipi debeat nobilis filius in monaſterio.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Cvm alicuius nobilis filius propter Dei ſeruitium in monaſterium voluerit conuolare, non prius ſuſcipiatur, niſi, vt ſuperius diximus, omnem a ſe obedientiam promiſerit adimplendam. Deinde conueniant eius parentes, vt & eorum quale ſit votum agnoſcatur de eo. Quod ſi contrarij extiterint, interim vſque ad vim pro eo Domino inferendam ad clauſtra monaſterij vindicetur: quem potens eſt Dominus defendere propter ſe; quia fortior eſt dex-

dextera eius ad protegendum, quam diaboli iniquitas ad lædendum. Quod ſi magis fuerint conſentientes eius voto parentes, conuocatis eis ab Abbate in monaſterium, votum filij conuertentis exquiratur ab eis; vt ab ipſis potius videatur deuoueri, vel offerri, qui eum genuerunt. Cum ergo magis reſponderint parentes, gratanter ſe velle adimplere quæ cupit: tunc dicat eis Abbas: Equidem omnibus nobis vnus ad omnia ſufficit Deus: ſed quia accedentibus ad diuinum ſeruitium, vel intrantibus in monaſterium ſæculi prius amputetur ſpes, & excarricato de ſe ſuarum onere facultatum nullis vlterius ſæculi laqueis irretitus, ſecurus pergat & ſolus ad Dominum: *Quia nemo ſeruiens Deo implicat ſe negotijs ſæcularibus, vt ei placeat cui ſe probauit.* Quia homo onuſtus auro ſequi Chriſtum non poteſt: dum non poteſt duobus dominis ſeruire. Ipſe vero bene ſeruit Deo, qui voluerit eum in cælis cum eo theſaurum poſſidere, quem non tinea comedit, nec fures effodiunt & furantur, dicente Domino in Euangelio: *Niſi qui renunciauerit omnibus quæ poſſidet, non poteſt ſequi me, & meus eſſe diſcipulus.* Quia, vt diximus, homo onuſtus auro ſequi Chriſtum non poteſt; in tantum vt admoneat Dominus in euangelio quemdam ſua ſequentem veſtigia, dicens ei: *Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia quæ habes, & veni ſequere me.* Vnde contriſtatus ille propter multas diuitias meruit hanc dominicæ vocis audire ſententiam: *Facilius poteſt camelus per foramen acus tranſire, quam introire poſſe diuitem in regnum cælorum.* Quos & ſua ſententia damnat Apoſtolus dicens: *Nam qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & laqueos, & deſideria multa: quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Radix omnium malorum eſt auaritia: quam quidam appetentes a fide exciderunt, & inſeruerunt ſe doloribus multis.* Videtis ergo, quia nec Deum ſequi poteſt, qui in ſæculo quæ poſſidet bona ſua, non vult relinquere; nec amare poterit Deum, qui diuitias voluerit non odire. Quia non tantum tanta vel

talia,

2.Tim.2. Luc.14. Mat.19. Mat.10. 1.Tim.6.

talia, qualia pro Deo contemnuntur, nouit Dominus retribuere his, qui pauperes ſe faciunt propter eum; inſuper ad fruendum in æternum ipſam vitam, eis tribuit ſempiternam. Non ideo Deus quærit rebus veſtris vos exui, vt aliquid exinde ipſe iuuetur, aut veſtra paupertate gaudet, veſtraque indigentia gratulatur; ſed vt euntibus vobis ad eũ, vel eius diuitias ſempiternas deſiderantes, momentanea ſæculi impedimenta, cum ſibi veſtros occupant cogitatus, de anima veſtra nunquam vos faciant cogitare, vel de morte poſſitis eſſe ſollicitis & dies veſtros in extremos vitæ terminos per negligentiam definitos, relictis omnibus ſæculo, de quibus cogitabatis, vltima mortis ratio in iudicio vobis cum ſolis peccatis occurrat, nihil aliud niſi pœnas perpetuas habituri: & tunc vos in æternum incipiat pœnitere, cum ipſius pœnitentiæ non poteritis merito inuenire remedium. Vnde nobis merito clamat ſcriptura: *Currite, dum licentia ad prouidendum vobis lumen habetis, ne ad diſcutiendam negligentiam tenebræ vobis mortis occurrant.* Ioa. 12.
Quid ergo, ſi aliquis ita accedat ad Dominum, vt a diuitiarum ſuarum auaritia non recedat? Hos tales ſuperius dixit Apoſtolus, non poſſe in hoc quod Deo cupiebant permanere; & tota facilitate eos a fide poſſe diſcedere, quibus de ſæculo remanet quod ametur. Ita enim nos conſiderantes, o parentes, iuſta vobis ſecundum Deum pro veſtro filio ſuademus: vt ſi filium veſtrum digne Deo cupitis offerre, a ſæculo eum prius exuite. Quod ſi aliquid apud vos ei ſæculo remanſerit conſeruandum, habebit aliquando titillationem diabolici deſiderij, ſicut canis delectatur ad ſuum redire vomitum: & poſita manu ſuper aratrum reſpiciens retro, cum non ſit aptus regno cælorum, relicto quandoque monaſterio ſecurus de portione ſua e ſeruata, a vobis cupiens in ſæcularem domum veſtram reuerti, fratribus ſuis volens eſſe coheres, in ſuarum edire incipiat ſponſus & dominus facultatum, & priſtinis reſt tu-

tus delicijs & pompis, non aliud deſideraturus quam nuptias. Ergo, ſicut ſuperius diximus, ſi digne eum vultis Deo offerre, de auferendo prius impedimento eius, quam de anima cogitate. Itaque audite vocem illius Domini, quam filius veſter dicit ſe ſequi, ipſi dicentem: *Vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & veni ſequere me: & habebis theſaurum in cœlo*: Sed quia portio eius adhuc in veſtra eſt poteſtate, & conſenſu veſtro vel permiſſione magis videtur Deo offerre, quam nobis; vos tangit de ea ſecundum dominicam vocem, quam ſi vultis audire, pro filio veſtro apud vos nihil remaneat in ſæculo, niſi Deus. Quod ſi forte propter immanitatem diuitiarum, vel amorem nutritæ domi familiæ grauis vobis, & minus dulcis hæc diuina præceptio conuenit, audite regulæ noſtræ a Patribus ſalubre ſtatutum conſilium. De portione eius tres fiant partes æqualiter, vna diſtributa Abbatis manibus pauperibus vel indigentibus erogetur: aliam vobis, vel fratribus ſuis pergens ille ad comitatum ſanctorum exagiliario munus titulo derelinquat: tertiam vero partem viatici ſui vtilitate deferat ſecum monaſterij ſanctorum vſibus profuturam. Quia quomodo filius veſter omnibus in monaſterio fratribus ad ſolatium vitæ portionem ſuam conferat, dicente Apoſtolo de erogatione maxime ad domeſticos fidei; ita & vniuerſi monaſterij fratres ſuis ſinguli vicibus, prout quis habet, ad hanc ingredientes monaſterium deferunt formam filio veſtro communiter cum omnibus profuturum. Quod ſi vtræque vobis graues ſunt voces, vt nec Deum audiatis pauperibus erogando, & filij animam redimendo; nec noſtrum conſilium partibus diuidendo, & auferendo ab eo ſæcularem ſubſtantiam, vel nudum & ſolum filium Deo largite: itaut iureiurando per ſacroſancta Euangelia promittatis ei, vlterius eum de veſtra patrimonij ſubſtantia nihil habere: vt firmiter iam perſeuerans in Domino, ſciat ſe de ſæculo nihil ſperare, cum

Matt. 19

Gal. 6

ſe a

ſe a vobis, & ab eo viderit alienum, ſolummodo ſuperna deſideret. Quia hoc expedit animæ illius, vt aut ordinatus a vobis vadat ad Dominum, aut pro eo exheredatus a vobis felicius magis pergat ad Deum; clamans Deo, quem ſequitur nudus: *Tu Domine reſtitues mihi hereditatem meam*: Pſal. 15.
Tantum eſt vt nihil habeat de ſæculo, quod viuis vobis aut mortuis de veſtris facultatibus iam ſperet. Quia cui ſemel crucifixus eſt mundus, denuo ab eo redelectari non debet. Nam ſi ex toto nihil de eo ordinare volueritis, cauſam eius puto vobis diuino reſeruari iudicio. Eum vero certiſſime ſciatis, plura a Domino recipere, quam cõtempſit; cum Dominum ſibi fecit, quem nudus ſecutus eſt, debitorem. Recipiat enim in cœlis filius veſter ſine dubio multa, promittente ei Domino in Euangelio, dicẽs: *Qui reliquerit aurum, aut argentum, aut poſſeſſiones, aut domos propter me, centuplum accipiet in regno Dei, inſuper & vitam æternam.* Mat. 19
Hęc audiens filius veſter paratus eſt, ſi vultis relinquere vobis totum, vt apud Dominum centuplum valeat inuenire: quia de omnibus Dominus noſter eſt nobis idoneus. Nam quid illi ſufficit, cui ipſe Dominus non ſufficit?

CAP. XCII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De honore vel gradu poſt Abbatem cæteris denegando.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Cauere debet Abbas, ne quem ſibi aliquando ſecundarium adiudicet, vel in tertium aliquem conſtituat locum. Quare? vt cum nullum elatum de honore reddiderit, & ſancte agenti ſucceſſionis ſuæ honorem promiſerit, certatim omnes in bonis actibus, vel in humilitate faciat propenſare; ſicut de potiore gradu contendentibus Apoſtolis Dominus indicauit, cum in medio eorum infantem deduxiſſet, & dixit: *Qui vult eſſe inter vos fortior, ſit talis: & qui vult eſſe inter vos maior, ſit veſter miniſter.* & Mat. 20.
iterum dixit Dominus diſcipulis ſuis: *Quicunque prius fece-* Mat. 5.

rit præcepta mea, & ſic docuerit, hic maximus vocabitur in regno cœlorum. Vnde ergo ſequens hanc humiliando formam, hoc ſemper omnibus fratribus dicere debet Abbas: Fratres & filij mei, quicumque de vobis hoc elaborauerit, vt diuinis præceptis in omnibus obediens, vel per omnia regulæ obtemperans, vel meis actibus ſimilis inueniatur; quicumque ad hoc conſcenderit, vt doctrinam meam compleat factis; quicumque mores ſuos, non in ſua propria voluntate & arbitrio, ſed Dei obedientia per me tradiderit corrigendos; id eſt, non in ſuperbia, ſed in humilitate; non in multiloquio, ſed in taciturnitate; non in odio, ſed in gratia; non in dolo, ſed in caritate; non in ira, ſed in pace; non in ebrietate, ſed in ſobrietate; non in ſatietate, ſed in parcitate; non in ſcandalo, ſed in continentia; non in murmurio, ſed in obedientia; non in tarditate, ſed in agilitate; non in contentione, ſed in aſſenſione; non in leuitate, ſed in grauitate; non in vaniloquio, ſed in paucis ſapientiæ verbis; non in riſu multo aut excuſſo, ſed in patientiæ lacrimis; non in luxuria, ſed in caſtitate. Hæc ergo omnia quicumque de vobis perfecte impleuerit, non ſolum meo, ſed Dei iudicio tempore mortis meæ ſcholæ Dei ordinabitur magiſter, artem dominicam, quam ipſe iam perfecte adimplet, Chriſti diſcipulis monſtraturus. Nam quomodo ad honorem maiorem quis poterit iuſte conſcendere, ſi honoris ipſius merita in diuinis præceptis non valuerit adimplere? Vel quomodo monitiones maiores didicerit, qui non factis effecerit diuinis, quomodo præerit ſcholæ? Quomodo aliena poterit vitia emendare, qui ſua neſcit acta corrigere? Vel quomodo ſub diſciplina poterit alios regere, qui culpas diſciplinæ in ſe non potuerit emendare? Ideoque niſi qui prius fuerit in omnibus perfectus diſcipulus, dignus non poterit eſſe magiſter. Cum hoc ergo Abbas ſæpe congregationi prædixerit, & nullum certum reddiderit

derit de honore, ſemper eorum confundat gradus, vicibusque ad menſam ſecus ſe ſedere faciat, vicibusque in oratorio iubeat ſecus ſe vniuerſos ſtare, vniuerſos vicibus poſt ſe pſalmos imponere; vt nullus de ſecundo honore iam reddatur elatus, ſiue de vltimo gradu aliquis ſe faciat deſperatum. Ergo cum nullus de multis ſecundo in gradu erigitur, & per incertum ſpei vnuſquiſque ad percipiendum honorem, ſi ſe ſancte tractauerit, de ſe hoc ſuſpicet iudicare, & per bona acta ſua eligi ſe poſſe quandoque in Abbatis honorem confidat: vt dum pro incerto nullus deſignatur, ſed bene & ſancte agentibus honor promittitur, ita ſit, vt dum omnes cupiunt gradum obtinere honoris, ſupradicta Dei præcepta in ſe feſtinent implere; & ſi non propter timorem futuri iudicij, tamen vel propter pręſentis vitæ honorem contendendo certatim poſſint omnes perficere, vt cum grandis fuerit congregatio, vt per nullos gradus honoris diuerſi deſcenderint, nullis ſibi antecedentibus non poſſit de ſe vltimus deſperare; nec item ſecundus, omnibus poſt ſe poſitis poſſit elatus gaudere, & iam ſecurus de ſolo honore cauſam Dei in ſe negligat adimplere; iamque magis ſperare præſentia quam futura: quia generaliter tale eſt genus humanum, vt plus amet quæ videt, quam quæ non videndo ſperat. Ergo ſicut ſupra diximus, cum incertos poſuerit diuerſorum gradus, & omnes ſatagentes viderit in hunc aliquando velle ſe peruenire honorem, certatim feſtinent adimplere, vt per bona acta placeant ordinari; vt vnuſquiſque oſtendens opera ſua ſancta Abbati & Deo, in hoc honore de ſe poſſe conſentire Deum & Abbatem digne de ſe ſuſpicent iudicare: cum inuicem ſibi & zelo boni honoris & deſiderio propenſiores extiterint, tunc coguntur in ſe Deo & Abbati omnia ſancta & bona oſtendere, cum perfectorum merita cœperint ſperare; & modo iam in ſe factis oſtendere, quod cæteros poſtea verbis cupiunt edocere. Nam & ideo æquales om-

nes

nes habere conſtituimus gradus,& nullũ in ſecundo honore conſtituendum, ne forte, ſicut dicit ſcriptura, *erunt*
Mat. 19. *nouiſſimi primi, & primi nouiſſimi;* huius forte fratris in monaſterio ante obitum Abbatis debeatur ingreſſus, quia iam aut aliqua regula approbatus, aut certe, vt de multis in Vitas legitur patrũ, propter humilitatis deſiderium monaſteria vel congregationes ſuas abſconſe deſerentes, ſubiugare ſe alieno malunt imperio. Et quia non priuat bonis Deus ambulantes in innocentia vel humilitate; & non poteſt abſcondi ciuitas ſuper montem poſita, nec lucerna accenſa, non ſub modio, ſed ſuper candelabrum poſita illuceſcit, quid ſi forte de negligentioribus ſuis fratribus aliquem ſe viuo Abbas in ſecundum gradum iam deſignet, & cum huius ſupradicti tanti viri ſcholam noui monaſterij per humilitatem celatam magnus vir intrauerit, & eius cotidie vltro perfecta claruerint opera, & cum deſpectione agitur monaſterij nouellus diſcipulus, agnoſcatur factis Chriſti miles antiquus. Nonne cum hunc talem ſubito Abbas agnouerit,negligenter iam ordinatũ ſecundarium,proprio ſępe pœniteat facto,& ſuo iudicio efficiatur reprobus, cogitat diſſipare quod fecerat: cum non eſt dignum vt melior ſub deteriore conſiſtat; & hic verbis imperet, qui imperata factis non poſſit adimplere. Ergo ſuſpenſus honoris gradus habeatur in omnibus, & oſtenſis beneplacitis quandoque promiſſis hoc Abbas fratribus ſuis ſæpe verbis ſpondeat, dicens: dabit Dominus honorem huic qui ſanctis eum prouocauerit factis, nec fraudabit eum deſiderio ſuo, a quo nec Deus ipſe fraudatus eſt a lucro ſuo: & prouidet Deus diſcipulis per ipſum alijs quod opus eſt, cum prius de ipſo magiſtro ipſe nihil cœperit indigere. Ergo dum in hanc ſitim honoris omnes fratres Abbas viderit anhelare, & certatim opera ſancta in bonis præceptorum Dei deſiderijs diuerſos ſe oſtendere, conſideret ſemper animo, & oculo ſcrutetur, qui diuerſis in agone obſeruan-

tiæ

tiæ ſuperior vel perfectus extiterit; & iam tempore mortis ſuæ vocatis omnibus ante ſe fratribus, dicat eis: Bene vos quidem omnes in obſeruatione ſancta egeſtis; bene acta veſtra Dei ſemper præbuiſtis aſpectibus: & vocato ſubito nomine illius, vel apprehenſa manu eius, quem meliorem in omni perfectione ſemper abſconſe cæteris iudicauit, dicat omni congregationi: Audite me filij, Trinitas ſancta nouit, cuius iudicio hic eligitur, quia vobis omnibus in omni obſeruatione mandatorum Dei, ideſt, in taciturnitate, in obedientia, in fide, in pace, in gratia, in patientia, in bonitate, in ſimplicitate, in vigilantia, in ſobrietate, in continentia, in caſtitate ſemper melior extiterit iſte.

Cap. XCIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De ordinatione noui Abbatis electi de omnibus a priore.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Ideoque iudicio Dei, & teſtimonio meo vobis paſtor eligitur, & vobis Abbas a Domino, cui ſemper de bonis actibus placeat, ordinatur, gregem Domini futuro iudicio reconſignaturus ſuſcipiat. Videte fratres ne quis hanc ordinationem animo malo ſuſcipiat, & Chriſtum contemnat, cuius vicem in monaſterio vobis iſte acturus eſt. Poſt hæc acta ſtatim oratione ab omnibus facta, accerſitur ſtatim præſul Eccleſiæ ipſius territorij, vt teſtimonio eius clericatus officij, mutato Epiſcopi manu nomine eius in Abbatis honorem, in diptico poſt nomen prioris eius iam miſſa Altaris in oratorio a Clerico recitetur, ipſo oblationem fratrum offerente. Si tamen Abbas adhuc defunctus non fuerit, & adhuc deletus a viuis non fuerit, tunc poſt nomen maioris. Nam poſtquam defuncti nomen inter quieſcentes migrauerit, noui nomen in capite ſcribatur. Mox ergo celebrantes in oratorio miſſas, cum explicauerint præſente, vt diximus, pontifice, vel cun-

ſcto ordine clericatus officij, data ei a Priore pace, vel ſubſequente congregatione, tradat ei in manum regulam hanc, ſimul & petitas claues a Cellarario de enticis monaſterij, & breuem rerum vniuerſarum, ferramentorumque, & codicum, vel vniuerſorum mobilium; & collata ſingulorum teſtamento omnia ante pontificem aſſignentur. Nam dicat, cui dat regulam hanc præſente pontifice, vel vniuerſo officio eius, vel ſua congregatione: Accipe frater legem Dei, hanc regulam, in qua obſeruantibus æternam prouideas vitam; negligentibus ſempiternum proponas iudicium. Hic anima vincit, aut perit; hic vita aut amittitur aut tenetur; hic pendet iſtarum quas conſpicis animarum a te Dei exactio. De hoc breue gregis iſtius in iudicio Domini poſt me tu facturus es rationem. Memento frater, memento, quia plus cui creditur, plus ab eo exigitur: & eſto iam ſollicitus, & noli eſſe ſecurus de lupi voracibus faucibus diabolicas inſidias gregi tuo futuras; ſed & vulneribus animarum, vel ruinis culparum, quibus artibus vel monitionibus ad ſalutem animas valeas reſtaurare. Eſto iam quantum potes vigilans & ſollicitus; quia vſque hodie fuiſti ſecurus. Hæc cum compleuerit, regulam iſtam tenenti in manu iterato dicat: Abbas, ingredere oratorium Domini; & ſta in loco meo cum congregatione iam tua. Alliget ſummus ſacerdos orationibus ſuis in geſtis cœlorū, quod ſuſcepiſti in terris. & poſt hæc dicta tradat ei pallium ſuum: quo accepto oſculetur qui acceperit manum dantis; & cum acceperit mox ingreſſus cum ſacerdote nouus Abbas cum congregatione iam ſua in oratorium, & ſtans in loco prioris, poſtquam ſacerdos pro eo orationem effuderit, ſtatim vadat nouus Abbas ad altare, & ponat ſuper illud regulam: & dum eam ponit, quam accepit, dicat retro omnis congregatio vna cum ipſo hunc verſum:
Pſal. 67. *Confirma hoc Deus quod operatus es in nobis*; cum gloria, & cantilena. Quæ cum perdixerit, mox clara voce proſternens

ſe.

ſe in orationem pauimento, expetat pro ſe orari iterum ſacerdotem; quod & retro congregatio ſimiliter pauimento adhæreat. Et ſurgentes poſt completam orationem oſculetur genua ſacerdotis, & erigatur ei ad pacem. Deinde omni officio eius pacem contradat; deinde præpoſitis, vel omni congregationi: & ſic exeat diſciplinæ, tradens claues manu ſua cellarario. Mox vadens & orationem cum omnibus complens ſine ſacerdote, iam ipſe petita benedictione, in cathedra ſedeat præceſſoris: & venientes primo Præpoſiti, deinde omnes eius genuam oſculentur. Mox ſurgens vadat ad iacentem Priorem, & oſculetur genua eius, & porrigatur ad pacem ei. Poſt acceptam pacem quondam Prior dicat omnibus: Fratres, & pro me orate, vt rationes animarum veſtrarum tranſactas vna cum mea poſſim in die iudicij ante Dominum diſcuſſorem integras exponere, & fideliter conſignare: & quomodo vos conſtabiliuit Dominus in terris, & meos bene exitus ſuſcipere dignetur in cœlis. Vnde ſi poſt hoc forte melioratus ipſe Abbas, defunctus non fuerit, omnem licentiam, vel poteſtatem, ordinationemque, vel honorem priſtinum diſciplinæ ipſe recipiat. Et merito: cui Deus ad hoc ipſum reddidit vitam: nihilumque ſibi nouiter ordinatus ex illa hora vſque ad diem veræ mortis eius de honore coſtituto vindicet. Et cum ei certus aduenerit dies mortis, qui iam ſub præſentia ſacerdotis pridem extitit ordinatus, ſine dubio ipſe ſuccedat: ita tamen, ſi caſus ſuperbiæ vel elationis eius non depoſuerit merita. Ergo cum nihil illo viuo ſibi vſurpauerit de honore, ſed hoc tota mentis intentione aſſumat, & diligenti obſeruatione cuſtodiat, vt non iam de honore deſignato reddatur elatus, ſed in melius magis acta ſua de præceptis Dei in regula conſtitutis quotidie de ſe, coram Deo & fratribus, vel omnibus hominibus, præbeat: & plus ſe ex tunc in verbis & factis in ipſo habitu humiliet, quam antea pro ipſius

humilitatis gratia fuerat incuruatus; vt eum omnes æſtiment humiliorem & viliorem omnibus magis poſt deſignationem honoris effectum, quam ante; vt quaſi profectus merito in ſe Domini impleat ſententiam dicentis:
Matt 20. *Qui vult inter vos eſſe fortior, ſit veſter vltimus*: & qui ſe humiliauerit, merito exaltetur: tamen propter honorem, quem ſacerdos orationibus conſtituerat, & manu ſua poſt Abbatis prioris, cum infirmaretur, in diptico Monaſterij nomen ſcripſerat, & ſuo honorabilis eum prior & verus Abbas iudicio elegerat; & quod ante non licebat per regulam, pro oratione ſacerdotali, & ipſius Abbatis electione, & magis propter additam & augmentatam in eo humilitatem, ſecundarius iam iudicetur. Quod nomen non ſuo iudicio præſumpſit, ſed perfectæ obſeruantiæ in eo merita elegerunt: nam regula ideo vetat conſtitui ſecundarios propter elationem & ſuperbiam. Nam iſtum per actum bonæ obſeruantiæ, vel nimiam humilitatem & Deus elegit, & Abbas conceſſit, & ſacerdos ordinauit; ſed conſtitui adhuc vita prioris redd ta non permiſit. Vnde ex illa die, quaſi iam ſpiritalis Cæſar deſignatus ſecus Abbatem ſedeat; alium chorum pſallentium contra Abbatem teneat in oratorio, poſt ipſum calicem ad menſam accipiat, & poſt ipſum in orationibus habeatur; & vbicumque Abbas ambulauerit, ipſe locum pro ſe ſuſcipiendi, vel vitia fratrum emendandi, vel excommunicandi licentiam habeat adtributam. Quod ſi excommunicatus frater ſatisfacere ei conſuete noluerit, reſeruata culpa eius Abbati, ipſe vero vſque ad aduentum in reatu excommunicationis permaneat. Omnia iſta ex delegatione ambulantis exerceat, & in omnibus abſentis agat vices Abbatis. Sed hoc ipſum non ſuo iudicio ſibi deferens, ſed iuſſu prioris & veri Abbatis: cum ei per præceptum permittitur, tunc licentiam habeat aliquid ordinare, aut in hoc honore credat ſe poſſe conſiſtere. Nam omni hora omnibus iudicans ſe eſſe æqualem,

lem, & magis, ſi vult eſſe perfectus, & digne vult ad quod deputatus eſt peruenire, humiliando ſe vniuerſis fratribus ſuis, magis ſe omnibus inferiorem adiudicet, & viliorem ſe vniuerſis vltimo cordis credat affectu. Quia tales nouit Dominus exaltare, dicente ſcriptura: *Qui ſe humiliat, exaltabitur*. Mat. 23. Nam hoc cauere ſemper ipſe frater debet, ne aliquando de prouiſo honore cordis elationem aſſumat, & in aliquam prorumpens ſuperbiam, in aliqua parte aut humilitatis aut præcepti diuini corruens, regulam ſicut prius obſeruabat, minus aliquid modo adimpleat, iam deſignato horore ſecurus. Et mox ſciat pro certo, quia cum Abbas frequenter in aliquas culpas, quem elegerat, non in maius proficientem, ſed per negligentiam magis deterioratum eum aſpexerit, & monitus ab Abbate non emendauerit ſe; & nomen eius deleat, quamuis ſacerdos rogatus ab Abbate, de diptico; & ipſe in ſuum rediens numerum iudicetur negligentibus coæqualis; & excommunicationi conſuetæ ſubiaceat, qui culpas non vitat: quia per negligentiam perdidit, quod interuenerat; & recipiat quod admiſerat. Et poſtquam fuerit inferiori redditus merito, a latere iam deiungatur Abbatis: & ex illa iam die ab Abbate alius frater de omnibus iam oculo & animo quæratur, ſuperior negligenti, qui & ipſe electus abſconſe quotidie tempore mortis ſuæ, manu ſua Abbas eum apertius indicet, iuſte & merito omnibus præponendum ordinatione primatus. Et reprobi iſti, qui per negligentiam de ſummo honoris culmine cadunt, audiant Apoſtolum ſibi dicentem: *Bene currebatis; quis vos impediuit?* Gal. 5. Satanas qui elatos deponit. Et antequam dilectus reprobus fiat, & in negligentiam conuertatur, audiat quid eum quotidie conueniat ſcriptura, dicens: *Tene quod habes, ne alter accipiat coronam tuam*. Apoc. 3. Et qui audierit, & non obſeruauerit, ſibi imputet cum ceciderit: quia a Domino ſuperbi ac negligentes & indigni ideo deponuntur, vt digne

obſeruantes præceptum Dei, aut humiles exaltentur. Quia apud iuſtum iudicem Dominum non eſt perſonarum acceptio, nec vult aliquid præſtare indignis; cum ſolos iuſtos, bonos, & ſanctos nouit diligere, & ipſis ſolis de præſentis vitæ honore, & de perpetuæ coronæ retributione ſit debitor.

Cap. XCIV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Si ſubito Abbas moriatur, quo ordine de incertis fratribus Abbas alius conſtituatur, cum ſe viuo nullum deſignauerit meliorem, & dum ſubita eum mors peruſerit.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Repentinum humanitatis caſum conſiderantes, & aduentum, vt aſſolet, ſubitæ mortis, hoc de incertis inueniendum ad ordinationem conuenienter taxauimus; vt de incertis certa poſſit ratio inueniri. Cum ergo ſuperius diximus, diuerſorum monaſteriorum confuſos debere eſſe gradus, & nullum certum redhibere de honore ſecundorum; cum ergo non iudicauerit Abbas viuens poſt ſe ordinandum, quem cæteris probauerit meliorem, qui ſi ſubito migret ad Dominum, reſpondemus quid, ne cum vnuſquiſque de ſe ſuo iudicio ſucceſſionem præſumens, vniuerſos in ſeditionem exagitet, & ſtudioſam partibus pugnam ſcandali domum pacis faciat in contentionem conuerti, ideo hoc decernimus, vt iudicio Pontificis ipſius territorij & Cleri quæratur Abbas Sanctiſſimus, qui acceptam hanc regulam ſupra hanc congregationem ad vicem prioris defuncti, ſupra omnes fratres triginta habitet diebus: & ipſe conſideret ſecundum huius regulæ conſtituta, quis ſuperior de omnibus obſeruantia poterit inueniri. Qui ergo Abbas triceſimo die coram illo ſacerdote vel clero, per ſacroſancta iurans euangelia, dicat ſe a nullo promiſſionibus vel adulationibus eſſe redemptum; ſed in cauſam Dei quam inuenerit integre pandere. Mox vero ſtante

ante

ante eum omni congregatione ſubito apprehendat eius manum, quem inuenit in omnibus meliorem, in omni obſeruantia mandatorum Dei, vel regulæ conſtitutæ; & tunc demum in eo, ab illo Pontifice vel Clero ipſius territorij ſecundum huius regulæ conſtituta, vt ſuperius diximus, primatus ordinatio celebretur.

CAP. XCV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De Oſtiarijs monaſterij.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Dvobus fratribus ætate decrepitis cella intra regias monaſterij prope conſtituatur; qui deputati ibi & claudant monaſterium omni hora poſt exeuntes, & aperiant ingredientibus, & aduenientes nuntient Abbati. Nam & hoc obſeruare debent ipſi duo ſenes quotidie, vt horis quibus oportet in monaſterio legi, ſeratis regijs congregationi ſe iungant, vt legentes audiant; & cum ad opus diuinum oratorij index ſonauerit, ſeratis item regijs ad opus Dei oratorio præſententur. Ad opus laboris hoc quærantur quod poſſunt pro ætatis poſſibilitate implere, ideſt, aut ſi artes ſciunt; aut certe ſi neſciunt, in quo poſſunt cotidie ſeptimanarios adiuuent: tamen labori alio non quærantur, ſi propter opus aperiendi & claudendi omni hora occupantur. Annonam canum a cellarario ipſi accipiant, & eis cum aqua, vel coquinæ remanente iuſcello miniſtrent. Animalium intra monaſterium curas, ad uncto in ſeptimana illorum hebdomadarij ſolatio, ipſi adimpleant, & regiæ mundicias ipſi exerceant: vel intra eam cicendelum ſuſpenſum & factum incendant quotidie; vt noctu foris cuiuſuis aduenientis cognoſcatur ingreſſus. Qui ſenes, vt ſuperius diximus, pro honore ætatis cum Abbate manducent, ſecundum formam perfectæ humilitatis, vt ſancta Eugenia demonſtrat, quæ dixit, nec ipſis ſe ſuperiorem velle oſtendere. Nam talibus dicit ſcriptura perfectis:

Quan-

Eccl. 3. *Quanto magnus es, tanto humilia te: & apud Deum & homines inueniens gratiam*. Omnia vero neceſſaria intus intra regias eſſe oportet; id eſt, furnum, macinæ, refrigerium, hortos, vel omnia neceſſaria: vt non ſit frequens occaſio, propter quam fratres multoties foras egreſſi, ſecularibus mixti forte a religioſorum oculis viſi, ad damnationem potius noſtram ab eis pro angelis adoremur; & *Benedicite* nobis non meritis indigne dicatur, cum forte ſancti putemur eſſe, quod non ſumus: aut magis per irriſionem quorundam infidelium vileſcat in publico vel plateis ſanctus habitus ambulando. Cum ergo hæc omnia intus fuerint conſtituta, clauſa ſit ſemper monaſterij regia: vt intus clauſi cum Domino fratres veluti a ſæculo ſint iam cauſa Dei in cœleſtibus ſeparati. Quæ regia monaſterij a foris circellum habeat ferreũ in ſimella, quo ab adueniente concuſſo, cuiuſlibet ſuperuenientis intus indicetur aduentus.

EXPLICIT REGVLA MAGISTRI.

GRIMLAICI
PRESBYTERI
Regula
SOLITARIORUM.

IN NOMINE DEI SVMMI INCIPIT

PROLOGVS REGVLAE SOLITARIORVM.

DILECTISSIMO PATRI IN CHRISTO ATQVE AEQVIVOCO MEO GRIMLAICO VENERABILI Sacerdoti perennem in Saluatore ſalutem.

SAEPENVMERO dum in auribus veſtris omne, quod mihi de meipſo diſpliceret, expoſui, ſuggeſſiſtis mihi, vt Regulam Solitariorum, videlicet Cœnobitarum, deſcriberem, mihique ipſi iugum ſeruitutis imponerem. Ego autem hoc diu multumque reniſus ſum agere, ne forte vires meas excederem, immo ne iactantiæ lapſum incurrerem; verens pariter ne ab aliquibus quaſi noua condens præſumptuoſus putarer, ac ne mihi illud antiquum obijceretur prouerbium: Quid neceſſe eſt in mari mittere piſces, aut in flumine aquas? Sed cum poſt multos dies reminiſci cœperim, quod nunquam moris fuerit ſanctis Patribus inuicem prouocare, inuicem inuidere, ſed vnumquemque in ornanda domo Dei pro viribus ſuis obtuliſſe; malui imperio iuſſionis veſtræ obtemperare, quam voluntatem meam facere. Vnde & ego mox iniuncti me operis

operis labori ſuppoſui, atque hinc inde orthodoxorum Patrum ſententias exemplaque diuerſa decerpſi: & ex his hanc Regulam componere ſategi. Eorumdem quippe nomina, quorum ſententias ad hoc opus aſſumpſi, ob prolixitatem capitulorum vitandam, partim intus in ſerie, partim deforis in ipſis marginibus impreſſi. Et ne me aliquis compilatorem vocitaret, hoc potiſſimum fieri curaui. Scio namque, Domino pronuntiante, quia *qui a ſemetipſo loquitur, gloriam propriam quærit.* Mea quoque dicta licet ſint exigua, tamen inter ſanctorum flores eloquiorum ſolito nomine meo imprimere curaui. Qua de cauſa humiliter obſecro, vt ſi cui hæc ſcribilis videtur, præfata Sanctorum vocabula, ſicuti nunc ſunt adnotata, adnotare non omittat. Noſtraciſmos denique & barbariſmos, necnon & ipſos præpoſitionum caſus in hoc opuſculo ſeruare contempſi: quia indignum vehementer fore cenſui, vt verba Chriſti vel ſanctorum Patrum ſub regula perſtringerem Donati. Io. 7. 18.

Hanc nimirum Regulam de Sanctorum floribus, quaſi de magnis fluminibus pelagique gurgitibus excerptam, in modicos riuulos, hoc eſt, in ſexaginta nouem capitula diuidere curaui. Et primo omnium de abrenunciatione ſæculi, & de actiua vita & contemplatiua pauca collegi capitula. Deinde quomodo ſolitaria conuerſatio conſtare debeat, & de vita ac moribus Solitariorum aliqua adnexui capitula. Inter hæc quidem de præceptis redemptoris noſtri tria tantum capitula inſerui, quatenus Solitarij in lege Domini die ac nocte meditantes, & ipſa Chriſti mandata ſedulo ante oculos mentis ſimul & corporis reuoluentes, ſemper deuotiores atque feruentiores exiſtant. Poſtea quoque ad actiuam vitam veniens, quid vel quantum de cibis & potibus, quidue de veſtimentis aut lectualibus habere vel vti debeant, determinaui. Addidi etiam modum & tempus ieiuniorum atque abſtinentiæ.

Subiunxi quoque locis congruis pauca de virtutibus & vitijs: & vt cautos facerem Solitarios, quibus modis miracula operari ſoleant intimare curaui. Ad vltimum autem de perſeuerantia boni operis vnum tantum capitulum poſui.

In his ergo omnibus vbicunque aliquibus clauſulis enucleandis neceſſitas extitit, morem fluminis imitari ſtudui. Fluuius quippe dum per alueum defluit, ſi valles concauas ex latere contingit, in eas protinus ſui impetus curſum diuertit; cumque illas ſufficienter impleuerit, repente ſe in alueum refundit. Ita nimirum vbicunque inter ſacra Sanctorum eloquia aliquam obſcuritatem congruæ ædificationis reperi, quaſi ad vicinam vallem explanationis vndam retorſi: & dum ipſam obſcuritatis vallem ſufficienter expoſitam perſpexi, rurſus ad ſermonis propoſiti alueum recucurri. Sed non hoc meo ſenſu vel ſtudio, ſed ſanctorum Patrum oraculis annuentibus peregi.

Hoc ſane, Pater venerande, tam vos, qui ad iſtud opuſculum peragendum me excitaſtis, quam omnes qui hæc forte lecturi ſunt, conteſtor & obſecro; vt quicquid in rebus iſtis quæ vtcunque digeſtæ ſunt, reprehenſionis inuenerint, vitio meæ ruſticitatis adſcribant, mihique dignanter indulgeant: Ea autem quæ ſecundum fidem catholicam dicta probauerint, Deo deputent: qui dat omnibus affluenter, & non improperat. Ego quippe dum ſtudui præceptum iubentis implere, etiam maiora viribus meis præſumpſi ſuſcipere; ſed tamen ipſa obedientia valde mihi erat neceſſaria. Hac quidem nactus occaſione Regulam, quam non habebam, modo habeo. Ceterum de accuratione dictionis elucubratæ non ſatago: quia quod a magiſtris negligendo non didici, id exhibere loquendo nequiui.

Id ipſum autem quod ſcripſi, non ingenio meo fretus, ſed orationibus veſtris auxiliantibus peregi. Solent namque

que medici, ex multorum ſpeciebus pigmentorum in ſalutem poſcentis quoddam genus medicamenti componere, nec ſeipſos præſumunt fateri creatores herbarum, vel aliarum ſpecierum; ſed miniſtros ſe eſſe in colligendo & conficiendo aſſerunt. Ita & ego, non auctor huius operis, ſed miniſter in colligendo extiti. Ex quarum tamen compoſitione ſpecierum ſalus efficitur ægrotantium. Sic etiam, ſic forſitan meæ deuotionis labor veſtræ caritati, Domino opitulante, aliquid proficere valebit. Non enim, vt reor, tam ſollicite mihi hanc Regulam ſcribere iniungeretis, niſi eam diligeretis, & niſi ad propoſitum vitæ ſolitariæ quandoque venire voluiſſetis. Sicut enim me piæ deuotionis affectu exhortati eſtis, vt eam ſcriberem, ita nunc vos humiliter depoſco, vt eandem ſæpius diligenter legere ſtudeatis: quatenus animus veſter quodammodo exterioribus moleſtijs fatigatus, ad ſeipſum redeat, & quo maxime feſtinare debeat, intelligat. Quid ergo in hac vita laborioſius, quam terrenis deſiderijs æſtuare? Aut quid ſecurius, quam de huius ſæculi vanitate nihil appetere? Qui enim hunc mundum diligunt, turbulentis eius curis & ſollicitudinibus conturbantur: Qui autem ab eo recedunt, & ſolitariam vitam expetunt, futuræ pacis requiem, quam illic expectant, hic iam quodammodo habere inchoant.

Quapropter quæſo tam vos, quam omnes Deum diligentes, vt nemo hanc Regulam ſpernat, neque ab hac inſtructione pauore perterritus refugiat: quia via ſalutis non aliter niſi anguſto initio eſt incipienda. Vnde Dominus ait: *Contendite intrare per anguſtam portam*. Et iterum: *Arcta & anguſta via eſt, quæ ducit ad vitam: lata & ſpatioſa, quæ ducit ad mortem*. Mat. 7. 13. Nihil ergo in hac conſtitutione aſperum, vel oneroſum, nihil graue ſpero me ſcripſiſſe: ſed ſi quid paululum reſtrictius, dictante æquitatis ratione in ea inſtitui, hoc propter emendationem vitiorum, & conſeruationem virtutum feci. Quiſquis igitur hanc Regulam

bono animo & plena deuotione voluerit obſeruare, in præſenti adhuc ſeculo poſitus, ad virtutum culmina, Deo fauente, poterit ſcandere: & poſt huius vitæ terminum, cum ſanctis & electis Dei in cæleſti regno gaudere, & cum ipſo Domino & angelis eius in perpetuum feliciter poterit viuere; & non ſolum viuere, ſed etiam conregnare. Cunctipotens Deus animum veſtrum ad hanc inſtitutionis obſeruantiam feſtinanter adducat, & per eandem obſeruantiam ad regna cæleſtia perducat, Amen.

EXPLICIT PROLOGVS.

INCIPIT TEXTVS REGVLAE.

CAP. I. *De generibus Solitariorum.*

PRIMVM igitur indagare oportet, cur monachus, vel cur ſolitarius vocatur, & ſic demum, auxiliante diuina clementia, ad cætera exponenda rite tranſeamus. Monachus enim græca etymologia vocatur, eo quòd ſit ſingularis. Monas enim græce, latine ſingularitas dicitur. Ergo ſolitarius interpretatur vocabulum monachi. Idcirco enim ſiue dicatur monachus ſiue ſolitarius, vnum atque idem eſt. Sed iam videamus quot ſunt genera ſolitariorum. Duo ſunt namque genera ſolitariorum: vnum anachoretarum, id eſt, eremitarum: alterum vero cœnobitarum, hoc eſt, monaſteriale. Hæc autem amborum genera non conuerſionis feruore nouitio debent inſtitui, ſed diuturna monaſterij exercitatione prius debent probari; quatenus probati ad perfectionis culmen, Domino miſerante, conſcendere valeant. Præterea quoque ſæpe dubitatum eſt a mul-

a multis, a quo potiſſimum monachorum eremus cœpta ſit habitari. Quidam enim altius repetentes, a beato Helia & Ioanne ſumptum dicunt exordium: alij autem aſſeuerant beatum Antonium huius propoſiti eſſe caput. Macarius vero diſcipulus beati Antonij affirmat Paulum quemdam Thebæum in nouo teſtamento rei iſtius fuiſſe principem; quod & verum eſt. Sciendum vero, quod a tempore beati Antonij cœperunt cœnobitarum ſolitarij, hoc eſt, retruſi. Sed quis primus fuiſſet retruſus, difficile reperitur; non enim ſolummodo in cœnobijs, ſed etiam in ipſis eremis antea habitabant retruſi. Priſcis denique temporibus hi qui prius in monaſterijs erant retruſi, qui iam didicerant per multa experimenta contra diabolum pugnare, ipſi quoque bene inſtructi, atque ſicut aurum in fornace probati, fraterna ex acie ad ſingularem pugnam eremi, ſecuri iam ſine conſolatione alterius, ſola manu vel brachio contra vitia carnis vel cogitationum, Deo auxiliante, dimicaturi pergebant. Horum exemplum beatus Arnulfus Epiſcopus tenuit, qui ſecundum Domini præceptum omnia quæ habuit, vendidit, pauperibusque diſtribuit. Et non ſolum temporalia reliquit omnia, ſed etiam epiſcopatum, quem poſt amiſſionem bonorum temporalium, Domino largiente, ſuſcepit, ipſum dimiſit; & poſtea cellulam retruſionis expetijt, ibique multis diebus ſeſe ad exercitandum in diuinis cultibus Domino mancipauit. Deinde vero poſt multorum curricula annorum aſſumpſit alas ſicut columba, hoc eſt, virtutes ſpirituales, & ad eremum conuolauit; ibique Dominum noſtrum Iesvm Christvm expectauit, vt illum ſaluum faceret a puſillanimitate ſpiritus & tempeſtate. Qui veniens non ſolum ſaluauit eum, ſed ad æthera tranſuexit feliciter coronandum. Idcirco enim exemplum tanti viri huius hic inſerere ſtudui, vt ab eo diſcant ſolitarij, omnia caduca deſpicere, & cæleſtia totis viribus appetere.

CAP. II. *De præceptis altioribus monachorum, vel Solitariorum.*

ALtiora enim ſunt præcepta quæ dantur monachis, vel ſæculo huic renuntiantibus, quam illa quæ dantur fidelibus in ſæculo communem vitam agentibus. Mona-
Matt. 19. 21. ibid. 29. chis & ſolitarijs dicitur: *Si vis perfectus eſſe, vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus; & veni, ſequere me.* Et rurſum: *Omnis qui reliquerit domum, aut fratres, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit.* Hæc & huiuſmodi præcepta ſpecialiter ſolis congruunt monachis ſolitarijſque. Et quanto ſingularia, tanto potiora & eminentiora. Hæc vero quæ ſequuntur quaſi minora minoribus
Mat. 10. 38. id. 5. 39. generaliter dicta ſunt omnibus. *Qui non accipit*, inquit Dominus, *crucem ſuam, & venit poſt me, non eſt me dignus.* Et
Id. 7. 12. iterum: *Omnia quæ vultis vt faciant vobis homines, eadem & vos facite illis. Dico autem vobis: Nolite reſiſtere malo.* Item
Idem 5. 44. ipſe: *Diligite inimicos veſtros; benefacite his qui vos oderunt, &c.* Monachis enim ſiue ſolitarijs dicitur, vt ſua omnia derelinquant; ſæcularibus vero, vt ſua omnia bene gerant. Illi præcepta generalia bene viuendo tranſcendunt: iſti præceptis generalibus adſtringuntur. Ad perfectionem enim non ſufficit cuiquam ſua derelinquere, niſi etiam ſemetipſum abneget. Sed quid eſt ſemetipſum abnegare, niſi voluntatibus proprijs renuntiare? vt qui ſuperbus erat, ſit humilis; qui iracundus, ſtudeat eſſe manſuetus; qui luxurioſus, ſit caſtus; qui ante ebrioſus, ſit ſobrius; qui inuidus & maleuolus, ſit benignus & beneuolus. Nam ſi ita quiſque renuntiat omnibus quæ poſſidet, vt & ſuis non renuntiet moribus, non eſt pro certo Chriſti diſcipulus. Qui enim ſuis rebus renuntiat, ſua abnegat; qui vero prauis moribus
Luc. 9. 23. renuntiat, ſemetipſum abnegat. Vnde & Dominus: *Qui vult*, inquit, *poſt me venire, abneget ſemetipſum, & ſequatur me.*

CAP.

Cap. III. *De quatuor ordinibus hominum qui erunt in die iudicij.*

Sciendum quoque eſt, quia quatuor ordines hominum erunt in die iudicij; duo bonorum, & duo malorum. Primus ordo ſaluabitur, & non iudicabitur: id eſt, qui ſua omnia pro Chriſto derelinquunt, ipſi quidem cum Deo iudices venturi ſunt ad iudicium. Vnde eſt illud Iſaiæ: *Dominus ad iudicium veniet cum ſenibus populi ſui.* Ipſi alios Iſai 3, 14
iudicabunt, & non iudicabuntur ab alijs. Secundus ordo iudicabitur, & ſaluabitur: id eſt, boni Chriſtiani, qui res huius mundi poſſident, & eas pauperibus quotidie erogant, qui nudos veſtiunt, infirmos viſitant, & alia his ſimilia implent, quæ Chriſtus facere docet. Hi tales iudicabuntur, & ſaluabuntur; quibus dicturus eſt in iudicio Dominus: *Eſuriui, & dediſtis mihi manducare: ſitiui, & dediſtis mihi bibere.* Mat. 25, 35.
Et poſt pauca: *Venite benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum eſt ab origine mundi.* Tertius ordo iudicabitur ſimul & condemnabitur: id eſt, mali Chriſtiani, qui fidem habere videntur, ſed operationem non habent. Iſti ad ſiniſtram partem deputabuntur in iudicio, & iſtis dicturus eſt idem ipſe Dominus: *Eſuriui, & non dediſtis mihi manducare; ſitiui, & non dediſtis mihi bibere.* Ibid. 42.
Et poſt pauca: *Ite maledicti in ignem æternum, qui præparatus eſt diabolo & angelis eius.* Ibid. 41.
Iſti enim iudicabuntur, & non ſaluabuntur. Quartus vero ordo erit infidelium, qui non iudicabuntur, ſed condemnabuntur. De his ait Pſalmiſta: *Non ſurgent impij in iudicio, neque peccatores in concilio iuſtorum.* Pſal. 1, 5
Reſurgent enim impij, non vt iudicentur, ſed vt condemnentur; ſcilicet vt qui ſine lege peccauerunt, ſine lege pereant. Primus vero Rom. 2, 12.
ordo, qui ſua dereliquerunt, & Chriſtum ſecuti fuerunt, iudicabunt alios duos ſequentes, id eſt, bonos Chriſtianos vt recipiant bona; & malos econtra, vt recipiant mala.

Cum ſumma igitur deuotione rogemus Deum, vt corda

noſtra

noſtra miſericorditer tangendo omnia viſibilia nos deſpicere faciat, quatenus ad primum ordinem pertinere poſſimus. Vindicemus itaque in nobis bene viuendo gratiam tanti honoris: ſi enim vitam noſtram perfecte cuſtodierimus, iudices cum Deo & apoſtolis eius in die iudicij erimus. Firmiſſime enim hoc credere debemus, quia fideliſſimus eſt ille, qui hoc nobis promittit. Veritas eſt ipſe, fallere non poteſt. Solitarij igitur, qui ſua omnia pro Chriſti amore derelinquunt, cum Petro apoſtolo dicere poterunt: *Domine, ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te.*
Matth. 19, 27. *quid ergo erit nobis?* Hoc pro certo ſcire conuenit, quod Petro tunc reſpondit, omnibus ſolitarijs in Petro reſpondit. Forſitan eſt aliquis qui dicat: imitari huius mundi contemptores volo, ſed quod relinquam non habeo. Ad hoc vero reſpondendum eſt: Multum dimittit ille, qui voluntatem habendi dimittit. Attendere etiam debemus;
Ib. 28. quod non dixit, *Vos qui reliquiſtis omnia* ſolummodo, ſed addidit, *& ſecuti eſtis me*: quia multi relinquunt ſua, & Chriſtum non ſequuntur; ſicut Crates philoſophus, & alij multi: ſequitur enim Chriſtum, qui illum imitatur.

Penſemus igitur quid Petrus dimiſit, qui ſic confidenter loquitur. Retia tantum dimiſit & nauim, & tamen loquitur confidenter: *Reliquimus omnia.* Ac ſi diceret: fecimus Domine quod iuſſiſti, ſcire volumus quale pro hoc præmium daturus es nobis. Ieſus autem non ſolum illis,
Ibidem. ſed & ceteris reſpondit, dicens: *Amen dico vobis, quod vos qui ſecuti eſtis me, in regeneratione, cum ſederit filius hominis in ſede maieſtatis ſuæ, ſedebitis & vos ſuper ſedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Iſrael.* Magna lætitia & inenarrabilis gloria nobis eſt promiſſa. Hæc ſententia ad omnes pertinet, qui ſua omnia pro Dei amore derelinquunt.

Tranſcendamus autem viſibilia omnia, deſpiciamus tranſitoria cuncta, vt mereamur perfrui cum beatis apoſtolis æternæ beatitudinis gloria; & vt hoc citius fiat, Domi-

mini clementiam quotidie humiliter exoremus, dicentes; Cunctipotens Deus qui nos per ſanguinem filij tui redemiſti, & ex aqua & Spiritu ſancto voluntarie regeneraſti, fac nos de hac miſerrima peregrinatione ad diu deſideratam citius patriam tranſire, in qua cum beatiſſimis Angelis & feliciſſimis hominibus ſæculo renuntiantibus, per infinita ſæcula regnemus.

CAP. IV. *Quæ ſint vera diuitiæ.*

QVæ ſint veræ diuitiæ beatus GREGORIVS patenter inſinuat, dicens: Solæ, inquit, diuitiæ veræ ſunt, quæ nos virtutibus diuites faciunt. Quæ vero nobis appetendæ ſunt diuitiæ, vel quæ fugiendæ, beatus PROSPER ſatis euidenter oſtendit, dicens: Illæ nobis ambiendæ ſunt diuitiæ, quæ nos ornare poſſint pariter & munire: quæ nos etiam contra impetus hoſtiles armant, à mundo diſterminant, Deo commendant; ditant animos noſtros atque nobilitant. Nobiſcum ſint, intra nos ſint. Diuitiæ noſtræ credendæ ſunt, pudicitia, quæ nos pudicos faciat: & iuſtitia, quæ iuſtos; pietas, quæ pios; humilitas, quæ humiles; manſuetudo, quæ manſuetos: innocentia, quæ innocentes; puritas, quæ puros: prudentia, quæ prudentes; temperantia, quæ temperantes: & ſupra omnia caritas, quæ nos facit Deo & hominibus caros; vitiorum impotentes, ſæculi contemptores, ac bonorum omnium ſectatores. Hæc ſunt non omnium, ſed ſanctorum ſolæ virtutes: non diuitum ſuperborum, ſed humilium pauperum facultates, patrimonia cordium, diuitiæ incorruptibiles morum: quibus non abundant, niſi qui illis carnalibus ex corde renuntiant. Quæ quamuis ipſa ſint bona, vtpote à bono Deo creata, tamen quia ſunt bonis maliſque communia, ſtudent ea ſpirituales viri contemnere, quo poſſint ad illa incomparabiliter meliora, quæ ſunt bonorum omnium propria,

peruenire. Quoniam non eſt tale bonum quod habent & mali; quale illud, quod non habent niſi boni. Corporale bonum quando habent iniqui, ipſorum eſt præmium; quando habent iuſti, non eſt eorum præmium, ſed temporale ſolatium. Item, boni temporalis amiſſio fit exercitium iuſti, & iniuſti ſupplicium; quia & iuſtus deſiderio cæleſtium captus omnia temporalia ſiue habeat, ſiue amittat, omnino non ſentit; & iniquus qui cum delectatione habuit, ſine dolore non perdit. Propter hoc igitur eis, qui militant Deo, fugiendæ ſunt ex toto corde diuitiæ, quas qui habere volunt, ſine labore non quærunt, ſine difficultate non inueniunt, ſine cura non ſeruant, ſine anxia delectatione non poſſident, ſine graui dolore non perdunt.
1. Cor. 32. Apoſtolus autem Chriſti militibus dicit: *Volo vos ſine ſollicitudine eſſe.* Et idem: *Radix omnium malorum eſt auaritia,*
1. Tim. 6, 10. *quam quidam appetentes à fide errauerunt, & inſeruerunt ſe doloribus multis.* Ac ſic cenſus iſte terrenus eis à quibus vitioſe diligitur, non eſt voluptatum materia, ſed dolorum. Hæc de veris & fallacibus diuitijs dicta ſufficiant. Quomodo autem quis ad perfectionis culmen conſcendere poſſit, audiamus.

Cap. V. *De perfectione iuſtitiæ.*

Si quis ergo vult eſſe perfectus, & tollere crucem ſuam, & ſequi Dominum ſaluatorem, & imitari Petrum di-
Matth. 19, 27. centem: *Domine ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te;* faciat hoc quod præcepit Dominus adoleſcenti, & ſufficere
Matth. 19, 21. ei poteſt ad perfectionem: id eſt: *Vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus; & veni, ſequere me.* In poteſtate noſtra eſt, vtrum velimus eſſe perfecti, an non. Non nobis iugum neceſſitatis imponit, ſed poteſtati noſtræ liberum arbitrium concedit, dicens: *Vis eſſe perfectus,* & in primo ſtare veſtigio dignitatis? *Vende omnia quæ habes, &*

da

da pauperibus; & veni, ſequere me. Quicunque ergo perfectus eſſe voluerit, debet vendere omnia quæ habet, & non ex parte, ſicut Ananias fecit & Saphyra, ſed totum vendere; & cum vendiderit, nihil fraudare, ſed dare omne illud pretium pauperibus; & ſic ſibi theſaurum in regnum cælorum præparare. Neque enim hoc ad perfectionem ſolummodo ſufficit, niſi poſt contemptas diuitias ſequatur ſaluatorem: id eſt, relictis malis faciat bona. Facilius, inquit B. Hieronymus, ſacculus contemnitur, quam voluntas & voluptas. Multi diuitias relinquentes, Dominum non ſequuntur. Sequitur enim Dominum, qui imitator eius eſt, & per veſtigia illius graditur. *Qui enim dicit ſe in Christo manere, debet quomodo ille ambulauit, & ipſe* 1. Ioan. 2. 6.
ambulare. Bonum eſt ergo Dei ſeruo, corporaliter remotum eſſe à mundo; ſed multo melius, voluntate. Vtrumque vero optimum & perfectum. Ille ergo perfectus eſt, qui huic ſæculo & corpore & corde diſcretus eſt. Magna apud Deum refulget gratia, qui huic ſæculo contemptibilis fuerit. Seruis autem Dei cuncta huius mundi contraria eſſe debent, vt dum iſta aduerſa ſentiunt, ad cæleſte deſiderium ardentius excitentur. Quid enim in hac vita laborioſius, quam terrenis deſideriis æſtuare? Aut quid ſecurius, quam de huius ſæculi vanitate nihil appetere? Qui enim hunc mundum diligunt, turbulentis eius curis & ſollicitudinibus conturbantur. Qui autem ab eo recedunt, propter internæ quietis tranquillitatem, futuræ pacis requiem quam illuc expectant, hic quodam modo habere inchoant.

CAP. VI. *Quod qui ſæculo renuntiant, non debent habere hereditates, nec poſſeſſiones.*

HI ergo qui ſæculum perfecte derelinquunt, nihil debent poſſidere præter Dominum. Vnde in libro Pro-

ſperi ita legitur: Quemcunque ergo poſſidendi delectat ambitio, Deum, quem colit, qui omnia poſſidet, expedita mente poſſideat, & in eo habebit quæcunque ſancte deſiderat. Sed quoniam nemo poſſidet Deum, niſi qui poſſidetur à Deo, ſit ipſe primitus Dei poſſeſſio, & efficitur ei Deus poſſeſſor & portio. Deinde quid vltra quærit, cui omnia ſuus conditor ſit? Aut quid ei ſufficit, cui ipſe non ſufficit? Hunc poſſidebat, & ab illo poſſidebatur ille, qui

Pſal. 118, 57. dicebat in ſpiritu: *Portio mea, Domine, dixi cuſtodire legem tuam.* Et iterum: *Dominus pars hereditatis meæ & calicis mei.*

Pſal. 15, 5. Qui enim poſſidet Dominum, & cum Propheta dicit: *Pars mea Dominus*, nihil extra Dominum habere poteſt.

Thren. 3, 24. Quod ſi quippiam aliud habuerit præter Dominum, pars eius Dominus non erit: verbi gratia, ſi aurum, ſi argentum, ſi poſſeſſiones, ſi variam ſupellectilem, cum iſtis partibus Dominus pars eius fieri non dignatur. Si ergo, inquit Hieronymus, pars Domini ſum, & funiculus hereditatis eius, non accipio partem inter ceteras tribus, ſed quaſi Leuita & ſacerdos viuo de decimis, & altari deſeruiens altaris oblatione ſuſtentor: vnde habens victum, & veſtimentum, his contentus ero, & nudam crucem nudus ſequar. Ad Ezechielem quoque dicitur: *Sacerdotes*

Ezech. 44, 28. *mei, qui mihi in templo meo miniſtrant, non habeant poſſeſſiones: ego Dominus poſſeſſio eorum: nec hereditatem, ego Dominus hereditas eorum.* Et ipſe Dominus alibi dicit filijs Leui: *Non*

Num. 18, 20. *dabitis partem inter fratres ſuos, ego Dominus portio eorum.* Hic ſatis euidenter oſtendit, quod hi qui terrenæ hereditatis portionem contempſerint, tales ſe exhibere debent, vt poſſideant Dominum, & ipſi poſſideantur à Domino. Qua de re etiam in Collationibus Patrum tale datur exemplum. Quidam frater renuntians ſæculo, & dans quæ habebat pauperibus, retinens autem pauca ad opus ſuum, venit ad Abbatem Antonium. Quem cum agnouiſſet ſenex, dixit ei: Si vis monachus fieri, vade in illum vicum, & eme

eme carnes, & impone corpori tuo nudo; & ſic veni huc. Et cum ille ſic feciſſet, aues lacerabant carnes & corpus eius. Cum autem perueniſſet ad ſenem, interrogauit, ſi feciſſet quæ dixerat ei. Ille autem oſtendit corpus ſuum laceratum. Tunc dixit ſanctus Antonius: Qui renunciant ſæculo, & volunt habere diuitias, ecce ita impugnantur, & à dæmonibus diſcerpuntur. Hoc igitur de non habenda poſſeſſione dictum ſufficiat. Aliud autem de non habenda hereditate dicamus. Venit quidam homo nomine Magiſtratus, ad beatum Arſenium, deferens ei teſtamentum cuiuſdam parentis eius, qui reliquerat ei hereditatem magnam valde. Et accipiens ſenior teſtamentum voluit ſciendere illud. Magiſtratus autem cecidit ad pedes eius, dicens: Deprecor te propter Deum, ne ſcindas illud. Et dixit ei Abbas Arſenius: Ego prius mortuus ſum, quam ille. Ipſe autem modo mortuus eſt, quomodo nunc me fecit heredem? & remiſit teſtamentum, nihil exinde accipiens. Vnde datur intelligi, quod hi, qui ſæculum relinquunt, nihil debent habere præter victum, vel poſſidere extra veſtimentum. Præcipue vero Solitarius qui imitator apoſtolorum eſſe cupit, his tantum debet eſſe contentus. Et quia non poteſt quis ſeruire Deo ſimul & mundo, propterea voluit Deus cultores ſuos omnibus renuntiare, vt excluſa mundi cupiditate, diuina in eis caritas poſſet augeri vel perfici.

Cap. VII. *Quod poſt abrenuntiationem ſæculi non debet quiſque diuitias colligere.*

Solitarij ergo funditus ſæculo renuntiantes, ita huic mundo mori debent, vt ſoli Deo viuere delectentur. Quantoque ab huius ſæculi cupiditate ſe ſubtrahunt, tanto interna mentis acie præſentiam Dei & ſanctorum eius perſpicacius contemplantur. Sed ſunt multi qui cupiunt con-

conuolare ad gratiamDei,ſed timent carere oblectamentis mundi. Prouocat eos quidem amor Chriſti, ſed reuocat cupiditas ſæculi, ſicut legitur in Collationibus Patrum feciſſe quemdam Solitarium, qui in horto ſuo ſedule laborabat, & omnem laborem ſuum in eleemoſynam expendebat, & tantum ſibi retinebat, quantum ad victum ipſius ſufficeret. Poſtea vero ſathanas immiſit ei in corde dicens: Collige tibi aliquam pecuniam, ne cum ſenueris, aut ægrotare cœperis, aliquid indigeas. Et collegit, & impleuit lagenam vnam nummis. Contigit autem eum infirmari,& putrefieri pedem eius. Et expendit hoc quod collectum habuerat in medicos, & nihil ei prodeſſe potuit. Poſtea vero venit quidam de expertis medicis, & dixit ei; Niſi incideris pedem tuum, totum corpus tuum putrefiet. Et conſtituerunt vt in craſtinum inciderent ei pedem. Illa autem nocte rediens in ſemetipſum, & pœnitentiam agens de his quæ geſſit, ingemuit & fleuit dicens: Memor eſto Domine operum meorum priorum quæ faciebam, cum laborarem in horto meo ex quo pauperibus miniſtrabam. Et cum fleret, aſtitit ei Angelus Domini, & dixit ei: Vbi ſunt nummi quos collegiſti, & vbi eſt ſpes de qua tractaſti? At ille reſpondens ait: Peccaui Domine, & ignoſce mihi, vlterius hoc non faciam. Tunc Angelus tetigit pedem eius, & ſtatim ſanatus eſt, & ſurgens mane abijt operari in agro. Venit ergo medicus cum ferramentis vt ſecaret pedem eius,& ait: Vbi ne eſt ille ægrotus? Et dixerunt ei, Exijt mane operari in agro. tunc admiratus medicus, perrexit, & vidit eum terram fodientem,& glorificauit Deum, qui ei reddiderat ſanitatem. His ſatis euidenter oſtenditur, quantum malum ſit poſt abrenunciationem ſæculi pecunias colligere, & auare retinere. Vnde ſcriptum eſt: *Luc. 9. 62.* *Nemo mittens manum ſuam in aratrum, & reſpiciens retro, aptus eſt regno Dei.* Noui autem ego ipſe quemdam fratrem, quem vtinam non noſſem! cuius etiam nomen ſi aliquid

pro-

prodeſſet, dicere poſſem: qui ſub obtentu religionis relinquere ſe ſæculum finxit, & ad ſolitariam vitam, non corde, ſed corpore tantum peruenit. Qui etiam non ſolum ante habitas poſſeſſiones & diuitias funditus non diſtribuit, ſed etiam ſi qua forte ei a fidelibus fuerant oblata, auare retinebat. Poſtea vero immiſit ei diabolus in cor, vt ad perferendas diuitias, quas male ſeruauerat, foras de cella retruſionis exiret. Quod ita & fecit, qui quamdiu in præſenti ſæculo vixit, non ſolum ſibimetipſi, ſed etiam nobis omnibus in opprobrium fuit; & non ſolum tunc eius exemplum nocuit, ſed adhuc his, qui eum nouerunt, obeſt, & futuris ſcientibus nocebit. Quia ſunt nonnulli qui deſpectis carnis deſiderijs, cuncta relinquere pertractant, ſed cum cecidiſſe illum poſt operis initium conſpiciunt, hoc ipſum facere quod deliberauerant, pertimeſcunt. Nam & iſti in hoc etiam arguendi ſunt, vt ſi malos pertimeſcunt imitari in malum, cur pigri ſunt bonos imitari in bonum? Vnde ſcriptum eſt: De bonis ſumamus exempla. Ob hanc ergo cauſam aliorum ſcribuntur ruinæ & perditiones, vt nos de noſtra vita ſimus ſollicitiores. Hactenus autem de ſæculi abrenunciatione, & de non colligendis diuitijs ſatis abundeque, vt opinor, dictum eſt. Modo enim de contemplatiua vita, Deo auxiliante, & beato Proſpero ſuffragante, aliqua dicenda ſunt capitula.

CAP. VIII. *Quid ſit proprie actiua, quidue contemplatiua vita.*

QVia igitur per actiuam vitam ad contemplatiuam venitur, idcirco prius dicendum reor, quid ſit proprie actiua vita; & ſic demum ad contemplatiuam tranſeundum eſt. Actiua ſcilicet vita eſt conuerſatio religioſa, quæ docet quomodo Præpoſiti ſub ſe regant viuentes, ac diligant; & non minus de eorum, quam de ſua ſalute ſolliciti,

quod

quod eis expedire ſciunt, paterna cura prouideant: & qualiter ſubiecti præpoſito ſuo, tanquam capiti membra deſeruiant, ac præcepta eius velut imperium Dei ſummo amore cuſtodiant. Ipſa namque actualis vita panem eſurienti tribuit, verbo ſapientiæ neſcientem docet, errantem corrigit, ſuperbientem ad humilitatis viam reuocat, infirmantis curam gerit; quæ ſingulis quibuſque expediunt diſpenſat, & commiſſis ſibi qualiter ſubſiſtere valeant, ſollicitè prouidet. Quæ & cum corpore & in præſenti fiunt, & cum corpore deficiunt, & tamen merces huius vitæ permanet in æternum. Contemplatiua quoque vita eſt, dilectionem Dei & proximi tota mente retinere: tranſitoria cuncta deſpicere: viſibilia poſtponere, tantummodo quæ cæleſtia ſunt deſiderare. Nam contemplatiua vita a contemplando, hoc eſt videndo, nomen accepit: in qua creatorem ſuum creatura intellectualis ab omni peccato purgata viſura eſt. Sed & ſi eam diligenter conſiderare velimus, & iam in hoc fragili tabernaculo, vbi quotidie ingemiſcimus, contemplatiuæ vitæ quodammodo participes fieri poſſumus. Quia, ſecundum quorumdam opinionem, nihil aliud eſt contemplatiua vita, quam rerum latentium futurarumque notitia: ſiue vacatio ab omnibus occupationibus mundi: ſiue diuinarum ſtudium literarum. Quando autem infirmum viſitamus, mortuum ſepelimus, errantem corrigimus, tunc in actiua ſumus. Quando vero in conſpectu Dei lacrymas fundimus, & qualis beatitudo, qualis lux, qualis gloria ſit ſanctis in cœlo, cogitare volumus, tunc in contemplatiua ſumus. Sed actiua vita cum corpore incipit, & hic cum ipſo finitur: contemplatiua vero vita hic inchoatur, & in futuro ſæculo perficitur.
Luc. 10. Ex his enim ſignatur vna, id eſt actiua per Martham, & altera, id eſt contemplatiua, per Mariam: ſed neceſſaria eſt omnino Martha Mariæ.

Cap.

Cap. IX. *Qualis debet eſſe in actiua vita, qui ad contemplatiuam conſcendere conatur.*

AD faſtigium ergo vitæ contemplatiuæ quiſquis conatur conſcendere, ſemetipſum debet prius per multa experimenta in actiua vita probare: ſi iniurias poterit ferre, ſi obprobria, ſi deriſiones, ſi contumelias, ſi detractiones, ſi flagella poterit ſuſtinere. Si hæc & alia huiuſmodi, ſiue a diabolo, ſiue ab aliquo illata patienter poterit ſuſtinere, hic merito ad contemplatiuam quandoque poterit conuolare. In iſta enim prius per exercitium boni operis cuncta exhaurienda ſunt vitia, vt in illa iam pura mentis acie ad contemplandum Deum quiſque pertranſeat. Et licet conuerſus ſtatim ad contemplationem conſcendere cupiat, tamen ratione cogitur, vt prius in actiuæ vitæ operatione verſetur: quia qui prius in actiua vita proficit, poſtea ad contemplationem bene conſcendit. Meritò enim in iſta ſuſtollitur, qui in illa vtilis inuenitur. Quicunque ergo temporalem adhuc gloriam aut carnalem concupiſcentiam affectant, à contemplatione quietis prohibeantur, vt potius in operatione actualis vitæ purgentur. Sciendum verò eſt, quia viri ſancti à ſecreto contemplationis egrediuntur ad publicum actionis: & rurſus ab actionis manifeſto ad ſecretum contemplationis intimæ reuertuntur. In actiua vita intentio perſeueranter incedit; in contemplatiua autem ſeſe per interualla quiſque reſumit, quia diuturnitate contemplandi laſſatur. Sicut enim aquilæ moris eſt ſemper oculum in radium ſolis infigere, nec deflectere, niſi eſcæ ſolius obtentu: ita & ſancti a contemplatione ad actualem vitam interdum reflectuntur, conſiderantes illa ſumma ſic eſſe vtilia, vt tamen humilia ſint paululum noſtræ indigentiæ neceſſaria. Nam & viſio animalium in Ezechielis prophetia, quæ ibant nec reuertebantur, pertinet ad vitæ actiuæ perſeuerantiam. Et ite- Cap. 1.

iterum ea animalia quæ ibant & reuertebantur, pertinent ad contemplatiuæ vitæ menſuram: in qua dum quiſque intenderit, ſua reuerberatus infirmitate reflectitur, atque iterum renouata intentione, ad ea vnde deſcenderat; rurſus erigitur. Idcirco enim hæc præmiſimus, vt hi qui in contemplatiua vita volunt perfecte viuere, per interualla temporum vnde viuant proprijs manibus non negligant laborare. Caueant tamen vt non de vllo inhoneſto negotio victum quærant, propter hoc quod ſcriptum eſt: *Nemo militans Deo implicat ſe ſæcularibus negotijs, vt ei placeat, cui ſe probauit.*

2. Tim. 2, 4.

Cap. X. *Quantum inter contemplatiuam & actiuam vitam interſit.*

IAm nunc quid inter contemplatiuam & actiuam vitam interſit, breuiter diſſeremus: quod vt euidenter eluceat, ipſas ſibi inuicem vitas, contemplatiuam ſcilicet & actiuam, prolatis earum virtutibus conferamus. Ad actiuam namque vitam pertinet inter humana proficere, & rebellis corporis motus rationis imperio temperare. Ad contemplatiuam vero pertinet ſupra humana deſiderio perfectionis aſcendere, & indeſinenter in augendis virtutibus incubare. Habet enim actiua vita profectum: contemplatiua faſtigium. Hæc facit hominem ſanctum, illa perfectum. Huius vitæ eſt nulli prorſus iniurias irrogare, illius irrogatas æquanimiter ſuſtinere. Immo, vt proprius dicam, executor actiuæ ſtudet in ſe peccanti dimittere; contemplatiuæ ſectator offenſas, quibus pulſatur, ne omnino concutiatur, ignorare magis paratus eſt, quam donare. Iſte iram patientiæ virtute compeſcit, immoderatis cupiditatibus parſimoniæ frænum imponit: tangitur deſiderijs carnalibus, nec conſentit: mundi curioſitate pulſatur, nec rapitur: quatitur diabolica impulſione, nec

nec vincitur: & Deo ſuo deuota mente ſubiectus, non atteritur diuerſis tentationibus, ſed probatur. Ille vero omnes affectiones, quibus vita mortalium variatur, ſanctis virtutibus vincit; cupiditatum ac perturbationum omnium liber beata quiete perfruitur: & illecebris ac voluptatibus factus expedita mente ſuperior, ineffabili gaudio diuinæ contemplationis afficitur. Iſte ſuſcipiendo peregrinum, veſtiendo nudum, gubernando ſubiectum, redimendo captiuum, tuendo violenter oppreſſum, iugiter ſe ab omnibus iniquitatibus ſuis emaculat, & vitam ſuam bonorum operum fructibus ditat. Ille facultatibus ſuis in vſus pauperum diſtributis ſimul ſe expoliauit mundo, & admouit totis viribus cælo: res mundi mundo proiecit, & ſeipſum Chriſto deuota mente reſtituit, à quo ſibi donari immortales diuitias orat: vt pauper protegi ſe quotidie poſtulat: vt infirmus immortalitatis indumento veſtiri cupit: vt nudus defendi ſe ab impugnatione inuiſibilium hoſtium ſupplicat, vt fragilitate carnis oppreſſus: & cæleſtem ſibi patriam donari deſiderat, vt peregrinus. Actiua enim vita habet ſollicitum curſum: contemplatiua vero gaudium ſempiternum. In hac acquiritur regnum, in illa percipitur. Hæc igitur facit pulſare bonorum operum velut quibuſdam manibus ianuam: illa vocat conſummatos in patriam. In hac contemnitur mundus; in illa videbitur Deus. Et vt multa prætercam, quæ commemorare non valeo, in actiua qui immundis ſpiritibus extiterint fortiores, in illa contemplatiua, quæ ſumme beata eſt, remunerante Domino fiunt ſanctis angelis æquales, atque in æternum cum illo regnabunt in ſuperna illa ciuitate felices.

Cap. XI. *Quod præſentium contemptores etiam hic contemplatiua vita delectat.*

Igitur vitæ contemplatiuæ felicitati promerendæ ille ſuſpirat, qui præſentibus omnibus pro futurorum contemplatione renuntiat, atque domeſticis occupationibus, quæ nonnunquam perfecte viuere cupientium proceſſus impediunt. Ipſos etiam ſuæ carnis affectus in illam ſublimitatem diuinæ contemplationis euectus exuperat, & infra ſe vniuerſa deſpiciens, quæ plerumque animas de præterita ſanctitate ſecuras deiiciunt in terrena, ipſis iam cæleſtibus appropinquat; tanto vicinior factus diuinis, quantum ſupra humana omnia ſtudio perfectionis aſcendit. Certus namque quod ſi contemplatiuam vitam hic incertis honoribus, diuitijs anxijs, & caducis delectationibus plena voluntate prætulerit, veros honores, ſecuraſque diuitias, & delectationes æternas inueniet, cum ad perfectionem contemplatiuæ virtutis in illa beata vita, vbi futura eſt, Deo remunerante, peruenerit.

Et reuera quid erit honoratius eo, quem diuina clementia gloria angelicæ dignitatis beauerit? quid ditius eo, quem regni cæleſtis ineffabiliter affluens beatitudo ditauerit? Aut quid etiam hic delectabilius contemplatione diuina, quæ ſibi veraciter inhianti incorruptibilem ſuauitatem futuræ remunerationis infundit? Quoniam quidem contemplatiua vita hic quoque amatores ſuos futurorum bonorum conſideratione delectat, ac ſibi tota mentis intentione vacantes, quantum in hac vita fieri poteſt, dono ſapientiæ ſpiritualis illuminat, & ad illam diuinæ viſionis plenitudinem, cuius ſpem ſtudijs intenti cæleſtibus gerunt, incentiuo quodam ipſius conſequendæ perfectionis inflammat, vt quod nunc in ænigmate cernunt, nec perfecte diſcernunt, tunc in illa reuelatione conſpiciant.

Cap.

Cap. XII. *Quæ & quanta ſit in hac carne contemplatiuæ vitæ perfectio.*

Denique contemplatiuæ vitæ ſectator, ad conditorem ſuum corde illuminandus accedat; ipſi contemplando, ac inſatiabiliter perfruendo vigilanter inſeruiat: ipſum iugiter concupiſcat, præ amore eius omnia quibus inde poteſt auerti refugiat. Omnes cogitationes ſuas, ac ſpem totam in illius delectatione ſuſpendat. Litterarum diuinarum ſacris meditationibus vacet, in eis ſe diuinitus illuminatus oblectet. Ibi ſe totum velut in ſpeculo quodam refulgente conſideret: & in ſe quod prauum deprehenderit, corrigat; quod rectum, teneat; quod deforme, componat; quod pulchrum, excolat; quod ſanum, ſeruet; quod infirmum, aſſidua lectione corroboret; Domini ſui præcepta infatigabiliter legat, inexplicabiliter diligat, efficaciter impleat; & quid ſibi cauendum, quidue ſectandum ſit, ex eis ſufficienter inſtructus agnoſcat. Myſterijs earumdem diuinarum ſcripturarum perſcrutandis inſiſtat. Chriſtum ſibi promiſſum legat, repræſentatum videat; prophetatam perditionem populi contumacis intelligat, impleri lugeat; de ſalute gentium gaudeat: ex præteritis, quæ prædicta & impleta tenet, & futuris promiſſionibus credat. Ab ſtrepitu negotiorum ſæcularium remotiſſimus, ea feruenter excogitet, quibus animum ſuum in deſiderium futuræ remunerationis inflammet. Studijs ſpiritualibus, quibus in dies ſingulos melior ac eruditior fiat, inuigilet. Amet otium ſanctum, in quo exerceat animæ ſuæ negotium. Mortuum ſibi deputet mundum, ac ſe mundi blandimentis & illecebris exhibeat crucifixum. Delectationi ſpectaculorum præſentium incomparabiliter anteponat ſui Creatoris intuitum; ſemper proficiente ſucceſſu in faſtigium diuinæ contemplationis attollat. Nunquam, ne ad momentum quidem, à promiſſionibus futuris conſiderandis auerſus ad

ter-

terrena reſpiciat, Eo aciem mentis indeſinenter attendat, quo peruenire deſiderat, Beatitudinem vitæ futuræ ante oculos animi ſui proponat ac diligat. Nec metuat aliquid temporale, nec cupiat: ne aut metus amittendæ rei temporalis, aut cupiditas acquirendæ intentionem mentis emolliat. Non eum blanda corrumpant, nec aduerſa concutiant: non inflet opinio ſecunda, non ſiniſtra deijciat: non falſa vituperatio, ſiue laudatio augeat eius gaudia, vel imminuat. Non gaudeat omnino de temporalibus, nec lugeat. Inter læta ac triſtia vnam faciem animi conſtantis obtineat. Nec pectoris ſtabilem firmitatem quicquid promittit mundus, aut minatur, excutiat; ſed idem ſemper ac ſibi ſimilis perſeuerans, mundi huius damna ſimul & lucra non ſentiat.

Et cum hæc atque his ſimilia contemplatiuæ vitæ affectus impleuerit, non ſe hic iam ex omni parte perfectum, ſed perficiendum in illa vita beata, quæ futura eſt, immobiliter credat, atque ad eam ſe, vbi Dei ſubſtantiam reuelata facie videre poſſit, extendat. Nam ſicut hic comparatione iuſte viuentium dicitur quiſque perfectus: iuſtus namque præcepta facit, perfectus autem præcepta tranſcendit; ita idem collatus illis abſolute perfectis, qui in illa vita beata futuri ſunt, non eſt, vt ita dicam, perfecte perfectus: cui etſi dimiſſa eſt omnis iniquitas, non eſt adhuc ſanata, ſed ſanatur eius infirmitas. Et ideo ſi non peccat, vt ſit vere perfectus, peccare tamen poteſt, quia non eſt conſumpta omni infirmitate ſanatus. Ac per hoc vbi ab omni peccato mundatus peccare non poterit, ibi perfecte ſanus & ſumme perfectus erit. Hic autem quantalibet excellentia ſanctitatis emineat, quantalibet eminentia perfectionis excellat, poteſt quidem pro modulo huius vitæ fieri perfectus, ſed non eſt ſic de ſua perfectione ſecurus, vt non debeat eſſe de caſu ſollicitus. Et vtique vbi eſt ſollicitudo, non eſt abſoluta beatitudo; quæ

nequa-

nequaquam perfecta credenda eſt, ſi ſecura non fuerit; nec ſecura erit, niſi omnem ſollicitudinem ſecuritas æterna conſumpſerit. Quapropter ibi omnium ſanctorum beatitudo perfecta erit, vbi natura humana ſui gloriam Conditoris viſura eſt, atque ei ſine vllo defectu beatitudinis adhærebit.

CAP. XIII. *Quod Deum perfecte ſancti videre non poſſint, niſi cum ad beatitudinem futuræ vitæ peruenerint.*

QVocirca ſic hortandi ſunt ad contemplatiuam vitam, quicunque plene voluerint, & Deo auxiliante potuerint, vt meminerint ipſius ſibi contemplationis diuinæ perfectionem in illa vita beata, quæ futura eſt, reſeruari; vt ibi Deum ſicuti eſt perfecte videant, vbi & ipſi & vitæ æternæ ac regni cæleſtis conſecutione ſint perfecti. Cæterum ſi hic perfecte potuiſſet Dei ſubſtantiam humana fragilitas contemplari, nunquam ſanctus Euangeliſta dixiſſet: *Deum nemo vidit vnquam.* Non dixit, *nemo videbit.* Denique vt euidenter oſtenderet viſionem Dei non negatam ſanctis hominibus, ſed dilatam, quod in præſenti tempore negauit, in futuro promiſit, dicens: *Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt.* Nec hic dixit, quoniam ipſi Deum vident. Igitur ſi Deus, qui in hac vita ſine alicuius elementi aſſumptione nec potuit videri, nec poteſt, in futura vita videndus eſt; ibi profecto contemplationis diuinæ eſt ſperanda perfectio, vbi erit bonorum omnium plenitudo. Quapropter non ſic contemplatiuę vitæ ſublimitatem in futuro, vbi perfectio perficienda eſt, nuntiaui, vt in præſenti eam negarem poſſe ab hominibus mundi contemptoribus apprehendi, ſi modo ſe ad eam tota deuotione conuertant: ſi deſiderio eius accenſi præſentia blandimenta faſtidiant, & longe fortiores effecti, quam vt eos terrenæ occupationes illaqueent, diuinis rebus ac futuris pro-

Ioan. 1, 18.

Matth. 5, 8.

promiſſionibus inhæreant. Iſti tales etiam in hac vita contemplatiuæ vitæ poſſunt fieri participes. Itaque quoniam de contemplatiua vita in ſuperioribus capitibus multa iam dicta ſunt, ſufficiunt iſta quæ diximus, vt & reliqua conſideremus quæ de vita ſolitariorum dicenda ſunt.

Cap. XIV. *Quod pro perfectione vitæ contemplatiuæ a ſanctis Patribus ſolitaria vita primitus fuit inchoata.*

Antiqui patres noſtri ſupernam patriam deſiderantes, & contemplatiua vita perfecte frui cupientes, non ſolum mores hominum ſæcularium, ſed & conſortia fugiebant, atque in ſaltibus ſpecubusque latitabant; ſcientes, quia quanto ſe ſeparabant a voluptatibus mundi, tanto frequentabantur ab angelis; & quanto remotiores a ſæculo, tanto propinquiores fiebant Deo. Corporaliter autem ſeparari deſiderabant a ſæcularibus, ne forte in eorum aliquando voluerentur actibus. Nos vero eorum exempla in quantum poſſibile eſt ſequi cupientes, ſi in contemplatiua vita cupimus aliquid proficere, à conſortio ſæculi nitamur cito ſeparari. Quia licet in medio carnalium ſæpe Deus vitam protegat electorum, tamen ſatis rarum eſt, vt quiſque inter ſæculi voluptates poſitus, à vitijs maneat illibatus. In quibus deniq; etſi non cito implicetur, aliquando tamen abſtrahitur. Neque enim diu ſecurus eſſe poterit, qui periculo proximus fuerit. Vnde in Collationibus Patrum ita loquitur: Bonum eſt enim fugere ſæculum. Quando autem eſt homo iuxta ſæculum, aſſimilabitur viro ſtanti ſuper lacum profundiſſimum, vt qua hora viſum fuerit inimico eius, facile eum impingat deorſum. Si autem a ſæculo remotus fuerit, aſſimilabitur viro longe poſito a puteo, vt vel ſi nitatur eum inimicus proijcere deorſum, dum eum violenter trahit, Deus ei auxilium dirigit. Item ibi:

Ho-

Homo fugiens homines ſimilis eſt vuæ maturæ; qui autem cum hominibus conuerſatur, ſicut vua acerba erit. Et rurſum: Imperforabilis enim manet a ſagittis inimici, qui amat quietem: qui autem miſcetur multitudini, crebra ſuſcipit vulnera. Hoc quippe metuebat beatus Arſenius, cum adhuc eſſet in palatio; & ideo orauit Dominum dicens: Domine dirige me ad ſalutem. Et confeſtim venit ei vox dicens: Arſeni fuge homines; & ſaluus eris. Poſtea vero acceſſit ad monaſticam vitam, & rurſum orauit ad Dominum eumdem ſermonem dicens: Domine dirige me ad ſalutem. Et iterum audiuit vocem dicentem ſibi: Arſeni fuge, tace, quieſce; hæ enim radices ſunt non peccandi. Præterea quoque narrauit quidam Patrum, quia tres fratres ſtudioſi facti ſunt monachi: & vnus quidem ex eis elegit litigantes in pace reuocare, iuxta illud quod ſcriptum eſt: *Beati pacifici, &c.* Secundus vero viſitare infirmos, ſecundum illud: *Infirmus fui, &c.* Tertius autem abijt quieſcere in ſolitudine. Primus ergo laborans propter lites hominum, non potuit in pacificando proficere; & ideo victus venit ad eum qui ſeruiebat infirmis, & inuenit etiam ipſum animo deficientem, & non præualentem mandatum perficere. Et concordantes hi duo abierunt videre illum qui in eremo diſceſſerat, & narrauerunt ei tribulationes ſuas; & rogauerunt vt diceret eis, quid ipſe proficeret. Et reticens paululum miſit aquam in ſcyphum, & dixit eis: Attendite in aquam. Et erat turbulenta. Et poſt modicum rurſus dixit eis: Attendite modo quomodo limpida facta eſt aqua. Et cum intenderent in aquam, viderunt tanquam in ſpeculo vultus ſuos. Et tunc dixit eis: Sic eſt qui in medio hominum conſiſtit; præ turba enim non videt peccata ſua: cum autem quieuerit, & maxime in ſolitudine, tunc delicta ſua conſpicit. Hic euidenter oſtenditur, quantum emolumentum præſtat vita ſolitaria. Eſt enim ſtadium quoddam ad emendationem

Mat. 5. 9.
Matth. 25. 36.

morum, vitamque formandam. Qui enim in ſolitudine, hoc eſt in retruſione ſedet, à tribus bellis eripitur; id eſt, auditus, locutionis, & viſus: & contra vnum tantummodo habebit pugnam, id eſt, cogitationem cordis. Sciendum vero eſt, quia multo melius eſt alicui, vt cum multis ſit, & ſolitariam agat vitam: quam ſit in eremo, & propoſito mentis deſideret eſſe cum multis. Nam & homines ſæculares, ſi in iſto ſæculo aliqua commiſerunt crimina, etiam nolentes mittuntur in carcerem. Ita ergo & nos propter peccata noſtra redigamus noſmetipſos in carcerem retruſionis, vt per voluntariam mentis noſtræ vindictam futuras a nobis pœnas excludere mereamur. Quia igitur, vt
1. Cor. 11, 31. ait Apoſtolus: *Si noſmetipſos dijudicemus in hoc ſæculo, non vtique à Domino iudicabimur in futuro.*

Cap. XV. *De diſciplina ſuſcipiendorum fratrum ad retruſionem.*

Dominus noſter Iesvs Christvs omnes ad ſuum vocat ſeruitium, omneſque ad ſe venientes pie miſericorditerque recipit. Idcirco enim omnes vocat & recipit, quia ipſe nouit qui ſunt eius, & non eſt opus ei, vt quis teſtimonium perhibeat de homine: ipſe enim ſcit quid eſt in homine. Nos vero qui notitiam bonorum malorumque hominum minime habemus, niſi eos probauerimus, debemus
1. Ioan. 4, 1. tenere conſilium Apoſtoli dicentis: *Probate ſpiritus ſi ex Deo ſunt.* Sic quoque nouiter venientem quemque ad Dei ſeruitium, oportet per multa prius experimenta probare, & poſtea recipere, ne forte quis ſimulata mente, ac fallaci animo, ad hanc ſolitariam vitam præſumat accedere. Ergo oportet de præterita eius vita & conuerſatione inquirere, ſi eſt moribus temperatus, ſi vita caſtus, ſi ſobrius, ſi ſapiens, ſi humilis, ſi obediens, ſi affabilis, ſi in lege Domini inſtructus, ſi in ipſa inſtructione cautus. Cum ergo

his

his ſingulis aliiſque experimentis fuerit probatus, ſi perſeuerauerit pulſans; & illatas ſibi iniurias, & difficultatem ingreſſus, poſt quatuor aut quinque dies viſus fuerit patienter portare, & perſiſtere affectu petitionis ſuæ, annuatur ei ſiue ab Epiſcopo, ſiue ab Abbate ſuo ingreſſus. Sine licentia autem & conſenſu Epiſcopi, aut Abbatis proprij, atque omnium fratrum eiuſdem monaſterij, in quo idem frater educatus fuerit, nihil omnino de hac re fiat. Prohibendum eſt etiam, vt in nullo alio loco hoc religionis propoſitum a quoquam aſſumatur, niſi in cœnobiorum congregationibus tantum. In villis autem aut in campeſtribus Eccleſijs, ſiue in alijs quibuſlibet locis nullatenus præſumatur aſſumere, niſi forte quis more antiquorum Patrum ad eremum velit ſecedere. Poſtquam autem Epiſcopus aut prælatus monaſterij licentiam ei retrudendi conceſſerit, vnum annum habitet inter fratres, ita vt extra clauſtra, niſi tantum in Eccleſiam, non exeat: quatenus in ipſo eius probetur voluntas vel ſtabilitas. Si autem in eodem monaſterio, aut in circumuicinis monaſterijs ſolitarius eſt, probatus aliquis ei deputetur ad probandum. Si vero ſolitarius ibidem minime reperitur, deputetur ei ſenior talis qui aptus ſit ad lucrandas animas, qui ſuper eum omnino curioſe intendat, & ſollicitus ſit, ſi reuera Deum quærit, ſi ſollicitus eſt ad opus Dei, ad obedientiam, ad orationem, ad lectionem, & cætera huiuſmodi. Prædicentur ei omnia dura & aſpera, per quæ itur ad Deum. Et ſi promiſerit ſtabilitatis ſuæ perſeuerantiam, legatur ei hæc Regula, & dicatur ei: Ecce lex ſub qua militare vis, ſi potes ſeruare, ingredere; ſi vero non potes, liber diſcede. Si adhuc ſteterit, legatur ei hæc Regula ſedule, vt ſciat ad quod ingreditur, & probetur in omni patientia. Et ſi habita ſecum deliberatione promiſerit ſe omnia cuſtodire, tunc blande leniterque ſuſcipiatur ad deſtinatum propoſitum, ſciens ſe lege regulæ conſtitutum, quod ei ex

illa die non liceat egredi ex ipſa retruſione, nec collum excutere de ſub iugo regulæ, quam ſub tam moroſa deliberatione licuit ei excuſare, aut ſuſcipere. Suſcipiendus autem in oratorio coram Epiſcopo & omni Clero promittat verbis tantum de ſtabilitate ſua, & conuerſione morum ſuorum, coram Deo & ſanctis eius; vt ſi aliquando (quod abſit) aliter fecerit, a Deo ſe damnandum ſciat, quem irridet. Tunc frater ipſe proſternatur ad pedes Epiſcopi & omnium fratrum ibidem adſtantium, vt orent pro eo. Ipſi omnes illico orent pro eo, quantum eis viſum fuerit. Signa autem ad eius ingreſſum, ſi Epiſcopus aut Abbas iuſſerit, ſonent, vt omnes illud ſignum audientes, pro eo orent. Res vero ſi quas habet, ſicut in ſuperioribus capitulis continetur, aut eroget prius pauperibus, aut facta ſolemniter donatione, conferat monaſterio; nihil ſibi reſeruans ex omnibus. Cum talibus autem veſtimentis intret, cum qualibus manere debebit: & ſic deinceps in ſolitaria vita permaneat. Poſt ingreſſionem autem præcipiat Epiſcopus oſtium retruſionis Cellulæ apoſphragiſma ſuo ſigillare, ne fortaſſis aliqua in aliquo remaneat opinio.

Cap. XVI. *Qualis debet eſſe Cellula retruſionis.*

Cellula igitur retruſionis debet eſſe exigua, & firmiſſimis vndique munitionibus circumſepta, quatenus nec ſolitario foras euagandi facultas maneat, nec cuiquam ad eum, quod non decet, introeundi aditus pateat. Vt autem omnis obſtruatur neceſſitatis occaſio, habeat interius præparatas habitationes ſuis vſibus neceſſarias, hoc eſt, oratorium ab Epiſcopo conſecratum; ſi tamen ipſe ſolitarius eſt ſacerdos. Idipſum quoque oratorium ita ſit domui Eccleſiæ contiguum, quatenus idem ſolitarius per feneſtram eiuſdem oratorij poſſit ad miſſas per manus ſacerdotum ob-

oblationes offerre, ac cantantes & legentes fratres congrue audire, atque ſimul cum eis poſſit pſallere; & etiam ad venientes quoſque ibidem valeat reſponſa dare. Sint etiam ante ipſam feneſtram deintus & deforis vela obpenſa, ne facile a foris videri vel videre queat, ne forte per oculorum portam mortuus extrahatur; vnde ſcriptum eſt: *Caue ne intret mors in animam tuam per feneſtras tuas.* Et Apoſtolus præcipit, ſpectaculis & pompis præcaueri. Habeat autem infra ſepta retruſionis hortulum exiguum, ſi fieri poteſt, in quo per tempus exire & aliqua olera plantare vel colligere, atque ab aëre tangi poſſit; quia multum ei proderit tactus aëris. Sit etiam extra ſepta retruſionis & alia cellula, in qua diſcipuli illius habitent, quæ ita ſit cellulæ ipſius contigua, vt aptiſſime poſſint diſcipuli illius congruo tempore per feneſtram ei miniſtrare ea quæ ei fuerint neceſſaria. Si autem duo in vnum ſolitarij fuerint, ſicut multis in locis noſcitur eſſe, ſit inter eos ſilentium ingens, quies magna, caritasque perfecta. Sint autem ſinguli in ſingulis cellulis ſeparati; ſed animo, & fide, ac caritate inſeparabiliter coniuncti. Cellulæ quoque illorum nulla intercapedine inter ſe diuidantur, ſed ita ſint ad inuicem connexæ, quatenus ad vnam feneſtram venientes, alterutrum ſe valeant ad Dei ſeruitium excitare, ſacris orationibus ſimul vacare, diuinas ſcripturas ſimul recitare, & ad corporalem etiam refectionem ſimul tempore congruo poſſint conuenire. Sint etiam eorundem cellulæ, ita vt præfatum eſt, Eccleſiæ valde contiguæ. Feminis namque non ſolum in cellulis ſolitariorum, eorumque diſcipulorum prandendum, aut requieſcendum non eſt, quin potius nec in eas intrandi vlla eis tribuatur facultas; quia hoc à ſanctis Patribus valde legitur inhibitum. Si quando autem eis de confeſſione aut de conſilio animarum ſermocinandi neceſſitas incubuerit, in Eccleſiam veniant, & ante feneſtram oratorij coram omnibus ſimul loquantur, & quod delibe-

Ierem. 9. 21.

ran-

randum eſt, prudenter vtiliterque deliberent atque diſponant. Decet enim ſolitarios, vt ſicut in cæteris rebus, ita etiam in mulierum confabulationibus bonum exemplum omnibus præbeant: vt ſcilicet huiuſmodi confabulatio nullam poſſit à quoquam ſiniſtræ opinionis afferre ſuſpicionem. Non ſolum autem à collocutione mulierum, verum etiam ab ipſo viſu & tactu illis eſt obſeruandum. De locutione autem earum ſanctus Baſilius dixit: Ne accommodes aures tuas ad percipienda verba mulierum, ne concipias ex eis nequitiam in anima tua. Hinc beatus Hieronymus ait: Prima quidem tentamenta ſunt ſeruorum Dei, feminarum frequentes acceſſus. Nam flammigero igne percutit femina conſcientiam eorum, & exurit cor eorum. De tactu vero idem Baſilius ait: Mulieris carnem ne velis tangere, ne per tactum eius inflammetur cor tuum; ſicut enim ſtipula proximans igni comburitur, ita & qui tangit mulieris carnem, non euadet ſine damno animæ ſuæ; & licet corpore caſtus euadat, mente tamen & corde læſus abſcedit. Neque oſculari debent à ſolitarijs omnino, quia oſculum vna eſt ex quatuor ſpeciebus amoris carnalis. Diligendæ ſunt autem mulieres non carnaliter, ſed ſpiritualiter. De viſu autem illarum quid dicam? cum Dominus manifeſtat dicens: *Qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam, iam mœchatus eſt eam in corde ſuo.* Vnde etiam idem Baſilius ait: Ne improbo oculo intuearis ſpeciem mulieris, ne per oculorum tuorum feneſtras intret mors in anima tua. Frequens denique viſus feminarum deuitandus eſt, & maxime his, qui inter ſæculares extiterunt, vel coniugati fuerunt. Compatres quoque & commatres minime faciant: quamuis liceat, non expedit tamen.

Matth. 5, 28.

CAP. XVII. *Quod nunquam minus quam duo vel tres ſint ſimul ſolitarij.*

PRæcipue vero hoc ſolitarijs ſatagendum eſt, vt ſi fieri poteſt nunquam minus quam duo vel tres ſimul ſint ſolitarij, in ſingulis tamen cellulis retruſi; ita videlicet, vt per feneſtram ad inuicem loqui poſſint, & ad opus Dei alterutrum ſe valeant excitare. In multis denique cauſis ſocietatem duorum ſolitariorum his, qui eiuſdem voluntatis ac propoſiti ſunt, vtilem video eſſe: in plurimis vero ſolitariam vitam ducere abſque vllius ſocietate, diſcrimen eſſe conſpicio. Primum quidem periculum imminet ſolitario, quod certe grauiſſimum eſt, in hoc quod ipſe ſibi placet, & videtur ſibi ad ſummam perfectionem iam veniſſe, & putat ſe eſſe quod non eſt. Hoc enim illi accidere ſolet, qui non habet cum quo opus ſuum probet. De talibus enim ait Apoſtolus: *Si quis putat ſe aliquid eſſe, cum nihil ſit, ipſe ſe ſeducit.* Galat. 6, 3. Poſtea vero neque ſi aliqua virtus in eo abundat, neque ſi aliqua deſit, agnoſcit. Neque etiam hoc quod vtile eſt, neque quod deeſt, cum ſolus ſit, ab alio aliquo quæri poteſt. Denique, ſed nec culpas quidem ſuas, aut vitia facile agnoſcit, cum qui arguat vel reprehendat, nemo ſit. Huiuſmodi ſolitario facile illud poteſt accidere, quod ſcriptum eſt: *Væ ſoli, quia cum ceciderit, non habet ſubleuantem.* Eccl. 4, 10.

Quomodo ergo ſolitarius ſeipſum ad praua deſideria non exercebit, neminem habens qui videatur eius voluntatibus obuiare? Aut quomodo humilitatem, aut patientiam, ſiue caritatem ſuam probabit, neminem habens, cui hæc exhibeat? Neque enim ſufficere poteſt vnus, quamuis ſummus, ad ſuſcipienda omnia ſancti Spiritus dona; quia, vt ait Apoſtolus, *Alij datur ſermo ſapientiæ, alij ſermo ſcientiæ,* 1. Cor. 12, 8. & cætera huiuſmodi. Quapropter ſi ſecundum diſpenſationem Spiritus ſancti vni datur, quod alteri negatur, ne-

ceſſe eſt, vt ſint duo, vel tres, aut eo amplius, & de charismatibus quæ ſinguli acceperunt, vtrique conſolentur pariter & ædificentur. Sed & aduerſus inſidias inimici, quæ intrinſecus & extrinſecus inferuntur, multum prodeſt ſocietas plurimorum. Facilius enim excitantur à ſomno, & incitantur ab omni opere bono. In oratione autem non paruum emolumentum naſcitur à duobus fratribus, maxime cum Dominus dicat: *Si duo ex vobis conſenſerint ſuper terram, de omni re quamcunque petierint, fiet illis à patre meo qui eſt in cælis.* Et iterum idem ipſe: *Vbi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi ſum in medio eorum.* Præterea quoque plures orationes duo peragere poſſunt, quam vnus. Habet autem & alia quamplura bona communis Solitariorum vita, quæ non eſt poſſibile nunc dinumerare omnia. Sed ita duos ſolitarios in vnum eſſe dicimus, vt vnus, ſi fuerit probatus, ad hanc vitam perfruendam non prohibeatur.

Matth. 18. 19. Ib. 20.

CAP. XVIII. *Si oportet ſuſcipere ad ſolitariam vitam ſuburbanos presbyteros, vel iuuenes ætate.*

CVM Dei clementia omnes vocet per illam pijſſimam vocationem, qua dicit: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos:* non eſt abſque diſcrimine quempiam ad ſeruitium Dei venientem abijcere. Veruntamen neque abſque ſubtiliſſima probatione indulgendum eſt cuiquam intrare in ſanctam conuerſationem: ſed ſicut Dominus iuuenem illum, qui venit ad eum, de priori vita ſua interrogauit, & cum audiſſet quia recte tranſacta eſſet, quod ei deerat præcepit adimplere, dicens: *Si vis perfectus eſſe, vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus,* & ita demum iuſſit eum ſe ſequi. Ita ergo & nos oportet prius probare ſpiritus, ſi ex Deo ſunt; & ſic aduenientes quoſque cum caritate ad Dei ſeruitium ſuſcipere.

Matth. 11, 28. Matth. 19. 21.

Si

Si quis autem ex ordine ſacerdotum extraneorum ſe ſuſcipi rogauerit, ita vt ad ſolitariam vitam quandoque venire deſideret, non ei quidem citius aſſentiatur. Tamen ſi omnino in hac ſupplicatione perſtiterit, recipiatur; ſciatque ſe omnem Regulæ diſciplinam ſeruaturum. Sed ne forte quis ſimulata mente ad hoc propoſitum venire pertentet, primitus duriter probandus eſt. Quod ita demum facile dignoſcitur, ſi omnem laborem corporis, qui ei iniungitur, æquanimiter ferat, & ad auſteriorem vitam libenter inclinetur: vel ſi etiam delictum aliquis ſuum cum interrogatus fuerit, nequaquam pronuntiare confunditur, & medelam delicti, quæ ei adhibita fuerit, gaudenter aſſumat: & ſi ad omnem humilitatem abſque verecundia inclinatur, ac vilioribus & abiectioribus artificiis, ſi ita ratio popoſcerit, tradi ſe non erubuerit. Cum autem his atq; alijs exercitijs probatus fuerit, ſi ſtabilis & prompto animo perſtiterit, tunc eum ſuſcipi decet. Sit autem, ſicut ſupradictum eſt, duos annos inter fratres in congregatione, & poſtea, ſi eius voluntas firma manſerit, ad ſolitariam ſuſcipiatur.

Similiter quoque & ſi monachus aliquis peregrinus vel clericus de longinquis prouincijs, ſuperuenerit, & pro eadem cauſa ſe ſuſcipi rogauerit, pro hoſpite ſuſcipiatur; & probetur, ita vt prius dictum eſt. Et ſi contentus fuerit conſuetudine loci quam inuenerit, & ſtabilitatem ſuam firmare voluerit, non renuatur eius voluntas. Quod ſi ſuperfluus aut vitioſus inuentus fuerit tempore hoſpitalitatis, quia his temporibus maxime dignoſci poterit, non ſolum non debet recipi, verum etiam dicatur ei honeſte, vt recedat, ne etiam eius miſeria alij vitientur. Si vero talis non fuerit, qui mereatur proijci, nullatenus proijciatur, ſed ſuadeatur vt fiat quatenus eius exemplo alij erudiantur. Cauendum eſt autem, ne aliquando de alio noto monaſterio monachus ad habitandum ſuſcipiatur, ſine conſenſu Abbatis eius, aut literis commendatitijs. De iuuenibus

autem ætate nulla ambiguitas eſt, an recipi debeant, cum Dominus de eis dicat: *Sinite paruulos venire ad me: talium eſt enim regnum cælorum.* Non enim alicui obeſt ætas puerilis, ſi fuerit mente perfectus. Nec ſenilis cuiquam proderit ætas, ſi fuerit ſenſu paruulus. Perfectus enim dicitur, non qui ætate, ſed qui ſenſu perfectus eſt. Vnde in libro Sapientiæ dicitur: *Cani ſunt autem ſenſus hominis, & ætas ſenectutis vita immaculata.* Nam & Dauid cum puer eſſet, & perfectum ſenſum haberet, à Domino in regem electus eſt, & prophetiæ ſpiritus ei creditus eſt. Saul vero cum ſenilis eſſet ætate, pro ſua nequitia de culmine regali expulſus eſt, & maligno ſpiritui traditus eſt. Seniſſimi etiam erant ſacerdotes illi, qui Suſannam violare conati ſunt; & Daniel adhuc puerulus erat, qui eos ore ſuo condemnauit. Et Dominus noſter IESVS CHRISTVS ingreſſus Hieroſolymam à paruulis collaudatur, & à ſenioribus poſtea crucifigitur. Nam & arbor, multorum licet annorum ſit, niſi fructuoſa fuerit, abſcidetur; ſi tamen nouella fuerit, fertilis & fructuoſa, magis colitur, vt vberiorem proferat fructum. Omne autem tempus à prima ætate opportunum eſſe dicimus ad ſuſcipiendum aliquem in eruditione & timore Dei. Ex eo tamen firma erit profeſſio virginitatis, ex quo iam quiſque adultus fuerit, & ex quo ſolent ſæculares nuptijs apte deputari. Adhiberi autem eis oportet ſummam diligentiam, quo poſſint ad omne virtutis exercitium probabiliter inſtitui. Sint autem in ipſa pulſatione, quo ſupra, vſque ad præfinitum tempus duorum annorum, & ſi viriliter ac feruenter perſtiterint, recipiantur eodem modo, quo ſupra. Præterea quoque ſi aliquis ex catholicis venit ad nos dicens; volo apud vos manere aliquod ſpatium temporis, vt proficiam ex vobis: illum etiam ſuſcipi oportet, Domino pronuntiante, qui ait: *Omnem ad me venientem non eijciam foras.* Interdum enim poteſt fieri, vt per tempus proficiat, & delectetur ei permanere in ſanctitate vitæ

Marc. 10. 14. — Sap. 4, 8. — Ioan. 6, 37.

vitæ. Oportet autem nos in conuerſatione noſtra & religione, de qua fortaſſis homines aliter opinantur, caute & ſolicite agere, & præceptum illius implere, qui dixit: *Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videntes veſtra bona opera, glorificent patrem veſtrum qui in cælis eſt.* Ita denique fiat, vt ſi ille bonus & verax eſt, de nobis proficiat; & ſi explorator & fallax eſt, erubeſcat. *Mat. 5. 16.*

Cap. XIX. *Qualem vel quam ſanctum oportet eſſe ſolitarium.*

Talem ergo oportet eſſe ſolitarium, qualem apoſtolus iubet fore epiſcopum, vbi ait: *Oportet epiſcopum ſine crimine eſſe.* *Tit. 1.* Similiter autem & ſolitarium oportet eſſe ſine crimine; non proteruum, non iracundum, non vinolentum, non multum edacem, non percuſſorem, non bilinguem, non neophytum, non turpis lucri appetitorem. Primum itaque quod dicimus ſine crimine eſſe ſolitarium, non ita intelligendum eſt, vt ſi ante conuerſionem aliquod crimen habuerat, ad ſolitariam vitam non recipiatur, cum ipſo propoſito pro ante admiſſo ſcelere pœnitentiam agere poſſit; ſed ſic dictum eſt, vt ex eo tempore quo in ſolitaria vita manere cœpit, nulla peccati conſcientia mordeatur: qui enim vitia non habet, ſine crimine eſt. Omne enim crimen peccatum eſt, ſed omne peccatum crimen non eſt. Et ideo ſiue ſolitarius, ſiue quislibet alius ſine crimine eſſe poteſt, ſine peccato nunquam eſſe poteſt. Sequitur: Non proteruum, id eſt, non ſuperbum eum eſſe oportet, ne elatus incidat in laqueum diaboli. Non iracundum: iracundus enim eſt, qui ſemper iraſcitur, & ad leuem reſponſionis auram, quaſi à vento folium commouetur. Neque vero qui aliquando iraſcitur, iracundus eſt, ſed ille dicitur iracundus, qui crebro hac paſſione ſuperatur. Non vinolentum, & non multum edacem eum eſſe dicimus; quia vbi ebrietas & nimia edacitas fuerit, ibi

 libi-

libido dominatur & furor. Solet enim ille, qui his duobus vitijs fuerit occupatus, contra grauitatis decorem in riſu vocem exaltare, & labijs diſſolutis turpiter cachinnare. Non percuſſorem, id eſt non facile manum porrigat ad cædendum. Sed non ita dictum eſt, vt ſi diſcipulum habuerit, & facultas permiſerit, non pie verberetur, cum
Prou. 13, 13. Salomon dicat: Latera puerorum virgis aſſidue tundenda ſunt, ne indureſcant. Sed ideo dictum eſt, vt is, qui manſuetus & patiens eſſe debet, ne in os alterius vel caput verberandum inſanus erumpat. Non bilinguem eum eſſe oportet, ne conturbet habentes pacem. Non neophytum, ne incidat in laqueum diaboli, dum neſciat præcauere tentamenta inimici. Ignorat enim momentaneus ſolitarius humilitatem & manſuetudinem. Ignorat etiam diuitias ſæculi contemnere; ignorat ſemetipſum deſpicere. Non ieiunauit, non fleuit, non mores ſuos ſæpe reprehendit, non aſſidua meditatione correxit. De cathedra enim transfertur ad cathedram, de ſuperbia ad ſuperbiam. Non turpis lucri appetitorem, ne de ſeruitio Dei lucra terrena quærat. Turpis lucri appetitio eſt, plus de præſentibus quam de futuris cogitare: Solitarius enim habens victum & veſtitum, his tantum contentus eſſe de-
1. Cor. 9, 13. bet. Vnde ait Apoſtolus: *Qui altario ſeruiunt, de altario viuant*. Viuant, inquit, & non diuites fiant. Oportet vt non ſit turbulentus & anxius, non ſit nimius & obſtinatus: non ſit zelotypus & nimis ſuſpicioſus, quia huiuſmodi Solitarius nunquam requieſcit. Non ſit etiam murmurioſus;
1 Cor. 10 quoniam ſcriptum eſt, quod murmurantes à ſerpentibus perierunt. Non ſit detractor, propter hoc quod ſcriptum eſt: *Qui detrahit fratrem ſuum, eradicabitur*. Non odium ha-
1. Ioa. 3. 15. beat in corde, quia ſcriptum eſt: *Qui odit fratrem ſuum homicida eſt*. Non ſit vaniloquus, quia ſcriptum eſt: *Omne*
Mat. 12, 36. *verbum otioſum quod loquuti fuerint homines, reddent de eo rationem in die iudicij*. Non ſit piger, propter hoc quod ſcriptum

eſt:

eſt: *Serue male, & piger, &c.* Non ſit ſomnolentus, nec alijs quibuslibet vitijs ſubſtratus, quatenus fiducialiter audeat dicere cum propheta: *Ero immaculatus coram Deo, & obſeruabo me ab iniquitate mea.* Huc vſque qualis non debet eſſe Dei ſeruus oſtendimus, nunc qualis eſſe debeat dicamus. Dei autem ſeruum oportet eſſe pudicum, id eſt, à libidine continentem, &, vt ita dixerim, in tantum eum inter cunctos oportet eſſe eminentem, vt non ſolum ab opere immundo ſe abſtineat, verum etiam & à cogitationis errore mens eius ſit libera. Oportet etiam eum eſſe iuſtum, ſanctum, continentem, abſtinentem, hoſpitalem, bonorum operum amatorem, modeſtum, ſobrium, patientem, benignum, humilem, caritatiuum, obedientem: & non ſolum à prauis actibus ſe abſtineat, verum etiam ab oculi, & verbi, & cogitationis inſtinctu ſe contineat, & ſic fiat, vt dum nullum in ſe vitium regnare permittit, impetrare apud Deum veniam pro ſuis populorumque facinoribus valeat. Talis inſuper ſit idem ſolitarius, vt qui religioni detrahunt, vitæ eius detrahere non audeant. Si enim talis fuerit, & iſta ſupradicta ſectatus fuerit, tunc Dei miniſter vtilis erit, & propoſitum ſuum, opitulante diuina clementia, perfecte conſummabit.

Mat. 25, 26.

Pſ. 17, 24.

CAP. XX. *Quomodo ſolitarij debeant eſſe docti, & qualiter alios doceant, ac ſemetipſos diſcrete prouideant.*

Solitarius itaque debet eſſe doctor, non qui doceri indigeat: etiam debet eſſe ſapiens & doctus in lege diuina, vt ſciat vnde proferat noua & vetera. Multis modis etiam neceſſarium eſt Solitarijs, vt inſtructi ſint in diuinis eloquijs. Primum propter aſtutias & fraudes diaboli, per quas ſeipſum ſolet in cordibus inſipientium ſæpe demergere. Deinde, vt aduenientium quorumdam corda arentia proximorum, fluentis riuis doctrinæ valeat irrigare. Nam & ſi

quos

quos habet diſcipulos, affatim poſſit inſtruere eos. In his denique, & in alijs quibuslibet rebus, ſcientia ſcripturarum valde Solitario neceſſaria eſt; quia ſi ei tantum ſit ſancta vita, ſibi ſoli prodeſſe poteſt quod ſancte viuit. Porro & ſi doctrina fuerit eruditus, poteſt cæteros quoque imbuere, & hæreticos, ſiue Iudæos, ſeu alios quoslibet aduerſarios repercutere vel refutare; qui niſi refutati fuerint atque conuicti, facile poſſunt ſimplicium corda peruertere. Huius autem ſermo debet eſſe purus, ſimplex, & apertus, plenus grauitate & honeſtate; plenus ſuauitate, gratiaque, & lenitate. Ipſius namque ſpeciale officium eſt, tractare de myſterio legis, de doctrina fidei, de virtute continentiæ, de diſciplina iuſtitiæ; ſcripturas diuinas legere, percurrere canones, exempla ſanctorum imitari, vt videlicet prænoſcat quid, cui, quando, vel quomodo proferat; quia non omnibus vna eademque ſemper exhortatio eſt adhibenda, ſed vnumquemque diuerſa exhortatione ammoneat, iuxta profeſſionis morumque qualitatem. Nam quoſdam increpatio dura, quoſdam vero increpatio corrigit blanda. Sicut enim periti medici iuxta vulnerum varietates diuerſa adhibent medicamina, ita & ſolitarius ſingulis quibuſque congruum exhortationis adhibere debet remedium; & quid cuique oporteat pro ætate, pro ſexu, ac profeſſione adnuntiet. Non omnibus quæ ſunt clauſa aperienda ſunt: multi ſunt enim qui capere non poſſunt. Rudibus præcipue hominibus, atque carnalibus, plana ſeu communia prædicanda ſunt, non ſumma, atque ardua. Vnde

1. Cor. 3. 1. & Apoſtolus ait: *Non potui vobis loqui quaſi ſpiritualibus, ſed quaſi carnalibus: tanquam paruulis in Chriſto lac vobis potum dedi, non eſcam.* Carnalibus quippe animis, vt diximus, nec alta nimis de cæleſtibus, nec terrena conuenit dicere, ſed mediocriter & diſcrete. Coruus enim dum ſuos pullos viderit albi coloris, nullis eos cibis alit, ſed tantundem attendit donec paterno colore nigreſcant, & ſic illos frequen-

quenti cibo reficit. Ita & ſtrenuus ſolitarius, niſi eos, quos monet, viderit ad ſuam ſimilitudinem pœnitentiæ confeſſione nigreſcere, & nitore ſæculari depoſito, lamentationis habitum de peccati recordatione induere, non expedit eis aperire intelligentiæ ſpiritualis profundiora myſteria: ne dum audita non capiunt, prius incipiant contemnere, quam venerari cæleſtia præcepta. Propter quod & Dominus inter cætera ait: *Nolite mittere margaritas ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus ſuis.* Mat 7, 6

Hactenus autem diximus quam doctus, vel quam diſcretus in doctrina debet eſſe ſolitarius. Nunc autem ad ſententiam beati Gregorij venientes, videamus quam diſcreta circumſpectione in docendo noſmetipſos oportet prouidere. Nos, inquit, quia infirmi homines ſumus, cum de Deo hominibus loquimur, debemus primum meminiſſe quid ſumus, vt ex propria infirmitate penſemus, quo docendi ordine fratribus conſulamus. Conſideremus igitur quia aut tales ſumus, quales nonnullos corrigimus, aut aliquando tales fuimus; & ſi iam diuina gratia operante tales non ſumus, oportet vt tanto eos temperantius corde humili corrigamus, quanto noſmetipſos verius in his flagitijs aliquando fuiſſe agnoſcimus. Si nos quoque tales nec ſumus, nec fuimus, quales adhuc illi ſunt quos emendare per pœnitentiam cupimus, videamus ne forte cor noſtrum de ipſa innocentia ſuperbiat, & in peius quam hi, quorum mala corrigimus, ruat. Nam & alia eorum bona opera nobis ante oculos reuocemus, quæ ſi omnino nulla ſunt, ad occulta Dei iudicia recurramus: quia ſicut nos nullis meritis hoc ipſum bonum quod habemus, accepimus, ita illos quoque poteſt gratia ſupernæ virtutis infundere, vt excitati, poſterius etiam ipſa poſſint bona, quæ nos ante accepimus, præuenire. His ergo primum cogitationibus humiliari cor debet, & tunc demum delinquentium iniquitates increpare.

Scien-

Sciendum vero eſt quia aliter conuenit prædicare epiſcopis & presbyteris, atque aliter Solitarijs. Illis vtique tanquam ſibi commiſſis plebibus oportet arguendo, & increpando, obſecrando prædicare: Iſtis vero non tanquam commiſſis, ſed pro ſola caritate conuenit aduenientes quoſque ſpiritualium verborum dapibus reficere, & ad Dei ſeruitium vt conuertantur humiliter & ſecrete ſuggerere: non tamen eos oportet quaſi pro gratia hominum adquirenda exhortationis rigorem reticere. Præterea quoque debemus & nos quotidie etiam tacendo prædicare: tunc etenim tacendo prædicabimus; cum alijs hominibus formam bene viuendi præbebimus, & lucis exempla monſtrabimus.

Cap. XXI. *Vt Solitarij lucis exempla omnibus dent: & vt laudabiliter viuant, ſed laudari non appetant.*

Vita ergo & conuerſatio ſolitariorum normam & exemplum ab Apoſtolo ſumere debet, qui dixit: *Omnibus omnia factus ſum, vt omnes lucrifacerem.* In tantum enim idem Apoſtolus ſe imitabilem cunctis præbebat, vt cum fiducia clamaret dicens: *Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti.* O quam felix, ò quam ſecura conuerſatio Pauli, qui prætermittens prophetas & apoſtolos, cæteroſque ſanctos, iubet ſe imitari Chriſtianos. Quapropter & ſolitarij licet inferiores quam Paulus, tamen debent ſe imitabiles præbere omnibus. Nam ſicut pretioſum atque præcipuum eſt in medio multorum bene agere, & plurimos ad profectum & exemplum boni operis incitare; ita periculoſum ac pernicioſum eſt, negligentius agendo multorum fidem frangere, multorumque animas deprauare. Hoc autem ideo dico, quia, quod peius eſt, facilius inueniuntur qui ea quæ ſunt deteriora, quam qui meliora ſectentur. Quamobrem ſicut ille valde admirandus atque laudandus eſt,

1. Cor. 9, 22.

Ib. 11. 1.

eſt, cuius curſus bonus multorum eſt profectus, ita ille merito lugendus eſt, cuius vita multorum ruina eſt. Plerique igitur ſolitarij praue viuentes forma cæteris in malum exiſtunt, qui in bonis exemplum eſſe debuerunt. Hi autem quoſcunque exemplo malæ conuerſationis ſuæ perdunt, ſimul cum eis procul dubio in æternum peribunt; ſi tamen in malo perſeuerauerint. Multo enim deteriores ſunt hi qui ſiue exemplis, ſiue doctrinis, vitam moreſque bonorum corrumpunt, quam illi qui ſubſtantias aliorum prædiaque diripiunt. Hi enim quæ extra nos, ſed tamen quæ noſtra ſunt auferunt: corruptores vero morum proprie nos ipſos decipiunt; quoniam diuitiæ hominum mores eorum ſunt.

Quapropter nos qui ſolitariam vitam expetimus, ſemper ea quæ ad ædificationem pertinent, agere ſtudeamus. Videamus autem ne vitia noſtra aliorum virtutibus noceant, ne aliorum feruorem tepor noſter debilitet, ne aliorum patientiam noſtra ira commaculet; iracundia violet, ne aliorum humilitatem ſuperbia noſtra deprauet, ne aliorum ſanitatem infirmitas noſtra corrumpat, ne aliorum pulcritudinem fœditas noſtra contaminet, ne aliorum ardentes extinguamus lampades, ne, quod abſit, ſimul cum fatuis virginibus à regno Dei excludamur. Sed tales nos econtra exhibeamus, vt noſtra humilitas aliorum confundat ſuperbiam, noſtra patientia proximorum extinguat iracundiam, noſtra obedientia pigritiam aliorum tacite increpet, noſter feruor aliorum teporem excitet. Tales inſuper nos exhibeamus, vt cunctis in exemplo luminis ſimus. Vnde Dominus præcipit dicens: *Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificent patrem veſtrum qui in cælis eſt.* Hinc Paulus Apoſtolus ait: *In omnibus ergo teipſum præbe exemplum bonorum operum, in verbo, in conuerſatione, in caritate, in fide, in caſtitate, &c.* Hinc etiam Gregorius doctor egregius in expoſitione Ezechie-

Mat. 5, 16. *Tit. 2, 7.* *1. Tim. 4.*

lis dicit: Quiſquis igitur in occulto bene viuit, ſed alieno prouectui minime proficit, carbo eſt. Qui vero in imitatione ſanctitatis poſitus lumen ex ſe rectitudinis multis demonſtrat, lampas eſt; quia & ſibi ardet, & alijs lucet. Item ipſe: Qui enim, inquit, vitam ſuam ab alijs ſciri refugiunt, ſibimetipſis accenſi ſunt, ſed alijs in exemplum luminis non ſunt. Hi autem qui exempla virtutum prærogant, & lumen per vitam boni operis, & verbum prædicationis alijs demonſtrant, iure lampades appellantur. Hinc etenim beatus Hieronymus ait: Innocens & abſque ſermone conuerſatio quantum exemplo prodeſt, tantum ſilentio nocet. Hinc enim ſatis euidenter oſtenditur, quod & conuerſatione & verbo omnibus eſſe debemus in exemplum.

Sed valde cauendum eſt ſolitarijs, vt laudabiliter viuant, ſed laudari nõ appetant, ne pro ipſa laude in elationem aut vanam gloriam incidant, ne in ipſo quidem peſtifero vitio vanæ gloriæ ruant: oportet vt ſemper illud Apoſtoli exemplum in corde teneant: *Qui gloriatur, in Domino glorietur.*
1.Cor. 1, 31.
Et iterum: *Si gloriari oportet, non expedit quidem:* Idcirco
2.Cor.11 30.
enim hoc dico, quia ſatis rarum eſt, vt laudabiliter viuentem laus humana non capiat, & vana gloria non ſubripiat. Ille igitur modis omnibus ſe dedit ad exemplum pertrahi; qui cunctis carnis paſſionibus moriens, iam ſpiritualiter viuit, & vanam gloriam contemnit.

CAP. XXII. *De his qui in regimine prodeſſe poſſunt, & propter quietam vitam præeſſe refugiunt.*

SVnt nonnulli qui magnis muneribus ſapientiæ & ſcientiæ ditati, dum ſolius contemplationis ſtudio inardeſcunt, parere vtilitati proximorum in prædicatione refugiunt, ſecretum quietis diligunt, ſeceſſum ſpeculationis appetunt. Qui nimirum ſi vocati culmen regiminum ſuſcipere renuunt,

nuunt, ipſa ſibi plerumque dona adimunt, quæ non pro ſe tantummodo, ſed etiam pro alijs acceperunt. Cumque ſua & non aliorum lucra cogitant, ex tantis procul dubio rei ſunt, quantis venientes ad publicum prodeſſe potuerunt. Qua enim mente is, qui proximis profuturus eniteſceret, ſecretum præponit ſuum, quando ipſe ſummi Patris vnigenitus, vt multis prodeſſet, de ſinu Patris egreſſus eſt ad publicum noſtrum? Denique ipſa veritas diſcipulis in euangelio dicit: *Non poteſt ciuitas abſcondi ſupra montem* M.t. 5, *poſita.* Et iterum: *Nemo accendit lucernam & ponit eam ſub* 14. *modio, ſed ſuper candelabrum, vt luceat omnibus qui in domo ſunt.* Luc. 11, 33. Hinc Petro ait: *Simon Ioannis amas me?* Qui cum ſe amare Io.21,15. protinus reſpondiſſet, audiuit: *Si diligis me, paſce oues meas.* 16. Si ergo teſtimonium dilectionis eſt cura paſtionis, quiſquis virtutibus pollens gregem Dei renuit paſcere, paſtorem ſummum conuincitur non amare. Si curam proximi ſicut noſtri gerimus, quaſi vtrumque pedem per calceamenta munimus. Qui vero ſuam cogitans, vtilitatem proximorum negligit, quaſi vnius pedis calceamentum cum dedecore amittit. Sunt etiam nonnulli, qui ex ſola humilitate alijs præeſſe refugiunt, ne his, quos ſuperiores ſibi æſtimant, præferantur: quorum profecto humilitas, ſi cæteris quoque virtutibus cingitur, tunc ante oculos Dei vera eſt, cum ad reſpuendum hoc quod vtiliter ſubire præcipitur, pertinax non eſt. Neque enim vere eſt humilis, qui superni nutum arbitrij vt debeat præeſſe intelligit, & tamen contemnit. Cum enim ſibi regiminis culmen imperatur, ſi iam donis præuentus eſt, quibus alijs præeſſe & prodeſſe poſſit, & ex corde debet fugere, & inuitus obedire. Huc vſque beatus Gregorius. Nam de eadem re ait ſanctus Iſidorus: Vir, inquit, eccleſiaſticus & crucifigi mundo per mortificationem propriæ carnis debet, & diſpenſationem eccleſiaſtici ordinis, ſi ex Dei voluntate prouenerit, nolens quidem, ſed humilis gubernandam

ſuſcipiat. Multis intercipit ſathanas fraudibus eos, qui vitæ ſenſus & vtilitate præſtantes præeſſe & prodeſſe alijs nolunt; & dum eis regimen animarum imponitur, renuunt, conſultius arbitrantes otioſam vitam degere, quam lucris animarum inſiſtere. Quod tamen decepti agunt per argumentum diaboli fallentis eos per ſpeciem boni, vt dum illos à paſtorali officio retrahit, nequaquam proficiant, qui eorum verbis atque exemplis inſtrui poterant.

Cap. XXIII. *De vita & moribus ſolitariorum, & qualiter eis in ſolitaria vita conuerſandum ſit.*

Beatus igitur Paulus Apoſtolus de noſtra vita ac conuerſatione, vt ita dicam, ſollicitus, more paterno nos admonet dicens: *Videte vocationem veſtram, &c.* Quapropter & nos videamus vocationem noſtram; quia aut aliquid, aut nihil prodeſt, quod ſolitariam vitam expetimus, ſi tales in ea ſumus, quales in ſæculo eſſe potuimus. Venire quidem ad ſolitariam vitam ſumma perfectio eſt, ſed non perfecte in ſolitudine viuere, ſumma damnatio eſt. Quid enim prodeſt, ſi locus quietus tantum corporaliter teneatur, & inquietudo in corde verſetur? Quid, inquam, prodeſt ſi in habitatione ſilentium ſit, & in habitatoribus vitiorum ſit tumultus, & conluctatio paſſionum; ſi exteriora noſtra ſerenitas teneat, & interiora tempeſtas? Non ideo ad ſolitariam vitam venimus, vt rebus omnibus abundantes omni quiete frueremur. Non vtique ad requiem, nec ad ſecuritatem, ſed ad pugnam huc venimus, ad agonem proceſſimus, ad exercenda cum vitijs bella properauimus. Vitia enim noſtra, hoſtes noſtri ſunt. Caueamus autem ne vnquam cum eis habeamus fœdus. Neceſſaria enim nobis eſt peruigil cura indefeſſaque cuſtodia: quia hoſtis iſte ſine pace eſt: Vinci poteſt, & recipi in amicitia non poteſt. Et ideo prælium iſtud, quod ſuſcipimus, ſatis

1. Cor. 1, 26.

ſatis arduum, ſatis durum, ſatis periculoſum eſt: quia intra hominem geritur, & niſi cum ipſo homine non finitur. Ideo ergo ad hanc tranquillam, ſecretam, & ſpiritualem vitam venimus, vt quotidie contra paſſiones noſtras infatigabili congreſſione decertemus, vt cordis nequitias circumcidamus, vel linguæ gladium retundamus. Turrim namque excelſam extruere volumus, præparemus nobis ſumptus ad ſtructuram, vt cœptum ædificium ad perfectionem deducamus; ne quando prætereuntibus veniamus in deriſum, & gratulentur de nobis inimici noſtri, & dicant: Iſti cœperunt ædificare, & non potuerunt conſummare. Luc. 14. 30.
Auertat autem Dominus hoc improperium à nobis. Hæc enim turris non ex lapidibus conſtruitur, ſed ex virtutibus animæ; nec auri & argenti ſumptibus indiget, ſed conuerſatione fideli: nam terrenæ opes plurimum ad ædificandum impediunt. Difficile namque eſt duobus dominis ſeruire, nec poteſt quiſquam ſeruiens mammonæ ſpiritualia arma portare, ſed iugum ſuaue Chriſti repellit & proijcit à ſe; & quicquid graue & oneroſum eſt animæ ſuæ, ſuaue ei videtur ac leue. Iſtiuſmodi ſolitarius à proprijs armis vulneratur, & cum diligit periculum, incidit in mortem. Nos autem ſi cupimus militare Deo, illi ſoli ſeruiamus, & terrenas opes poſtponamus. Peculiariter autem ad profeſſionem noſtram pertinet, nihil honoris in hac vita requirere, ſed honores fugere, & ad æternæ remunerationis promiſſa animum præparare, ſubiectione atque abiectione gaudere, voluntariam paupertatem amplecti, & non ſolum facultates, ſed etiam ipſas cupiditates de cordibus noſtris eradicare; quia nihil prodeſt non habere diuitias, cui voluntas ſuppetit habendi eas. Non enim tantum habere debemus, quantum cupiditas concupiſcit, ſed quantum neceſſitas poſcit. Habendi enim amor, niſi ad integrum reſecetur, ardentior eſt in paruis, & plus to quetur in minimis. Eſt autem & alia cauſa valde dura, & nimis dolenda,

hoc

hoc eſt omni intentione ſtudium laboris impendere, & fructum non recipere poſt laborem. Quid enim prodeſt ieiunare, & vigilare, & mores non corrigere? Sic eſt, quomodo ſi aliquis extra vineam, aut circa vineam extirpet & excolat, & vineam ipſam deſertam ac incultam relinquat; ita vt ſpinas & tribulos germinet. Aut quid prodeſt afflictio corporalis, ſi linguæ nequitijs & obtrectationibus polluamur; cum Apoſtolus dicat: *Si quis putat ſe religioſum eſſe, non refrænans linguam ſuam, ſed ſeducens cor ſuum, huius vana eſt religio?* Nonne omne opus noſtrum velut fumus atque vmbra euaneſcit? & velut fauilla ſtupæ in nihilum redigitur? Quapropter fruſtra nobis de corporis cruce, & pectoris afflictione blandimur, ſi exterior homo noſter, hoc eſt, corpus noſtrum, ſanctis laboribus exercetur, & interior à paſſionibus, hoc eſt, à detractione, ab ira, ab indignatione, ab hypocriſi, & cæteris huiuſmodi vitijs non curatur: Huiuſmodi quippe ſolitarius talis videtur mihi eſſe, quomodo ſi à foris ſtatuam auream faciat aliquis, quæ intro lutea ſit: vel quomodo ſi domus magnifica arte extructa, à foris pulcherrimis depicta videatur coloribus, ab intus ſerpentibus & ſcorpionibus plena ſit. De talibus enim Chriſtus in euangelio dicit: *Væ vobis hypocritæ, qui ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis, quæ à foris hominibus parent ſpecioſa; intus vero pleni eſtis hypocriſi & iniquitate.* Ipſe quoque Dominus velut pius medicus hac de cauſa nobis infirmis paulo ſuperius dat conſilium, dicens: *Munda prius quod intus eſt calicis & paropſidis, vt fiat & id quod de foris eſt mundum.* Hoc eſt, munda prius cor tuum ab omni hypocriſi & iniquitate, & ab omni ira & detractione, & tunc erit opus tuum lucidum totum, & non habens aliquam partem tenebrarum.

Iacob. 1, 26.

Mat. 23, 27.

Mat. 23, 26.

Cap.

CAP. XXIV. *Item de eadem re quæ ſupra.*

CErti enim ſimus ſecundum Domini noſtri ſententiam ſuperius dictam, quod niſi noſtras quotidie caueamus & circumcidamus paſſiones, deteriores nos multum effici, quam fuimus, dum in ſæculo viueremus; ita vt fiant extrema noſtra peiora prioribus. Quapropter non ſolum nobis à capitalibus criminibus caueamus, ſed etiam ipſas paruas negligentias quotidie quaſi venenum diaboli reſpuamus. Sicut enim per minutiſſimas rimulas in ſentinam nauis guttæ concurrunt, ſic & minuta peccata quotidie in animas noſtras confluunt. Et ſicut nauis poſteaquam de fluctibus pelagi euaſit, ſi in portu exſentinata non fuerit, de minutiſſimis guttis impletur & mergitur: ita & ſolitarius, deuictis & ſuperatis mundi huius criminibus, quaſi periculoſis fluctibus, cum ad portum ſolitudinis venerit, ſi repentina & minuta peccata de animæ ſuæ ſentina exhaurire neglexerit, in ipſo quietis portu naufragij diſcrimen incurrit.

Sed dicit aliquis: Quomodo poteſt anima exſentinari? Vtique orando, vigilando, ieiunando, abſtinendo, ipſa peccata confitendo, veram caritatem, veram humilitatem, veram patientiam exhibendo. Quanquam enim ſolitarius ſit iuſtus & ſanctus, nunquam neceſſe eſt vt in hac vita ſit ſecurus; quia, vt ait ſcriptura: *Neſcit homo vtrum amore an odio dignus ſit; ſed omnia in futuro reſeruantur incerta.* Multi enim adhuc laquei tenſi ſunt ante pedes animæ noſtræ. Sicut enim quis tranſiens ſuper flumen, per anguſtias arctiſſimi pontis, etiamſi maiorem partem inoffenſo pede iam periculi euaſiſſe ſe credat, cum in vltimo pontis ſpatio venerit, & ſi paululum titubauerit, caſum quem in medio pontis timebat, incurrere poterit. Sic nos etiamſi magna pars vitæ iſtius proſpere videatur iam fuiſſe tranſacta, non ideo fiduciam præſumamus, cum adhuc periculi Eccl. 9. 1.

pars

pars extrema minetur. Nemo ergo ſecurum ſe eſſe iudicet, antequam ad finem felici conſummatione perueniat. Quid ergo prodeſt ſi mihi vinea ſpem omnem in flore oſtendat, & vel ferarum incurſio, vel vaſtitas grandinis, ſpem omnem in conſummatione ſubducat? Ideoque omnis proſperitas, omnis labor felicitatis in fine conſiſtit. Ne ergo nimia ſecuritate ſoluamur; adducatur illa Domini ſententia in medium, de qua dicitur: *Vtinam calidus eſſes, aut frigidus! nunc autem quia tepidus es, incipiam te euomere ex ore meo.* Ac ſi dicatur: melius tibi fuerat in ſæculo remanſiſſe frigidum, quam in ſolitaria vita eſſe tepidum. Nunc autem quia de ſæculo receſſiſti, & feruorem ſpiritualem præ negligentia apprehendere noluiſti, tepidus effectus es, vix iterum ex ore Domini reſpiciendus euomeris. Et ideo neceſſe eſt nobis diligenter attendere illam diuinæ ſcripturæ ſententiam dicentis: *Omni cuſtodia ſerua cor tuum.* Oportet itaque vt inuicem opera noſtra quotidie conſideremus, & perſpicaciter attendamus; quis noſtrum in opere Dei ſit promptior, quis in oratione feruentior, in lectione ſollicitior, in caſtitate purior, in lacrymarum vbertate profuſior, in corpore honeſtior, in corde ſincerior; quis in ira ſit mitior, in manſuetudine modeſtior; in riſu rarior, in compunctione feruentior, in grauitate fundatior, in caritate iucundior; & ſic noſmetipſos quotidie alterutrum caſtigemus, quotidie ipſi nobiſcum de conuerſatione noſtra rationem habeamus ad inuicem, dicentes: Videamus ſi hunc diem ſine peccato, ſine inuidia, ſine murmuratione, ſine ira, ac detractione tranſegimus. Videamus ſi hodie aliquid, quod ad profectum noſtrum & ad ædificationem aliorum pertinet, operati ſumus. Videamus ſi plus hodie riſui, ſi plus cibo, ac potui, ſi plus otio ac ſomno quam decebat, indulſimus. Si minus legimus, ſi minus orauimus quam debuimus: ac ſi de omnibus negligentijs noſtris compungamur in cubilibus, hoc eſt,

Apoc. 3, 15.

Prou. 4, 23.

in

in cordibus noſtris; & ſi aliquod bonum in nobis, Domino largiente, conſpicimus, illi, à quo eſt omne bonum, gratias referamus. Si vero, quod abſit, aliquod vitium in nobis deprehenderimus, illud nobiſmetipſis reputemus; & ad pœnitentiam denuo recurramus. Hæc autem quæ ſupra breuiter prælibauimus, generaliter ad omnes pertinent ſolitarios; & non ſolum ad eos, verum etiam ad omnes Dei ſeruos, & catholicos Chriſtianos. Præterea quoque ſi duo fuerint ſimul, ita vt præfatum eſt, ſolitarij, oportet vt non otio torpeant, non detractionibus & obſcœnis confabulationibus incumbant, ſed aut pſalmorum modulationibus, aut diuinis lectionibus, aut certe manuum operationibus inſiſtant; horas canonicas cum omni deuotione cuſtodiant, & in his diuinum officium impleant, moxque vt datum fuerit ſignum, ad oratoria propria conueniant. Quotidie quoque ad Collationem ſimul veniant, vbi de Dei ſeruitio, & de communi profectu tractent, & pro admiſſis ſibi inuicem veniam poſtulent. Si autem vnus ſolummodo fuerit ſolitarius, ipſe etiam quotidie collationem ſecum habeat. Sedeat quidem quotidie in tribunali mentis ſuæ, & ſtatuat ſe ante faciem ſuam, atque ita in corde ſuo conſtituto iudicio adſit accuſatrix eius cogitatio, teſtis conſcientia, carnifex timor: deinde ſanguis animæ confitentis per lacrymas profluat; poſtremo in conſcientia ſua ſe indignum & peccatorem fore iudicet. Hæc quidem de vno.

Si autem, vt prædictum eſt, duo fuerint, honorem ſibi inuicem humiliter deferant. Iunior natu eum qui ætate ſenior eſt obſequio ſanctitatis veneretur: ſenior vero ætate iuniorem dictis & exemplis ad bene viuendum informet. Nobilis genere nequaquam ignobili ſe præferat. Sciat autem quia non eſt perſonarum acceptio apud Deum. Neque enim is, qui ſcientiæ doctrinis, & cæterorum bonorum operum prærogatiuis pollet, ſe alteri præferat, ſed potius de muneribus ſibi diuinitus collatis Deo gratias

agat, ſemper illud Apoſtoli perpendens, quo dicitur:
1. Cor. 10 12. *Qui ſe ſtare putat, videat ne cadat*. Et illud Hieronymi: Timendum eſt, inquit, & cauendum, ne veterem gloriam, & ſolidam firmitatem vnius horæ procella ſubuertat. Caritatis autem officio ſe alterutrum humiliter præueniant. Ad illorum autem infirmitates procurandas inuicem condeſcendant, & eorum neceſſitates inuicem prouideant: & quotidie, ſi locus ita fuerit congruus, ita pariter reficiantur vtriſque & ſpiritualibus & carnalibus dapibus. Vna proſperitas ſit vtriuſque ſimiliter & aduerſitas, ſi forte contigerit. Vnius voluntas alterius voluntati ſuccumbat. Vtrorumque illorum voluntates Domini voluntati, immo ſeruituti ſubijciantur: & non quod ſinguli ſingillatim cupiunt, ſed quod vtrique diſponunt, agant; illam Dominicam ſemper
Io. 6, 38 reminiſcentes ſententiam: *Non veni*, inquit, *voluntatem meam facere, ſed eius qui miſit me Patris*.

Cap. XXV. *De inſtrumentis bonorum operum*.

Cvm ergo omnium ſanctarum ſcripturarum paginæ inſtrumentis bonorum operum ſint refertæ, & per earumdem ſanctarum ſcripturarum campos, inueniri poſſint arma, quibus vitia comprimantur, & virtutes nutriantur; neceſſe eſt tamen huic regulæ ſententiam cuiuſdam Patris inſerere de inſtrumentis bonorum operum; in qua ſub magna breuitate quid ſolitarijs agendum, quidue vitandum ſit, continetur. Oportet enim eos 1. Inprimis Deum diligere ex toto corde, tota anima, tota virtute. 2. Deinde proximum tanquam ſeipſum. 3. Deinde non occidere: hoc eſt, non detrahere; quia, vt ait Apoſtolus: *Qui de-*
1. Io. 3. *trahit fratri ſuo, homicida eſt*. 4. Deinde non adulterare. 5. Non furtum facere. 6. Non concupiſcere. 7. Non falſum teſtimonium dicere. 8. Honorare omnes homines. 9. Et quod ſibi quis fieri non vult, alij ne faciat. 10. Abne-

negare ſemetipſum ſibi, vt ſequatur Chriſtum. 11. Corpus caſtigare. 12. Delitias non amplecti. 13. Ieiunium amare. 14. Pauperes recreare. 15. Nudum veſtire. 16. Infirmum viſitare. 17. Mortuum ſepelire.

Quærendum eſt itaque quomodo poſſit ſolitarius infirmum, vel in carcere poſitum viſitare, aut mortuum ſepelire, qui non habet quidem facultatem de cellula foras exire. Infirmum enim, vel in carcere poſitum, ille proculdubio viſitat, qui in lecto, vel in tenebris vitiorum videt aliquem iacere, & morbo ſuæ iniquitatis laborare; eumque ſuæ exemplo operationis atque antidoto ſalubris exhortationis roborat, quem in bona actione titubare ac debilitari cernebat. Mortuum quoque ille ſepelit, qui pro eo deuote ſeduleque preces ad Dominum fundit: non ſolum autem mortuum ſepelit, ſed etiam eum, vt ita dicam, à morte ſuſcitat, quando videt aliquem funibus peccatorum ſuorum obſtrictum, & in tenebris ſuæ iniquitatis quodammodo ſepultum, eumque ad confeſſionem ac pœnitentiæ lamenta per ſacræ admonitionis ſtudium prouocat, atque vt ad viam ſalutis redeat, ſalubriter inſtigat. Quocirca ſciendum eſt nobis, quia maior merces eſt, peccatorem ſuſcitare de vitijs, quam mortuum de ſepulchro. Sequitur, 18. In tribulatione ſubuenire. 19. Dolentem conſolari. 20. A ſæculi actibus ſe facere alienum. 21. Nihil amori Chriſti præponere. 22. Iram non perficere. 23. Iracundiæ tempus non reſeruare. 24. Dolum in corde non tenere. 25. Pacem falſam non dare. 26. Caritatem non derelinquere. 27. Non iurare, ne forte periuret. 28. Veritatem corde & ore proferre. 29. Malum pro malo non reddere. 30. Iniuriam non facere, ſed & factam patienter ſufferre. 31. Inimicos diligere. 32. Maledicentes ſe non remaledicere, ſed magis benedicere. 33. Perſecutionem pro iuſtitia ſuſtinere. 34. Non eſſe ſuperbum. 35. Non vinolentum. 36. Non edacem.

37. Non ſomnolentum. 38. Non pigrum. 39. Non murmurioſum. 40. Non detractorem. 41. Spem ſuam Deo committere. 42. Bonum aliquod in ſe cum viderit, Deo applicet, non ſibi. 43. Malum vero ſemper à ſe factum ſciat, & ſibi reputet. 44. Diem iudicij timere. 45. Gehennam expaueſcere. 46. Vitam æternam omni concupiſcentia ſpirituali deſiderare. 47. Mortem quotidie ante oculos ſuſpectam habere. 48. Actus vitæ ſuæ omni hora cuſtodire. 49. In omni loco Deum ſe reſpicere pro certo ſcire. 50. Cogitationes malas cordi ſuo aduenientes mox ad Chriſtum allidere. 51. Et ſeniori ſpirituali patefacere. 52. Os ſuum à malo vel prauo eloquio cuſtodire. 53. Multum loqui non amare. 54. Verba vana, aut riſui apta non loqui. 55. Riſum multum & excuſſum non amare 56. Lectiones ſanctas libenter audire. 57. Orationi frequenter incumbere. 58. Mala ſua præterita cum lacrymis vel gemitu quotidie in oratione Deo confiteri; & de ipſis malis in reliquo emendare. 59. Deſideria carnis non perficere: voluntatem propriam odiſſe. 60. Præceptis ſeniorum in omnibus obedire, etiamſi ipſi aliter, quod abſit, agant; memores illius Dominici præcepti: *Quæ dicunt facite: quæ autem faciunt facere nolite*. 61. Non velle dici ſanctum antequam ſit; ſed prius eſſe, quod verius dicatur. 62. Præcepta Dei factis quotidie adimplere. 63. Caſtitatem amare. 64. Nullum odiſſe. 65. Zelum & inuidiam non habere. 66. Contentionem non amare. 67. Elationem fugere. 68. Seniores venerari. 69. Iuniores diligere. 70. In Chriſti amore pro inimicis orare. 71. Cum diſcordantibus ante ſolis occaſum in pacem redire. 72. Et de Dei miſericordia nunquam deſperare.

Matt. 23.

Ecce hæc ſunt inſtrumenta artis ſpiritualis: quæ cum fuerint à nobis die noctuque inceſſabiliter adimpleta, & in die iudicij reconſignata, illa nobis merces à Domino recompenſabitur, quam ipſe promiſit: *Quod oculus non*

1. Cor. 2. 9.

vidit.

vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit quæ præparauit Deus his qui diligunt eum. Officina vero vbi hæc diligenter operemur, clauſtra, vel cellulæ ſunt ſolitariorum, & ſtabilitas in retruſione.

CAP. XXVI. *De obſeruatione mandatorum Dei.*

OMnibus quidem Chriſtianis expedit obſeruare & obedire mandatis Domini noſtri IESV CHRISTI, & maxime ſolitarijs. Sed ſciendum nobis eſt, quod ad conſeruandam memoriam Dei, & ad obediendum præceptis eius plurimum prodeſt etiam ſecretius & remotius habitare. Nam permixtim viuere cum his qui negligentius agunt circa timorem Dei, & contemptum habent mandatorum eius, plurimum nocet; ſicut & Salomonis ſermo teſtatur dicens: *Cum homine irreligioſo ne habitaueris, ne forte diſcas ſemitas eius, & facias laqueos animæ tuæ.* Et iterum: *Ne æmuleris hominem iniuſtum, ne imiteris vias eius.* Vnde & Petrus Apoſtolus ait: *Iuſtum igitur & valde iuſtum eſt ſeparari eum, qui ſaluari vult, ab eo qui non vult.* Hinc Paulus ſub magna denuntiatione dicit: *Denunciamus autem vos, fratres, per aduentum Domini noſtri* IESV CHRISTI, *vt ſubtrahatis vos ab omni fratre inordinate ambulante.* Hinc etiam Hieronymus ait: Negotiatorem clericum, & ex inope diuitem, & ex ignobili glorioſum, quaſi quandam peſtem fuge: corrumpunt enim bonos mores confabulationes peſſimæ. Tu aurum contemnis, alius diligit; tu calcas opes, ille ſectatur: tibi cordi eſt manſuetudo, ſilentium, ſecretum; illi loquacitas. Hic ſatis euidenter oſtenditur, quod plurimum impedit ſocietas & permixtio eorum, qui vitam diſſimilem ducunt.

Eccl. 37, 12. *Pro. 3, 31.* *2. Theſ. 3, 6.*

Igitur vt neque per oculos, neque per aures recipiamus malas delectationes ad peccandum, & vt orationi poſſimus vacare liberius, oportet omnino habitare ſecretius atque remotius: hoc enim modo & præcedentes conſuetudi-

tudines à nobis excidere poterimus, in quibus contra præcepta Dei agebamus. Non enim paruus labor eſt, vt ſe aliquis à priori non bona conſuetudine reflectat ac reuocet. Vnde illud vulgare prouerbium dicitur: Mala conſuetudo aut vix, aut nunquam tollitur. Quapropter ſi volumus mandata Dei obſeruare & cuſtodire, ſtudeamus primo omnium nos ipſos abnegare, & crucem Chriſti tollere, & ſic eum ſequi. Ipſe Dominus ad amorem ſui & obſeruationem mandatorum ſuorum nos prouocat, dicens:

Ioan. 14, 15. *Si diligitis me, mandata mea ſeruate*. Et iterum dicit: *Qui habet mandata mea, & ſeruat ea, ille eſt qui diligit me*. Tunc namque diligimus Deum, ſi eius mandata ſeruamus, & omnia viſibilia pro amore eius contemnimus. E contrario tunc nequaquam eum diligimus, cum eius præcepta non cuſtodimus.

1. Ioan. 4, 20. Vnde Ioannes Apoſtolus ait: *Qui dicit quoniam diligo Deum, & mandata eius non cuſtodit, mendax eſt*. Vere enim diligimus Deum, ſi eius mandata obſeruamus. In operatione autem mandatorum eius cognoſcere poſſumus, vtrum Deum diligamus, annon. Non enim ordinem mandatorum Chriſti hic inſerere per omnia diſpoſuimus, ſed ex parte, & quantum ad propoſitum noſtrum ſufficit, & præſens ratio poſtulat. A parte enim totum intelligitur. Primum itaque ea commemorare oportet, quæ nos ad amorem Dei & proximi prouocent, id eſt:

Matth. 22, 37. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota mente tua, & ex omnibus viribus tuis; hoc eſt maximum & primum mandatum. Secundum autem ſimile eſt huic: Diliges proximum tuum ſicut teipſum. In his duobus mandatis tota lex pendet & Prophetæ*. Vnde beatus Gregorius ait: Præcepta Dominica multa ſunt, & vnum. Multa per diuerſitatem operis; vnum in radice dilectionis. Si in his duobus præceptis tota lex pendet & prophetæ, & ſi vtilitas omnium mandatorum vna eſt; & ſi omnia mandata vnum eſſe videntur; tunc non eſt nobis neceſſe cuncta mandata Dei in hoc capitulo ſigil-

la-

latim inſerere. Sed videamus quid ſit quod nobis præcipitur: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.* Quid enim eſt Deum ex toto corde diligere, niſi vt cor noſtrum non ſit inclinatum ad vllius dilectionem amplius, quam Dei? Verbi gratia, ſi aurum, ſi argentum, ſi varias poſſeſſiones & honores temporales, ſi manc pia, & animalia, cæteraque huiuſmodi toto affectu diligimus, Deum ex toto corde non amamus. Pro quanta enim parte in aliquo horum amor cordis noſtri fuerit occupatus, pro tanta parte minus eſt ad Deum, & pro tanta parte minus diligimus Deum. Sicut enim caſta mulier, quæ vi um ſuum amat, nullum alium amat; ita & homo, ſi Deum amat, mundum non amat: ſi autem mundum amauerit, iam Deum ex toto corde non diligit. Et ideo reflectamus cor noſtrum, & mentem noſtram, & omnes actus noſtros ab amore viſibilium rerum, & Deum ex toto corde, & ex tota anima, & ex tota virtute diligamus. Tunc enim Deum diligimus, ſi omnes ſenſus noſtri, qui pertinent ad mentem, Deo vacant: ſi intellectus noſter Deo miniſtrat, ſi ſapientia noſtra circa Deum eſt, ſi omnis cogitatio noſtra ea quæ Dei ſunt, tractat. Tunc etiam Deum vere diligimus, ſi ſemper de eius ſeruitio cogitamus, & loquimur, & eius mandata iuxta vires adimplere ſatagimus. Deus enim non ſe verbis tantum vult diligi, ſed corde puro, & operibus iuſtis. Non poſtulat a nobis aurum neque argentum, neque aliquid huiuſmodi; ſed ſi fuerint nobis iſta, diſpertiri egentibus præcipit. Nos ipſos quærit, in nobis requieſcere cupit. Hoc ſolummodo a nobis exigit, vt eum ex toto corde diligamus, & mandata eius cuſtodiamus, & templa noſtra impolluta ei ſeruemus, quatenus ipſe ſemper in nobis habitet, & nos in illo permaneamus. Quapropter accedamus ad eum, & copulemur in affectu eius.

Sequitur, *Diliges*, inquit, *proximum tuum ſicut teipſum*. *Rom.*
Qui diligit proximum, inquit Apoſtolus, *legem impleuit*: qui *13.8.*

au-

autem econtrario odit, homicida eſt. Qui proximum ſuum diligit ſicut ſeipſum, non occidit illum, non mentitur illi quem diligit; non falſum teſtimonium de eo dicit; nec illius rem concupiſcit; nec inſuper hoc, quod non vult vt faciat ei aliquis, facit illi, quem ſicut ſeipſum diligit. Sequitur. *In his duobus mandatis tota lex pendet & Prophetæ.* Iam enim ſupra diximus, vt omnium mandatorum vna eſt vtilitas, & omnia mandata vnum videntur eſſe mandatum; ita ſibi inuicem cohærent, vt alterum ſine altero eſſe non poſſit. Nec enim Deus vere ſine proximo, nec proximus vere diligitur ſine Deo. Nam, ſicut ſupra diximus, impoſſibile eſt omnia mandata Dei in hoc capitulo inſerere, ſed breuiter ſuccinctéque ea commemorauimus, quæ nos ad amorem Dei poſſint excitare. Sciendum tamen nobis eſt, quia non ſolum præcepta euangelica, verum etiam prophetica & apoſtolica mandata diligentiſſime ſcrutari, & fideliſſime obſeruare, & obedire eis debemus. Ideoque ſtudeamus Deum ex toto corde diligere, & mandata eius ſcrutari, & ſemper ante oculos mentis habere, & ea non ex parte, ſed per omnia diligere; quatenus illam beatitudinem conſequi mereamur, quam ille hymnidicus rex & propheta commemorat dicens: *Beati qui ſcrutantur teſtimonia eius, in toto corde exquirunt eum.* Studeamus etiam, fratres mei, & proximos noſtros vt propria viſcera diligere, vt ſimul cum eis ad gaudia ſempiterna feliciter peruenire, & gaudere mereamur.

Matth. 22, 40. *Pſal. 118, 2.*

Cap. XXVII. *Lamentabilis deſcriptio de his qui præcepta Chriſti non obſeruant.*

De præceptis ergo Domini noſtri Ieſu Chriſti vnum adhuc capitulum excipere volui; ſed cum reminiſcerer quod iſtis temporibus pæne iam nemo ſit, qui ea obſeruare valeat, vel ſatagat, maius mihi deſiderium extitit flen-

flendi, quam ſcribendi. Merito enim lugendum eſt præſentis vitæ tempus, in quo tot mala tantaque flagitia videmus quotidie cumulari; quæ ſi velimus per ſingula conſiderare, nunquam poterimus a lacrymis temperare. Sic autem omnia confuſa, ſic cuncta ſunt reſoluta, vt iam nec virtutis quidem veſtigium vſquam appareat. De ſpurcitijs enim & luxurijs, atque de cæteris nequitijs, noſtris diebus mundum repletum eſſe perſpicimus: Et, quod eſt omnium malorum infelicius, iam nec ipſi emendamur, nec alijs emendandi exemplum præbemus; ſed ſumus velut ſepulchra dealbata, quæ a foris apparent hominibus ſpecioſa, intus vero plena ſunt oſſibus mortuorum, & omni ſpurcitia. Et contigit nobis hoc quod illis ſolet euenire, qui vel phreneſin patiuntur, vel mente capti ſunt; a quibus cum multa turpia & periculoſa vel dicantur, vel etiam gerantur, nec pudoris aliquid, nec etiam pœnitudinis capiunt, quin immo & magnifici ſibi ac ſapientiores videntur eſſe ſanis ac ſapientibus. Ita ergo & nos, cum omnia quæ ſanitati contraria ſunt gerimus, nec hoc ipſum quidem, quod eſt ſanitas, nouimus. Si forte enim in corpore parum aliquid morbi nos pulſauerit, ſtatim medicos adhibemus, & pecunias eis damus, & omni obſeruantia quod nobis competit gerimus, nec prius ceſſamus, quam ea, quæ nobis moleſta ſunt, mitigentur. Anima vero cum quotidie vulneretur, lanietur, vratur, præcipitetur, & modis omnibus pereat, nec parua quidem pro ipſa nos cura ſollicitat. Certum eſt enim quod nos omnes pariter corrumpit & abſumit incuria, dum nemo eſt qui opportuna præbeat, & inopportuna prohibeat; & cum omnes cura indigeamus, nemo eſt qui medicinam prædicationis adhibeat, & pœnitentiam curationis imponat. Etenim ſi religioſus homo aliquis extrinſecus vndecunque in his partibus adueniret, & præceptorum Chriſti ac noſtræ conuerſationis confuſionem videret, neſcio ſi alios aliquos magis,

quam nos, inimicos eſſa & contrarios præceptorum Chri-
ſti iudicaret. & quaſi qui ſtudium quoddam habuerimus, in omnibus contraria agere, quam Chriſtus nobis præcepit. Sed ne quis putet forte exaggerationis cauſa a me hæc verba proferri, probamenta iam nunc adhibebo, non aliunde, quam de ipſis Chriſti mandatis. Chriſtus enim noſter in Euangelio ait: *Audiſtis quia dictum eſt antiquis: Non*
Matth. 5, 21. *occides; qui autem occiderit, reus erit iudicio. Ego autem dico vobis, quia omnis qui iraſcitur fratri ſuo, reus erit iudicio: qui autem dixerit fratri ſuo racha, reus erit concilio: qui autem dixerit fatue, reus erit gehennæ ignis.* Hæc quidem Dominus Iesvs. Nos autem tanquam increduli & infideles calcamus hanc legem, & quotidie innumeris iniurijs fratres noſtros afficimus, quaſi inde aliquid præmij expectemus. Sed videamus nunc quantum ſit inter iuſtitiam Phariſæorum & Chriſtianorum. Illos occiſio reos facit iudicio, nos autem ira ſimiliter reos facit iudicio. Et ſi nos ira reos facit iudicio, quomodo audemus quotidie tam leuiter non ſolum contra iuniores, verum etiam contra æquales ac maiores noſtros iraſci? Non ſolum autem de ira, verum etiam de omni verbo otioſo, ſecundum eiuſdem Domini noſtri ſententiam, reddituri ſumus Deo rationem. Racha enim dicitur inanis & vacuus. Et cum frater noſter ita credat in Chriſtum ſicut & nos, quomodo illum audemus inanem, vel vacuum, vel abſque mente vocare? Nam quod Dominus racha & fatue dicit, hoc oſtendit, quia nec leue quidem, nec minimum in fratre collatum conuitium nobis relaxabitur, vt non pro omnibus iudicemur: niſi læſo ſatisfecerimus, & condignam pœnitentiam in hac vita agamus. Et ideo de iſtis leuioribus mandatis ſententiam dedit nobis Chriſtus, vt & de cæteris omnibus quæ præuaricamur ſimiliter ſentiamus. Præterea quoque in tantum humanus metus timori Dei præponitur, vt ſi fortiores, ac potentiores noſtri aliquam iniuriam aut contumeliam

no-

nobis faciant, ipſas etiam prompte & manſuete ſuſtinemus; erga coæquales vero vel inferiores interdum nec læſi commouemur & iraſcimur. Quis ergo erit immunis aut alienus ab hac culpa? Si autem miles terrenus in conſpectu regis terreni non auſus eſt iraſci, neque aliquid ſuæ indignationis ante oculos eius oſtendere, quomodo audemus coram Rege æterno iraſci, & indignationem noſtram ante faciem eius oſtendere? Rex ergo terrenus deforis tantum videt hominum corpora, & ipſa ſolummodo habet in poteſtate: Rex vero cæleſtis cordis noſtri conſpicit arcana, & poteſtatem habet vtrumque, & corpus & animam, perdere in gehennam. Propter quod nec erga famulos quidem negligendum eſt iſtud præceptum. Neque enim ſine cauſa debemus contra ipſos iraſci; quia & illi a Chriſto ſimili vt nos libertate ſunt donati. Neque etiam ſi aliquem videmus mandatum Domini præterire, iraſci contra eum debemus; ſed potius miſerationem & compaſſionem erga illum nos habere oportet; ſecundum eum qui dixit: *Quis infirmatur, & ego non infirmor?* Illud autem quod in ſequentibus habetur, quis non infidelium etiam fabuloſum iudicet, cum æterna Dei voce ſancitum ſit? ait enim: *Si autem offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduerſum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo; & tunc veniens offeres munus tuum.* Nos autem econtra pugnas habentes ad inuicem, & dolos in corde verſantes, accedimus ad altare Dei. Et cum Deus & Dominus tantam curam reconciliationis noſtræ habeat, vt patiatur munera ſua relinqui, & ante altare imperfecta manere, atque interrumpi myſteria ſua, donec eamus, & iracundiam cum fratribus noſtris ſoluamus, & nodos, & inimicitias; Nos vero nec in hoc quidem erubeſcimus, ſed dies multos manemus in inimicitijs, & trahimus ſicut funem longum iram & voluntatem malam; ignorantes quod tantum longa

2. Cor. 11, 29.

Matth. 5, 23.

erit nobis pœna, quantum & diſcordia. Hoc etiam ad cumulum noſtræ confuſionis eſt, vt ſi quid boni nobis dicatur de inimico, non credimus; ſi quid autem mali, hoc ſolum credimus, & confirmamus. Et ſi forte iraſci nobis accidat, præcipit Dominus vt ante ſolis occaſum iracundiam noſtram finiamus. Vnde dicit: *Sol non occidat ſuper iracundiam veſtram*. Nos autem econtra ne hoc quidem contenti ſumus, vt iracundiam noſtram vltra ſolis terminum producamus; ſed inſidias inuicem ponimus, & ſiue verbis ſiue rebus ſupplantare proximos noſtros cupimus. Nam oſculum pacis quo tempore munera ſacra offeruntur, porrigere inuicem in vſu habemus; ſed vereor ne plures ex nobis hoc labijs tantummodo faciant, cum Chriſtus pacem non ex ore, ſed ex corde deſideret. Vnde per hæc Deus potius exacerbari, quam placari credendus eſt. Puritas enim & veritas in conſpectu Dei placent; reſpuit autem & odit omne quod ſimulatur & fingitur. Nam pro his ſingulis lacrymæ nobis fundendæ ſunt, & confuſio habenda eſt. Cætera vero præcepta quæ reſtant, in ſequenti capitulo, ob compendij cauſam, breuiter & diligenter diſcutienda reliquimus.

Epheſ. 4, 26.

CAP. XXVIII. *Item de eadem lamentatione quæ ſupra.*

Mat. 5.

IAm vero quæ de conſentiendo aduerſario, vel de concupiſcentia illicita, & de oculo dextro, & de manu dextra, & de relinquendis vxoribus præcipiuntur, quaſi nec ſcripta ſint nec audita, ita contemnuntur. In oculo enim dextro & manu dextra, parentes noſtros atque propinquos intelligimus: quod ſi ad contemplandam veram lucem nobis impedimento ſunt, debemus truncare iſtiuſmodi portiones; ne dum volumus cæteros lucrifacere, ipſi in æternum pereamus. Nam de non iurando erubeſco proferre in medium, non ſolum propter iuramenta, ſed etiam

pro-

propter periuria. Si enim vere iurare crimen eſt, & præuaricatio mandati, de periurio quid dicamus? Euangelica autem veritas iuramentum non recipit; cum omnis ſermo fidelis pro iureiurando ſit. Poſt hæc autem Dominus ait: *Si quis te percuſſerit in dextram maxillam, prabe illi & alteram: & volenti tecum iudicio contendere, & tunicam tuam auferre, relinque illi & pallium. Et ſi quis angariauerit te mille paſſus, vade cum illo alia duo. Petenti te, da ei. Et volenti mutuari a te, ne auertaris.* Ad hæc enim quid dicimus? Pro ſingulis autem his lacrymæ nobis tantummodo proferendæ ſunt, & confuſio habenda eſt: aperte enim contra hæc omnia militamus. Pati autem aliquid ex his quæ ſcripta ſunt ac ferre, neque in verbis, neque in rebus vnquam volumus. Sed etſi in aliquo ſaltem vel leuiter pulſemur, continuo velut feræ beſtiæ contra eos inſurgimus. Sed licet nos in omnibus contraria agamus quæ præcipit nobis Chriſtus, tamen eminentius ab eo docemur: Qui diripuerit, inquit, quæ tua ſunt, qui te læſerit, qui tibi nocuerit, non ſolum pro his quæ tibi abſtulit, non indigneris; ſed & dilige, & totâ caritate conſtringe, & etiam pro ipſo ad Deum diligenter preces funde. Ac ſi dicatur: Cum ille qui ad diripienda quæ tua ſunt iniquo ſpiritu fuerit accenſus, ſi te prolixiorem inuenerit in largiendo, quam ille venerat in diripiendo, quamuis ille ſit ferus & barbarus, erubeſcet tamen bonitatem tuam, mitigabitur a furore, reſipiſcet continuo & facti pœnitebit, ac ſuum quidem peccatum exhorreſcet, tui vero animi virtutem mirabitur & amabit. Sed hoc vbi nunc inuenio? Cuius enim talem vitam mirabor? Neminem autem nunc inuenire queo, qui hanc iniuriam patienter ferre velit. Chriſtus enim nos orare pro perſequentibus & calumniantibus iubet; nos autem non ſolum contra inimicos, ſed etiam contra amicos ſæpe inimicitias & inſidias ponimus. Chriſtus maledicentibus benedici iubet, nos e contra non ſolum

Matth. 5. 39.

lum multiplicatas maledictiones reſtituimus, ſed etiam ſi poſſumus pro verbis flagellis eos cædimus. Non tibi videntur ò homo omnimodis contraria eſſe, vt dixi, præceptis Chriſti quæ gerimus? Nonne magis pugnam habemus contra mandata eius, quam obedentiam? Et ideo merito lugemus, & inobedientiam noſtram merito plangimus. Sed dicit aliquis: impoſſibilia nobis præcipit Chriſtus. Quid agis ò homo? Numquid ignoras quid Dauid in Saul fecit? Quid Stephanus martyr, qui pro lapidantibus exorauit? Oblituſne es, quid ipſemet Chriſtus docuit & fecit, dicens: *Pater ignoſce illis, non enim ſciunt quid*
Luc. 23, 34. *faciunt*? Volentibus enim obſeruare Chriſti præcepta, non ſunt impoſſibilia, ſed leuia; nolentibus vero & inobedientibus videntur eſſe dura & impoſſibilia: cum idem
Matth. 11, 30. Dominus dicat: *Onus meum leue, & iugum meum ſuaue*. Iam vero quid dicam de hoc quod ſcriptum eſt in oratio-
Matth. 6, 12. ne Dominica: *Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris*? Quiſnam eſt ex omnibus nobis, qui cum fiducia hæc Deo dicere audeat? Nam etſi nihil faciamus inimicis & debitoribus noſtris, habemus tamen intra nos inſanabile vulnus iræ retentum in corde. Et ſi tantummodo non lædas eum qui te læſit, auertis te tamen ab eo, nec libenter eum vides, manet ſine dubio vulnus in pectore, & dolor augeſcit in corde. Nunquid tu ita vis propitium tibi fieri Deum; vt non quidem te lædat, auertat ſe tamen abs te, & peccatorum tuorum memoriam teneat, & videre te nolit? Igitur qualem vis eſſe erga te Deum, cum peccatorum veniam poſcis, talem te exhibere debes his qui deliquerunt in te; ſicut & ſapientium qui-
Eccli. 28, 3. dam dixit: *Homo homini ſeruat iram, & a Deo quærit medelam.* Et ſi homo erga hominem non habet miſericordiam, quis propitiabitur delictis eius? Vellem ſilere iam & huc vſque progreſſus finem ſermonibus meis imponere. Erubeſco enim & confundor vltra procedere. Sed quid iterum

ta-

tacere proderit, cum ab ipſis mandatis Chriſti, quæ impugnamus, ſilenter etiam arguamur? Quomodo autem latebimus, cum qui nouit corda noſtra, iudicaturus eſt ea? Quid ergo dicam de illo mandato, quo iubemur non theſaurizare ſuper terram? Cæteri vero quaſi e contrario audierint præceptum, & quaſi dictum ſit ad eos: Theſaurizate omni modo ſuper terram; Ita relinquentes cælum adhæſerunt terræ, & inſaniunt erga pecunias congregandas, totoque affectu odiunt Deum, diligunt autem mammonam. Quod autem dictum eſt, *Nolite cogitare de craſtino*, nec audire ſcio aliquem, nec omnino ſeruare. Et propterea de hoc mandato dicere aliquid erubeſco. Etenim oportebat nos quocunque pacto loquente Chriſto & pronuntiante non dubitare, ſed credere. Nunc vero etiam cum & cauſas & rationes adhibeat mandatorum ſuorum, atque exemplis ea validiſſimis muniat, nec ſic quidem erubeſcimus. Propter hoc enim & auium quæ non arant, neque ſeminant, & liliorum quæ non nent, ſimilitudines poſuit, vt nemo dubitaret. Et tamen nos ſicut gentes, aut forte etiam aliquid deſperabilius gentibus de his cogitando conſumimur. Sed de hoc, vt dixi, mandato plura dicere erubeſco, ad ſequentia tamen veniam, ſi forte alicubi ſolatium qualecumque mei pudoris inueniam. Quid ergo ſequitur poſt hæc? *Nolite iudicare, vt non iudicemini.* Matth. 7. 1.
Ego enim ſolatium mei pudoris inuenire credebam, augmenta nunc confuſionis reperi. Si autem nullum nobis peccatum aliud fuiſſet admiſſum, pro hoc ſolo gehennæ nos tradi ſatis abundeque ſufficeret; quippe qui in alienis delictis ſeueri & amariſſimi iudices reſidemus: noſtras autem trabes in oculis proprijs infixas non videmus: a quo vitio neque ſæculi hominem, neque monachum, neque etiam ſolitarium vllum facile reperies liberum. Neque etiam de hoc exhorreſcimus, quod idem ipſe ait: *In quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini.* Nam dic mihi quid Ibid.

la-

laboris habet, vt non iudices alium? Nos autem qui cum poſſimus ſine labore mandatum Dei ſeruare, laboramus & nitimur, vt illud præuaricemur. Quia & re vera ipſe pronuntiauit de præceptis ſuis, quod nihil in eis onerosum
Mat. 11, ſit, ſicut paulo ante retuli, id docens: *Iugum meum ſuaue*
30. *eſt, & onus meum leue*. Nos namque econtra grauia efficimus, quæ illa leuia conſtituit. Quamuis enim ſint aliqua, in quibus paululum laboris adhibendum eſt, tamen quicquid ipſe præcepit leue eſt, etiam ſi ſit tribulatio. Et ſi tribulatio, quomodo leue eſt? Leue, inquam, eſt, quia immenſum pondus futuræ gloriæ leuem facit præſentis tem-
Mat 7, 6. poris tribulationem. Sequitur: *Nolite*, inquit, *dare ſanctum canibus, neque proijciatis margaritas veſtras ante porcos.* Nos vero econtra laudis amore, & iactantiæ vitio corrupti, etiam huic præcepto contraria gerimus, atque hominibus neque intellectum purum habentibus, neque fidem ſanam retinentibus, & inſuper peccatorum maculis innexis, ſine vlla diſcretione myſteriorum ſecreta nudamus. Multum eſt enim, ſi velimus ſingula quæque mandata diſcutere, quæ omnimodis in contemptu habentur ab hominibus,
Ibid. vt illud: *Quodcunque vultis vt faciant vobis homines, eadem & vos facite illis*. Nos namque è contrario omnia facimus hominibus, quæ ipſi nolumus pati. Et rurſum, qui iuſſi ſumus per anguſtam viam incedere, per latam ſemper incedimus. Hi autem qui videntur ſuſtuliſſe crucem ſuam, & ſequi Chriſtum, de lata & ſpatioſa via ſollicite requirunt. Sic enim facere ſolent illi, qui ſæculum relinquere diſponunt. Cum autem de monaſterijs aut de retruſione, vel etiam de locis habitantium percunctantur, ante omnia de requie tractant & de opportunitate. Prima tamen ſollicitudo ſtatim & prima verba iſta ſunt: Eſtne ibi requies quo eundem eſt? Inueniuntur ibi ea quæ neceſſaria ſunt abundanter? Primum enim, vt dixi, ſollicite requirunt, ſi nihil horum deſit, quæ lata & ſpatioſa vita depoſcit.

poſcit: Quid agis ô homo? Quid loqueris? Arctam & anguſtam viam iuſſus es ambulare, vt quid de requie, vt quid de abundantia percunctaris? Verum ne me exiſtimet aliquis hæc dicendo alios incuſare, iam nunc de meipſo narrabo. Quondam cum de ſæculi abrenuntiatione, & de ſolitaria habitatione cogitare cœpiſſem, ego ſcio quam ſollicite infra memetipſum perſcrutabar, vnde viuerem, & vnde mihi in ipſa habitatione ea quæ neceſſaria ſunt corpori præberentur? Sed & illud non ſegniter requirebam: vnde haberem veſtimenta, vnde luminaria; vnde etiam ligna, & legumina, & cætera talia. Ita enim ego cum omni ſollicitudine de requie corporis apud memetipſum tractabam. Heu, quam ſubtiliter ille artifex mali diabolus nos decipit, & quanta cæcitate oculos noſtræ mentis obducit! Ad regnum cælorum cupimus aſcendere, & interrogamus ſi aliqua nobis difficultas occurrat in itinere. Ad cæli faſtigium & diuitias feſtinamus: ad ipſas inquam diuitias, quas nec oculus vidit, nec auris audiuit, neque in cor hominis aſcenderunt; & de requie corporis percunctamur?

Nam, ſicut diximus ſupra, multum eſt ſi velimus ſingula quæque mandata Chriſti in hoc loco diſcutere. Tamen oportet nos flere & lugere pro his ſingulis quæ impugnamus, & in contemptu habemus, quatenus ab ipſis ſceleribus, quæ per inobedientiam & contemptum eorumdem mandatorum Chriſti incurrimus, vberrimis lacrymarum fletibus ablui expiarique, Deo opitulante, mereamur.

CAP. XXIX. *De compunctione cordis.*

Compunctio etenim cordis eſt humilitas mentis, cum lacrymis, & recordatione peccatorum, & timore iudicij. Nam ex humilitatis virtute compunctio cordis na-

ſcitur. De compunctione cordis confeſſio peccatorum propagatur. De confeſſione peccatorum pœnitentia generatur. De pœnitentia autem indulgentia peccatorum percipitur. Quatuor enim ſunt qualitates affectionum, quibus mens iuſti tędio ſalubri compungitur; hoc eſt, memoria præteritorum peccatorum, recordatio futurarum pœnarum, conſideratio peregrinationis ſuæ in huius vitæ miſeria, deſiderium ſupernæ patriæ, quatenus ad eam quantocyus valeat peruenire. Quando ergo iſta in corde fiunt, credendum eſt tunc eſſe Deum per gratiam cordi humano præſentem. Præterea quoque oportet nos, qui compunctionem cordis perfecte deſideramus, habere prius animo & mente ab omni perturbatione ac fluctuatione viſibilium rerum ſecedere, atque ad illa conſcendere ſilentia, vbi quies ſumma, iugis tranquillitas, & pura eſt ſerenitas; ibique oculum mentis noſtræ tota intentione ſemper debemus defixum habere. Oportet etiam nos diem mortis ante oculos mentis habere; & præterita peccata ad memoriam reuocare; & eorum qui in inferno gemunt rememorari, & quomodo ibi ſunt animæ, in quam amaro ſilentio, aut in quam peſſimo gemitu, vel metu, ſiue cruciatu, aut in quali expectatione & dolore; & pro his infinitas debemus lacrymas fundere. Recogitemus autem diem reſurrectionis, & illud terribile, & horrendum, atque tremendum iudicium Chriſti; & præmium iuſtorum, & repoſitam peccatoribus pœnam, quam paſſuri ſunt in conſpectu Dei. Sed & ſupplicia omnia, & ignem inextinguibilem, & vermes immortales, & tartarum tenebrarum ad memoriam reuocemus: & ſuper hæc omnia dentium ſtridorem, & tormenta perpetua pertimeſcamus. Adducamus etiam ad medium bona, & gaudioſa gaudia, quæ ſunt iuſtis repoſita coram Deo & angelis eius in æterna gloria. Cogitemus autem quam glorioſi ſint illi angelorum chori, quæ ſocietas beatorum ſpirituum, & quæ ſit

ſit maieſtas æternæ viſionis Dei. Vtrorumque horum commemorationem iugiter in cordibus noſtris habeamus: ſuper iudicia quidem peccatorum ingemiſcamus, ſuper bona vero iuſtis repoſita gaudeamus: ſicque fit, vt perfecta compunctio formidinis tradat animum compunctioni dilectionis.

Cap. XXX. *Quod duo ſunt genera compunctionum.*

DVo igitur ſunt compunctionum genera, hoc eſt, irriguum ſuperius, & irriguum inferius. Irriguum quippe inferius quiſque accipit, cum inferni ſupplicia flendo pertimeſcit. Irriguum vero ſuperius accipit, cum ſeſe in lacrymis cæleſtis regni deſiderio affligit. Sciendum namque eſt, quia nullum habebit acceſſum ad compunctionem cordis, is qui in riſu & iocis immoderatus fuerit. Non enim conuenit ei, qui ad perfectionem nititur aſcendere, in modum paruuli inſenſati iocari, nec diſſolutis labijs riſum proferre, ſed ſubridendo tantum mentis lætitiam indicare. Amentia namque eſt cum ſtrepitu ridere. Paruuli enim eſt ludere, perfecti autem viri lugere. iocus vero & riſus negligentem & tepidum efficiunt virum iuſtum erga Dei ſeruitium. O quantam perniciem præparant riſus & iocus! & e contrario quantum lucrum afferunt fletus ac luctus! Quem enim delectat hic ridere, poſtmodum flebit amariſſime: qui autem hic lugere voluerit, in poſterum ſine fine gaudebit. Nam & Saluator noſter beatos vocat lugentes & qui nunc lætantur, flere eos dicit in nouiſſimo. Vnde Iacobus Apoſtolus ait: *Miſeri eſtote & lugete, riſus veſter in luctum conuertatur, & gaudium in mœrorem.* Hinc per Salomonem dicitur: *Riſus dolore miſcebitur.* Hinc Gregorius ait: Nemo poteſt & hic gaudere cum ſæculo, & illic regnare cum Chriſto. Hinc etiam in collationibus patrum legitur: Vidit, inquit,

Ioſ. 15.

Iac. 4. 9.

Prou. 14. 13.

ſenex quemdam ridentem, & ait illi: Coram cælo & terra rationem totius vitæ noſtræ reddituri ſumus, & tu rides? Quapropter non nos oblectet puerilis iocus ac riſus, ſed lectiones ſacræ & ſpiritualis melodiæ cantus. Quamuis enim dura ſint corda noſtra ad lacrymas producendas, mox tamen vt pſalmorum dulcedo inſonuerit, ad compunctionem cordis animum noſtrum inflectit. Multi enim reperiuntur, qui cantus ſuauitate commoti ſua crimina plangunt, atque ex ea parte magis flectuntur ad lacrymas, ex qua pſallentis inſonuerit dulcedo ſuauitatis. Sed ſtudendum nobis eſt, vt etiam poſt compunctionis tempora, in quantum Deo largiente poſſumus, ipſam vim lacrymarum in noſmetipſos conſeruemus: ne nos poſt compunctionem cordis cogitatio fluxa diſſoluat; ne mentem noſtram vana lætitia ſubripiat; ne lucrum compunctionis anima noſtra per incuriam fluxæ cogitationis perdat. Sic quippe quod popoſcerat, obtinere anima meruit, quia ſe poſt lacrymas in eodem mentis vigore ſeruauit. De qua nimirum ſcriptum eſt: *Vultus eius non ſunt amplius in diuerſa mutati.* Quia
1. Reg. 1. 18. igitur non eſt oblita quæ petijt, non eſt priuata munere quod popoſcit. Nos autem quia poſt baptiſma inquinauimus vitam, rebaptizemus in lacrymis conſcientiam noſtram. Qui ergo lacrymas indefinenter fundit, & tamen peccare non deſinit, hic lamentum habet, ſed mundationem non habet. Vbi autem lacrymæ abundant, ibi cogitationes ſordidæ non approximant. Compunctio ſanitas animæ eſt, compunctio illuminatio mentis eſt: compunctio remiſſio peccatorum eſt; compunctio Spiritum ſanctum habitare facit in ſe.

Cap. XXXI. *De reuerentia & inſtantia orationis.*

Oportet itaque nos certiſſime ſcire, & veraciter credere, quia aſſiduitate orationum adipiſci poſſumus remiſ-

miſſionem omnium peccatorum; ſi tamen actus orationi, & labia cordi non diſcrepauerint. Melius enim eſt corde orare cum ſilentio ſine ſono vocis, quam ſolis verbis ſine intuitu mentis; quia non verba deprecationis Deus intendit, ſed cor orantis aſpicit. Nam negligentes orationes nec ab ipſo homine impetrare valent quod volunt. Si enim cum hominibus potentibus volumus aliqua ſuggerere, non præſumimus niſi cum humilitate & reuerentia; quanto magis Domino Deo vniuerſorum cum cordis humilitate, & puritatis deuotione, ſupplicandum eſt? Et non in multiloquio, ſed in puritate cordis nos exaudiri ſciamus: Et ideo breuis & pura debet eſſe oratio; niſi fortè ex affectu inſpirationis diuinæ gratiæ protendatur. Cum enim in oratione adſiſtimus, gemere & flere debemus; reminiſcentes quam grauia ſunt ſcelera quæ commiſimus, quamque dira inferni ſupplicia quæ timemus. Longe quippe à Deo eſt animus, qui in oratione cogitationibus ſæculi fuerit occupatus. Et tunc veraciter oramus, quando aliunde non cogitamus. Sed valde perpauci ſunt, qui tales orationes habeant: & licet in quibuſdam ſint, difficile tamen eſt vt ſemper ſint. Tunc autem magis diabolus cogitationes curarum ſæcularium noſtris mentibus ingerit, quando nos orantes aſpexerit. Sed nos e contra tam perſeueranter in oratione perſiſtere debemus, quouſque importunas ſæcularium rerum cogitationes ab inimico latenter immiſſas ſuperemus. Quoties enim quilibet aliquo tangitur vitio, toties ſe ad orationem ſubdat; quia frequens oratio vitiorum impugnationem extinguit. Et qui læditur, non deſiſtat orare pro ſe lædentibus: quia ſicut nullum proficit in vulnere medicamentum, ſi adhuc ferrum in eo ſit, ita nihil illius oratio proficit, cuius adhuc dolor eſt in mente, & odium manet in pectore.

S. Benedict. Reg. cap. 20.

Tantus ergo debet eſſe orantis affectus erga Deum, vt non deſperet precis effectum. Inaniter autem oramus, ſi

ſpei

Iac. 1, 6. ſpei fiduciam non habemus: *Petat autem vnuſquiſque*, vt ait Apoſtolus, *in fide nihil hæſitans. Nam qui dubitat, ſimilis eſt vnda maris, quæ à vento mouetur, atque diſpergitur*. Diffidentia enim naſcitur ex hoc, quod adhuc ſe quiſque ſentit circa
Ib. c. 5, 16 peccandi affectionem verſari. *Multum enim*, inquit apoſtolus, *valet deprecatio iuſti aſſidua*. In tantum vtiq; valet, vt etiam per eam dæmonia vincantur, & aditus eorum per ipſam obſtruantur, vt non quocunq; volunt, vadant. Vnde in Tripertita hiſtoria legitur ita. Tēporibus Iuliani apoſtatæ miſſus eſt dæmon ab ipſo in Occidentem, vt iret velociter, & afferret ei inde aliquod reſponſum. Cum autem perueniſſet dæmon ille in quodam loco, vbi quidam monachus habitabat, ſtetit ibidem per decem dies immobilis, eo quod non poterat vltra progredi; quia monachus ille non ceſſabat orare neque nocte, neque die: & regreſſus eſt ſine effectu ad eum qui miſerat illum. Cui reuertenti dixit Iulianus: Quare tamdiu tardaſti? Reſpondens dæmon ait: Et moram feci, & ſine actione reuerſus ſum. Suſtinui enim decem dies Publium monachum, ſi forte ceſſaret ab oratione, vt tranſirem; & non ceſſauit, & prohibitus ſum tranſire, & redij nihil agens. Tunc impijſſimus Iulianus indignatus dixit: Cum illuc ingreſſus fuero faciam in eo vindictam. Et intra paucos dies Iulianus Dei prouident a interijt. Et continuo vnus ex præfectis qui cum eo erant, abijt, & vendidit omnia quæ habuit, & veniens ad ſenem illum factus eſt monachus magnus, & ſic permanſit cum eo donec quieuit in Domino. Vbi datur intelligi, quia oratio ſeruorum Dei continua non ſolum homines ſaluat, ſed etiam diaboli tela exſuperat. Per orationes autem puriſſimas omnia nobis vtilia à Domino tribuuntur, & cuncta noxia proculdubio effugantur. Idcirco neceſſe eſt nobis & ore & corde ſine intermiſſione orare.

CAP.

Cap. XXXII. *Quomodo poſſit aliquis ſine intermiſſione orare.*

Dei ſeruum autem, & maxime ſolitarium, oportet ſine intermiſſione orare, legere & operari, ne forte mentem otio deditam ſpiritus malignus inuadat. Orationibus autem mundamur, lectionibus inſtruimur, operationibus vero corpus, ne forte ſuperbiat, fatigamus. Sed quærendum nobis eſt, quomodo quis poſſit ſine intermiſſione orare. Quidam enim dicere volunt, quod ille ſine intermiſſione orat, qui canonicas horas obſeruat. Nobis vero non expedit cæteris horis ab oratione vacare: ſed ſecundum apoſtolum ſine intermiſſione debemus orare. Sic autem Domino miſerante poterimus illud præceptum implere, id eſt, ſi iugiter lingua orare non poſſumus, vel corde oremus: & ſi ore, vel corde indeſinenter orare nequimus, vel etiam actus noſtri tales ſint, vt ſemper pro nobis Deum exorent.

Vnde in Collationibus patrum tale datur exemplum: Lucius Abba interrogauit quoſdam fratres, dicens: Quod eſt opus manuum veſtrarum? At illi dixerunt: Nos non contingimus aliquod opus manuum; ſed, ſicut apoſtolus dicit, ſine intermiſſione oramus. Dixit eis ſenex: Et non manducatis? Illi autem dixerunt: Etiam manducamus. Et dixit eis: Quando ergo comeditis, quis orat pro vobis? Et iterum interrogauit eos dicens: Non dormitis? Et illi dixerunt: Etiam dormimus. Et ſenex adiecit: Cum dormitis, quis orat pro vobis? Et non inuenerunt quid ad hæc reſponderent ei. Et adiecit: Ignoſcite mihi, fratres, quia ecce non facitis ſicut dixiſtis. Ego autem oſtendam vobis quia operans manibus meis ſine intermiſſione oro. Sedeo namque, iuuante Domino, infundens mihi paucas palmulas, & facio ex eis plectam, & dico: *Miſerere mei* *Pſal.*
Deus ſecundum magnam miſericordiam tuam: & ſecundum multi- *50.1.*
tudi-

tudinem miſerationum tuarum dele iniquitatem meam. Et dixit eis: Oratio hæc eſt, an non? Et dixerunt ei: Etiam. Ille autem dixit: Quando permanſero tota die laborans, & orans ore vel corde, facio plus aut minus ſex nummos, & duos ex his dono pauperibus foras ad oſtium, & reſiduos expendo in vſus meos & diſcipulorum meorum. Ille vero qui accepit illos duos denarios, orat pro me tempore quo ego manduco vel dormio; atque ita per gratiam
Rom.1,9. Dei impletur in me hoc quod ſcriptum eſt: *Sine intermiſſione orate*. Quapropter oportet nos, ſicut prædictum eſt, ore vel corde indeſinenter orare, vel tale opus facere, vt ipſum pro nobis Deum exoret.

Illud quoque huic apoſtolico præcepto quaſi contra-
Matth.6, rium eſſe videtur quod Dominus ait: *Orantes autem no-*
7. *lite multum loqui, ſicut ethnici faciunt*. Itaque animaduertendum eſt, quod Dominus non dixit: Nolite multum orare, ſed nolite multum loqui, ſicut ethnici faciunt, qui ſecundum politam eloquentiæ facultatis facundiam orant. Ille enim ſine intermiſſione ad Deum orat, qui peccanti in ſe fratri dimittit; qui non ab hominibus, ſed à Deo laudem quærit; qui aduerſus turbam vanorum phantaſmatum oſtium cubilis cordis ſui claudit: & ne aliquod impedimentum eius oratio patiatur, in amore Dei mentis oculum figit.

Cap. XXXIII. *Quod omnes vanæ cogitationes ex illuſione dæmonum fiunt.*

Nvlla ergo virtus eſt in conuerſatione ſeruorum Dei, quæ talem habeat laborem, quomodo oratio. Dum enim voluerit homo Deum ſuum orare, ſemper dæmones feſtinant orationem eius interrumpere; ſcientes quia ex nulla alia re tantum impediuntur, quantum per orationem ad Deum fuſam. Si quidem omnem alium laborem,

rem, quem homo in conuerſatione religioſa poſitus aſſumpſerit, quamuis inſtanter agat, habet tamen aliquam requiem. Oratio autem, vt dictum eſt, nullam habet requiem. Qua de re in vitis Patrum ita legitur: Quodam tempore, nocte dæmon ad oſtium cellulæ beati Macarij pulſauit, dicens: Surge Abba Macari, & eamus ad collectam, vbi fratres ad vigilias congregantur. Sed ille qui gratia Dei repletus erat prudentia, falli non poterat, intellexit diaboli eſſe fallaciam, & ait: O mendax & veritatis inimice, quæ tibi ſocietas cum collecta & congregatione ſanctorum? At ille: Latet ergo te, inquit, ò Macari, quod ſine nobis nulla congregatio monachorum agitur? Tum ille: Imperet, inquit, tibi Dominus immunde. Et ille adiecit: Veni denique, & videbis opera noſtra. His dictis, dæmon diſceſſit. Et Abbas conuerſus ad orationem petijt à Deo, vt ei oſtenderet ſi hoc verum eſſet, quod gloriatus eſt dæmon. Abijt ergo ad collectam, vbi à fratribus vigiliæ celebrabantur, & iterum in oratione Dominum deprecatur, vt ſibi verbi huius veritatem oſtendat; & ecce vidit per totam Eccleſiam quaſi paruulos quoſdam Æthiopes diſcurrere huc atque illuc, & velut volitando deferri. Diſcurrentes ergo illi Æthiopes pueruli ſingulis quibuſque ſedentibus alludebant: & ſi cui duobus digitulis oculos compreſſiſſent, ſtatim dormitabat. Si cui vero in os miſiſſent digitum, oſcitare eum faciebant. Vbi vero poſt pſalmum ad orandum proieciſſent ſe fratres, percurrebant nihilominus ſingulos, & ante alium iacentem in oratione quaſi in mulierum ſpeciem vertebantur: ante alium autem quaſi ædificantes, aut aliquid portantes, ac diuerſa quæque agentes apparebant; & quæcunque dęmones quaſi ludendo formaſſent, hæc illi orantes in cordis ſui cogitatione verſabant. A nonnullis tamen vbi aliquid horum agere cœpiſſent, quaſi quodam repulſu præcipites deijciebantur, ita vt nec ſtare quidem prorſus aut tranſire

yyy iuxta

iuxta eos auderent. Alijs vero etiam ſupra dorſa & ceruices ludebant. Hæc cum vidiſſet ſanctus Macarius, ingemuit grauiter, & ait cum lacrymis: Exurge Domine vt diſpergantur inimici tui, & fugiant à facie tua; quoniam impleta eſt illuſionibus anima noſtra. Poſt orationem autem vocatis ſeorſum ſingulis quibuſque fratribus, ante quorum faciem viderat dæmones varijs imaginationibus ludentes, requiſiuit ab eis, ſi in oratione vel ædificandi, vel portandi cogitationes habuerint, vel ita agendi talia diuerſa, quæ vnicuique imaginata per dæmones viderat; & ſinguli eorum confitebantur ita fuiſſe in corde ſuo, vt ille arguebat eos. Et tunc intellectum eſt, quod omnes vanæ & ſuperfluæ cogitationes, quas ſomniorum, vel pſalmorum, ſeu orationum tempore vnuſquiſque conceperit, illuſione dæmonum fiant. Ab his autem qui omni cuſtodia ſeruant cor ſuum, facile repelluntur Æthiopes. Deo enim coniuncta mens, & in ipſo tempore præcipue orationis intenta, nihil alienum, nihil ſuperfluum recipit.

CAP. XXXIV. *Quod cantantibus & pſallentibus præſentia Dei & angelorum ſemper adſit.*

QVoniam quamuis vbique Deum per potentiam diuinitatis eſſe nouerimus, & oculos eius ſpeculari bonos & malos credamus, præcipue tamen ſine aliqua dubitatione, cum diuino officio adſiſtimus, per gratiam nobis eum adeſſe præſentem credimus. Ideoque ſemper memores
Pſal. 2, 11. ſimus quod Propheta ait: *Seruite Domino in timore*. Et iterum: *Pſallite ſapienter*. Tunc etiam angelici ſpiritus maxime nobis præſentes adeſſe credendi ſunt, cum diuinis ſpecialiter mancipamnr obſequijs; id eſt, cum lectionibus ſacris aurem accommadamus, vel pſalmodiæ operam damus, vel orationi incumbimus, vel etiam Miſſarum ſolemnia

nia celebramus. Vnde idem Propheta ait: *In conſpectu angelorum pſallam tibi*. Quapropter ſolerter nobis ſtudendum eſt, vt cum ad diuinum officium, vel ad miſſarum ſolemnia celebranda conuenimus, ſemper memores ſimus, qualiter nos oporteat eſſe in conſpectu Dei, & angelorum eius. Et ſic ſtemus ad pſallendum, vt mens noſtra concordet voci noſtræ. Sic enim Apoſtolus ait: *Pſallam ſpiritu, pſallam & mente*.

Pſal. 137. 2.

1. Cor. 14. 15.

Cauendum eſt autem vt non negligenter, nec tepide, vel inhoneſte diuinum officium celebremus, neque ad perficiendum pigre adueniamus: ne, quod abſit, in illam ſententiam incidamus, qua dicitur: *Maledictus homo qui opus Dei fecerit negligenter*. Obſeruandum eſt, vt ne quid in oratorijs, vel in cellulis noſtris inhoneſtum vel indecens, ne quid ineptum, vel peruerſum, aut cogitationibus, aut verbis, aut actibus perpetremus; ſed cum timore & veneratione cæleſte compleamus officium, quatenus in conſpectu Dei & angelorum eius digni efficiamur adſtare; & Dominus ad nos veniens non quod condemnet in nobis, ſed potius quod remuneret, inueniat.

Deut. 27. 15.

CAP. XXXV. *De laude pſalmorum, & diſpoſitione horarum, in quibus pſallere debemus.*

Pſalmorum denique aſſidua decantatio triſtia corda conſolatur, gratiores mentes facit, faſtidioſos oblectat, inertes exſuſcitat, peccatores ad lamenta inuitat. Nam quamuis dura ſint corda noſtra, tamen mox vt pſalmorum dulcedo inſonuerit, ad profectum pietatis animum noſtrum inflectit. Omnis enim duritia cordis eorum dulcedine emollitur: & ſicut orationibus regimur, ita pſalmorum ſtudijs delectamur. Oratio autem in præſenti tantum vita pro remedio peccatorum effunditur: pſalmorum autem decantatio perpetuam Dei laudem demonſtrat,

Pſal.85, 5. & gloriam ſempiternam. Sic enim ſcriptum eſt: *Beati qui habitant in domo tua Domine, in ſecula ſeculorum laudabunt te*. Cuius operis frequentiam quicunque fideliter intentaque mente exequitur, quodammodo angelis ſociatur. Quocirca neceſſe eſt, vt certis horis, certiſque temporibus noſtræ ſeruitutis officia perſoluamus, id eſt, Matutino, Prima, Tertia, Sexta, Nona, Veſpera, & Completorio. De his diurnis horis ait propheta Dauid: *Septies in die laudem dixi tibi*. De nocturnis autem vigilijs idem ipſe propheta ait: *Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi*. Et rurſus dicit: *Memor fui nocte nominis tui Domine*. Et rurſus dicit: *Si memor fui tui ſuper ſtratum meum, in matutinis meditabor in te*.

Pſal.118, 164.

Ibid. 62.

Pſal.62, 7.

Propterea quoque de diuinis in noctibus officijs, cæteriſque horis diei ab oratione nos non oportet vacare, ſed ſemper per interualla horarum, aut oremus, aut legamus, aut aliquod opus manuum exerceamus, quatenus tædium cordis & cogitationum euadere poſſimus: ſicut legitur feciſſe beatus Antonius. Qui quodam tempore cum ſederet in eremo, animus eius tædium & confuſionem cogitationum incurrit, quia nondum adhuc inſtanter laborabat; & ait ad Deum: Domine, volo ſaluus fieri, & non permittunt me cogitationes meæ. Qui faciam in hac tribulatione, & quomodo ſaluus ero? Et poſt puſillum ſurgens exijt foras, & vidit quemdam tanquam ſeipſum ſedentem & operantem; denique vidit eumdem ipſum ab opere ſurgentem & orantem, & iterum ſedentem, & flectam de palmis facientem; inde rurſus ad orationem ſurgentem. Erat autem angelus Domini miſſus ad correctionem & cautelam dandam Antonio. Poſt hæc audiuit vocem angeli dicentis: Sic fac, & ſaluus eris. Ille autem hoc audito, magnum gaudium ſumpſit atque fiduciam. Et ita poſtea faciens, ſalutem quam quærebat inuenit. Ita & nos facientes, Deo opitulante, ſaluabimur. Numerum quoque

& men-

& menſuram pſalmorum, quos quotidie canere debemus, hic minime deſcribimus, quia hoc quod apoſtolus ſine intermiſſione præcipit agere, ego nullatenus præſumo determinare. Teſtis ſit vnicuique conſcientia ſua, quia Deum quem nulla fallunt occulta, inſpectorem cordis ſui omni hora habebit. Oportet præterea nos orare indeſinenter pro noſtris benefactoribus, & pro omnibus hominibus, pro regibus, & omnibus qui in ſublimitate ſunt conſtituti, vt quietam & tranquillam vitam habere poſſimus. Sciendum vero eſt, quia quanto quiſque magis aſſiduus fuerit in oratione, tanto feliciorem remunerationem recepturus eſt in æterna beatitudine. Luminaria vero cum omni diligentia ſiue de proprijs laboribus, ſeu de fidelium oblationibus in ſuis oratorijs noctis tempore prouideant ſolitarij.

Cap. XXXVI. *Si quotidie corpus Domini quilibet audeat ſumere, vel miſſam cantare.*

Non mea itaque opinione, ſed ſanctorum patrum aſſertione hæc vtraque reor fieri poſſe, id eſt, & Miſſas quotidie celebrare, & ſacroſancta corporis & ſanguinis Domini myſteria quotidie cum tremore & timore ſumere; ab his tamen qui mundi ſunt ab omni inquinamento carnis ac ſpiritus, & hoc cum metu magno & pauore: quia qui tantum hoſpitem cupit intra ſe ſuſcipere, caſtus debet eſſe non ſolum in corpore, ſed & mundus in corde. Nam fuit quidam venerabilis pater nomine Apollonius. qui hoc monebat fratres, vt ſi fieri poſſet quotidie communicarent myſterijs Chriſti, ne forte qui ſe ab his longe facit, longe fiat à Deo. Qui autem, inquit, frequentius hoc ſuſcipit, frequentius ipſum ſine dubio ſaluatorem ſuſcipit; quia idem ipſe ait: *Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in eo.* Sed & ipſa Ioan. 6, 55.
commemoratio Dominicæ paſſionis cum aſſidue ſit à ſeruis

Dei

Dei celebrata, primum per hoc commonitio datur, vt ſtudeat vnuſquiſque ita paratus inueniri, ne indignus Dominicis myſterijs habeatur. De hac denique re beatus Gregorius in libro dialogorum ait: Debemus itaque præſens ſæculum tota mente contemnere, quotidiana Deo lacrymarum ſacrificia offerre, quotidianas carnis & ſanguinis eius hoſtias immolare. Hæc namque ſingulariter victima ab æterno interitu animam ſaluat. Sed neceſſe eſt, vt cum hæc agimus, noſmetipſos in cordis contritione mactemus. Et fidenter dico, quia ſalutari hoſtia poſt mortem non indigebimus, ſi ante mortem Deo hoſtia ipſi fuerimus. Quapropter bonum eſt, vt quod quiſque poſt mortem ſuam ſperat pro ſe agi per alios, agat ipſe dum viuit per ſe. Beatius quippe eſt liberum exire de carcere, quam poſt vincula libertatem quærere. Hinc iterum idem Papa in eodem libro adnectit dicens: Nam vir vitæ venerabilis Caſſius Narnienſis Epiſcopus fuit, qui quotidianum ſacrificium Deo offerre conſueuerat, itaut pæne nullus dies vitæ eius abſcederet, quin omnipotenti Deo hoſtiam placationis immolaret. Dum autem ſeſe cum lacrymis mactaret, mandatum Domini per cuiuſdam ſui presbyteri viſionem ſuſcepit, dicens: Age quod agis, operare quod operaris, non ceſſet pes tuus, non ceſſet manus tua. Natalitio Apoſtolorum venies ad me, & retribuam tibi mercedem tuam. Qui cum poſt annos ſeptem ipſo natalitio Apoſtolorum die miſſarum ſolemnia peregiſſet, & myſteria ſacræ communionis accepiſſet, è corpore exiuit. Qua in re penſandum eſt, quantum præſidium ſit quotidie ſacroſancti corporis & ſanguinis Domini noſtri IESV CHRISTI hoſtias immolare: & patenter oſtenditur, quam ſalubre eſt veſci tanto medicamine. Vnde quidam venerandus Poëta dixit:

Magnum præſidium eſt ſacro libamine paſci,
Si cor participis crimina nulla premunt.

Hinc etiam egregius doctor Auguſtinus dixit: Nihil

ſic

ſic debet formidare Chriſtianus, quam ſeparari à corpore Chriſti. Si enim ſeparatur à corpore Chriſti, non eſt membrum eius: ſi non eſt membrum eius, non vegetatur ſpiritu eius. Vnde ait Apoſtolus: *Quiſquis ſpiritum Chriſti non habet, hic non eſt eius.* Rom. 8, 9.

Quapropter faciat vnuſquiſque quod ſecundum fidem ſuam pie credit eſſe faciendum. Neque enim inter ſe litigauerunt, aut quiſquam eorum alteri ſe prætulit, Zachæus ſcilicet & Centurio: cum alter eorum gaudens ſuſceperit Dominum; alter vero dixerit: *Non ſum dignus Domine vt intres ſub tectum meum.* Ambo ſaluatorem honorificantes, diuerſo & quaſi contrario modo; ambo peccatis miſeri, ambo miſericordiam conſecuti. Sic & Sacramentum Dominici corporis & ſanguinis vnus honorando non audet quotidie ſumere, alter ſimiliter honorando non audet vllo die prætermittere. Luc. 7, 6.

CAP. XXXVII. *Si poſt illuſionem, quæ per ſomnium ſolet accidere, debeat quis Miſſam celebrare, an non?*

NAm, vt ait beatus Gregorius, in ipſa illuſione, quæ per ſomnium ſolet accidere, neceſſaria eſt valde diſcretio, quæ ſubtiliter penſare debeat, ex qua re accidat menti dormientis. Aliquando enim ex crapula; aliquando ex naturæ ſuperfluitate vel infirmitate; aliquando contingit ex cogitatione. Et quidem cum ex naturæ ſuperfluitate vel infirmitate euenerit, omnimodo hæc illuſio non eſt timenda. Vnde ait Propheta; Quoniam *Dominus cognouit figmentum noſtrum.* Sed quando hoc acciderit, lotus tantummodo aqua, valet ſe ſociare diuinis ſacramentis. Cum vero appetitus gulæ vltra modum in ſumendis alimentis rapitur, atque ideo humorum receptacula grauantur, habet exinde animus quemdam reatum, non tamen vſque ad Pſal. 102. 14.

pro-

prohibitionem percipiendi ſacramenta, vel miſſarum ſolemnia celebrandi, cum fortaſſe aut feſtus dies exigit, aut exhiberi miniſterium, pro eo quod ſacerdos alius in loco deeſt, ipſa neceſſitas compulit, vel amor ſacrificandi animum ad hoc ipſum compellit. Nam ſi adſunt alij, qui implere myſterium valeant, illuſio per crapulam facta à perceptione ſacri myſterij prohibere non debet; ſed ab immolatione diuini ſacramenti abſtinere, vt arbitror, humiliter debet, quouſque dignis fletibus reconciliatus, & aquarum effuſione lotus, accedere iterum valeat ad ſacra myſteria. Si vero ex turpi cogitatione vigilantis oritur illuſio menti dormientis, patet animo reatus ſuus. Videt enim à qua radice inquinatio illa proceſſerit; quia quod ſciens cogitauit, hoc neſciens pertulit. Et quando hoc fit, neceſſe eſt vt humiliter ſe ſubtrahat diuinis myſterijs, & prius per aquam abluat ſordes corporis, & per pœnitentiam abſtergat vulnus cordis; & ſic demum, Domino propitiante, reconcilietur viuificis ſacramentis. Nam in euangelio Dominus dicit: *Qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam, iam mœchatus eſt eam in corde ſuo*. In corde ſuo, inquit, non in corpore. Ideo ſcriptura alibi nos admonet, dicens: *Omni cuſtodia ſerua cor tuum*. Nam ſunt alij, quibus ita plerumque illuſio naſcitur, vt eorum animus etiam in ſomno poſitus turpibus imaginationibus non fœdetur. Qua in re vnum ibi oſtenditur, ſi ipſa mens non tamen ſit rea, vel ſuo iudicio libera, cum ſe & dormiente corpore nihil meminit vidiſſe. Si quidem, vt quidam Patrum ait, ſi tale aliquid euenerit per ſomnum abſque phantaſijs mulierum, non eſt peccatum. Ingenitus, inquit, humor in corpore, cum propria repleuerit receptacula, ſuis neceſſe eſt vt meatibus digeratur. Vbi vero viſus mulierum, & blandimenta carnis per ſomnia occurrunt, ſi per ſuperfluas & illecebroſas cogitationes contigerit, peccatum eſſe dicebat. Præterea quoque ſciendum eſt, quia

Matth. 5, 28.

Prou. 4, 23.

tres

tres ſunt motus corporales: vnus quidem naturalis; alius autem ex plenitudine ciborum, quando nutritur & fouetur corpus cibis ac potibus, ex quibus calor & ſanguis creſcunt, & excitant corpus ad libidinem; propter quod Dominus ait: *Videte ne grauentur corda veſtra in crapula & ebrietate*. Tertius vero motus eſt ex inſidijs & inuidia veniens dæmonum. Quapropter oportet vt ipſam nimiam abundantiam, fluxuſque libidinum per multam continentiam, & per multa ieiunia, & per continuas orationes reſtringamus: quia, vt ait beatus Auguſtinus, ſicut occiſus inimicus non facit nobis iniuriam, ſic mortificata caro non turbabit animam noſtram. Denique hi qui in delicijs viuunt, ſi forte corporis ſui ægritudo depoſcat, ab omnibus quæ iudicauerit medicus eſſe noxia, abſtinebunt abſque mora; cur non multo magis hoc nos facimus, quibus ſanitas animæ & ſpiritus eſt expetenda? Tales enim debet Dominus habere miniſtros, qui nulla carnis contagione corrumpantur, ſed potius caſtitatis continentia ſplendeant mente & corpore. Luc. 21.

Cap. XXXVIII. *De aſſiduitate lectionis & orationis.*

Oportet autem nos aſſiduitatem habere legendi, & inſtantiam orandi. Nam aſſiduitate lectionis munitur homo à peccato, iuxta prophetam, qui ait: *In corde meo abſcondi eloquia tua, vt non peccem tibi*. Hæc ſunt enim arma, lectio videlicet & oratio, quibus diabolus expugnatur, & æterna beatitudo acquiritur. His enim armis vitia comprimuntur, & virtutes nutriuntur. In his ergo quaſi in ſpeculo quodam ſeipſum conſiderare poteſt homo, qualis ſit, vel quo tendat, aut qualiter ſe dirigat. Ideoque qui vult cum Deo ſemper eſſe, debet frequenter legere, & frequenter orare. Nam cum oramus, ipſi cum Deo loquimur; cum vero legimus, Deus nobiſcum loquitur. Gemi- Pſal. 118, 11.

num autem confert donum lectio ſacrarum ſcripturarum: vnum, quia intellectum mentis erudit; alterum, quia à mundi vanitate hominem abſtrahit, & ad amorem Dei perducit. Lectio aſſidua timorem gehennæ incutit, animam purificat, & ad gaudia ſuperna legentis cor inſtigat. Sicut enim ex carnalibus eſcis alitur caro, ita ex diuinis eloquijs nutritur ac paſcitur interior homo: vnde ait propheta: *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, Domine, ſuper mel & fauum ori meo*. Omnis plane ſcriptura ſancta ad noſtram ſcripta eſt ſalutem & doctrinam, vt per cōſolationem ſcripturarum in bonis actibus proficiamus. Sicut enim cæcus ſæpius offendit, quam videns; ſic ignorans Dei legem ignoranter ſæpius peccat, quam ille qui eam nouit. Multi namque habent intelligentiæ ingenium, ſed negligunt lectionis ſtudium; & quod legendo ſcire potuerunt, negligendo neſciunt. Multi etiam legunt, & ab ipſa lectione ieiuni ſunt: de quibus ait propheta: *Seminaſtis multum, & intuliſtis parum: comediſtis, & non eſtis ſatiati; bibiſtis, & non eſtis ebriati*. Multum cordi ſuo ſeminat, ſed parum recipit, qui de mandatis cæleſtibus vel legendo, vel audiendo multa cognoſcit, ſed negligenter operando pauca fructificat. Comedit, & non ſatiatur, qui verba Dei audiens lucra vel gloriam ſæculi concupiſcit. Bibit, & non inebriatur, qui ad vocem lectionis vel prædicationis aurem inclinat, ſed mentem non mutat. Bibit, & inebriatus non eſt, qui ea quæ ſunt huius ſæculi adipiſci deſiderat. Solet enim per ebrietatem bibentium mens turbari. Si enim quis debriatus eſſet, mentem proculdubio mutaſſet, vt terrena iam non quæreret, iam vana & tranſitoria quæ amauerat, non amaret. Ille enim beatiſſimus eſt, qui diuinas ſcripturas legens verba vertit in opera. Nemo enim poteſt ſenſum ſcripturæ ſacræ plene cognoſcere, niſi legendi familiaritate. Nam ſicut terra, quæ quanto amplius excolitur, tanto vberiorem fructum reddit; ſic quanto quiſque

Ibid. 103.

Aggæi 1, 6.

que frequentius legit, tanto ex ea vberiorem intelligentiam capit. Non oportet ſolitarios gentilium libros legere, ne forte per oblectamenta inanium fabularum, vel figmenta poëtarum, mentem excitent ad incentiua libidinum. Neque etiam ſecreta Dei nimis oportet rimari, ſcriptura dicente: *Altiora te ne quæſieris, & fortiora te ne ſcrutatus fueris.* Vnde Apoſtolus mirans aiebat: *O altitudo diuitiarum ſcientiæ & ſapientiæ Dei, quam inſcrutabilia ſunt iudicia, & inueſtigabiles viæ eius!* Quapropter caute meditanda, cautoque ſunt ſenſu ea quæ leguntur rimanda; & iuxta Apoſtoli mandata, teneamus quæ recta ſunt, & refutemus ea quæ contraria veritati exiſtunt. Sicque in bonis inſtruamur, vt à malis Deo auxiliante illæſi permaneamus.

Eccl. 3, 22.
Rom. 11, 33.

CAP. XXXIX. *De quotidiano opere manuum ſolitariorum.*

Si quando enim ab oratione & lectione ceſſemus, manuum operationibus inſiſtere debemus, propter hoc quod ſcriptum eſt: *Otioſitas inimica eſt animæ.* Antiquus etenim hoſtis eum, quem otioſum inuenerit, facile ad vitia rapit: nam ſancti patres noſtri & apoſtoli de labore manuum ſuarum viuebant; Vnde apoſtolus Theſſalonicenſibus ſcribens, ait: *Ipſi enim ſcitis quemadmodum oportet imitari nos; quoniam non inquieti fuimus inter vos; neque panem gratis manducauimus ab aliquo, ſed in labore & fatigatione, nocte & die operantes manibus noſtris, ne quem veſtrum grauaremus: Non quaſi non habuerimus poteſtatem, ſicut & cæteri, ſed vt noſmetipſos formam daremus vobis ad imitandum nos. Nam cum eſſemus apud vos, denuntiabamus, quoniam ſi quis non vult operari, nec manducet.* Cum enim iſte ſanctus Apoſtolus, qui euangelium prædicabat, nolebat panem gratis manducare, ſed in labore & fatigatione victum quærebat, qua nos fiducia otioſis manibus gratis panem comedere audebimus,

2. Theſ. 3, 7.

quibus non ſolum nulla prædicatio verbi commiſſa eſt, ſed ne vlla quidem, niſi animæ noſtræ ſolius cura mandatur? Proinde neceſſe eſt nobis laborare manibus noſtris quod bonum eſt, vt habeamus vnde viuamus, & vnde aliquid neceſſitatem patientibus tribuamus. Vnde ſanctus Cæſarius dixit: Sic lectioni & orationi debetis incumbere, vt etiam manibus poſſitis aliquid exercere; maiorem quoque diei partem ſancto operi dedicare. Sed quærendum nobis eſt, cur doctor gentium, & prædicator euangelij dicit ſe non panem ab aliquo gratis manducaſſe, qui
1. Cor. 9, 14. nouit Dominum præcepiſſe, vt *qui Euangelium annuntiant, de Euangelio viuant*. Et rurſum: *Dignus eſt operarius mercede*
Luc. 10, 7. *ſua & cibo ſuo*. Ideo quippe manibus operabatur vnde viuebat, quia indignum erat ab his aliquid accipere, qui errori ſtudebant. Peccat enim, & libertatem prædicandi amittit, qui ab eo accipit munus, qui ideo dat, ne corripia-
1. Cor. 6. tur. Vnde idem Apoſtolus dicebat: *Omnia mihi licent, ſed non omnia mihi expediunt*. Hoc ideo dixit, quia licebat illi ab his queis prædicabat ſumptus accipere: ſed quoniam ſciebat pſeudoapoſtolos occaſionem accipiendi quærere, noluit ab his accipere, ne cauſa ventris vigor euangelicæ veritatis torpeſceret. Non enim inſtanter poteſt argui à quo accipitur. Quamuis enim idem apoſtolus pro occaſione ſuperius dicta elegerit manibus ſuis laborare, vnde viueret, tamen quoties illi neceſſitas erat, à fidelibus victum accipiebat. Itaque cum eſſet quodam tempore in magna indigentia, miſſum eſt illi à fratribus vnde neceſſitati & indigentiæ eius miniſtraretur. Reſpondit autem
Philip. 4. 14. illis gratias agens, & dixit: *Bene feciſtis communicare neceſſitatibus meis. Ego enim didici in quibus ſum, ſufficiens eſſe. Scio enim eſurire & abundare, noui & penuriam pati. Omnia poſſum in eo qui me confortat. Verumtamen vos bene feciſtis mittere vſibus meis*. Hic autem oſtenditur, quia aliquando accipiebat ſuſtentationem neceſſitatis à fidelibus. Qua de

cau-

cauſa beatus Auguſtinus nobis dat conſilium, dicens: Qui ergo non poſſunt facere ſicut Paulus, vt manibus ſuis ſe transſigant, accipiant à populo vnde ſuſtentent ſuam neceſſitatem, ſed non negligant eorum infirmitatem. Si in noſtra, inquit, domo vel ſocietate æger eſt aliquis, non prohibeo religioſos, vel religioſas mittere illis quod eis videtur vt mittant; neque iſtis prohibeo vt non recipiant. Nam & ipſe Dominus, cui angeli miniſtrauerant, loculos habebat, & à fidelibus oblata ſuſcipiens, & ſuis diſcipulis, & alijs indigentibus, neceſſaria tribuebat.

Quanquam autem ita dictum ſit, oportet tamen ſolitarios proprijs manibus inſtanter laborare, etiamſi aliunde habuerint vnde viuant. Sic faciebat Paulus primus & probatiſſimus eremitarum. Cum eſſet in eremo vaſtiore, ſecurus erat de victu, quia de fructibus palmarum, & de oleribus herbarum veſcebatur tantum; tamen colligebat folia palmarum, & quotidianum penſum, velut exinde ſuſtentandus eſſet, à ſemetipſo iugiter exigebat. Cumque opere totius anni antrum eius fuiſſet impletum, id quod ſollicita cura laborauerat annis ſingulis, igne ſuppoſito concremabat. Iſte enim non pro neceſſitate victus, vt dictum eſt, laborabat, ſed pro corporis afflictione, & cordis purgatione, atque cogitationum ſoliditate, ſeu perſeuerantia cellæ hoc faciebat. Dicebat autem, ſine opere manuum nec in loco poſſe perdurare ſolitarium, nec ad perfectionis culmen aliquando conſcendere. Econtra vero fuit alius frater, qui veniens ad Abbatem Siluanum in monte Sina, vidit ibi fratres operantes, & dixit eis: Nolite operari cibum qui perit, ſed qui permanet in vitam æternam. Maria optimam partem elegit. Et dixit ſenex diſcipulo ſuo: Vade, voca fratrem iſtum, & mitte illum in cellam vbi nihil eſt. Et cum facta fuiſſet hora nona, intendebat idem frater ad oſtium, ſi mitterent alij, & vocarent eum ad manducandum. Et cum nemo loqueretur

ei,

ei, ſurgens venit ad ſenem, & dixit ei: Abba, manducauerunt hodie fratres? Et dixit ei ſenex: Etiam iam comederunt. Et ille: Et quare, inquit, me non vocaſti? Et ſenex reſpondit: Tu homo ſpiritualis es, & hoc cibo non indiges; nos autem carnales ſumus, & manducare volumus, ideo manibus noſtris operamur: tu vero bonam partem elegiſti, tota die legens, & nolens ſumere carnalem cibum. Qui cum hoc audiſſet, proſtrauit ſe in terram humiliter pœnitentiam agens, & dixit: Ignoſce mihi Abba. Et ſenex dixit ei: Puto quod opus habet omnino Marthæ Maria. Per Martham enim Maria laudatur. Quapropter opus habent ſolitarij proprijs manibus laborare & operari vnde paſcantur; quia qui otioſa quiete perfruitur, niſi operi manuum inſtiterit, & niſi ſpiritualiter vixerit, more pecudum ſe componit.

Si quid vero ex operibus ſolitariorum venundandum eſt, videant ipſi, per quorum manus tranſeunda ſunt, ne aliquam fraudem præſumant inferre. Memorentur ſemper Ananiæ & Saphyræ, ne forte mortem, quam illi in corpore pertulerunt, hanc iſti in anima patiantur. In ipſis autem pretijs non ſubripiat auaritiæ malum, ſed ſemper aliquantulum vilius detur, quam ab alijs ſæcularibus datur; vt in omnibus glorificetur Deus.

Cap. XL. *Quod certis horis occupari debent ſolitarij in labore manuum.*

Ergo ſtatutis certiſque temporibus occupari ſolent ſolitarij in oratione & lectione, & certis iterum in labore manuum. Ideoque hac diſpoſitione credimus vtraque tempora ordinari, id eſt, vt omni tempore à mane vſque ad horam pene tertiam orationi & lectioni vacent. Ab hora autem tertia vſque ad horam quaſi nonam laborent quod neceſſarium fuerit; niſi forte paululum in ſtratis ſuis

æſti-

æſtiuo tempote pauſare voluerint, & ſemper intermiſceatur oratio cum opere. A nona quoque hora vſque ad veſperam iterum orationi & lectioni vacent.

Si vero neceſſitas loci, aut paupertas exegerit, magis in labore manuum demorentur. Omnia tamen menſurate fiant propter puſillanimes. Dominicis vero diebus ſiue feſtis, orationi tantum & lectioni vacent. In noctibus quoque vigilias ſacras & orationes puriſſimas deuotiſſime peragant. Infirmi namque ſolitarij talia opera agant, vt nec otioſi ſint, nec violentia laboris opprimantur. Qui vero ita fuerint infirmati, aut ſenectute grauati, vt neque legere, neque operari queant, vel orationi tantum iuxta vires ſuas deuotiſſime inſtent. Hoc ſane præcipue monentes, vt ſi forte cui hæc diſpoſitio diſplicuerit, ordinet ſi melius aliter iudicauerit. Quibus autem horis reficere debeant in antea, Domino miſerante, dicturi ſumus.

Cap. XLI. *Vt ſolitarij nihil proprium habeant, & oblationes fidelium ſuſcipiant.*

Nihil ergo proprium ſolitarij habeant, præter vtenſilia, & vilia ſupellectilia, ſine quibus nullatenus poſſunt. Victum vero rationalem, & veſtem ſimplicem, aut de proprio labore, aut de fidelium oblatione habeant. Quicquid autem his ſuperfuerit, pauperibus tribuant. Nam, ſicut in ſuperiori capitulo continetur, licitum eſt eis à populo oblata ſuſcipere, ad ſuam & pauperum indigentiam ſuſtentandam. Vnde in libro Proſperi ita legitur: Propterea, inquit, Deus voluit cultores ſuos omnibus quæ habentur in mundo renuntiare, vt excluſa mundi cupiditate, diuina in eis caritas poſſit augeri, vel perfici. Et ideo decimas atque primitias frugum, primogenita & ſacrificia pro peccato, & vota, quæ ſibi Dominus iuſſit offerri, ſacerdotibus ac miniſtris diſtribui debere conſtituit, vt deuotiſſimo populo

populo

pulo vitæ neceſſaria miniſtrante, ipſi creatori ac paſtori ſuo liberis mentibus miniſtrarent, atque in eius cultu ſine vlla ſollicitudine corporali proficerent; ne terrenis occupationibus implicati, officio ſuo d'gnas excubias ſtrenue curare non poſſent. Item ibi: Denique ſanctus Paulinus, & beatus Hilarius omnia ſua aut parentibus reliquerunt, aut vendita pauperibus erogauerunt. Sed poſteã cum facti fuiſſent Epiſcopi, non contempſerunt eccleſiæ facultates, ſed fideliſſime diſpenſauerunt. Iſti ergo tam ſancti viri tamque perfecti pontifices factis euidentibus clamant, poſſe, & debere fieri, quod fecerunt. Qui vtique homines tam ſæcularium quam diuinarum litterarum ſine ambiguitate doctiſſimi, ſi ſcirent res eccleſiæ debere contemni, nunquam eas haberent, qui omnia ſua reliquerant. Vnde datur intelligi, quod tanti ac tales viri, qui volentes fieri diſcipuli Chriſti, renuntiauerunt omnibus quæ habebant, non vt poſſeſſores, ſed vt procuratores eccleſiæ facultates poſſidebant. Et ideo res eccleſiæ nihil aliud ſcientes eſſe, niſi vota fidelium, pretia peccatorum, & patrimonia pauperum, non eas vindicauerunt in vſus ſuos vt proprias, ſed vt commendatas pauperibus diuiſerunt. Item ibi: Sacerdos, inquit, non ſolum ſine cupiditate, ſed etiam cum laude pietatis accipit à populo diſpenſandã, & fideliter diſpenſat accepta; quia omnia ſua aut reliquit, aut Eccleſiæ rebus iunxit, & ſe in numero pauperum paupertatis amore conſtituit, ita vt vnde pauperibus ſubminiſtrat, inde etiam tanquam pauper voluntarius viuat.

De eadem re etiam in Regula Canonicorum legitur ita: Monachi namque ſiue ſolitarij, qui euangelicum præceptum ſequentes diſtractis atque renuntiatis omnibus patrimonia ſua Chriſto dederunt, merito de facultatibus eccleſiæ ſubſidium temporale accipiunt; vt quia toto mentis deſiderio cæleſtia appetunt, ſic in hac peregrinationis via ſumptibus dominicis ſuſtententur, quatenus ad eã

quæ

quæ contempſerunt minime redire qualibet neceſſitatis cauſa compellantur. Item ibi: Clericos, quos voluntas aut natiuitas pauperes fecit, in congregatione viuentes, neceſſaria vitæ accipiant: quia ad ea accipienda non eos habendi ducit cupiditas, ſed cogit viuendi neceſſitas. Porro ſi tales fuerint, qui nec ſuas, nec eccleſiæ velint habere poſſeſſiones, horum neceſſitatibus prouidentiſſima gubernatione de facultatibus eccleſiæ Prælati debent ſubuenire, illud Proſperi attendentes: Quod habet, inquit, eccleſia, cum omnibus nihil habentibus commune habeat. Sed & eorum curam nihilominus gerere debent, quos aut infirmitas, aut ſenectus adgrauat. Poſt hæc autem memorari oportet hoc, quod in actibus Apoſtolorum legitur: *Afferentes*, inquit, *pretia prædiorum ſuorum, & ponebant ante pedes Apoſtolorum. Diſtribuebantur autem ſingulis prout vnicuique opus erat.* Item: *Neque egens quiſquam erat inter illos:* Et rurſum: *Nec quiſquam ſuum eſſe aliquid dicebat; ſed erant illis omnia communia.* Ita ergo & ſolitarij nec ſuum quicquam dicant, ſed ſint fideles diſpenſatores, & ea quæ pauperibus dare debent, non nimis in ſuos vſus reflectant: ne, quod abſit, cum Iuda, qui loculos Domini furatus fuerat, ſententiam damnationis incurrant; ſed potius de fideli adminiſtratione ab ipſo, cuius miniſtri eſſe noſcuntur, ineffabiliter remunerari mereantur. Act. 4. 34.

Cap. XLII. *Quibus horis oporteat ſolitarios reficere.*

STatuendum itaque cenſeo, quibus horis reficere debeant ſolitarij, ne forte quis propriam ſequatur voluntatem, & remiſſius viuat, quam neceſſe ſit. Quapropter tali diſpoſitione reor vtraque tempora ordinari. hoc eſt, ab octauis Paſchæ vſque ad Pentecoſten bis in die reficiant. His ergo diebus quarta & ſexta feria vſque ad nonam ieiunent: quia ſicut equis frena ſunt imponenda, ita corpora noſtra ieiu-

ieiunijs ſunt in frenanda. A Pentecoſte vſque ad Kalendas Septembris quarta & ſexta ſeptimaque feria ieiunent vſq; ad nonam. Reliquis vero diebus ad ſextam reficiant, & ad veſperam cœnent. A Kalendis autem Septembris vſque ad caput Quadrageſimę, ad nonam ſemper reficiant, niſi forte quis voluerit ieiunium vſque ad veſperam protelare. In quadrageſima vero vſque ad Paſcha, ad veſperam reficiant. Ipſa tamen veſpera ſic agatur, vt lumine lucernæ non indigeant reficientes, ſed luce adhuc diei manente omnia conſumimentur. Sed & omni tempore ſiue cœnæ, ſiue refectionis hora ſic temperetur, vt de luce fiant omnia. Præterea quoque ſi quis voluerit omni tempore ieiunare, exceptis dominicis & aliarum feſtiuitatum diebus, non prohibeatur ei; quia ſic faciebant ſancti Patres noſtri Antonius, & Benedictus, nec non Macarius, & cæteri alij.

Sed licet omni tempore vita ſolitariorum quadrageſimę debet obſeruationem habere; tamen quia paucorum eſt iſta virtus, ideo ſuademus ipſis diebus quadrageſimæ omni puritate vitam ſuam cuſtodire, omnes pariter negligentias aliorum temporum his diebus ſanctis diluere. Quod tunc digne fit, ſi ab omnibus vitijs nos temperemus; orationi cum fletibus, lectioni & compunctioni cordis atque abſtinentiæ operam demus. Ergo his diebus augeamus aliquid ad penſum ſolitum ſeruitutis noſtræ, orationes peculiares, ciborum & potus abſtinentiam; vt vnuſquiſque ſuper menſuram ſibi indictam aliquid cum propria voluntate & gaudio ſancti Spiritus offerat Deo: id eſt, ſubtrahat corpori ſuo de cibo & potu, de ſomno & quiete, de loquacitate & ſcurrilitate; & cum ſpiritualis deſiderij gaudio ſanctum Paſcha expectet.

Deinde omni tempore, ſiue prandij, ſiue cœnæ, mox vt ſurrexerint à refectione, ſedeant, ſi duo fuerint ſimul, & legat vnus collationes vel vitas Patrum, aut certe aliquid vnde ædificentur. Et lectis quatuor aut quinque folijs,

vel

vel quantum hora permiſerit, ſi meridies fuerit, aut paululum in ſtratis ſuis requieſcant, aut aliquod opus manuum agant. In tempore autem ieiunij lectione lecta, ſi veſpera fuerit, confeſtim vt à lectione ſurrexerint, ad completorium celebrandum veniant. Exeuntes autem à completorio nullatenus loquantur aliquid denuo, excepto ſi neceſſitatis cauſa Prælatus, aut aliquis è fratribus, aliquid alicui indicare voluerit, quod tamen & ipſum cum ſumma grauitate & moderatione honeſtiſſime fiat. Si autem vnus ſolummodo fuerit ſolitarius, ſimiliter faciat. Omni ſiquidem tempore ſilentio ſtudere debent ſolitarij, & maxime nocturnis horis. Si quis autem eorum nocturno tempore peculiariter voluerit orare, aut aliud aliquid agere, ſic agat ne alium inquietet.

Cap. XLIII. *De menſa ſolitariorum.*

Quotieſcumque ſolitarij aut de proprio labore, aut de fidelium oblatione, aliquam ſufficientiam ciborum & potius habuerint, ſemper ad menſulam ſuam pauperes & peregrinos habeant, & cum illis Chriſtum conuiuam eſſe nouerint. Si vero pauperes minus habuerint, quos de fratribus voluerint vocare, caritatis cauſa, in eorum pendeat arbitrio. Eis autem quos vocant, hoc quod Deus eis dederit, cum caritatis officio exhibeant. Ipſi tamen ſolitarij non ſolum à qualitate ciborum, ſed etiam à quantitate ſe cuſtodiant, & in pondere & menſura, cum ſine hoſpitibus fuerint, viuant. Cum autem aliqui ſimul fuerint cum eis, communes in cibo & potu ſe exhibeant, ob vanam gloriam deuitandam, ſed conſtitutionem Regulæ non tranſcendant.

Sufficere enim credimus ad refectionem quotidianam duo pulmentaria cocta, propter diuerſorum infirmitates, vt forte qui ex vno edere non potuerit, ex alio reficiatur.

Et ſi fuerint poma, aut leguminum naſcentia, addatur & tertium. Cibus autem illorum talis ſit: aliquando olera & legumina, aliquando caſeum & oua; interdumque piſciculos pro ſummis delicijs ducant. Quicquid enim, inquit Hieronymus, poſt gulam non ſentitur, idem tibi ſit quod panis & legumina. Panis autem libra vna propenſa ſufficiat in die, ſiue vna ſit refectio, ſiue prandij & cœnæ. Sunt enim qui plus, & ſunt qui minus indigent; quia nec robur vnum ineſt cunctis corporibus: & ideo de ciborum qualitate & quantitate non facile à nobis oportet diſputari, quia nec ab omnibus poteſt vniformis regula cuſtodiri. Tamen ſtudendum eſt, vt non ſemper ſaturitas edendi finem faciat, ſed voluntas: nec impleat ventris ſaturitatem edacitas, ſed comprimat parcitas. Vnde ait Apo-
Rom. 13, 14. ſtolus: *Et carnis curam ne feceritis in deſiderijs*. Non enim carnis curam omnimodis interdixit, ſed vt in deſiderijs ne fieret, prohibuit. A carnibus vero tam quadrupedum quam volucrum omnino abſtineant; niſi forte aliqui in graui ægritudine fuerint detenti. Ipſis enim pro reparatione tantum concedatur. Illico autem vt validiores effecti fuerint, à carnibus more ſolito abſtineant.

Cap. XLIV. *De crapula cauenda.*

In quantum ergo ſolitarij poſſunt, delicias & ciborum opulentias fugiant; & non ſolum à cupiditate pretioſorum ciborum, ſed etiam à nimia perceptione vilium ſe contineant: remota præ omnibus crapula, vt nunquam ſurripiat eis indigeries; quia nihil ſic contrarium eſt omni
Luc. 21, 34. Chriſtiano, quomodo crapula. Vnde Dominus ait: *Videte ne grauentur corda veſtra in crapula & ebrietate*. Nihil enim ſic inflammat & titillat membra genitalia, quomodo indigeſtus cibus, ructuſque conuulſus. Eſcæ enim multæ non ſolum corda noſtra, ſed etiam corpus & animam

de-

debilitant. Sæpe enim per ciborum auiditatem ſtomachi franguntur vires, necnon & abundantiam ſanguinis, & choleram, & plurimas ægritudines eſcarum nimietate patimur. Idcirco tantum cibum vnuſquiſque ſibi concedat, quantum ſuſtentatio corporis, non quantum deſiderium carnis expoſcit. Oportet itaque, vt caro noſtra ſubiecta ſit animæ noſtræ, & ſicut ancilla famuletur dominæ ſuæ. Non enim bene poſſumus vigilare, cum dapibus fuerit venter noſter onuſtus; ſed ſomno oppreſſi vigiliarum fructus amittimus, & maximum detrimentum animæ noſtræ acquirimus. Nam ſicut miles plurimo onere prægrauatur, & præpeditur ad bellum, ita præpeditur ſolitarius ad vigilias, cum eſcarum largitate ferueſcit.

Sed & diabolus plurimum inde gaudet, cum Dei ſeruos viderit nimio cibo refertos, ſicut legitur de quodam viro venerabili, ſancto Philiberto. Hic cum eſſet in quodam monaſterio, & iugum Chriſti ſuaue, & onus eius leue ſuſciperet, in tantum religionis cultum excreuit, vt etiam viris perfectioribus in abſtinentia & cæteris virtutibus imitabilis fieret. Cumque antiquus hoſtis eius inuideret abſtinentiam, quadam die pulſauit animum illius, vt ampliora ſumeret cibaria. Poſt hæc vero in ipſa nocte dum fuiſſet cibo ſaturatus, nutu Dei detectus inimicus ſancto Philiberto per ſomnium eſt oſtenſus, & cœpit ventrem eius velut gaudens palpare, ac dicere: Modo hic bene, modo hic bene. Tunc miles Domini agnoſcens iacula inimici, crucis ſe vallauit munimine, rigorem abſtinentiæ deinceps ſtuduit triplicare. Qua in re oſtenditur, qualibus quantiſue muſcipulis diabolus Dei ſeruos præpedire molitur, & quantum de nimia edacitate lætatur.

Ideoque ſtudeamus nos taliter ab eſcis temperare, vt ſi quando inimicus de nimia noſtra edacitate extiterit gauiſus, de noſtra iterum abſtinentia abſcedat confuſus. Omnia

nia tamen menſurate & cum diſcretione fiant; quia nimia abſtinentia ciborum non ſolum vires corporis frangit, ſed etiam intentionem animæ minuit, mentiſque ingenium marceſcere facit, & vigorem orationis amittit. Quapropter quicquid cum temperamento fit, ſalutare eſt; quod vero nimis & vltra modum fit, pernicioſum eſt, ſtudiumque ſuum in contrarium vertit. Vnde ſanctus Antonius dixit: Sunt quidam conterentes corpora ſua in abſtinentia, & quia non habuerunt diſcretionem, longe facti ſunt à Deo. Hinc beatus Gregorius ait: Plerumque enim dum plus quam neceſſe eſt per abſtinentiam caro atteritur, humilitas foris oſtenditur, ſed de hac ipſa humilitate grauiter intus ſuperbitur. Ideo ammonendi ſunt abſtinentes, vt ſollicite ſe ſemper aſpiciant, ne dum gulæ vitium fugiunt, in ſuperbiam aut vanam gloriam incidant. Et rurſum: ammonendi ſunt, vt abſtinentiam ſuam & ſemper ſine intermutatione cuſtodiant, & nunquam hanc apud occultum iudicem eximiæ virtutis credant; ne forte magni meriti ſe eſſe æſtimantes, corda in elationem leuent. Sic enim corpora noſtra, vel etiam corporum incentiua rigore diſtrictionis abſtinentiæ caſtigemus, vt à carnalibus deſiderijs abſolati, ſanctis virtutibus floreamus.

Cap. XLV. *De menſura potus ſolitariorum.*

Eamdem quippe menſuram potus, quam ſanctus Benedictus conſtituit monachis, eamdem & nos infirmorum contuentes imbecillitatem conſtituimus ſolitarijs: id eſt, vnicuique heminam vini per diem. Quibus autem donat Deus tolerantiam abſtinentiæ, propriam ſe habituros mercedem ſciant: *Vnuſquiſque enim*, vt ait Apoſtolus, *proprium donum habet ex Deo, alius quidem ſic, alius vero ſic.* Quod ſi loci neceſſitas, vel labor, aut infirmitas amplius popoſcerit, in eorum conſiſtat arbitrio; conſiderantes tamen

1. Cor. 7. 7.

men

men in omnibus, ne eis ſatietas aut ebrietas ſubripiat. Licet enim legamus vinum omnino monachorum vel ſolitariorum non eſſe, ſed quia noſtris temporibus id monachis aut ſolitarijs perſuaderi non poteſt, ſaltem & hoc conſentiamus, vt non vſque ad ſatietatem bibant, ſed parcius; quia vinum apoſtatare facit etiam ſapientes. Vbi autem neceſſitas loci expoſcit, vt nec ſupraſcripta menſura inueniri poſſit, ſed multo minus, aut ex toto nihil, benedicant Deum, qui ibi habitant, & non contriſtentur; ſed gaudeant, eo quod à tali peſte ſunt liberati. Hæc autem ante omnia admonentes, vt abſque murmurationibus ſint.

De vino autem abſtinendo Apoſtolus certam fixit regulam, dicens: *Nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria*. Quaſi Epheſ 5, diceret, luxuriam facit & nutrit vini perceptio nimia, non 18. natura. Et ideo ſolitarios non vti vino, ſed inebriari prohibeo; quandoquidem infirmum ſtomachum vſus moderatus vini confortat, ebrietas vero animum corpuſque debilitat. Denique Timotheo diſcipulo ſuo præcipit Apoſtolus dicens: *Noli aquam bibere; ſed modico vino vtere; propter* Tim. 5, *ſtomachi dolorem, & propter frequentes tuas infirmitates*. Ac per 23 hoc nihil contra abſtinentiam faciunt, qui vinum non pro ebrietate, ſed tantum pro corporis ſalute percipiunt; nec hoc eis offert voluntas, ſed permittit infirmitas. Si autem infirmitas defuerit, à vino eſt abſtinendum; ne vini perceptio, quæ infirmum corpus ſuſtentat, ſanum incendat. Quoniam quidem vino vti, & vſui habere oleum nullus dixerit eſſe peccatum: in his autem regionibus vbi defuerit oleum, ſi neceſſitas expoſcerit, adipe vtantur interdum.

CAP. XLVI. *De ebrietate cauenda, & de laude ſobrietatis.*

Ante omnia autem ebrietatis vitium ſolitarij caueant, quia ſcriptum eſt: *Homo ebrioſus ſeruus eſt omnium vitio-*

vitiorum. Nullum enim peccatum vincere valet, qui multo vino captus eſt. Vnde Salomon dixit: *Luxurioſa res vinum, & tumultuoſa ebrietas; quicunque in his delectatur non erit ſapiens*. Et iterum: *Non intuearis in vino quomodo flaueſcit, dum ſplenduerit in vitro color eius: ingreditur blande, ſed nouiſſime mordebit vt coluber; & ſicut regulus venenum diffundet. Nullum ſecretum eſt vbi ebrietas regnat*. Hinc beatus Hieronymus ait: ebrietas ſemper flagitiorum mater eſt, radix criminum, materia culparum, & origo omnium vitiorum. Venter enim mero æſtuans cito deſpumat in libidines. Quapropter ebrietatem fugiamus, ne crimen luxuriæ incurramus. Plerique homines per vinum maximam debilitatem corporis contraxerunt, nec potuerunt conſequi priſtinam ſanitatem, quia non temperauerunt gulæ ardorem. Per vinolentiam enim armatur os ad maledicta, & conuitia proximorum, & mens immutatur, atque balbutit lingua. Huiuſmodi enim vir cum ſe putat bibere, bibitur; ſicut piſcis cum auidis faucibus properat, vt glutiat eſcam, repente hamum inter fauces reperit, ita & ebrioſus inimicum intra ſe vinum ſuſcipit, & heu! homo rationabilis, vt irrationabile animal capitur. Nihil eſt aliud ebrietas, quam manifeſtiſſimus dæmon. Idcirco non quantum gula exigit, ſed quantum naturæ imbecillitas poſcit, bibamus. Vinum enim nobis Dominus non ad ebrietatem, ſed ad lætitiam cordis creauit. Nam ſicut ebrietas mater eſt omnium vitiorum, ita ſobrietas mater eſt omnium virtutum. Sobrietas quippe eſt corporis & animæ vtilis medicina. Conſeruat autem memoriam, acuit ſenſum, ſincerat mentem, mitigat vitia, frangit libidinem, propagat ſenectutem, reuelat diuini ſacramenti arcana, atque ſtantem & in omnibus caſtum hominem facit. Itaque in omnibus exhibeamus nos ſobrios, vt ſobrietas nos per omnia exhibeat ſanos & caſtos.

Prouer. 20, 1. Ibid. 23, 31. Ibid. 31. 4.

CAP. XLVII. *Si omnes æqualiter neceſſaria vitæ debent accipere.*

BEatus igitur Auguſtinus, vir per omnia diſcretus, ait: Victus & tegumentum non æqualiter omnibus tribuatur, ſed potius ſicut vnicuique opus fuerit. Sic enim legitur in actibus Apoſtolorum: *Diſtribuebatur ſingulis prout vnicuique opus erat; & nullus egens erat inter illos.* Vbi non dicimus quod perſonarum ſit apud Deum acceptio, ſed infirmitatum conſideratio: vt qui minus indiget, gratias agat Deo; qui vero plus indiget, humilietur pro infirmitate, & non extollatur pro miſericordia, & tamen Deo gratias agat, quatenus in omnibus benedicatur Deus. Quare in collationibus Patrum tale datur exemplum, & licet ſit prolixum, eſt tamen in hac re proficuum, vt mihi videtur. Venit aliquando quidam monachus ab vrbe Roma, qui in Palatio magnum locum habuit, & habitabat in Sciti in vicinitate eccleſiæ. Habebat autem ſecum vnum ex ſeruis ſuis, qui miniſtrabat ei. Videns autem presbyter eccleſiæ infirmitatem eius, & recognoſcens, quia vir ille eſſet de delicijs, ex hoc quod Deus ei donabat mittebat ei. Qui cum viginti quinque annos feciſſet in Sciti, factus eſt vir contemplator præuidens & nominatiſſimus. Audiens autem quidam de magnis monachis Ægyptiorum opinionem eius, venit videre eum, ſperans conuerſationem corporalem inuenire apud eum plus arduam. Qui cum intraſſet, ſalutauit eum, & facientes orationem ſederunt. Videns autem eum Ægyptius veſtitum mollibus rebus, & pellem ſtratam ſub ipſo; & modicum capitale ſub caput eius, ſed & pedes mundos habentem cum galliculis, ſcandalizatus eſt intra ſe de eo; quia in illo loco non erat conſuetudo taliter conuerſandi, ſed magis duram abſtinentiam habere conſueuerant. Senex autem ille Romanus habens contemplationem, ſiue præuidentiæ

Act.4 34. 35.

tiæ gratiam, intellexit quia ſcandalizatus fuiſſet Ægyptius monachus in ipſo, & dixit miniſtro ſuo: Fac nobis hodie propter Abbatem qui venit, bonam diem. Coxit autem parua olera quæ habebat, & ſurgentes hora competenti comederunt. Habuit etiam modicum vini ſenex propter infirmitatem ſuam, & illud biberunt. Et dum factum eſſet veſpere, dixerunt duodecim pſalmos, & dormierunt. Similiter & in nocte. Surgens autem mane Ægyptius ille dixit ei: Ora pro me. Et egreſſus eſt non ædificatus in eo. Et cum paululum diſceſſiſſet, volens eum ſenex ille Romanus ſanare, miſit poſt illum & reuocauit eum. Qui cum veniſſet, iterum ſuſcepit eum cum gaudio. Et interrogauit eum dicens: Ex qua prouincia es? Et ille reſpondit: Aegyptius ſum. Et dixit: Cuius ciuitatis? At ille dixit: Ego omnino non fui de ciuitate, nec habitaui in ea. Et ſenex dixit ei: Antequam Monachus eſſes quid operabaris in poſſeſſione qua manebas? Et ille: Cuſtos eram agrorum: Et dixit ei, vbi dormiebas? Reſpondit Aegyptius: In agro. Et Romanus ait: Habebas aliquod ſtratum? Et ille: Ego in agro debui habere ſtramenta? Et ſenex, Quomodo dormiebas? Reſpondit Aegyptius: in terra nuda. Et Romanus ait: Quid manducabas in agro, aut quale vinum bibebas? Et ille: Manducabam panem ſiccum, & ſi inueniebam aliquid de ſalſamentis, & bibebam aquam. Ad hæc ſenex Romanus dixit ei: Grandis tibi labor erat. Et adiecit: Erat tibi vel balneum in poſſeſſione vbi lauares? Et Aegyptius: Non; ſed in flumine lauabam quando volebam. Cum ergo hæc omnia ſenex ab eo inquiſiſſet, & cognouiſſet modum prioris vitæ eius, atque labores, volens eum proficere, narrauit ei vitam ſuam præteritam, quam habebat dum eſſet ſæcularis, dicens: Me miſerum quem vides, de magna ciuitate Romana ſum, habens in palatio maximum locum apud Imperatorem. Cumque audiſſet Aegyptius initia verborum

rum eius, ſtatim compunctus eſt, & ſollicite quæ dicebantur ab eo auſcultabat. Et ſenex adiecit: Reliqui ergo Romam, & veni in ſolitudinem iſtam. Et iterum dixit: Me quem vides, habui domos amplas & magnas, & pecunias multas, & contemnens eas veni, & maneo in iſta paruula curua cella. Audi adhuc: Habui etiam lectos ex auro veſtitos, & pretioſiſſima ſtramenta: & pro his dedit mihi Deus ſtramentum hoc de papyro, & hanc pellem. Sed & veſtes meæ inæſtimabili pretio erant, & pro his vtor has viles reſcellas. In prandio quoque meo multum aurum expendebatur, & pro illo dedit mihi Deus modica olera hæc, & paruulum calicem vini. Erant & qui ſeruiebant mihi plurimi ſerui: & pro omnibus illis, iſtum Deus compunxit, vt miniſtraret mihi. Pro balneo autem profundo, aqua modica vtor ad pedes meos, & galliculis propter infirmitatem meam. Et rurſum pro calamis & cithara, & alio muſico opere, quo delectabar in conuiuijs meis, decanto in die duodecim pſalmos, ſimiliter & in nocte: ſed & pro peccatis meis, quæ ante faciebam, exhibeo Deo modicum ſeruitium. Vnde rogo te, Abba, vt non ſcandalizeris propter infirmitatem meam. Et hæc audiens Ægyptius, atque in ſemetipſo reuerſus dixit: Væ mihi, quia de multa tribulatione & labore ſæculi magis ad repauſandum in conuerſationem monachi veni, & quæ non habebam tunc, modo habeo: Tu autem ex multa delectatione ſæculi, voluntate propria, in tribulationem hanc veniſti: & ex multa gloria ac copioſis diuitijs, hanc humilitatem atque paupertatem arripuiſti. Ex quo multum proficiens Aegyptius, vale dicto diſceſſit; & dehinc factus ei amicus ſæpe ad eum veniebat ſuæ vtilitatis cauſa. Erat autem idem Romanus vir diſcernens in bonis, & repletus optimo odore Spiritus ſancti. Quapropter habenda eſt inter nobiles & ignobiles, inter ſanos & infirmos, inter ſenes & iuuenes magna diſcretio. Non enim poſſunt hi, qui de delicijs veniunt, & hi qui nunquam in delicijs fuerunt, æqualem

tenere rigorem abſtinentiæ. Neque ſani & infirmi æqualiter abſtinere poſſunt. Idcirco ſecundum conſilium Apoſtoli: *Is qui non manducat, manducantem non ſpernat; & qui manducat non manducantem non iudicet.* Sed alterutrum pie ſubportantes conſiderent infirmitates illorum.

Rom. 14. 3.

Cap. XLVIII. *De infirmis & ſenibus ſolitarijs.*

Infirmorum autem & ſenum cura ante omnia & ſuper omnia adhibenda eſt, vt ſicut reuera Chriſto, ita eis ſeruiatur: Ipſemet enim in iudicio dicit iuſtis: *Infirmus fui, & viſitaſtis me.* Et, *Quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis.* Sed & illi imbecilles & infirmi conſiderent in honorem Dei ſibi ſeruiri; & non ſuperfluitate ſua, atque nugacitate verborum contriſtent fratres ſeruientes ſibi. Qui tamen, ſi exceſſerint, patienter ſunt portandi; quia de talibus copioſior merces acquiritur in regno Dei. Ergo cura maxima ſit Prælatis ac cæteris fratribus, ne aliquam negligentiam patiantur; ſed eis compatiendo ſubueniant, & aſſiduis viſitationibus, ſanctarumque ſcripturarum conſolationibus, necnon & propriarum rerum facultatibus adminicula præbeant neceſſaria. Deputetur autem frater timens Deum, & diligens atque ſollicitus, qui eis ea, quibus opus habuerint, miſericorditer adminiſtret. & balnearum vſus quoties expedit, offerat: Sed & carnium eſus, ſi voluerint, pro reparatione tantum vſque dum meliorati fuerint, comedant. Cellulæ infirmorum infirmitatis tempore ſub ſigillo minime habeantur, quatenus à fratribus viſitari poſſint. Ipſi tamen caueant ne foras vltra conſtitutum terminum exeant, ſi ab Epiſcopo ſunt recluſi & ſigillati. Non enim eos teneat ſigillum ceræ vel plumbi, ſed ſigillum Chriſti. Sic namque legitur in libro Dialogorum feciſſe quondam venerabilem virum, nomine Martinum: Qui cum in quodam monte necdum clauſo ſpecu habitaret, catena ſibi ferrea pedem ligauit,

Matt. 25. 36.

eam-

eamque ſaxo ex parte altera adfixit, ne ei vltra liceret progredi, quam catenæ eiuſdem quantitas tendebatur. Quod vir vitæ venerabilis Benedictus audiens, ei per diſcipulum ſuum mandare curauit: Si ſeruus es Chriſti, non te teneat catena ferri, ſed catena Chriſti. Ad quam vocem Martinus eamdem protinus ſoluit compedem; ſed nunquam poſtmodum tetendit pedem vltra locum, quo hunc tendere conſueuerat ligatum. Atque poſtea in tanto ſe ſpatio ſine catena coërcuit, in quanto & antea ligatus permanſit. Ita ergo & recluſi faciant. Illico autem vt ab infirmitate conualeſcere cœperint, more ſolito oſtium cellulæ ſigilletur, & ſoli iterum maneant.

Curam autem habeant maximam Prælati, vt diximus, ne à Cellerarijs negligantur ſenes & infirmi; quia ad magiſtros reſpicit, quicquid à diſcipulis delinquitur. Conſideretur autem ſemper eorum imbecillitas, & nullatenus in eis diſtrictio Regulæ teneatur in alimentis, ſiue cæteris neceſſarijs; ſed ſit in eis pia conſideratio, & præueniant, ſi neceſſe fuerit, horas canonicas.

Cap. XLIX. *De veſtimentis & calceamentis ſolitariorum.*

Oportet itaque ſolitarios ſanctarum ſcripturarum auctoritati parere, ſanctorumque Patrum documenta vigilanter perpendere, vt humilitatem, quam corde geſtant, actu, habitu, etiam ipſo inceſſu religioſiſſime demonſtrent: pluſque velint ſancta conuerſatione eximijſque moribus, quam ornatu veſtium fulgere. Quantũ igitur à ſuperfluo & immoderato cultu veſtium ſe compeſcere debeant, multis ſanctorum Patrum exemplis perdoceri poteſt. Ait enim beatus Gregorius: Nemo æſtimet in fluxu atque ſtudio pretioſarum veſtium peccatum deeſſe; quia ſi hoc culpa non eſſet, nullo modo Dominus Ioannem de veſtimenti ſui aſperitate laudaſſet. Hinc rurſus ait: Nemo quippe

veſti-

veſtimenta præcipua niſi ad inanem gloriam quærit, videlicet vt honorabilior cæteris eſſe videatur. Nemo vult ibi pretioſis veſtibus indui, vbi ab alijs non poſſit videri. Pro ſola enim inani gloria veſtimenta pretioſa quæruntur. Hinc Baſilius dixit: Si enim ſtudium nobis habendum eſt omnium nos eſſe minimos, & omnium nouiſſimos, certum eſt, quia & indumentis omnium nos putare debemus nouiſſimos. Hinc Caſſianus dicit: Oportet vt talis ſit veſtis ſolitarij, quæ corpus contegens, tantum verecundiam nuditatis cooperiat, & frigoris iniuriam repellat, non quæ occaſionem vanitatis enutriat. Quæ ita ſit vilis, vt nulla coloris vel compoſitionis nouitate inter cæteros fratres ſpirituales inſignis habeatur. Hinc Iſidorus ait: Veſtimenta ſolitariorum nec multum vilia, nec multum ſint pretioſa: quia nimis pretioſa veſtis animum ad laſciuiam pertrahit; nimis vilis aut dolorem cordis parit, aut morbum vanæ gloriæ contrahit. Hactenus de qualitate veſtium diximus, nunc autem & de quantitate aliquid dicamus. Veſtimenta quippe non multa, nec ſuperflua ſint ſolitarijs, imitantes dictum Dei noſtri ad diſcipulos

Luc.9, 3. ſuos: *Neque duas tunicas habeatis*. Quas duas tunicas non numero intelligere debemus, ſed ſi alia geſtamus, & alia cauſa auaritiæ ſeruamus, hæc ſuperflua ſunt, & hæc pauperibus dare præcipimur. Vnde ſanctus Hieronymus ait: Quicquid corpora noſtra defendere poteſt, & humanæ ſuccurrere imbecillitati, hoc vna appellanda eſt tunica; & quicquid in præſentibus alimentis neceſſarium eſt, vnius diei victus appellatur. Vnde & præceptum à Domino eſt, ne cogitemus de craſtino, hoc eſt, de futuro tempore.

1.Tim.6, 8. Et Apoſtolus: *Habentes*, inquit, *victum, & veſtimentum, his contenti ſimus. Nam qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & deſideria multa, & inutilia, & nociua, quæ hominem mergunt in interitum & perditionem*. Qua de cauſa ad Regulam beati Benedicti recurrimus, & quan-

quantum ipſe conceſſit monachis habere de veſtimentis, & nos concedamus ſolitarijs: id eſt, propter noctes, & propter ipſa veſtimenta lauanda habeant, ſi monachi ſunt, duas tunicas & duas cucullas. Si vero nondum aſſumpſerunt propoſitum monachale, cucullas non induant, ſed cappas; in æſtate puram, in hyeme villoſam. Habeant etiam pelliceam vnam de pellibus, & duas ſtamineas, & duo femoralia. Femoralium autem vſus cuiquam permittendus eſt, & maxime his qui in miniſterio altaris implicantur. Reliqui vero gradus vtrum ea velint geſtare, an non, in ipſis ſit. Sint etiam illis indumenta pedum, caligæ, & pedules, & ſubtelaria. Hæc autem conſideratio in eorum pendeat arbitrio, vt ſecundum qualitatem locorum vbi habitant, & aerum temperiem veſtimenta habeant, quia in frigidis regionibus amplius indigetur, quam in calidis. Præterea quoque ſacerdotes veſtimenta ſacerdotalia, & altaris linteamina cũ ſumma diligentia conſeruent nitida; id eſt, vnuſquiſq; caſulam vnam, albas duas, amictos duos, ſtolas duas cum manipulis, duos etiam corporales, & duos linteos ſemper habeant nitidos, ſicut tantùm decet miniſterium.

CAP. L. *De lectiſternijs ſolitariorum.*

Solitarij autem ſicut in cæteris, ita etiam in lectiſternijs modum tenere debent diſcretionis: id eſt, non pretioſa velint habere lectualia, ſed vilia: veſtimenta quippe & calceamenta, vel lectualia eorum, nec nitida nimium, nec abiecta ſint plurimum. Inter vtrumque enim, vt diximus, virtus diſcretionis tenenda eſt. Sufficiant autem eis ſtramenta lectorum, matta, & cilicium, ſagum, vel toxa, & capitale. Veſtiti quoque dormiant & cincti, vt ſemper ſint parati. Quieſcentes autem in lectulis ſuis frequenter decantent cum Propheta: *Lauabo per ſingulas noctes lectum meum, lacrymis meis ſtratum meum rigabo.* Et iterum: Pſal.6,6.

Me-

Memor fui noctis, nominis tui Domine, & cuſtodiui legem tuam.
Pſal 118, 55. Et ſi ante non ſurrexerint, vel facto ſigno abſque mora ſurgentes; feſtinent ad opus Dei, cum omni tamen grauitate & modeſtia. Cum autem ſurrexerint, primum ſignum crucis frontibus ſuis imprimant, & cum ſilentio dicant:
Pſal 69, 1. *Deus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuandum me feſtina.* Et hoc cantantes mox ad oratorium pergant, & proſtrati in terra humiliter cum lacrymis & gemitu orent. Expleta autem oratione, neceſſaria corporum ſuorum prouideant. Inde reuertentes illico nocturnum officium ſolemniter & deuote incipiant. Euntes autem aliquo, vel redeuntes, ſemper ore & corde aliquid pſallant, quatenus cum Propheta fiducialiter dicere queant: *Benedicam Domi-*
Pſal. 33, 1. *num in omni tempore; ſemper laus eius in ore meo.*

CAP. LI. *Vt certo tempore ſeſe radant, ne ſint comati.*

In barbis quoque radendis & capillis tondendis, tenendus eſt etiam à ſolitarijs modus diſcretionis. Nam, ſicut legitur in vitis Patrum, fuit quidam vir ſanctus, nomine Apollonius, qui eos valde reprehendebat, qui barbam & comam capitis nutriebant. Dicebat autem: Certum eſt, quod iſti ab hominibus laudem quærunt, & oſtentationis cauſa barbam vel comam capitis nutriunt: cum mandatum ſit etiam ipſa ieiunia in occulto celebranda, vt Deo ſoli ſint cognita, qui videt quæ in occulto ſunt, & reddit in palam. Sed, vt mihi videtur, iſti non ſunt contenti eius remuneratione qui videt in occulto, ſed manifeſtari ſe apud homines volunt. Vnde etiam ad quemdam Romanum fertur dixiſſe beatus Gregorius iſtud prouerbium: Si ſanctitas, inquit, in barba eſt, tunc nemo ſanctior eſt hirco. Quapropter iuxta conſiderationem rationis arbitror congruum fore, vt ſolitarij, & præcipue illi qui ſacra myſteria contrectant, de quadraginta in quadraginta diebus ſe ra-

radant, & capillos tondeant, vt: iuxta Apoſtolum, *expoliantes nos veterem hominem cum actibus ſuis, induamus eum, qui renouatur in agnitionem Dei*: id eſt, criminibus carnis noſtræ; quaſi crinibus capitis exuamur, atque inde innouatis ſenſibus eniteſcamus. Quam renouationem in mente oportet fieri, ſed in capite demonſtrari, vbi ipſa mens noſcitur habitare. Habeant etiam infra cellulam retruſionis dolium, & quoties expedit, ſacerdotes pro munditia corporis balneorum vſibus fruantur. Sed fortaſſe aliqui dicent: ſanctus Antonius nunquam ſe balneauit. Quibus breuiter reſpondendum eſt: Si ſanctus Antonius nunquam ſe balneauit, nec vnquam miſſam cantauit: ideoque balneorum vſus in ſacerdotum relinquitur arbitrio, vt mundi & digni habeantur ſacra myſteria celebrare. *Coloſ. 3.*

CAP. LII. *De diſcipulis ſolitariorum, & de eorum obedientia.*

Diſcipuli ergo ſolitariorum ſæpe ammonendi ſunt, vt ſic viuant, quatenus alijs bonum exemplum præbeant, & humiliter magiſtrorum imperijs ſubiaceant. Mox ergo vt aliquid eis imperatum à magiſtris fuerit, ac ſi diuinitus imperetur moram pati neſciant in faciendo. Sed ipſa obedientia tunc acceptabilis erit Deo, & dulcis hominibus, ſi quod iubetur, non tarde, non tepide, aut cum reſponſo nolentis efficiatur; quia obedientia, quæ maioribus præbetur, Deo exhibetur: ipſe enim dixit: *Qui vos audit, me audit, &c.* Nam cum malo animo ſi obediat diſcipulus, & non ſolum ore, ſed etiam corde ſi murmurauerit, quamuis impleat iuſſionem magiſtri; tamen acceptabile non erit Deo, qui cor reſpicit murmurantis. Et pro tali facto nullam conſequitur gratiam, immo pœnam murmurantium incurrit, ſi non cum ſatiſfactione emendauerit. Quapropter hi tales relinquentes ſtatim quæ ſua ſunt, & voluntatem propriam deſerentes, ſecundum Domini ſen- *Luc. 10. 16.*

Ioan. 6. 38. tentiam, qui dixit: *Non veni voluntatem meam facere, ſed eius qui miſit me*: mox exoccupatis manibus, & quod agebant imperfectum relinquentes, vicino obedientiæ pede iubentis vocem factis ſequantur. Vnde in collationibus Patrum tale datur exemplum: Abbas Syluanus habuit diſcipulum quemdam, nomine Marcum, & hic fuerat magnæ obedientiæ, quique etiam ſcriptor erat. Diligebat autem eum ſenex propter obedientiam ſuam. Habebat autem alios vndecim diſcipulos, qui contriſtabantur pro eo, quod eum diligeret plus eis. Quod cum audiſſent vicini ſeniores, quia plus eum cæteris ſuis diſcipulis diligeret, moleſte tulerunt. Vna autem die venerunt ad eum: quos aſſumens ſecum Abbas Syluanus egreſſus cœpit ſingulorum diſcipulorum ſuorum cellas pulſare, dicens: Frater veni, quia opus te habeo: & vnus ex eis non eſt mox ſequutus eum. Venit autem ad cellam Marci, & dixit ei: Veni, frater, quia opus te habeo. Ille autem ſcribebat, & non perfecit litteram o, & venit. Et dixerunt ſenes: Vere Abba quem tu diligis diligimus, quoniam & Dominus diligit eum. Ideo iſtud hic poſui exemplum, vt diſcant diſcipuli agere obedientiam ſine mora. Ipſi quoque diſcipuli non ſint ſuperbi, non tardi, non turbulenti, non vinolenti, non multum edaces; ſed ſint moribus honeſti, ac Deum timentes. Qui etiam ea quæ Deus dederit tempore opportuno diligenter magiſtris adminiſtrent, & in miniſtrando nullatenus eos contriſtent; memores ſemper diuini ſermonis, vbi ait: *Qui ſcandalizauerit vnum de puſillis qui in me credunt, &c.* Illud etiam ad memoriam reuocent quod ait Apoſtolus: *Qui bene miniſtrat, gradum bonum ſibi acquirit.* Et rurſum, *Hilarem datorem diligit Deus*. Cui autem ſubſtantia non eſt, quæ tribuatur, ſermo reſponſionis porrigatur bonus. Sicut ſcriptum eſt: *Sermo bonus ſuper datum optimum*. Omnia autem vaſa eorum, cunctamque ſubſtantiam, ac ſi altaris vaſa ſacrata conſpiciant. Nihil ducant

Matth. 18, 6.

2. Cor. 9, 7.

Eccli. 18, 16. 17.

ne-

negligendum, neque auaritiæ ſtudeant, neque ſint prodigi, & extirpatores ſubſtantiæ illorum: ſed omnia menſurate faciant, & ſecundum iuſſionem magiſtrorum. Non enim velint habere ſolitarij plures diſcipulos; quia nequaquam vincere auaritiam poſſunt, quando ad multorum ſuſtentationem intendunt. Habeat autem vnuſquiſque vnum, aut duos, vel plurimum tres diſcipulos. Paucos tamen condiſcipulos ad conuiuendum, & plures ad docendum. Non tamen dicimus, vt ſcholas generaliter teneant: quamuis liceat, non tamen expedit. Vnde Apoſtolus: *Omnia*, inquit, *mihi licent, licet non omnia expediunt*. 1. *Cor.* 6. 12.

CAP. LIII. *De zelo bono, quem debent habere ſolitarij erga diſcipulos.*

VT autem ait ſanctus Benedictus, ſicut eſt zelus bonus, qui ſeparat hominem à vitijs, & ducit ad Deum, & ad vitam æternam; ita eſt & zelus amaritudinis, qui ſeparat à Deo, & ducit ad infernum. Hunc ergo zelum, qui ad vitam ducit æternam, feruentiſſimo amore exerceant ſolitarij erga diſcipulos; id eſt, vt infirmitates illorum ſiue corporum, ſiue morum, patientiſſime tolerent: & ſi forte aliquid deliquerint, cum omni moderatione eos corripiant. In ipſa autem correptione prudenter agant, & plus ſtudeant amari, quam timeri. Et ne quid nimis, ne dum nimis eradere cupiunt rubiginem, frangatur vas: ſuamque fragilitatem ſemper ſuſpecti ſint: meminerintque calamum quaſſatum non conterendum. In quibus non dicimus vt permittant nutriri vitia, neque diſſimulent peccata delinquentium, ſed mox vt oriri cœperint, quantum præualent, radicitus ea amputent: memores ſemper quia Heli ſacerdos pro filiorum iniquitate damnatus eſt. 1. *Reg.* 2. Quapropter teneant conſilium Apoſtoli dicentis: *Argue*, 1. *Tim.* 4.

obſecra, *increpa in omni patientia & doctrina*. Id eſt, indiſciplinatos durius argue; obedientes & mites, vt in melius proficiant, obſecra; negligentes & contemnentes increpa: omnia tamen cum patientia. Improbos autem, & duros, & ſuperbos, vel inobedientes, ſi ætas ſiuerit, verberum caſtigatione, & corporum afflictione coerceant, ſicut ſcri-
Prou. 25. ptum eſt: *Percute filium tuum virga, & animam eius de inferno liberabis*. Hoc ſummopere perpendentes, vt iuxta qualitatem vulnerum, exhibeant fomenta curationum. Caueant autem, vt dum alios de ammonitionibus ſuis emendare procurant, ipſi ab omnibus vitijs emendati inueniantur; ne forte alijs prædicantes, ipſi (quod abſit) reprobi efficiantur.

CAP. LIV. *Quomodo ieiunare debeant ſolitarij*.

SIc enim neceſſaria nobis ſunt ieiunia, ſicut vulneribus medicina: ita tamen, vt duarum rerum teſtimonio comprobentur, id eſt, oratione, & eleemoſyna. Vnde B. Auguſtinus ait: Bonum eſt ieiunare, ſed melius eſt eleemoſynam dare. Eleemoſyna enim ſufficit ſine ieiunio: ieiunium vero non ſufficit ſine eleemoſyna. Tale eſt ieiunium ſine eleemoſyna, qualis eſt ſine oleo lucerna. Et ſicut lucerna quæ ſine oleo accenditur, fumigare poteſt, lucem habere non poteſt: ita ieiunium ſine eleemoſyna, carnem quidem cruciat, ſed caritatis lumine animam non illuſtrat. Sed quærendum nobis eſt, quomodo ſolitarij eleemoſynam dare iubentur, qui non ſolum facultates, ſed etiam ſeipſos Domino fideliter obtulerunt. Ad hæc non ego, ſed Dominus per Prophetam reſpondit, dicens:
Iſai. 58, 7. *Frange eſurienti panem tuum, &c.* Non enim dixit: Da eſurienti totum panem tuum; ſed ait, *frange eſurienti panem*
2. Co r. 8, 13. *tuum*. Vnde Apoſtolus: *Non*, inquit, *vt alijs ſit refrigerium, vobis autem tribulatio. Sed ex æqualitate veſtra abundantia alio-*

aliorum ſuſtentet inopiam; vt & illorum abundantia veſtræ inopiæ ſit ſupplementum: Et alias ſcriptum eſt: *Si multum tibi fuerit, multum tribue; ſi autem exiguum fuerit, etiam exiguum da*. Tob. 4.8.
Tria ſunt enim genera eleemoſynarum, quæ indeſinenter agere debemus: Vnum corporale, egenti dare quicquid poterimus: alterum ſpiritale, dimittere à quo læſi fuerimus: tertium, delinquentes corrigere, & errantes in viam veritatis reducere. Ad hæc autem iungatur oratio, & erit ieiunium perfectum. Vnde dictum eſt: *Bona eſt oratio cum ieiunio*. Per ieiunia enim & orationes occulta myſteriorum cæleſtium reuelantur, diuinique ſacramenti arcana panduntur. Non enim quiſpiam poteſt virtutem perfectionis attingere, niſi prius ventris edomauerit ingluuiem. Ieiunia quippe moderata debent eſſe, ne nimis debilitent ſtomachum, quia modicus & temperatus cibus vtilis eſt corpori & animæ. Quærendum eſt etiam, ſi biduana ac triduana ieiunia facere oporteat ſolitarios. Ad quod beatus Hieronymus reſpondens, ait: Parcus cibus, & venter ſemper eſuriens triduanis ieiunijs præfertur: multoque melius eſt quotidie parum comedere, quam raro ſatis ſumere. Pluuia illa optima eſt, quæ ſenſim deſcendit in terram; nam ſubitus & nimius imber in præceps arua ſubuertit. Qua de re in collationibus Patrum ita legitur: Interrogauit, inquit, Abbas Ioſeph Abbatem Paſtorem dicens: Quomodo opus eſt ieiunare? Et reſpondit: Bonum eſt vt monachus, vel ſolitarius quotidie comedat, & paululum ſubtrahat ſibi de cibo, ne ſatietur. Et dixit Abbas Ioſeph: Ergo quando iuuenis eras, non ieiunabas biduanas? Dixit ſenex: Crede mihi, quia & triduanas, & hebdomadam: Sed hæc omnia probauerunt ſenes magni, & inuenerunt, quia bonum eſt quotidie manducare, & parum, vt ſit quotidie eſuries. Hanc enim viam regiam leuem nobis eſſe demonſtrauerunt. Nam biduana & triduana ieiunia vanam gloriam oſtendunt. Alius quidam

Tob. 12.8.

dam frater interrogauit dicens: Ieiunia & vigilias, quas facit homo, quid proficiunt? Dixit ei ſenex: Quoniam ipſa ſunt quæ faciunt humiliari animam. Vnde dicebat Dauid:
Pſal. 34. 13. *Humiliabam in ieiunio animam meã, & oratio mea in ſinu meo conuertetur.* Nam iuſti & prophetæ noſtri, quãdo à Deo aliquid impetrare volebant, ieiunio ſe affligebant; & ſic quod poſtulabant impetrare ſe gaudebant. Ita & nos ieiunando humiliemus animas noſtras, & tũc quod popoſcerimus, à Deo impetrabimus. Non ergo nos præferamus eis qui ieiunij noſtri nõ valent obtinere menſuram, ne forte plus humilitatis aliarumq; virtutum habeant illi; vnde iure nobis ieiunantibus & abſtinentibus prẹferantur. Neque enim iſtud ieiunium corporale ad perfectionem nobis proficit, niſi fuerit huic animæ quoque ieiunium copulatum. Habet namque anima ſuos noxios cibos, à quibus impinguata etiam ſine eſcarum abundantia ad luxuriæ prærupta deuoluitur. Nam ſuperbia, vana gloria, detractio, & inuidia, & cætera talia cibus eius ſunt. Nihil ergo nobis prodeſt ab eſcis carnalibus abſtinere, & talibus vitijs pectus replere. Quocirca ſi volumus nobis abſtinentiam noſtram ieiuniaque proficere, ab his & ab alijs omnibus vitijs nobis caueamus, & ad ſanctarum culmen virtutum, diuina opitulante gratia, nitamur conſcendere.

CAP. LV. *Quod ſolitarij pro hoſpitibus ieiunium ſoluant.*

De ſuſceptione itaque ſuperuenientium fratrum ob cauſam caritatis B. Proſper ita loquitur, dicens: Si enim propter quoſlibet aduenientes ieiunio intermiſſio reficio, non ſoluo ieiunium, ſed impleo caritatis officium. Cæterum ſi propter abſtinentiam, vel ieiunium meum, ſpirituales fratres, quos noui mea remiſſione delectari, contriſto, abſtinentia mea non eſt virtus dicenda, ſed vitium. Quoniam quidem ipſa abſtinentia ac ieiuniorum continua-

nuatio, niſi fuerit, quando res exigit, prætermiſſa, & me inflat, & fratrem meum, cui caritas iubet ſeruire, contriſtat; vel certe mihi nihil ineſſe caritatis ſupernæ demonſtrat. Hinc S. Benedictus ait: Omnes ſuperuenientes hoſpites tanquam Chriſtus ſuſcipiantur, quia ipſe dicturus eſt: *Hoſpes fui, & ſuſcepiſtis me*. Et omnibus congruus honor exhibeatur; maxime domeſticis fidei, & peregrinis. Et poſt pauca: Ieiunium, inquit, frangatur à monacho vel ſolitario propter hoſpitem, niſi forte præcipuus ſit dies ieiunij, qui non poſſit violari. Alijs vero temporibus conſuetudines ieiuniorum proſequantur. Pauperum vero, & peregrinorum maxime, cura ſollicite exhibeatur; quia in ipſis magis Chriſtus ſuſcipitur. Nam diuitum terror ipſe ſibi exigit honorem. Qua de re in collationibus Patrum tale datur exemplum. Abba Syluanus, dum cum diſcipulo ſuo Zacharia ad quoddam monaſterium viſitandi gratia perueniſſet, fecerunt eos monachi antequam egrederentur caritatis cauſa reficere. Erant autem dies ieiunij. Poſtquam autem egreſſi ſunt, inuenit diſcipulus eius aquam in via, & voluit bibere; & reſpiciens Abba Syluanus ait: Zacharia, noli bibere, an neſcis quia ieiunium eſt hodie? At ille dixit: Numquid non manducauimus hodie, Pater, ad monaſterium & bibimus? Dixit ſenex: Illud manducare caritatis fuit; nos autem teneamus ieiunium noſtrum, fili. Hic patenter oſtenditur, quia cum diſcretione vtrumque poſſumus agere, & cum ſuperuenientibus hoſpitibus caritatis cauſa aliquando reficere, & ieiunij regulam non prætermittere. Itaque ſanctus Caſſianus de eadem re interrogauit quemdam ſenem, dicens: Cur ſic indifferenter apud vos quotidiana ieiunia pro hoſpitibus ſoluuntur? Reſpondit ſenex: Ieiunium ſemper mecum eſt: Vos autem continuo dimiſſurus ſum, & mecum iugiter tenere non potero; ideo caritatis officium in vobis impleo, & adiecit, dicens: Non enim *poſſunt filij* Matt. 9, 15.

Spon-

ſponſi ieiunare, quamdiu cum illis eſt ſponſus: Cum autem diſceſſerit, tunc ieiunabunt. Ita & nos vobis dimiſſis licite ieiunij noſtri regulam obſeruabimus.

Cap. LVI. *De caritate*.

Caritas eſt dilectio Dei & proximi, in toto corde, & in tota mente. Inter cæteras quippe virtutes caritas obtinet principatum: ſine ipſa quidem ad perfectionis culmen nemo conſcendere valet. Tunc enim homo perfectus eſt, quando caritate plenus eſt, quam nos habere
Col. 3, 14. Apoſtolus præcipit, dicens: *Super omnia autem caritatem*
Rom. 12, 10. *habete, quod eſt vinculum perfectionis*. Et iterum: *Caritatem fraternitatis inuicem diligentes*. Hinc Petrus Apoſtolus ait:
1. Pet. 4. *Ante omnia autem caritatem in vobiſmetipſis continuam habentes; quia caritas operit multitudinem peccatorum*. Hinc Ioannes Apo-
1. Ioan. 4. ſtolus ait: *Deus caritas eſt, & qui manet in caritate, in Deo manet, & Deus in eo*. Quamobrem tenenda eſt ab omnibus ſanctis viris vnitas caritatis, & præcipue à ſolitarijs; quia quanto ſe ſubtrahunt mundo, tanto neceſſe eſt vt habeant dilectionem in Deo & proximo; & tunc ſeruant in ſe dilectionem Dei, quando à caritate non diuiduntur proxi-
Ioan. 13, 35. mi. Vnde ipſa veritas ait: *In hoc cognoſcent omnes, quia mei eſtis diſcipuli, ſi dilectionem habueritis ad inuicem*. Quantam enim caritatem ſancti Patres noſtri habebant ad inuicem, in præſenti exemplo manifeſtatur, quod ſubditur: Quodam tempore venit quidam frater ad ſanctum Macarium, & obtulit ei cauſa caritatis vuam vnam. Ille autem gratias egit Deo pro fratris officio; ſtatim ad alium fratrem, qui ei infirmior videbatur, ſecundum caritatem detulit eam; ſed & ipſe nihilominus plus de proximo quam de ſemetipſo cogitans, ad alium fratrem detulit eandem vuam: & ille iterum ad alium detulit eam; & rurſus ille ad alium; & ſic per omnes cellulas, quæ longe lateque

per

per eremum erant diſperſæ, ipſa vua circumportata eſt, ignorantibus omnibus quis eam primus miſiſſet. Ad vltimum quoque ipſi beato Macario defertur, qui eam miſerat primus. Gratulans autem ſanctus Macarius quod tantam videret in fratribus caritatem, tantamque continentiam, ad ampliora ſemetipſum ſpiritualis vitæ extendit exercitia. Credo enim quod inter iſtos ſanctos fratres erat perfecta caritas: quia nemo ex eis quærebat quæ ſua ſunt, ſed quæ alterius. Tanta eſt enim virtus caritatis, ſicut Apoſtolus teſtatur, vt nec martyrium, nec ſæculi contemptus, nec eleemoſynarum largitio ſine ipſa quicquam proſit. Quocirca ſi volumus ad ſupernam patriam feliciter peruenire, caritatem Dei & proximi ſtudeamus veraciter habere: quia ſicut ſine via nemo poteſt peruenire quo tendit; ita ſine caritate, quæ dicta eſt via, non ambulare poſſumus, ſed errare. Omnis inſuper bonitas ex caritate, & humilitate procedit. Et ſicut ignis ſine calore & ſplendore eſſe non poteſt, ita & caritas ſine humilitate & vera obedientia eſſe non poteſt. Sciendum eſt autem quia humilitas & obedientia, ac reliquæ virtutes cum corpore incipiunt, & cum corpore deficiunt, & tamen merces earum permanet in æternum: caritas vero in præſenti incipit ſæculo, & in futuro permanet cum Deo. 1.Cor.13.

CAP. LVII. *De humilitate.*

AD faſtigium ergo veræ humilitatis ſuo nos Dominus exemplo prouocare dignatus eſt, dicens: *Diſcite à me quia mitis ſum, & humilis corde: & inuenietis requiem animabus veſtris.* Hinc Petrus Apoſtolus ait: *Humiliamini ſub potenti manu Dei & exaltabit vos.* Hinc enim datur intelligi, quia quanto quiſque ſe pro Chriſti amore inclinat ad ima, tanto proficit in excelſo: & quanto ſuperbus glorioſior apparet inter homines, tanto deiectior erit ante Deum. Matth. 11, 29. 1. Pet. 5, 6.

Luc. 18, 14. Vnde idem Dominus ait: *Omnis qui ſe exaltat, humiliabitur; & qui ſe humiliat, exaltabitur*. Nam cum hæc dicit, oſtendit nobis omnem exaltationem genus eſſe ſuperbiæ. Deus enim humilis factus eſt noſtræ ſalutis cauſa: erubeſcat homo ſuperbus eſſe; quia, vt ait Salomon, *vbi fuerit ſuperbia, ibi erit & contumelia; vbi autem humilitas, ibi & ſapientia*. Et, ſuper eum requieſcet Spiritus ſanctus. Vnde ait Dominus per Prophetam: *Super quem requieſcet Spiritus meus, niſi ſuper humilem, & quietum, & trementem verba mea?* Quapropter quicunque humilis & quietus non erit, non poteſt in eo habitare gratia Spiritus ſancti. Illi autem panduntur ſecreta, & quod latet in diuinis ſermonibus, qui humilitatem tenet in moribus. Semper autem conſcientia ſolitariorum humilis debet eſſe, & triſtis; ſcilicet vt per humilitatem non ſuperbiat, & per vtilem mœrorem cor ad laſciuiam non diſſoluat. Per humilitatem etiam ſpiritus immundi Dei ſeruis ſubijciuntur. Vnde in collationibus Patrum ita legitur: Homo qui à dæmonio vexabatur, & fortiter ſpumabat, vidit quemdam ſenem ſolitarium, & eleuans manum percuſſit eum in maxilla; ſenex vero ſecundum Domini præceptum conuertit ei alteram. Statim autem dæmon non ferens incendium humilitatis illius, clamans & eiulans diſceſſit ab eo. Alio denique tempore tranſiens Abbas Macarius per eremum; ecce occurrit ei diabolus in via cum falce meſſoria. Voluit autem illum percutere de falce illa, & non potuit. Et dixit dæmon: Multam violentiam patior à te, ò Macari, quia non poſſum præualere aduerſum te. Ecce enim quicquid tu facis, & ego facio. Tu ieiunas, ego nihil comedo; tu vigilas, ego omnino non dormio. Vnum eſt autem ſolum in quo me ſuperas. Et dixit ei Abbas Macarius: Quid eſt illud? & reſpondit diabolus: Humilitas tua me vincit, propter quam non præualeo aduerſum te. O quanta eſt virtus humilitatis, quæ non ſolum homines ſaluat,

ſed

Marginal notes: Prou. 11, 2. — Iſai. 66, 2.

ſed etiam dæmones ſuperat. Quanta autem ſit virtus humilitatis iterum beatus Antonius oſtendit, dicens: Vidi omnes laqueos ſatanæ tenſos in terra, & ingemiſcens dixi: Quis putas tranſiet iſtos? & audiui vocem dicentem mihi: Humilitas. Quocirca inclinemus ceruicem cordis in vera humilitate, vt omnes laqueos ſatanæ poſſimus illæſi tranſire. Tunc enim veram humilitatem habebimus, ſi quando peccauerit in nos frater noſter, antequam ille pœniteat, indulſerimus ei. Et tunc veram humilitatem habemus, quando nec læſi iraſcimur, nec alios iraſci permittimus; ſed potius pro ipſis ex corde oramus. Præterea quoque ſi cui de humilitate altius libuerit perſcrutari, ad Regulam ſancti Benedicti recurrat, ibique duodecim humilitatis gradus ſatis luculenter expoſitos inueniet.

CAP. LVIII. *De obedientia.*

Obedientia itaque dicitur obtemperantia, eo quod humiliter quis obediat vel obtemperet imperanti. Recte enim ille obediens vocatur, qui per obedientiæ humilitatem Deo ſe toto animo ſubdit, & eius præcepta humilitate implet. Ille etiam recte obediens vocatur, qui præcepta magiſtri iuxta vires humiliter implere ſtudet. Nam Chriſtus Dominus noſter qui peccatum non fecit, nec inuentus eſt dolus in ore eius, factus eſt obediens pro nobis Patri vſque ad mortem, nobis relinquens exemplum, vt ſequamur veſtigia eius. Ideoque omne quod ſolitario iniunctum fuerit ab aliquo religionis gratia, libenter obtemperet imperanti: & ſi forte aliqua grauia aut impoſſibilia ei iniunguntur, libenter quidem & cum omni manſuetudine iubentis imperium ſuſcipiat. Quod ſi omnino virium ſuarum menſuram hoc, quod ei iniungitur, viderit excedere, non reſiſtendo illud ſpernat, ſed cauſam impoſſibilitatis ſuæ ei, qui ſibi iniunxerat, humiliter & patienter

enarret, quatenus eius moderamine quod illi onerosum fuerit, ſubleuetur, vt contradictionis vitio careat. Sancti quoque Patres noſtri per obedientiæ laborem ad celſitudinis perfectionem peruenerunt. De pluribus autem vnum, miræ obedientiæ virum, hic inſerere ſtudeamus. Quidam enim ſæcularis homo renuntiauit ſæculo, & venit ad monaſterium, relinquens tres filios ſuos in ciuitate; & cum feciſſet tres annos in monaſterio, cœperunt ei cogitationes ſuæ filios ad memoriam frequenter adducere, & contriſtabatur pro eis valde. Videns autem eum Abbas triſtem, dixit ei: Quid habes, quod triſtis es? Et narrauit ei, quia tres filios haberet in ciuitate, & quia vellet eos ad monaſterium adducere. Præcepit autem ei Abbas, vt adduceret eos. Qui cum perrexiſſet in ciuitatem, inuenit duos ex his iam fuiſſe defunctos, vnum vero ſolummodo remanſiſſe. Quem aſſumens venit ad monaſterium. erat autem Abbas ad piſtrinum. Ille vero tollens filium ſuum, quem adduxerat, abijt ad Abbatem in piſtrinum: & videns eum Abbas venientem ſalutauit, & tenens infantem, quem adduxerat, amplexatus eſt eum & oſculabatur. Et dixit patri eius: Amas eum? Et ille reſpondit: Etiam. Et rurſus dixit ei: Omnino diligis eum? Et reſpondit: Etiam. Hæc audiens Abbas dixit ei: Tolle ergo ſi amas eum, & mitte in furnum ſic modo dum ardet. Et tenens eum pater ſuus iactauit eum in clibano ardenti: ſtatim autem factus eſt clibanus velut ros. Ex qua re acquiſiuit gloriam in tempore illo, quemadmodum Patriarcha Abraham. O quam magnam obedientiam habuit iſte ſanctus vir, qui nec proprio filio ſuo pepercit, ſed ad vnius iuſſionem Abbatis ignibus eum tradidit! Puto enim quia ſi illi præcepiſſet Abbas obedientiæ cauſa in clibanum intrare, intraſſet vtique. Nos ergo qui per inobedientiam mandatorum Dei, ac ſanctorum eius, necnon & magiſtrorum noſtrorum, receſſimus à Deo, per obedientiæ laborem rede-

dea-

deamus ad illum, qui dixit: *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos.* Matth. 11, 28.

Cap. LIX. *De virtute patientiæ.*

Patientia enim vera eſt, in præſenti iniurias fortiter ſuſtinere, & in futuro vindictam non quærere; ſed ex corde ei qui mala irrogat ignoſcere. Nam ſunt nonnulli qui ideo per aliquod ſpatium temporis patienter ſufferunt iniuriam, vt ſubſequenter facilius vindicare ſe queant: iſti tales veram non habent patientiam. Ille enim vere patiens eſt, qui & ipſum amat quem portat: nam tolerare & odiſſe non eſt virtus manſuetudinis, ſed velamentum furoris. In patientia enim quærenda eſt virtus manſuetudinis, & ignoſcendi facultas, non vindicandi opportunitas. Sicut enim patienter ſufferre debemus iniurias ab alijs in nos illatas; ita & tribulationes infirmitatum, quæ nobis eueniunt, patienter ſufferre neceſſe eſt. Probabitur enim homo flagellis Dei, quo animo bene faciat, & qua fortitudine tentationes ſibi ſuperuenientes ſufferat. Vnde ait Apoſtolus: *Tentat enim vos Deus, vt ſciat ſi diligatis eum.* Deut 13, 3. Tribus enim modis ſolent accidere tentationes Dei ſeruis. Vno modo tentantur à Deo per flagella; alio modo à diabolo per illuſiones, & diuerſas machinationes: tertio modo ſentantur à proximo per damna, & contumelias, ac perſecutiones. Sed ille beatus eſt, qui hæc omnia patienter tulerit: De tali enim viro dicit Scriptura: *Beatus vir qui ſuffert tentationem, &c.* Iac. 1, 12.

Sine ferro autem martyres eſſe poſſumus, ſi patientiam veraciter in animo ſeruamus. Tanto enim quiſque minus oſtenditur doctus, quanto minus conuincitur patiens. Vnde per Salomonem dicitur: *Doctrina viri per patientiam noſcitur.* Prou. 19, 11. Super omnia autem contumelias detrahentium patientia ſuperemus; ſagittas contumeliæ patientiæ clypeo fran-

frangamus; contra linguæ gladium patientiæ ſcutum præbeamus. Et ſi quis nobis intulerit mala, nequaquam iraſcamur contra illum; ſed potius doleamus pro illo, quia Deus illi iraſcitur. Videamus autem quantam patientiam iſte ſanctus ſenex habebat, de quo hic locuturi ſumus. Erat in eremo magnus quidam ſenex, qui de labore manuum ſuarum viuebat: & erat alius frater vicinus ei, qui ſæpe ingrediebatur, & rapiebat quicquid ſenex habebat in cella. Videbat autem eum ſenex, & non obiurgabat eum; ſed extorquebat ſibi plus ſolito manibus operari, dicens: Credo opus habet ille. Aſtringebat autem ventrem ſuum, & cum indigentia manducabat panem. Cum autem mori cœpiſſet ſenex ille, circumſteterunt eum fratres, & reſpiciens in eum qui furabatur, dixit ei: Iunge te huc ad me, & tenuit manus eius, & oſculatus eſt eas, dicens: Gratias ago iſtis manibus, frater, quia propter iſtas vado ad regnum cælorum. Ille autem compunctus & pœnitentiam agens factus eſt etiam ipſe probatus monachus, exempla ſumens de actibus magni illius ſenis. Valde enim laudabilis eſt patientia eius ſancti monachi; ſed valde laudabilior eſt patientia Chriſti. Senex iſte rapientem fratrem vidit & tacuit: Chriſtus vero opprobria, contumelias, irriſiones, alapas, ſputa, flagella, ſpineam coronam, crucemque ſuſtinuit, & nec contumelioſum cuiquam verbum reſpondit. Iſte enim raptoris manus deoſculans gratias egit; Chriſtus autem in cruce poſitus pro perſecutoribus exorauit. Sed in his omnibus exemplum patientiæ nobis reliquit. Quapropter ſtudeamus patientes eſſe ad omnes, & in omnia, quia Chriſtus dixit: *In patientia veſtra poſſidebitis animas veſtras*. Simus manſueti, quia, vt ait Propheta: *Manſueti hæreditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis*. Quiſquis igitur lenis, mitis, & patiens eſt, Dei filij imitator eſt. Et quiſquis amplectitur pacem in mentis ſuæ hoſpitio, manſionem in ſe præ-

[Margin: Luc. 21, 19. — Pſal. 36, 11.]

pa-

parat Chriſto; quia Chriſtus pax eſt, & in pace requieſcere conſueuit.

Cap. LX. *De diſcretione.*

Diſcretio namque eſt mater omnium virtutum, & ideo in omnibus tam ſpiritualibus, quam corporalibus operibus tenenda eſt à ſolitarijs temperantia diſcretionis, ne ſuperflue laborantes corde pariter & corpore deficiant. Sed ſic omnis eorum actio temperetur, quatenus alacri animo plus ſe adhuc cupiant in bonis operibus exercere. Siue enim ſint vigiliæ, ſiue ieiunia, ſiue abſtinentia, & cætera his ſimilia, ſic temperentur, vt nec animi virtus ſuccumbat, nec corporis fortitudo laſſeſcat. Vnde quidam Patrum dicebat: Corpus noſtrum ſic eſt fragile, ſicut veſtimentum. Si diligenter tractabimus illud, ſtabit; ſin autem, in paruo tempore corruet. Præterea quoque ſuperuenit quidam venationem faciens in ſilua agreſtium animalium, & vidit Abbatem Antonium gaudentem cum fratribus, & diſplicuit ei. Volens autem ei ſenex oſtendere, quia oportet aliquando condeſcendere fratribus, dixit ei: Pone quæſo ſagittam in arcu tuo, & trahe. Et fecit ſic. Et dixit iterum: Trahe; & traxit. Trahe adhuc; & traxit. Dixit ei venator: Si ſuper menſuram traxero, frangetur arcus. Dixit ei Abbas Antonius: Ita eſt in operibus Dei: ſi plus à menſura tendimus, fratres cito deficient. Expedit ergo vel ad momentum relaxare rigorem eorum. Hæc audiens venator compunctus eſt; & multum proficiens in ſermone ſenis diſceſſit: & fratres confirmati tum reuerſi ſunt ad locum ſuum. Hæc ergo, aliaque teſtimonia diſcretionis conſideranda ſunt à ſolitarijs; & ſic omnia temperent atque diſcernant, vt ipſi nimis fatigati non deficiant; & alij a cœpto itinere non refugiant.

Cap.

Cap. LXI. *De taciturnitate.*

Taciturnitas autem virtus eſt humilitatis, & indicium grauitatis; nutrix virtutum, & cuſtos animarum.
Prou. 21, 23. Hinc Salomon ait: *Qui cuſtodit os ſuum & linguam ſuam, cuſtodit ab anguſtijs animam ſuam.* Quanto igitur quiſque ſub ſilentio deprimit ſe, tanto compunctionis aciem in cælo figit; & quanto taciturnitatis fræno conſtringit linguam, tanto ad cæleſtia erigit mentem ſuam. Ideoque ſolitarius taciturnitatem diligat, & à malo ac prauo, vel omni ſtultiloquio linguam ſuam coerceat, dicatque cum
Pſal. 38. 1. Propheta: *Dixi, cuſtodiam vias meas, vt non delinquam in lingua*
Ibid. 3. *mea.* Et iterum: *Poſui ori meo cuſtodiam.* Et rurſum: *Obmutui & humiliatus ſum, & ſilui à bonis.* Ille enim bene vias ſuas, id eſt, actus vitæ ſuæ cuſtodit, qui in lingua minime offendit. Ille etiam bene ori ſuo cuſtodiam ponit, cuius lingua nec in maliloquium, nec in vaniloquium, nec in multiloquium procaciter fluit. Ne ergo in maliloquium labatur lingua, ponat vnuſquiſque noſtrum ori ſuo cuſtodiam, & diligenter attendat quid de male loquentibus di-
Pſal. 11, 4. cat Propheta: *Diſperdat*, inquit, *Dominus vniuerſa labia doloſa, & linguam magniloquam.* Quid etiam de multilo-
Prou. 10, 19. quio Salomon dicat, audiamus: *In multiloquio*, inquit, *non effugies peccatum; & qui multis vtitur verbis lædit animam ſuam:*
Pſal. 33, 14. Hinc iterum Propheta ait: *Si quis vult veram & perpetuam habere vitam, & cupit dies videre bonos, coerceat linguam ſuam à*
Iac. 1, 26. *malo; & labia eius ne loquantur dolum.* Hinc Apoſtolus ait: *Si quis putat ſe religioſum eſſe, non refrænans linguam ſuam, ſed ſeducens cor ſuum, huius vana eſt religio.* Hinc beatus Ambroſius ait: Eſt homo qui ſilentium quidem affectat, ſed cor eius multum ſe condemnat: iſte talis multum loquitur, & eſt alius qui à mane vſque ad veſperam loquitur, & cum diſcretione, ſilentium magnum cuſtodit. Hoc autem dicebat de illo, qui ſine vtilitate audientium nunquam loquitur. Ille enim

enim bene taciturnitatem cuſtodit, qui vſque ad interrogationem non loquitur. Quapropter ſolitarius modum loquendi non tranſeat; maneat in verbo eius menſura, in ſermone ſtatera. Semper verba eius ſint moderata, & plus diligat ſemper audire, quam loqui; & ne prius reſpondeat verbum, quam audiat. Vnde ſcriptum eſt: *Qui ante reſpondet, quam audiat, ſtultum ſe eſſe demonſtrat.* Nam loqui & Prou. 18, 13.
docere, vt ait ſanctus Benedictus, magiſtrum condecet, tacere & audire diſcipulo conuenit. Et ſi qua ſunt requirenda à magiſtro, cũ omni humilitate & ſubiectione reuerentiæ requirantur. Scurrilitates vero, vel verba otioſa & riſum mouentia, æterna clauſura in omnibus locis damnamus; & ad talia eloquia diſcipulum os aperire non permittimus.

CAP. LXII. *De cauenda detractione, & quod duobus modis poteſt aliquis ſine peccato alieni peccata dicere.*

QVamquam enim beatus Hieronymus dicat, quia non eſt detrahere verum dicere; tamen cauenda eſt omnimodis detractio à ſolitarijs, monente beato Iacobo Apoſtolo: *Nolite,* inquit, *detrahere alterutrum, fratres mei, quia qui detrahit fratri, aut qui iudicat fratrem ſuum, detrahit legi, & iudicat legem.* Hinc Salomon ait: *Remoue à te os prauum, & detrahentia labia procul ſint à te.* Et iterum: *Cum detractoribus non commiſcearis: quoniam repente conſurget perditio eorum.* Iacob. 4, 11. Prou. 4, 24. Prou. 24, 21.
Hinc Hieronymus ait: Caue ne linguam aut aures habeas prurientes; id eſt, non ipſe detrahas, aut alios detrahentes audias; quia qui detrahit, & qui detrahentem libenter audit, vtriſque vnum crimen eſt. Hinc Iſidorus ait: Ne detrahas peccanti, ſed condole; & quod in alio detrahis, in te potius pertimeſce. Hinc etiam in vitis Patrum dicitur: Melius eſt, inquit, quotidie carnem comedere, & vinum bibere, quam lacerare carnes fratrum in obtrectatione. Denique, vt ait ſanctus Baſilius, duobus

modis poſſumus ſine detractione aliorum peccata dicere, vel retractare. Id eſt, ſi quando neceſſe eſt cum cœteris conſilium habere, quomodo corrigatur is qui peccauit, tunc poſſumus ipſius peccata in medium adducere, & publicare abſque detractione. Et rurſum, ſi quando neceſſe eſt præuenire & commonere aliquem, ne forte incurrat in conſortio vel ſocietate alicuius mali hominis, tunc etiam poſſumus ſine detractione illius peccata manifeſtare. Quod & ipſum Apoſtolum feciſſe inuenimus, dum dicit
2.Tim. 4, 14 ad Timotheum: *Alexander ærarius multa mala mihi oſtendit, quem tu quoque deuita: valde enim reſtitit ſermonibus meis. Reddet illi Deus ſecundum opera ſua mala.* Præter huiuſmodi autem neceſſitates quicunque dicit aliquid aduerſus alium, vt vel deroget ei, vel obtrectet, illud eſt detrahere, etiam ſi videantur vera eſſe quæ dicit.

CAP. LXIII. *Conſolatio ſolitariorum de detractione.*

Non ergo ſolitarij multum contriſtari debent, ſi forte ab aliquibus prauis hominibus ſine culpa detrahantur: quia in conſolatione noſtra, ſua Dominus opprobria adducere dignatus eſt, dicens: *Si patrem familias Beelzebub vocauerunt, quanto magis domeſticos eius?* Et iterum: *Si de mundo fuiſſetis, mundus quod ſuum erat, diligeret: ſed quia de mundo non eſtis, propterea odit vos mundus.* Hinc apoſtolus ait: *Nolite mirari ſi odit vos mundus.* Sunt autem plurimi, qui vitam ſolitariorum fortaſſe amplius quam debent, laudant: & ne eis de laude elatio ſubripiat, permittit omnipotens Deus malos in obtrectatione & obiurgatione prorumpere: vt ſi qua culpa ab ore laudantium in corde ſolitariorum naſcitur, per obtrectationem malorum ad pœnitentiam reuocentur. Sed inter hæc verba laudantium ſiue vituperantium, ad mentem ſemper recurrere debemus: & ſi in ea non inuenitur bonum, quod de nobis dicitur, magna

Matth. 10, 25. Ioan. 15, 19.

tri-

triſtitia generari debet. Et rurſum ſi in ea non inuenitur malum, quod de nobis homines loquuntur, in magna lætitia proſilire debemus. Vnde beatus Iob dicebat: *Ecce enim in cœlo teſtis meus, & conſcius meus in excelſis.* Qui enim vitæ ſuæ in cœlo teſtem habet, detractiones hominum in terra pertimeſcere non debet. Hinc Paulus ait: *Gloria noſtra hæc eſt, teſtimonium conſcientiæ noſtræ.* Niſi enim fuiſſent, qui eidem Apoſtolo malam famam imponerent, & seductorem vocarent, nequaquam diceret: *Per infamiam & bonam famam; vt ſeductores, & veraces.* Sed quid de redemptore noſtro agimus, qui à Iudæis dæmoniacus, & blaſphemus, atque perſecutor vocatus eſt? Beatus quoque Arnulphus cùm eſſet epiſcopus, poſtea ſolitarius factus, detractiones prauorum hominum æquanimiter tolerauit. Vnde in geſta ipſius ita legitur: Quidam namque homo, nomine Noddo, cum complicibus ſuis eidem beato Arnulpho derogare auſus eſt. Dicebat autem, illum non eſſe cultorem Dei, ſed potius hominem voluptati deditum. Cumque idem detractor ſtratum vna cum detrahente ſocio petijſſet, iubente Deo omnia veſtimenta illorum flamma circumdans vallauit. Illico exilientes aquam vrgentibus vocibus depoſcebant: ſed aqua iniecta flammam diuinitus miſſam non extinguebat. Ardebant autem nequiter circa nates vel genitalia loca camiſiæ illorum, nec à ſe ardentia veſtimenta exuere præualebant. Quid plura? Quia aliud facere non poterant, exiliunt foras, & ad inſtar porcorum in volutabro luti ſeſe vociferantes inuoluunt: ſed magis ac magis genitalia ipſorum ignis immiſſus cremabat. Tunc quippe, vt reor, impletum eſt ſuper illos quod ſcriptum eſt: *Detrahentem occulte proximo ſuo, hunc perſequebar.* Sicque diuina cenſura iubente actum fuit, vt de quibus virum ſanctum detraxerant, in ipſis pœnam ſentirent. Ipſe quoque ſanctus epiſcopus atque ſolitarius nec pro detractione illorum fuit triſtior, nec pro vindicta diuinitus facta

Iob. 16. 20.

2. Cor. 1. 12.

2. Cor. 6. 8.

Pſal. 100. 5.

extitit lætior: ſed potius, iuxta præceptum Domini, eos dilexit, atque pro eis orauit. Vbi nos pariter docemur, non contriſtari pro detractione, ſed magis gaudere de contumelijs, reminiſcentes hoc quod ſcriptum eſt: Quia *ibant Apoſtoli gaudentes à conſpectu concilij, quoniam digni habiti ſunt* Act. 5, 41. *pro nomine Ieſu contumeliam pati.* Si illi non contriſtabantur de contumelijs & verberibus, neque nos contriſtari debemus de verbis atque detractionibus. Quid ergo aliud faciunt detrahentes, niſi in puluerem ſufflant, atque in oculos ſuos terram excitant? Vocandi tamen ſunt, & patienter increpandi, iuxta præceptum Domini, qui dixit: *Si* Luc. 17, 3. *peccauerit in te frater tuus, increpa illum. Et ſi dixerit, pœnitet me, dimitte illi: & ſi ſepties in die peccauerit in te, & ſepties dixerit, pœnitet me, dimitte illi.* Quiſquis igitur hoc fecerit, & ſeipſum ſaluabit, & detrahentem proximum de peccati ſouea liberabit.

CAP. LXIV. *De cogitationibus & diabolicis illuſionibus.*

SIcut enim à malis operibus & peruerſis locutionibus oportet ſolitarios abſtinere, ita etiam à prauis cogitationibus debent ſe corda illorum cuſtodire. Vnde beatus Hieronymus admonet, dicens: Non ſinas cogitationes malas in corde tuo creſcere. Et alibi: Caput cogitationis exclude, & cætera ſuperantur. Non enim poteſt corrumpi corpus, niſi prius corruptus ſit animus: & nihil poteſt facere caro, niſi quod voluerit animus. Idcirco munda prius à prauis cogitationibus animum, & caro non peccabit in æternum. Bonæ autem cogitationes ſemper à Deo procedunt: malæ cogitationes vero aliquoties à nobiſmetipſis veniunt, & aliquoties inſtinctu diaboli excitantur. Nemo enim poteſt à diabolo decipi, niſi is, qui ei ſuæ voluntatis aſſenſum præbere voluerit. Si enim repugnamus ei, fugiet à nobis. Vnde beatus Iacobus apoſtolus: *Re-*

Reſiſtite, inquit, *diabolo, & fugiet à vobis.* Qua de cauſa ita in Iac. 4. 7. Collationibus Patrum legitur: Quodam tempore beatus Macarius habitabat in loco deſerto ſolus, & erat prope alia ſolitudo, in quâ habitabant plurimi fratres. Et vidit ſenex Satanam venientem in habitu hominis, vt tranſiret per cellam eius. Videbat autem eum quaſi tunicâ vti lineâ omnino vetuſta, & per omnia foramina eius pendebant ampullæ. Et dixit ei ſenex: Quo vadis? Et ille reſpondit: Vado commemorare fratres. Senex autem dixit: Et vt quid tibi ampullas iſtas? Et dixit: Guſtum fratribus porto. Dixit ei ſenex: Totas iſtas cum guſtu portas? Et reſpondit: Etiam; vt ſi vnum alicui non placet, offeram aliud; ſi autem nec illud, dabo tertium, & ita per ordinem, vt omnino vel vnum ex eis placeat ei. Et cùm hæc dixiſſet, tranſijt. Et obſeruabat ſenex, cuſtodiens vias, donec ille remearet. Et cùm videret eum ſenex, dixit ei; Sanus ſis. Et reſpondit: Vbi mihi ſalus? Et dixit ſenex: Quare? Et reſpondit: Quia mihi modo omnes ſanctificati ſunt, & nemo mihi acquieſcit. Et dixit ſenex: Neminem amicum habes illic? Et reſpondit: Vnum tantummodo fratrem habeo ibi, vel ipſe ſolus mihi acquieſcit; & quando me videt, conuertitur velut ventus. Senex vero dixit ei: Quomodo vocatur frater ille? Reſpondit: Theoctiſtus. Et cùm hæc dixiſſet, tranſijt. Surgens autem Abbas Macarius perrexit ad fratres. Qui cùm audiſſent, acceperunt ramos palmarum & occurrerunt ei obuiam; & parabant ſinguli eorum cellas ſuas, incerti apud quem declinaret. Senex autem inquirebat quis inter eos Theoctiſtus vocabatur; & inueniens eum, intrauit in cellam eius. Theoctiſtus ergo ſuſcepit eum gaudens. Cùm autem cœpiſſent ſecrete loqui, dixit ei ſenex: Quomodo circa te eſt frater? Et ille dixit: Orationibus tuis adiuuantibus, bene. Et dixit ſenex: Non impugnant te cogitationes tuæ? Reſpondit iterum; Bene ſum: erubeſcebat enim dicere ei. Et dicit ei ſenex: Ecce quot annos habeo in conuerſatione

loci

loci iſtius, & omnes honorant me, & tamen in hac ſene-ctute infeſtus eſt mihi ſpiritus fornicationis. Et reſpondit Theoctiſtus, dicens; Crede Abba, quia & mihi. Senex autem ſimulabat etiam alias cogitationes ſibi eſſe moleſtas, donec faceret eum confiteri. Deinde dicit ei: Quomodo ieiunas? Et ille dixit, ad Nonam. Dixit ei ſenex: Ieiuna vſque ad veſperam, & abſtine, & lege euangelia, vt memoriter retineas. Sed & alias ex animo meditare ſcripturas; & ſi tibi aſcenderit cogitatio mala, nunquam deorſum aſpicias, ſed ſemper ſurſum, & ſtatim te Dominus adiuuabit. Et corrigens ſenex fratrem illum reuerſus eſt in ſolitudinem ſuam. Et cum obſeruaret, vidit iterum dæmonem illum, & dixit ei: Quo vadis iterum? Et ille reſpondit: viſitare fratres. & abijt. Dum autem reuerteretur dixit ei ſenex. Quomodo ſunt fratres illi? Et reſpondit: Malè. Senex autem. Quare? Et ille reſpondit: Quia toti ſancti ſunt: & magis malum, quia vnum quem habui amicum & obedientem, mihi etiam ipſe, neſcio vnde, ſubuerſus eſt: nec ipſe mihi iam acquieſcit, ſed omnibus ſanctior factus eſt, & propterea iuraui me iam non calcare ad illum locum, niſi poſt longum tempus. Hæc dicens tranſijt, relinquens ſenem. Sanctus vero ſenex intrauit cellam ſuam adorans & gratias agens Deo. Hic datur intelligi, quia niſi quis voluntatibus diaboli ſe ſponte ſubdiderit, poteſtatem aduerſus hominem non habet. Et ſicut ſuperius patefactum eſt, neſcit Satanas à qua paſſione anima ſeducatur: & ideo ſeminat quidem in ea zizania ſua, aliquando ſpargit ſemina fornicationum, aliquando detractionum, & cæterorum vitiorum; ſimiliter paſſiones, & in qua paſſione videt animum declinare, hanc ei ſubminiſtrat. Nihil enim ſic extædiat dæmonem, quomodo ſi reuelentur ſtimulationes eius: & nihil eum ſic lætificat, quomodo ſi abſcondantur cogitationes eius. Quia ergo dominus noſter Ieſus Chriſtus dedit nobis poteſtatem calcandi ſuper ſerpentes, & ſcorpiones; hoc eſt, malas cogitationes, mundemus

per

per humilem confeſſionem corda noſtra,& paruulos cogitatus noſtros allidamus ad Chriſtum, quatenus de nobis dicatur hoc quod ſcriptum eſt: *Beatus qui tenebit, & allidet paruulos ſuos ad petram*. Et rurſum: *Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt*. Pſal. 136 9. Matth. 5, 8.

Cap. LXV. *De diuerſis tentationibus ſolitariorum*.

Mvltis ergo calamitatum tentationibus mentes ſolitariorum in hac vita pulſantur; ſed non amplius tentat eos diabolus, quam Dei voluntas permittit. Tentando autem eorum profectus erudit; etſi nolens, tamen eorum vtilitati diabolus ſeruit, quando tentationibus ſuis non decipit, ſed potius erudit: multis enim modis, vt diximus, mentes ſolitariorum diabolus tentat. Tentat autem eos aliquando per ſtimulos paupertatis: nam cum per ſtimulos paupertatis non poteſt eos mouere, diuitias adhibet ad ſeducendum. Et dum per contumelias & opprobria non præualet, laudes & gloriam adhibet. Si per ſalutem corporis non poteſt, ægritudines mittit. Et dum per delectationes ſeducere eos non poteſt, per moleſtias, quæ contra votum eueniunt, eos conatur euertere. Infirmitates etiam quaſdam graues aduerſus eos, qui tentandi ſunt, adhibet; vt per eas puſillanimes faciens ſolitarios, conturbet caritatem eorum, quam habent ad Dominum. Sed quamuis concidatur corpus, & febribus validiſſimis inflammetur; inſuper etiam ſi intolerabili contritione affligatur, quiſquis es, qui hæc ſuſtines, recordare futuri ſeculi pœnas, & æternum ignem, ac perpetua tormenta, vt hæc cogitans non deficias ad ea, quæ in præſenti contingunt. Inſuper etiam gaude quia viſitauit te Deus; & illud famoſiſſimum dictum in lingua habeto, id eſt: *Caſtigans caſtigauit me Dominus, & morti non tradidit me*. Et illud: *Quem enim diligit Dominus, corripit: flagellat autem omnem filium quem recipit*. Pſ. 117, 18. Hebr. 12 6.

Si ferrum es, poſt adhibitum tibi ignem emittes æruginem. Quia ſi iuſtus es, & hæc pateris, de magnis ad maiora prouocaris. Aurum es, ſed per ignem probatior eris. Datus eſt tibi angelus Satanæ, ſtimulus carnis tuæ? exulta videns cui ſimilis factus es, Paulo apoſtolo ſimile donum accipere meruiſti. Audi quemadmodum gloriabatur Apoſtolus in infirmitatibus ſuis, ita & tu gloriare dicens:
2. Cor. 12, 5. 9. *Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus Chriſti*. Et rurſum: *Quando enim infirmor, tunc fortior*
Ibid. 10. *ſum & potens*. Si febribus, ſi rigore frigoris caſtigaris, memor eſto quid ſcriptura dicit:
Pſal. 65, 12. *Tranſiuimus per ignem & aquam*; reſiduum eſt vt inducaris in refrigerium. Clama etiam cum
Pſal. 4, 1. propheta: *In tribulatione dilataſti mihi*. Perfectus enim eris per huiuſmodi tribulationes. Si forte amittis oculos, non feras grauiter: extollentiæ enim inſtrumentum amiſiſti, ſed interioribus oculis gloriam Dei ſpeculari ſtude. Surdus factus es? non contriſteris: quia auditum vanum amiſiſti. Manus tuæ ex aliqua paſſione debilitatæ ſunt? ſed interiores paratas habeas aduerſus inimici tentationes. Infirmitas totum tuum corpus tenet? ſed interiori homini ſanitas creſcit. Nihil enim aliud eſt ægritudo corporis, quam ſanitas mentis. Si infirmitas tibi talis fuerit, vt non poſſis ſtare ad orandum & pſallendum, non contriſteris pro eo, quia infirmitas orat pro te. Si ieiunas, non tibi inuenias occaſionem, dicendo: quia exacerbatus in ægritudinem incurriſti: quoniam & qui non ieiunant, ſimiles ægritudines incurrunt. Inchoaſti aliquid boni? non reuoceris per impedimenta inimici; quoniam ieiunia & labores nobis conſtituta ſunt propter turpes delectationes. Hæc omnia nobis proficiunt ad deſtruenda corporis deſideria. Tentari autem oportet iuſtum; ſed tentatione plagæ, non tentatione luxuriæ. Quapropter diſcat non murmurare, qui mala patitur, etiamſi ignorat cur mala patitur. Et per hoc iuſte ſe pati arbitretur, quod ab illo iudicatur, cuius nunquam iudicia iniuſta ſunt. Qui ergo in flagellis murmurat,

murat, iuſtitiam iudicantis accuſat: qui verò iuſte ſe recognoſcit à iuſto iudice pati quod ſuſtinet, etiamſi ſuper quo patitur ignorat; per hoc iam iuſtificatur, per quod ſemetipſum accuſat, & Dei iuſtitiam laudat. Beatus qui hæc omnia tulerit patienter.

CAP. LXVI. *De tentamentis ſomniorum.*

PLerumque dæmones in noctibus ſolitarijs occurrentes, vt formidoloſos eos faciant, per ſoporem conturbant; & quos vigilantes intus tentant, nec ſuperant, dormientes acriter impugnant. Nonnunquam autem & aperta impugnatione graſſantes humana corpora verberant, ſicut beato Antonio fecerunt. Quod tamen, Deo permittente, malorum fit ad vindictam; iuſtorum vero ad tolerantiam & gloriam. Plerumque immundi ſpiritus eos, quos incumbere in ſeculi amore conſpiciunt, dormientes quadam vana ſpei proſperitate illudunt, ſicut legitur in Dialogorum libro cuidam contigiſſe; qui dum ſomnia vehementer attenderet, ei per ſomnium longa ſpatia huius vitæ promiſſa ſunt. Cumque multas pecunias pro longioris vitæ ſtipendijs collegiſſet, ita repente defunctus eſt, vt intactas omnes relinqueret, & ipſe ſecum nihil ex bono opere portaret. Nonnunquam etiam Satanas in angelum lucis ſeſe non ſolum dormiendo, ſed etiam vigilando transformat, vt quemlibet aliqua erroris fraude decipiat; ſicut legitur in Collationibus Patrum de quodam ſene, qui ſedens in cella ſua, & ſuſtinens tentationes, videbat dæmones manifeſte, & contemnebat eos. Cum autem diabolus videret ſe vinci à ſene, venit & oſtendit ſe ei, dicens: Vis videre Chriſtum? Et reſpondens ſenex dixit: Anathematizo te, & eum de quo dicis; ego autem Chriſto meo credo dicenti: *Si quis vobis dixerit: ecce hic Chriſtus, & ecce illic; nolite credere.* Et dixit diabolus: Ego ſum Chriſtus. Videns autem ſenex clauſit oculos ſuos. Et dixit ei diabolus: Quare clauſiſti Math. 24 23.

oculos tuos? Et dixit ſenex: Ego hic Chriſtum nolo videre,ſed in vita beatâ. Hæc audiens diabolus diſceſſit ab eo. Hic ergo patenter oſtenditur, quantis machinamentis Dei ſeruos conatur decipere inimicus. Illi autem,qui aut nullis, vel raris conſcij ſunt delictis,aut nunquam aut raro terroribus fatigantur nocturnis:& ſi ad momentum huiuſmodi commoueantur, mox tamen euigilantes illuſionum vanitates deſpiciunt, intentionemque ſuam ad Deum conuertunt. Interdum etiam quædam arcana ac myſtica Dei ſerui per viſionem videre ſolent. Econtra vero peccatores, qui corda ſua grauioribus vitijs polluerunt,conſcientiæ pauore illuſi ſpecies tremendas aſpiciunt; & quos vigilantes diabolus traxit ad vitia,dormientes fatigat,vt nunquam eos requieſcere ſinat. In oculis autem peccatorum diabolus terribilis eſt: in oculis autem iuſtorum terror eius vilis eſt. Sciendum quippe eſt,quia diuerſæ ſunt qualitates ſomniorum. Aliquando namque ex ventris plenitudine, vel inanitate ſomnia generantur: aliquando vero ex cogitatione
Eccl.5, 2. accidunt: ſicut ſcriptum eſt: *Multas curas ſequuntur ſomnia.* Nā ſępe quę in die cogitamus,in noctibus recognoſcimus. Aliquando autem ex inluſione immundorum ſpirituum
Eccli.34, 2. oriuntur: dicente Salomone: *Multos errare fecerunt ſomnia & illuſiones vacuæ*. Aliquando quippe ex reuelatione procedunt, ſicut legitur in lege de Ioſeph filio Iacob,qui ſomnio fratribus præferendus prædicitur. Vel ſicut in euangelio de Ioſeph ſponſo beatæ Mariæ, qui vt fugeret cum puero in Ægyptum ſomnio admonetur. Aliquando nempe ex reuelatione ſimul & cogitatione generantur, dicente Da-
Dan.2, 9. niele: *Tu Rex cogitare cœpiſti in ſtrato tuo quid eſſet futurum poſt hæc: & qui reuelat myſteria oſtendit tibi quæ ventura ſunt*. Sæpe etiam dæmones deceptoria fraude multa ſolent vera prædicere, vt ad extremum valeant animam ex aliqua falſitate decipere,vel illaqueare. Sed quamuis nonnulla vera ſint ſomnia,facile tamen non oportet credere illa, ne forte aliquando ex illuſione diaboli procedant, & ſimplicium

cor-

corda decipiant, recolentes teſtimonium ſcripturæ dicentis; *Si dixerint vobis,& ita euenerit,nolite credere*. Somnia enim ſimilia ſunt augurijs, & qui eis intendunt, reuera augurare noſcuntur. Solitarij autem inter illuſiones ac reuelationes diſcreta circumſpectione diſcernant, vt ſciant quid à bono ſpiritu percipiunt, vel quid à malo ſpiritu patiuntur. Matt. 24, 23.

Cap. LXVII. *Vt ſolitarij ſigna & miracula fieri non quærant.*

Signa igitur & miracula à ſolitarijs non ſunt quærenda, propter oſtentationem & vanam gloriam. Nam quiſquis ſignorum & mirabilium indicijs vult probari, non poteſt probus videri. Quia ipſe Dominus & Saluator non dixit: Ex ſignis & mirabilibus cognoſcetis eos; ſed ait: *Ex fructibus eorum cognoſcetis eos*. Neque enim in die iudicij remuneraturum ſe promittit eos, qui ſigna & prodigia faciunt, ſed eos, qui præceptis ſuis obediunt, dicens ad eos: *Venite benedicti patris mei, percipite regnum,&c.* Sed & beatos non dicit eos qui ſigna & mirabilia fecerunt, ſed humiles ſpiritu, manſuetos, lugentes, & huiuſcemodi opera exequentes. Nuſquam in ſignorum opere beatitudo ponitur, ſed in expletione mandatorum Dei. Vita enim bona, atq; actus probi, etiam ſine ſignis & mirabilibus merentur coronam: iniqua autem conuerſatio, etiamſi ſigna & prodigia fecerit, ſupplicia non euadit. Et ideo ſuperflue hæc quæruntur, immo & periculoſe. Per oſtentationem vero nihil faciant ſolitarij. Nam quantum malum ſit per oſtentationem aliquid agere, præſens exemplum oſtendit, cum ſubditur: Fuit quidam iuuenis monachus, qui cum vidiſſet quoſdam ſenes iter agentes, oſtentationis cauſa iuſſit onagris venire, vt portarent eos, donec peruenirent ad ſe. Illi autem ſenes indicauerunt hoc beato Antonio. Et dixit Abba Antonius: Videtur mihi monachus iſte ſimilis eſſe naui omnibus bonis oneratæ, de qua incertum eſt vtrum peruenire poſſit ad portum, an non. Et modicum poſt ſubi-

Mat. 7, 20.

Matth. 25, 34.

bito Abba Antonius flere cœpit,& capillos ſibi trahere,& lugere. Quod cum vidiſſent diſcipuli eius,dixerunt: Quid ploras Abba? Et reſpondit: Magna eccleſiæ columna cecidit modo. Dicebat autem hoc de illo iuuene monacho. Ite, inquit, fratres ad eum; & videte quid agat. Perrexerunt ergo diſcipuli eius, & inuenerunt monachum illum ſedentem & flentem peccatum quod fecit. Videns autem diſcipulos ſenis,ait eis: Dicite ſeni vt roget Deum, decem tantum dierum dari mihi inducias. Qui intra quinque dies mortuus eſt.Quapropter caueant omnino ſolitarij,vt nihil per oſtentationem faciant. Inſuper autem morbum vanæ glorię fugiant:quę non ſolum in carnalibus vitijs,ſed etiam in ſpiritualibus cauſis ſolitarios pulſat; vt qui non valent carnalibus vitijs decipi, ſpiritalibus ſucceſſibus acrius ſaucientur. Nam quem diabolus ſub ſpecie pretioſæ veſtis ac nitidæ non poteſt in vanam gloriam immergere, pro ſqualida & inculta conatur decipere. Et quem non poteſt per honorem deijcere, per humilitatem ſupplantat: & quem ſcientiæ & elocutionis ornatu nequit extollere, grauitate taciturnitatis elidit. Si ieiunat quis palam, gloriæ vanitate pulſatur. Si illud cauſa vanæ gloriæ contemnendæ contexerit,eodem vitium elationis incurrit. Alius enim oratione, alius vigiliarum prolixitate pulſatur. Multi enim vanam gloriam fugiendo in ipſam incidunt: & multi in hoc ipſo cupiunt laudari, quod laudes contemnunt; & mirum in modum laus, dum vitatur, appetitur. Ideo pulchre ſancti Patres noſtri naturam morbi huius in modum cæpæ conſcribunt,quæ vno decoriata tegmine,alio rurſum inuenitur induta, totieſq; reperitur obtecta, quoties fuerit expoliata. Quapropter oportet ſolitarios, iuxta conſilium apoſtoli, *per arma iuſtitiæ à dextris & ſiniſtris* tranſire; per gloriam, & ignobilitatem; per infamiam & bonam famam incedere. Et vt per Salomonem dicitur: *Non diuertant ad dexteram, neque ad ſiniſtram*; id eſt, nec de virtutibus & dextris ſucceſſibus ſe extollant,nec ad ſiniſtrum vitiorum tra-

2. Cor. 6, 7. — Prou. 4, 27.

mi-

mitem flectantur; ſed medium tenentes ad ipſum, qui via, veritas, & vita eſt, proſpero inceſſu peruenire mereantur.

Cap. LXVIII. *De trimoda chariſmatum gratia.*

Vſq; ad ſpiritalium narrationem chariſmatum proferendam præcedens diſputationis ordo peruenit, quam tripartitam eſſe, maiorum traditione percepimus. Prima ſiquidem curationum cauſa eſt; cum pro merito ſanctitatis electos quoſq; ac iuſtos viros ſignorum gratia comitatur, ſicut apoſtolos, multoſq; ſanctorum ſigna & prodigia ſecundum auctoritatem Domini feciſſe manifeſtum eſt, ita dicentis: *Infirmos curate, mortuos ſuſcitate, leproſos mundate, dæmonia eijcite: gratis accepiſtis, gratis date*. Secunda, cum ob ædificationem eccleſiæ, vel eorum qui infirmos ſuos ingerunt, vel eorum qui curandi ſunt fidem, ſanitatum virtus etiam à peccatoribus indigniſque procedit. De quibus Dominus in Euangelio: *Multi*, inquit, *dicent mihi in illa die: Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetauimus, dæmonia eiecimus, & multas virtutes fecimus? & tunc confitebor illis, quia non noui vos: diſcedite à me operarij iniquitatis*. Propter hoc autem & diſcipulos monebat dicens: *Nolite gaudere quod dæmonia vobis ſubiecta ſunt, ſed quia nomina veſtra ſcripta ſunt in cœlis*. Tertius curationum modus etiam colludio dæmonum ac factione ſimulatur: vt dum homo apertis criminibus fuerit obligatus, propter admirationem ſignorum ſanctus ac Dei ſeruus credatur: vel certè vt is qui curationum dona habere ſe credit, per ſuperbiam cordis elatus grauius elidatur! Inde eſt quod Dominus in euangelio loquitur: *Exurgent* inquit, *pſeudo-Chriſti, & pſeudo-prophetæ, & dabunt ſigna magna & prodigia, ita vt in errorem inducantur, ſi fieri poteſt, etiam electi*. Quapropter nunquam de admiratione ſignorum, ſed de ornatu morum debet apud nos eſſe quiſquam laudabilis. Et reuera maius miraculum eſt, de propria carne fomitem eradicare luxuriæ, quam expellere im-

Matt. 10, 8.

Matth 7. 22.

Luc. 10, 20.

Marc. 13 22.

immundos ſpiritus de alienis corporibus: & magnificentius ſignum eſt virtute patientiæ truculentos motus iracundiæ coërcere, quam dæmonibus imperare, ac de alienis corporibus infirmitates pellere: & præcelſior virtus eſt animæ propriæ languorem curare, quam corporis alieni. Quanto enim anima ſublimior carne eſt, tanto præſtantior eius & ſalus eſt. Et maior merces eſt peccatorem ſuſcitare de vitijs, quam mortuum de ſepulchro. Ideoq; à ſanctis Patribus ſignorum opera nequaquam legimus affectata, ſed quamquam ea Spiritus ſancti gratia poſſiderent, nunquam exercere voluerunt, niſi forte ineuitabilis neceſſitas illos coarctaſſet, vt beatum Macarium, qui fuit diſcipulus ſancti Antonij. Hunc enim ferunt aliquando cum homicidium in locis vicinis fuiſſet admiſſum, & innocenti cuidam impingeretur crimen homicidij; eum, qui calumniam patiebatur confugiſſe ad eius cellulam: adfuiſſe etiam eos, qui innocentem perurgebant, iurantes, & dicentes periclitari ſeipſos, niſi comprehenſum homicidam legibus traderent. Ille vero, cui crimen impingebatur, cum ſacramentis affirmabat conſcium ſe non eſſe ſanguinis illius. Et cum diu hoc certamen haberetur, interrogat ſanctus Macarius, vbi iaceret ille qui dicebatur occiſus. Cumq; deſignaſſent locum, cum omnibus qui ad perurgendum hominem venerant, iuit ad ſepulchrum, & ibi fixis genibus, inuocato nomine Chriſti, ad eos dixit, qui aſtabant: Nunc Dominus oſtendet, ſi reus eſt hic, quem perurgetis. Et eleuata voce defunctum ex nomine clamauit. Qui cum de ſepulchro reſpondiſſet, ait ei: Per fidem Chriſti te obteſtor, vt dicas, ſi ab eo, qui calumniatur pro te, occiſus es? Tum ille de ſepulchro elata voce reſpondit, dicens, non ſe eſſe ab eo læſum. Hoc audito cum ſtupefacti omnes decidiſſent in terram, rogauerunt pedibus eius aduoluti, vt interrogaret eum à quo eſſet occiſus. Tunc ille: Hoc, ait, non interrogabo; ſufficit nunc mihi vt innocens liberetur: non eſt meum vt reus prodatur. Hæc igitur eius virtus & gratia,

quan-

quantum in ipſo fuit, forte ſemper lateret, niſi eum neceſſitas periclitantis hominis, & amor ſincerus erga Chriſtum hoc exercere miraculum compuliſſet. Sciendum itaq; eſt, quia ſicut theſaurus apertus cito expenditur, ſic & virtus quælibet, cum publicata fuerit, exterminabitur: & vt cera ſoluitur à facie ignis, ita & anima laudibus inaniter exaltata, perdit virtutum vigorem. Proinde neceſſe eſt ſolitarijs, vt ſi eis cuiuſq; conſcientia boni operis fuerit, occultent illam, & cum omnia fecerint quæ Deus præcipit, dicant: *Serui inutiles ſumus*. Virtutes quoq;, ſi forte in ſe eſſe ſenſerint, ſileant & celent; Deus diuulgabit opera eorum, & adducet ad medium, cum venerit Dñs, *qui & illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium: & tunc laus erit vnicuiq; à Deo*; & tunc reddet ſingulis ſecundum opera ſua.

Luc. 17, 10.

1. Cor. 4, 5.

Cap. LXIX. *Vt ſolitarij poſt retruſionem ad ſecularem vitam minime redeant; & de perſeuerantia boni operis.*

Contrarium eſt omnino eccleſiaſticis regulis, vt ſolitarij poſt retruſionem, cauſa elationis, vel negotiationis, ad ſæculum veluti præda dæmonum facti infeliciter redeant. Nam quam graue diſcrimen ſit ſolitarios apoſtatare; hoc eſt, à priori propoſito recedere, Dominus in euangelio teſtatur: *Nemo*, ait, *mittens manum ſuam in aratro, & reſpiciens retro, aptus eſt regno Dei*. Hinc Paulus apoſtolus dicit: *Nemo militans Deo implicat ſe negotijs ſæculi, vt ei placeat, cui ſe probauit.* Non enim liber eſt à laqueis diaboli, qui ſe negotijs mundi poſt retruſionem voluerit implicare. Talibus enim conuenit illa beati Petri vera & multum timenda ſententia: *Melius enim illis fuerat viam vitæ non agnoſcere, quam poſt agnitam retrorſum reuerti*. Et iterum: *Canis reuerſus ad vomitum ſuum, & ſus lota in volutabro luti*. Si quis ergo ſuadente diabolo hæc perficere tentauerit, niſi ineuitabilis neceſſitas eum compulerit, excommunicetur omnimodis ab epiſcopo ſuo, vel à cœteris prælatis, quouſq; ad prius propoſitum redeat, quod

Luc. 9, 62.

2. Tim. 2, 5.

2. Pet. 2, 21.

Ibid. 22.

pio-

propter Deum primitus elegerat. Non enim quæritur in ſolitarijs initium boni operis, ſed finis; quia de fine ſuo vnuſquiſque iudicabitur, non de vita præterita, dicente Domino per prophetam: *Qualem te inuenero, talem te iudicabo.* Sunt enim, quod peius eſt, qui bene incipiunt, ſed male finiunt conuerſationem, vt Iudas, qui bene cœpit, ſed male finiuit: & Paulus male cœpit, ſed bene finiuit. Cœpiſſe enim multorum eſt, ſed culmen perfectum attigiſſe rarorum eſt. Ideo non incipientibus præmium promittitur, ſed perſeuerantibus datur, dicente Domino: *Qui perſeuerauerit vſq; in finem, hic ſaluus erit.* Si autem ſolitarius aliquis ideo ſecurum ſe putat de ſolitaria vita aliquando poſſe diſcedere, quod in ipſo propoſito bene cucurrit, quod ibi multum laborauerit, hic talis agit, ac ſi aliquis oneratam mercibus nauim à portu ſoluat, & tempeſtati tradat, & ad ſcopulos & ſaxa detorqueat. Hic talis videat quam incerti & quam lubrici ſunt exitus vitæ hominum; ſicut per Salomonem dicitur: *Neſcit homo vtrum amore, an odio dignus ſit; ſed omnia in futuro reſeruantur incerta.* Ideoq; nemo de præteritis ſit ſecurus: quia quamuis ſolitariorum conuerſatio probabilis ſit, incertum tamen eſt hominibus, quo ſint fine deſtinati. Tunc enim felix & beata eorum inchoatio, & tunc placet Deo eorum conuerſatio, dum abſq; vllo erroris titubatione ſiue naufragio ad optatum finem perfectionemq; proſpero curſu perueniunt. Quapropter ſtudeant ſolitarij hanc regulam breuiter de ſanctarum floribus ſcripturarum collectam, & ſanctorum Patrum exemplis hinc inde munitam, ſedula meditatione perlegere, & per ſingula verba diſcutere, ac memoriæ commendare, & diuina auxiliante gratia, iuxta vires adimplere, quatenus ad eandem gloriam valeant peruenire, quam nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, quam præparauit Deus diligentibus ſe: ipſo opitulante, qui viuit & regnat Deus per omnia ſæcula ſæculorum, Amen.

[Margin: Ezech. 7, 3. — Matth. 10, 22. & 24, 13. — Eccl. 9, 1. — 1 Cor. 2, 9.]

EXPLICIT REGVLA SOLITARIORVM.

ERRATA PARTIS SECVNDÆ.

Pag.	lin.	errata	correcta.	Pag.	lin.	errata	correcta.
5	7	iratus	vt iratus	334	32	inferno	inferni
12	22	memor	memor ſit	336	4	bonum	bonus
23	4	hortans	hortatur		10	vtilitate	vilitate
24	vl.	paruiſſimo	vt prauiſimo		24	communi	communis
27	25	recitando	recitanda	338	3	marceſſens	marceſcens
	vl.	adde, debita noſtra		342	26	doctrina	doctrinam
31	12	inertes	iners	349	21	pœna	pœnam
36	11	actis	acribus	355	21	lagantur	legatur
40	27	occaſio adde	maligno	371	20	cum: eo	cum eo.
45	15	& fefellerit	dele, &	379	vl.	corioſitate	curioſitate
55	14	miſſas tenere	canere	391	22	repſonſoria	reſponſoria
55	vl.	monaſterio	monaſterium	397	22	oeculos	oculos
76	24	reuertarur	reuertatur		28	ſpirltu	ſpiritu
88	24	egreginm	egregius	398	5	apernm	operum
112	15	magnifica	magnificat	400	31	permicitmus	permittimus
121	4	impliceat	impleat	403	32	vnnum	vnum
124	4	tantam	tantum	404	5	ordininatione	ordinatione
134	15	bibet	bibat	418	23	fratibus	fratribus
146	27	gratię	gratia	419	10	pamis	panis
199	2	adorabit	adorabis	420	16	occurrenets	occurrentes
151	26	fraocorum	francorum	447	13	pa:ribus	patribus
152	22	pracinuiſſe	præcinuiſſe	449	13	niſi.	niſi
172	14	dor.nieris	dormierit	455	3	egeſtis	egiſtis
180	27	poſtentis	poſcentis	457	10	genuam	genua
215	25	vigilantij	vigilanti		24	coſtituto	conſtituta
	26	Qu.	Qui		25	mortis n.	dele n.
221	3	fuerint	fuerit	459	11	horore	honore
232	10	conſummando	conſummanda		17	cæqualis	coequalis
237	vl.	præſumpitone	præſumptione	462	2	inueniens	inuenies
240	26	hlud	illud	466	12	aliquiam	aliquam
243	10	dele eſſe		477	10	ſnomine	nomine
250	24	vno monaſterio	vno in monaſt			deerens	deferens
257	24	pœntientiæ	pœnitentię	496	29	babes	habes
262	2	fragoſa	fragoſa	497	32	fiat	ſtet
	16	ſeluitio	ſeruitio	503	8	notite	nolite
263	14	indeſinentur	indeſinenter	522	1	eſſa	eſſe
274	19	Quod	Quid	528	7	illa	ille
275	22	dilecto	delicto	534	11	aſſerret	afferret
189	vl.	perceptione	exceptione		30	ſpititus	ſpiritus
305	32	remitietur	remetietur	540	22	qui faciam	quid faciam
307	17	debet	debeat		26	flectam	plectam
409		habitatoſis	habitatoris	544	vl.	Freterea	Præterea
	23	regno	regni	555	18	potius	potus
320	32	fliminum	fluminum	574	27	intermiſſio	intermiſſo
327	19	naturan	naturam	581	23	ſentantur	tentantur
333	17	vtilis	vilis	584	18	lgua	lingua.

A01 1470755